ZBIRKA12_BACI.qxp 19.12.2006 14:23 Page 1

IZBOR ODLUKA VISOKOG TRGOVAČKOG SUDA REPUBLIKE HRVATSKE

VISOKI TRGOVAČKI SUD REPUBLIKE HRVATSKE

Broj 12

ZBIRKA12_BACI.qxp 19.12.2006 14:23 Page 2

Nakladnik:
VISOKI TRGOVAČKI SUD REPUBLIKE HRVATSKE

Za nakladnika:
mr. sc. SRĐAN ŠIMAC, predsjednik suda

Pripremili i uredili:
BRANKA ĆIRAKOVIĆ, sutkinja
mr. sc. JOSIP KOS, sudac, zamjenik predsjednika
mr. sc. ANTE MILINOVIĆ, viši sudski savjetnik
mr. sc. SRĐAN ŠIMAC, sudac i predsjednik suda

Grafički urednik:
VEDRAN SINOVČIĆ

Tisak:
TISKARA ZNANJE, 2006.

KAZALO PRAVNIH PODRUČJA S BROJEVIMA SENTENCIJA

A - OBVEZNO PRAVO,
OD BROJA 1 DO 53 31

B - PRAVO TRGOVAČKIH DRUŠTAVA,
OD BROJA 54 DO 83 117

C - PRAVO VRIJEDNOSNIH PAPIRA,
OD BROJA 84 DO 86 165

D - PRAVO INTELEKTUALNOG VLASNIŠTVA,
OD BROJA 87 DO 93 173

E – POMORSKO PRAVO,
OD BROJA 93A DO 93C 191

F - PARNIČNI POSTUPAK,
OD BROJA 94 DO 136 199

G - OVRŠNI POSTUPAK,
OD BROJA 137 DO 175 261

H - STEČAJNI POSTUPAK,
OD BROJA 176 DO 205 317

I - SUKOB ZAKONA,
OD BROJA 206 DO 209 363

PREDGOVOR

Pred nama je i 12. broj Izbora odluka Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske, koji simbolično izlazi upravo u 12. mjesecu ove 2006. godine. Nastavljamo s novim formatom i s novim izgledom, koji je što nas veoma veseli, naišao na veoma dobar prijem kod stručne javnosti i koji je prihvaćen kao jedan od znakova pozitivnih promjena, koje svakodnevno činimo u svim trgovačkim sudovima.
Pred nama je još dug put do postizanja željenog cilja – ažurnosti u radu trgovačkih sudova praćene kvalitetom i efikasnošću u rješavanju svih vrsta predmeta iz naše nadležnosti. Europa pred nama potiče nas na ubrzane korake i dodatni trud svih sudaca, sudskih savjetnika, službenika i namještenika. I ovim putem svima toplo zahvaljujem na velikom trudu iskazanom tijekom ove godine, koja predstavlja prekretnicu u radu cjelokupnog sudstva Republike Hrvatske.

Uvjeren sam kako ćemo u narednom razdoblju svojim zajedničkim dodatnim radom postići željene ciljeve i doseći ugled koji trgovački sudovi i suci u našem društvu zaslužuju. Na tom putu pridonijet će svakako i ovaj, ali i sljedeći izbori naših odluka, koji će siguran sam ostaviti snažan trag ne samo svojim modernim dizajnom, već i kvalitetom izabranih odluka, koja će biti prepoznata od svakog tko dolazi u kontakt s trgovačkim sudovima.

Svim sucima, sudskim savjetnicima, službenicima i namještenicima trgovačkih sudova, svim našim kolegama odvjetnicima, javnim bilježnicima i pravnicima, svim strankama i drugim korisnicima naših usluga, kao i našim suradnicima, posebno sudskim vještacima, stečajnim upraviteljima i sudskim tumačima, kao i svima onima kojima u ruke dođe ovaj naš najnoviji izbor odluka, želim od srca čestit Božić i sretnu 2007. godinu.

U Zagrebu 20. prosinca 2006.

PREDSJEDNIK VISOKOG TRGOVAČKOG SUDA
REPUBLIKE HRVATSKE

mr. sc. Srđan Šimac

ABECEDNA STVARNA KAZALA

A - OBVEZNO PRAVO

(Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01); Zakon o radu (Narodne novine broj 38/95, 54/95, 65/95, 17/01, 82/01, 114/01, 142/03)

Zakon o obveznim odnosima:
CESIJA (UGOVOR O USTUPANJU POTRAŽIVANJA) - 35
DUŽNOST ISPUNJENJA OBVEZE – 2
DUŽNOST OBAVJEŠTAVANJA O RASKIDU UGOVORA – 11
ISPUNJENJE OBVEZE:
- UPUTA NIJE ISPUNJENJE - 51
JAMSTVO:
- OPSEG JAMČEVE ODGOVORNOSTI - 49
KUPNJA NA POKUS – 42
NAGODBA - 52
NALOG - OBVEZA NALOGOPRIMCA - 47
NAKNADNO ODOBRENJE UGOVORA SKLOPLJENOG OD STRANE NEOVLAŠTENE OSOBE – 4
NEDOSTACI STVARI:
- MATERIJALNI - 38
- OBAVIJEST O MATERIJALNIM NEDOSTACIMA STVARI - 40
- SKRIVENI NEDOSTACI - 39
NEMATERIJALNA ŠTETA - 15
NEMOGUĆNOST ISPUNJENJA - 12
NIŠTAVOST UGOVORA – 5, 6
OBAVJEŠTAVANJE O RASKIDU UGOVORA – 11
OBNOVA (NOVACIJA) UGOVORA – 24
OBVEZA NALOGOPRIMCA - 47
ODGOVORNOST:
- POSLODAVCA ZA ŠTETU – 14
- NARUČITELJA I IZVOĐAČA RADOVA (solidarna) – 16
- ZA SOLIDNOST GRAĐEVINE - 45
ODNOS UGOVORA O DJELU I UGOVORA O PRODAJI - 44
OPĆI ROK ZASTARE – 28
OSIGURANJE:
- OSIGURANJE ZA TUĐI RAČUN ILI ZA RAČUN KOGA SE TO TIČE - 48
OTKAZ UGOVORA O RADU (redoviti) – 7
OTPUST DUGA – 22, 23
POČETAK ZASTARIJEVANJA - 27
POSLODAVČEVA ODGOVORNOST ZA ŠTETU - 14
POSLJEDICE ZASTARE POTRAŽIVANJA – 26
PRAVO ZALOGA - 46

Abecedna stvarna kazala

PREDUGOVOR – 3
PRESTANAK OBVEZE:
- MULTILATERALNIM PRIJEBOJEM – 19, 20
- OTPUSTOM DUGA – 22, 23
- ZBOG NEMOGUĆNOSTI ISPUNJENJA – 25
PREŠUTNO OBNAVLJANJE ZAKUPA - 43
PREUZIMANJE DUGA - 36
PRIJEBOJ (UZAJAMNOST KAO PRETPOSTAVKA) - 21
PRIMJENA KONVENCIJE UJEDINJENIH NARODA O UGOVORIMA
O MEĐUNARODNOJ PRODAJI ROBE - 37
RASKID UGOVORA PRIJE ISTEKA ROKA - 10
REDOVITI OTKAZ UGOVORA O RADU - 7
ROK ISPUNJENJA KAO NEBITAN SASTOJAK UGOVORA – 9
ROK ZASTARE ODREĐEN POSEBNIM ZAKONOM - 29
SADRŽAJ OBVEZE - 18
SLOBODA UGOVARANJA OTPREMNINE – 1
SOLIDARNA ODGOVORNOST NARUČITELJA I IZVOĐAČA RADOVA – 16
STJECANJE VLASNIŠTVA POKRETNE STVARI - 41
ŠTETA - NEMATERIJALNA - 15
UGOVOR O RADU SKLOPLJEN NA ODREĐENO VRIJEME – 8
UGOVOR O USTUPANJU POTRAŽIVANJA – 35
UPUTA NIJE ISPUNJENJE - 51
UZAJAMNOST KAO PRETPOSTAVKA PRIJEBOJA – 21
VALUTNA KLAUZULA - 34
ZASTARA POVREMENIH POTRAŽIVANJA - 30
ZASTARA:
- MEĐUSOBNIH TRAŽBINA IZ UGOVORA O PROMETU ROBA I USLUGA - 31
- OPĆI ROK ZASTARE - 28
- POČETAK ZASTARIJEVANJA - 27
- POSLJEDICE ZASTARE TRAŽBINE – 26
- POVREMENIH POTRAŽIVANJA – 30
- PREKID ZASTARE PRIZNANJEM DUGA – 33
- PRIZNANJEM DUGA PREKIDA SE ZASTARA – 33
- ROK ZASTARE ODREĐEN POSEBNIM ZAKONOM (PRIJEVOZ) – 29
- POVREMENIH POTRAŽIVANJA – 30
- TRAŽBINE IZ UGOVORA O ASIGNACIJI - 50
- ZASTOJ ZASTARIJEVANJA – 32
ZALOG – 46
ZAŠTITA PRAVA KORISNIKA TERETA UPISANOG U ZEMLJIŠNOJ KNJIZI - 53
ZATEZNE KAMATE - 17
ZELENAŠKI UGOVOR – 13
ZEMLJIŠNOKNJIŽNI TERETI:
- ZAŠTITA PRAVA KORISNIKA TERETA UPISANOG U ZEMLJIŠNOJ KNJIZI - 53

ZBIRKA12_BACI.qxp 19.12.2006 14:23 Page 11

B - PRAVO TRGOVAČKIH DRUŠTAVA

(Zakon o trgovačkim društvima (Narodne novine broj 111/93, 34/99, 52/00 i Zakon o sudskom registru (Narodne novine broj 1/95, 57/96, 1/98, 30/99, 45/99 i 54/05); Zakon o javnom bilježništvu (Narodne novine broj 78/93)

Zakon o trgovačkim društvima:
BRISANJE IZ REGISTRA DIONICA - 61
DIONIČAR:
- BRISANJE IZ REGISTRA DIONICA - 61
- NAČELO JEDNAKOG POLOŽAJA DIONIČARA – 58
- PRAVO NA DIVIDENDU – 59
- PRIJENOS DIONICA – 62
- STJECANJE VLASTITIH DIONICA - 63
DJELATNOST:
- DJELATNOST PODRUŽNICE – 55
DOSTAVA PRESUDE REGISTARSKOM SUDU – 69
EVIDENCIJA ODLUKA SKUPŠTINE - 76
NADZORNI ODBOR:
- ODLUČIVANJE U NADZORNOM ODBORU - 67
NAČELO JEDNAKOG POLOŽAJA DIONIČARA – 58
ODGOVORNOST ČLANA UPRAVE ZA ŠTETU PREMA VJEROVNICIMA DRUŠTVA – 66
ODBAČAJ PRIJAVE ZA UPIS: BRISANJE PROVEDENOG UPISA - 81
ODLUKE GLAVNE SKUPŠTINE:
- EVIDENCIJA ODLUKA SKUPŠTINE - 76
- PREISPITIVANJE DONESENE ODLUKE GLAVNE SKUPŠTINE – 60
OPOZIV ČLANA UPRAVE IMENOVANOG DRUŠTVENIM UGOVOROM – 72
PODUZETNIČKI UGOVOR - SUGLASNOST SKUPŠTINE - 78
POSLOVNI UDJEL:
- RASPOLAGANJE POSLOVNIM UDJELOM – 71
POVEĆANJE TEMELJNOGA KAPITALA NOVIM UPLATAMA - 77
PRAVO NA DIVIDENDU – 59
PRAVO NA ŽALBU, UPIS U SUDSKI REGISTAR - 82
PRESTANAK DRUŠTVA - 70
PRESTANAK ČLANSTVA U UPRAVI DRUŠTVA ISTEKOM MANDATA - 65
PREISPITIVANJE DONESENE ODLUKE GLAVNE SKUPŠTINE - 60
PRIJENOS DIONICA – 62
PRIVREMENA MJERA - 74
PRIVREMENI UPRAVITELJ - 73
PROBOJ PRAVNE OSOBNOSTI – 54
RASPOLAGANJE POSLOVNIM UDJELOM – 71
SKLAPANJE UGOVORA SA SAMIM SOBOM - 75
STJECANJE VLASTITIH DIONICA – 63

SUDSKO IMENOVANJE POSEBNIH REVIZORA - 68
TAJNO DRUŠTVO – 57
TEMELJNI KAPITAL:
- POVEĆANJE TEMELJNOGA KAPITALA NOVIM UPLATAMA – 77
TUŽBA ZA UTVRĐENJE NIŠTAVOSTI UPISA - 83
UPIS U SUDSKI REGISTAR:
- BRISANJE PROVEDENOG UPISA - 81
- ISPITIVANJE PRETPOSTAVKI ZA UPIS U SUDSKI REGISTAR - 80
- ODBAČAJ PRIJAVE ZA UPIS – 81
- PRAVO NA ŽALBU – 82
- TUŽBA ZA UTVRĐENJE NIŠTAVOSTI UPISA - 83
- UPIS NASTANKA RAZLOGA ZA PRESTANAK DRUŠTVA - 79
UPRAVA DRUŠTVA:
- OPOZIV ČLANA UPRAVE IMENOVANOG DRUŠTVENIM UGOVOROM - 72
- PRESTANAK ČLANSTVA U UPRAVI DRUŠTVA ISTEKOM MANDATA – 65
- PRIVREMENI UPRAVITELJ – 73

- SKLAPANJE UGOVORA SA SAMIM SOBOM - 75
ZASTUPANJE:
- OGRANIČENJE OVLASTI UPRAVE ZA ZASTUPANJE - 64
- ZASTUPNICI PO ZAKONU – 56

C - PRAVO VRIJEDNOSNIH PAPIRA

(Zakon o mjenici, Narodne novine broj 74/94); Pravilnik o obliku i sadržaju bjanko zadužnice (Narodne novine broj 107/99, 135/99, 18/00)

Zakon o mjenici
MJENICA:
- DAVANJE AVALA – 84
- PRAVO ZALOGA I PRIDRŽAJA – 85

ZADUŽNICA
- PREDAJA BJANKO ZADUŽNICE – 86

D - PRAVO INTELEKTUALNOGA VLASNIŠTVA

(Zakon o autorskom pravu, Narodne novine" broj 9/99 - pročišćeni tekst, 76/99 i 127/99, nastavno ZAP; Zakon o obveznim odnosima, Narodne novine" broj 53/91,73/91, 3/94, 7/96 i 112/99; Zakon o žigu,Narodne novine broj 73/03)

AUTORSKO I SRODNA PRAVA PO ZAP-u

ZBIRKA12_BACI.qxp 19.12.2006 14:23 Page 13

Zakon o autorskom pravu:
JAVNOST, POJAM PO ZAP-u – 87
KINEMATOGRAFSKO PRILAGOĐAVANJE I REPRODUCIRANJE AUTORSKIH DJELA - 90
NAKNADA ŠTETE ZBOG NEOVLAŠTENE JAVNE OBJAVE FOTOGRAFIJE – 88
OBLIK NAKLADNIČKOG UGOVORA – PRAVO NA UMNOŽAVANJE - 91
UDRUGE ZA KOLEKTIVNO OSTVARIVANJE AUTORSKIH I SRODNIH PRAVA – 89
UMJETNIČKI ANSAMBL I OVLAŠTENA OSOBA - 92

PRAVO ŽIGA
Zakon o žigu,Narodne novine broj 73/03.

ISLJUČIVO PRAVO, SADRŽAJ ZAŠTITE I POVREDA ŽIGA – 93

E – POMORSKO PRAVO

(Pomorski zakonik, Narodne novine broj 17/94, 74/94 i 43/96, 181/04 dalje: PZ; Ovršni zakon (Narodne novine broj 57/96, 29/99, 173/034, 151/04 i 88/05; nastavno: OZ))

Pomorski zakonik:
PRIGOVOR TREĆE OSOBE PROTIV OVRHE RADI PROGLAŠENJA
OVRHE NEDOPUŠTENOM - 93B
OVRHA NA BRODU - SADRŽAJ OGLASA O PRODAJI I SADRŽAJ
UVJETA PRODAJE – 93C
UGOVOR O PRIJEVOZU PUTNIKA I PRTLJAGE I ZASTARA – 93A

F - PARNIČNI POSTUPAK

(Zakon o parničnom postupku, Narodne novine broj 53/91, 91/92, 112/09, 88/01 i 117/03; Stečajni zakon,Narodne novine broj 44/96, 29/99, 129/00, 123/03 i 82/06; Zakon o arbitraži, Narodne novine broj 88/01; Zakon o obrtu, Narodne novine broj 49/03 – pročišćeni tekst; Zakon o trgovačkim društvima, Narodne novine broj 111/93, 34/99, 52/00 i 118/03; Stečajni zakon, Narodne novine broj 44/96, 29/99,129/99, 123/03 i 88/06)

Zakon o parničnom postupku:

APSOLUTNA NENADLEŽNOST – 98
BITNA POVREDA ODREDABA PARNIČNOG POSTUPKA - 129
DOSTAVA PUNOMOĆNIKU - 108
DUŽNOST PREDLAGANJA DOKAZA – 94, 122
IZUZEĆE SUDSKOG TUMAČA - 126
NADLEŽNOST:
- APSOLUTNA NENADLEŽNOST – 98

Abecedna stvarna kazala

- PREMA MJESTU ISPUNJENJA UGOVORA 136
- SPORAZUM O MJESNOJ NADLEŽNOSTI - 103
- STVARNA NADLEŽNOST – 99
- STVARNA NADLEŽNOST OPĆINSKOG SUDA – 100, 101, 102
- SUDSKO OCJENJIVANJE NADLEŽNOSTI – 97
NASTAVAK PREKINUTOG POSTUPKA – 121
NEPRAVOVREMENA ŽALBA - 132
ODGOVORNOST OBRTNIKA – 105
ODLUČIVANJE PRIMJENOM PRAVILA O TERETU DOKAZIVANJA – 123
PLATNI NALOG – 134, 135
PONIŠTAJ PRESUDE IZBRANOG SUDA - 133
POVLAČENJE TUŽBE – 115
PRAVNI UČINAK PARNIČNIH RADNJI UMJEŠAČA – 117, 118
PREINAKA TUŽBE
- SUBJEKTIVNA – 113
- SUBJEKTIVNA PREINAKA TUŽBE, SUDJELOVANJE UMJEŠAČA – 114
PREKID POSTUPKA -119
PREKID POSTUPKA PO SILI ZAKONA I PO ODLUCI SUDA – 120
PREKORAČENJE TUŽBENOG ZAHTJEVA - 131
PRETHODNO PITANJE – 96
PRIGOVOR RADI PREBIJANJA - 127
POVRAT U PRIJAŠNJE STANJE:
- ROČIŠTE U POVODU PRIJEDLOGA ZA POVRAT U PRIJAŠNJE STANJE – 107
RASPRAVLJANJE PRED SUDOM - 130
RJEŠENJE O ISPRAVKU - 128
STRANAČKA SPOSOBNOST – 104, 105, 106
SUBJEKTIVNA PREINAKA TUŽBE - 113
SUDSKO OCJENJIVANJE NADLEŽNOSTI – 97
TROŠAK OBIČNIH FORMALNIH SUPARNIČARA – 116
TROŠAK VJEŠTAČENJA – 110
TUŽBA NA UTVRĐENJE – 111, 112
UMJEŠAČ:
- PRAVNI UČINAK PARNIČNIH RADNJI UMJEŠAČA – 117, 118
- SUBJEKTIVNA PREINAKA TUŽBE, SUDJELOVANJE UMJEŠAČA – 114
USMENO IZNOŠENJE NALAZA I MIŠLJENJA VJEŠTAKA – 124, 125
VJEŠTAČENJE:
- VJEŠTAKOVO USMENO IZNOŠENJE NALAZA I MIŠLJENJA – 124, 125
ZASTUPNIK ZA PRIMANJE PISMENA - 109
ZLOUPORABA PROCESNIH OVLASTI – 95

G - OVRŠNI POSTUPAK

(Ovršni zakon, Narodne novine broj 57/96, 29/99, 173/03 i 88/05; Zakon o parničnom postupku, Narodne novine broj 53/91, 91/92, 112/09, 88/01 i 117/03; Sudski poslovnik, Narodne novina broj 80/97, 20/98, 118/01, 49/03, 32/04; Pomorski zakonik, Narodne novine 181/04; Zakon o trgovačkim Društvima, Narodne novine broj 111/93, 34/99, 52/00, 118/03)

Ovršni zakon:
BEZUSPJEŠAN POKUŠAJ PLJENIDBE – 160, 161, 162
BJANKO ZADUŽNICA - 166
DOPUSTIVOST PRIJEDLOGA ZA PROTUOVRHU - 154
DOSTAVA PISMENA – 138
FIDUCIJARNO VLASNIŠTVO NEKRETNINE - 169
ISPITIVANJE OSNOVANOSTI ŽALBE - 149
MJESNA NADLEŽNOST – 145
MJESNA NADLEŽNOST PREMA SJEDIŠTU JAVNOG BILJEŽNIKA - 168
NAPLATA TEMELJEM ZADUŽNICE – 165
NAZNAKA RAČUNA U PRIJEDLOGU ZA OVRHU - 167
OBRAZLOŽENI PRIGOVOR – 150
OBUSTAVA OVRHE – 155, 156, 157
ODBACIVANJE PRIJEDLOGA ZA OVRHU – 147
ODREĐIVANJE I NAPLATA ZATEZNIH KAMATA - 148
OVRHA NA DRUGOM PREDMETU ILI SREDSTVU OVRHE – 137
OVRHA NA OVRŠENIKOVOJ TRAŽBINI OD TREĆE OSOBE – 163
OVRHA NA POKRETNINAMA, OVRŠNE RADNJE – 159
OVRHA NA TRAŽBINI PO RAČUNU KOD PRAVNE OSOBE - 164
OVRŠNA ISPRAVA – 142
OVRŠNE RADNJE – 158, 159
OVRŠNOST ODLUKE, ROK ZA DOBROVOLJNO ISPUNJENJE – 143
OVRŠNOST PRVOSTUPANJSKE SUDSKE ODLUKE – 144
PRETHODNA MJERA, VJEROJATNA OPASNOST OD NEMOGUĆNOSTI NAMIRENJA – 170
PRETPOSTAVKA ZA ODREĐIVANJE PRIVREMENE MJERE - 172

PRIGOVOR:
- OBRAZLOŽENI PRIGOVOR – 150
- TREĆE OSOBE – 151, 152, 153
PRIJEDLOG ZA OVRHU – 146
PRIVREMENA MJERA – 171
PRIVREMENA MJERA RADI OSIGURANJA NENOVČANE TRAŽBINE - 175
PRIVREMENA MJERA RADI OSIGURANJA NOVČANE TRAŽBINE - 174
PRIVREMENA MJERA ZAUSTAVLJANJA BRODA - 173
PROTUOVRHA - DOPUSTIVOST PRIJEDLOGA - 154

ROK ZA DOBROVOLJNO ISPUNJENJE - 143
PREDUJAM TROŠKOVA OVRŠNOG POSTUPKA – 139
PREDUJAM TROŠKOVA OVRŠNOG POSTUPKA, DOPUŠTENOST ŽALBE - 140
SUPSIDIJARNA PRIMJENA ZAKONA O PARNIČNOM POSTUPKU – 141
ZADUŽNICA - BJANKO ZADUŽNICA - 166
ŽALBA - ISPITIVANJE OSNOVANOSTI – 149

H - STEČAJNI POSTUPAK

Stečajni zakon, Narodne novine broj 44/96, 29/99, 129/00, 123/03, 82/06)

ISPUNJENJE PRAVNIH POSLOVA, PRAVO STEČAJNOG UPRAVITELJA NA IZBOR – 186
NAMJERNO OŠTEĆENJE VJEROVNIKA – 189, 190, 191
OPĆE PRETPOSTAVKE POBIJANJA PRAVNIH RADNJI – 188
OSPORENE TRAŽBINE - 200
OŠTEĆENJE VJEROVNIKA (NAMJERNO) – 189, 190, 191
PARNICA RADI UTVRĐENJA OSPORENE TRAŽBINE:
- RASPRAVLJANJE – 202
- TUŽBENI ZAHTJEV - 203
POBIJANJE PRAVNIH RADNJI:
- OPĆE PRETPOSTAVKE – 188
- PRAVNA SREDSTVA POBIJANJA - 193
POKRETANJE PRETHODNOG POSTUPKA – 179
POLOŽAJ RADNIKA U STEČAJNOM POSTUPKU - 181
PONAVLJANJE POSTUPKA – 177
PRAVNA SREDSTVA POBIJANJA - 193
PREDBILJEŽBA - 187
PRESTANAK PRAVA STEČENIH OSIGURANJEM – 183
PRIJAVA NEDOSTATNOSTI STEČAJNE MASE - 204
PRODAJA IMOVINE STEČAJNOG DUŽNIKA - 194
PRODAJA NEKRETNINA NA KOJIMA POSTOJI RAZLUČNO PRAVO – 195, 196
RASPRAVLJANJE U PARNICI RADI UTVRĐENJA OSPORENE TRAŽBINE - 202
RJEŠENJE O OTVARANJU I ZAKLJUČENJU ST. POSTUPKA (SADRŽAJ) – 180
RJEŠENJE O UTVRĐIVANJU ILI OSPORAVANJU PRIJAVLJENIH TRAŽBINA - 198
SKUPŠTINE VJEROVNIKA, UKIDANJE ODLUKE – 178
SREDSTVA POTREBNA ZA NAMIRENJE PREDVIDLJIVIH OBVEZA STEČAJNE MASE – 182
TUŽBENI ZAHTJEV U PARNICI RADI UTVRĐENJA TRAŽBINE - 203
UKIDANJE ODLUKE SKUPŠTINE VJEROVNIKA - 178
UMJEŠAČ U STEČAJNOM POSTUPKU – 176
UNOVČENJE NEKRETNINE NA KOJOJ POSTOJI RAZLUČNO PRAVO – 195, 196
UPUĆIVANJE NA PARNICU - 197
VRIJEME PODUZIMANJA POBOJNE PRAVNE RADNJE - 192
ZABRANA OVRHE – 184

ZBIRKA12_BACI.qxp 19.12.2006 14:23 Page 17

ZABRANA OVRHE I OSIGURANJA – 185
ZAKLJUČENJE STEČAJNOG POSTUPKA - 205
ZASTUPANJE STEČAJNOG DUŽNIKA U PARNICI RADI UTVRĐIVANJA OSPORENE TRAŽBINE – 199

I - SUKOB ZAKONA

Zakon o rješavanju sukoba zakona s propisima drugih zemalja u određenim odnosima, Narodne novine broj 53/91)

MJERODAVNO PRAVO I NADLEŽNOST SUDA:
- UGOVARANJE NADLEŽNOSTI STRANOG SUDA I MJERODAVNOG MATERIJALNOG PRAVA – 207
PREKID POSTUPKA - 208
PRETPOSTAVKE ZA ODLUČIVANJE U SPORU S MEĐUNARODNIM ELEMENTOM – 206
PRIZNANJE STRANE SUDSKE ODLUKE - 209

ZAKONSKA KAZALA

A - OBVEZNO PRAVO

(Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01); Zakon o radu (Narodne novine broj 38/95, 54/95, 65/95, 17/01, 82/01, 114/01, 142/03)

Zakon o obveznim odnosima:

Članak 10. - 1
Članak 17. - 2
Članak 45. – 3
Članak 73. - 91
Članak 88. - 4
Članak 103. – 5, 6
Članak 126. - 9
Članak 128. - 10
Članak 130. - 11
Članak 137. - 12
Članak 141.- 13
Članak 154. - 14
Članak 307. - 18
Članak 336. - 19
Članak 336. i 337. – 20
Članak 336. - 21
Članak 344. – 22
Članak 344. – 23
Članak 348. - 24
Članak 354. – 25
Članak 360. – 26
Članak 361. 27
Članak 371. - 28
Članak 371. – 29
Članak 372. - 30
Članak 374. - 31
Članak 383. - 32
Članak 387. - 33
Članak 395. - 34
Članak 436. - 35
Članak 448. – 36
Članak 479. - 38
Članak 482. - 39
Članak 484. – 40
Članak 534. – 42
Članak 601. u svezi članka 475. - 44
Članak 644. - 45

Članak 679. - 46
Članak 751. - 47
Članak 905. - 48
Članak 1002. - 49
Članak 1024. - 50
Članak 1026. – 51
Članak 1089. – 52

B - PRAVO TRGOVAČKIH DRUŠTAVA

(Zakon o trgovačkim društvima, Narodne novine broj 111/93, 34/99, 53/00 i 118/03) i Zakon o sudskom registru (Narodne novine broj 1/95, 57/96, 1/98, 30/99, 45/99 i 54/05); Zakon o javnom bilježništvu (Narodne novine broj 78/93)

Zakon o trgovačkim društvima:

Članak 7. stavak 3. – 106
Članak 10. stavak 3. - 54
Članak 36. – 55
Članak 37. i 39. - 146
Članak 41. i 241. - 56
Članak 148. - 57
Članak 211. - 58
Članak 220. - 59
Članak 220. - 60
Članak 226. - 61
Članak 227. - 62
Članak 233. - 63
Članak 242. - 64
Članak 244. - 65
Članak 252. - 66
Članak 267. - 67
Članak 298. - 68
Članak 364. - 69
Članak 367. - 70
Članak 412. - 71
Članak 423. i 455. - 72
Članak 423. stavak 6. - 73
Članak 424. stavak 2. - 74
Članak 426. stavak 7. - 75
Članak 446. - 76
Članak 457. - 77
Članak 481. - 78

Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o trgovačkim društvima (Narodne novine broj 118/03)

Članak 319. - 79

C - PRAVO VRIJEDNOSNIH PAPIRA

(Zakon o mjenici, Narodne novine broj 74/94); Pravilnik o obliku i sadržaju bjanko zadužnice (Narodne novine broj 107/99, 135/99, 18/00)
Zakon o mjenici (Narodne novine broj 74/94)
Članak 30. - 84
Članak 86. - 85

Pravilnik o obliku i sadržaju bjanko zadužnice
(Narodne novine broj 107/99, 135/99, 18/00)
Članak 4. - 86

D - PRAVO INTELEKTUALNOGA VLASNIŠTVA

(Zakon o autorskom pravu, Narodne novine" broj 9/99 - pročišćeni tekst, 76/99 i 127/99, nastavno ZAP; Zakon o obveznim odnosima, Narodne novine" broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96 i 112/99; Zakon o žigu,Narodne novine broj 73/03)

AUTORSKO PRAVO

Zakon o autorskom pravu, Narodne novine" broj 9/99 - pročišćeni tekst, 76/99 i 127/99, dalje: ZAP
Članak 2. - 87
Članak 26. - 88
Članci 26. stavak 4, 32. i 91. - 89
Članak 38. - 90
Članci 60, 61. i 65. - 91
Članci 101. i 118. – 92

PRAVO ROBNOG ILI USLUŽNOG ŽIGA

Zakon o žigu (Narodne novine broj 73/03)
Članak 78. - 93

E – POMORSKO PRAVO

(Pomorski zakonik, Narodne novine broj 17/94, 74/94 i 43/96, 181/04 dalje: PZ; Ovršni zakon (Narodne novine broj 57/96, 29/99, 173/034, 151/04 i 88/05; dalje: OZ))
Pomorski zakonik (PZ):
Članak 611. do 646. i čl. 686. – 93A
Članak. 841. st. 5. PZ u vei s čl. 55. st. 1. OZ -a – 93B
Članak 865. - 140
Članak 880. PZ – 93C
Članak 951. - 173

F - PARNIČNI POSTUPAK

(Zakon o parničnom postupku, Narodne novine broj 53/91, 91/92, 112/09, 88/01 i 117/03; Stečajni zakon,Narodne novine broj 44/96, 29/99, 129/00,123/03 i 82/06; Zakon o arbitraži, Narodne novine broj 88/01; Zakon o obrtu, Narodne novine broj 49/03 – pročišćeni tekst; Zakon o trgovačkim društvima,Narodne novine broj 111/93, 34/99, 52/00 i 118/03; Stečajni zakon, Narodne novine broj 44/96, 29/99,129/99, 123/03 i 88/06)

Zakon o parničnom postupku:

Članak 7. stavak 2. i članak 219. - 94
Članak 10. - 95
Članak 12. -96
Članak 15. - 97
Članak 16. - 98
Članak 17. - 98
Članak 34. - 100
Članak 34. - 101
Članak 34. stavak 2
Članak 70. - 103
Članak 70. - 145
Članak 77. - 104
Članak 77. - 105
Članak 77. - 106
Članak 121. - 107
Članak 138. - 108
Članak 146. - 109
Članak 153., 256. i 260. - 110
Članak 187. - 111
Članak 187. - 112
Članak 192. - 113
Članak 192. i 207. - 114
Članak 193. – 115
Članak 194. - 137
Članak 200. u svezi članka 154. - 116
Članak 208. - 117
Članak 208. - 118
Članak 212. - 119
Članak 212. i 213. - 120
Članak 215. - 121
Članak 219. - 122
Članak 221.a - 123
Članak 260. - 124
Članak 260.- 125

ZBIRKA12_BACI.qxp 19.12.2006 14:23 Page 25

Članak 263. u vezi s člankom 71. i 254. - 126
Članak 338. stavak 3. - 127
Članak 342. - 128
Članak 354. stavak 2. - 129
Članak 354. stavak 2. točka 6. - 130
Članak 354. stavak 2. - 131
Članak 358. - 132
Članak 421. točka 10 - 133
Članak 451. stavak 3. - 134
Članak 451. stavak 3. - 135
Članak 492. - 136

G - OVRŠNI POSTUPAK

(Ovršni zakon, Narodne novine broj 57/96, 29/99, 173/03 i 88/05; Zakon o parničnom postupku, Narodne novine broj 53/91, 91/92, 112/09, 88/01 i 117/03; Sudski poslovnik, Narodne novine broj 80/97, 20/98, 118/01, 49/03, 32/04; Pomorski zakonik, Narodne novine 181/04; Zakon o trgovačkim Društvima, Narodne novine broj 111/93, 34/99, 52/00, 118/03)

Ovršni zakon:

Članak 5. stavak 3. – 137
Članak 8. - 138
Članak 14. stavak 2. - 139
Članak 14. stavak 2. - 140
Članak 19. - 141
Članak 21. - 142
Članak 23. i 26. stavak 3. - 143
Članak 23a. – 144
Članak 27. - 135
Članak 33.b - 145
Članak 35. - 146
Članak 35. - 147
Članak 37. - 148
Članak 47. - 149
Članak 54. - 150
Članak 55. - 151
Članak 55. stavak 2. i članak 56. stavak 2. - 152
Članak 55. stavak 2. i članak 56. stavak 2. - 153
Članak 58. - 154
Članak 67. - 155
Članak 67. - 156
Članak 67. - 157

Članak 129. - 158
Članak 129. i 133. - 159
Članak 136. - 160
Članak 136. - 161
Članak 136. - 162
Članak 152. i 162. - 163
Članak 180. - 164
Članak 183. stavak 7. - 165
Članak 183a. - 166
Članak 207. - 167
Članak 252j. - 168
Članak 277. stavak 7. - 169
Članak 284. - 170
Članak 296. i 298. - 171
Članak 296. - 172
Članak 296. - 174
Članak 298. - 175

H - STEČAJNI POSTUPAK

Stečajni zakon, Narodne novine broj 44/96, 29/99, 129/00, 123/03, 82/06.

Članak 5. - 97
Članak 6. - 176
Članak 11. stavak 10. – 177
Članak 24. - 56
Članak 38f. - 178
Članak 42. - 179
Članak 54. i 63. – 180
Članak 86. točka 3. - 181
Članak 87a. i 185. - 182
Članak 97. - 183
Članak 98. - 184
Članak 98. stavak 5. - 185
Članak 110. - 186
Članak 113. - 187
Članak 127. - 188
Članak 131. - 189
Članak 131. - 190
Članak 131. - 191
Članak 138. - 192
Članak 141. - 193
Članak 158. - 194
Članak 164. - 195

ZBIRKA12_BACI.qxp 19.12.2006 14:23 Page 27

Članak 164. - 196
Članak 175. stavak 2. i 3. i članak 178 stavak 1. i 3. - 197
Članak 177. - 198
Članak 178. - 199
Članak 178. – 200
Članak 180. stavak 1. - 111
Članak 180. - 201
Članak 180. - 202
Članak 180. i 181. - 203
Članak 204. - 204
Zakon o izmjenama i dopunama Stečajnog zakona (Narodne novine broj 129/00)
Članak 70. stavak 6. i 7. - 205

I - SUKOB ZAKONA

Zakon o rješavanju sukoba zakona s propisima drugih zemalja u određenim odnosima (Narodne novine broj 53/91)
Članak 19. i 20. - 206
Članak 19. i 49. - 207
Članak 80. - 208
Članak 89. - 209

J – ZAKONSKA KAZALA POSEBNIH PROPISA PO ABECEDNOM REDU NJIHOVIH NASLOVA

1. Konvencija Ujedinjenih naroda o ugovorima o međunarodnoj prodaji robe (Službeni list SFRJ-dodatak Međunarodni ugovori broj 10/84, Narodne novine-Međunarodni ugovori broj 15/98)
Članak 1. - 37

2. Sudski poslovnik (Narodne novine broj 80/97, 20/98, 118/01, 49/03, 32/04)
Članak 113. i 116. - 139

3. Zakon o arbitraži (Narodne novine broj 88/01)
Članak 36. stavak 5. - 133
Članak 42. - 98

4. Zakon o javnom bilježništvu (Narodne novine broj 78/93)
Članak 77. – 81

5. Zakon o obrtu (Narodne novine broj 49/03 – pročišćeni tekst)
Članak 1. stavak 3. - 105

6. Zakon o osnovnim vlasničkopravnim odnosima
(Narodne novine broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01)
Članak 35. – 41

7. Zakon o poslovnim zgradama i prostorijama (Službeni list SFRJ broj 43/65, 57/65)
Članak 48. - 43

8. Zakon o prijevozu u cestovnom prometu (Narodne novine broj 36/98, 83/02)
Članak 170. - 29

9. Zakon o radu (Narodne novine broj 38/95, 54/95, 65/95, 17/01, 82/01,114/01, 142/03)
Članak 86. - 181
Članak 86. – 181
Članak 102. - 14

Članak 103. - 1
Članak 106. - 7

10. Zakon o izmjenama i dopunama Stečajnog zakona (Narodne novine broj 129/00)
Članak 70. stavak 6. i 7. - 205

11. Zakon o sudskom registru (Narodne novine broj 1/95, 57/96, 1/98, 30/99, 45/99 i 54/05)
Članak 43. – 80
Članak 45. stavak 7. i članak 62. stavak 3. – 81
Članak 59. - 82
Članak 70. – 70
Članak 77. - 83

12. Zakon o izmjenama i dopunama
Zakona o trgovačkim društvima (Narodne novine broj 118/03)
Članak 319. - 79

13. Zakon o vlasništvu i drugim stvarnim pravima
(Narodne novine broj 91/96, 68/98, 137/99, 22/00, 73/00, 114/01 i 79/06)
Članak 116. – 41
Članak 270. - 53

A – OBVEZNO PRAVO

(**Zakon o obveznim odnosima** (Narodne novine broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01); **Zakon o radu** (Narodne novine broj 38/95, 54/95, 65/95, 17/01, 82/01, 114/01, 142/03)**1.**

OBVEZNO PRAVO – SLOBODA UGOVARANJA OTPREMNINE

Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01)

Članak 10.

Zakon o radu (Narodne novine broj 38/95, 54/95, 65/95, 17/01, 82/01, 114/01, 142/03)

Članak 118.

Zakonom o radu propisan je najniži iznos otpremnine. Međutim, stranke kolektivnim ugovorom ili ugovorom o radu mogu odrediti viši iznos otpremnine od onog propisanog zakonom.

Prvostupanjskom presudom Trgovačkog suda u Splitu, broj P-597/05 od 29. studenog 2005. godine u točci I. usvojen je tužbeni zahtjev tužitelja Ad) 5. J. B. iz N., L., te je utvrđeno da postoji njegovo potraživanje u stečaju u iznosu od 66.878,34 kn u drugom višem isplatnom redu.

Prema obrazloženju, sud je utvrdio da tuženiku pripada pravo na isplatu otpremnine uslijed otkaza ugovora o radu zbog otvaranja stečajnog postupka, temeljem čl. 68. Kolektivnog ugovora, a visina iznosa otpremnine je za svakog tužitelja utvrđena temeljem provedenog vještačenja po vještaku knjigovodstvene struke A. Š. iz Splita, na koji nalaz stranke nisu imale primjedbe, s tim da sud prvog stupnja nije usvojio prigovor tuženika da između istih stranaka teče parnica, s obzirom da je ovu parnicu tužitelj pokrenuo podnošenjem tužbe 21.III.2003. godine, a u upisniku je parnica zavedena pod brojem P-405/03. Parnica pod brojem P-671/03, u pogledu koje tuženik ističe prigovor tijeka parnice je pokrenuta dana 31.III.2003. godine, to jest nakon pokretanja ove parnice. Stoga se tužba, ako za to postoje uvjeti može odbaciti jedino u parnici pod brojem P-671/03.

Protiv prvostupanjske presude tuženik je uložio žalbu zbog bitne povrede odredaba parničnog postupka, pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja i pogrešne primjene materijalnog prava te predlaže da ovaj sud usvoji žalbu tuženika te presudu ukine i uputi predmet prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje ili da ukine prvostupanjsku presudu i dobije tužbeni zahtjev tužitelja.

U žalbi u bitnome ističe da tužitelji nisu uz tužbu dostavili niti jedan dokaz kojim opravdava svoj tužbeni zahtjev, te da svoje tvrdnje tužitelj nije potkrijepio relevantnim dokazima. U prijavama potraživanja je tužiteljima priznato pravo na otpremninu sukladno čl. 118. Zakonu o radu, stoga tužitelji nemaju pravo na otpremninu sukladno Kolektivnom ugovoru. (…)

Među strankama je nesporno da je tužitelj prijavio svoje potraživanje na ime razlike otpremnine u stečajnom postupku, jer je stečajni upravitelj priznao iznose otpremnine u skladu s čl. 86. Zakona o radu koji se isplaćuju kao troškovi stečajnog postupka, te preostali iznos kao potraživanje drugog višeg isplatnog reda, no u visini otpremnine predviđene člankom 118. st. 2. Zakona o radu. Nadalje je nesporno da je tužitelj upućen u parnicu radi utvrđivanja osnovanosti svojeg potraživanja.

Predmet tužbenog zahtjeva je zahtjev za isplatu razlike otpremnine temeljem čl. 68. Kolektivnog ugovora za zaposlenike P. d.d. (list 59. – 64., 70 spisa), kojim člankom je ugovoreno pravo na otpremninu u visini jedne prosječne plaće isplaćene zaposleniku u posljednja tri mjeseca za svaku godinu rada, u slučaju zbog poslovnog i osobno uvjetovanog otkaza Ugovora o radu zaposlenika. Stoga, kako je nesporno da je tužiteljima radni odnos prestao uslijed otvaranja stečajnog postupka, ovaj sud u cijelosti prihvaća razloge navedene u odluci suda prvog stupnja.

Neosnovano tuženik u žalbi ističe da se odredbe predmetnog kolektivnog ugovora ne primjenjuju u ovoj pravnoj stvari, jer je uvidom u isti utvrđeno da je Kolektivni ugovor zaključen na neodređeno vrijeme a primjenjuje se od 1.

siječnja 2000. godine. Nadalje se ističe da odredba čl. 118. st. 2. Zakona o radu određuje najmanji iznos otpremnine koji se može ugovoriti, stoga su stranke slobodno u kolektivnom ugovoru odredile više iznose otpremnine. Stoga ovaj sud u cijelosti prihvaća razloge navedene u odluci suda prvog stupnja, a kojom je usvojio tužbeni zahtjev tužitelja Ad) 5. J. B..

VTSRH, Pž-1790/06 od 23. svibnja 2006. *(TS Split P-405/03 od 29. studenog 2005.)*

2.

OBVEZNO PRAVO – DUŽNOST ISPUNJENJA OBVEZE

Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01)

Članak 17.

Ako su stranke obveznog odnosa ugovorile način ispunjenja dužnikove obveze, vjerovnik iz obveznog odnosa ne može od svog dužnika zahtijevati drugačiji način ispunjenja njegove obveze. Umjesto toga, ako dužnik ne ispuni svoju ugovornu obvezu na način određen ugovorom, vjerovnik može prema dužniku primijeniti pravne sankcije kao na primjer raskinuti ugovor i zahtijevati naknadu štete.

U obrazloženju pobijane presude navedeno je da se tužbeni zahtjev zasniva na zahtjevu za isplatu privremenih i okončanih situacija koje su pobrojane u izvodu iz poslovnih knjiga kojeg je tužitelj kao vjerodostojnu ispravu priložio uz ovršni prijedlog. Spor, međutim, nije nastao zbog pitanja valjanosti priloženih privremenih i okončanih situacija, već zbog pitanja načina podmirenja obveze tuženika prema tužitelju. Naime, tuženik se protivio tužbenom zahtjevu, stoga što tužitelj traži efektivnu isplatu utuženih situacija, a stranke su kao modus podmirenja tuženikovih obveza ugovorile kompenzaciju. Sud je u dokaznom postupku izvršio uvid u priloženi ugovor broj 26/94 O.R. iz kojeg proizlazi da su člankom 23. stranke ugovorile da će se plaćanje obavljati kompenzacijama za stanove, a na temelju privremenih i okončanih situacija. Istovremeno se i preciziralo o kojim se stanovima radi. Uvidom u dopunski ugovor broj D-53/94 O.R. sud utvrđuje da je pod naslovom „Posebni uvjeti“ ugovoreno da će plaćanje izvršiti isključivo putem kompenzacija za stanove po kupoprodajnom ugovoru 60/94 i 61/94, a identična formulacija se ponavlja i u dopunskim ugovorima broj D-73/94 O.R. te dopun-

skom ugovoru broj D-85/904 O.R. Na temelju provedenih dokaza prvostupanjski sud zaključuje da je između stranaka bio ugovoren modus podmirenja obveze tuženika prema tužitelju u robi-isporukom stanova. Sud još konstatira da stranke u ugovorima u pravnom smislu pogrešno koriste termine „kompenzacija“ i „ plaćanje“, jer je evidentno da su ugovorile način nenovčanog podmirenja tuženikovih obveza. Na temelju ovog zaključka prvostupanjski sud ocjenjuje da tužitelj ne može tražiti efektivnu isplatu novčanog iznosa, jer je takav zahtjev protivan zaključenim ugovorima. Modalitet plaćanja ulazi u sferu slobode ugovaranja i dogovoreni modus podmirenja obveza stranke moraju poštivati. Sud još upućuje tužitelja da ukoliko je tuženik svoju ugovornu obvezu prekršio na način da uopće nije nudio stanove ili je nudio neadekvatne ili neugovorene stanove, tada je tužitelj trebao reagirati i zatražiti ispunjenje u skladu s ugovorima ili je mogao, ukoliko su postojali uvjeti za to zatražiti raskid ugovora. (…)

Tužitelj svojom žalbom ne dovodi u pitanje ni valjanost utvrđenih činjenica. Relevantne činjenice u ovoj parnici, konačno nisu bile sporne ni tijekom parničnog postupka. Spor među strankama svodi se na pitanje ima li tužitelj, kao izvoditelj radova, po predmetnim ugovorima pravo od tuženika, kao naručitelja radova, tražiti efektivnu isplatu novčanog iznosa, umjesto ugovorenog načina plaćanja-isporuke stanova. Ovo pitanje je materijalno pravno pitanje, o kome je prvostupanjski sud donio valjanu odluku.

Onim što navodi u žalbi („…neopravdano je očekivati od tužitelja da tužbom traži raskid ugovora kad je svoju ugovornu obvezu već uredno izvršio i kad mu nije u interesu da se raskidom ugovora zapravo omogući tuženiku da nikada niti ne izvrši svoju ugovornu obvezu… a i u slučaju da je tužitelj i pokušao tužbom zatražiti raskid predmetnog ugovora opravdano je za očekivati da bi se tuženik raskidu protivio, te i dalje tvrdio da će svoju ugovornu obvezu ispuniti predajom stanova tužitelju, a isto ponovno nikada ne bi učinio...“) nije dovedena u pitanje pravilna primjena materijalnog prava.

Prvostupanjski sud je odbijajući tužbeni zahtjev pravilno primijenio odredbu iz članka 17. Zakona o obveznim odnosima kojom je propisano da su sudionici u obveznom odnosu dužni izvršiti svoju obvezu i odgovorni za njeno ispunjenje, a da se obveza može ugasiti samo suglasnošću volja stranaka u obveznom odnosu ili na temelju zakona. Ova zakonska odredba sadrži jedno od temeljnih načela obveznih odnosa koja znače da se obveze moraju u svemu izvršavati onako kako je ugovoreno (pacta sund servanda). Obveza obje strane u dvostrano obveznom ugovornom odnosu sastoji se upravo u izvršenju dužne radnje. Izvršenje ugovorene obveze je moralna i pravna dužnost obje ugovorene strane. Ta dužnost osigurana je odgovornošću za njeno ispunjenje, a ona se sastoji u pravnim sankcijama koje se, prema okolnostima slučaja, mogu primijeniti u slučaju neizvršenja obveze u svemu onako kako ona glasi (kao što je npr. sankcija naknada štete, raskid ugovo-

ra, naknada cijene i slično). Tužitelj je mogao koristiti bilo koju od ovih sankcija, kako ga je to pravilno uputio prvostupanjski sud. Okolnost da je to propustio ne opravdava njegov zahtjev da mu tuženik ispuni nešto drugo od onoga što je ugovoreno.

VTSRH, Pž-321/03 od 23. kolovoza 2006. *(TS Zagreb P-4187/96 od 17. listopada 2002.)*

3.

OBVEZNO PRAVO – PREDUGOVOR

Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01)

Članak 45.

Predugovor je ugovor kojim se preuzima obveza da se kasnije sklopi drugi, glavni ugovor. Predugovor kojim su se stranke obvezale sklopiti ugovor o osiguranju zasnivanjem založnog prava na nekretnini mora biti sklopljen u pisanom obliku s obzirom na to da Zakon o vlasništvu i drugim stvarnim pravima za ugovor o davanju nekretnine u zalog propisuje pisani oblik.

Između stranaka je nesporno da su sklopile ugovor o otkupu dionica, a ne ugovor o ustupu dionica kako to u obrazloženju presude navodi prvostupanjski sud budući da je ugovor o ustupu dionica s tužiteljem sklopilo trgovačko društvo Alpe Jadran Banka d.d. u likvidaciji (list 18.-19. spisa). Naime, tužitelj je na ime potraživanja kojeg je imao prema trgovačkom društvu Alpe Jadran Banka d.d. u likvidaciji temeljem ugovora o ustupu dionica stekao od tog trgovačkog društva dionice tuženika i to 5069 dionica nominalne vrijednosti 1.000,00 kn, serijskih brojeva A 00229 – A 05298. Istog datuma kada je tužitelj stekao navedene dionice ugovorom o otkupu dionica (list 20.-21. spisa) tuženik je temeljem ugovora o otkupu dionica od tužitelja otkupio te dionice za iznos 671.860,05 EUR što iznosi kunsku protuvrijednost od 5.069.718,21 kn s time da su stranke tim ugovorom odredile obročnu otplatu cijene (članak 1. Ugovora). U ovom parničnom postupku sporno je jesu li se stranke sporazumjele o predmetu osiguranja koji je trebao biti predmetom kasnijeg ugovora o osiguranju. (…)

Prema ocjeni ovog suda, pogrešno je mišljenje prvostupanjskog suda da su stranke samo vodile pregovore oko sklapanja ugovora o osiguranju te da ti pregovori stranke ne obvezuju sukladno odredbi članka 30. Zakona o obveznim odnosima. Naime, između stranaka je nesporno da su sklopile ugovor o

otkupu dionica, premda tuženik u odgovoru na tužbu taj ugovor naziva ugovorom o prodaji dionica (list 31. spisa). Stranke su posljednjim stavkom članka 2. Ugovora o otkupu dionica (list 20. spisa) preuzele obvezu da kasnije sklope drugi ugovor u svrhu osiguranja tražbine tužitelja. Naime, navedena ugovorna odredba glasi: *"Ugovaratelji su također suglasni da će CROATIA LLOYD d.d. po zaključenju ovog Ugovora, a u svrhu osiguranja tražbine iz članka 1. ovog Ugovora zaključiti ugovor o zasnivanju založnog prava na nekretnini u vlasništvu HYPO ALPE ADRIA BANK d.d. Zagreb i to baš na nekretnini označenoj kao čest. zgr. 3376/2 z.u. 15663 k.o. Split anagrafske oznake Starčevićeva 1."* Premda u navedenoj ugovornoj odredbi nije izričito navedeno s kime bi CROATIA LLOYD d.d. morao sklopiti ugovor o osiguranju zasnivanjem založnog prava, očito je da tužitelj temeljem navedene odredbe taj ugovor može sklopiti samo s tuženikom budući da je tuženik vlasnik nekretnine koja je predmet zaloga. Prema tome, odredbom članka 2. stavak 4. Ugovora o otkupu dionica od 28. siječnja 2002. godine stranke su se obvezale sklopiti drugi ugovor kojim bi se osiguralo tužiteljevo potraživanje prema tuženiku pa stoga ta odredba Ugovora o otkupu dionica u pogledu osiguranja ima značaj predugovora u smislu odredbe članka 45. stavak 1. Zakona o obveznim odnosima. Budući da je prema odredbi članka 307. stavak 6. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima („Narodne novine" broj 91/96, 68/98, 137/99, 22/00, 73/00, 114/01 i 79/06) pisani oblik ugovora o davanju u zalog nekretnine uvjet za valjanost tog ugovora i predugovor kojim su stranke postigle suglasnost volje o tome da kasnije sklope ugovor o zalogu nekretnine također mora biti sačinjen u pisanom obliku sukladno odredbi članka 45. stavak 2. Zakona o obveznim odnosima; taj je zakonski uvjet ispunjen što je vidljivo iz ugovora o otkupu dionica.

Nadalje, da bi predugovor o zalogu obvezivao ugovorne stranke u smislu odredbe članka 45. stavak 3. Zakona o obveznim odnosima, mora sadržavati bitne sastojke glavnog ugovora, u konkretnom slučaju tražbinu koja se osigurava i predmet zaloga (tuženikovu nekretninu). Predugovor kojeg su stranke sklopile dana 28. siječnja 2002. godine sadržava te bitne sastojke ugovora o zalogu. Naime, s obzirom na to da se navedena ugovorna odredba poziva na članak 1. Ugovora o otkupu dionica, a tim člankom stranke su utvrdile tražbinu tužitelja, ona iznosi 671.860,05 EUR odnosno u kunskoj protuvrijednosti 5.069.718,21 kn; iz te ugovorne odredbe također je vidljivo i dospijeće tražbine. U odnosu na predmet zaloga (tuženikova nekretnina), osnovan je navod žalitelja da je sud prvog stupnja pogrešno zaključio kako su stranke prilikom sklapanja Ugovora o otkupu dionica imale namjeru da tuženik preda u zalog tužitelju drugu nekretninu u svome vlasništvu, a ne onu koja se nalazi na čest. zgr. 3376/2 z.u. 15663 k.o. Split anagrafske oznake Starčevićeva 1. Suprotno utvrđenju prvostupanjskog suda, ali i iskazu zakonskog zastupnika tuženika Luke Jerića (list 31. spisa), iz odredbe članka 2. stavka 4. Ugovora o otkupu dionica, proizlazi da su stranke postigle sugla-

snost volje da upravo nekretnina koja se nalazi na čest. zgr. 3376/2 z.u. 15663 k.o. Split anagrafske oznake Starčevićeva 1 bude predmet zaloga. Naime, budući da je zakonski zastupnik tuženika Luka Jerić vlastoručno potpisao pred javnim bilježnikom ugovor o otkupu dionica od 28. siječnja 2002. godine, što proizlazi iz potvrde o ovjeri potpisa javnog bilježnika Marije Ivančić, koja se nalazi na poleđini lista 21. spisa, to ugovor o otkupu dionica sukladno odredbi članka 59. u svezi članka 3. stavak 2. Zakona o javnom bilježništvu („Narodne novine" broj 78/93) ima snagu javne isprave. Budući da tuženik tijekom prvostupanjskog postupka nije izričito naveo da su u tom ugovoru neistinito utvrđene činjenice ili da je isprava nepravilno sastavljena (članak 230. stavak 3. Zakona o parničnom postupku), to ovaj sud smatra da je tuženik odnosno njegov zakonski zastupnik Luka Jerić dana 11. veljače 2002. godine vlastoručno potpisao ugovor o otkupu dionica i to unatoč liječničkoj dokumentaciji iz koje proizlazi da se u razdoblju od 13. prosinca 2001. godine do 28. ožujka 2002. godine nalazio na liječenju.

Prema tome, žalitelj u svojoj žalbi opravdano navodi da je sud prvog stupnja pogrešno zaključio kako su stranke prilikom sklapanja ugovora o otkupu dionica vodile pregovore o osiguranju tužiteljevog potraživanja davanjem u zalog druge tuženikove nekretnine, a ne one koja se nalazi u Splitu, u Starčevićevoj 1, jer iz javne isprave koja je priložena spisu proizlazi da su stranke prilikom sklapanja ugovora o otkupu dionica postigle suglasnost volje da se zasnuje hipoteka upravo na nekretnini koja se nalazi na čest. zgr. 3376/2 z.u. 15663 k.o. Split anagrafske oznake Starčevićeva 1.

VTSRH, Pž-6935/03 od 10. listopada 2006. *(TS Split P-1140/02 od 29. travnja 2003.)*

4.

OBVEZNO PRAVO – NAKNADNO ODOBRENJE UGOVORA SKLOPLJENOG OD STRANE NEOVLAŠTENE OSOBE

Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01)

Članak 88.

Ugovor obvezuje neovlašteno zastupanog ako se iz okolnosti njegova ponašanja može zaključiti da je taj pravni posao naknadno odobrio.

To odobrenje neovlašteno zastupana osoba može učiniti i radnjom propuštanja.

U ovom parničnom postupku je sporno je li punomoćnica B. S. K. imala punomoć tužitelja za sklapanje ugovora o zalogu tužiteljevih nekretnina s tuženikom (koji je sadržan u ugovoru o kreditu) te sukladno tome je li ugovor o zalogu zbog toga ništav budući da ugovor ne obvezuje neovlašteno zastupanu osobu.

Odredbom članka 88. stavak 1. Zakona o obveznim odnosima propisano je da ugovor što ga neka osoba sklopi kao punomoćnik u ime drugoga bez njegova ovlaštenja obvezuje neovlašteno zastupanog samo ako on ugovor naknadno odobri.

Iz izjave tužitelja potpisane pred javnim bilježnikom pod brojem Ov-6360/97 3. srpnja 1997. godine proizlazi da je tužitelj ovlastio svoju kćerku B. S. K. da u njegovo ime sklopi ugovor o zalogu kojim se osigurava potraživanje Riječke banke d.d. za kredit što ga uzima B. S. K. kao fizička osoba. Prema tome, pravilan je zaključak suda prvog stupnja da je navedena punomoć dana isključivo za sklapanje ugovora o zalogu kojim se osigurava potraživanje Riječke banke d.d., a ne za osiguranje potraživanja tuženika; jednako tako, tužitelj je dao punomoć za sklapanje ugovora o zalogu kojim se osigurava novčano potraživanje banke prema B. S. K. kao fizičkoj osobi, a ne za bančino potraživanje prema pravnoj osobi A. d.o.o.

Zbog navedenog, očito je da je tužitelj dao punomoć B. S. K. za zasnivanje hipoteke, a radi osiguranja potraživanja proizašlog iz drugog ugovora o kreditu. Dakle, punomoć je dana za sasvim drugi pravni posao, a ne za onaj koji je sklopljen, pa sukladno tome B. S. K. nije bila ovlaštena osoba tužitelja za sklapanje ugovora o zalogu s tuženikom. To je sud prvog stupnja pravilno utvrdio.

Međutim, odlučna činjenica o kojoj ovisi osnovanost tužbenog zahtjeva tužitelja jest je li tužitelj kao neovlašteno zastupani naknadno odobrio ugovor o zalogu nekretnine sadržan u ugovoru o kreditu što ga je s tuženikom sklopila B. S. K.. Tu činjenicu sud prvog stupnja nije utvrdio pa je stoga osnovan žalbeni razlog nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja.

Naime, prema mišljenju ovog suda ugovor što ga je neka osoba sklopila kao punomoćnik u ime drugoga bez njegove ovlasti može se naknadno odobriti i to ne samo izričito, već i na drugi način kojim se može izraziti očitovanje volje, odnosno ugovor obvezuje neovlašteno zastupanog ako se iz okolnosti njegova ponašanja može zaključiti da je taj pravni posao naknadno odobren. To odobrenje neovlašteno zastupana osoba može učiniti i radnjom propuštanja, na primjer ne izjavljivanjem žalbe protiv rješenja općinskog suda o uknjižbi hipoteke u zemljišne knjige, odnosno propuštanjem podizanja brisovne tužbe sukladno odredbi članka 129. Zakona o zemljišnim knjigama. Prema tome, ugovor o kreditu u dijelu kojim je založena tužiteljeva nekretnina nije ništavan zbog činjenice što ga je potpisala osoba koja nije ovlašte-

na za zaključenje toga pravnog posla, ako je ugovor naknadno odobren od strane tužitelja.

Za ocjenu je li tužitelj naknadno odobrio sklapanje ugovora o zalogu sadržanog u ugovoru o kreditu br. 5-30025-8 od 29. prosinca 1997. godine, odlučna je činjenica kada je tužitelj saznao za predmetno založno pravo u korist tuženika. Naime, ako je tužitelj u duljem vremenskom razdoblju prije podizanja ove tužbe znao za postojanje založnog prava tuženika kao zalogoprimca temeljem ugovora o kreditu čije utvrđenje djelomičnom ništavosti nastoji postići tužbenim zahtjevom, a da pri tome nije poduzeo nikakve pravne radnje u cilju osporavanja postojanja tog založnog prava, tada to propuštanje tužitelja valja shvatiti kao njegovo očitovanje volje kojim je prešutno odobrio ugovor o zalogu kojeg je u njegovo ime sklopila za to neovlaštena osoba. Nasuprot tome, ako je tužitelj odmah nakon saznanja za postojanje založnog prava na svojoj nekretnini u korist tuženika podigao ovu tužbu, odnosno poduzeo druge pravne radnje u cilju osporavanja tog založnog prava, tada te radnje valja smatrati njegovom uskratom odobrenja ugovora o zalogu.

S obzirom na to da je tuženik tek uz svoju žalbu protiv prvostupanjske presude dostavio *(u preslici)* žalbu tužitelja izjavljenu protiv rješenja o ovrsi Općinskog suda u Zagrebu Ovr-222/01, a prema kojoj bi proizlazilo da je tužitelj 3. listopada 2002. godine znao za hipoteku zasnovanu u korist tuženika, tada bi (pod pretpostavkom da je ta tužiteljeva žalba vjerodostojna, što će sud prvog stupnja u nastavku postupka ispitati sukladno odredbi članka 108. stavak 3. Zakona o parničnom postupku) valjalo utvrditi je li tužitelj u razdoblju od dana izjavljivanja te žalbe do podnošenja tužbe u ovom parničnom postupku poduzeo kakve radnje s ciljem osporavanja založnog prava tuženika na tužiteljevoj nekretnini. U slučaju da tužitelj nije poduzeo nikakve radnje radi osporavanja postojanja založnog prava iako je znao za to založno pravo u korist tuženika, tada bi iz okolnosti njegova takvog ponašanja valjalo zaključiti da je odobrio zasnivanje hipoteke u korist tuženika unatoč tome što je ugovor u njegovo ime sklopila za to neovlaštena osoba.

VTSRH, Pž-553/04 od 17. listopada 2006. *(TS Zagreb P-2413/03 od 30. rujna 2003.)*

5.

OBVEZNO PRAVO – NIŠTAVOST UGOVORA

Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01)

Članak 103.

Ugovor koji je upravitelj zadruge sklopio sa zadrugom u vrijeme kada je zadruga bila insolventna, a kojim je stekao fiducijarno vlasništvo zadružne nekretnine i to bez suglasnosti ostalih članova zadruge je ništav.

Prema odredbi čl. 103. st. 1. ZOO-a ugovor je ništav ako je protivan Ustavu Republike Hrvatske, prisilnim propisima i moralu društva. U konkretnom slučaju ugovor je zaključen između prednika tužitelja, PZ Jasici i upravitelja te poljoprivredne zadruge, ovdje tuženika. Ugovorom se prenose u vlasništvo nekretnine prednika tužitelja radi osiguranja navodnog novčanog potraživanja koje tuženik prema predniku tužitelja ima s osnove izvršenih usluga u iznosu od 371.190,20 kn. Ugovor je zaključen 15. svibnja 2002. godine, a iz podataka u spisu proizlazi da je nad prednikom tužitelja otvoren stečajni postupak 20. veljače 2004. godine, da je na dan 4. ožujka 2004. godine tužitelj bio u neprekidnoj blokadi 3356 dana za iznos od 16,756.670,36 kn. Iz ovih utvrđenja koja je izveo sud u prvostupanjskom postupku, provođenje dokaza uvidom u isprave u spisu, pravilno je prvostupanjski sud zaključio da je sporni ugovor ništav.

Prema odredbi čl. 2. Zakona o zadrugama („Narodne novine“ 36/95) na zadruge se primjenjuju propisi kojima se uređuju obvezni odnosi u ortakluku. Nije sporno da je tuženik bio upravitelj zadruge u vrijeme sklapanja spornog ugovora. Nije sporno niti da je tuženik kao jedna ugovorna strana sklopio ugovor s prednikom tužitelja kao drugom ugovornom stranom, koju je zastupao kao upravitelj i to bez suglasnosti zadrugara.

Prema odredbi čl. 647f. st. 2. ZOO-a, odluke o vođenju poslova ortakluka donose se primjenom propisa o upravljanju zajedničkom stvari u suvlasništvu. Prema odredbi čl. 41. st. 1. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima („Narodne novine“ 91/96, 68/98, 137/99, 22/00, 73/00 i 114/01 – u daljnjem tekstu: ZV), za poduzimanje poslova koji premašuju okvir redovitog upravljanja, a naročito za osnivanje hipoteke na cijeloj stvari, otuđenje cijele stvari i slično, potrebna je suglasnost svih suvlasnika. Kako je tijekom postupka kao nesporno utvrđeno da je pri sklapanju ugovora o osiguranju potraživanja upravitelj poljoprivredne zadruge nastupao samoinicijativno, bez suglasnosti ostalih zadrugara, to je zbog povrede gore navedenih odredbi o vođenju poslova ortakluka, pri čemu je otuđenje nekretnina fiducijarnim

prijenosom prava vlasništva svakako izvanredni posao, sporni ugovor ništav, jer je protivan prisilnim propisima. Sporni ugovor je protivan i moralu društva, jer je tuženik, koji je ujedno bio i upravitelj zadruge s kojom je ugovor zaključen, nesumnjivo imao sva saznanja o stanju obveza prednika tužitelja, o visini blokade te o postojanju razloga za otvaranje stečajnog postupka. Tuženik koji je bio i upravitelj zadruge, u zastupanju zadruge nije postupao s pažnjom dobrog gospodara niti je postupao uredno i savjesno brinući se o izvršenju dospjelih obveza zadruge, koje su prema podacima u spisu iznosile preko 16,000.000,00 kn pa je postupanje upravitelja zadruge, kojem u tako lošoj ekonomskoj situaciji zadruga daje u osiguranje fiducijarnim prijenosom prava vlasništva svoje nekretnine radi osiguranja potraživanja jednog vjerovnika, nesavjesno. Činjenica da je vjerovnik kojem je osiguranje dano upravo upravitelj zadruge, upućuje na zaključak da se radi i o nemoralnom postupanju, koje rezultira ništavošću ugovora.

VTSRH, Pž-4453/04 od 19. rujna 2006. *(TS Bjelovar P-239/04 od 5. svibnja 2004.)*

6.

OBVEZNO PRAVO – NIŠTAVOST UGOVORA

Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01)

Članak 103.

Ništav je ugovor kojim se radnici odriču prava na otkazni rok, plaće i naknade plaće za trajanja otkaznog roka i isplate otpremnine koji je sklopljen prije donošenja i uručenja odluke o otkazu ugovora o radu.

Prvostupanjski sud je tako odlučio jer je utvrdio da su tužitelji sporne Nagodbe kojima se odriču prava na otkazni rok, plaće i naknade plaće za vrijeme trajanja otkaznog roka i isplatu otpremnine u visini odnosno u iznosu koji im pripada sukladno članku 36 Kolektivnog ugovora o radu potpisali nekoliko mjeseci prije donošenja i uručenja odluka o otkazu ugovora o radu, odnosno prije dospijeća ovih tražbina, što je protivno odredbi članka 5, 113 i 118 Zakona o radu, pa su slijedom toga ništave temeljem članka 103 Zakona o obveznim odnosima.

Protiv uvodno označene presude tuženik je izjavio žalbu zbog pogrešne primjene materijalnog prava, u kojoj ističe da je tuženik zbog poslovnih i gospodarskih razloga dana 05. srpnja 2001. godine donio odluku o namjeri

otkaza ugovora o radu te usvojio program zbrinjavanja viška radnika na koji su suglasnost dali zaposleničko vijeće tuženika i Područna služba Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, kojim je predviđeno da će radnici obuhvaćeni tim programom potpisati nagodbe s tuženikom kao poslodavcem kojima će pristati na isplatu otpremnine u drugačijem iznosu nego što to predviđa članak 36 Kolektivnog ugovora te će pristati da ne odrađuju otkazni rok, iz kojeg razloga tužiteljima prijavljeno potraživanje nije u stečaju priznato. Tuženik ističe da su sporne Nagodbe potpisane sporazumno te je u članku 2 navedeno da su tužitelji svjesni činjenice da im temeljem članka 36 Kolektivnog ugovora i članka 12 stavak 2 točka 20 Pravilnika o porezu na dohodak, a na što su se u tužbi i tijekom ovog postupka pozivali, pripada otpremnina u iznosu do visine neoporezivog dijela za svaku godinu radnog staža provedenu kod tuženika, no da su slobodno izražavajući svoju volju prihvatili otpremninu u iznosu od jedne prosječne neto plaće za svaku godinu staža provedenu kod tuženika koja im je isplaćena u zadnja tri mjeseca prije prestanka ugovora o radu, a što su potvrdili svojim potpisom. Tuþenik posebno ističe da smatra da sporna Nagodba nije u suprotnosti s odredbom članka 118 tadađnjeg Zakona o radu prema kojoj se otpremnina ne smije ugovoriti u iznosu manjem od ½ prosječne mjesečne neto plaãe isplaãene radniku u tri mjeseca prije prestanka ugovora o radu za svaku navršenu godinu rada kod tog poslodavca, niti sa člankom 103. Zakona o obveznim odnosima. (…)

Usvojivši tužbeni zahtjev tužitelja u točki I izreke presude pravilno je prvostupanjski sud primijenio materijalno pravo. Odredba članka 118 stavak 2 Zakona o radu („Narodne novine“ broj 38/95, 54/95 i 65/95), dalje ZOR, je kogentne prirode zbog čega se zaposlenik ne može odreći prava koja ima prema navedenoj odredbi, a osim toga može se odreći novčanog iznosa otpremnine odnosno naknade plaće tek u trenutku kada navedena tražbina bude dospjela, jer tek tada može samostalno raspolagati sa svojim pravom na tu tražbinu.

Budući da se zaposlenici ne mogu na valjani način odreći samog prava koje imaju temeljem navedene odredbe dok se to pravo nije pretvorilo u dospjelu tražbinu, pravilna je odluka prvostupanjskog suda da su sporne nagodbe ništave temeljem članka 103 stavak 1 Zakona o obveznim odnosima („Narodne novine“ broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96 i 112/99).

I tražbina zaposlenika na osnovi otpremnine dospijeva tek dostavom odluke o otkazu i tek tada zaposlenik njome može slobodno raspolagati, što znači i odreći je se, a isto se odnosi i na odricanje od samog prava na otkazni rok.

VTSRH, Pž-4035/06 od 23. kolovoza 2006. *(TS Slavonski Brod P-96/04 od 13. ožujka 2006.)*

7.

OBVEZNO PRAVO – REDOVITI OTKAZ UGOVORA O RADU

Zakon o radu (Narodne novine broj 38/95, 54/95, 65/95, 17/01, 82/01, 114/01, 142/03)

Članak 106.

Ugovor o radu poslodavac može otkazati ako za to ima opravdani razlog.

Prestanak potrebe za obavljanjem određenog posla zbog gospodarskih, tehničkih ili organizacijskih razloga je opravdan razlog za otkaz ugovora o radu.

Žalitelj ukazuje na pogrešnu primjenu materijalnog prava jer Odluka o prestanku radnog odnosa nije u skladu sa postupkom propisanim Zakonom o radu (NN br. 38/95, nastavno Zakon) koji se imao primijeniti na predmetni slučaj jer je Odluka donesena nakon stupanja na snagu navedenog Zakona. Prvenstveno jer su odredbe Zakona povoljnije za zaposlenika po pitanju poslovno uvjetovanog otkaza ugovora o radu kao i tereta dokazivanja činjenica postojanja gospodarskih, tehničkih i organizacionih razloga za otkaz iz čl. 112. Zakona. Budući je prvostupanjski sud utvrdio da je zbog nepovoljnih gospodarskih odnosa na tržištu tužena bila primorana poduzeti mjere na rješavanju viška radnika kao tehnološkog viška a koji postupak je započeo donošenjem Sistematizacije i Programa ne stoji navod iz žalbe, da je na konkretni slučaj trebalo primijeniti Zakon o radu, jer se postupci ostvarivanja i zaštite prava radnika započeti prije početka primjene Zakona o radu i dovršavaju se prema odredbama ranije važećih zakona primjenom odredbi čl. 240. st.1. Zakona o radu. Za navesti je da važeći Zakon o radu predviđa otkaz ugovora o radu, dakle prestanak radnog odnosa, ako prestane potreba za obavljanjem određenog posla zbog gospodarskih, tehničkih ili organizacijskih razloga (poslovno uvjetovan otkaz prema čl.106. st.1. Zakona o radu), pa bi i po sada važećem Zakonu bili ispunjeni uvjeti za otkaz ugovora o radu. To što žalitelj smatra da bi bila donesena povoljnija odluka da se primijenio postojeći Zakon a u svezi tereta dokaza, u prvostupanjskom postupku je na temelju dokaza koji su provedeni po prijedlogu tuženika prvostupanjski sud ispitao zakonitost donesene Odluke.

Prema tome, iz navedenog proizlazi da su neosnovani žalbeni razlozi pogrešne primjene materijalnog prava, jer je prvostupanjski sud pravilno na temelju utvrđenih činjenica primijenio materijalno pravo presuđujući ovaj spor.

VTSRH, Pž-864/2003 od 28. lipnja 2006. *(TS Rijeka P-708/00 od 20. listopada 2002.)*

8.

OBVEZNO PRAVO – UGOVOR O RADU SKLOPLJEN NA ODREĐENO VRIJEME

Zakon o radu (Narodne novine broj 38/95, 54/95,65/95, 17/01, 82/01, 114/03, 142/03)

Članak 35. i 102.

Ugovor o radu sklopljen na određeno vrijeme prestaje istekom vremena na koje je sklopljen pa stoga niti sud taj ugovor ne može produžiti za razdoblje neiskorištenog godišnjeg odmora. Za neiskorišten godišnji odmor radnik ima pravo potraživati naknadu štete od pravne osobe kod koje je bio zaposlen na određeno vrijeme ako je za nekorištenje godišnjeg odmora odgovorna ta pravna osoba.

U konkretnom slučaju je sporno može li se tužiteljevih 379 sati odrađenih kroz preraspodjelu radnog vremena i isplaćenih tužitelju od strane tuženika te njegova 23 dana neiskorištenog godišnjeg odmora, priznati mu u radni staž.

Preraspodjela radnog vremena propisana je odredbama članka 35. Zakona o radu („Narodne novine“, broj 38/95, 54/95, 65/95, 17/01 i 82/01; nastavno: ZOR), koji je bi na snazi na dan donošenja pobijane obavijesti o prestanku tužiteljevog radnog odnosa (30. travnja 2003.).

Ako narav posla to zahtjeva, puno radno vrijeme može se preraspodijeliti tako da tijekom jednog razdoblja traje duže, a tijekom drugoga razdoblja kraće od punog radnog vremena (čl. 35. st. 1. ZR).

U konkretnom slučaju preraspodjela radnog vremena je za sve pomorce u radnom odnosu kod tuženika pa tako i za tužitelja, bila propisana odredbama čl. 36. NKU (str. 31. spisa).

Stupanjem na snagu ZR, koji se primjenjuje u konkretnom slučaju, ostalo je u potpunosti neuređeno pitanje „viška“ radnih sati rada ostvarenih kroz preraspodjelu radnog vremena, a u slučaju prestanka radnog odnosa prije “vraćanja“ tog viška radnih sati radniku. Pitanja u vezi tog viška bila su uređena odredbama čl. 31. i 32. Zakona o radu („Narodne novine“, 19/90 i 28/90), prema kojima je radnik imao pravo izbora hoće li mu se višak sati platiti kao prekovremeni rad ili će mu se ti sati platiti kroz redovni rad te preračunati u radne dane s punim radnim vremenom i za te dane produžiti mu radni odnos, odnosno radni staž.

Mogućnost preračunavanja viška radnih sati u dane s punim radnim vremenom, odnosno u radni staž, dakle, više ne propisuju ni odredbe važećeg

-

ZR ni odredbe važećeg NKU u ovom slučaju. Tužitelj je imao mogućnost na ime ostvarenih 379 sati kroz preraspodjelu radnog vremena ostvariti odgovarajući broj slobodnih dana ili ako to nije bilo moguće, kao u ovom slučaju zbog tužiteljevog prestanka radnog odnosa na određeno vrijeme (čl. 36. st. 6. NKU), ostvariti odgovarajuću naknadu plaće, kao što je to ovdje i bio slučaj, jer je tuženik tužitelj isplatio kroz plaću svih 379 radnih sati odrađenih kroz preraspodjelu radnog vremena (čl. 77. NKU). Time je tužitelj ujedno i po mišljenju ovog suda, ostvario sva prava iz radnog odnosa na određeno vrijeme po ovoj osnovi ili drugim riječima, ovaj sud po ovoj osnovi nije našao povredu tužiteljevih prava iz radnog odnosa. Odatle i neosnovanost tužiteljeve žalbe, pravilnost i zakonitost presude u pobijanom dijelu i rješenje iz izreke (čl. 368. st. 1. ZPP).

Uzgred je napomenuti kako je prvostupanjski sud pravilno i zakonito dosudio tužitelju iznos od 1.846,77 kn kao naknadu za štetu (čl. 102. st. 2. ZR) koju je pretrpio zbog nemogućnosti korištenja ostvarenog godišnjeg odmora u trajanju od 23 dana zbog prestanka njegovog radnog odnosa, a ne kao naknadu za godišnji odmor, kako to pogrešno tužitelj drži u žalbi. Slijedom navedenog, tužitelju je pobijanom presudom iz točke 1. njene izreke, po ovoj osnovi u cijelosti pružena zatražena pravna zaštita njegovog povrijeđenog prava iz radnog odnosa.

Ugovor o radu na određeno vrijeme prestaje istekom vremena na koje je sklopljen i stoga se u pravilu ne može produljiti sudskom odlukom, baš kao ni u konkretnom slučaju. Tužitelj tuženikovom krivnjom nije bio u mogućnosti iskoristiti ostvareni godišnji odmor u trajanju od 23 dana, zbog čega je i obeštećen naknadom u iznosu od 1.846,77 kn. Pored nespornog datuma prestanka tužiteljevog radnog odnosa na određeno vrijeme (30. travnja 2003.), trajanje njegovog radnog odnosa u ovom slučaju nije moguće produljiti pa tako ni trajanje njegovog radnog staža. Odatle dodatno pravilnost i zakonitost presude prvostupanjskog suda u pobijanom dijelu i neosnovanost tužiteljeve žalbe (čl. 368. st. 1. ZPP).

VTSRH, Pž-1075/05 od 21. lipnja 2006. *(TS Rijeka broj P-179/04 od 28. prosinca 2004.)*

9.

OBVEZNO PRAVO – ROK ISPUNJENJA KAO NEBITAN SASTOJAK UGOVORA

Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01)

Članak 126.

Ako stranke nisu ugovorile rok ispunjenja kao bitan sastojak ugovora, a vjerovnik nije zahtijevao ispunjenje obveze, dužnik može po svom nahođenju ispuniti svoju obvezu kada on to želi.

Na one činjenice koje je sud utvrdio i koje ni tuženik nije žalbom doveo u pitanje, pravilno je prihvaćanjem tužbenog zahtjeva primijenjeno materijalno pravo. Sud je u bitnomu utvrdio sljedeće:

- tužitelj i tuženik zaključili su ugovor o pružanju usluge objave tuženikovih podataka u tužiteljevoj internetskoj ediciji KOMPAS CROATIA,

- ugovor je sklopljen na temelju zaključnice - računa broj 35360094 /99 od 09. lipnja 1999. godine,

- tužitelj se obvezao unijeti tuženikove podatke na web stranicu, a tuženik se obvezao platiti naknadu u iznosu od 2.415,05 kuna,

- podaci su objavljeni 1. ožujka 2000. godine.

Na temelju takvih činjenica sud je pravilno našao da je tuženik u obvezi platiti naknadu. Tvrdnje da je zbog zakašnjenja tužitelja u objavi podataka prestala obveza isplate naknade nisu utemeljene. Naime prema sadržaju ugovora – zaključnice nema elemenata za zaključak da bi rok objave podataka bio bitan sastavni dio ugovora. U zaključnici je određeno da unos podataka treba učiniti u izdanju KOMPAS CROATIA 99/00, bez navođenja datuma do kojega takvo izdanje mora biti izdano. Kako ugovor nema odredbu o fiksnom roku u kojemu je tužitelj bio dužan ispuniti obvezu, tuženiku je na raspolaganju stajala mogućnost pozivanja tužitelja da ispuni obvezu u određenom primjerenom roku time da se ugovor ima smatrati raskinutim ako obveza ne bude ispunjena u ostavljenom roku. Takvog poziva nije bilo pa nije bilo razloga smatrati da je ugovor raskinut po samom zakonu niti na temelju izjave naručitelja, u smislu odredaba čl. 125. i 126. Zakona o obveznim odnosima („Narodne novine“ br. 53/91, 91/92, 112/99, 88/01 - nastavno ZOO).

Tužitelj je ispunio obvezu, ima pravo na ugovorenu naknadu po čl. 600. ZOO u iznosu od 2.415,05 kuna. Kako je tuženik u zakašnjenju s

ispunjenjem dospjele novčane obveze, duguje pored glavnice i zateznu kamatu po propisanoj kamatnoj stopi prema odredbi čl. 277. st. 1. ZOO.

VTSRH, Pž-1681/03 od 5. travnja 2006. *(TS Zagreb P-7894/02 od 15. siječnja 2003.)*

10.

OBVEZNO PRAVO – RASKID UGOVORA PRIJE ISTEKA ROKA

Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01)

Članak 128.

U slučaju raskida ugovora prije isteka roka zbog očite postojeće ili prijeteće nemogućnosti ispunjenja obveze jedne strane, druga strana ima pravo zahtijevati naknadu štete.

Pravilan je zaključak prvostupanjskog suda da iz odredbe čl. 4. predmetnog ugovora broj 28/01 proizlazi da je tuženikova ugovorna obveza da tužitelju najkasnije po isteku jedne godine od sklapanja ugovora vrati istu količinu dionica iste vrste koje su mu i dane na upravljanje od strane tužitelja. Međutim, predmetnom tužbom tužitelja ne zahtijeva ispunjenje tuženikove ugovorne obveze, već ispunjenje prava za koje tvrdi da mu pripadaju po osnovi raskida ugovora. Tužitelj naime navodi da tuženik neće biti u mogućnosti predati mu dionice, te u tužbi (str. 2. tužbe na listu 2 spisa, 3. pasos) navodi izričito da je od tužitelja tražio naknadu štete. Sukladno odredbi čl. 128. Zakona o obveznim odnosima („Narodne novine“ broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 112/99, dalje ZOO), kada je prije isteka roka za ispunjenje obveze očito da jedna strana neće ispuniti svoju obvezu iz ugovora, druga strana može raskinuti ugovor i zahtijevati naknadu štete. Iz obrazloženja pobijane presude za zaključiti je da i prvostupanjski sud smatra da je tužitelj mogao raskinuti ugovor upravo stoga što je prije isteka roka za ispunjenje tuženikove obveze očito da tuženik neće ispuniti svoju ugovornu obvezu. Nadalje, prema odredbi čl. 132. st. 1. ZOO-a, raskidom ugovora obje strane su oslobođene svojih obveza, izuzev obveze na naknadu eventualne štete. Osim toga, tuženik tijekom parnice ističe da predmetni ugovor po svom sadržaju predstavlja ugovor o nepravoj ostavi. U tom se slučaju na taj ugovor po osnovi odredbe čl. 722. ZOO-a primjenjuju pravila ugovora o zajmu. Iz odredbe čl. 563. ZOO-a proizlazi pak da zajmoprimac isplaćuje zajmodavcu iznos novca koji odgovara vrijednosti stvari, kada nije moguće vratiti istu količinu stvari koja je pozajmljena, iste vrste i iste kakvoće.

U pobijanom presudi prvostupanjski sud nije iznio razloge o tome ima li tužitelj pravo na isplatu utužene svote po osnovi naknade štete, čime je počinjena opisana bitna povreda odredaba parničnog postupka. Također, prvostupanjski sud nije primijenio citirane odredbe ZOO-a, čime je sukladno odredbi čl. 356. ZPP-a došlo do pogrešne primjene materijalnog prava.

S obzirom na navedeno, valjalo je temeljem odredbe čl. 369. ZPP-a ukinuti pobijanu presudu i predmet vratiti prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje.

VTSRH, Pž-6944/03 od 27. lipnja 2006. *(TS Split P-312/03 od 12. lipnja 2003.)*

11.

OBVEZNO PRAVO – DUŽNOST OBAVJEŠTAVANJA O RASKIDU UGOVORA

Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01)

Članak 130.

Vjerovnik koji zbog neispunjenja dužnikove obveze želi raskinuti ugovor mora dužniku to jasno i bez odgađanja priopćiti. Pozivanje dužnika na ispunjenje obveze u dodatnom roku te obavještavanje da će u protivnom vjerovnik poduzeti radnje u cilju raskida ugovora nema značaj obavijesti o raskidu ugovora.

Iz spisa proizlazi nesporno da su stranke dana 24. srpnja 2002. godine sklopile ugovor o poslovnom najmu osobnog automobila marke FIAT, tip PUNTO, model 1.2 ACTIVE, broj šasije ZFA18800005196019, te da je tužitelj predao tuženiku u posjed navedeno vozilo što proizlazi iz zapisnika o preuzimanju (list 8. spisa). Također je među strankama nesporno da je tuženik temeljem tog ugovora bio u obvezi tužitelju plaćati ugovorenu mjesečnu najamninu koju je platio sa zakašnjenjem. U ovom parničnom postupku sporno je da li je tužitelj raskinuo ugovor o poslovnom najmu sukladno odredbama Općih uvjetima ugovora koje (jer se ugovor na njih poziva) sukladno odredbi članka 142. stavak 1. Zakona o obveznim odnosima obvezuju stranke kao i odredbe samog ugovora.

Prema odredbi članka 124. Zakona o obveznim odnosima u dvostranim ugovorima, kad jedna strana ne ispuni svoju obvezu, druga strana može, ako nije što drugo određeno, zahtijevati ispunjenje obveza ili (…) raskinuti ugovor prostom izjavom, dok je odredbom članka 130. istog Zakona propisano

da vjerovnik koji zbog neispunjenja dužnikove odveze raskida ugovor dužan je to saopćiti dužniku bez odgađanja.

Odredbom članka 18.1. točka 5. Općih uvjeta poslovanja stranke su ugovorile da najmodavatelj (tužitelj) može pisanom izjavom raskinuti ugovor ako najmoprimatelj (tuženik) potpuno ili djelomično kasni s plaćanjima najamnine ili s plaćanjem drugih dospjelih davanja iz ugovora te unatoč opomeni ne ispuni svoju obvezu u naknadno ostavljenom roku od pet dana od dana preporučeno poslane druge opomene.

Sud prvog stupnja je pravilno ocijenio da je tužitelj sukladno odredbi članka 18.1. točka 5. Općih uvjeta poslovanja mogao tuženiku pisanom izjavom otkazati ugovor o poslovnom najmu, ali on to nije učinio. Naime, uvidom u 3. Opomenu uz obavijest o raskidu Ugovora o poslovnom najmu br. 8011/02 od 17. siječnja 2003. godine (list 9. spisa) koju je tuženik primio dana 9. svibnja 2003. godine što proizlazi iz preslike dostavnice (list 11. spisa) proizlazi da je tužitelj tom opomenom pozvao tuženika da u naknadnom roku do 22. siječnja 2003. godine podmiri svoje dugovanje ili vrati vozilo, a u protivnom djelatnici opunomoćene tvrtke preuzet će predmet najma i vratiti ga u posjed tužitelju s time da «**danom oduzimanja vozila predmetni Ugovor se raskida**».

Prema tome, iz navedene 3. opomene proizlazi da tom opomenom tužitelj nije dao izjavu da zbog neispunjenja tuženikove obveze raskida ugovor u smislu odredbe članka 130. Zakona o obveznim odnosima, kako to pogrešno smatra žalitelj, već je sukladno odredbi članka 124. Zakona o obveznim odnosima od tuženika zahtijevao ispunjenje obveze s time da je tuženiku dao mogućnost izbora da podmiri svoje dospjele obveze plaćanja ugovorene najamnine ili da vrati vozilo. U slučaju ako tuženik ne učini ništa od navedenog, tužitelj ga upozorava da će tada iskoristiti svoje pravo da putem djelatnika opunomoćene tvrtke oduzme vozilo iz posjeda tuženika, te se tek danom oduzimanja vozila ugovor raskida.

S obzirom da je tuženik navedenu obavijest primio dana 9. svibnja 2003. godine, te da u ugovorenom roku od pet dana nakon primitka te obavijesti nije u cijelosti podmirio svoje dugovanje niti je vratio vozilo tužitelju, tužitelj je nakon isteka tog roka mogao pisanom izjavom obavijestiti tuženika da raskida ugovor o poslovnom najmu ili je mogao angažirati «djelatnike opunomoćene tvrtke» da oduzmu tuženiku vozilo koje je predmet najma – danom oduzimanja vozila ugovor bi bio raskinut sukladno tužiteljevoj 3. opomeni. Međutim, tužitelj nije nakon proteka tog roka uputio tuženiku pisanu izjavu da raskida ugovor, a niti je vozilo oduzeto tuženiku iz njegova posjeda. Stoga je sud prvog stupnja pravilno ocijenio da ugovor o poslovnom najmu kojeg su ovdje parnične stranke sklopile dana 24. srpnja 2002. godine i dalje obvezuje ugovorne stranke.

Čak niti činjenica da je tuženik nakon proteka roka od pet dana od primitka tužiteljeve opomene podmirio u cijelosti svoje ugovorne obveze (to je tuženik učinio dana 19. svibnja 2003. godine) nema utjecaja na pravilnost i zakonitost pobijane prvostupanjske odluke, jer i u slučaju da tuženik to nije učinio, tužitelj nije izjavom za koju su stranke ugovorile da mora biti u pisanoj formi raskinuo ugovor.

Navod žalitelja kojim smatra da je navedeni ugovor raskinut po samom zakonu jer tuženik u roku ostavljenom za dobrovoljno ispunjenje nije izvršio svoju obvezu ovaj sud smatra neosnovanim. Naime, iako je ugovor o poslovnom najmu ugovor s uzastopnim obvezama što pravilno u svom obrazloženju smatra prvostupanjski sud, taj ugovor je ujedno i ugovor u kojem ispunjenje obveze o roku nije bitni sastojak ugovora (članak 126. Zakona o obveznim odnosima). Međutim želja vjerovnika da raskine ugovor (stavak 2. članka 126. Zakona) mora biti jasno izražena u obavijesti kojom dužniku ostavlja primjeren naknadni rok za ispunjenje dospjelih obveza, što ne proizlazi iz tužiteljeva dopisa od 17. siječnja 2003. godine premda naziv tog dopisa glasi «3. opomena uz obavijest o raskidu Ugovora o poslovnom najmu br. 8011/02»; da je tužitelj želio raskinuti ugovor protekom naknadnog roka u navedenoj bi opomeni naveo da će se ugovor smatrati raskinutim ako tuženik u naknadnom roku ne ispuni svoju obvezu. Naprotiv, tužitelj je tom opomenom dao tuženiku mogućnost izbora da ili raskine ugovor ili ispuni ugovornu obvezu, a tek ako tuženik ne učini ništa od navedenog tužitelj ga obavještava da će angažirati «djelatnike opunomoćene tvrtke» koji će oduzeti vozilo iz tuženikova posjeda te će se tek time ugovor raskinuti. Upravo zbog toga što tužitelj 3. opomenom nije izrazio želju da raskine ugovor samim protekom primjerenog naknadnog roka, otpala je mogućnost primjene odredbe članka 126. stavak 3. Zakona o obveznim odnosima prema kojoj ako dužnik ne ispuni ugovor nastupaju iste posljedice kao i u slučaju kad je rok bitni sastojak ugovora.

VTSRH, Pž-3161/04 od 6. prosinca 2005. *(TS Zagreb P-2312/03 od 18. ožujka 2004.)*

12.

OBVEZNO PRAVO – NEMOGUĆNOST ISPUNJENJA

Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01)

Članak 137.

Ugovor se zbog nemogućnosti ispunjenja raskida jednostranom izvansudskom izjavom volje ovlaštene ugovorne strane, a ne konstitutivnom sudskom odlukom.

U slučaju djelomične nemogućnosti ispunjenja ugovor može raskinuti druga strana ako djelomično ispunjenje ne odgovara njezinim potrebama; u protivnom ugovor ostaje na snazi, a ta strana ima pravo zahtijevati razmjerno smanjenje svoje obveze.

Napomena: Konstitutivnom sudskom odlukom ugovor se može raskinuti samo zbog promijenjenih okolnosti.

Iz spisa proizlazi nespornim da su stranke 11. prosinca 1997. godine sklopile ugovor o dugoročnom kreditu temeljem kojeg je za tuženika nastala obveza da novčani iznos od 176.000,00 kn stavi na raspolaganje tužitelju, a obveza tužitelja je da dobiveni iznos novca nakon ugovorenog roka vrati tuženiku zajedno s pripadajućom kamatom; iako iz ugovora proizlazi da se radilo o namjenskom kreditu temeljem kojeg se tužitelj dobiveni novčani iznos obvezao iskoristiti za kupnju 264 dionice tuženika, prava volja ugovornih stranaka bila je da se samo dio tog novca iskoristi za kupnju tuženikovih dionica što proizlazi iz tuženikova odgovora na tužbu. Temeljem tog ugovora stranke su istog dana zaključile i ugovor o zalogu dionica temeljem kojeg je tužitelj založio kod tuženika navedene dionice do konačne isplate dionica. Također je između stranaka nesporno da je Vlada Republike Hrvatske 27. rujna 1999. godine donijela odluku kojom su poništene sve dionice tuženika pa tako i one koje su predmet Ugovora o dugoročnom kreditu od 11. prosinca 1997. godine, kao i to da je tužitelj prema tuženiku ispunio veći dio svoje ugovorne obveze; tužitelj nije isplatio tuženiku iznos od 52.800,00 kn što proizlazi iz iskaza direktora tužitelja Ž. G. (list 23. spisa). Između stranaka je sporno je li odluka Vlade Republike Hrvatske od 27. rujna 1999. godine o sanaciji i restrukturiranju tuženika kojom su poništene sve dionice tuženika predstavlja okolnost bitnu za raskid ugovora zbog nemogućnosti ispunjenja uslijed čega se obveze obje ugovorne strane gase.

Prema odredbi članka 137. stavak 1. Zakona o obveznim odnosima kad je ispunjenje obveze jedne strane u dvostranom ugovoru postalo nemoguće zbog događaja za koji nije odgovorna ni jedna ni druga strana, gasi se i obveza druge strane, a ako je ova nešto primila od svoje obveze, može zahtije-

vati vraćanje po pravilima o vraćanju stečenog bez osnove. Stavkom 2. istog članka Zakona propisano je da u slučaju djelomične nemogućnosti ispunjenja zbog događaja za koji nije odgovorna ni jedna ni druga strana, druga strana može raskinuti ugovor ako djelomično ispunjenje ne odgovara njezinim potrebama, inače ugovor ostaje na snazi, a druga strana ima pravo zahtijevati razmjerno smanjenje svoje obveze.

Iz navedenih zakonskih odredaba proizlazi da se ugovor u potpunosti može raskinuti zbog nemogućnosti ispunjenja ako se radi o dvostrano obveznom ugovoru, ako su predmet neispunjene obveze određene nezamjenjive stvari te ako se radi o nemogućnosti ispunjenja koja je nastala nakon sklapanja ugovora. Ugovor zbog djelomične nemogućnosti ispunjenja može raskinuti svaka ugovorna strana ako ugovor ne odgovara njezinim potrebama, a do djelomične nemogućnosti ispunjenja je došlo uslijed događaja za koji niti jedan ugovaratelj nije odgovoran. Prema tome, da bi jedna od ugovornih strana u potpunosti raskinula ugovor temeljem članka 137. stavak 2. Zakona o obveznim odnosima potrebno je da djelomično ispunjenje ugovora od strane drugog ugovaratelja ne odgovara njezinim potrebama. Ako djelomično ispunjenje odgovara potrebama ugovorne strane ugovor ostaje na snazi, a druga strana ima pravo zahtijevati razmjerno smanjenje svoje obveze.

Prema mišljenju ovog suda sud prvog stupnja je pravilno odbio tužbeni zahtjev tužitelja. Naime, tužbeni zahtjev za raskid ugovora zbog nemogućnosti ispunjenja neosnovan je već stoga što se iz tog razloga ugovor raskida jednostranom izvansudskom izjavom volje ovlaštene ugovorne strane, a ne konstitutivnom sudskom odlukom. To u konkretnom slučaju znači da je tuženik ugovor o dugoročnom kreditu mogao raskinuti sukladno odredbi članka 124. i 1067. Zakona o obveznim odnosima, a tužitelj sukladno odredbi članka 124. i 1068. stavak 1. Zakona o obveznim odnosima. Međutim, tužitelj ne može konstitutivnim tužbenim zahtjevom zatražiti od suda donošenje odluke kojom bi zbog nemogućnosti ispunjenja raskinuo ugovor o kreditu kao ni ugovor o zalogu dionica budući da prema odredbi članka 137. Zakona o obveznim odnosima sud to ne može učiniti (za razliku od raskida ugovora zbog promijenjenih okolnosti - članak 133. stavak 5. Zakona o obveznim odnosima). Tužitelj bi eventualno mogao od suda zatražiti pravnu zaštitu samo na način da postavi deklaratorni tužbeni zahtjev sukladno odredbi članka 187. Zakona o parničnom postupku temeljem kojeg bi sud utvrdio da su ugovor o kreditu i ugovor o zalogu raskinuti tužiteljevom izjavom o raskidu tih ugovora upućenom tuženiku, jer bi tada mogao ispitati postoje li između stranaka pravni odnosi temeljeni na navedenim ugovorima.

Nadalje, premda su stranke sklopile namjenski ugovor o dugoročnom kreditu (tužitelj je dobivena novčana sredstava trebao iskoristiti za kupnju tuženikovih dionica), iz iskaza samog tužitelja odnosno njegova zastupnika po zakonu Ž. G. proizlazi da je tužitelj samo za iznos od 52.800,00 kn kupio

dionice tuženika dok je s preostalim novčanim iznosom mogao slobodno raspolagati; dakle, iznos od 123.200,00 kn tuženik je tužitelju stavio na raspolaganje što je vidljivo i iz preslike tuženikova izvatka Zavoda za platni promet od 11. prosinca 1997. godine (list 17. spisa). Iz iskaza tužiteljevog zastupnika proizlazi da je samo iznos kojeg mu je tuženik stavio na raspolaganje (123.200,00 kn) tužitelj uredno vratio tuženiku, dok tuženik u svom podnesku od 7. siječnja 2003. godine navodi da mu tužitelj nije vratio iznos od 68.155,99 kn. Prema tome, neovisno o visini iznosa kojeg je tužitelj vratio tuženiku, tužitelj je djelomično ispunio svoju obvezu iz ugovora o kreditu, pa je samim time ugovor o kreditu tužitelj mogao raskinuti samo sukladno odredbi članka 137. stavak 2. Zakona o obveznim odnosima, ali ne i temeljem stavka 1. tog članka.

Međutim, da bi tužitelj sukladno odredbi članka 137. stavak 2. Zakona o obveznim odnosima u cijelosti mogao raskinuti ugovor o kreditu morao bi se u svojoj izjavi o raskidu ugovora upućenoj tuženiku pozvati na to da djelomično ispunjenje ugovora ne odgovara njegovim potrebama (potrebama da postane i ostane dioničar tuženika). To tužitelj tijekom prvostupanjskog postupka nije učinio pa niti zbog toga, čak i kada bi njegov tužbeni zahtjev bio uredan, ne može u cijelosti tražiti raskid ugovora o kreditu zbog nemogućnosti ispunjenja; tužitelj bi mogao od tuženika zahtijevati samo razmjerno smanjenje svoje obveze i to za onaj dio koji predstavlja njegovu obvezu isplate cijene tuženiku za prodane dionice, dakle za iznos od 52.800,00 kn koji je i prema tuženikovu odgovoru na tužbu iskorišten za kupnju dionica (list 13. spisa). Zato je prvostupanjski sud pravilno odbio tužbeni zahtjev kojim tužitelj traži raskid ugovora o kreditu.

U odnosu na tužbeni zahtjev kojim tužitelj traži raskid ugovora o zalogu dionica, a te dionice poništene su Odlukom Vlade Republike Hrvatske od 27. rujna 1999. godine, tužitelj u svojoj žalbi pravilno zaključuje da navedena odluka Vlade Republike Hrvatske predstavlja razlog zbog kojeg tuženik nije u mogućnosti ispuniti svoju ugovornu obvezu tužitelju – obvezu da tužitelju nakon što mu tužitelj namiri osiguranu tražbinu vrati predmet zaloga (264 dionice tuženika). Međutim, tužitelj je mogao navedeni ugovor raskinuti vlastitom izjavom upućenom tuženiku, a ne tražiti to od suda budući da sud, kako je ranije navedeno, nije u mogućnosti zbog nemogućnosti ispunjenja raskinuti ugovor o zalogu.

VTSRH, Pž-5399/03 od 3. listopada 2006. *(TS Osijek P-1021/02 od 17. travnja 2003.)*

13.

OBVEZNO PRAVO – ZELENAŠKI UGOVOR

Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01)

Članak 141.

Stranka oštećena ugovorom koja ne može dokazati postojanje subjektivnih pretpostavki zelenaškog ugovora, može dokazivati postojanje prekomjernog oštećenja odnosno može se pozivati na djelomičnu ništavost pravnog posla (odredbe o ugovornoj kamati).

Osnovan je i žalbeni razlog nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja pa nije moguće ispitati je li materijalno pravo pravilno primijenjeno. Sud je odbio tužbeni zahtjev ocijenivši da odredba Ugovora o kamati nema elemente zelenaškog ugovora, iako nije utvrđivao sve činjenice koje su odlučne za rješenje spora pa je obrazloženje ostalo manjkavo. Za ocjenu o postojanju zelenaškog ugovora mora, po pravilu iz čl. 141. ZOO, biti kumulativno ispunjeno nekoliko uvjeta:

- mora postojati očigledni nerazmjer između obveza ugovornih strana u vrijeme zaključenja ugovora,

- ugovor mora biti zaključen na način da je jedna ugovorna strana iskoristila stanje nužde ili teško materijalno stanje, nedovoljno iskustvo, lakomislenost ili zavisnost pa da je iz toga proistekao nerazmjer uzajamnih davanja čime je ugovor dobio elemente nemoralnog ugovora,

- potrebno je da je osoba u čiju korist je ugovoreno nerazmjerno davanje znala ili morala znati da se druga strana nalazi u takvoj situaciji.

Teret dokaza o navedenim odlučnim činjenicama je na onoj strani koja tvrdi da cijeli ugovor ili koja njegova odredba ima karakter zelenaškog ugovora. U ovoj parnici je, dakle, teret dokaza bio na tužitelju. Ako oštećena ugovorna strana ne može dokazati navedene odlučne činjenice, ostaje joj na raspolaganju dokazivanje pobojnosti ugovora po pravilu iz čl. 139. ZOO dokazivanjem postojanja prekomjernog oštećenja ili pak dokazivanje kojega razloga ništavosti po općem pravilu o ništavosti ugovora iz čl. 103. ZOO. Ugovor koji je protivan Ustavu Republike Hrvatske, prisilnim propisima te moralu društva ništav je ako cilj povrijeđenog pravila ne upućuje na neku drugu sankciju ili ako zakon o određenom slučaju ne propisuje što drugo. Ništavost neke ugovorne odredbe ugovora ne povlači ništavost i samog ugovora ako on može opstati bez ništave odredbe ili ako ona nije bila ni uvjet ugovora ni odlučujuća pobuda za sklapanje ugovora. U ovoj parnici traži se

utvrđenje ništavom samo jedne ugovorne odredbe i to, za ugovorenu kamatnu stopu preko visine stope zakonske zatezne kamate. Radi se o odredbi koju je moguće utvrditi ništavom uz opstanak ugovora, odnosno uz ugovorenu kamatnu stopu u visini stope zakonske zatezne kamate.

Za ocjenu je li ugovorna odredba o kamati zahvaćena razlozima ništavosti, sud je utvrdio sljedeće odlučne činjenice:

- dana 9. siječnja 1997. godine zaključen je Ugovor o kratkoročnom kreditu broj 19/97 između D. B. iz Kuzminca kao korisnika kredita, i DUKAT d.o.o. društva za štedno kreditne poslove Varaždin, kao davatelja kredita. Ugovorom se davatelj kredita obvezao dati korisniku kredita kratkoročni kredit u iznosu od 143.600,00 kn, što čini protuvrijednost od 40.000,00 DEM, kredit je dan na vrijeme od dvanaest mjeseci uz kamatnu stopu od 6,5% mjesečno,

- korisnik se time obvezao vratiti glavnicu od 143.600,00 kn i kamatu u iznosu od 112.008,00 kn, što čini ukupno 255.608,00 kn, a ukupni iznos kamata unijet je u sadržaj ugovor pa su s konačnim iznosom kamata upoznate ugovorne strane.

- na temelju iskaza bivše direktorice tuženika M. D. sud je ocijenio da je tužitelju odobren kredit prema uvjetima koji su u tom trenutku bili na tržištu kapitala, iz čega sud zaključuje da nema elemenata za zaključak da bi ugovor imao elemente zelenaškog ugovora po čl. 141.ZOO.

Valja napomenuti da iskaz bivše direktorice davatelja kredita nije najpogodnije dokazno sredstvo za ocjenu o kretanju tržišta kapitala i ocjenu o nerazmjeru davanja ugovornih strana. Ako je sud već i odlučio tim dokaznim sredstvom utvrđivati stanje tržišta kapitala, iskaz je interpretiran pogrešno jer je svjedokinja izjavila da su se u vrijeme zaključenja ugovora kamate na nenamjenske kredite kretale u rasponu od 20-25 % godišnje, dok je spornim ugovorom o kreditu ugovorena kamata od 6,5 % mjesečno, što na godišnjoj razini iznosi preko 75 %. S obzirom na to da sud nije na pogodan način utvrdio nerazmjer davanja ugovornih strana i ocjena o elementima zelenaškog ugovora nije dovoljno obrazložena.

Neovisno o tome ima li sporni ugovor elemente zelenaškog, prema za sada dostupnim podacima, ugovorna odredba o kamatnoj stopi protivna je prisilnim propisima pa je i zbog toga zahvaćena razlozima ništavosti.

Pri ocjeni o tomu, je li stopa ugovorene kamate viša od zakonom propisane, valja poći od odredbe čl. 399. st. 2. ZOO, po kojoj se u pogledu najviše ugovorne stope između drugih osoba (a ne između pojedinaca) primjenjuju odredbe posebnog zakona. Kako nije donesen poseban zakon koji bi određivao najvišu stopu ugovornih kamata u svakom pojedinom slučaju, valja ocijeniti ima li stopa ugovornih kamata elemente zelenaškog ugovora

odnosno je li ugovaranje nerazmjerno visokih kamata (lihvarske kamate) u odnosu na tržišne uvjete u vrijeme sklapanja ugovora o kreditu razlog za utvrđenje ništavim dijela ugovorne kamatne stope iznad utvrđene prosječne visine ugovorne kamatne stope na konkretnom tržištu (tako Ustavni sud Republike Hrvatske u predmetu U-III-380/01 od 05. svibnja 2004. godine, „Narodne novine“ br. 65/04 i 75/04). Naime, u nedostatku propisa o kamatnoj stopi, na koji upućuje ZOO, sudovi su popunili pravnu prazninu upućivanjem na tržišne uvjete u vrijeme zaključenja ugovora. Kako prvostupanjski sud nije utvrđivao suprotnost ugovorne odredbe o kamati prisilnom propisu, nije moguće ispitati je li odbijanjem tužbenog zahtijeva materijalno pravo pravilno primijenjeno.

VTSRH Pž 614/03 od 7. lipnja 2006. *(TS Varaždin P-41/02 od 15. listopada 2002.)*

14.

OBVEZNO PRAVO – ODGOVORNOST POSLODAVCA ZA ŠTETU

Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01)

Članak 154.

Zakon o radu (Narodne novine broj 38/95, 54/95, 65/95, 17/01, 82/01, 114/01, 142/03)

Članak 102.

Za štetu koju radnik pretrpi na radu ili u svezi s radom poslodavac odgovara po kriteriju presumirane krivnje i to za najblaži oblik krivnje – običnu nepažnju.

Iz spisa, tj. iz obrazloženja pobijane presude proizlazi da je dana 2. studenog 1999. godine tužiteljica stradala na mjestu šivačice, na način da je uslijed vrućine, zagušljivosti i sparine izgubila ravnotežu i pala na radni stroj, uslijed kojeg pada je zadobila povrede: contusio cerebri, fractossis, temporalis lat.sin., hemathotympanon lat. sin., hypoacusis lat. sin., st.post colapsus, VCL capitis reg.frontoparietalis sin. Nesporno je da je tužiteljica zadobila tešku tjelesnu povredu na radnom mjestu šivačice u pogonu tuženika PC trikotaže.

Pravilno je sud prvoga stupnja se pozvao na odredbu članka 102. stavak 1. Zakona o radu („Narodne novine“ broj 38/95, 54/95, 65/95, 17/01, 82/01, 114/03, 123/03, 142/03 i 30/04, 137/04-pročišćeni tekst), prema kojoj odredbi,

ako zaposlenik pretrpi štetu na radu ili u svezi s radom, poslodavac je dužan zaposleniku naknaditi štetu po općim propisima obveznoga prava.

Isto tako, pravilno se sud prvoga stupnja poziva na odredbu članka 15. Zakona o zaštiti na radu („Narodne novine“ broj 59/96, 94/96 i 114/03), prema kojoj odredbi, poslodavac odgovara zaposleniku za štetu uzrokovanu ozljedom na radu po načelu objektivne odgovornosti, tj. uzročnosti, a prema općim propisima obveznog prava.

Prema ocjeni ovoga suda, pravilan je zaključak prvostupanjskog suda, na temelju zapisnika o obavljenom inspekcijskom nadzoru od 10. studenog 1999. godine, te medicinske dokumentacije, odnosno nalaza i mišljenja sudskog vještaka kirurga, odnosno sudskog vještaka dr. Ž. K. i dr. N. C., te nalaza vještaka dr. D. V., da je tužiteljica zbog pada na radnom mjestu zadobila tešku tjelesnu ozljedu, zbog kojih traži naknadu štete, pa dakle postoji uzročna veza između povreda tužiteljice i obavljanja redovnih radnih zadataka.

S područja materijalne odgovornosti za štetu koju zaposlenik pretrpi na radu utvrđuje odredba članka 102. stavak 1. Zakona o radu.

Osnovna pretpostavka za tuženikovu odgovornost za štetu koju pretrpi zaposlenik jest da je šteta nastala na radu ili u svezi s radom. Kad je ispunjen taj uvjet, poslodavac je dužan zaposleniku naknaditi štetu po općim načelima odgovornosti za štetu. Za naknadu štete zaposleniku u smislu članka 102. stavak 1. Zakona o radu, bitno je da je šteta nastala na radu ili u svezi s radom, a u sklopu poslova koji se izvršavaju u interesu ili u korist poslodavca.

Glede odgovornosti za štetu što je zaposlenik pretrpi na radu ili u svezi s radom, Zakon o radu u članku 102. stavak 1., upućuje na opća načela odgovornosti za štetu. Odgovornost se prema Zakonu o obveznim odnosima može prosuđivati prema presumiranoj krivnji (članak 154. stavak 1. ZOO-a).

Prema odredbi članka 154. stavak 1. ZOO-a, tko drugome uzrokuje štetu, dužan ju je naknaditi ako ne dokaže da je šteta nastala bez njegove krivnje. Štetnik-poslodavac u skladu s navedenom odredbom odgovara po kriteriju presumirane, odnosno dokazane krivnje uvijek kad je zaposlenik pretrpio štetu na radu ili u svezi s radom. Dužnik-poslodavac mora dokazati da nije kriv za najblaži oblik krivnje – običnu nepažnju, jer se samo taj oblik krivnje presumira.

Imajući u vidu dokumentaciju u spisu, odnosno (zapisnik o obavljenom inspekcijskom nadzoru od 10. studenog 1999. godine, medicinsku dokumentaciju, provedena vještačenja po stalnom sudskom vještaku prim. dr. sc. Ž. K., dr. med. specijalist kirurg, odnosno nalaz oftalmološkog vještaka dr. D. V., te sudskog vještaka dr. N. C., rješenja HZMO od 11. ožujka 2002. godine, elaborata o procjeni vrijednosti tuženika, iskazima svjedoka) pravilan je zaključak prvostupanjskog suda da tužiteljica nije prouzročila štetu, te da je

tuženik isključivo odgovoran kao poslodavac za nastalu štetu tužiteljici povređivanjem na radu kod tužene.

Poslodavac se može osloboditi objektivne odgovornosti uz uvjete propisane u članku 177. ZOO-a, tj. ako uspije dokazati neku od ovih činjenica: da šteta potječe od nekog uzroka koji se nalazio izvan stvari, a čije se djelovanje nije moglo predvidjeti, ni izbjeći, niti otkloniti (viša sila); da je šteta nastala isključivom radnom zaposlenika – oštećenika i da je šteta nastala isključivom radnjom treće osobe. Tuženik kao poslodavac nije dokazao ove pretpostavke iz članka 177. ZOO-a.

VTSRH, Pž-239/06 od 31. svibnja 2006. *(TS Karlovac P-140/03 od 24. studenoga 2005.)*

15.

OBVEZNO PRAVO – NEMATERIJALNA ŠTETA

Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01)

Članak 200.

Neugodni osjećaji i povrijeđenost ugleda do kojih je došlo uslijed nevaljanog opoziva člana uprave nisu psihičke boli zbog kojih opozvani član uprave može od suda zahtijevati da mu dosudi pravičnu naknadu.

Trgovački sud u Zadru pobijanom presudom citiranoj u izreci odbio je tužiteljev tužbeni zahtjev a kojim tužitelj traži da se utvrdi postojanje potraživanja prema tuženiku u prvom višem isplatnom redu u iznosu od 117.157,47 kn.

U obrazloženju prvostupanjski sud navodi kao nesporno da je tužitelj razriješen dužnosti direktora na izvanrednoj Skupštini Z. d.d. 25. 8. 1995. godine koja odluka je poništena presudom zbog izostanka broj P-2867/95 od 4. 6. 1997. godine. Nakon razrješenja tužitelj je premješten na radno mjesto samostalnog referenta, a nakon raskida odnosa sa tuženikom prelazi na mjesto direktora komercijalnog sektora u M. d.d. Zadar. Tužitelj tvrdi da je odlukom o razrješenju koja je poništena teško narušen ugled i čast, zbog čega je trpio duševne patnje, radi čega mu je bila potrebna i liječnička pomoć, jer je razrješenje doživio kao javno poniženje. Odredba članka 200. ZOO-a regulira pitanje novčane naknade kao satisfakcije zbog povrede časti i ugleda te imajući u vidu citiranu odredbu zahtjev tužitelja nije osnovan, jer samo razrješenje dužnosti direktora ne daje pravo tužitelju na naknadu štete, jer je

tužitelj nakon poništenja odluke o razrješenju mogao tražiti ponovno vraćanje na isto radno mjesto. Naknada zbog nenapredovanja u poslu nije pravno priznati oblik nematerijalne štete, a niti nemogućnost kontaktiranja s utjecajnim krugovima koje je ostvarivao kao direktor, ne predstavlja povredu ugleda i časti.

Tužitelj žalbom pobija točku 1. izreke presude zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja i pogrešne primjene materijalnog prava, s prijedlogom da se ukine i vrati prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje, podredno preinači i tužbeni zahtjev usvoji.

U žalbi navodi da je pogrešan stav suda da tužitelju nisu povrijeđena čast i ugled razrješenjem dužnosti direktora. Odluka uprave tuženika bila je nezakonita što je utvrđeno sudskom odlukom. Sud je propustio ocijeniti medicinsku dokumentaciju koja dokazuje duševno stanje tužitelja vezano s neugodnostima radi nezakonitog smjenjivanja sa mjesta direktora jer je tužitelj u Zadru i šire poznat kao savjestan gospodarstvenik. (…)

Odredbom članka 200. Zakona o obveznim odnosima („Narodne novine“ broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96 i 112/99, dalje: ZOO) normirano je pitanje novčane satisfakcije, kada povreda prava osobnosti (povreda ugleda i časti) uzrokuje fizičke i duševne boli. Dakle samo ona duševna bol koja je rezultat povrede ugleda i časti zakonom je priznata osnova za dosuđivanje naknade zbog duševnih boli, a ne postoji posebna zakonska osnova za dosuđivanje naknade zbog nemogućnosti daljnjeg napredovanja u poslu.

Iz samog iskaza tužitelja proizlazi da je zbog razrješenja sa mjesta generalnog direktora tuženika bio uvrijeđen, da je doživio neugodne osjećaje, da se više nije mogao kretati u krugovima u kojima se kretao kao direktor, ali se zbog svega toga ne može govoriti o tome da je tužitelj trpio psihičke boli većeg intenziteta, jer neugodni osjećaji i povrijeđenost nisu psihičke boli u smislu naprijed citirane odredbe. Sama činjenica razrješenja koju je osim toga donijela Uprava tuženika a koja je naknadno poništena ne može se prihvatiti kao razlog nastanka psihičkih bolova većeg intenziteta koji se u pravilu zbog okolnosti slučaja ne mogu otkloniti, jer je tužitelj ostao i dalje u radnom odnosu kod tuženika, a imao je i mogućnost povratka na radno mjesto direktora.

VTSRH, Pž-2792/06 od 6. lipnja 2006. *(TS Zadar P-763/03 od 27. rujna 2005.)*

16.

OBVEZNO PRAVO – SOLIDARNA ODGOVORNOST NARUČITELJA I IZVOĐAČA RADOVA

Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01)

Članak 207.

Treća osoba kojoj je izvođenjem radova na nekretnini izvođač prouzročio štetu, može po svom nahođenju za naknadu prouzročene štete tužiti izvođača i/ili naručitelja radova budući da oni solidarno odgovaraju za štetu koja je nastala u vezi s izvođenjem tih radova.

Napomena: U slučaju da je treća osoba tužila samo jednog solidarnog dužnika kojeg je sud obvezao na naknadu štete, taj solidarni dužnik može od drugog dužnika tražiti da mu naknadi ono što je platio za njega (regres isplatitelja) sukladno odredbi članka 208. Zakona o obveznim odnosima.

Među strankama je sporno tko je odgovoran za štetu. Uvidom u Ugovor broj 753/01 (list spisa 27.-30.) sud je utvrdio da je tuženik - izvođač radova.

Prema odredbi članka 207. Zakona o obveznim odnosima naručitelj i izvođač radova na nekretnini solidarno odgovaraju trećoj osobi za štetu koja nastane u vezi s izvođenjem radova. Tužitelj, treća osoba kojoj je učinjena šteta, utužio je solidarnog dužnika na platež naknade štete, što je bio prema solidarnom dužniku ovlašten. (…)

Činjenično je utvrđeno da je tuženik bio izvođač radova rekonstrukcije i dionice ceste Uvala Milna - Smokva - Prismen (list spisa 27.-30.), ugovor br. 753/01. Naručitelj radova prema citiranom ugovoru bio je G.P.P. d.o.o. Omišalj.

Prema odredbi članka 207. Zakona o obveznim odnosima („Narodne novine“ broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99 i 88/01) naručilac i izvođač radova na nekretnini solidarno odgovaraju za štetu koja joj nastane u vezi s izvođenjem tih radova. Treća osoba kojoj je nastala šteta je tužitelj, jer je prilikom izvođenja radova tuženik kopajući kanal bagerom oštetio kabel oznake TK 59 GM 20 x 4 x 0,6.

Pobijana presuda na utvrđeno činjenično stanje pravilno je primijenila materijalno pravo odredbu članka 207. Zakona o obveznim odnosima („Narodne novine“ broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01) obvezavši tuženika - izvođača radova na plaćanje štete za koju je odgovoran tuženik.

Tuženik - izvođač radova za štetu odgovara solidarno s naručiteljem radova. Solidarna odgovornost znači odgovornost „in solidum“ za cjelokupnu štetu. Treća osoba oštećenik - ovdje tužitelj može birati kojega će od solidarno odgovornih pravnih osoba tužiti. Bez daljnjeg obrazloženja jasno je da prigovor solidarno odgovornog tuženika - izvođača radova je neosnovan, kako je valjano utvrdila pobijana presuda.

VTSRH, Pž-2719/04 od 7. studenog 2006. *(TS Zagreb P-3348/02 od 4. rujna 2003.)*

17.

OBVEZNO PRAVO – ZATEZNE KAMATE

Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01)

Članak 277.

Stranke ugovorom ne mogu isključiti primjenu prisilnih propisa o zakonskoj zateznoj kamati.

Napomena: Vjerovnik novčane obveze se može, ali tek nakon dospijeća zatezne kamate (nakon dužnikova dolaska u zakašnjenje s ispunjenjem novčane obveze) odreći tih kamata.

Osim što je sud propustio provesti dokazni postupak na ročištu za glavnu raspravu i pogrešno našao da među strankama ne postoji ugovor o prodaji kojim se uređuje zakonska zatezna kamata, zauzeto je i pogrešno stajalište u pogledu učinka odredbe čl. 277. st. 1. ZOO na novčane obveze dužnika. Nema sumnje da je odredba o zakonskoj zateznoj kamati prisilna norma pa dužnik koji zakasni s ispunjenjem dospjele novčane obveze duguje pored glavnice i kamatu koja teče od dospjelosti do isplate po stopi uređenoj posebnim propisom. Kada je pravna osnova obveze prisilni propis, nije moguće isključiti njegovu primjenu ugovorom, ali je potrebno dokazati pretpostavke za primjenu prisilnog propisa. Obveza dužnika novčane obveze na isplatu zakonskih zateznih kamata nastaje tek ako je novčana obveza dospjela i nije ispunjena u roku. Za ugovore privatnoga prava uglavnom nije prisilnim propisima uređena dospjelost obveza pa tako ni novčanih obveza kupca iz ugovora o prodaji. Zato su kupac i prodavatelj slobodni ugovoriti dospjelost obveze. Ako ugovor o prodaji ne sadrži odredbe o dospjelosti kupčeve obveze na isplatu cijene, kupac je dužan platiti cijenu u trenutku predaje stvari (čl. 475 ZOO), a po pravilu iz Općih uzanci za promet robom kupac je dužan platiti cijenu u roku od osam dana po prijemu fakture odnosno robe, uz pra-

vo da se plaćanje odloži onoliko dana koliko je po redovitom tijeku stvari potrebno za kvalitativni i kvantitativni pregled robe. Ugovaranjem dospjelosti stranke ne isključuju obvezu plaćanja kamata za slučaj zakašnjenja.

Ugovor o prodaji na kojemu se u ovom sporu temelji tužbeni zahtjev sadrži osim predmeta ugovora i posebne odredbe o odgodnom uvjetu, po kojemu ugovor ne proizvodi učinke samim potpisivanjem ugovora, nego tek pod uvjetom da kupac u roku od devedeset dana od prijema robe ne odjavi robu (čl. 22. st. 3. Ugovora). U slučaju da roba ne bude odjavljena, prodavatelj ima pravo pozvati kupca na plaćanje cijene, a obveza kupca na plaćanje cijene dospijeva u daljnjem roku od osam dana od fakture. S obzirom na to da je sud pošao od pretpostavke da stranke nisu na valjan način mogle ugovoriti dospjelost kupčeve obveze, u postupku nije raspravljeno je li uz uvažavanje ugovornih odredaba bilo zakašnjenja tuženika u ispunjavanju novčane obveze te s tim u vezi ima li tužitelj po zakonu pravo potraživati zateznu kamatu.

VTSRH, Pž-2989/03 od 11. travnja 2006. *(TS Zagreb P-5817/01 od 13. ožujka 2003.)*

18.

OBVEZNO PRAVO – SADRŽAJ OBVEZE

Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01)

Članak 307.

U slučaju da je sadržaj dužnikove obveze određene ugovorom isplata novčanog iznosa izraženog u stranoj valuti, vjerovnik ne može tu obvezu dužnika jednostrano pretvoriti u tražbinu izraženu u domaćoj valuti niti je u toj valuti može utužiti.

U odnosu na nepravilnu primjenu materijalnog prava vezano za točku I 1 presude na koju ukazuje tužitelj ističe se da je prvostupanjski sud u pobijanoj presudi vrlo korektno i razložno obrazložio razloge svoje odluke, te je po ocjeni ovog suda pravilno primijenio materijalno pravo primijenivši odredbu članka 307. stavak 1. Zakona o obveznim odnosima što prihvaća i ovaj sud, budući da vjerovnik nije ovlašten svoju tražbinu koja u skladu sa zakonom glasi na plaćanje u stranoj valuti samovoljno (jednostrano) pretvoriti u tražbinu u domaćoj valuti niti je u toj valuti utužiti, a ako on to ipak učini sud može, ako ocjeni da je tužbeni zahtjev inače osnovan, kao što je ovdje slučaj, naložiti tuženiku da tužiteljevu tražbinu ispuni u stranoj valuti na koju ona

glasi, a sve sukladno odredbi članka 307. stavak 1. Zakona o obveznim odnosima („Narodne novine“ broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96 i 112/99) prema kojoj se ispunjenje sastoji u izvršenju onoga što čini sadržaj obveze, te niti da dužnik može ispuniti nečim drugim, niti vjerovnik može zahtijevati nešto drugo. Ova zakonska odredba je jasna i ne iziskuje neko dodatno tumačenje. Sud ne smije dopustiti kršenje tog propisa, jer ako to učini pogrešno primjenjuje materijalno pravo. Naprotiv, ako ocjeni da postoji dospjela tužiteljeva tražbina, on je treba dosuditi u onoj valuti na koju glasi, kako je postupio i prvostupanjski sud u ovom slučaju.

Navedeno obrazloženje pravnog shvaćanja prihvaćeno je na sjednici građanskog odjela Vrhovnog suda Republike Hrvatske održanoj dana 9. prosinca 2002. godine.

U obrazloženju pravnog shvaćanja naglašava se posebno da dužnici (u svojstvu tuženika) često uopće ne uočavaju što im je tužitelj pripremio samovoljno pretvarajući svoju deviznu tražbinu u kunsku jer im je u pravilu svejedno da li će svoju obvezu ispuniti u stranoj ili domaćoj valuti, jer su im obje manje – više jednako dostupne pa zato u parnici niti ne ukazuju na nedopuštenost tog samovoljnog pretvaranja devizne tražbine u kunsku, već obično ističu prigovore koji se tiču opstojnosti i visine utužene tražbine, a shvate što im se dogodilo tek kad dođe do ovrhe i kad se u pravilu više ništa ne može učiniti. Tužitelj to čini zato, da bi koristeći se praksom po kojom su zatezne kamate na tražbine u domaćoj valuti daleko veće od onih na tražbine u stranoj valuti, povećali iznos koji im njihov dužnik treba platiti. Stoga je na spomenutoj sjednici građanskog odjela Vrhovnog suda Republike Hrvatske usvojeno pravno shvaćanje da u takvoj situaciji treba postupiti po odredbi članka 307. stavak 1. Zakona o obveznim odnosima, zbog čega odluka prvostupanjskog suda u ovom slučaju nije protivna odredbi članka 2. stavak 1. ZPP-a.

VTSRH, Pž-4107/03 od 23. kolovoza 2006. *(TS Split P-920/98 od 3. prosinca 2002.)*

19.

OBVEZNO PRAVO – PRESTANAK OBVEZE MULTILATERALNIM PRIJEBOJEM

Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01)

Članak 336.

Kod multilateralne kompenzacije obveza ne prestaje kad su se međusobna potraživanja vjerovnika i dužnika srela jer se niti ne radi o njihovim uzajamnim potraživanjima, već kada je ta kompenzacija provedena od strane banke.

Ako je novčano potraživanje vjerovnika dužnik podmirio multilateralnom kompenzacijom, vjerovnik ima pravo potraživati zateznu kamatu od trenutka dospijeća svog potraživanja do trenutka kada je multilateralna kompenzacija provedena.

Međutim, ovaj žalbeni sud drži potrebnim naglasiti da se u predmetnom slučaju radi o višestrukoj kompenzaciji pa se ne može primijeniti pravilo iz odredbe čl. 337. st. 2. ZOO-a. U slučaju višestruke kompenzacije, ne moraju biti ispunjene sve pretpostavke iz čl. 336. ZOO-a, jer se ne traži uzajamnost. U višestrukoj kompenzaciji sudjeluje više subjekata, odnosno sudionika, tako da svaki od njih ne mora biti, a i nije, istovremeno vjerovnik i dužnik ostalih sudionika u kompenzaciji. Višestruka kompenzacija je način prestanka obveze koja u sebi sadrži elemente prijeboja, ali po svojim posljedicama nije i ne može biti identična tom pravnom institutu. Zbog toga se ni ne utvrđuje kada su se međusobna potraživanja vjerovnika i dužnika srela (jer to i nisu) pa obveza po višestrukoj kompenzaciji prestaje onog trenutka kada je provedena, odnosno kada su se stranke o tome suglasile.

U konkretnom slučaju to znači da su obveze tuženika prema tužitelju na temelju utuženih računa prestale 13. kolovoza 2002. godine, što nadalje znači da su obveze po računima izmirene sa zakašnjenjem pa slijedom toga, a primjenom odredbe čl. 277. ZOO-a, tužitelju pripada pravo na zatezne kamate kroz čitavo vrijeme dužnikova (tuženikova) kašnjenja.

Kako je činjenično stanje u predmetnoj parničnoj stvari među strankama nesporno, a nezakonitost pobijanog dijela prvostupanjske presude posljedica je pogrešne primjene materijalnog prava, to je ovaj sud primjenom odredbe iz čl. 373. st. 1. toč. 4. ZOO-a preinačio pobijanu presudu na način kako je to u izreci ove presude.

VTSRH, Pž-6378/03 od 6. travnja 2006. *(TS Bjelovar Pm-575/02-7 od 13. veljače 2003.)*

20.

OBVEZNO PRAVO – PRESTANAK OBVEZE MULTILATERALNIM PRIJEBOJEM

Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01)

Članak 336. i 337.

Obveze multilateralnim prijebojem ne prestaju davanjem izjave o prijeboju budući da svaki sudionik prijeboja nije istodobno i vjerovnik i dužnik svih ostalih sudionika.

Obveze multilateralnim prijebojem prestaju danom obračuna kojeg obavlja pravna osoba koja obavlja obračunsko plaćanje (banka ili Financijska agencija).

Pravilno je prvostupanjski sud utvrdio da tuženik nije dokazao da bi njegova obveza plaćanja prestala kompenzacijom.

Iz navoda obrazloženja presude i prema podacima u spisu proizlazi da je tuženik svoju tvrdnju o izvršenom plaćanju temeljio na izjavama o prijeboju (list 17 do 22 spisa) iz kojih je vidljivo da su u njima sadržane dospjele tražbine više subjekata koji su te tražbine imali namjeru prebiti. Radi se dakle o tzv. multilateralnoj kompenzaciji. Kod takve vrste kompenzacije (prijeboja) ne moraju biti ispunjene sve pretpostavke iz članka 336. ZOO-a jer se ne traži međusobna uzajamnost potraživanja. U toj vrsti kompenzacije sudjeluje više sudionika, tako da svaki od sudionika kompenzacije nije istodobno vjerovnik i dužnik ostalih sudionika. U takvom prijeboju stoga ne dolazi do primjene članak 337. ZOO-a jer niti je tuženik izjavio tužitelju da vrši prijeboj niti je tužitelj dao takvu izjavu tuženiku, pa tražbina koja je stavljena u prijeboj prestaje tek obračunom koji obavlja ZAP jer tek toga dana nastaju uvjeti za prijeboj tražbina svih sudionika. Riječ je, dakle o posebnoj administrativnoj kompenzaciji koju provodi ovlaštena organizacija. Stoga nije u pravu tuženik kada tvrdi da je izjavama koje je dostavio u spis prestala njegova tražbina prema tužitelju.

Kako tuženik nije dokazao da bi ovlaštena organizacija izvršila obračun tražbina sudionika koji su navedeni u izjavama pravilno je prvostupanjski sud primjenom pravila o teretu dokazivanja (članak 221a. ZPP-a u vezi članka 219. ZPP-a) zaključio da tuženikova obveza prema tužitelju nije prestala.

VTSRH, Pž-3959/03 od 17. siječnja 2006. *(TS Zagreb P-40/2003-12 od 15. travnja 2003.)*

21.

OBVEZNO PRAVO – UZAJAMNOST KAO PRETPOSTAVKA PRIJEBOJA

Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01)

Članak 336.

U slučaju da je tuženik tijekom postupka istaknuo građansko pravni prigovor prijeboja, sud prvog stupnja mora ispitati postojanje zakonskih pretpostavki za prijeboj. Sama činjenica da dužnik nema potraživanja proizašlog iz direktnog poslovnog odnosa s vjerovnikom ne isključuje postojanje uzajamnosti budući da vjerovnikovo dugovanje prema trećoj osobi na dužnika može biti preneseno cesijom.

Nije sporno da se tužiteljeva predmetna tražbina odnosi dijelom na isplatu cijene automobila kojeg je tužitelj prodao tuženiku (40.084,00 kn), a dijelom na obračunatu zakonsku zateznu kamatu (17.346,43 kn). Tuženik tvrdi da je tužiteljeva tražbina prestala uslijed prijeboja, objašnjavajući da je tužitelj njegovoj supruzi, kao tužiteljevom radniku, bio dužan neisplaćene plaće. Prvostupanjski je sud u obrazloženju pobijane presude citirao odredbe članaka 336., 337, 341. i 342. Zakona o obveznim odnosima ("Narodne novine" br. 53/91, 73/91, 3/94, 7/96 i 112/99, dalje ZOO), navodeći da iz njih proizlazi da tražbine mogu prestati prijebojem ako postoji uzajamnost, istovrsnost, dospjelost i utuživost tražbina, te je potom naveo da tuženik nije dokazao da je imao tražbinu prema tužitelju, posebno pri tome ističući da se ovdje radi o sporu male vrijednosti u kojem se primjenjuju načela ekonomičnosti i svrsishodnosti postupka.

Iz ovakvih navoda obrazloženja nije jasno za koji od uvjeta za prijeboj prvostupanjski sud smatra da ga tuženik nije dokazao. Tuženik je naime tvrdio da njegovoj supruzi S. B. tužitelj nije isplatio plaće, pa je njeno potraživanje po toj osnovi prebijeno sa spornom tražbinom za isplatu cijene automobila. Očito se radi o novčanoj tražbini, dakle istovrsnoj u odnosu na tužiteljevu, te o dospjeloj tražbini. Kako se međutim ne radi o tuženikovoj tražbini prema tužitelju, već o navodnoj tražbini njegove supruge prema tužitelju, proizlazilo bi da bi nedostajao uvjet uzajamnosti tražbina parničnih stranaka. Međutim, tražbina je mogla biti i prenesena na tuženika, ili je moglo doći do višestrukog prijeboja, takvog u kojem je sudjelovalo više dužnika i vjerovnika.

VTSRH, Pž-6376/03 od 29. kolovoza 2006. *(TS Zagreb P-248/03 od 6. svibnja 2003.)*

22.

OBVEZNO PRAVO – OTPUST DUGA

Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01)

Članak 344.

Za pravovaljanost sporazuma o otpustu duga nije dovoljno samo da je vjerovnik izjavio dužniku da neće tražiti ispunjenje obveze, nego i da se dužnik suglasio s tom izjavom.

U odnosu na navod žalitelja da je tužitelj u više navrata obavještavao poljoprivredne proizvođače da će kreditna sredstva biti otpisana i da ih ne treba vraćati, ovaj sud napominje da tuženik tijekom cijelog prvostupanjskog postupka nije dokazao da je tužitelj otpisao dug tuženiku, a niti je dokazao da je Vlada Republike Hrvatske donijela odluku o otpisu dugovanja po osnovi kredita na koju se tuženik pozivao tijekom postupka. Osim toga i sud prvog stupnja je po službenoj dužnosti, kao i ovaj sud, izvršio provjeru u važećim propisima Republike Hrvatske i utvrdio da Vlada Republike Hrvatske nije donijela odluku na koju se poziva žalitelj. Nadalje, čak i u slučaju da je Vlada Republike Hrvatske doista donijela takvu odluku, ona bez same odluke tužitelja o otpustu duga tuženiku ne bi imala nikakav učinak budući da Vlada Republike Hrvatske nije stranka iz ugovora o kreditu kojeg su sklopili tužitelj i tuženik, a ne radi se ni o propisu kojim se određuje sadržaj ugovora te koji upotpunjuje ili stupa na mjesto ugovornih odredbi (članak 27. stavak 2. Zakona o obveznim odnosima „Narodne novine“ broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 112/99 i 88/01).

Niti pozivanje žalitelja na presliku informacije objavljene u Poljoprivrednom vodiču (koju nije priložio žalbi) nema nikakvog utjecaja na eventualni otpust duga. Naime, čak i da je točno postojanje te informacije, to ne znači da je tužitelj doista tu informaciju objavio, već je to u njegovo ime neovlašteno mogla objaviti treća osoba, pa se stoga ne može govoriti o općem otpustu dugova iz članka 347. Zakona o obveznim odnosima. Prema ocjeni ovog suda, samo tužiteljeva izjava tuženiku da neće od njega tražiti ispunjenje obveze po ugovoru o kreditu (plaćanje ugovorenih kamata i vraćanje dobivenog iznosa novca) imala bi značenje otpusta duga.

Osim toga, prema odredbi članka 344. stavak 1. Zakona o obveznim odnosima za pravovaljanost otpusta duga nije dovoljno da je tužitelj (eventualno) dao izjavu o otpustu duga, već se s tom izjavom i tuženik kao dužnik morao suglasiti. S obzirom na činjenicu da tuženik tijekom cijelog prvostupanjskog postupka pa tako ni u žalbi nije niti izjavio da je dao suglasnost na tužiteljevu izjavu o otpustu duga eventualna tužiteljeva izjava o otpustu du-

ga tuženiku bez tuženikove suglasnosti s tom izjavom je bez ikakvog pravnog učinka.

VTSRH, Pž-4679/03 od 22. kolovoza 2006. *(TS Osijek P-175/03 od 6. svibnja 2003.)*

23.

OBVEZNO PRAVO – OTPUST DUGA

Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01)

Članak 344.

Nakon dospjelosti zatezne kamate vjerovnik može s dužnikom sklopiti sporazum o otpustu zakonskih zateznih kamata neovisno o tome što su odredbe o zateznoj kamati prinudne naravi.

Osnovano žalitelj navodi da su stranke međusobno 4. ožujka 2000. zaključile Sporazum (nalazi se na listu 29 spisa) na temelju kojeg se tuženik obvezao podmiriti svoje obveze po računu br. 784/97, što je tuženik učinio u rokovima kako je navedeno u sporazumu. Tužitelj i tuženik su se suglasili da nakon izvršenih plaćanja po sporazumu stranke nemaju daljnjih dospjelih obveza. Dakle, ne radi se o ugovaranju unaprijed kojima bi se dužnik oslobodio obveze plaćanja zateznih kamata, već o otpustu duga dospjelih zateznih kamata naknadno, što je u skladu s odredbom članka 344. Zakona o obveznim odnosima („Narodne novine“ broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01).

Pobijana presuda nije počinila bitnu povredu odredaba parničnog postupka iz članka 354. stavka 2. Zakona o parničnom postupku.

Na utvrđeno činjenično stanje pobijana presuda djelomičnim prihvaćanjem tužbenog zahtjeva pogrešno je primijenila materijalno pravo odredbe članaka 277. 279. i 344. Zakona o obveznim odnosima („Narodne novine“ broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99 i 88/01).

VTSRH, Pž-6787/03 od 10. svibnja 2006. *(TS Zagreb P-5957/00 od 29. svibnja 2003.)*

24.

OBVEZNO PRAVO – OBNOVA (NOVACIJA)

Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01)

Članak 348.

Obveza prestaje ako su se ugovorne strane suglasile da postojeću obvezu zamijene novom koja ima različit predmet ili različitu pravnu osnovu.

Ako stranke postignu suglasnost da je dužnik umjesto isplate cijene iz ugovora o prodaji dužan vjerovniku vratiti zajam, vjerovnik više ne može od dužnika potraživati iznos cijene prodane stvari s obzirom na to da je ta obveza dužnika obnovom prestala.

Prema utvrđenju prvostupanjskog suda proizlazi sljedeće:

- stranke su bile u poslovnom odnosu temeljem prodajnog ugovora,

- tužitelj je predao tuženiku robu i izdao račune koji su dospjeli u vremenu od 25. svibnja 1996. do 12. kolovoza 1996. godine,

- tuženik je određene račune djelomično platio,

- tuženik nije platio dio cijene za isporučenu robu u ukupnom iznosu od 64.000,00 kn,

- 1. listopada 1996. godine stranke su sklopile Ugovor o kratkoročnom kreditu na iznos od 64.000,00 kn po osnovi duga za robu po računima u popisu koji je sastavni dio ugovora.

Sud je potpuno i pravilno utvrdio činjenično stanje na koje je pogrešno primijenio materijalno pravo. Stranke su bile u poslovnom odnosu temeljem prodajnog ugovora iz kojeg je ostalo nenamireno potraživanje tužitelja u iznosu od 64.000,00 kn.

Stranke su 1. listopada 1996. godine sklopile Ugovor o kratkoročnom kreditu. Imajući u vidu da tužitelj nije banka navedeni ugovor ima sve bitne elemente Ugovora o zajmu (čl. 557. st. 1. ZOO-a).

Uvidom u predmetni ugovor nedvojbeno je isti sklopljen povodom duga tuženika po osnovi računa za predanu robu temeljem prodajnog ugovora. Stranke su se suglasile da potpisivanjem ugovora o zajmu prestaje obveza plaćanja po ugovoru o prodaji a nastaje obveza vraćanja zajma prema dinamici utvrđenoj čl. 3. Ugovora. Sklapanjem Ugovora o zajmu stranke su se suglasile da postojeću obvezu tuženika zamijene novom (čl. 2. Ugovora). Budući da nova obveza ima različitu pravnu osnovu nastupila je obnova (no-

vacija - čl. 348. st. 1. ZOO-a). Obnovom je stara obveza tuženika, po osnovi prodajnog ugovora, trajno prestala i ne može se ponovno uspostaviti, čak ni u slučaju kada tuženik ne bi ispunio novu obvezu. Slijedom toga, sud nije mogao obvezati tuženika na plaćanje iznosa od 64.000,00 kn temeljem odredbe čl. 454. st. 1. u svezi s čl. 516. st. 1. ZOO-a, već temeljem odredbe čl. 557. st. 1. i čl. 562. ZOO-a.

Ugovorom o zajmu tuženik se obvezao vratiti tužitelju zajam od 64.000,00 kn. Rok vraćanja zajma određen je čl. 3. Ugovora, kojim se tuženik obvezao zajam vratiti u tri obroka i to 31. listopada 1996. godine iznos od 21.000,00 kn, 30. studenog 1996. godine iznos od 21.000,00 kn i 31. prosinca 1996. godine iznos od 22.000,00 kn. Budući da tuženik tijekom postupka nije dokazao vraćanje zajma pravilno je prvostupanjski sud obvezao tuženika na plaćanje iznosa od 64.000,00 kn pa je u tom dijelu žalbu tuženika valjalo odbiti kao neosnovanu i potvrditi presudu temeljem čl. 368. st. 1. ZPP-a.

VTSRH, Pž-6092/03 od 12. srpnja 2006. *(TS Sisak P-60/02 od 10. travnja 2003.)*

25.

OBVEZNO PRAVO – PRESTANAK OBVEZE ZBOG NEMOGUĆNOSTI ISPUNJENJA

Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01)

Članak 354.

Dužnikova obveza prestaje kad njezino ispunjenje postane nemoguće uslijed naknadno nastalih okolnosti za koje dužnik nije odgovoran. U tom slučaju ako dokaže okolnosti koje isključuju njegovu odgovornost dužnik ne odgovara vjerovniku za eventualnu štetu koja mu je nastala uslijed dužnikove nemogućnosti ispunjenja obveze jer nema dužnikove štetne radnje kao jedne od pretpostavki odgovornosti za štetu.

Izmjena zakona do koje je došlo nakon sklapanja ugovora može predstavljati okolnost zbog koje prestaje dužnikova obveza.

U konkretnom slučaju dolazi do primjene odredbe članka 354. stavak 1. Zakona o obveznim odnosima („Narodne novine“ broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96 i 112/99, dalje: ZOO) koja vrijedi općenito za prestanak obveze zbog nemogućnosti ispunjenja. Temeljno pravilo je, da obveza prestaje kada

ispunjenje činidbe, koja je njezin predmet, postane nemoguća zbog okolnosti za koje dužnik nije odgovoran, dakle radi se o naknadnoj objektivnoj nemogućnosti ispunjenja i teret dokaza leži na tuženiku, slijedom čega tuženik je obvezan dokazati da nastupanje nemogućnosti ispunjenja nije mogao spriječiti ili otkloniti. Prestane li obvezni odnos zbog nemogućnosti ispunjenja obveze zbog okolnosti za koje dužnik ne odgovara, obveza je definitivno prestala.

U konkretnom slučaju nemogućnost ispunjenja dužnikove – tuženikove obveze nastala je stupanjem na snagu Zakona o telekomunikacijama („Narodne novine“ broj 76/99 od 27. srpnja 1999. godine), jer odredbe navedenog Zakona zabranjuju emitiranje teletrgovine na javnoj televiziji.

Pravilno je prvostupanjski sud zaključio da se prema sadržaju ugovora koji su sklopljeni s tuženikom, prvotužitelj broj 75/99 dana 25. veljače 1998. godine i drugotužitelj broj 746/96 od 20. studenoga 1996. godine i Aneks tom ugovoru od 22. lipnja 1998. godine radi o teletrgovini, iako to tužitelji osporavaju, a da se upravo radi o teletrgovini dade se zaključiti iz iskaza direktora tužitelja, svjedoka T. G. djelatnika tuženika, a napose iz videozapisa o porukama koje je tuženik do stupanja na snagu Zakona o telekomunikacijama emitirao prema navedenim ugovorima. Usporedbom emitiranja prema ugovorima broj 75/99 i 746/96 te ugovora broj 834 koje je tuženik emitirao nakon stupanja na snagu Zakona o telekomunikacijama postoji razlika u načinu prikazivanja u spotovima.

Prema ugovorima sklopljenim prije zabrane emitiranja teletrgovine navodi se predmet prodaje i cijena i kupci se pozivaju da narudžbu pošalju putem telefona, a da se pri tom ne označava tvrtka bilo kojeg društva, dok u spotovima nakon zabrane pored predmeta i cijene označava se tvrtka društva, pa slijedi zaključak da se prodaja ne obavlja putem televizije već preko društva čija je tvrtka navedena.

VTSRH, Pž-6147/02 od 6. lipnja 2006. *(TS Zagreb P-2676/01 od 28. lipnja 2002.)*

26.

OBVEZNO PRAVO – POSLJEDICE ZASTARE POTRAŽIVANJA

Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01)

Članak 360.

Protekom roka zastare prestaje pravo zahtijevati ispunjenje obveze.

Ocjenjujući materijalno pravni prigovor zastare tuženika, u odnosu na tražbinu iz naslova glavnice, sud prvog stupnja je primijenio odredbu iz članka 371. ZOO kojom odredbom je propisan opći rok zastare, zaključujući da se u konkretnom odnosu ne radi o potraživanju iz ugovora o prometu roba i usluga, već o zahtjevu za povrat kredita.

Uzevši u obzir činjenicu da je tužba podnijeta sudu 6. ožujka 1998. godine, pa da iz podataka vještačkog nalaza i mišljenja proizlazi da je tuženik započeo korištenje kredita i prije sklopljenog Dodatka ugovoru, tako nije sporno da je rok vraćanja kredita od pet godina, sud je utvrdio da je dospijeće prve rate kredita bilo najkasnije od dana zaključenja Dodatka ugovora tj. 6. kolovoza 1992. godine, a da je zadnja rata kredita dospjela 1997. godine, iz čega je zaključio da je tuženikov materijalno pravni prigovor zastare osnovan u odnosu na glavnicu, marže i porez.

Isto je zaključio i u odnosu na tražbinu tužitelja iz naslova kamata, iako je tužitelj na odvojeni način prikazao svoje tražbine (posebno glavnicu, a posebno kamate) međutim priračunavši glavnom dugu zahtijevane kamate od dana 28. veljače 1998. godine.

Naime, shvaćanje je suda da u ovom slučaju valja primijeniti odredbu članka 369. ZOO-a kojom je propisano da kada zastari glavna tražbina zastarjelo je i potraživanje kamata, jer da do primjene odredbe članka 372. stavak 1. ZOO dolazi kada kamate postanu samostalna tražbina i nakon podmirenja glavne tražbine, a što u ovoj parnici nije slučaj. Utoliko je našao suvišnom raspravu o onom dijelu vještačkog nalaza i mišljenja u kojoj vještak daje obračun i navodi dospijeće pojedinih svota, kao i podatke o zastari, premda polazi od točnih činjenica da je kredit trebalo vratiti u roku od pet godina, kroz 10 polugodišnjih anuiteta, te da je kredit korišten u dva navrata i u različito vrijeme, kao i da se odnos između trećih osoba tuženika ne tiče. (…)

Naime, dosljedno rezultatima provedenog postupka, uz sudjelovanje sudskog vještaka, sud je pravilno utvrdio da je tuženik započeo korištenje kredita i prije nego što je sklopljen Dodatak ugovora od 6. kolovoza 1992. godine,

te kako je rok vračanja kredita iz Ugovora pet godina, sud je našao, da je dospijeće prve rate bilo najkasnije od zaključenja navedenog dodatka, pa da je onda zadnja rata dospjela u kolovozu 1997. godine, s time da je kredit korišten u dva navrata i u različito vrijeme, kao i da nije dogovorena odgoda plaćanja.

Naime, Ugovorom o deviznom kreditu od 20.11.1988 godine između tužitelja i „Vodovoda Brač“, pored toga što se utvrđuje rok vraćanja kredita sa pet godina, nije bio određen početak vraćanja kredita, iz čega sud pravilno zaključuje da je tuženik trebao vratiti kredit u roku od pet godina, te da ga se nije ticao odnos tužitelja s inozemnim davateljem kredita, a upravo je tužitelj teretio tuženika za plaćanje njegove tražbine onda kada je uspio udovoljiti svojim obavezama iz njegovog odnosa sa inozemnim davateljem kredita, što je protumačio kao dospijeće tražbine za tuženika kod čega ustraje i u svojoj žalbi.

Povrh toga, navodi tužitelja tijekom postupka i sada u žalbi, a koji se tiču posljednjeg plaćanja tuženika se razlikuju, međutim i prema tim navodima petogodišnji rok zastare iz članka 371. ZOO je protekao, te je sud ispravno postupio u odnosu na tražbinu iz naslova glavnice uzeo opći zastarni rok, jer se zahtjev tužitelja odnosio na povrat kredita, a ne na međusobna potraživanja iz ugovora o prometu roba i usluga.

Naime, prema navodima samog tužitelja rok je počeo najkasnije teći 26.2.1993. godine, a postupak pred sudom je pokrenut 6.3.1998. godine kada je već nastupila zastara, pa je sud pravilno zaključio da je tuženikov prigovor zastare s toga osnova utemeljen.

Ovaj sud nalazi da je prvostupanjski sud pravilno utvrdio i činjenice koje se tiču zahtjeva tužitelja u odnosu na neplaćene zatezne kamate, kada je našao da u ovom slučaju zatezne kamate nisu postale samostalna tražbina nakon podmirenja glavne tražbine, pa je zastaru s naslova kamata prosuđivao prema glavnoj tražbini.

Stoga, ovaj žalbeni sud nije prihvatio navode u žalbi o tome da je sud pogrešno postupio kada je našao da je prigovor zastare tuženika osnovan, pri čemu u žalbi i dalje polazi od stajališta, kakva je iznosio i u postupku, da je njegova tražbina dospjela u odnosu na tuženika onda kada je sam uspio udovoljiti svojim obavezama s trećima, kako i tumači odredbe ugovora sklopljenog između stranaka, odnosno svojih dužnika, a što ovaj sud ne vidi da je razlog zbog kojega bi se dovelo u pitanje utvrđenje prvostupanjskoga suda, kao i njegove zaključke. (…)

U ovom pravnom odnosu sud je pravilno primijenio odredbu članka 371. ZOO kada je za ocjenu roka zastare uzeo opći rok zastare, te kada je pozivajući se na odredbu članka 360. ZOO zaključio, da usvajanjem materijalno pravnog prigovora zastare znači da je tužitelj zbog proteka zakonom

određenog predviđenog vremena (zastarni rok) izgubio pravo zahtijevati ispunjenje obaveze.

Sud je pravilno postupio i u procesnom smislu, jer usvajanje prigovora zastare rezultira zaključkom o neosnovanosti tužbenog zahtjeva, o čemu sud odlučuje presudom.

VTSRH, Pž-6369/02 od 28. veljače 2006. *(TS Split P-695/98 od 21. ožujka 2002.)*

27.

OBVEZNO PRAVO – POČETAK ZASTARIJEVANJA

Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01)

Članak 361.

Zastarijevanje počinje teći prvoga dana poslije dana kada je vjerovnik imao pravo zahtijevati ispunjenje obveze.

Članak 374. stavak 1. ZOO-a propisuje da međusobna potraživanja društvenih pravnih osoba iz ugovora u prometu robe i usluga te potraživanja naknade za izdatke učinjene u vezi s tim ugovorima zastarijevaju za tri godine. Zastarijevanje teče odvojeno za svaku isporuku robe, izvršeni rad ili uslugu (stavak 2. istog članka).

Članak 361. ZOO-a propisuje da zastarijevanje počinje teći u pravilu prvoga dana poslije dana kada je vjerovnik imao pravo zahtijevati ispunjenje obveze. Izuzeci od ovog pravila mogući su samo ako zakon za pojedini slučaj izričito drugačije propisuje. Pri zauzimanju stava o tome kada počinje teći zastrani rok, valja razlikovati je li među strankama zaključen ugovor tj. je li rok plaćanja ugovoren ili nije. Prema odredbi čl. 516. st. 1. ZOO-a kupac je dužan platiti cijenu u vrijeme i na mjestu određenom u ugovoru. Prema odredbi čl. 361. st. 1. ZOO zastarijevanje počinje teći prvoga dana poslije dana kada je vjerovnik imao pravo zahtijevati ispunjenje obveze, ako zakonom za pojedine slučajeve nije što drugo propisano.

U konkretnom predmetu račun je dospio na naplatu 2. ožujka 1991. godine pa je prvostupanjski sud zauzeo pravilno pravno stajalište da u konkretnom predmetu zastara počinje teći prvoga dana poslije dana kada je tužitelj imao pravo zahtijevati ispunjenje obveze, a ne kad ju je stvarno zahtijevao. lz računa je vidljivo da je račun dospio na naplatu 2. ožujka 1991. godine pa se kao rok računanja zastarnog roka treba računati dan dospjelosti računa na

naplatu, a ne dan kojeg je tužitelj označio u utuženom računu kao dan dospjelosti. Budući da je tužba podnesena 8. svibnja 1995. godine, to je prvostupanjski sud pravilno primijenio materijalno pravo kad je, prihvativši prigovor zastare, tužbeni zahtjev odbio.

VTSRH, Pž-667/03 od 14. rujna 2006. *(TS Rijeka P-399/00 od 26. travnja 2002.)*

28.

OBVEZNO PRAVO – OPĆI ROK ZASTARE

Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01)

Članak 371.

Tražbine proizašle iz ugovora o ortaštvu zastarijevaju u općem zastarnom roku od pet godina.

Ugovori koje su stranke zaključile (list 6 i 7 spisa), bez obzira na njihov naziv, sadrže elemente više obvezno pravnih odnosa, pa je tako uspostavljanje telekomunikacijskih kapaciteta regulirano člankom 3. Ugovora, zakup telekomunikacijskih kapaciteta uređen je člankom 4. i 5. Ugovora, dok je člankom 13. do 17. Ugovora uređen odnos stranaka kojim su one dogovorile način na koji će korisnik i davatelj iznajmljenog telekomunikacijskog kapaciteta (za davanje posebnih usluga trećim osobama) realizirati dobit koja iz tog korištenja nastane. Stoga se u tom dijelu Ugovora koji je predmet ovog spora, radi o ugovornom odnosu koji je po svom obilježju sličan ortaštvu. U konkretnom su slučaju stranka uložile imovinu (tuženik telekomunikacijske kapacitete), a I tužitelj rad radi ostvarenja unaprijed dogovorenog poslovnog pothvata (davanja usluga trećima) i prema tom dogovoru su stranke dogovorile i podjelu dobiti koja će iz toga nastati. Tim su dogovorom stranke, dakle odredile doprinos svake od njih i zajednički cilj kojim ostvaruju jedan posao, pa se slijedom toga u tom dijelu na odgovarajući način mogu primijeniti odredbe o ortaštvu. Na to upućuje odredba članka 647.a ZOO-a prema kojoj se ugovorom o ortakluku uzajamno obvezuju dvije ili više osoba uložiti svoj rad i/ili imovinu radi postizanja zajedničkog cilja. Na tu se vrstu obvezno pravnog odnosa primjenjuju opće odredbe obveznog prava a slijedom toga primjenjuju i opća odredba o zastarnom roku iz članka 371. ZOO-a kojom je za potraživanja propisan zastarni rok od 5 godina ako zakonom nije određen neki drugi rok zastare. Pogrešno stoga žalitelj tvrdi da se radi o zastarnom roku od tri godine iz članka 374. stavak 1. ZOO-a, jer u tom

roku zastarijevaju međusobna potraživanja društvenih pravnih osoba iz ugovora u prometu robe i usluge te potraživanje naknade za izdatke učinjene u vezi s tim ugovorima, dok konkretan sporni ugovorni odnos stranaka ne spada u tu vrstu ugovora (promet roba i usluga). Kako su najranija utužena potraživanja dospjela 16. lipnja 1995. godine, a tužba je podnijeta 28. prosinca 1998. godine, dakle unutar roka od pet godina, pravilno je zaključio prvostupanjski sud kako zastara nije nastupila.

VTSRH, Pž-7267/03 od 17. siječnja 2006. *(TS Zagreb P-4429/98 od 20. ožujka 2003.)*

29.

OBVEZNO PRAVO – ROK ZASTARE ODREĐEN POSEBNIM ZAKONOM

Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01)

Članak 371.

Zakon o prijevozu u cestovnom prometu (Narodne novine broj 36/98, 83/02)

Članak 170.

Posebnim zakonom može biti određen kraći rok zastare potraživanja od petogodišnjeg općeg roka zastare.

Napomena: Novim Zakonom o prijevozu u cestovnom prometu (Narodne novine broj 178/04, 48/05 i 151/05) nije propisan rok zastare potraživanja pa potraživanja iz ugovora o prijevozu u cestovnom prometu zastarijevaju u zastarnim rokovima propisanim Zakonom o obveznim odnosima.

Prvostupanjskom presudom usvojen je tužbeni zahtjev i tuženiku je naloženo plaćanje svote od 2.074,00 kn, po računu 37/00 od 6. 10. 2000. godine i KO br.08 od 10. 10. 2000. godine, s naslova obavljenog prijevoza, zajedno sa zakonskom zateznom kamatom i parničnim troškom u svoti od 1.900,00 kn. Prema obrazloženju, sud prvoga stupnja ovako je presudio jer je u postupku utvrdio da među strankama nije sporna visina utuženog iznosa, već je sporno je li to potraživanje zastarjelo, a ovo zbog toga što je tuženik uložio prigovor zastare potraživanja, a koji je sud našao neosnovanim, pozvavši se na članak 374. stavak 1. Zakona o obveznim odnosima („Narodne novine“ broj 53/91, 73/91, 111/93, 3/94, 7/95, 7/96, 91/96, 112/99 i 88/01 dalje ZOO) koji je u ovom slučaju i primijenio.

Takvu presudu žalbom pobijaju tuženik zbog pogrešne primjene materijalnog prava i to članka 374. ZOO, u kojoj navodi da se u ovom slučaju trebao primijeniti Zakon o prijevozu u cestovnom prometu („Narodne novine“ broj 36/98) a koji je *lex specijalis* u odnosu na ZOO, te koji u članku 170. predviđa jednogodišnji rok zastare, te predlaže da se pobijana presuda preinači i tužitelja obaveže na snošenje troškova drugostupanjskog postupka u svoti od 791,25 kn, a koji se sastoji od sastava žalbe, po Tbr. 10. toč. 1. i Tbr. 42 st. 1. (312,50 kn), PDV 22% (68,75 kn), sudske pristojbe (400,00 kn) i poštarine 10,00 kn. (…)

Prije svega valja kazati da su osnovani navodi žalbe da je sud prvoga stupnja pogrešno primijenio materijalno pravo na štetu tuženika kada je usvojio tužbeni zahtjev, jer da je potraživanje zastarjelo prema Zakonu o prijevozu u cestovnom prometu, a koji je *lex specialis* u odnosu na Zakon o obveznim odnosima.

Naime, prvostupanjski sud pogrešno smatra da potraživanje za obavljeni prijevoz u cestovnom prometu zastarijeva u roku od tri godine, a prema zastarnom roku iz članka 374. stavak 1. Zakona o obveznim odnosima, jer se zastara potraživanja po osnovi ugovora o prijevozu u cestovnom prometu prosuđuje prema Zakonu o prijevozu u cestovnom prometu, koji je važio u vrijeme zaključenja ugovora, i to članku 170. toga Zakona, po kojem potraživanje zastarijeva u roku od godinu dana, računajući od slijedećeg dana nakon nastanka tražbine.

Kako zastarni rok iznosi godinu dana, a tužitelj je ustao tužbom nakon isteka toga roka, valjalo je po članku 373. točka 4.Zakona o parničnom postupku prvostupanjsku presudu preinačiti i tužbeni zahtjev odbiti (točka I. izreke), a s obzirom na tuženikov uspjeh u parnici, preinačena je odluka o parničnom trošku,te je tuženiku u smislu članka 166. stavak 2. ZPP-a dosuđen trošak ovog postupka (točka II. izreke).

VTSRH, Pž-434/03 od 4. srpnja 2006. *(TS Osijek P-910/02 od 21. studenog 2002.)*

30.

OBVEZNO PRAVO – ZASTARA POVREMENIH POTRAŽIVANJA

Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01)

Članak 372.

Kamate kao povremena potraživanja zastarijevaju za tri godine od dospjelosti svakog pojedinog davanja (svakog pojedinog dnevnog iznosa kamata), osim u slučaju zastare glavnog potraživanja jer tada zastarijevaju i kamate.

Naime, sud prvog stupnja nalazi utvrđenim kako je tuženikov prigovor zastare neutemeljen, koje utvrđenje obrazlaže navodima kako je tuženik račune platio sa zakašnjenjem, a računi su plaćeni 17. ožujka, 20. ožujka, 27. travnja, 22. rujna i 18 prosinca 2000. godine, da je plaćanjem glavnice prekinuta zastara potraživanja, pa za potraživanje kamata nije nastupila zastara, jer je tužitelj podnio tužbu 28. lipnja 2002. godine.

Predmet spora je zahtjev za isplatu iznosa 31.360,71 kn po osnovi dospjele obračunate zatezne kamate utužene u apsolutnom iznosu, kao posljedica zakašnjelog ispunjenja određenih novčanih obveza.

Tuženik je istaknuo prigovor zastare utuženog iznosa kamata. Prema ocjeni žalbenog suda, sud prvog stupnja u obrazloženju svoje odluke nije dao jasne razloge o svom utvrđenju da je tuženikov prigovor zastare neutemeljen.

Kamata kao akcesorno potraživanje dijeli pravnu sudbinu glavnog potraživanja, pa kad zastari glavno potraživanje, zastarjela su i sporedna potraživanja, kao što su potraživanja kamata, plodova, troškova, ugovorne kazne (arg. iz članka 369. Zakona o obveznim odnosima – "Narodne novine", broj 53/91, 73/91, 111/93, 3/94, 107/95, 7/96, 91/96, 112/99 i 88/01). U slučaju kad je glavno potraživanje prestalo ispunjenjem, zastarjelost potraživanja kamata uređena je odredbama članka 372. Zakona o obveznim odnosima, kojima je uređena zastara povremenih potraživanja. U odredbi članka 372. stavak 1. navedenog Zakona izričito je propisano da se povremenim potraživanjem smatraju i sporedna povremena potraživanja, kao što je potraživanje kamata. Te tražbine zastarijevaju za tri godine računajući od dospjelosti svakoga pojedinoga davanja.

Navedena odredba uređuje upravo samostalno potraživanje kamata u slučaju kada je glavno potraživanje prestalo postojati ispunjenjem. Kamate teku kontinuirano od dospijeća do prestanka glavnog potraživanja, pa samostalno potraživanje kamata zastarijeva u roku od tri godine od nastanka svakog pojedinog dnevnog iznosa kamata, jer to potraživanje nastaje i do-

spijeva svakog dana u vremenu od dospijeća do prestanka glavnog potraživanja, te rok zastarjelosti valja računati od dana svakog pojedinačnog dnevnog potraživanja kamata. Dakle, ne zastarijevaju kamate koje su dospjele u vremenu od tri godine računajući unatrag od dana podnošenja tužbe.

U konkretnom slučaju je razvidno iz obračuna kamata da je tužitelj utužio zatezne kamate za više glavnih potraživanja, na koja su kamate tekle u različitim vremenskim razdobljima pa je, uzimajući u obzir vrijeme podnošenja tužbe (28. lipnja 2002. godine) trebalo u obrazloženju pobijane presude dati razloge je li zastarjelo tužiteljevo potraživanje zateznih kamata koje su dospjele do 27. lipnja 2002. godine, odnosno, je li u vrijeme podizanja predmetne tužbe nastupila zastara prava tužitelja zahtijevati te kamate s obzirom na protek više od tri godine od njihova dospijeća.

Stoga je sud prvog stupnja, donijevši pobijanu presudu a da nije predmet spora ispitao kroz relevantne materijalnopravne odredbe (članak 372. stavak 1. u svezi sa člankom 360. stavak 1. i 2. Zakona o obveznim odnosima), odbijanjem prigovora zastare uz propuštanje navođenja razloga o odlučnim činjenicama, razlozima svoje odluke propustio pružiti temelj žalbenom sudu za ocjenu pravilnosti i zakonitosti takve odluke, budući da navedeno obrazloženje ne sadrži razloge o odlučnim činjenicama čime je, za sada, nemoguće ispitati valjanost pobijane odluke kako s osnove razloga sadržanih u obrazloženju iste, tako i s osnove razloga kojima se ta odluka pobija u žalbenom postupku, osim istaknutog razloga bitne povrede odredaba parničnog postupka.

VTSRH, Pž-6237/03 od 30. svibnja 2006. *(TS Bjelovar Pm-499/02 od 10. travnja 2003.)*

31.

OBVEZNO PRAVO – ZASTARA MEĐUSOBNIH POTRAŽIVANJA IZ UGOVORA O PROMETU ROBA I USLUGA

Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01)

Članak 374.

Međusobna potraživanja pravnih osoba proizašla iz ugovora o prometu roba i usluga zastarijevaju za tri godine neovisno o tome što zakon propisuje kraći rok zastare za određena druga potraživanja.

Napomena: Radi se o ugovorima u privredi po terminologiji članka 25. «starog» Zakona o obveznim odnosima i trgovačkim ugovorima po članku 14. «novog» Zakona o obveznim odnosima.

Prema članku 378. stavak 1. Zakona o obveznim odnosima, zastarijevaju za jednu godinu potraživanja naknade za isporučenu električnu i toplinsku energiju, plin, vodu, za dimnjačarske usluge i za održavanje čistoće, kad je isporuka, odnosno usluga, izvršena za potrebe domaćinstva.

Prema članku 374. stavak 1. istog Zakona, međusobna potraživanja društvenih pravnih osoba iz ugovora u prometu roba i usluga, te potraživanja naknade za izdatke učinjene u vezi s tim ugovorima zastarijevaju za tri godine.

Konkretno se zahtjev tužitelja odnosi na naknada za isporučenu vodu, a temeljem ugovora između pravnih osoba, a ne za isporuku vode za potrebe domaćinstva.

Kako su tužitelj i tuženik pravne osobe, zastara se ima prosuđivati kroz odredbe članka 374. stavak 1. Zakona o obveznim odnosima.

VTSRH, Pž-745/03 od 24. siječnja 2006. *(TS Zagreb P-3577/02 od 5. prosinca 2002.)*

32.

OBVEZNO PRAVO – ZASTOJ ZASTARIJEVANJA

Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01)

Članak 383.

Otvaranje stečajnog postupka nije nesavladiva prepreka zbog koje vjerovnik nije mogao sudskim putem zahtijevati ispunjenje obveze pa to ne dovodi do zastoja zastarijevanja.

Zastojem zastarijevanja ne dolazi do prekida zastare.

Tvrdnja žalitelja da je nastupio zastoj zastarijevanja zbog nesavladivih prepreka nije osnovana. Žalitelj kao nesavladive prepreke navodi otvaranje stečajnog postupka nad tužiteljem. Međutim, odredba čl. 383. ZOO-a pod nesavladivim preprekama razumijeva sve one objektivne okolnosti koje sprečavaju rad nadležnog suda pred kojim vjerovnik može ostvariti svoje potraživanje. Otvaranje stečajnog postupka ne sprječava rad nadležnog suda niti ima bilo kakav utjecaj na zastarijevanje tražbine stečajnog dužnika.

Nadalje, pogrešno je stajalište tužitelja da zastojem zastarijevanja dolazi do prekida zastarnog roka. Zastojem zastara ne može početi teći ili već započeta zastara prestane teći dotle dok postoje određene okolnosti, a nakon toga zastara se nastavlja a proteklo vrijeme se uračunava. Primjenom pravila o teretu dokazivanja tužitelj je dužan dokazati da su postojale okolnosti koje dovode do zastoja zastarijevanje i do kada su te okolnosti trajale. Međutim te činjenice tužitelj nije dokazao.

VTSRH, Pž-4247/04 od 7. studenog 2006. *(TS Bjelovar P-128/04 od 20. svibnja 2004.)*

33.

OBVEZNO PRAVO – PRIZNANJE DUGA; PREKID ZASTARE

Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01)

Članak 387.

Priznanjem duga prekida se zastarijevanje.

Presudom Trgovačkog suda u Bjelovaru poslovnog broja navedenog u izreci ove presude naloženo je tuženiku platiti tužitelju iznos od 93.513,89 kn zajedno sa zakonskim zateznim kamatama koje na taj iznos teku od 25. veljače 2003. godine pa sve do isplate, kao i platiti mu odmjeren trošak predmetnog postupka u iznosu od 7.536,95 kn.

U obrazloženju pobijane presude prvostupanjski sud navodi da se tužbeni zahtjev temelji na potraživanju za neplaćene premije osiguranja kojima se tuženik protivio prigovorom zastare. Nakon provedenog dokaznog postupka uvidom u sve priložene račune i police te drugu dokumentaciju u spisu (list 5 do 8, te list 16 do 66), te u izjavu tuženika o priznanju duga (list 14) prvostupanjski sud je ocijenio tužbeni zahtjev osnovanim. Naime, uvidom u sadržaj izjave – ponude za nagodbu koju je tuženik dostavio tužitelju od 24. lipnja 2002. godine, prvostupanjski sud utvrđuje da je tuženik tužitelju, upravo u utuženom iznosu po neplaćenim premijama osiguranja, priznao taj dug. Prvostupanjski sud je zaključio da se navedena izjava tuženika prema odredbi iz čl. 387. Zakona o obveznim odnosima („Narodne novine“ broj 53/91, 73/91, 111/93, 112/99, u daljnjem tekstu ZOO) smatra priznanjem duga kojim se prekida zastarijevanje. Stoga je odbijen prigovor zastare potraživanja i prihvaćen tužbeni zahtjev u cijelosti. (…)

Uvidom u tuženikovu izjavu – ponudu za nagodbu (list 14) utvrđuje se da tuženik tužitelju potvrđuje dug za premiju osiguranja u iznosu od 93.513,89

kn. S obzirom da tuženik posluje s većim financijskim poteškoćama već duže vrijeme, tim je dopisom upućenom tužitelju (vjerovniku) ponuda za djelomično plaćanje dospjelog duga ili za plaćanje duga u cijelosti u 36 jednakih mjesečnih rata od potpisivanja nagodbe. Pravilno je prvostupanjski sud primijenio odredbu iz čl. 366. ZOO-a, kada je ovakvu ponudu za nagodbu ocijenio pismenim priznanjem zastarjele obveze. Tom je odredbom propisano da se priznanje u pisanom obliku može učiniti na razne načine, kao što su izričito pismo vjerovniku i sl. Tuženikova ponuda za nagodbu upućena tužitelju 24. lipnja 2002. godine potpisana po direktoru društva S. V. po svojoj prirodi je upravo takvo izričito pismeno priznanje zastarjele obveze kojom se prekida tijek zastare u odnosu na predmetnu obvezu, pa je prvostupanjski sud pravilnom primjenom navedene materijalnopravne odredbe odbio prigovor zastare kao neosnovan.

VTSRH, Pž 5429/03 od 6. travnja 2006. *(TS Bjelovar Pm-144/03 od 22. svibnja 2003.)*

34.

OBVEZNO PRAVO – VALUTNA KLAUZULA

Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01)

Članak 395.

Ako su stranke ugovorile valutnu klauzulu, vjerovnik od dužnika može zahtijevati samo ispunjenje obveze plaćanja u valuti Republike Hrvatske u odnosu prema stranoj valuti (kunsku protuvrijednost strane valute), a ne ispunjenje obveze u valuti Republike Hrvatske bez primjene valutne klauzule.

Iz spisa proizlazi da je predmet spora plaćanje tuženikovog duga temeljem Sporazuma o utvrđivanju stanja duga i plaćanja istog od 20. kolovoza 1999. godine. Prema tom Sporazumu stranke su suglasno utvrdile da tuženikov ukupni dug iz rekapitulacije naplate od 20. kolovoza 1999. godine, koja je sastavni dio Sporazuma, iznosi 322.897,20 USD, da se obveza plaćanja ukupnog duga utvrđuje u iznosu od 197.837,00 USD a koji iznos se tuženik obvezuje uplatiti na račun tužitelja u kunskoj protuvrijednosti na dan plaćanja u roku od 15 dana od potpisivanja.

Osnovani su žalbeni razlozi da izreka presude proturječi razlozima presude. Naime, prvostupanjski sud u obrazloženju navodi da su stranke dana 20. kolovoza 1999. godine potpisale Sporazum o utvrđivanju stanja duga i

plaćanja istog, a po kojem Sporazumu je tuženikov ukupni dug iz rekapitulacije naplate od 20. kolovoza 1999. godine iznosio 322.897,20 USD, da je tuženik izvršio plaćanje u kunama i to iznos od 1.404.642,70 kn ali ne u roku iz Sporazuma 4. rujna 1999. godine nego znatno kasnije 5. studenoga 1999. godine, da plaćeni iznos od 1.404.642,70 kn predstavlja protuvrijednost 197.837,00 USD na dan 4. rujna 1999. godine po srednjem tečaju HNB-a, te da preostaje razlika od 125.060,20 USD do ukupnog iznosa.

Nejasno je, a i protivno Sporazumu, zbog čega je tuženik obvezan na isplatu 887.927,42 kn što iznosi kunsku protuvrijednost iznosa od 125.060,20 USD na dan 4. rujna 1999. godine. Naime, tuženik se usprotivio konverziji iznosa od 125.060,20 USD u kune prema tečaju na dan 4. rujna 1999. godine na posljednjem ročištu, kada je, uz ostalo, izričito istaknuo da prema sporazumu proizlazi da se konverzija u kune obavlja po tečaju na dan plaćanja. Nakon tako istaknutog prigovora proizlazi da je izreka presude koja glasi na isplatu određenog iznosa kuna, a ne na isplatu protuvrijednosti određenog iznosa obveze utvrđene u US dolarima proturječna s razlozima presude. Naime i obveze tuženika prije Sporazuma bile su utvrđivane u US dolarima.

Međutim, prvostupanjski sud je na temelju utvrđenog činjeničnog stanja pravilno ocijenio da je tuženik taj koji nije izvršio svoju ugovornu obvezu i izvršio plaćanje u roku, pa čak nije izvršio ni plaćanje diskontiranog iznosa u roku iz Sporazuma, a što nije sporno.

Također je prvostupanjski sud pravilno primijenio materijalno pravo kada je, ocijenio da je tužiteljeva volja bila otpustiti dio duga koji je tuženik priznao, ali sve pod pretpostavkom da tuženik u izvršavanju svoje obveze plaćanja iznosa utvrđenog Sporazumom, plati promptno odnosno u roku 15 dana kako je to navedeno u sporazumu, a što se nije ostvarilo iz razloga za koje tužitelj ne snosi odgovornost.

Međutim, kada prema odredbi članka 395. Zakona o obveznim odnosima ugovorena obveza glasi na stranu valutu, ali je dopušteno ispuniti je samo u domaćoj valuti, strana valuta se preračunava u domaću prema tečaju na dan isplate. Osim toga tečaj na dan isplate je bio i ugovoren između stranaka.

Pitanje dana tečaja i preračunavanja protuvrijednosti do posljednjeg ročišta nije bio sporan jer je u vrijeme podnošenja tužbe i veći dio postupka tužitelj postavljenim tužbenim zahtjevom na isplatu 887.927,42 kn kao kunske protuvrijednosti iznosa od 125.060,20 USD na dan 4. rujna 1999. godine, tražio manji iznos u kunama nego što bi mu pripadao da je tražio plaćanje protuvrijednosti iznosa od 125.060,20 USD na dan isplate. Međutim nakon promjene (pada) tečaja US dolara i istaknutog prigovora tuženika tužitelj može tražiti samo plaćanje protuvrijednosti iznosa od 125.060,20 USD na dan isplate.

VTSRH, Pž-1847/05 od 11. srpnja 2006. *(TS Split P-569/04 od 21. prosinca 2004.)*

35.

OBVEZNO PRAVO – UGOVOR O USTUPANJU POTRAŽIVANJA

Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01)

Članak 436.

Ugovor o cesiji je ugovor na kojeg se, osim odredaba članka 436-445. Zakona o obveznim odnosima, primjenjuju i odredbe općeg dijela Zakona o obveznim odnosima pa tako i odredbe koje se odnose na raskid ugovora.

Tim ugovorom cedent ustupa svoje potraživanje (prema dužniku-cesusu) trećoj osobi (cesionaru) kao novom vjerovniku. Ako su stranke sklopile ugovor o cesiji radi naplate, a cedent želi raskinuti taj ugovor, o toj svojoj namjeri mora obavijestiti i drugu ugovornu stranku-cesionara, a ne samo cesusa budući da cesus nije stranka tog ugovora. Ako je cedent, nakon što je cesus obaviješten o ustupu potraživanja, obavijestio cesusa da je ugovor o cesiji raskinut ta cedentova obavijest nema utjecaja na cesusovo ispunjenje obveze cesionaru osim ako i od cesionara dobije jednaku obavijest.

Iz spisa proizlazi da je tužitelj kao ovrhovoditelj pokrenuo ovršni postupak radi prisilnog ispunjenja svog dospjelog potraživanja u ukupnom iznosu 262.709,47 kn. Nakon što je tuženik kao ovršenik prigovorom (odgovorom na tužbu) osporio potraživanje tužitelja navodeći da su njegove obveze prema tužitelju smanjene za iznos 50.000,00 kn preuzetih obveza po ugovoru o cesiji jer je stečajni upravitelj G. d.d. (cedenta u tom ugovoru) izvijestio tuženika da stopira ugovore o cesiji u korist svojih dobavljača, sud prvog stupnja je nastavio postupak kao povodom prigovora protiv platnog naloga. U kasnijem tijeku postupka tuženik je istaknuo i prigovor da je tužitelj u međuvremenu temeljem bjanko zadužnice naplatio iznos od 212.000,00 kn te je istaknuo i prigovor (radi) prijeboja prema tužitelju za iznos 4.109,77 kn temeljem ispostavljenih računa. Te kasnije iznesene navode tuženika tužitelj je potvrdio podneskom od 29. travnja 2004. godine kojim je ujedno i specificirao tužbeni zahtjev na način da potražuje od tuženika iznos od 45.809,23 kn sa zakonskom zateznom kamatom od 31. prosinca 2002. godine do isplate (list 23-24. spisa); istim podneskom tužitelj je osporio navod tuženika da bi prvotno utuženi iznos trebalo umanjiti za 50.000,00 kn za kojeg tuženik tvrdi da je podmirio G. d.d. iako je ona ugovorom o cesiji taj iznos potraživanja prenijela na tužitelja. Tuženik se na ove navode tužitelja nije očitovao, pa je sud prvog stupnja temeljem tako provedenog dokaznog postupka donio pobijanu presudu. (…)

Međutim, neovisno o navedenom žalbeni navodi tuženika nisu osnovani. Naime, nesporno je da je tužitelj s trgovačkim društvom G. d.d. kao cedentom dana 26. kolovoza 2002. godine sklopio ugovor o cesiji broj 1109/02 (list 27. spisa) kojim je G. d.d. prenijela na tužitelja svoje potraživanje prema, u ovom postupku, tuženiku u iznosu od 50.000,00 kn. Obzirom da je taj ugovor ovjeren i od strane tuženika kao cesusa, tom ovjerom tuženik je priznao postojanje duga prema G. d.d. u navedenom iznosu, ali je time ujedno i obaviješten o ustupljenom potraživanju. Prema tome, svojom ovjerom ugovora o cesiji tuženik kao cesus je u smislu odredbe članka 438. stavak 1. Zakona o obveznim odnosima ("Narodne novine" broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 112/99 i 88/01) obaviješten o izvršenom ustupanju, dakle o tome da dugovanje u iznosu od 50.000,00 kn umjesto G. d.d. mora ispuniti tužitelju budući da je na njega ugovorom o cesiji preneseno potraživanje G. d.d..

Prema odredbi članka 436. stavak 1. Zakona o obveznim odnosima vjerovnik može ugovorom sklopljenim s trećim prenijeti na ovoga svoje potraživanje, izuzev onog čiji je prijenos zabranjen zakonom ili je vezano za ličnost vjerovnika, ili koje se po svojoj prirodi protivi prenošenju na drugoga.

Iz navedene zakonske odredbe proizlazi da se ustupanje potraživanja vrši ugovorom između dotadašnjeg vjerovnika na treću osobu kao novog vjerovnika ustupljenog potraživanja. Prema tome, ugovor o cesiji jeste ugovor na kojeg se, osim odredaba članka 436-445. Zakona o obveznim odnosima, primjenjuju i odredbe općeg dijela Zakona o obveznim odnosima, pa tako i odredbe Zakona koje se odnose na raskid ugovora.

Kod ugovora o cesiji ugovorne stranke su vjerovnik koji ustupa svoje potraživanje (cedent) i osoba na koju se ustupljeno potraživanje prenosi (cesionar). Dužnik (cesus), dakle osoba koja mora ispuniti ustupljeno potraživanje nije stranka tog ugovora budući da on prilikom sklapanja ugovora ne daje izjavu volje već to čine samo cedent i cesionar. Prema tome, ugovor o cesiji ne ovisi o volji dužnika već isključivo o volji cedenta i cesionara. Za ugovor o cesiji potrebno da cedent i cesionar postignu suglasnost o prijenosu potraživanja i kada oni postignu tu suglasnost volje ugovor se smatra sklopljenim.

Obzirom da su tužitelj i trgovačko društvo G. d.d. dana 26. kolovoza 2002. godine sklopili ugovor o cesiji kojim je G. d.d. prenijela na tužitelja svoje potraživanje prema tuženiku u iznosu 50.000,00 kn, tužitelj je u odnosu na tuženika postao vjerovnik kojem tuženik mora ispuniti preneseno potraživanje. To između ovdje parničnih stranaka nije sporno. Međutim, budući da su stranke ugovora o cesiji tužitelj i trgovačko društvo G. d.d., G. d.d. je kao stranka ugovora o cesiji, ako je željela raskinuti taj ugovor morala o tome izvijestiti drugu ugovornu stranku-tužitelja, a ne tuženika budući da tuženik nije stranka iz tog ugovora.

Budući da iz spisa proizlazi da G. d.d. nije izvijestila tužitelja da raskida ugovor o cesiji, navedeni ugovor i dalje ostaje na snazi između ugovornih stranaka. Stoga pozivanje tuženika na dopis od 17. ožujka 2003 godine kojim ga je G. d.d. izvijestila da „stornira sve ugovore o cesiji“ te da uplati G. d.d. između ostalog i ugovorom o prijenosu potraživanja preneseno potraživanje nema utjecaja na tuženikovu obvezu da preneseno potraživanje ispuni tužitelju.

Prema tome, budući da je tuženik obaviješten o tome da ugovorom o cesiji preneseno potraživanje mora ispuniti tužitelju, a ne G. d.d., on je neovisno o dopisu G. d.d., pa i o svom dopisu upućenom tužitelju od 18. srpnja 2003. godine u obvezi tužitelju isplatiti novčani iznos od 50.000,00 kn i sukladno odredbi članka 437. stavak 1. i 3. Zakona o obveznim odnosima pripadajuće zakonske zatezne kamate.

Navod žalitelja da je G. d.d. isplatio iznos od 50.000,00 kn kroz ukupne izvedene poslove, a kojeg tijekom postupka nije dokazao čak i kada bi bio točan, nema utjecaja na pravilnost i zakonitost pobijane presude. Naime, prema ocijeni ovoga suda tuženik je, nakon što je od G. d.d. dobio dopis kojim ga to trgovačko društvo izvještava da „stornira sve ugovore o cesiji“, trebao postupajući s pažnjom dobrog stručnjaka sukladno odredbi članka 18. stavak 2. Zakona o obveznim odnosima zatražiti od tužitelja da ga izvijesti je li ugovor o cesiji raskinut. Tek ako bi tužitelj izvijestio tuženika o raskidu ugovora o cesiji, tada bi tuženik kao dužnik bio u obvezi ispuniti svoju obvezu G.-u d.d..

Prema odredbi članka 438. stavak 2. Zakona o obveznim odnosima ispunjenje izvršeno ustupiocu prije obavijesti o ustupanju pravovaljano je i oslobađa dužnika obveze, ali samo ako nije znao za ustupanje, inače obveza ostaje i on ju je dužan ispuniti primaocu.

Prema tome, obzirom da je tuženik obaviješten o ustupanju potraživanja što proizlazi iz toga što je kao cesus ovjerio ugovor o ustupanju, a unatoč tome je (kako je to tvrdio tijekom postupka) ispunio svoju obvezu G. d.d., nije se oslobodio svoje obveze, nego je i nadalje ostao u obvezi tužitelju kao cedentu ispuniti preneseno potraživanje. Zato je sud prvog stupnja pravilno obvezao tuženika da tužitelju isplati iznos od 45.890,22 kn, a koji predstavlja iznos prenesenog potraživanja (50.000,00 kn) umanjenog iz iznos od 4.109,77 kn za kojeg je tužitelj, zbog između stranaka izvršenog prijeboja, umanjio tužbeni zahtjev.

Slijedom navedenog, valjalo je odbiti žalbu tuženika kao neosnovanu i potvrditi presudu suda prvog stupnja, a temeljem odredbe članka 368. Zakona o parničnom postupku.

VTSRH, Pž-5103/04 od 31. siječnja 2006. *(TS Split P-1671/03 od 28. svibnja 2004.)*

36.

OBVEZNO PRAVO – PREUZIMANJE DUGA

Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01)

Članak 448.

Prijašnji dužnik koji je ugovorom o preuzimanju duga prenio dug na preuzimaoca nije se oslobodio svoje obveze ako je u vrijeme vjerovnikova pristanka na taj ugovor preuzimalac bio prezadužen, a vjerovnik to nije znao niti je morao znati.

Međutim, preostali žalbeni navodi drugotuženika nisu osnovani. Naime, sud prvog stupnja je tumačeći odredbe ugovora o asignaciji sukladno odredbi članka 99. stavak 2. Zakona o obveznim odnosima pravilno zaključio da navedeni ugovor u sebi sadržava i odredbe ugovora o ustupu potraživanja (članak 1. i 2. Ugovora) i preuzimanju duga (članak 4. Ugovora) pa je u ovom spornom odnosu valjalo primijeniti i odredbe Zakona o obveznim odnosima koje se odnose na te ugovore. Tim je ugovorom utvrđeno da prvotuženik ima potraživanje prema trgovačkom društvu P. d.d. u iznosu od 3.995,50 kn te je to trgovačko društvo „voljno“ navedeni iznos isplatiti tužitelju. Sklapanjem tog ugovora stranke su ugovorile da drugotuženik time prestaje biti u obvezi prema tužitelju, a dug preuzima upućenik P. d.d.. Prema tome, sklapanjem navedenog ugovora, prema samom ugovoru, drugotuženik se oslobađa svoje obveze koju mora ispuniti P. d.d.. Međutim, s obzirom na to da je u vrijeme sklapanja navedenog ugovora P. d.d. bila prezadužena, a sud prvog stupnja je pravilno utvrdio da tužitelj kao vjerovnik to nije znao niti je mogao znati, drugotuženik se unatoč takvoj ugovornoj odredbi nije oslobodio obveze podmirenja duga tužitelju. Naime, sukladno odredbi članka 448. stavak 2. Zakona o obveznim odnosima drugotuženik se kao prijašnji dužnik zbog prezaduženosti P. d.d. i neznanja tužitelja o toj prezaduženosti sklapanjem navedenog ugovora nije oslobodio ispuniti cediranu obvezu tužitelju, već je samo P. d.d. pristupila dugu te je temeljem navedenog ugovora P. d.d. u obvezi pored drugotuženika ispuniti obvezu tužitelju. Budući da je između stranaka nesporno da P. d.d. nije ispunila obvezu tužitelju, drugotuženik je i nadalje u obvezi ispuniti tu obvezu tužitelju.

VTSRH, Pž-1270/03 od 19. rujna 2006. *(TS Bjelovar Pm-877/01 od ¸16. listopada 2002.)*

37.

OBVEZNO PRAVO – PRIMJENA KONVENCIJE UJEDINJENIH NARODA O UGOVORIMA O MEĐUNARODNOJ PRODAJI ROBE

Konvencije Ujedinjenih naroda o ugovorima o međunarodnoj prodaji robe (Službeni list SFRJ-dodatak Međunarodni ugovori broj 10/84, Narodne novine-Međunarodni ugovori broj 15/98)

Članak 1.

Konvencija Ujedinjenih naroda o ugovorima o međunarodnoj prodaji robe se primjenjuje na ugovore o prodaji robe sklopljene između strana koje imaju svoje mjesto poslovanja na teritorijima različitih država kada su te države države ugovornice ili kada pravila međunarodnog privatnog prava upućuju na primjenu prava države koja je ugovorna strana te Konvencije.

Ta Konvencija je po pravnoj snazi iznad zakona pa sud mora primjenjivati Konvenciju Ujedinjenih naroda o ugovorima o međunarodnoj prodaji robe, a ne Zakon o obveznim odnosima, osim ako su stranke izričito isključile njenu primjenu ili su ugovorile primjenu materijalnog prava određene države kao isključivo mjerodavnog prava za ugovor.

Napomena: Konvencija Ujedinjenih naroda o ugovorima o međunarodnoj prodaji robe primjenjuje se u sljedećim državama (u zagradi je naveden datum početka primjene): Argentina (1.1. 1988.), Australija (1.4. 1989.), Austrija (1.1. 1989.), Bjelorusija (1.11. 1990.), Belgija (1.11. 1997.), Bosna i Hercegovina (6.3. 1992.), Bugarska (1.4. 1991.), Burundi (1.10. 1999.), Cipar (1.4. 2006.), Češka (1.1. 1993.), Čile (1.3. 1991.), Danska (1.3. 1990.), Egipat (1.1. 1988.), Ekvador (1.2. 1993.), Estonija (1.10. 1994.), Finska (1.1. 1989.), Francuska (1.1. 1988.), Gabon (1.1. 2006.), Grčka (1.2. 1999.), Gruzija (1.9. 1995.), Gvineja (1.2. 1992.), Honduras (1.11. 2003.), Hrvatska (8.10. 1991.), Irak (1.4. 1991.), Irska (1.6. 2002.), Italija (1.1. 1988.), Izrael (1.2. 2003.), Kanada (1.5. 1992.), Kina (1.1. 1988.), Kirgistan (1.6. 2000.), Kolumbija (1.8. 2002.), Kuba (1.12. 1995.), Lesoto (1.1. 1988.), Letonija (1.8. 1998), Liberija (1.10. 2006.), Litva (1.2. 1996.), Luksemburg (1.1. 1998.), Mađarska 1.1. 1988.), Mauritanija (1.9. 2000.), Meksiko (1.1. 1989.), Moldova (1.11. 1995.), Mongolija (1.1. 1999.), Nizozemska (1.1. 1992.), Norveška (1.8. 1989.), Novi Zeland (1.10 1995.), Njemačka (1.1. 1991.), Peru (1.4. 2000.), Poljska (1.6. 1996.), Republika Koreja (1.3. 2005.), Rumunjska (1.6. 1992.), Ruska Federacija (1.9. 1991.), Sant Vincent i Grenadiri (1. 10. 2001.), Singapur (1.3. 1996.), Sirija (1.1. 1988.), Sjedinjene Američke Države (1.1. 1988.), Slovačka (1.1. 1993.), Slovenija (25.6. 1991.), Srbija (27.4. 1992.), Španjolska (1.8. 1991.), Švedska

(1.1. 1989.), Švicarska (1.3. 1991.), Uganda (1.3. 1993.), Ukrajina (1.2. 1991.), Urugvaj (1.1. 2000.), Uzbekistan (1.12. 1997.) i Zambija (1.1. 1988.).

Prethodno ovaj sud napominje da je sud prvog stupnja pogrešno primijenio odredbe materijalnog prava iz Zakona o obveznim odnosima. Naime, s obzirom na to da je pravna osnova tužiteljeva potraživanja ugovor o prodaji, ovaj sud je mišljenja da se u ovom parničnom postupku primjenjuju odredbe Konvencije Ujedinjenih naroda o ugovorima o međunarodnoj prodaji robe iz 1980. godine (Bečka konvencija - Sl. list Međunarodni ugovori broj 10/84), a ako samom Konvencijom pojedino pitanje nije izričito riješeno, a niti se može riješiti temeljem načela na kojima se Konvencija temelji (članak 7. stavak 2. Konvencije) za ta pitanja primjenjuju se odredbe materijalnog prava Republike Austrije budući da se prema odredbi članka 20. stavak 1. Zakona o rješavanju sukoba zakona s propisima drugih zemalja u određenim odnosima („Narodne novine“ broj 53/91) primjenjuje pravo mjesta gdje se u vrijeme primitka ponude nalazilo sjedište prodavatelja.

Naime, navedena Konvencija primjenjuje se uvijek kada se radi o međunarodnoj prodaji robe osim u slučaju kad su stranke izričito isključile njenu primjenu odnosno kad su ugovorile primjenu materijalnog prava pojedine države kao isključivo mjerodavnog za ugovor. S obzirom da iz spisa proizlazi da stranke nisu izričito isključile primjenu Konvencije Ujedinjenih naroda o ugovorima o međunarodnoj prodaji robe, a niti su ugovorile primjenu materijalnog prava neke države kao isključivo mjerodavnog za ugovor o prodaji robe, u spornom odnosu između ovdje parničnih stranaka valja primijeniti navedenu Konvenciju Ujedinjenih naroda.

Odredbom članka 1. stavak 1. Konvencije određeno je da se konvencija primjenjuje na ugovore o prodaji robe sklopljene između strana koje imaju svoja sjedišta na teritorijima različitih država kad su te države države ugovornice ili kad pravila međunarodnog privatnog prava upućuju na primjenu prava jedne države ugovornice.

U konkretnom slučaju ispunjena su oba alternativna uvjeta za primjenu navedene konvencije propisana odredbom članka 1. stavak 1. Konvencije jer je tužitelj pravna osoba sa sjedištem u Republici Austriji, a tuženik je pravna osoba sa sjedištem u Republici Hrvatskoj, a i pravila međunarodnog privatnog prava upućuju na primjenu prava Republike Austrije kao države ugovornice Konvencije (Republika Austrija je navedenu konvenciju ratificirala 29. prosinca 1987. godine, a primjenjuje ju od 1. siječnja 1989. godine). Stoga se u konkretnom slučaju primjenjuje Konvencija koja se osim temeljem odluke o notifikaciji o sukcesiji države prednice („Narodne novine“-Međunarodni ugovori broj 15/98) primjenjuje u Republici Hrvatskoj i temeljem potvrđene generalne sukcesije svih ugovora koje je bivša Jugoslavija sklopila s Republikom Austrijom te Ustavne odluke o proglašenju suverene i samostalne Republike Hrvatske – Narodne novine broj 31/91 i članka 29. Zakona

o sklapanju i izvršavanju međunarodnih ugovora – Narodne novine broj 28/96. Osim toga i temeljem odredbe članka 140. Ustava Republike Hrvatske („Narodne novine“ broj 41/01-pročišćeni tekst) navedena konvencija kao višestrani međunarodni ugovor čini dio unutarnjega pravnog poretka Republike Hrvatske, a po pravnoj snazi je iznad zakona. Upravo zbog navedenih razloga sud prvog stupnja je pogrešno primijenio materijalno pravo pozvavši se u obrazloženju pobijane presude na odredbe članka 454. i 277. Zakona o obveznim odnosima.

VTSRH, Pž-5580/03 od 26. rujna 2006. *(TS Zagreb 8467/02 od 4. ožujka 2003.)*

38.

OBVEZNO PRAVO – MATERIJALNI NEDOSTACI STVARI

Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01)

Članak 479.

Materijalni nedostatak stvari postoji ako stvar nema potrebna svojstva za naročitu upotrebu radi koje ju kupac nabavlja, a koja je bila poznata prodavatelju ili mu je morala biti poznata.

Iz spisa proizlazi da su u konkretnom slučaju stranke zaključile Ugovor o kupoprodaji te da je tužitelj isporučio tuženiku baze za sladoled i arome za sladoled. Računi za isporučenu robu su dospjeli u razdoblju od 20.07.1997. do 26.9.1997. godine (list 4. – 9. spisa).

U tijeku postupka tuženik je istaknuo da je prodana stvar imala skrivenih nedostataka jer je analizom Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo utvrđeno da njegovi sladoledi ne odgovaraju odredbi čl. 7. i 110. Pravilnika o kakvoći mlijeka, mliječnih proizvoda, sirila i čistih kultura, jer su obojani sintetskim organskim bojilom (list 14. – 17. spisa).

Pogrešno je sud prvog stupnja zaključio da tužitelj kao distributer ne odgovara za skrivene nedostatke prodane stvari. Naime, prodavatelj odgovara za materijalne nedostatke stvari koje je ona imala u času prelaza rizika na kupca, bez obzira na to da li mu je to bilo poznato. Prodavatelj odgovara i za one materijalne nedostatke koji se pojave nakon prijelaza rizika na kupca ako su posljedica uzorka koji je postojao prije toga. No neznatni materijalni nedostatci se ne uzimaju u obzir (članak 478. Zakona o obveznim odnosima).

ZOO u svojem članku 479. određuje što se smatra materijalnim nedostatkom, određujući da nedostatak postoji:

1. ako stvar nema potrebna svojstva za njezinu redovnu upotrebu ili za promet;

2. ako stvar nema potrebna svojstva za naročitu upotrebu za koju ju kupac nabavlja, a koja je bila poznata prodavatelju ili mu je morala biti poznata;

3. ako stvar nema svojstva i odlike koje su izričito ili prešutno ugovorene odnosno propisane;

4. kad je prodavatelj predao stvar koja nije jednaka uzorku ili modelu, osim ako su uzorak ili model pokazani samo radi obavijesti.

U konkretnom slučaju prodavatelju nije moglo ostati nepoznato da kupac nabavlja sirovinu za proizvodnju sladoleda, te je kao dobar gospodarstvenik morao biti upoznat sa odredbama Pravilnika o kakvoći mlijeka, mliječnih proizvoda, sirila i čistih kultura. Stoga, ako je predana stvar imala nedostataka zbog toga što je sirovina obojena nedozvoljenim sintetskim organskim bojilom, onda bi postojala odgovornost prodavatelja, naravno pod uvjetom da su ispunjeni i drugi uvjeti odnosa odgovornosti prodavatelja zbog skrivenih nedostataka prodane stvari.

VTSRH, Pž-1634/04 od 23. kolovoza 2006. *(TS Zagreb P-8908/02 od 20. svibnja 2003.)*

39.

OBVEZNO PRAVO – SKRIVENI NEDOSTACI STVARI

Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01)

Članak 482.

O skrivenim nedostacima stvari kupac je dužan bez odgađanja obavijestiti prodavaoca. Ako kupac to nije učinio, izgubio je pravo naknadnog pozivanja na te nedostatke, a time i pravo na naknadu štete.

Protutužbeni zahtjev se temelji na tuženikovoj-protutužiteljevoj tvrdnji da je pretrpio štetu u navedenom iznosu, prouzročenom neispravnošću robe koju mu je isporučio tužitelj, budući je ta roba imala skrivene nedostatke (konkretno neispravnost čepilice i loša kvaliteta čepova), a što je tuženik-protutužitelj primijetio tek nakon punjenja vina. Prvostupanjski sud utvrđuje da tuženik-protutužitelj o eventualnom nedostatku stvari nije poštivao rok iz odredbe članka 482. stavak 1. Zakona o obveznim odnosima („Narodne novine“ broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96 i 112/99, u daljnjem tekstu: ZOO), budući

da on sam (u svom stranačkom iskazu) navodi da je nedostatke na čepovima i čepilici uočio prilikom flaširanja, a tužitelja-protutuženika je o tome obavijestio telefonskim putem 20 dana nakon flaširanja. Dakle, i sam tuženik u svom iskazu jasno navodi da je o eventualno skrivenim nedostacima isporučene robe obavijestio tužitelja nakon proteka roka predviđenog navedenom zakonskom odredbom. Dakle, iz provedenih dokaza prvostupanjski sud nedvojbeno zaključuje da tuženik nije tužitelja na vrijeme obavijestio o eventualnim skrivenim nedostacima isporučene robe, pa je time izgubio pravo tražiti, zbog skrivenih nedostataka stvari, eventualnu štetu koja je zbog toga mogla nastati (članak 488. stavak 2. ZOO-a), pa već zbog ove činjenice, sve da je šteta i nastala zbog skrivenih nedostataka stvari, tužbeni zahtjev ne bi bio osnovan. (…)

U obrazloženju žalbenih razloga tuženik-protutužitelj navodi da je presuda nepravilna i nezakonita, te da ima nedostataka zbog kojih se ne može ispitati, razlozi presude su nejasni i proturječni, pa da je time počinjena bitna povreda odredaba parničnog postupka. U odnosu na drugi žalbeni razlog, pogrešnu primjenu materijalnog prava, tuženik-protutužitelj ističe da je pobijana presuda utemeljena na pogrešnom utvrđenju da je tuženik-protutužitelj o neispravnosti čepova i čepilice obavijestio tužitelja dvadesetak dana nakon flaširanja, iz čega prvostupanjski sud izvlači pogrešan zaključak da je o nedostacima stvari tuženik obavijestio tužitelja izvan roka iz članka 482. ZOO-a. Iz stranačkog iskaza tuženika-protutužitelja ne proizlazi takvo utvrđenje, već suprotno-da je tuženik-protutužitelj obavijestio o nedostacima odmah nakon što je zapisnički utvrdio nastalu štetu, koju po prirodi stvari na drugi način nije ni mogao utvrditi nego otvaranjem boca, a iz toga proizlazi nepravilna primjena citirane odredbe članka 482. ZOO-a. (…)

Ostalima žalbenim navodima tuženik-protutužitelj nije doveo u pitanje zakonitost prvostupanjske odluke, jer je sud na utvrđene relevantne činjenice pravilno primijenio materijalno pravo iz odredbe članka 454. stavak 1. ZOO-a kada je usvojio tužbeni zahtjev i obvezao tuženika na plaćanje cijene isporučene robe, te materijalno pravo odredbi iz članka 482. stavak 1. ZOO-a, kada je zbog nepravovremenog prigovora o nedostatku prodanoj stvari odbio protutužbeni zahtjev za naknadu štete.

VTSRH, Pž-906/03 od 23. kolovoza 2006. *(TS Dubrovnik P-209/01 od 13. studenoga 2002.)*

40.

OBVEZNO PRAVO – OBAVIJEST O MATERIJALNIM NEDOSTACIMA STVARI

Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01)

Članak 484.

Kupac u pravovremenoj obavijesti o materijalnim nedostacima stvari mora detaljno opisati nedostatak stvari te pozvati prodavatelja da stvar pregleda i to na pouzdan način, na primjer preporučenim pismom, telefaksom i slično, jer se samo tako smatra da je prodavatelja uredno izvijestio o materijalnim nedostacima stvari.

Prema podacima u spisu, tužitelj je pokrenuo postupak protiv tuženika, s obzirom da mu tuženik za robu isporučenu po računu 1/99 nije isplatio ugovorenu cijenu u iznosu od 27.307,00 kn. Tuženik je u odgovoru na tužbu (prigovoru) od 13. studenoga 2001. godine osporio potraživanje tužitelja navodeći da je tužiteljevo potraživanje podmirio putem kompenzacije o čemu nije sudu predložio izvođenje bilo kojeg dokaza kojim bi dokazao tu činjenicu. U kasnijem tijeku postupka koji se nastavio voditi kao povodom prigovora protiv platnog naloga tuženik je podneskom predanim sudu na ročištu za glavnu raspravu dana 19. studenoga 2002. godine (list 24. spisa) istaknuo da je isporučena roba bila nekvalitetna, a kao dokaz te činjenice predložio je saslušanje određenih svjedoka. Međutim, tim podneskom tuženik nije istaknuo činjenicu da je o tim nedostacima pravodobno izvijestio tužitelja, već samo da je s tužiteljem dogovorio da plaćanja neće biti. Tuženik je tek na ročištu održanom dana 6. ožujka 2003. godine (list 27. spisa) istaknuo činjenicu da je tužitelju isti dan telefonski reklamirao isporučenu robu te da o toj činjenici predlaže saslušanje ranije navedenih svjedoka. Provođenje dokaza saslušanjem svjedoka prvostupanjski je sud odbio te je temeljem tako utvrđenog činjeničnog stanja donio pobijanu presudu.

Između stranaka je nesporno da je tužitelj sukladno odredbi članka 454. stavak 1. Zakona o obveznim odnosima isporučio tuženiku određene stvari tako da je tuženik stekao pravo vlasništva predmetnih stvari te da tuženik svoju obvezu isplate ugovorene cijene nije ispunio kompenzacijom što je tvrdio u prigovoru (odgovoru na tužbu). U ovom parničnom postupku sporno je da li je tuženik izvijestio tužitelja o materijalnim nedostacima stvari te, ako ga je izvijestio, je li to učinio pravovremeno u smislu odredbi članka 481. stavak 1. i članak 482. stavak 1. Zakona o obveznim odnosima ("Narodne novine" broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99 i 88/01).

Pravilna je ocjena prvostupanjskog suda da tuženik nije obavijestio tužitelja o materijalnim nedostacima kupljene stvari. Naime, tuženik je tek na ročištu za glavnu raspravu održanom dana 6. ožujka 2003. godine iznio činjenicu da je tužitelja izvijestio o materijalnim nedostacima stvari i to putem telefona. Međutim, tuženik nije na tom ročištu naveo da je tužitelju detaljno opisao nedostatke te da ga je pozvao da stvar pregleda, a niti iz komisijskog zapisnika (list 29. spisa) proizlazi da je tužitelju zapisnik bio uručen što pravilno zaključuje i prvostupanjski sud.

Odredbom članka 484. stavak 1. Zakona o obveznim odnosima propisano je da u obavijesti o nedostatku stvari kupac je dužan detaljno opisati nedostatak i pozvati prodavaoca da pregleda stvar. Prema stavku 2. istoga članka ako obavijest o nedostatku koji je kupac pravodobno poslao prodavaocu preporučenim pismom, telegramom ili na neki drugi pouzdan način, zakasni ili uopće ne stigne prodavaocu smatra se da je kupac izvršio svoju obvezu da obavijesti prodavaoca.

Iz navedenih zakonskih odredaba proizlazi da nije dovoljno da je kupac samo obavijestio prodavaoca da prodana stvar ima materijalne nedostatke što pogrešno smatra tuženik, već je dužan prodavaocu detaljno opisati te nedostatke i pozvati ga da stvar pregleda. Budući da je tuženik trgovačko društvo koje je u izvršavanju obveze iz svoje profesionalne djelatnosti dužno postupati s povećanom pažnjom, prema pravilima struke i običajima (članak 18. stavak 2. Zakona o obveznim odnosima), mišljenje je ovog suda da je tuženik trebao tužitelja na pouzdan način obavijestiti o nedostacima kupljene stvari (npr. telefaksom, preporučenim pismom i slično), a ne telefonskim putem.

Prema tome, čak i u slučaju da je tuženik izvijestio tužitelja telefonskim putem o nedostacima stvari, saslušanjem svjedoka predloženih od strane tuženika (osoba koje su od tuženika kasnije kupile te stvari, odnosno osoba koje su bile prisutne razgovorima između tužitelja i tuženika na okolnost davanja atesta) ne može se utvrditi činjenica je li tuženik detaljno i pravovremeno izvijestio tužitelja o svim nedostacima stvari, dok činjenicu da je tuženik pozvao tužitelja da stvar pregleda tuženik tijekom prvostupanjskog postupka nije niti istaknuo. Upravo zbog navedenog tuženik nije dokazao da je tužitelja obavijestio o nedostacima kupljene stvari na Zakonom o obveznim odnosima propisan način.

Slijedom navedenog sud prvog stupnja je primjenom načela slobodne ocijene dokaza i pravila o teretu dokazivanja (članak 8. i 221.a Zakona o parničnom postupku) pravilno obvezao tuženika da tužitelju isplati ugovorenu cijenu sukladno odredbi članka 454. Zakona o obveznim odnosima, kao i zakonske zatezne kamate sukladno odredbi članka 277. stavak 1. Zakona o obveznim odnosima.

VTSRH, Pž-7419/03 od 16. svibnja 2006. *(TS Zagreb P-6256/02 od 6. ožujka 2003.)*

41.

OBVEZNO PRAVO – STJECANJE VLASNIŠTVA POKRETNE STVARI

Zakon o osnovnim vlasničko pravnim odnosima (Narodne novine broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01)

Članak 35.

Zakon o vlasništvu i drugim stvarnim pravima (Narodne novine broj 91/96, 68/98, 137/99, 22/00, 73/00, 114/01, 79/06)

Članak 116.

Vlasništvo pokretne stvari stječe se temeljem valjanog pravnog posla i predajom stvari u posjed stjecatelja.

Da li je netko postao vlasnikom pokretne stvari tijekom 1995. godine utvrđivalo se temeljem čl. 34. Zakona o osnovnim vlasničkopravnim odnosima („Narodne novine“, broj 53/91), koji ističe da se na temelju pravnog posla pravo vlasništva stječe predajom te stvari u posjed stjecatelja. Predaja pokretne stvari se smatra izvršenom i predajom isprave na osnovi koje stjecatelj može raspolagati tom stvari, a i uručenjem nekog dijela stvari ili izdvajanjem ili drugim označavanjem stvari koje znači predaju stvari.

U konkretnom slučaju tuženik je temeljem Ugovora o poslovnoj suradnji dao materijal i rad, te je imao izrađene zamjenjive stvari u svom posjedu, sve dok ih prednik tužitelja nije preuzeo u posjed sa skladišta tuženika (jer je tuženik ranije u tijeku poslovnog odnosa za svu isporučenu robu izdavao otpremnice predniku tužitelja). Stoga je prednik tužitelja stjecao vlasništvo izrađenog furnira u trenutku preuzimanja posjeda stvari u skladištu tuženika. Dakle, kako u konkretnom slučaju prednik tužitelja nije preuzeo posjed izrađenih zamjenjivih stvari, onda nije niti stekao vlasništvo furnira koje je ostalo u skladištu tuženika.

VTSRH, Pž-7645/03 od 06. lipnja 2006. *(TS Slavonski Brod P-224/98 od 3. lipnja 2003.)*

42.

OBVEZNO PRAVO – KUPNJA NA POKUS

Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01)

Članak 534.

U slučaju da ugovorom u privredi nije određen rok u kojem se kupac dužan izjasniti prodavatelju ostaje li pri ugovoru o prodaji, kupac je dužan odmah nakon primitka stvari ispitati stvar i obavijestiti prodavatelja o tome ostaje li pri sklopljenom ugovoru.

Ako to kupac nije učinio, smatra se da je ostao pri sklopljenom ugovoru te je dužan ispuniti svoju ugovornu obvezu isplate cijene.

Za ocjenu radi li se u ovom sporu o tražbini iz ugovora o prodaji ili iz ugovora o kupovini na probu odlučne su specifične razlike koje ugovor na probu čine ugovorom pod odgodnim uvjetom. Kod ugovora o kupovini na pokus trenutak zaključenja ugovora nije istovremeno i trenutak kada nastaju prava i obveze prodavatelja i kupca, nego tek onoga trenutka kada kupac po izvršenoj probi da izjavu da ostaje kod ugovora (čl. 534. ZOO). Ako je stvar predana kupcu da bi je isprobao do određenog roka, a on je ne vrati bez odgađanja po isteku roka ili ne izjavi da odustaje od ugovora, smatra se da je ostao pri ugovoru. Utvrđivanje roka prepušteno je strankama, a u nedostatku ugovora kupac je dužan dati očitovanje u primjerenom roku koji odredi prodavatelj. Ako sporazumno nije određen rok u kojemu je kupac dužan isprobati stvar i izjasniti se da ostaje kod ugovora, ovaj sud je stajališta da je u ugovorima u privredi kupac dužan odmah ispitati stvar i izjavu o tomu ostaje li kod ugovora dati u onom roku u kojemu je uobičajeno za takav ugovor dužan dati prigovore na neskrivene materijalne nedostatke stvari. Navedena opća pravila vrijede i za ugovor s rezervom probanja time da kod ugovora s rezervom probanja do davanja izjave kupca nema ugovora, pa ni pod odgodnim uvjetom (arg. iz čl. 537 ZOO).

Da bi se radilo o kojem od navedenih specifičnih ugovora o prodaji, namjera stranaka o odgodnom uvjetu mora biti sasvim jasna, inače se ima smatrati da se radi o standardnom ugovoru o prodaji koji odmah pri zaključenju proizvodi učinke.

Prvostupanjski sud je na temelju rezultata dokaznog postupka utvrdio da su tužitelj i tuženik zaključili ugovor o prodaji alternatora bez ugovaranja odgodnog uvjeta i bez naznake da bi se radilo o prodaji s rezervom probanja, a takav zaključak donijet je na temelju neposredne ocjene uvjerljivosti saslušanih svjedoka i stranaka pa je odluka suda kojom se kupcu nalaže plaćanje kupovne cijene donijeta pravilnom primjenom odredbe čl. 516. ZOO.

VTSRH, Pž-2379/03 od 11. travnja 2006. *(TS Zagreb P-858/02 od 22. siječnja 2003.)*

43.

OBVEZNO PRAVO – PREŠUTNO OBNAVLJANJE ZAKUPA

Zakon o poslovnim zgradama i prostorijama (Službeni list SFRJ broj 43/65, 57/65)

Članak 48.

Ugovor o zakupu poslovnog prostora sklopljen na određeno vrijeme može se prešutno obnoviti na neodređeno vrijeme i to pod istim uvjetima ako je zakupoprimac nastavio koristiti poslovni prostor, a zakupodavac se tome nije protivio.

U odnosu na pravnu osnovu postavljenog tužbenog zahtjeva valja napomenuti da se u konkretnom slučaju primjenjuje Zakon o poslovnim zgradama i prostorijama (Službeni list SFRJ broj 43/65 – pročišćeni tekst i 57/65, nastavno ZPZP, koji je preuzet kao republički zakon Zakonom o preuzimanju saveznih zakona – „Narodne novine“ broj 52/71).

Sukladno odredbi članka 47. ZPZP-a ugovor o zakupu zaključen na određeno vrijeme prestaje istekom vremena na koje je zaključen (stavak 1.), a ako po isteku ugovorenog vremena poslovne prostorije ne budu ispražnjene i predate, zakupodavac može tužbom tražiti predaju ispražnjenih prostorija (stavak 2.).

Prema odredbi članka 48. ZPZP-a ugovor o zakupu poslovnih prostorija zaključen na određeno vrijeme *smatra se*, po isteku vremena na koje je zaključen, prešutno obnovljenim na neodređeno vrijeme ako zakupac i poslije vremena na koje je ugovor bio zaključen nastavi koristiti poslovnu prostoriju, a zakupodavac se tome ne protivi (stavak 1.), a *smatra se* da se *zakupodavac ne protivi* ako do isteka vremena na koje je ugovor zaključen ili petnaest dana po isteku tog vremena, nije pismeno ili preko suda zahtijevao da mu zakupac preda prostorije (stavak 2.).

Obzirom na citirane odredbe, pravilno prvostupanjski sud zaključuje da se ugovor o zakupu sklopljen na određeno vrijeme ne otkazuje, ali postoji mogućnost prešutnog obnavljanja ugovora na neodređeno vrijeme pod naprijed navedenim pretpostavkama. Međutim, proturječno ispravama u spisu prvostupanjski sud utvrđuje da je tužitelj prije utuženja pozvao tuženika na predaju prostora.

Naime, spisu prileže dopis OTP Tržnica d.o.o. od 5. rujna 1995. godine (list 5 spisa) upućenog tuženici, kojim OTP Tržnica d.o.o. (dakle pravna osoba različita od tužitelja OTP opće trgovačko poduzeće d.d.) pismeno poziva tuženicu na ispražnjenje poslovnog prostora. U tom smislu, osnovane su tvrdnje tuženice iznijete tijekom postupka.

Međutim, neovisno o tome, ocjena je ovog vijeća kako do prešutnog obnavljanja ugovora na neodređeno vrijeme nije moglo doći iz razloga što je tužitelj OTP opće trgovačko poduzeće d.d. unutar roka od petnaest dana po isteku ugovorenog trajanja ugovora, odnosno 13. rujna 1995. godine podnio tužbu Općinskom sudu u Karlovcu, pa se u konkretnom slučaju ne može primijeniti zakonska presumpcija iz odredbe članka 48. stavak 2. ZPZP-a.

VTSRH, Pž-3742/04 od 29. kolovoza 2006. *(TS Zagreb P-85/00 od 18. ožujka 2004.)*

44.

OBVEZNO PRAVO – ODNOS UGOVORA O DJELU S UGOVOROM O PRODAJI

Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01)

Članak 601. u svezi s člankom 475.

Ako se ugovorom izvođač radova obvezao izraditi određenu pokretnu stvar od svog materijala, taj ugovor se u sumnji smatra ugovorom o prodaji. Zato se na njega primjenjuju zakonske odredbe koje određuju taj ugovorni odnos. To znači da izvođač nije dužan predati izrađeno djelo ako mu naručitelj istodobno ne isplati cijenu ili to nije spreman istodobno učiniti.

Nadalje je u ovoj pravnoj stvari sporno da li je tuženik odgovoran za štetu koju je pretrpio prednik tužitelja. Odgovornost za štetu je takav obveznopravni odnos u kojem je jedna strana dužna popraviti prouzrokovanu štetu drugoj strani, a ta druga strana je ovlaštena zahtijevati popravak nastale štete. Osnovne pretpostavke odgovornosti za štetu su: subjekti obveznog odnosa odgovornosti za štetu (štetnik i oštećeni); štetna radnja štetnika; šteta; uzročna veza između štetne radnje ili propuštanja i nastale štete (kauzalni neksus) te protupravnost. Protupravnost se odnosi na samu štetnu radnju, odnosno da li je štetnom radnjom povrijeđeno neko pravilo pozitivnog pravnog poretka.

Temeljem zaključenog Ugovora o poslovnoj suradnji, tuženik je kao tvornica furnira trebao zajedno s prednikom tužitelja nabaviti furnirske trupce i iste preraditi u plemeniti furnir. Prednik tužitelja se obvezao platiti avans, no avans nije uplaćen.

Kako je u ovom slučaju tuženik, kao tvornica furnira kupio furnirske trupce (dakle kupio materijal) i iste preradio u furnir, predmetni Ugovor o poslovnoj suradnji se temeljem čl. 601. st. 1. Zakona o obveznim odnosima („Narodne novine“, br. 73/91, 3/94, 7/96, 112/99. i 88/01, u daljnjem tekstu: ZOO), koji određuje da se ugovor kojim se jedna strana obvezuje da izradi određenu pokretnu stvar od svog materijala u sumnji smatra kao ugovor o prodaji, može smatrati ugovorom o prodaji.

Naime, u ovoj pravnoj stvari je tuženik taj koji je kupio furnirske trupce, stoga se ovaj zaključeni Ugovor o poslovnoj suradnji ne može smatrati ugovorom o uslužnom rezanju, jer se kod tog ugovora o uslužnom rezanju vrši rezanje trupaca koji su u vlasništvu jedne ugovorne strana a samo rezanje obavlja druga ugovorna strana.

Nadalje, tuženik je u ovoj pravnoj stvari pravna osoba koja se kao svojom profesionalnom djelatnošću bavi proizvodnjom furnira, kao i svaka druga pravna osoba koja se bavi tom djelatnošću, stoga se kod zaključenja ugovora o poslovnoj suradnji nije imalo na umu naročito izvođačev rad. Slijedom navedenog, ovaj Ugovor o poslovnoj suradnji se može smatrati ugovorom o prodaji.

Temeljem čl. 475. ZOO-a je izričito određeno da prodavatelj nije dužan kupcu predati star ako mu kupac ne isplati cijenu istodobno ili nije spreman to istodobno učiniti. Kako u ovoj pravnoj stvari prednik tužitelja kao kupac furnira nije platio niti ugovoreni avans, niti je platio cijenu za robu, stoga je tuženik imao pravo odbiti predati stvari – izrađeni furnir kupcu, odnosno predniku tužitelja.

Stoga, kako ponašanje tuženika, odnosno odbijanje predaje furnira nije bilo protupravno, nisu ispunjene pretpostavke odnosa odgovornosti za štetu u ovoj pravnoj stvari.

U slučaju, ako bi se predmetni Ugovor o poslovnoj suradnji smatrao ugovorom o djelu, onda u konkretnoj pravnoj stvari tuženik kao izvođač ne odgovara za zakašnjenje, jer u skladu s čl. 607. st. 3. ZOO-a izvođač ne odgovara za zakašnjenje nastalo zbog toga što naručitelj nije isplatio dužan predujam.

Slijedom navedenog, kako tuženik nije postupao protupravno, neovisno o tome da li se konkretan Ugovor o poslovnoj suradnji smatra samim ugovorom o djelu ili ugovorom o prodaji, u ovoj pravnoj stvari nisu ispunjene pretpostavke odnosa odgovornosti za štetu. Stoga je pravilno sud prvog stupnja presudio kada je odbio tužbeni zahtjev tužitelja kojim je tražio da mu tuženik naknadi prouzročenu štetu.

VTSRH, Pž-7645/03 od 06. lipnja 2006. *(TS Slavonski Brod P-224/98 od 3. lipnja 2003.)*

45.

OBVEZNO PRAVO – ODGOVORNOST ZA SOLIDNOST GRAĐEVINE

Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01)

Članak 644.

Izvođač odgovara za solidnost građevine ne samo naručiocu, nego i svakom drugom stjecatelju građevine.

Nije sporno da je tužitelj poslovni prostor kupio od tuženika G. I. d.d., a nije sporno niti da je objekt u kojem se poslovni prostor nalazi sukladno ugovoru s tuženikom G. I. d.d. Pula, gradio kao izvođač GDP P., sada u stečaju. Nije sporno niti to da je tužitelj nakon zaključena kupoprodajnog ugovora, sklopio s GDP P. ugovor o izvođenju građevinsko-obrtničkih i instalaterskih radova na unutrašnjem uređenju kupljenog poslovnog prostora, a koji je ujedno bio i izvođač izgradnje cjelokupnog objekta u kojem se nalazi poslovni prostor. Pravilno je pravno stajalište prvostupanjskog suda o odgovornosti izvođača građevinskih radova za nedostatke građevine, kako je to propisano odredbama članaka od 614. do 621. ZOO-a. Ove se odredbe, međutim, primjenjuju na odnos naručitelja i izvođača, a sukladno odredbi članka 641. ZOO-a. Nadalje, odredbom članka 644. ZOO-a, na koju se prvostupanjski sud ne poziva, propisana je odgovornost izvođača za nedostatke u izradi građevine koji se tiču njezine solidnosti, a ta odgovornost sukladno navedenoj odredbi postoji ne samo prema naručitelju, nego i prema svakom drugom stjecatelju građevine. Prokišnjavanje krova na poslovnom prostoru svakako se tiče solidnosti građevine.

VTSRH, Pž-8268/03 od 29. kolovoza 2006. *(TS Rijeka P-1503/93 od 1. listopada 2003.)*

46.

OBVEZNO PRAVO – PRAVO ZALOGA

Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01)

Članak 679.

Zakon o vlasništvu i drugim stvarnim pravima (Narodne novine broj 91/96, 68/98, 137/99, 22/00, 73/00, 114/01, 79,06)

Članak 297.

Prijevoznik ima pravo zaloga samo na stvarima koje su mu predane radi prijevoza i u vezi s prijevozom, ali ne i pravo zaloga za potraživanja naknade prijevoza za ranije obavljene prijevoze jer se za pravo zaloga zahtijeva povezanost (koneksitet) između pravnog posla i založnog prava.

Napomena: Za potraživanja naknade iz ranije obavljenih prijevoza prijevoznik ima pravo zadržanja.

Prema obrazloženju presude prvostupanjski sud je tako presudio nalazeći da je tuženik tužitelju zbog neizvršenja ugovorne obveze iz ugovora o prijevozu dužan nadoknaditi štetu u iznosu od 254.164,00 kn što predstavlja vrijednost robe koju je tuženik preuzeo na prijevoz te ju je zadržao pozivajući se na svoje pravo zaloga propisano odredbom čl. 679. st. 1. Zakona o obveznim odnosima („Narodne novine“ 53/91, 73/91, 3/94, 7/96 i 112/99 u daljnjem tekstu: ZOO). Prvostupanjski sud ocijenio je neosnovanim prigovor tuženika u kojem se tuženik poziva na pravo zaloga na robi preuzetoj na prijevoz, a sve zbog nepodmirenih računa za ranije obavljeni prijevoz, ističući da prema odredbi čl. 679. st. 1. ZOO-a radi osiguranja naplate naknade za prijevoz i nužnih troškova što ih je učinio u vezi s prijevozom, prijevoznik ima pravo zaloga na stvarima koje su mu predane radi prijevoza i u vezi sa prijevozom, dok ih drži ili dok ima u rukama ispravu s pomoću koje može raspolagati njima. Dakle, pravo zaloga se odnosi na potraživanja prijevoznika nastala iz prijevoza stvari, ali ne i na potraživanja prijevoznika prema istom primatelju ili pošiljatelju iz nekog drugog ugovora o prijevozu, kao što to pogrešno smatra tuženik. (…)

Žalitelj ističe da je prvostupanjski sud pogrešno ocijenio prigovor pomanjkanja aktivne legitimacije ističući i u žalbi da je vlasnik robe zadržane po žalitelju upravo društvo T. P. d.o.o., koje je prema žalitelju imalo nepodmirenih dospjelih novčanih obveza iz ranijih ugovora o prijevozu što je sve utvrđeno u presudi Trgovačkog suda u Splitu broj P-3125/95 kojom je društvo T. P. d.o.o. obvezano platiti žalitelju dugovani iznos, a u obrazloženju te pre-

sude utvrđeno je da žalitelj ima pravo zaloga na spornoj robi upravo zbog dugovanja društva T. P. d.o.o. prema žalitelju. Citirana presuda potvrđena je i presudom Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske broj Pž-111/98 od 03. veljače 1998. godine. Kako su navedene odluke pogrešno ocijenjene tijekom prvostupanjskog postupka, žalitelj nalazi da je prvostupanjski sud pogrešnom ocjenom dokaza pogrešno i nepotpuno utvrdio činjenično stanje relevantno za odlučivanje o postavljenim tužbenim zahtjevima. Nadalje ističe da je zbog univerzalne građanskopravne sukcesije sadašnjeg tužitelja kao sukcesora ranijeg tužitelja T. – T. d.o.o. i T. P. d.o.o. citirana presuda u parnici između tužitelja, ovdje žalitelja i tuženika, društva T. P. d.o.o., postala res iudicata, pa je donošenjem pobijane presude počinjena bitna povreda propisana odredbom čl. 354. st. 2. ZPP-a. Ističe da presuda nema niti valjane razloge o odlučnim činjenicama. Upućuje na pogrešnu primjenu materijalnog prava ističući da tužitelj nije pretrpio nikakvu materijalnu štetu te da je tužitelj vlastitom krivnjom odbio preuzeti zadržanu robu koju mu je žalitelj omogućio preuzeti po naplati svojih potraživanja. Stoga predlaže da drugostupanjski sud ukine prvostupanjsku presudu i predmet vrati na ponovno postupanje pred izmijenjenog suca. (…)

Prvostupanjski sud je potpuno i pravilno utvrdio relevantne činjenice, pravilno ocijenivši izvedene dokaze te je pravilnom primjenom materijalnog prava, naročito citirane odredbe čl. 679. st. 1. te čl. 262. st. 1. i 2. ZOO-a donio pravilnu i zakonitu presudu. (…) Naprotiv, ocjenjivanje osnovanosti prava zaloga na spornoj robi bilo je predmetom ove parnice, a prvostupanjski sud je u presudi pravilnom primjenom materijalnog prava utvrdio da se tuženik u odnosu na preuzetu robu nije mogao pozvati na pravo zaloga propisano odredbom čl. 679. st. 1. ZOO-a.

Prvostupanjska presuda ima valjane razloge za presuđenje te je pravilna ocjena prvostupanjskog suda da prijevoznik ima pravo zaloga propisano odredbom čl. 679. ZOO-a samo radi osiguranja naplate naknade za prijevoz i nužnih troškova u odnosu na stvari koje su mu predane radi prijevoza, a ne radi osiguranja potraživanja iz nekih drugih pravnih poslova, pa makar i istovrsnih, kao što je u konkretnom slučaju žalitelj imao potraživanja za naknadu za ranije obavljene prijevoze. Također je pravilno primijenjena odredba čl. 262. st. 1. i 2. ZOO-a, jer je nesporno utvrđeno da žalitelj nije ispunio svoju obvezu iz ugovora o prijevozu, pa je prvostupanjski sud pravilno tužitelju kao drugoj ugovornoj strani dosudio naknadu štete koju je uslijed toga pretrpio. Visina štete je također pravilno određena prema propisu iz čl. 189. st. 1. ZOO-a, te je pravilno dosuđena zatezna kamata sukladno odredbi čl. 186. ZOO-a. Zbog navedenog je primjenom odredbom čl. 368. ZPP-a presuđeno kao u izreci presude.

VTSRH, Pž-2236/03 od 5. rujna 2006. *(TS Karlovac P-92/95 od 26. ožujka 2002.)*

47.

OBVEZNO PRAVO – OBVEZA NALOGOPRIMCA

Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01)

Članak 751.

Nalogoprimac je dužan izvršiti nalog prema primljenim uputama nalogodavca postupajući pri tome s pažnjom dobrog gospodarstvenika odnosno dobrog domaćina i pri tome paziti na interese nalogodavca kako mu ne bi nastala šteta.

U ovoj parnici utvrđene relevantne činjenice i nisu bile predmetom spora. To su sljedeće činjenice:

-da su stranke u poslovnom odnosu temeljem ugovora o obavljanju platnog prometa (čl. 3. Zakona o platnom prometu u zemlji, „Narodne novine" broj 117/01 i 14/02), u kojem je tužitelj bio korisnik usluge, a tuženik davatelj;

-da je tužitelj 30. srpnja 2001. godine prijavio promjenu osobe ovlaštene za potpisivanje dokumentacije platnog prometa, odnosno podizanje i isplatu gotovine, pa je umjesto R. M. ovlastio L. P. iz Italije;

-da je ova prijava izvršena u tuženikovoj Podružnici u Rijeci;

-da je tuženik 31. srpnja 2001. godine isplatio ček broj 0254144 na iznos od 22.200,00 kn, te broj 0254143 na iznos od 21.000,00 kn R. M.;

-da je isplata izvršena u tuženikovoj Poslovnici Zapad u Rijeci.

Na temelju ovih utvrđenih činjenica prvostupanjski sud je izveo nepravilan (i nepotreban) zaključak o postojanju drugih činjenica – potrebnom vremenu da se prijava osobe ovlaštene za zastupanje proslijedi iz Podružnice u Poslovnicu koja obavlja poslove platnog prometa za tužitelja.

Naime, iz tuženikovog propisa – Upute o uvjetima i načinu otvaranja računa od 11. listopada 2000. godine (list 38. do 41.) propisano je da se *„…promjena osobe ovlaštene za zastupanje, odnosno osobe ovlaštene na potpisivanje naloga evidentira na zahtjev sudionika podnošenjem nove prijave potpisa….na svim primjercima prijave potpisa upisuje se datum primitka…potpisi osoba važe od primitka prijave potpisa u jedinici koja vodi račun sudionika…"* (čl.8.6.). Dakle, tuženik je sam svojim propisom odredio važenje Prijave promjene potpisa – od trenutka primitka pa se tužitelja eventualna transferacija podataka (i vrijeme potrebno za to) između organizacijskih jedinica ne tiče. Potpuno je neprimjerena tuženikova tvrdnja da tuženikovo stajalište prema kojem bi se promjena podataka o potpisnicima trebala provoditi

istom brzinom „…kao i obične novčane transakcije nema nikakvog uporišta ni u jednom propisu…kad bi se prihvatilo takvo stajalište on bi na isti način mogao zahtijevati da mu registarski sud odmah i neizostavno provede promjenu upisa člana društva…“. Ovo zbog toga što je tuženik sam svojim propisom odredio da prijava promjene potpisnika vrijedi *od trenutka primitka*, a upisi u sudski registar (što tuženik vjerojatno ipak zna) vrijede *od trenutka upisa.*

Nema dvojbe da je tuženik propustio dužnu pažnju u izvršenju svoje ugovorne obveze, te je time prouzročio tužitelju štetu u visini isplate izvršene neovlaštenoj osobi. Jednako tako nema dvojbe o tome da je obavljanje poslova platnog prometa svojevrstan ugovor o nalogu, pa se na njega na odgovarajući način primjenjuju odredbe ugovora o nalogu. To znači da je tuženik bio dužan izvršiti – kako tužiteljev nalog za promjenu potpisnika – tako i nalog da isplatu novčanih sredstava s njegovog računa može izvršiti samo ovlaštenoj osobi (čl. 751. ZOO “… nalogoprimac je dužan izvršiti nalog prema primljenim uputama, s pažnjom dobrog privrednika odnosno dobrog domaćina, ostajući u njegovim granicama i u svemu paziti na interese nalogodavca i njima se rukovoditi.“.

Osim što je svojim postupkom povrijedio opća pravila obveznih odnosa (čl. 16., 17. i 18. ZOO-a) tuženikova odgovornost proizlazi i iz odredbi Zakona o platnom prometu u zemlji, jer je odredbom iz čl. 42. toga Zakona propisano da je „…banka *odgovorna i snosi štetu*… ako pogrešno tereti ili odobri račun u banci…“.

VTSRH, Pž-1929/03 od 31. kolovoza 2006. *(TS Rijeka P-2113/01 od 25. studenog 2002.)*

48.

OBVEZNO PRAVO – OSIGURANJE ZA TUĐI RAČUN ILI ZA RAČUN KOGA SE TIČE

Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01)

Članak 905.

U slučaju osiguranja za tuđi račun obveze plaćanja dužan je izvršavati ugovaratelj osiguranja, ali on ne može vršiti prava iz osiguranja bez pristanka osobe čiji je interes osiguran.

U smislu čl. 905. st. 1. Zakona o obveznim odnosima („Narodne novine“ broj 53/91, 73/91, 111/93, 3/94, 107/95, 7/96, 91/96, 112/99 i 88/01, u daljnjem

tekstu: ZOO) u slučaju osiguranja za tuđi račun ili za račun koga se tiče obveze plaćanja premije i ostale obveze iz ugovora dužan je izvršavati ugovaratelj osiguranja, ali on ne može vršiti prava iz osiguranja čak i kad drži policu, bez pristanka osobe čiji je interes osiguran i kojoj one pripadaju.

Ugovaratelj osiguranja ima pravo prvenstvene naplate potraživanja za plaćene premije i troškove ugovora iz naknade koju osiguratelj duguje kad nastane osigurani slučaj.

U konkretnom slučaju tužitelj je kao ugovaratelj osiguranja sklopio policu osiguranja usjeva i nasada broj 011398 s tuženikom 1. lipnja 1994. godine.

U polici je navedeno da su osiguranici kooperanti prema ugovorima te da je polica vinkulirana u korist „Tomislav“ poduzeće za proizvodnju i trgovinu.

To u konkretnom slučaju znači da je vinkulacijom police osiguranja izvršeno ugovorno ustupanje prava na osigurninu. Vinkulacijom police ne prenosi se svojstvo osiguranika, već je predmet postupanja isključivo pravo na naplatu naknade iz osiguranja u slučaju naknade štete, ali ne i prava i obveze iz ugovora općenito.

Dakle, u konkretnom slučaju osiguranici su bili ovlašteni tužbom zahtijevati isplatu naknade iz osiguranja od tuženika kao osiguratelja, ali osiguratelj tu naknadu neće isplatiti osiguranicima bez pristanka osobe u čiju je korist polica vinkulirana ili će je isplatiti toj osobi.

Stoga je prvostupanjski sud pravilno utvrdio da tužitelj kao ugovaratelj osiguranja nije aktivno legitimiran za vođenje ovog postupka, budući da do zaključenja glavne rasprave nije dostavio sudu dokaz da su osiguranici (kooperanti) pristali na pokretanje parnice.

VTSRH, Pž-2810/03 od 6. rujna 2006. *(TS Slavonski Brod P-270/99 od 4. ožujka 2003.)*

49.

OBVEZNO PRAVO – OPSEG JAMČEVE ODGOVORNOSTI

Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01)

Članak 1002.

Ako se ugovorom o jamstvu jamac obvezao ispuniti samo dio dužnikove obveze, u slučaju da je dužnik ne ispuni jamac odgovara vjerovniku za ispunjenje samo tog dijela obveze za koji je jamčio, a ne za ispunjenje cijele obveze dužnika.

Nadalje iz spisa proizlazi da je tužitelj s tvrtkom F. d.o.o. zaključio Ugovor br. 0503-97-G od 28.07.1997. godine o izdavanju kunske garancije (list 48. – 50. spisa). Tim ugovorom je tužitelj preuzeo obvezu uredne otplate kratkoročnog kredita društva F. d.o.o. štedno kreditnoj zadruzi „V. c." Varaždin i to temeljem Anexa broj 9. Ugovora o kratkoročnom kreditu broj 30-011-000-289 od 9.11.1994. godine. Kunska garancija je izdana na iznos od 831.711,32 kune. Tim ugovorom je banka preuzela obvezu odobrenja kredita tvrtci F. d.o.o., u slučaju da bude pozvana na plaćanje po kunskoj garanciji, a tuženici su se obvezali kao jamci. Kako je po predmetnoj garanciji banka pozvana na plaćanje (list 53., 86. - 88. spisa), tužitelj je platio iznos od 994.117,39 kuna, no nakon toga stranke nisu zaključile ugovor o kreditu (što proizlazi i iz nalaza i mišljenja sudskog vještaka – list 128. - 129. spisa).

Slijedom navedenog, kako su tuženici kao jamci preuzeli temeljem Ugovora o izdavanju garancije platiti tužitelju iznos od 831.711,32 kune, sud prvog stupnja nije u potpunosti utvrdio činjenično stanje u pogledu iznosa od 162.406,07 kn (razlika do dosuđenog iznosa od 994.117,39 kn), jer se iz provedenih dokaza ne može utvrditi da li su tuženici kao jamci pismeno preuzeli obvezu platiti i taj iznos koji tužitelju duguje društvo F. d.o.o. iz Varaždinskih toplica.

U pogledu iznosa od 831.711,32 kune sa zakonskim zateznim kamatama tekućim od 5.1.1998. godine, pravilno je utvrđeno činjenično stanje, jer je u tijeku postupka dokazano da je tužitelj predmetni iznos platio u skladu s izdanom kunskom garancijom za trgovačko društvo F. d.o.o., a tuženici su kao jamci preuzeli obvezu podmirivanja duga prema tužitelju ako on bude pozvan na plaćanje po garanciji.

Slijedom navedenog ne stoje navodi žalitelja da tužitelj nije u tijeku postupka dokazao da je došlo do plasmana sredstava po kreditu odnosno temeljem garancije, gdje su tuženici bili jamci za obveze trgovačkog društva F. d.o.o. Varaždinske toplice. Stoga je sud prvog stupnja pravilno primijenio materijalno pravo (čl. 1004. Zakona o obveznim odnosima) kada je usvojio tužbeni zahtjev u odnosu na tuženike, jamce.

VTSRH, Pž-650/04 od 16. svibnja 2006. *(TS Zagreb P-6683/01 od 1. listopada 2003.)*

50.

OBVEZNO PRAVO – ZASTARA UGOVORA O ASIGNACIJI

Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01)

Članak 1024.

Pravo primaoca upute (asignatara) da zahtijeva ispunjenje obveze od upućenika (asignata) zastarijeva za godinu dana od upućenikova (asignatova) prihvata upute, odnosno ako ju je on prihvatio prije primaoca upute (asignatara) onda od kada je uputa (asignacija) dana primaocu upute (asignataru).

Prema odredbi članka 1024. stavak 1. Zakona o obveznim odnosima pravo primaoca upute da zahtijeva ispunjenje od upućenika zastarijeva za godinu dana. Prema odredbi stavka 2. navedenog članka ako za ispunjenje nije određen rok, zastara počinje teći kada upućenik prihvati uputu, a ako ju je on prihvatio prije nego što je dana primaocu upute, onda kada bude dana ovome.

Iz ugovora o asignaciji zaključenog 1. travnja 1999. godine, prema kojem je I. d.o.o. Split, kao uputilac, ovlastio tuženika kao upućenika, na teret njegovog računa, izvršiti plaćanje iznosa 308.435,45 kn na žiro račun primaoca upute, odnosno tužitelja (članak 1.), vidljivo je da su ugovor toga dana potpisale sve tri strane. Prema članku 2. navedenog ugovora izvršenjem te asignacije i uplatom sredstava iz članka 1. tog ugovora smatra se da je I. d.o.o. Split (uputilac) podmirio svoje obveze prema T. (primaocu upute). Slijedom navedenog, pravilno je zaključio prvostupanjski sud da je tuženik kao upućenik, danom potpisivanja ugovora, odnosno 1. travnja 1999. godine, prihvatio uputu. Osim toga, istog dana tužitelj je potpisivanjem ugovora i primio uputu.

Budući da je prijedlog za ovrhu tužitelj podnio 19. prosinca 2001. godine, imajući u vidu odredbu članka 1024. Zakona o obveznim odnosima, proizlazi da je podnesen nakon proteka roka zastare od 1 godine, kako je to pravilno zaključio prvostupanjski sud, slijedom čega je tužiteljev zahtjev pravilno odbijen.

Neosnovano žalitelj smatra kako je u konkretnom slučaju trebalo primijeniti odredbu članka 1021. Zakona o obveznim odnosima prema kojoj se prihvaćanje upute ne može opozvati, jer je navedenu odredbu moguće primijeniti u situaciji kada nije nastupila zastara prava primaoca upute zahtijevati ispunjenje od upućenika. Na navedeno nije od utjecaja okolnost da je nadzorni odbor tuženika 20. kolovoza 2001. godine donio odluku da neće postupiti prema sporazumu s uputiocem pa pogrešno žalitelj smatra da je zastarni rok za njega počeo teći tog dana.

VTSRH, od 12. rujna 2006. *(TS Dubrovnik P-32/02 od 28. siječnja 2003.)*

51.

OBVEZNO PRAVO – UPUTA NIJE ISPUNJENJE

Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01)

Članak 1026.

Vjerovnik može od uputitelja (asignanta) zahtijevati ispunjenje obveze ako je asignant njegov dužnik i ako nije dobio ispunjenje od upućenika (asignata) u vrijeme određeno u uputi.

U odnosu na žalbene navode tužitelja da mu je prvotuženik kao uputilac dužan ispuniti obvezu jer istu nije ispunio upućenik (P. d.d.), ovaj sud napominje da je prvostupanjski sud pravilno odbio tužitelja s dijelom tužbenog zahtjeva kojim tužitelj potražuje od prvotuženika isplatu novčanog iznosa od 3.995,50 kn s pripadajućim kamatama. Naime, odredbom članka 1026. stavak 2. Zakona o obveznim odnosima vjerovnik koji je pristao na uputu učinjenu od njegova dužnika može od uputioca zahtijevati da mu ispuni ono što mu duguje samo ako nije dobio ispunjenje od upućenika u vrijeme određeno u uputi.

U konkretnom slučaju prvotuženik nije dužnik tužitelja, već je to drugotuženik (zajedno s pristupateljem dugu P. d.d.). S obzirom da tužiteljev dužnik nije dao uputu P. d.d. da podmiri dugovanje tužitelju, već je to kao uputilac učinio prvotuženik koji je u odnosu na dužničko-vjerovnički odnos između tužitelja i drugotuženika treća osoba koja prema tužitelju nema nikakvog dugovanja, odredba članka 1026. stavak 2. Zakona o obveznim odnosima ne može se primijeniti u ovom parničnom postupku. Naime, samo pod pretpostavkom da je vjerovnikov dužnik (A. K. d.o.o.) dao uputu P. d.d. da ispuni dužnu činidbu, tužitelj bi u slučaju neispunjenja obveze od strane P. d.d. temeljem navedene odredbe Zakona o obveznim odnosima mogao od trgovačkog društva A. K. d.o.o. kao svog dužnika zahtijevati ispunjenje obveze budući da ta obveza sklapanjem ugovora o asignaciji nije prestala.

VTSRH, Pž-1270/03 od 19. rujna 2006. *(TS Bjelovar Pm-877/01 od 16. listopada 2002.)*

52.

OBVEZNO PRAVO – NAGODBA

Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01)

Članak 1089.

Ugovorom o nagodbi stranke uzajamnim popuštanjem određuju svoja uzajamna prava i obveze. Tako se nagodbom stranke mogu sporazumjeti o dospijeću i visini duga na način da se dužnik obveže i prije dospijeća platiti nagodbom ugovorenu visinu duga, a vjerovnik pristane na namirenje u manjoj visini novčane obveze od stvarne obveze dužnika.

Tuženik osporava osnovanost zahtjeva tužitelja u odgovoru na tužbu list 180 spisa i ostali podnesci. Tvrdi da je Opći sporazum od 18.12.1995. godine sklopljen sa svrhom rješavanja dugova tuženika po raznim već reprogramiranim ugovorima o kreditu, bankarskim garancijama, akreditivima koje je u ime i za račun tužitelja tuženik ispunio a tužitelj ostao dužan. Tvrdi da je bio ovlašten dug tužitelja iz niza ugovora koji su Općim sporazumom zatvoreni, učiniti dospjelim prije dospijeća, jer tužitelj nije uredno ispunjavao svoje obveze iz tih ugovora. Takvim zatvaranjem međusobnih obveza tuženik uopće nije oštetio tužitelja jer je isti na ime plaćanja svoje novčane obveze tuženiku ustupio nekretnine i drugo po procijenjenoj vrijednosti te imovine.

Radi razjašnjenja visine dugovanja tužitelja u vrijeme sklapanja Općeg sporazuma provedena su vještačenja i to po vještacima financijske struke D. O. (list spisa 233 nadalje i dopuna 824 i 871) i vještaku Z. B..

Vještak O. je stanje duga tužitelja prema tuženiku na dan 11.12.1995. godine razgraničio na 40% dospjelog i 60% nedospjelog duga. Ukupni dug je iznosio 190.620.243,52 kn.

Sud je ocjenom sadržaja Općeg sporazuma od 18.12.1995. godine cijenio da je riječ o ugovoru o nagodbi iz članka 1089. Zakona o obveznim odnosima.

Radi se o međusobnom popuštanju stranaka. Tužitelj je popustio time što je podmirio formalno nedospjeli dug. Tuženik je popustio jer je pristao da se namiri u manjoj visini novčane obveze od stvarne obveze tužitelja.

Vještak Z. B. u svom nalazu ukupni dug tužitelja na dan 11.12.1995. godine izračunava na 188.754.320,88 kn dakle na iznos veći od onog na koji glasi nagodba stranaka. Opći sporazum definira dug na iznos od 188.315.731,63 kn. Nekretninama je tužitelj izmirio 36.500.000 DEM duga iz nagodbe. Dionicama od 10.943.495,00 kn knjigovodstvene vrijednosti zatvorio je

7.000.000,00 DEM iz nagodbe, u odnosu na ustupljena potraživanja dugovanje tužitelja u većem dijelu ugovorenog u nagodbi nije podmireno. Ustupljenu bankarsku garanciju tuženik nije mogao naplatiti zbog radnji tužitelja, iako je i njome jedan dio duga iz nagodbe trebalo podmiriti.

Osim navedenog, tuženik i dalje plaća dugove tužitelja koje je preuzeo po nagodbi. Iz nalaza i mišljenja vještaka Z. B. sud zaključuje da tužitelj nije u cijelosti ispunio niti obveze preuzete općim sporazumom.

Za osnovni sporazum sud nalazi da se radi o ugovoru o nagodbi iz članka 1089. Zakona o obveznim odnosima (pogrešno u obrazloženju se navodi članak 1087.).

Sukladno odredbi članka 1094. Zakona o obveznim odnosima zbog prekomjernog oštećenja ne može se tražiti poništenje nagodbe, pa se sud nije upuštao u to da li postoji disparitet između visine dugovanja tužitelja i danog na ime duga.

Prigovor zablude o visini duga je neosnovan.

Tvrdnja tužitelja da je opći sporazum sklopljen u prijevarnoj namjeri čiji je smisao dovođenjem u zabludu steći višestruko vredniju imovinu nema nikakvog temelja, Suprotno, sud nalazi da se radi o korisnom poslovnom potezu tužitelja, koji se sklapanjem općeg sporazuma riješio svog dugovanja prema poslovnoj banci.

Prema članku 140. Zakona o obveznim odnosima nepoznavanje prave vrijednosti stvari u času sklapanja ugovora nije uvjet za njegovo poništenje. Zakonski zastupnik tužitelja bio je registriran u sudskom registru i ovlašten zastupati tužitelja.

Tvrdnja tužitelja da je opći sporazum zelenaški posao iz članka 141. Zakona o obveznim odnosima ne stoji. Okolnost da je zbog neplaćanja tužiteljev račun bio blokiran akceptnim nalazima sud smatra stanjem nužde. Tvrdnju tužitelja da je opći sporazum suprotan odredbi čl. 5. i 7. Zakona o kreditnim donosima s inozemstvom („Narodne novine“ broj 43/96) sud ne prihvaća, jer iz zakona proizlazi upravo suprotno. (…)

U provedenom postupku sud prvog stupnja pravilno je i potpuno utvrdio sve odlučne činjenice. Kako se radi o pravno i činjenično složenom predmetu sud je izveo dokaz vještačenjem i to po vještaku mr. oec. D. O. (nalaz list spisa 233-339) sa privicima nalaza (list spisa 340-590, 591-810) isti sudski vještak dao je dodatno očitovanje, te dopunski nalaz i mišljenje (list spisa 871- 899, list 900-1047).

Pored toga provedeno je i vještačenje po sudskom vještaku Z. B., nalaz na listu spisa 1334-1394). Sud prvog stupnja osnovano je prihvatio nalaze i mišljenja oba vještaka, a čiji sadržaj je u bitnim crtama izložio u obrazloženju presude.

Stoji stanovište pobijane presude da Opći sporazum od 18.12.1995. godine te 11 pravnih poslova koji su nastali na temelju Općeg sporazuma imaju karakter nagodbe iz članka 1089. Zakona o obveznim odnosima („Narodne novine“ broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01). Prema citiranoj zakonskoj odredbi ugovorom o nagodbi osobe između kojih postoji spor ili neizvjesnost o nekom pravnom odnosu, s pomoću uzajamnih popuštanja prekidaju spor odnosno otklanjaju neizvjesnost i određuju svoja uzajamna prava i obveze.

Ne stoje tvrdnje žalitelja da sud nije utvrdio činjenice postojanje kojih je pretpostavka za primjenu odredbe članka 1067. Zakona o obveznim odnosima. Stranke su svoje sporne odnose uredile Općim sporazumom od 18.12.1995. godine, a navedena zakonska odredba se odnosi na otkaz davaoca kredita – banke zbog insolventnosti korisnika kredita. Napokon, iz podnesaka stranaka jasno je da je tužitelj V. d.d. Zagreb bio insolventan, da mu je tekući račun bio blokiran.

Na ročištu 19.6.2001. tužitelj je priznao da Opći sporazum ima pravni karakter nagodbe, te da su svi pravni poslovi nastali na temelju Općeg sporazuma njegov sastavni dio, pa suprotne žalbene tvrdnje tužitelja su neosnovane.

Nadalje, bez uporišta su u provedenom dokaznom postupku tvrdnje žalitelja da bi se radilo o zelenaškom ugovoru iz članka 141. Zakona o obveznim odnosima. Tužitelj je u svom knjigovodstvu iskazao stanje duga kod banke tuženika, Opći sporazum su pripremale nadležne financijske i pravne službe tužitelja i tuženika, a tvrdnje da je banka dovela tuženika u zabludu nisu istinite.

Ukoliko je tužitelj za svoja dugovanja prema banci davao akceptne naloge, te ukoliko je banka akceptne naloge podnosila na naplatu, time se služila svojim pravom. U tom dijelu ne stoji dio obrazloženja koji nalazi da je tužitelj na dan 18.12.1995. godine bio u stanju nužde i zavisnosti u odnosu na tuženika. To međutim ne mijenja valjanost presude, jer tuženik nije ugovorio korist koja je u očitom nerazmjeru sa visinom dugovanja tužitelja.

Pitanje smanjenja temeljnog kapitala tužitelja je u nadležnosti skupštine društva tužitelja, pa nije jasno zbog čega žalitelj propuste u radu skupštine društva tužitelja i povredu članka 342. Zakona o trgovačkim društvima („Narodne novine broj 111/93, 34/99) predbacuje banci tuženiku. Radi se o redovnom smanjenju temeljnog kapitala društva što je trebao izvršiti tužitelj – dioničko društvo na temelju glasova najmanje tri četvrtine glasova temeljnog kapitala tog društva.

Niti ostali razlozi ništavosti Općeg sporazuma stranaka od 18.12.1995. godine ne stoje, kako valjano nalazi i obrazlaže pobijana presuda.

VTSRH, Pž-3865/04 od 4. srpnja 2006. *(TS Zagreb P-5056/96 od 1. ožujka 2004.)*

53.

OBVEZNO PRAVO – ZAŠTITA PRAVA KORISNIKA TERETA UPISANOG U ZEMLJIŠNOJ KNJIZI

Zakon o vlasništvu i drugim stvarnim pravima (Narodne novine broj 91/96, 68/98, 137/99, 22/00, 73/00, 114/01, 79/06)

Članak 270.

Korisnik tereta upisanog u zemljišnoj knjizi može tužbom (tužbenim zahtjevom) zahtijevati od vlasnika opterećene nekretnine samo radnju trpljenja namirenja dospjelih neispunjenih pojedinačnih obveza iz njezine vrijednosti. Korisnik tereta ne može postaviti tužbeni zahtjev kojim bi sud obvezao vlasnika opterećene nekretnine na radnju nečinjenja.

Odredbom članka 270. stavak 1. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima („Narodne novine“ broj 91/96, 68/98, 137/99, 22/00, 73/00 i 114/01) propisano je da korisnik kredita ima pravo zahtijevati da vlasnik nekretnine trpi iz njezine vrijednosti namirenje dospjelih a neispunjenih pojedinačnih obveza davanja ili činjenja iz članka 252. toga Zakona, ili njihove novčane protuvrijednosti. Člankom 271. stavak 3. navedenog zakona određeno je da bi korisnik tereta mogao u postupku pred sudom odnosno drugim nadležnim tijelom, ostvariti svoje pravo iz članka 270. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima mora dokazati stvarni teret u svoju korist, da su dospjele pojedinačne obveze iz članka 252. Zakona, te da je tuženik vlasnik ili predmnijevani vlasnik opterećene nekretnine (…).

Prema tome, da bi korisnik tereta mogao u smislu odredbe članka 271. stavak 3. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima ostvariti svoje pravo da vlasnik opterećene nekretnine trpi iz njezine vrijednosti namirenje dospjelih a neispunjenih obveza davanja ili činjenja, moraju kumulativno biti ispunjene tri pretpostavke: a) korisnik tereta mora dokazati stvarni teret u svoju korist, b) on mora dokazati da su dospjele pojedinačne obveze davanja ili činjenja vlasnika opterećene nekretnine prema korisniku tereta, i c) korisnik tereta mora dokazati da je tuženik vlasnik ili predmnijevani vlasnik opterećene nekretnine.

Iz spisa proizlazi nesporno da su stranke dana 11. kolovoza 1992. godine sklopile ugovor o kreditu kojim se tuženik obvezao plaćati tužitelju ugovorenu kamatu i dobiveni iznos novca vratiti tužitelju u vrijeme i na način utvrđen ugovorom. Budući da je rok odobrenja kredita bio 5 godina s jednom godinom odgode plaćanja, to je sud prvog stupnja pravilno zaključio da je tražbina tužitelja temeljem ugovora o kreditu dospjela dana 12. kolovoza 1998. go-

dine. Time je tužitelj u smislu odredbe članka 271. stavak 3. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima dokazao dospjelost svoje tražbine.

Uvidom u izvadak iz zemljišnih knjiga katastarske općine Nuštar, zemljišno-knjižni uložak 1093 izdan od strane zemljišno knjižnog odjela Općinskog suda u Vinkovcima dana 24. ožujka 2003. godine (list 6. spisa) vidljivo je da je tuženik vlasnik predmetne nekretnine budući da u smislu odredbe članka 8. stavak 1. Zakona o zemljišnim knjigama („Narodne novine“ broj 91/96) zemljišno knjižni izvadci imaju snagu javnih isprava. Također, uvidom u navedeni zemljišno knjižni izvadak (list C – teretovnica) vidljivo je da je tužitelj upisao u zemljišne knjige svoje pravo zaloga na nekretnini u vlasništvu tuženika. Ovime je tužitelj ispunio i preostale dvije pretpostavke iz članka 271. stavak 3. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima: tuženikovo vlasništvo opterećene nekretnine i postojanje stvarnog tereta u tužiteljevu korist.

Međutim, prema ocjeni ovog suda osnovan je žalbeni navod tuženika da je sud pobijanom presudom počinio bitnu povredu odredaba parničnog postupka iz članka 354. stavak 2. točka 13. Zakona o parničnom postupku. Naime, prema ranije navedenoj odredbi članka 270. stavak 1. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima korisnik tereta (tužitelj) ima pravo zahtijevati da vlasnik opterećene nekretnine trpi iz njezine vrijednosti namirenje dospjelih a neispunjenih obveza. Prema tome, tužitelj tužbenim zahtjevom može od suda tražiti pravnu zaštitu na način da sud obveže tuženika na trpljenje tužiteljeva namirenja iz vrijednosti opterećene nekretnine. Međutim, niti iz tužbenog zahtjeva tužitelja, pa tako niti iz izreke prvostupanjske presude ne proizlazi da je sud obvezao tuženika na radnju trpljenja. Stoga je izreka pobijane presude nerazumljiva.

Slijedom navedenog valjalo je sukladno odredbi članka 368. Zakona o parničnom postupku usvojiti žalbu tuženika, ukinuti pobijanu prvostupanjsku presudu i predmet vratiti na ponovni postupak.

U nastavku postupka sud prvog stupnja će sukladno odredbi članka 109. stavak 1. Zakona o parničnom postupku pozvati tužitelja da ispravi tužbu na način da tužbeni zahtjev postavi tako da sud obveže tuženika na činidbu trpljenja tužiteljeva namirenja iz vrijednosti opterećene nekretnine. Ukoliko tužitelj ne ispravi tužbu, sud prvog stupnja će odlučiti primjenom odredbe članka 109. stavak 4. Zakona o parničnom postupku, a ako tužitelj udovolji nalogu suda sud prvog stupnja će provesti postupak, te će donijeti novu na zakonu osnovanu odluku.

VTSRH, Pž-6646/03 od 28. veljače 2006. *(TS Osijek P-427/03 od 17. srpnja 2003.)*

B - PRAVO TRGOVAČKIH DRUŠTAVA

(**Zakon o trgovačkim društvima** (Narodne novine broj 111/93, 34/99, 52/00 i **Zakon o sudskom registru** (Narodne novine broj 1/95, 57/96, 1/98, 30/99, 45/99 i 54/05); **Zakon o javnom bilježništvu** (Narodne novine broj 78/93)

54.

PRAVO TRGOVAČKIH DRUŠTAVA – PROBOJ PRAVNE OSOBNOSTI

Zakon o trgovačkim društvima (Narodne novine broj 111/93, 34/99, 52/00 i 118/03)

Članak 10. stavak 3.

Član društva koji zloupotrebljava okolnost da kao član društva ne odgovara za obveze društva ne može se pozivati na to da po zakonu ne odgovara za te obveze.

Zapošljavanje radnika u društvu kćeri osnovanom sa skromnim temeljnim kapitalom uz istovremeno zadržavanje znatne imovine u jedinom članu društva kćeri smatra se zloupotrebom okolnosti neodgovaranja člana društva za obveze društva.

Pobijanom presudom utvrđeno je da postoji potraživanje tužitelja prema tuženiku u iznosu 161.688,40 kn kao potraživanje prvog isplatnog reda viših

isplatnih redova, a tuženik je obvezna nadoknaditi tužitelju parnični trošak u iznosu od 2.440,00 kn.

Prema obrazloženju navedene presude, nakon provedenog postupka prvostupanjski je sud utvrdio da je tuženik osnovao šesnaest trgovačkih društava u sklopu tuženika kao holdinga u odnosu majke i kćeri, nad kojima je tuženik zadržao potpunu ingerenciju u poslovanju, da je sve zaposlenike, uključujući i tužitelja, rasporedio, na rad u jedno od novoosnovanih društava, da je na ista društva prenio imovinu u neznatnom iznosu, kao i da je tužitelja, bez njegove suglasnosti, rasporedio na novo radno mjesto u L. S. d.o.o., na koje društvo je prenijeta imovina u iznosu od 203.341,00 DEM. Utvrđeno je kako je u tom društvu tuženik zadržao svoje osnovne udjele, kao i ingerenciju nad poslovanjem te nije zaključio ugovor o raspodjeli imovine između L. H. d.d. i novoosnovanih društava, a L. S. d.o.o. je očito zbog toga došla u poslovne poteškoće radi čega nije mogla ispuniti svoje obaveze prema djelatnicima, a isto pogotovo ne može nakon otvaranja stečajnog postupka niti prema tužitelju, slijedom čega je tuženik, također, solidarno odgovoran za obveze L. S. d.o.o. Split prema tužitelju. (…)

Iz spisa proizlazi da je tuženik osnovao šesnaest trgovačkih društava u koje je rasporedio zaposlenike. Prema povijesnom izvatku iz sudskog registra tuženik je osnovan s temeljnim kapitalom od 17.217.400,00 DEM, a na društvo L. S. d.o.o., u kojem je bio zaposlen tužitelj, prenio je temeljni kapital u iznosu od 203.341 DEM, a što također proizlazi iz izvatka iz sudskog registra. Tuženik dakle na društva kćeri nije prenio značajniju imovinu prilikom njihovog osnivanja, a niti naknadno. Tuženik je jedini član i osnivač društva kćeri L. S. d.o.o., ujedno i vladajuće društvo.

Prema odredbi članka 10. stavak 3. Zakona o trgovačkim društvima (Narodne novine broj 111/93, 34/99 i 52/00) onaj koji zloupotrebljava okolnost da kao član trgovačkog društva ne odgovara za obveze društva ne može se pozvati na to da po zakonu ne odgovara za te obveze.

Žalbeni sud nalazi pravilnim utvrđenje prvostupanjskog suda kako tuženik kao član društva L. S. d.o.o. zloupotrebljava okolnost da ne odgovara za obveze L. S. d.o.o., te da isto društvo zlorabi za postizanje nedopuštenih ciljeva. Naime, iz cjelokupnog stanja spisa proizlazi kako je u konkretnom slučaju došlo do proboja pravne osobnosti slijedom čega postoji izvanugovorna zakonska i solidarna odgovornost tuženika kao jedinog člana i osnivača za obveze društva L. S. d.o.o. prema tužitelju.

VTSRH, Pž-9140/03 od 17. siječnja 2006. *(TS Split P-1362/02 od 25. ožujka 2003.)*

55.

PRAVO TRGOVAČKIH DRUŠTAVA – DJELATNOST PODRUŽNICE

Zakon o trgovačkim društvima (Narodne novine broj 111/93, 34/99, 52/00 i 118/03)

Članak 36.

Djelatnost podružnice može biti samo u okviru predmeta poslovanja trgovačkog društva.

Prema upisanoj djelatnosti „savjetodavne usluge“ u djelatnost Podružnice se uključuju između „savjetodavnih usluga“ iz stručnih područja širokog spektra i savjetodavne usluge u svezi s hrvatskim pravom i bavljenje hrvatskim pravom, a koje djelatnosti su prema Rasporedu navedene kao ograničenja u pristupu tržištu i za koje Republika Hrvatska nije preuzela obvezu, a davanje savjetodavnih usluga u svezi s hrvatskim pravom i bavljenje hrvatskim pravom podliježe ograničenju u nacionalnom tretmanu te se njime mogu baviti samo članovi Hrvatske odvjetničke komore.

Naziv „savjetodavne usluge" koji je u spornom upisu naveden kao djelatnost u sebi uz „savjetodavne usluge“ iz stručnih područja širokog spektra sadrži i djelatnost koja je prema Rasporedu u sektoru poslovnih usluga a u podsektoru „pravnih usluga uključujući konzultantske usluge o domaćem pravu stranog pružatelja usluge i međunarodnom pravu“ izuzeta od članka II GATS-a *(Opći ugovor o trgovini uslugama)*, a to je upravo bavljenje hrvatskim pravom. Prema Rasporedu u tom podsektoru nema ograničenja za konzultantske usluge u svezi s domaćim pravom stranog pružatelja usluge, te stranim i međunarodnim pravom, ali bavljenje hrvatskim pravom i zastupanje pred sudovima podliježe ograničenju u pristupu tržištu.

I sam predlagatelj ističe da GATS „ne predviđa nikakvu dozvolu koja bi odvjetnička društva trebala pribaviti kako bi se bavila pružanjem konzultantskih usluga u svezi s domaćim pravom stranog pružatelja usluge te stranim i međunarodnim pravom“, te da je i Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva izdalo mišljenje kojim se potvrđuje da je ustanovljavanje komercijalne prisutnosti pružatelja usluga iz dotičnog podsektora moguće pod uvjetom da društvo pruža isključivo savjetodavne usluge o domaćem pravu stranog pružatelja usluga, te stranom i međunarodnom pravu.

Međutim predlagatelj ne upisuje kao djelatnost „savjetodavne usluge u svezi s domaćim pravom stranog pružatelja usluge te stranim i međunarodnim pravom“ za koje prema Rasporedu nema ograničenja i za koje GATS ne predviđa nikakve dozvole i suglasnosti.

Predlagatelj traži upis djelatnosti „savjetodavne usluge" koji naziv sadrži, uz savjetodavne usluge iz stručnih područja širokog spektra, i djelatnost koja

je prema Rasporedu u sektoru poslovnih usluga a u podsektoru „pravnih usluga uključujući konzultantske usluge o domaćem pravu stranog pružatelja usluge i međunarodnom pravu“ izuzete od članka II GATS-a, a to su upravo bavljenje hrvatskim pravom.

Već iz upisane djelatnosti treba biti jasno vidljivo kojim se djelatnostima subjekt upisa može baviti. Djelatnost podružnice u davanju savjetodavnih usluga ne može biti šira od djelatnosti osnivača nego samo istovrsna, pri čemu djelatnost podružnice podliježe ograničenjima pristupu tržištu i nacionalnom tretmanu.

Ocjena dopuštenosti upisa djelatnosti koje su izuzete od članka II GATS-a podliježe odredbama članka 32. i 34. u svezi s člankom 613. ZTD-a.

Stoga je prvostupanjski sud pogrešno ocijenio da je ispunjeno svim pretpostavkama iz članka 43. stavak 2. ZSR-a o kojima ovisi dopuštenost prijave i osnovanost zahtjeva za upis.

VTSRH, Pž-4219/06 od 18. srpnja 2006. *(TS Zagreb Tt-04/9730 od 6. veljače 2006.)*

56.

PRAVO TRGOVAČKIH DRUŠTAVA – ZASTUPNICI PO ZAKONU

Zakon o trgovačkim društvima (Narodne novine broj 111/93, 34/99, 52/00 i 118/03)

Članak 41. i 241.

Stečajni zakon (Narodne novine broj 44/96, 29/99, 129/00, 123/03, 82/06)

Članak 24.

Trgovačko društvo zastupaju osobe koje su za pojedini oblik tog društva određene Zakonom o trgovačkim društvima. Dioničko društvo zastupa njegova uprava, osim ako je ono u stečaju kada ga zastupa stečajni upravitelj.

Stranku koja pravna osoba u parnici tuženika nije zastupala ovlaštena osoba, odnosno punomoćnik stranke nije imao potrebno ovlaštenje za vođenje parnice ili za pojedine radnje u postupku.

U ovom predmetu tuženika zastupa stečajni upravitelj, no na ročištima za glavnu raspravu, tuženika je zastupala M. C., za koju nije priložena puno-

moć, a za koju bi ovlaštenje za zastupanje trebao izdati stečajni upravitelj dužnika, ovdje tuženika.

Prema odredbi članka 41. i 241. Zakona o trgovačkim društvima („Narodne novine“ broj 111/93, 34/99, 121/99, 52/00 i 118/03, u daljnjem tekstu: ZTD), određeno je da uprava zastupa društvo pred sudom, a isto tako prema članku 41. toga Zakona određeno je da ovlast za zastupanje trgovačkog društva po zakonu imaju osobe koje su za pojedini oblik društva određene odredbama ovog Zakona. Prema odredbi čl. 24. st. 3. Stečajnog zakona, stečajni upravitelj zastupa dužnika.

VTSRH, Pž-3877/06 od 19. rujna 2006. *(TS Split P-734/02 od 10. veljače 2006.)*

57.

PRAVO TRGOVAČKIH DRUŠTAVA – TAJNO DRUŠTVO

Zakon o trgovačkim društvima (Narodne novine broj 111/93, 34/99, 52/00 i 118/03)

Članak 148.

Tajno društvo nastaje ugovorom kojim jedna osoba (tajni član) ulaže neku imovinsku vrijednost u poduzeće druge osobe (poduzetnika), te na temelju tog uloga stječe pravo sudjelovanja u dobiti i gubitku poduzetnika.

Odlučujući o osnovanosti tužbenog zahtjeva, prvostupanjski sud je utvrdio da su tužiteljica kao povjeritelj i drugotuženik kao povjerenik 7. prosinca 2000. godine sklopili „Povjerenički ugovor“, te da taj ugovor predstavlja privatnu ispravu, koja je potvrđena od strane javnog bilježnika, na temelju koje potvrde ista ima snagu javnobilježničkog akta. Međutim, prvostupanjski sud nalazi da predmetni „Povjerenički ugovor“ nije podoban za ovrhu, jer ne sadrži potrebne elemente iz odredbe čl. 26. OZ-a, a što je utvrđeno nepravomoćnim rješenjem Općinskog suda u Zagrebu Ovr-25/02 od 14. veljače 2002. godine. Ova okolnost proizlazi iz samog tužbenog zahtjeva, kojim se traži izjava volje u svezi donošenja odluke o podjeli poslovnog udjela u opsegu predviđenom „Povjereničkim ugovorom“, njegovim prijenosom na tužiteljicu i dr. Prvostupanjski sud navodi da tijekom postupka nije utvrđeno da bi drugotuženik kao član društva prenio svoj poslovni udio na tužiteljicu, s time da ga u društvu i dalje drži povjerenik stjecatelja udjela koji je u pogledu poslovnog udjela povjeritelj, a nije utvrđeno ni da je drugotuženik preuzeo i konkretnu obvezu da će prenijeti dio poslovnog udjela na tužiteljicu.

Prvostupanjski sud je utvrdio da je odredbom čl. 4. st. 2. „Povjereničkog ugovora“ utvrđeno, da će stranke samo prema potrebi i na temelju posebnog sporazuma sklopiti Ugovor o dijeljenju i prijenosu poslovnog udjela kojim će drugotuženik, tamo povjerenik, prenijeti na tužiteljicu, tamo povjeritelja ili osobu koja odredi u omjeru od 85% udjela u društvu, dok će sebi zadržati 15% udjela u društvu kao jedini vlasnik. Dakle, prvostupanjski sud nalazi da „Povjerenički ugovor“ nema elemente Ugovora o prijenosu poslovnog udjela kako je to određeno odredbom čl. 412. st. 3. Zakona o trgovačkim društvima niti elemente o preuzimanju obveze da će se prenijeti poslovni udio, makar je odnosni ugovor solemniziran od strane javnoga bilježnika, jer su se stranke samo načelno dogovorile da će se prema potrebi i na temelju posebnog sporazuma dijeliti poslovni udjeli i prenositi prema ugovorenom omjeru. (…)

Mada je prvostupanjski sud zauzeo stav na temelju ocjene odredaba „Povjereničkog ugovora“, ovaj sud smatra da je prvostupanjski sud prilikom zauzimanja svojega stava propustio utvrditi pravni karakter povjereničkog ugovora, za kojeg je sam uočio da je upitan. Prema odredbi čl. 148. st. 1. ZTD-a tajno društvo nastaje ugovorom kojim jedna osoba (tajni član) ulaže neku imovinsku vrijednost u poduzeće druge osobe (poduzetnika), te na temelju tog uloga stječe pravo sudjelovanja u dobiti i gubitku poduzetnika. Dakle, u pravilu tajni član daje sredstva potrebna za uplatu temeljnog kapitala, a za uzvrat stječe pravo sudjelovanja u djelu dobiti društva, koje se isplaćuje u dijelu dobiti na ime dividende. Odnosi između člana društva i treće osobe uređuju se Ugovorom o ortakluku. Iz za sada utvrđenog činjeničnog stanja proizlazi da je tužiteljica, prema njezinim tvrdnjama, a i prema „Povjereničkom ugovoru“ dala novac za osnivanje društva tuženika – „KLJUČ U RUKE“ d.o.o. (list 182), kao treća osoba koja u društvu nije bila u radnom odnosu sve do 2001. godine. Iz „Povjereničkog ugovora“ vidljivo je, da je predmet ovog ugovora „Uređenje imovinsko-pravnih odnosa“ između povjeritelja i povjerenika obzirom na poslovanje društva „KLJUČ U RUKE“ d.o.o. iz Zagreba, te prava i obveze koje iz tog proizlaze“. Iz odredbe čl. 4. Ugovora vidljivo je da povjerenik za ispunjenje obveza iz ovog ugovora prima plaću, a osim plaće da mu povjeritelj predaje u vlasništvo 15% udjela u društvu. Stoga, će prvostupanjski sud u nastavku postupka utvrditi pravni karakter „Povjereničkog ugovora“ od 7. prosinca 2000. godine tj. utvrditi će radi li se o tajnom društvu ili ne. Radi pravilnog utvrđivanja činjeničnog stanja, prvostupanjski sud će ponovno saslušati stranke, a osim toga saslušati će S. M., te F. W. iz Zagreba, S. 7, čije saslušanje je tuženik predlagao (list 189), jer iz dosadašnjeg iskaza stranaka proizlazi da i ove osobe imaju osobnog saznanja o namjeri zaključenja „Povjereničkog ugovora“ od 7. prosinca 2000. godine.

Ako prvostupanjski sud utvrdi da je „Povjerenički ugovor“ zaključen radi nastanka tajnog društva, odlučiti će o osnovanosti tužbenog zahtjeva na te-

melju odredaba koje propisuju prava tajnog člana, odnosno člana društva i treće osobe.

VTSRH, Pž-2561/03 od 9. kolovoza 2006. *(TS Zagreb P-2220/02 od 26. studenoga 2002.)*

58.

PRAVO TRGOVAČKIH DRUŠTAVA – NAČELO JEDNAKOG POLOŽAJA DIONIČARA

Zakon o trgovačkim društvima (Narodne novine broj 111/93, 34/99, 52/00 i 118/03)

Članak 211.

Društvo ne čini povredu načela jednakog položaja dioničara ako vlastite dionice ponudi na prodaju zaposlenicima društva, neovisno o tome što su neki od zaposlenika ujedno i dioničari društva.

Osim toga, prema ocijeni ovoga suda predlagatelj osiguranja nema niti pravnoga interesa za određivanjem predložene privremene mjere zabranom otuđenja i opterećenja dionica te zabranom korištenja pravima po osnovi tih dionica (članak 299. stavak 1. točka 2. Ovršnog zakona). Naime, vlastite dionice kojima je trgovačko društvo I. d.d. raspolagalo spornim ugovorom stečene su s ciljem da ih ono ponudi svojim zaposlenicima (članak 233. stavak 1. točka 2. Zakona o trgovačkim društvima). Prema tome, dionice koje je I. d.d. ponudila svojim zaposlenicima na prodaju, bez obzira na prodajnu cijenu dionica, namijenjene su isključivo zaposlenicima društva, a ne dioničarima I. d.d.. Dakle, neovisno o cijeni predmetnih dionica, te dionice su mogli steći *samo* zaposlenici tog dioničkog društva, ali ne i dioničari koji ujedno nisu i zaposlenici. Budući da je predlagatelj osiguranja dioničar ali nije i zaposlenik društva, a što je nesporno budući da pravna osoba ne može biti zaposlenik, svi ugovori o prodaji i prijenosu dionica koje je I. d.d. sklopila s protivnikom osiguranja i drugim svojim zaposlenicima nemaju utjecaja na članski položaj predlagatelja osiguranja u I. d.d.. Naime, čak i da je odmah bila ugovorena niža cijena dionica, te dionice bi kupili neki drugi zaposlenici I. d.d., ali ne i predlagatelj osiguranja upravo stoga što on nije zaposlenik društva.

Ovaj sud napominje da predlagatelj osiguranja pogrešno tumači odredbu članka 211. Zakona o trgovačkim društvima. Naime, točno je da dioničari pod jednakim uvjetima imaju jednaki položaj u društvu. Međutim, pod različitim uvjetima različit je i položaj dioničara. U konkretnom slučaju, protiv-

nik osiguranja (iako dioničar društva) svoje pravo na kupnju vlastitih dionica društva temelji na činjenici da je on zaposlenik društva, te je kao takav u drugačijem položaju od dioničara koji nije zaposlenik društva. Upravo stoga, protivnik osiguranja kao zaposlenik društva može iskoristiti pravo kupnje vlastitih dionica I. d.d. sukladno odredbi članka 233. stavak 3. rečenica 2. Zakona o trgovačkim društvima, a predlagatelj osiguranja premda dioničar I. d.d. tog prava nema. Zbog navedenog, sklapanjem i provedbom ugovora o prodaji i prijenosu dionica nije došlo do povrede načela jednakog položaja dioničara iz članka 211. Zakona o trgovačkom društvima kako to pogrešno smatra žalitelj.

VTSRH, Pž-286/06 od 23. veljače 2006. *(TS Zagreb R1-151/05 od 01. prosinca 2005.)*

59.

PRAVO TRGOVAČKIH DRUŠTAVA – PRAVO NA DIVIDENDU

Zakon o trgovačkim društvima (Narodne novine broj 111/93, 34/99, 53/00 i 118/03)

Članak 220.

Obveza društva prema dioničaru na isplatu dividende nastaje u trenutku donošenja odluke glavne skupštine o isplati dividende, ako odlukom glavne skupštine ili statutom nije određen neki drugi rok dospijeća pa i zatezna kamata zbog zakašnjenja u plaćanju teče od dana donošenja odluke skupštine.

Tužitelj je dioničar tuženika koji u svom vlasništvu ima 146 dionica. Dionice je stekao na temelju Ugovora o prodaji dionica broj 3286797/199 od 14. kolovoza 1992. godine, a ni sam žalitelj tu činjenicu u žalbi ne dovodi u pitanje. Jedno od imovinskih prava dioničara je njegovo pravo na isplatu dividende (čl. 220. st. 4. i 223 ZTD). Imovinska prava dioničara u društvu mogu se proširiti ili ograničiti samo kada je to dopušteno zakonom i u opsegu koji dopušta zakon. Dividenda se isplaćuje iz dobiti ostvarene u kojoj prethodnoj godini i u trenutku kada društvo donosi odluku o isplati dividende moraju biti pokriveni gubici iz sredstava rezervi ili iz neraspoređene dobiti. Dobit se dijeli dioničarima prema odnosima nominalnih iznosa dionica koje im pripadaju, iako se statutom može odrediti i drugačiji način podjele dobiti. Pravo na dividendu pripada dioničaru koji ima to svojstvo u trenutku kada počinje isplata dividende, a u ovom slučaju nije sporno da to pravo ima upravo tužitelj u odnosu na dionice kojih je on vlasnik. Zahtjev dioničara

prema društvu za isplatu dividende nastaje onoga trenutka kada glavna skupština društva donese odluku kojom određuje da će društvo dioničarima isplatiti dividendu. Učinci odluke skupštine mogu biti ukinuti samo odlukom suda u posebnom postupku, a takav postupak nije vođen. Obveza društva prema dioničaru na isplatu dividende nastaje u pravilu u trenutku donošenja odluke o upotrebi dobiti ako je tom odlukom određeno da se dio dobiti ima upotrijebiti za dividendu, time da je dopušteno vrijeme dospijeća statutom ili odlukom glavne skupštine odrediti u nekom terminu nakon donošenja odluke glavne skupštine o upotrebi dobiti. (…)

Zato naknadne odluke skupštine društva nemaju učinka na pravo tužitelja koje je stekao pa je sud pravilno primijenio odredbe materijalnog prava kada je prihvatio tužbeni zahtjev i naložio tuženiku da tužitelju isplati glavnicu. Tuženik je u zakašnjenju s ispunjenjem obveze koja je dospjela već donošenjem odluke skupštine pa je dužan pored glavnice platiti i zakonsku zateznu kamatu po čl. 277. Zakona o obveznim odnosima („Narodne novine“ broj 53/91, 73/91,3/94,7/96).

VTSRH, Pž-8732/03 od 11. travnja 2006. *(TS Zagreb P-3044/01 od 6. ožujka 2002.)*

60.

PRAVO TRGOVAČKIH DRUŠTAVA – PREISPITIVANJE DONESENE ODLUKE GLAVNE SKUPŠTINE

Zakon o trgovačkim društvima (Narodne novine broj 111/93, 34/99, 53/00 i 118/03)

Članak 220.

Samo do zaključenja glavne skupštine može se preispitivati donesena odluka o isplati dividende dioničarima. Nakon zaključenja glavne skupštine koja je odlučila da se dividenda isplati dioničarima, nova glavna skupština više ne može donijeti odluku kojom se ukida ranije pravo dioničara na isplatu dividende.

Nije sporno da je skupština dioničkog društva H. d.d. Zagreb donijela odluke o isplati dividende svojim dioničarima za 1997. i 1998. g. Po toj odluci tužitelju pripada s obzirom na njegovih 146 dionica pravo na isplatu dividende u iznosu od 2.190,00 kn za 1997. godinu i 1.460,00 kn za 1998. godinu. Jedina sporna odlučna činjenica u ovom sporu je učinak naknadne odluke skupštine društva da dioničarima neće isplatiti već dospjele tražbine po osnovi dividende. O učinku naknadne odluke skupštine društva sud je odlučio

pravilnom primjenom odredaba Zakona o trgovačkim društvima ali i općim odredbama obveznog prava o pravnom učinku obveza . Naime nakon što je na glavnoj skupštini društva završena rasprava o predloženim odlukama iz dnevnog reda i donijeta odluka pa se tijekom glavne skupštine pojave okolnosti koje ukazuju da je odluka trebala biti drugačija, dok traje sjednica skupštine predsjednik skupštine može odlučiti da se pristupi preispitivanju odluke. Kada je sjednica skupštine zaključena, nema više preispitivanja odluke niti se mogu mijenjati odluke koje su proizvele pravni učinak. Skupština može doduše na novoj sjednici odlučivati o uređenju odnosa u društvu drugačije nego što je to određeno ranijom odlukom (npr. izborom novog nadzornog odbora i sl.) ali ne može svojom odlukom ukinuti već stečeno pravo dioničara na isplatu dividende. Naime osim statusno pravnih učinaka odluka glavne skupštine proizvodi i obveznopravne učinke. Valjanom odlukom glavne skupštine društvo je u odnosu na dioničara postalo dužnik i po općim pravilima obveznog prava mora ispuniti svoju obvezu onako kako ona glasi. Ne može se dužnik naknadno valjano odreći duga tako što će sam odlučiti da dug prestaje donošenjem kakve naknadne odluke. Dioničari se kao vjerovnici mogu odreći tog prava na način da se njime ne koriste i ne zahtijevaju isplatu. Ako društvo nakon donošenja odluke o isplati dividende zapadne u poteškoće, ono i dalje ostaje dužnik prema dioničarima u odnosu na stečena prava dioničara po osnovi dividende, jednako kao i prema bilo kojemu drugom vjerovniku.

Zato naknadne odluke skupštine društva nemaju učinka na pravo tužitelja koje je stekao pa je sud pravilno primijenio odredbe materijalnog prava kada je prihvatio tužbeni zahtjev i naložio tuženiku da tužitelju isplati glavnicu. Tuženik je u zakašnjenju s ispunjenjem obveze koja je dospjela već donošenjem odluke skupštine pa je dužan pored glavnice platiti i zakonsku zateznu kamatu po čl. 277. Zakona o obveznim odnosima („Narodne novine“ broj 53/91, 73/91,3/94,7/96).

VTSRH, Pž-8732/03 od 11. travnja 2006. *(TS Zagreb P-3044/01 od 6. ožujka 2002.)*

61.

PRAVO TRGOVAČKIH DRUŠTAVA – BRISANJE IZ REGISTRA DIONICA

Zakon o trgovačkim društvima (Narodne novine broj 111/93, 34/99, 52/00 i 118/03)

Članak 226.

Dioničko društvo ne može brisati dioničara iz registra dionica ako je dioničar prigovorio nakanjenom brisanju u primjerenom roku koji mu je dalo društvo u svojoj obavijesti o namjeri brisanja iz registra dionica.

Napomena: U tom slučaju dioničko društvo može tužbom tražiti od suda utvrđenje da je dioničar to prestao biti, te da sud dozvoli društvu brisanje dioničara iz registra dionica.

U trenutku brisanja tužiteljice kao dioničara iz knjige dionica tuženik je nesporno bio dioničko društvo na čiji se status primjenjivao ZTD. Prvostupanjski se sud prilikom ocjene o neosnovanosti zahtjeva za ponovni upis u knjigu dionica poziva samo na Odluku Vlade Republike Hrvatske, ne ocjenjujući pri tome jesu li postojali uvjeti za brisanje tužiteljice iz knjige dionica s obzirom na odredbe ZTD-a kojima je propisano kada je dioničar društva prestao to biti, zbog čega bi se stekli uvjeti za brisanje iz knjige dionica. Naime, u ovoj parnici tužiteljica zahtijeva da sud obveže tuženika da ju upiše u knjigu dionica za isti nominalni iznos za koji ju je, prema njenim tvrdnjama, iz te knjige neosnovano brisao. O tom zahtjevu sud nije mogao odlučiti, a da nije ispitao je li tuženik neosnovano brisao tužiteljicu iz knjige dionica, odnosno je li tuženik postupajući temeljem Odluke Vlade Republike Hrvatske mogao brisati tužitelja iz knjige dionica, te mu oduzeti pravo na dionice kojima je do tada raspolagao. Pri tome se posebno ističe, s obzirom da tužiteljica svoje dionice nije prenijela pravnim poslom, niti ih je druga osoba stekla nasljeđivanjem, da je odredbom čl. 226. st. 3. *(nakon Novele iz 2003. godine-stavak 4.)* ZTD koja se primjenjivala u vrijeme spornog odnosa bilo propisano da, ako je netko po mišljenju društva neopravdano upisan u knjizi dionica kao dioničar, društvo može brisati upis samo onda ako je prije toga o tome obavijestilo dioničara i dalo mu primjereni rok za prigovor, a ako dioničar prigovori nakanjenome brisanju u roku koji mu je dan, ne može ga se brisati iz knjige dionica.

VTSRH, Pž-7954/03 od 4. travnja 2006. *(TS Dubrovnik P-510/03 od 7. listopada 2003.)*

62.

PRAVO TRGOVAČKIH DRUŠTAVA – PRIJENOS DIONICA

Zakon o trgovačkim društvima (Narodne novine broj 111/93, 34/99, 53/00 i 118/03)

Članak 227.

O tome odnose li se na prijenos dionica na ime odredbe Zakona o trgovačkim društvima ili Zakona o izdavanju i prometu vrijednosnih papira (sada Zakona o tržištu vrijednosnih papira) bitna je činjenica je li društvo izdalo isprave o dionicama.

U postupku nisu utvrđene činjenice odlučne za izbor mjerodavnog propisa za rješenje spora pa nije moguće ispitati je li pravilno izvršen izbor mjerodavnog propisa kada je našao da se u rješenju spora imaju primijeniti odredbe Zakona o trgovačkim društvima („Narodne novine“, br. 111/93, 34/99, 121/99, 52/00 - nastavno ZTD), a ne Zakon o izdavanju i prometu vrijednosnih papira na čiju primjenu ukazuje tužitelj. Žalitelj osnovano navodi da sud u rješavanju sporova ne primjenjuje samo jedan propis koji uređuje određenu materiju, nego cjelokupni pravni sustav. Pri izboru normi u primjeni na određeni spor sud polazi od formalne pravne snage obvezujućih propisnika države, dakle od Ustava, Ustavnog zakona, međunarodnog ugovora, zakona, uredbi, odluka, pravilnika, naredbi itd. vodeći računa da neki od akata imaju pravnu snagu više rangiranog propisnika (npr. Uredbe sa zakonskom snagom). Ako je neka materija uređena propisnicima iste pravne snage, sud će u primjeni voditi računa o polju primjene zakona te o općim pravilima o tumačenju propisa (lex specialis, lex posterior i.t.d.), obvezatnosti propisa (prisilni propis, dispozitivni propis) i drugim općeprihvaćenim kriterijima za tumačenje i primjenu propisa.

Za ocjenu koji od dva zakona će sud primijeniti u ovom sporu odlučno je sljedeće:

- radi se o sporu radi upisa prijenosa prava vlasništva na dionicama koje glase na ime trgovačkog društva KEMIKA.

- pravna osnova za stjecanje vlasništva dionica jesu ugovori o prodaji dionica od 16. veljače 2000. godine (ugovor br. 1) i 27. studenog 2000. godine (Ugovor br. 2),

- društvo je uskratilo suglasnost na prijenos dionica po ugovoru broj 1. dana 9. lipnja 2000. godine, a na ugovor broj 2 dana 9. travnja 2001. godine,

- uskrata suglasnosti na prijenos vlasništva dana je unutar roka od tri mjeseca određenog statutom društva, ali izvan roka od 7 dana po Zakonu o izdavanju i prometu vrijednosnim papirima.

Vinkuliranje dionica i davanja suglasnosti na prijenos dionica u navedenom razdoblju uređivao je Zakon o trgovačkim društvima (isključujući izmjene objavljene u „Narodnim novinama“ br. 118/03 i dalje), te Zakon o izdavanju i prometu vrijednosnim papirima („Narodne novine“, broj 107/95, 142/98, ispravak „Narodnih novina“, br. 87/00 – nastavno ZIPVP). Oba zakona sadržavaju odredbe o vinkuliranju dionica pa ostaje za ocjenu je li koji od njih lex specialis u odnosu na drugi.

Zakon o trgovačkim društvima u članku 227. st. 1. sadrži opće pravilo o prijenosu dionica koje glase na ime pa se primjenjuje na prijenos dionica koje glase na ime bez obzira na to u kojem su obliku izdane, ako drugačije nije propisano, što znači da se primjenjuje:

- na dionice za koje je izdana pojedinačna ili skupna isprava o dionici,

- na dionice koje se vode u obliku elektroničkih zapisa na medijima kod središnje depozitarne agencije,

- na dionicama za koje nije izdana pojedinačna ili skupna isprava , a ne vode se ni u obliku elektroničkih zapisa.

Odredba čl. 111b. ZIPVP je lex specialis i odnosi se samo na dionice za koje nije izdana pojedinačna ili skupna isprava, a ne vode se ni u obliku elektroničkih zapisa. Zato se u sporu o davanju suglasnosti na prijenos dionica za koje nije izdana pojedinačna ili skupna isprava, a ne vode se ni u obliku elektroničkih zapisa ima primijeniti čl. 111b. Zakona o izdavanju i prometu vrijednosnim papirima, kao specijalni propis u odnosu na odredbe ZTD. U svim ostalim slučajevima primjenjuje se ZTD.

U ovom sporu tužbeni zahtjev usmjeren je na prijenos dionica koje glase na ime. Odlučno je postoji li valjana isprava o dionici. Valjana isprava o dionici nije samo pojedinačna nego i skupna isprava, a društvo može statutom predvidjeti da se izda skupna isprava o dionicama u obliku pisane potvrde o dionicama, kako je i predviđeno statutom KEMIKE d.d. Zagreb za otplaćene dionice (čl. 11. i 12. Statuta – list 31 spisa). Za sada u postupku nije utvrđeno je li za dionice čiji je prijenos vlasništva uskraćen izdana bilo pojedinačna ili skupna isprava o dionicama pa nije moguće ispitati je li društvo u trenutku odbijanja suglasnosti na prijenos već bilo prekludirano u svojemu pravu na uskratu prijenosa vlasništva. Prema sadržaju ugovora zaključenog između VIDRE-ZAGREB d.o.o. Zagreb i Z. M. (čl. 6.) proizlazi da na dan potpisa ugovora, 27. studenog 2000. godine, društvo još nije izdalo potvrde o vlasništvu dionica kao skupne isprave o dionicama, a ni drugi dokazi ne ukazuju na postojanje takvih isprava. Ako isprave nisu izdane, rok u kojemu je društvo moglo uskratiti suglasnost je onaj iz Zakona o izdavanju i prometu vrijednosnim papirima, a i prava stjecatelja dionica na upis prijenosa vlasništva u knjigu dionica ravnaju se po tom zakonu. Ako su pak izdane isprave o dionicama prijenos vlasništva se vrši indosamentom, a rok u kojemu

društvo može uskratiti pravo na prijenos vlasništva je tri mjeseca prema odredbama statuta društva, jer u spornom razdoblju Zakon o trgovačkim društvima nije uređivao rok u kojemu društvo može uskratiti suglasnost.

S obzirom na to da nisu utvrđene činjenice odlučne za primjenu mjerodavnog propisa, nije moguće ispitati je li sud pravilno primijenio odredbe materijalnog prava odbijanjem tužbenog zahtjeva. Time je počinjena povreda odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 2. točka 13. ZPP, pa je presudu valjalo ukinuti po čl. 369. st. 1. ZPP i predmet vratiti sudu prvog stupnja na ponovno suđenje.

VTSRH, Pž-2863/02 od 3. svibnja 2006. *(TS Zagreb P-6655/00 od 14. ožujka 2002.)*

63.

PRAVO TRGOVAČKIH DRUŠTAVA – STJECANJE VLASTITIH DIONICA

Zakon o trgovačkim društvima (Narodne novine broj 111/93, 34/99, 53/00 i 118/03)

Članak 233.

Prilikom ispitivanja valjanosti ugovora o prijenosu dionica sud mora ispitati je li taj ugovor valjan i prema pravilima obveznog prava.

Sud čini pogrešku ako obvezno pravni ugovor o prijenosu dionica kojim društvo stječe vlastite dionice smatra valjanim samo zato jer je sklapanje tog ugovora zabranjeno društvu, ali ne i drugoj ugovornoj strani (prenositelju).

Međutim, iako ugovor o prodaji nije ništav zbog stjecanja vlastitih dionica tužitelja, on može biti ništav prema odredbama Zakona o obveznim odnosima, a što sud prvog stupnja u ovom postupku nije ispitivao. Naime, predmetnim ugovorom o prodaji tužitelj se kao prodavatelj obvezao prodati tuženicima nekretninu određenu u članku I. tog ugovora, a tuženici su se obvezali platiti za prodanu nekretninu cijenu u iznosu od 112.777,00 DEM u roku od 8 dana s time da će se plaćanje izvršiti u skladu s odredbama tužiteljeva Statuta tako da navedeni iznos dionica kupca pripada prodavatelju (članak II. ugovora). Iz navedenog proizlazi da, premda su stranke sklopile ugovor o prodaji, tuženici se nisu obvezali da će prodavatelju isplatiti cijenu u novcu, već da će tu cijenu isplatiti predajom dionica tužitelju. Zbog

navedenog, ovaj sud navedeni ugovor sukladno odredbi članka 99. stavak 2. Zakona o obveznim odnosima smatra ugovorom o razmjeni (zamjeni) sukladno odredbi članka 552. Zakona o obveznim odnosima.

Sukladno odredbi članka 26. Zakona o obveznim odnosima ugovor je sklopljen kada su se ugovorne stranke suglasile o bitnim sastojcima ugovora, a to je kod ugovora o prodaji predmet i cijena, odnosno kod ugovora o zamjeni predmet (pravo iz dionica) koji se daje i koji se prima u zamjenu.

Prema ugovoru tuženici su se obvezali tužitelju platiti cijenu predajom dionica u iznosu od 112.777,00 DEM, što nije u potpunosti određeno. Naime, predmetnim ugovorom dionice nisu individualizirane, jer nije označen niti jedan element iz odredbe članka 235. stavak 1. Zakona o obveznim odnosima koja se je primjenjivala u vrijeme sklapanja ugovora o prodaji, kao na primjer na koga vrijednosni papir glasi ili naznaku da papir glasi na donosioca, točno označenu obvezu izdavatelja vrijednosnog papira, mjesto i datum izdavanja a kod onih koji su izdani u seriji i njihov serijski broj.

Na temelju činjenice da se radi o dionicama tužitelja koje moraju biti izdane u seriji, one ugovorom moraju biti individualizirane na način da se, između ostaloga, navede i njihova serija i serijski broj, jer u protivnom prema odredbi članka 235. stavak 4. Zakona o obveznim odnosima vrijednosni papiri izdani u seriji koji ne sadrže bilo koji od bitnih sastojaka nemaju pravni učinak. Iz članka II. navedenog ugovora proizlazi da ugovorom nisu određene (individualizirane) dionice, a niti je određena vrijednost dionica već samo da je cijena od 112.777,00 DEM. Prema tome, nejasno je jesu li tuženici temeljem tog ugovora u obvezi predati tužitelju zbroj nominalnih iznosa dionica od 112.777,00 DEM ili taj iznos predstavlja njihovu tržišnu vrijednost. Zato je nejasno je li cijena predmetnim ugovorom uopće određena, a što sud prvog stupnja nije ispitao.

Naime, neovisno o tome radi li se o razmjeni što prema obvezi stranaka proizlazi iz ugovora od 27. studenoga 1995. godine ili o ugovoru o prodaji, ugovorna obveza mora biti određena odnosno odrediva (članak 46. stavak 2. Zakona o obveznim odnosima), a ako je predmet obveze neodređen ili neodrediv ugovor je sukladno odredbi članka 47. Zakona o obveznim odnosima ništav.

S obzirom na to da je sud prvog stupnja ispitivao ništavost predmetnog ugovora samo kroz dopuštenost stjecanja vlastitih dionica, ali pri tome nije ispitivao i odredivost predmeta obveze, valjalo je usvojiti žalbu tužitelja, ukinuti pobijanu prvostupanjsku presudu i predmet vratiti sudu prvog stupnja na ponovno suđenje sukladno odredbi članka 369. stavak 1. Zakona o parničnom postupku.

VTSRH, Pž-4266/03 od 24. listopada 2006. *(TS Zagreb P-5079/00 od 21. svibnja 2002.)*

64.

PRAVO TRGOVAČKIH DRUŠTAVA – OGRANIČENJE OVLASTI UPRAVE ZA ZASTUPANJE

Zakon o trgovačkim društvima (Narodne novine broj 111/93, 34/99, 52/00 i 118/03)

Članak 242.

Ograničenja ovlasti uprave da zastupa društvo propisana statutom i poslovnikom o radu uprave ili određena odlukama nadzornog odbora odnosno glavne skupštine ne djeluju prema trećima. Društvo ne može odbiti ispuniti preuzete obveze iz pravnog posla kojeg je sklopila njegova uprava pozivajući se na to da je uprava prekoračila svoje ovlasti zastupanja, u konkretnom slučaju da nije imala suglasnost nadzornog odbora.

U odnosu na zaključak prvostupanjskog suda da tuženik nije sklopio ugovor o osiguranju novčane tražbine zasnivanjem založnog prava - hipoteke (list 10.-11. spisa) iz razloga jer zakonski zastupnik tuženika nije za to dobio suglasnost svog nadzornog odbora kao treće osobe što je propisano odredbom članka 38. tuženikova Statuta, žalitelj opravdano ukazuje da se odredbe o ograničenju zastupanja uprave propisane tuženikovim Statutom odnose isključivo na upravu tuženika, ali ne i na tužitelja. Naime, jedino ograničenje u zastupanju tuženika koje djeluje prema trećima, dakle u konkretnom slučaju prema tužitelju, je u načinu zastupanja koje se upisuje u sudski registar - skupno, modificirano skupno, pojedinačno i nepravo skupno zastupanje. S obzirom na to da uprava tuženika zastupa pojedinačno i samostalno, što proizlazi iz podataka za upis u glavnu knjigu sudskog registra od 6. travnja 2001. godine (list 25. spisa), to je L. J. kao jedini član uprave tuženika prilikom sklapanja ugovora o otkupu dionica zastupao tuženika sukladno tuženikovu statutu. Iako se on prilikom vođenja poslova sukladno odredbi članka 242. stavak 2. Zakona o trgovačkim društvima („Narodne novine“ broj 111/93, 34/99, 52/00 i 118/03) morao držati internih ograničenja koja su mu u okviru propisa postavljena statutom, odlukama nadzornog odbora i glavne skupštine, te poslovnikom o radu uprave, ta ograničenja ne upisuju se u sudski registar i nemaju učinka prema tužitelju kao trećoj osobi. Prema tome, ograničenja u zastupanju člana uprave tuženika, u konkretnom slučaju da prilikom vođenja poslova i zastupanja tuženika ne može bez suglasnosti nadzornog odbora tuženika opteretiti tuženikove nekretnine, tiču se isključivo člana uprave tuženika L. J., ali ne i tužitelja koji je u odnosu na upravu i nadzorni odbor tuženika treća osoba. Stoga je tuženikovo pozivanje na odredbu članka 38. svog Statuta, potpuno irelevantno za njegovo neispunjavanje preuzete obveze iz ugovora o otkupu dionica da kasnije sklopi ugovor o osiguranju zasnivanjem založnog prava što pravilno zaključuje i žalitelj.

Prema tome, pogrešno je mišljenje prvostupanjskog suda da je tuženikov nadzorni odbor treća osoba, bez čije se suglasnosti ne može sklopiti ugovor o osiguranju zasnivanjem založnog prava na tuženikovoj nekretnini, a prema odredbi članka 29. Zakona o obveznim odnosima. Osim toga, ako član uprave tuženika L. J. prilikom sklapanja ugovora o otkupu dionica nije bio siguran hoće li za zasnivanje založnog prava na tuženikovoj nekretnini dobiti odobrenje nadzornog odbora prema mišljenju ovog suda, mogao je sačekati sa sklapanjem predugovora do dobivanja tog odobrenja. Tako bi član uprave tuženika postupio s pažnjom urednog i savjesnog gospodarstvenika u smislu odredbe članka 252. stavak 1. Zakona o trgovačkim društvima, što međutim nije učinio.

VTSRH, Pž-6935/03 od 10. listopada 2006. *(TS Split P-1140/02 od 29. travnja 2003.)*

65.

PRAVO TRGOVAČKIH DRUŠTAVA – PRESTANAK ČLANSTVA U UPRAVI DRUŠTVA ISTEKOM MANDATA

Zakon o trgovačkim društvima (Narodne novine broj 111/93, 34/99, 53/00 i 118/03)

Članak 244.

Članu uprave društva mandat prestaje istekom vremena na kojeg je imenovan. Nakon proteka tog vremena, nadzorni odbor više ne može donijeti konstitutivnu odluku o njegovu opozivu, a ako je i donese ona je bez ikakvog pravnog učinka.

Odluka o opozivu V. L. je ništava i zbog nedostatka predmeta odlučivanja. Nadzorni odbor odlučivao je o opozivu jedinog člana uprave društva iako je tom članu istekao mandat po sili zakona o čemu je sud dao valjano obrazloženje. I sam nadzorni odbor odlučio je da opoziva tužitelja s funkcije člana uprave zato što je njegov mandat istekao prije sjednice odbora. Osobu kojoj je prestalo članstvo u upravi društva zbog kojeg zakonom propisanog razloga po prirodi stvari ne može se opozvati s funkcije člana uprave, jer ta osoba nije član uprave.

Zato ovaj sud nalazi da je odbijanjem tužbenog zahtjeva da sud utvrdi ništavim odluku nadzornog odbora društva G. I. d.d. Pula pogrešno primijenjeno materijalno pravo pa je presudu valjalo preinačiti po čl. 380. st. 1. točka 3. ZPP i tužbeni zahtjev prihvatiti.

VTSRH, Pž-2912/02 od 17. svibnja 2006. (*TS Rijeka P-484/02 od 20. veljače 2002.)*

66.

PRAVO TRGOVAČKIH DRUŠTAVA – ODGOVORNOST ČLANA UPRAVE ZA ŠTETU PREMA VJEROVNICIMA DRUŠTVA

Zakon o trgovačkim društvima (Narodne novine broj 111/93, 34/99, 52/00 i 118/03)

Članak 252.

Vjerovnik može podnijeti zahtjev za naknadu štete i od člana društva ako svoju tražbinu ne može podmiriti od društva. Činjenicu nemogućnosti namirenja tražbine od društva vjerovnik ne mora dokazivati time što se u sudskom ovršnom ili nekom drugom postupku prethodno nije mogao naplatiti od društva, ali je postavljajući zahtjev za naknadom štete od člana uprave društva dužan ukazati na činjenicu da mu društvo ne može ispuniti obvezu i tu činjenicu tijekom postupka dokazati.

Sama činjenica da je u vrijeme sklapanja ugovora o prodaji žiroračun društva bio blokiran ne znači da društvo ne može ispuniti preuzetu obvezu vjerovniku s obzirom da se do dospijeća obveze račun društva može deblokirati odnosno vjerovnik se može namiriti i iz druge imovine društva.

Tužbeni zahtjev u odnosu na drugotuženika A. C., tužitelj zasniva na činjenici njegove navodne odgovornosti za štetu prouzrokovanu tužitelju kao vjerovniku, a koju je ovaj navodno počinio kao član uprave prvotuženika N. d.o.o.. Na osnovi odredbi članka 430. ZTD-a na dužnu odgovornost članova uprave društava s ograničenom odgovornošću prema vjerovnicima društva, na odgovarajući se način primjenjuje odredba članaka 252. ZTD-a o dužnoj pozornosti i odgovornosti članova uprave dioničkog društva. Odredbom članka 252. stavka 5. ZTD-a propisano je da zahtjev za naknadu štete mogu postaviti vjerovnici društva ako ne mogu svoje tražbine podmiriti od društva, što vrijedi u slučajevima, osim onih iz stavka 3. toga članka, samo onda ako član uprave grubo povrijedi dužnost da primjeni pozornost urednog i savjesnog gospodarstvenika. Dakle prva je pretpostavka za ovakav zahtjev vjerovnika prema članu uprave društva da vjerovnik ne može svoje tražbine podmiriti od društva. Ovaj sud smatra da vjerovnik ovu činjenicu ne mora dokazivati time da od društva tražbinu nije mogao naplatiti niti u sudskom ovršnom postupku ili drugom postupku radi prisilne naplate tražbine, ali je postavljajući zahtjev za naknadu štete od člana uprave društva dužan ukazati na činjenice da društvo ne može platiti obvezu. Tijekom prvostupanjskog postupka, tužitelj međutim uopće ne navodi da obvezu nije mogao naplatiti od društva tj. prvotuženika N. d.o.o.. Tužitelj samo navodi da je društvo ima-

lo blokiran račun u vrijeme kad je od tužitelja kupilo predmetnu robu. Sama po sebi ova činjenica međutim ne ukazuje na činjenicu da društvo samo nije u mogućnosti platiti cijenu robe, kako bi se ovakav zahtjev mogao postaviti od člana uprave društva. Ovo stoga tužitelj ne ukazuje niti da je društvu bio blokiran račun u vrijeme predmetne parnice, već BON 2. obrascem na koji se tužitelj poziva tijekom prvostupanjskog postupka, a također i u žalbi, tužitelj dokazuje samo da je prvotuženik N. d.o.o. imao blokiran račun u vrijeme kad je drugotuženik A. C. kao član uprave toga društva od tužitelja naručio predmetnu robu. Pored toga, sama činjenica blokade žiro računa društva, ne znači da se od društva ne može tražbina naplatiti na drugoj imovini. Također se ističe da činjenica blokade žiro računa društva u vrijeme dok to društvo kao kupac sklapa ugovor o prodaji, sama po sebi ne ukazuje na grubu povredu dužnosti primjene pozornosti urednog i savjesnog gospodarstvenika od strane člana uprave društva. Teret dokaza postojanja činjenica koje ukazuju na ovakvu kvalificiranu krivnju člana uprave jest na vjerovniku, u ovom slučaju tužitelju. U konkretnom slučaju, tužitelj ne tvrdi da je član uprave mogao znati da će račun društva biti blokiran i u vrijeme dospijeća tužiteljeve obveze na naplatu, ili da društvo objektivno neće biti u stanju podmiriti obvezu o njenom dospijeću. Tek u žalbi tužitelj radi utvrđenja ovih činjenica predlaže provesti knjigovodstveno vještačenje. Međutim, prema odredbi članka 496a. ZPP-a u postupku u trgovačkim sporovima u žalbi se mogu iznositi nove činjenice i predlagati novi dokazi samo ako žalitelj učini vjerojatnim da ih bez svoje krivnje nije mogao iznijeti odnosno predložiti do zaključenja glavne rasprave, a što žalitelj u ovom slučaju ne čini.

VTSRH, Pž-8360/03 od 5. rujna 2006. *(TS Zagreb P-8867/02 od 16. listopada 2003.)*

67.

PRAVO TRGOVAČKIH DRUŠTAVA – ODLUČIVANJE U NADZORNOM ODBORU

Zakon o trgovačkim društvima (Narodne novine broj 111/93, 34/99, 53/00 i 118/03)

Članak 267.

Članovima nadzornog odbora prestaje članstvo u tom odboru odlukom glavne skupštine o njihovu opozivu i priopćenjem te odluke članovima nadzornog odbora, a ne tek njihovim brisanjem iz sudskog registra. Stoga opozvani članovi nadzornog odbora više ne mogu sudjelovati u radu nadzornog odbora niti glasovati na sjednicama tog odbora. Ako su oni glasovali na sjednicama nadzornog odbora pa je nadzorni odbor zahvaljujući njihovim glasovima donio određenu odluku, ta odluka nije valjana.

Osnovan je žalbeni razlog pogrešne primjene odredaba materijalnog prava u donošenju odluke o zahtjevu za utvrđenje ništavosti odluke Nadzornog odbora GRADINE INŽENJERING d.d. Pula (nastavno nadzorni odbor) od 23. studenog 1999. godine.

Odluka nadzornog odbora ništava je zbog dva razloga:

1. nadzorni odbor odlučivao je u nepropisnom sastavu i

2. odluka o opozivu člana uprave društva V. L. ništava je dodatno i zbog razloga što je donijeta u pogledu osobe za koju je i sam sud utvrdio da joj je mandat istekao prije odluke nadzornog odbora i time prestao zbog drugog razloga, a ne zbog opoziva.

Odredbe o radu nadzornog odbora sadržane u Zakonu o trgovačkim društvima („Narodne novine“ br. 111/93, 34/99, 121/99, 52/00 nastavno ZTD) pretežito su propis prisilne naravi pa povreda propisa bilo u pogledu sastava nadzornog odbora ili postupka donošenja odluka ima za posljedicu ništavost odluke. Prema odredbama ZTD koje su bile na snazi dana 23. studenog 1999. godine , ako ZTD drugačije ne određuje, nadzorni odbor može donositi odluke ako su za to ispunjeni uvjeti određeni statutom društva. Nema li u statutu o tome odredbi, nadzorni odbor može donositi odluke ako najmanje polovina od propisanog broja njegovih članova sudjeluje u odlučivanju. Ako statutom nije drugačije određeno, odluke nadzornog odbora donose se većinom danih glasova (arg. iz čl. 267. točka 1. i 2. ZTD).

Nesporno je da prema statutu društva GRADINE INŽENJERING d.d. Pula nadzorni odbor ima pet članova i da je 23. studenog 1999. godine održana sjednica nadzornog odbora koji je odlučivao u sastavu od tri člana:

I. B., član, Š. V., član i M. G., zamjenik predsjednika nadzornog odbora. Prema podacima iz zapisnika sa sjednice nadzornog odbora (list 7 spisa) odsutna su bila dva člana i to M. F., član i V. L., član, a odluka o opozivu privremenog zamjenika jedinog člana uprave društva V. L. donijeta je jednoglasno od sva tri člana nadzornog odbora.

Unatoč tomu odluka je ništava jer je osobama koje su činile nadzorni odbor prestao mandat opozivom od strane skupštine društva, bez obzira što su u času donošenja odluke još uvijek bile upisane kao članovi nadzornog odbora u registru Trgovačkog suda u Rijeci. Naime odlukom Glavne skupštine društva GRADINE INŽENJERING d.d. Pula sa sjednice održane dana 11. ožujka 1999. godine (list 12-18 spisa) M. F., V. L. i Š.V. razriješeni su funkcije člana nadzornog odbora društva. U sudskom postupku radi utvrđenja ništavim odluka skupštine društva od 12. ožujka 1999. godine o razrješenju navedenih članova funkcije nadzornog odbora pravomoćno je odbijen tužbeni zahtjev da se utvrde ništavim takve odluke skupštine društva (Visoki trgovački sud Republike Hrvatske Pž- 2452/2000-2 od 18. srpnja 2000. godine i Trgovački sud u Rijeci P- 583/99-10 od 25. siječnja 2000. godine). Tijekom 1999. godine prema odredbi čl. 262. ZTD uprava društva morala je svaku promjenu u nadzornom odboru dioničkog društva objaviti na način kako se objavljuju priopćenja društva i o tome izvijestiti trgovački sud, ali upis takvih promjena u sudski registar nije imao konstitutivni učinak. Mandat člana nadzornog odbora prestaje priopćenjem članu nadzornog odbora da je skupština društva donijela odluku o njegovom opozivu. Ako je član bio prisutan na glavnoj skupštini , smatra se da mu je odluka tada i priopćena . Izbor novog člana nadzornog odbora može se provesti na istoj skupštini na kojoj je opozvan dotadašnju član, ali učinak izbora nastupa priopćenjem odluke o opozivu opozvanom članu.

Između trojice (od pet) „ članova“ nadzornog odbora koji su odlučivali na sjednici odbora 23. studenog 1999. godine barem jedan nije bio više član odbora i to Š. V., koji je razriješen članstva 11. ožujka 1999. godine. Dva člana nisu bila dovoljna da se održi sjednica jer ako statut drugačije ne uređuje nadzorni odbor može donositi odluke ako najmanje polovina od propisanog broja njegovih članova sudjeluje u odlučivanju. Zato ovaj sud nalazi da je odluka nadzornog odbora ništava jer je protivna prisilnom propisu.

VTSRH, Pž-2912/02 od 17. svibnja 2006. (*TS Rijeka P-484/02 od 20. veljače 2002.)*

68.

PRAVO TRGOVAČKIH DRUŠTAVA – SUDSKO IMENOVANJE POSEBNIH REVIZORA

Zakon o trgovačkim društvima (Narodne novine broj 111/93, 34/99, 52/00 i 118/03)

Članak 298.

Sud može imenovati posebne revizore ako se pojavi sumnja da su učinjene nepravilnosti pri osnivanju društva ili da su grubo povrijeđeni zakon odnosno statut društva.

Gruba povreda zakona odnosno statuta društva ne mora biti počinjena samo u fazi osnivanja društva, već i kasnije i to prilikom vođenja poslova društva odnosno prilikom poduzimanja mjera s ciljem promjene temeljnog kapitala društva.

U obrazloženju *(prvostupanjskog rješenja)* se u bitnom navodi da prijedlog nije osnovan jer prema odredbi članka 298. stavak 1. Zakona o trgovačkim društvima glavna skupština može imenovati posebnog revizora društva radi ispitivanja radnji koje su provedene u osnivanju društva, ispitivanja vođenja poslova društva te mjera poduzetih za povećanje ili smanjenje temeljnog kapitala društva, međutim prema stavku 2 istog članka sud može imenovati posebnog revizora samo ako postoji opravdana sumnja u to da su prije osnivanja društva učinjene nepravilnosti ili da su grubo povrijeđeni zakon, odnosno statut, zbog čega sud smatra da po konkretnom prijedlogu nije ovlašten imenovati posebnog revizora, sve kad bi predlagatelj i dokazao da postoji osnovana sumnja da su grubo povrijeđeni zakon ili statut, budući da se ovdje ne radi o preispitivanju radnji koje su provedene u osnivanju društva, nego se radi o ispitivanju vođenja poslova društva. Samo podredno u obrazloženju rješenja napominje se da predlagatelj nije dokazao postojanje osnovane sumnje u to da su grubo povrijeđeni zakon ili statut jer nije naveo koja odredba kojeg zakona, odnosno statuta je povrijeđena.

Protiv navedenog rješenja žalba je izjavljena zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja i pogrešne primjene materijalnog prava s prijedlogom da Visoki trgovački sud pobijano rješenje ukine i predmet vrati sudu prvog stupanja na ponovno odlučivanje, ili da rješenje preinači i udovolji zahtjevu predlagatelja u cijelosti, s obrazloženjem da gruba povreda zakona – statuta nije vezana samo za osnivanje društva pa je odluka suda u suprotnosti s tekstom zakona budući da članak 298 stavka 2 Zakona o trgovačkim društvima daje mogućnost sudske zaštite dijelu dioničara koji smatraju da su u društvu donesene neke odluke kojima su grubo povrijeđeni zakoni – statut, pri čemu predlagatelj smatra da je dokazao postojanje oprav-

dane sumnje jer je u spornoj 2004. godini prikazan gubitak u iznosu od 51.869.164,55 kn što predstavlja cca 1/3 temeljnog kapitala a kad se pogledaju bilance iz ranijih godina vidi se da društvo nije poslovalo s gubicima, prognoza za 2005. godinu je bila da će pozitivno poslovati, pa je nelogično da je u 2004. godini postojao naprijed navedeni ogromni gubitak. Tek kad revizija potvrdi nepravilnosti u bilanci za 2004. godinu predlagatelj će moći egzaktno navesti koji propisi su navedenim radnjama povrijeđeni. Upravo zato predlagatelj i predlaže kvalificiranu osobu koja će provjeriti bilancu i ustanoviti eventualne nepravilnosti. (…)

Odredbom članka 298. stavak 1. Zakona o trgovačkim društvima, određeno je da radi ispitivanja radnji koje su provedene u osnivanju društva, ispitivanja vođenja poslova društva te mjera poduzetih za povećanje ili smanjenje temeljnog kapitala, glavna skupština može običnom većinom glasova imenovati posebne revizore društva. U stavku 2. određeno je da će, odbije li glavna skupština imenovati posebne revizore, to učiniti sud na prijedlog dioničara koji zajedno imaju dionice koje čine najmanje dvadeseti dio temeljnog kapitala društva, ako postoji opravdana sumnja u to da su pri osnivanju društva učinjene nepravilnosti **ili** da su grubo povrijeđen zakon odnosno statut.

Tumačenje prvostupanjskog suda da se u stavku 2. članka 298. Zakona o trgovačkim društvima propisuje samo mogućnost da sud imenuje posebne revizore samo u slučaju da su učinjene nepravilnosti ili da su grubo povrijeđeni zakon odnosno statutu pri osnivanju društva kontradiktorno je stavku 1. istog članka na koji se nadovezuje stavak 2. Naime, nema nikakve logike da ukoliko glavna skupština odbije imenovati posebne revizore u bilo kojoj situaciji propisanoj člankom 298. stavak 1, sud to može učiniti samo u situaciji ispitivanja radnji koje su provedene u osnivanju društva, a da nije ovlašten imenovati posebne revizore radi ispitivanja vođenja poslova društva te mjera poduzetih za povećanje ili smanjenje temeljnog kapitala društva, niti to u stavku 2. odredbe članka 298. Zakona o trgovačkim društvima piše. Stavak 2. navedenog članka ovlašćuje sud da može imenovati posebne revizore ili ako su učinjene nepravilnosti pri osnivanju društva ili ako su grubo povrijeđen zakon odnosno statut u svim situacijama kada prema stavku 1. članak 298. Zakona o trgovačkim društvima glavna skupština može imenovati posebne revizore društva.

VTSRH, Pž-2746/06 od 21. lipnja 2006. *(TS Bjelovar P-5/06-3 od 8. ožujka 2006.)*

69.

PRAVO TRGOVAČKIH DRUŠTAVA – DOSTAVA PRESUDE REGISTARSKOM SUDU

Zakon o trgovačkim društvima (Narodne novine broj 111/93, 34/99, 52/00 i 118/03)

Članak 364.

Uprava društva mora bez odgađanja sudskom registru dostaviti presudu kojom je sud utvrdio da je odluka glavne skupštine ništava. Ako je u sudskom registru bila upisana odluka glavne skupštine koja je oglašena ništavom, u sudski registar se mora upisati i presuda s time da se (ako je odluka bila objavljena) presuda mora objaviti na isti način kako se objavljuje odluka.

U slučaju da uprava društva nije dostavila sudskom registru presudu kojom je sud utvrdio ništavom odluku glavne skupštine, upis takve presude u sudski registar sud može provesti i po službenoj dužnosti ili na prijedlog zainteresirane osobe.

Nije osnovan niti žalbeni razlog apsolutno bitne povrede odredaba postupka na koju se pozvao žalitelj. Predmetom upisa u sudski registar među ostalim su presude kojima se pravomoćno oglašavaju ništavim odluke skupštine društva, s time da se upisuju tamo gdje je upisana i odluka koja je oglašena ništavom, uz zabilježbu kojom se označuje da je odluka ništava. Za upis presude ne podnosi se standardna prijava, ali je pravilom iz čl. 364. Zakona o trgovačkim društvima („Narodne novine“ br. 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03 - nastavno ZTD) propisana obveza uprave društva da, u slučaju donošenja presude kojom se pravomoćno oglašavaju ništavim odluke skupštine društva takvu presudu bez odlaganja podnese registarskom sudu. *Ako je u sudskom registru bila upisana odluka koja je oglašena ništavom, mora se upisati i presuda. Upis presude mora se objaviti na način na koji se objavljuje i odluka.* Ova odredba adresirana je prije ostalih na upravu društva kojoj je stavljeno u obvezu da presudu dostavi sudu. Istovremeno, odredba je adresirana i sudu koji *mora* upisati presudu. Ako je dakle registarski sud na bilo koji način došao u posjed presude kojom se pravomoćno oglašavaju ništavim odluke skupštine društva, sud nije ovlašten čekati hoće li uprava društva ispuniti svoju obvezu i dostaviti sudu takvu presudu.

U ovom slučaju uprava subjekta upisa P. d.d. Osijek se oglušila o svoju zakonsku obvezu i nije odmah po primitku presude dostavila sudu presudu radi upisa u sudski registar, nego je to učinila treća zainteresirana osoba. Jedinu odluku koju je sud u tim okolnostima mogao donijeti jeste rješenje o upisu presude s time da se presuda upisuje tamo gdje je upisana i odluka

koja je oglašena ništavom, uz zabilježbu kojom se označuje da je odluka ništava, kako je učinio prvostupanjski sud pobijanom odlukom.

Rješenjem je određen upis zabilježbe presude Trgovačkog suda u Osijeku broj X P-442/04-11 od 7. srpnja 2004. godine potvrđene presudom Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske broj IV Pž-6271/04-4 od 2. veljače 2005. godine i to prema sadržaju izreke navedenih presuda čime je sadržaj upisa sukladan ispravi na kojoj se upis temelji.

Valja napomenuti da je u ovom slučaju žalba subjekta upisa P. d.d. Osijek od strane drugostupanjskog suda ocijenjena kao gruba zloupotreba procesnog ovlaštenja subjekta upisa na podnošenje žalbe. Uprava subjekta upisa je propustila svoju zakonsku obvezu da sudu dostavi presudu kojom se oglašava ništavom odluka skupštine, čime društvo i njegova uprava čine prekršaj iz čl. 630. st. 1. točka 51. ZTD. Nakon ovakvog propusta uprava društva putem punomoćnika, koristeći se žalbom kao načelno dopuštenim pravnim lijekom, ustrajava u svojem nezakonitom postupanju pokušavajući spriječiti zakoniti rad registarskog suda.

Prvostupanjski sud donio je rješenje o upisu podataka na temelju presude koju mu je dostavila zainteresirana osoba, upis je izvršen na način i po sadržaju sukladno odredbama Zakona o sudskom registru, a zakonitost upisa nije žalbom odvedena u pitanje.

Zato je rješenje valjalo potvrditi po čl. 61. točka 2. Zakona o sudskom registru.

VTSRH, Pž-6537/05 od 18. listopada 2006. *(TS Osijek Tt-05/1268 od 30. rujna 2005.)*

70.

PRAVO TRGOVAČKIH DRUŠTAVA – PRESTANAK DRUŠTVA

Zakon o trgovačkim društvima (Narodne novine broj 111/93, 34/99, 52/00 i 118/03)

Članak 367.

Zakon o sudskom registru (Narodne novine broj 1/95, 57/96, 1/98, 30/99, 45/99 i 54/05)

Članak 70.

Društvo koje nema imovine prestaje tako da ga registarski sud briše iz sudskog registra na prijedlog nadležnog organa porezne uprave ili po službenoj dužnosti ako društvo tri godine uzastopno ne objavi svoja godišnja financijska izvješća niti ih dostavi sudu u roku od šest mjeseci nakon što mu sud priopći nakanu da će ga brisati iz sudskog registra, a društvo u tom roku ne učini vjerojatnim da ima imovinu.

Ispitavši pobijano rješenje u okviru odredbe članka 365. stavak 2. ZPP-a u svezi sa člankom 20. stavak 2. ZSR, ovaj sud nalazi da je isto pravilno i zakonito.

Prema odredbi članka 70. stavak 2. ZSR registarski sud će po službenoj dužnosti brisati subjekt upisa ako subjekti upisa tri godine uzastopce ne postupi po zakonskoj obvezi o objavi godišnjih financijskih izvješća s propisanom dokumentacijom, dok prema odredbi stavka 3. istog članka proizlazi da će registarski sud postupiti u skladu s odredbom stavka 2. ovog članka kada primi obavijest financijske agencije da subjekt upisa kao obveznik nije predao financijska izvješća koja je po posebnom zakonu morao predati.

Odredbom stavka 4. istog članka propisano je da će registarski sud postupiti u skladu s odredbom stavka 2. ovog članka i kada subjekt upisa ne dostavi financijska izvješća u roku od 6 mjeseci nakon što je registarski sud priopćio nakanu brisanja, a subjekt upisa u tom roku ne učini vjerojatnim da ima imovinu.

Nadalje, prema odredbi članka 367. stavak 2. ZTD-a registarski će sud brisati društvo iz sudskog registra po službenoj dužnosti ako ono tri godine po redu ne postupi po zakonskoj obvezi da objavi svoja godišnja financijska izvješća s propisanom dokumentacijom niti ih dostavi tome sudu u roku od 6 mjeseci nakon što mu sud priopći nakanu da će ga brisati iz sudskog registra, a društvo u tome roku ne učini vjerojatnim da ima imovinu.

Stavkom 3. istog članka propisano je da registarski sud mora nakanu da će društvo brisati iz sudskog registra priopćiti zakonskim zastupnicima društva

po propisima o dostavi pismena i odrediti im primjereni rok za isticanje prigovora. Sud može odrediti da se nakana za brisanje društva i davanje roka za isticanje prigovora objavi onako kako se objavljuju upisi u sudski registar. U tom slučaju prigovor može istaći svaka osoba koja ima opravdani interes na tome da se društvo ne briše iz sudskog registra.

Upravo na opisani način i u skladu s gore citiranim propisima postupio je prvostupanjski sud kada je dana 1. rujna 2005. godine primio potvrdu FINE, Sektor korisničkih servisa (Centra za registre u Zagrebu) da trgovačko društvo N. d.o.o. iz Nove Gradiške nije istom dostavio financijska izvješća za poslove godine 2002., 2003. i 2004.

Registarski sud dakle po službenoj dužnosti u ovom slučaju pokrenuo postupak brisanja subjekta upisa (ovdje žalitelja ad.1.) kad on kao obveznik tri godine uzastopce nije predao financijska izvješća, koja je po odredbi članka 367. stavak 2. ZTD morao predati i pri tome nije počinio niti jednu bitnu procesnu povredu.

VTSRH, Pž-4164/06 od 18. srpnja 2006. *(TS Slavonski Brod Tt-05/1011 od 26. svibnja 2006.)*

71.

PRAVO TRGOVAČKIH DRUŠTAVA – RASPOLAGANJE POSLOVNIM UDJELOM

Zakon o trgovačkim društvima (Narodne novine broj 111/93, 34/99, 52/00 i 118/03)

Članak 412.

Ugovor kojim član društva preuzima obvezu da će prenijeti poslovni udjel mora se sklopiti u obliku javnobilježničkog akta ili privatne isprave koju potvrđuje javni bilježnik.

Prema odredbi članka 412. stavak 3. Zakona o trgovačkim društvima („Narodne novine“ broj 111/93, 34/99, 52/00 i 118/03, dalje u tekstu: ZTD), a koji članak regulira „Raspolaganje poslovnim udjelom“, za prijenos poslovnog udjela potreban je ugovor sklopljen u obliku javnobilježničkog akta ili privatne isprave koju potvrdi javni bilježnik. Takav ugovor potreban je i za preuzimanje obveze da će se prenijeti poslovni udio. Za prijenos poslovnog udjela nije potrebna promjena društvenog ugovora (članak 412. stavak 3. ZTD-a).

Dakle, za valjanost prijenos poslovnog udjela potreban je ugovor sklopljen u obliku javnobilježničke isprave ili privatne isprave koju potvrdi javni bilježnik.

Ugovor o prijenosu poslovnog udjela je strogo formalan ugovor, a ukoliko nije sklopljen u obliku javnobilježničke isprave, tada je ništav.

Prema tome, Ugovor o prijenosu poslovnog udjela je strogo formalan ugovor, što znači da mora biti sklopljen u obliku javnobilježničkog akta ili privatne isprave koju potvrdi javni bilježnik; a ako ne bi bio sklopljen u tom obliku, bio bi ništav. Kako to navodi odredba Zakona o trgovačkim društvima, takav oblik Ugovora o prijenosu poslovnog udjela vrijedi i za predugovor tom ugovoru, tj. takav ugovor kojim se dotadašnji i budući imatelji poslovnog udjela uzajamno obvezuju da će sklopiti Ugovor o prijenosu poslovnog udjela.

U konkretnom slučaju, a imajući u vidu citiranu odredbu članka 3. Ugovora od 15. veljače 2005. godine, to bi značilo da se u obliku javnobilježničkog akta ili privatne isprave koju potvrdi javni bilježnik, moraju dati očitovanja obiju ugovornih strana, dakle, i ponuda i prihvat sadržane u jednoj ili više isprava. Javnobilježnički akt se traži za cijeli sadržaj ugovora, a ne samo za njegove bitne sastojke. Dakle, to se može učiniti u obliku javnobilježničkog akta ili solemnizirane privatne isprave. Kako je navedeno, spomenuti oblik je uvjet nastanka valjanosti posla, bez kojega ne bi mogao ni nastati. Stoga, sklopljeni ugovor u nekom drugom obliku bio bi ništav i na to se svatko može pozivati bez vremenskog ograničenja.

VTSRH, Pž-5020/06 od 10. listopada 2006. *(TS Split P-645/06 od 9. lipnja 2006.)*

72.

PRAVO TRGOVAČKIH DRUŠTAVA – OPOZIV ČLANA UPRAVE IMENOVANOG DRUŠTVENIM UGOVOROM

Zakon o trgovačkim društvima (Narodne novine broj 111/93, 34/99, 52/00 i 118/03)

Članak 423. i 455.

Ako su članovi uprave imenovani društvenim ugovorom, za donošenje odluke o opozivu njihova imenovanja potrebna je većina propisana za izmjenu društvenog ugovora (najmanje tri četvrtine od danih glasova ili društvenim ugovorom propisana veća većina), a ne obična većina danih glasova.

Prvostupanjskom presudom usvojen je tužbeni zahtjev tužitelja, te se utvrđuje da su odluke skupštine društva L. d.o.o. o opozivu tužitelja V. B. kao člana uprave L. d.o.o. i izmjeni članka 23. i čl. 28. društvenog ugovora ništa-

ve (točka I. izreke). Točkom II. izreke naloženo je tuženiku da tužitelju nakadi parnični trošak u iznosu od 1.464,00 kn u roku od 8 dana, a točkom III. izreke tužitelj je odbijen da zahtjevom za naknadu dijela parničnog troška u iznosu od 390,00 kn.

Iz obrazloženja pobijane presude proizlazi da su odluke skupštine društva L. d.o.o. o opozivu tužitelja kao člana uprave i izmjeni čl. 23. i čl. 28. društvenog ugovora ništave u smislu odredbe čl. 447. st. 1. točka 2. *(prije Novele iz 2003. godine – odluka je ništava ako nije donesena na način i u obliku propisanim Zakonom ili društvenim ugovorom)* Zakona o trgovačkim društvima, budući su donesene protivno odredbama čl. 455. st. 1. citiranog zakona. (…)

Prema utvrđenju prvostupanjskog suda, kako je tužbu podigao jedan od članova uprave, a društvo nema nadzorni odbor niti zastupnika, pravilno je sud društvu L. d.o.o., u smislu odredbi čl. 448. st. 1.*(prije Novele iz 2003. godine)* Zakona o trgovačkim društvima rješenjem broj P-32/03 od 29. siječnja 2003. godine postavio zastupnika u ovoj pravnoj stvari.

Prema odredbi čl. 423. st. 2. ZTD-a članovi društva svojom odlukom imenuju upravu društva. Ako se za člana uprave imenuje nekoga od njih, to se može učiniti i u društvenom ugovoru i za vrijeme dok je član uprave član u društvu. Prema utvrđenju prvostupanjskog suda, uvidom u društveni ugovor, utvrđeno je da su svi članovi društva ujedno i članovi uprave te da su **članovi uprave imenovani društvenim ugovorom** u kojemu su u čl. 28. naznačena i imena i prezimena članova uprave. Dakle, u konkretnom predmetu članovi uprave **imenovani** su temeljem čl. 28. društvenog ugovora, te je za donošenje odluke o opozivu člana uprave izmjenom društvenog ugovora potrebno tri četvrtine od danih glasova. Naime, odredba članka 455. st. 1. Zakona o trgovačkim društvima („Narodne novine“ br. 111/93, 34/99, 52/00 i 118/03, dalje: ZTD) propisuje da se **odluka o izmjeni društvenog ugovora** donosi **većinom od najmanje tri četvrtine od danih glasova**, s tim da se društvenim ugovorom može odrediti da je za to potrebna veća većina (a nikako manja), a ne običnom većinom kako to tumači tuženik. Odredbom čl. 32. Društvenog ugovora određeno je da se odluka o izmjeni društvenog ugovora donosi običnom većinom danih glasova, a ne dakle većinom od najmanje tri četvrtine od danih glasova, kako to propisuje citirana odredba ZTD-a, što odredbu članka društvenog ugovora dovodi u suprotnost sa zakonskom, a koja je norma kogentne naravi. Stoga se u konkretnom slučaju ima primijeniti zakonska odredba članka 455. st. 1. ZTD-a kako to pravilno zaključuje sud prvoga stupnja.

Slijedom navedenoga, neosnovan je tuženikov žalbeni navod da su odluke donesene na način kako je to propisano ZTD-om.

Pravilno sud prvoga stupnja smatra da u ovom slučaju nisu od značaja prigovori tuženika koji se odnose na nepostojanje, odnosno postojanje važnog razloga za opoziv tužitelja kao člana uprave budući društvenim ugovorom,

prema utvrđenju prvostupanjskog suda nije određeno da se članovi uprave mogu opozvati samo ako za to postoji važan razlog. Članovi društva mogu opozvati člana uprave u svako doba (čl. 27. društvenog ugovora) dakle bez navođenja bilo kakvog razloga.

Stoga se stav tuženika i žalbeni navod, kada smatra da se u ovom slučaju opoziva člana uprave ne primjenjuje odredba članka 424. st. 3. ZTD-a već odredba čl. 27. društvenog ugovora, ukazuje neosnovanim i to s razloga što je sud prvoga stupnja tuženikove prigovore i tužiteljeve navode u tom pravcu, ocijenio da nisu od značaja u ovoj pravnoj stvari, a što i ovaj sud kao drugostupanjski prihvaća.

Naime, odredbom čl. 424. st. 1. ZTD-a propisano je da članovi društva mogu svojom odlukom u svako doba opozvati člana uprave, a stavkom 3. istog člana da ako se članovi uprave imenuju društvenim ugovorom, tim se ugovorom može odrediti da ih se može opozvati samo ako za to postoji važan razlog, a što u konkretnom slučaju društvenim ugovorom nije predviđeno. Međutim, kao što je već rečeno tuženikovo pozivanje na odredbu članka 27. Društvenog ugovora nije odlučno, jer na valjanost pobijane odluke utječe okolnost da ista nije donesena na način propisan ZTD-om i društvenim ugovorom, u konkretnom slučaju odredbe članka 455. st. 1. ZTD-a iz već gore iznesenih razloga.

Odredbom čl. 447. st. 1. točka 1. ZTD propisano je da se tužbom može tražiti da se utvrdi da je odluka skupštine društva s ograničenom odgovornošću ništava, između ostalih razloga i ako nije donesena na način i u obliku propisanim ovim Zakonom ili društvenim ugovorom.

Stoga sud prvoga stupnja pravilno zaključuje da su odluke skupštine društva tuženika o opozivu tužitelja kao člana uprave i o izmjeni čl. 23. i čl. 28. društvenog ugovora, ništave u smislu odredbe članka 447. st. 1. t. 2. ZTD-a jer su donesene protivno odredbama čl. 455. st. 1. ZTD-a.

VTSRH, Pž-3027/03 od 12. rujna 2006. *(TS Osijek P-32/03 od 12. ožujka 2003.)*

73.

PRAVO TRGOVAČKIH DRUŠTAVA – PRIVREMENI UPRAVITELJ

Zakon o trgovačkim društvima (Narodne novine broj 111/93, 34/99, 53/00 i 118/03)

Članak 423. stavak 6.

Sud će po službenoj dužnosti ili na prijedlog zainteresirane osobe postaviti privremenog upravitelja društvu s ograničenom odgovornošću ako su za to ispunjeni zakonom propisani uvjeti. Okolnost da je osoba imenovana za privremenog upravitelja (i) ranije temeljem punomoći zastupala društvo s ograničenom odgovornošću u pojedinim sudskim postupcima ne dovodi u sumnju njeno zakonito i nepristrano obavljanje poslova oko imenovanja nove uprave te neodložnih poslova za društvo.

Sud je pravilno našao da su ispunjene zakonske pretpostavke za imenovanje privremenog upravitelja trgovačkom društvu M.-S d.o.o. Kutina, a imenovana privremena upraviteljica nije u sukobu interesa koji bi bio zapreka njenom imenovanju.

Društvo s ograničenom odgovornošću mora imati upravu koja vodi poslove društva, a sastoji se od jednog ili više direktora. Zakon nalaže da društvo mora imati barem jednog direktora koji čini upravu i uređuje postupak imenovanja uprave. Upravu imenuje skupština društva ako društvenim ugovorom ta ovlast nije prenijeta komu drugomu, a u iznimnim uvjetima ovlast imenovanja uprave za privremene potrebe ima i trgovački sud kod kojega je u sudskom registru upisano trgovačko društvo. Ako društvo ima jednog člana uprave i taj nije u mogućnosti obavljati poslove, nadzorni odbor (ako ga društvo ima) dužan je imenovati člana uprave. Ako društvo nema nadzorni odbor ili nadzorni odbor ne imenuje člana uprave na način uređen pravilom iz čl. 423. točka 5. ZTD, trgovački sud na čijem je području sjedište društva će na prijedlog zainteresirane osobe ili po službenoj dužnosti postaviti privremenog upravitelja. Dužnost je privremenog upravitelja da se brine oko imenovanja nove uprave, a do tada je ovlašten obavljati samo neodložne poslove (arg. iz čl. 423. točka 6. ZTD).

U ovom postupku ispunile su se navedene zakonske pretpostavke da sud po službenoj dužnosti imenuje privremenu upravu trgovačkom društvu M.-S d.o.o. Kutina:

- trgovačko društvo M.-S d.o.o. Kutina ima upisanog samo jednog člana društva S. M.,

- S. M. bio je i jedini član uprave društva,

- prema podacima iz smrtnog lista izdanog od Grada Zagreba, Gradskog ureda za opću upravu, Matični ured Dubrava od 8. lipnja 2005. godine S. M. je umro dana 25. svibnja 2005. godine pa je društvo ostalo bez uprave i skupštine.

Na temelju navedenih odlučnih činjenica koje ne spori ni sam žalitelj sud je imenovanjem Đ. D.-G., odvjetnice u Kutini, za privremenu upraviteljicu društva pravilno primijenio odredbe ZTD. Tvrdnje žalitelja da bi privremena upraviteljica bila u sukobu interesa time što je zastupala društvo u sudskim postupcima protiv predlagatelja nisu utemeljene. Žalitelj pogrešno smatra da bi privremena uprava morala zastupati interese trećih osoba u odnosu prema društvu u kojemu je privremeno imenovana. Suprotno takvom stajalištu, privremena uprava privremeno vodi poslove društva u interesu društva, a tek posredno njegovih vjerovnika i dužnika. Svaka uprava društva pa i ona privremena, brine se o interesima društva čije poslove vodi i eventualni sukob interesa mjeri se prema njegovim interesima i interesima društva koje zastupa. Ako su točne tvrdnje žalitelja da je imenovana upraviteljica poduzimala radnje za društvo koje su štetile interesima žalitelja, to ne govori o njenom odnosu spram društva što bi dovodilo u sumnju postojanje sukoba interesa. Sukob interesa postoji kada član uprave pa i privremeni upravitelj, ima kakav privatni interes koji je u suprotnosti s interesima društva i koji utječe ili postoji sumnja da bi mogao utjecati na zakonitost i nepristranost obavljanja poslova uprave. Žalitelj nije iznio niti jedan razlog koji bi ukazivao na privatne interese privremene upraviteljice spram interesa društva koji bi dovodili u sumnju njenu podobnost za privremeno vođenje poslova društva.

VTSRH, Pž-569/06 od 10. svibnja 2006. *(TS Sisak R1-21/05 od 13. prosinca 2005.)*

74.

PRAVO TRGOVAČKIH DRUŠTAVA – PRIVREMENA MJERA

Zakon o trgovačkim društvima (Narodne novine broj 111/93, 34/99, 52/00 i 118/03)

Članak 424. stavak 2.

U postupku pokrenutom tužbom radi davanja suglasnosti članova društva za opoziv imenovanja člana uprave, sud može privremenom mjerom zabraniti članu uprave povodom čijeg se opoziva vodi spor, vođenje poslova i zastupanje društva ako se učini vjerojatnim da bi njegovim daljnjim djelovanjem društvu bila pričinjena nenadoknadiva šteta.

Sud tu vjerojatnost nastanka nenadoknadive šteta mora ispitati.

Iz spisa proizlazi da je predlagatelj podnio prijedlog za određivanje privremene mjere, a radi osiguranja nenovčane tražbine predlagatelja osiguranja radi opoziva imenovanja članova uprave – zabranom L. R. i G.-u Z. vođenje poslova i zastupanje društva E. d.o.o. iz Novigrada. U prijedlogu za određivanje privremene mjere, predlagatelj navodi da je sudu podnio tužbu radi naloga tuženicima L. R. i G.-u Z. da daju suglasnost za opoziv imenovanja članova uprave društva E. d.o.o..

Prvostupanjski sud je uvidom u parnični predmet kod Trgovačkog suda u Pazinu broj P-842/2006 utvrdio da je tužitelj L. S.p.A., Milano podnio tužbu protiv tuženika L. Radin i G.-a Z., članova društva E. d.o.o., Novigrad, kojom se nalaže tuženicima kao članovima društva E. d.o.o., Novigrad davanje suglasnosti za opoziv imenovanja članova uprave društva E. d.o.o. u roku od 3 dana po pravomoćnosti presude, jer će u protivnom tu suglasnost zamijeniti presuda.

Pravilno sud prvoga stupnja ocjenjuje da se radi o tužbenom zahtjevu tužitelja koji po svom sadržaju odgovara zahtjevu propisanom u članku 424. stavku 2. Zakona o trgovačkim društvima („Narodne novine“ broj 118/03, dalje u tekstu: ZTD).

Naime, u vezi prijedloga tužitelja za određivanje privremene mjere napominje se da je odredbom članka 424. stavak 2. Zakona o trgovačkim društvima propisano da sud može u toku postupka – parnice pokrenute tužbom sudu radi davanja suglasnosti s opozivom imenovanja člana uprave društva koji je član društva, privremenom mjerom zabraniti članu uprave povodom čijeg se opoziva vodi spor, vođenje poslova i zastupanje društva, ako se učini vjerojatnim da bi njegovim daljnjim djelovanjem društvu bila učinjena nenadoknadiva šteta.

U cijelosti se prihvaća ocjena prvostupanjskog suda da predlagatelj, kada ukazuje na vjerojatnost da bi daljnjim djelovanjem postojeće uprave E. d.o.o., Novigrad bila pričinjena nenadoknadiva šteta tom društvu, te se poziva na činjenicu da su protivnici osiguranja dana 29. ožujka 2006. godine otuđili nekretninu u vlasništvu tog društva drugom društvu i čime predlagatelj osiguranja ukazuje na postojanje realne opasnosti da bi protivnici osiguranja svojim daljnjim djelovanjem načinili nenadoknadivu štetu društvu – da predlagatelji osiguranja nisu pružili dokaze da bi protivnici osiguranja svojim daljnjim djelovanjem načinili štetu društvu E. d.o.o., Novigrad.

VTSRH, Pž-4113/06 od 29. kolovoza 2006. *(TS Pazin R1-52/06 od 9. lipnja 2006.)*

75.

PRAVO TRGOVAČKIH DRUŠTAVA – SKLAPANJE UGOVORA SA SAMIM SOBOM

Zakon o trgovačkim društvima (Narodne novine broj 111/93, 34/99, 52/00 i 118/03)

Članak 426. stavak 7.

Ako društvo ima samo jednog člana, koji je i jedini član uprave, on može sklopiti pravni posao u ime društva i sa samim sobom samo ako za to ima posebnu ovlast društva i ako se posao sklapa radi ispunjenja obveze društva.

Napomena: Novelom iz 2003. godine (članak 207. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o trgovačkim društvima) propisani su stroži uvjeti pod kojima član uprave društva s ograničenom odgovornošću može sklopiti ugovor sa samim sobom (pravni posao mora se sklopiti u pisanom obliku ili se o tome mora sastaviti isprava s tekstom onog što je dogovoreno).

Zakonito i pravilno je prvostupanjski sud postupio kada je odbio tužitelja sa tužbenim zahtjevom utvrdivši pri tom da je u vrijeme sklapanja ugovora tužitelj bio jedini član uprave *(i jedini član društva)* tuženika prije nego što je tuženik pao pod stečaj. Žalitelj niti u žalbi ne spori da je on u vrijeme sklapanja ugovora o zakupu od 1. kolovoza 1995. godine bio jedini član uprave tuženika. U tom ugovoru nije navedeno nikakvo ispunjenje ranije postojeće obveze tuženika prema tužitelju radi koje bi obveze bio sklopljen navedeni ugovor, niti da se time ispunila ranije postojeća obveza tuženika. Proizlazi dakle da ugovor o zakupu od 1. kolovoza od 1995. godine nije imao svrhu da bi tuženik izvršio neku ranije postojeću obvezu koju bi morao ispuniti tim ugovorom.

Prema odredbi članka 426. stavak 7. *(prije Novele iz 2003. godine)* ZTD-a, ako društvo ima samo jednog člana koji je istodobno i jedini član uprave on ne može, ako mu se ne dozvoli drugačije sklapati u ime društva pravne poslove sa samim sobom ili kao zastupnik nekog drugog osim ako se posao sklapa isključivo radi ispunjenja neke obveze.

Prema utvrđenom činjeničnom stanju ugovor o zakupu od 1. kolovoza 1995. godine nije sklopljen radi ispunjenja nekakve obveze tuženika prema tužitelju ili obrnuto. Proizlazi da je tužitelj kao tadašnji jedini član uprave tuženika sklopio ugovor u ime tuženika kao jedini član uprave te je istodobno i tužitelj kao fizička osoba bio zakupodavac, dakle, stranka jednog te istog ugovora. Navedeno postupanje tužitelja u suprotnosti je sa člankom 426. stavak 7. ZPD-a. Zbog toga zakonito i pravilno je utvrdio prvostupanjski sud kad je tužbeni zahtjev odbio.

VTSRH, Pž-1651/03 od 12. rujna 2006. *(TS Osijek P-577/02 od 9. siječnja 2003.)*

76.

PRAVO TRGOVAČKIH DRUŠTAVA – EVIDENCIJA ODLUKA SKUPŠTINE

Zakon o trgovačkim društvima (Narodne novine broj 111/93, 34/99, 52/00 i 118/03)

Članak 446.

Sve odluke koje su članovi društva s ograničenom odgovornošću donijeli na skupštini ili pisanim putem unose se u posebnu knjigu odluka. Izvod iz te knjige odluka uprava društva dužna je dostaviti članu društva na njegov zahtjev bez odgađanja preporučenim pismom.

Članak 446. Zakona o trgovačkim društvima regulira „Evidenciju odluka skupštine“.

Prema članku 446. stavku 1. Zakona o trgovačkim društvima, odluke donesene na skupštini i one donesene pisanim putem moraju se bez odgađanja unijeti u posebnu knjigu odluka. Svaki član društva ima za vrijeme radnog vremena društva pravo uvida u knjigu odluka.

Prema članku 446. stavku 2. Zakona o trgovačkim društvima, svakome članu društva mora se na njegov zahtjev bez odgađanja preporučenim pismom dostaviti izvod iz svih odluka koje su unesene u knjigu odluka potpisane od strane uprave uz priopćenje dana i mjesta donošenja te podataka o upisu u tu knjigu.

Dakle, knjigu odluka dužna je voditi uprava društva, te je dužna bez odgode upisati sve odluke koje donese skupština društva, odnosno članovi društva pisanim putem. Svaki član društva ima pravo saznati sadržaj Knjige odluka i to neposrednim uvidom u knjigu odluka tijekom radnog vremena, odnosno može zahtijevati da mu se dostavi izvod iz Knjige odluka koji sadrži one odluke koje ga zanimaju ili sve odluke koje su unesene u knjigu odluka. Ovaj izvod uprava društva dužna je potpisati, naznačiti dan i mjesto donošenja odluka koje se nalaze u izvodu, naznačiti vrijeme upisa u Knjigu odluka, te dostaviti takav izvod članu preporučenim pismom.

Prema tome, nisu postojale nikakve zapreke da tužitelj zatraži od uprave društva da mu se dostavi sporna odluka; a sve u skladu sa citiranim odredbama Zakona o trgovačkim društvima.

VTSRH, Pž-6110/03 od 21. lipnja 2006. *(TS Rijeka P-428/03 od 22. svibnja 2003.)*

77.

PRAVO TRGOVAČKIH DRUŠTAVA – POVEĆANJE TEMELJNOGA KAPITALA NOVIM UPLATAMA

Zakon o trgovačkim društvima (Narodne novine broj 111/93, 34/99, 52/00 i 118/03)

Članak 457.

Povećanje temeljnoga kapitala novim uplatama moguće je jedino temeljem odluke članova društva s ograničenom odgovornošću o izmjeni društvenog ugovora. Ako članovi društva nisu donijeli odluku o izmjeni društvenog ugovora, ne postoji niti obveza na uplatu novih temeljnih uloga ili povećanju postojećih. Obveza uplate novog ili povećanjem postojećeg temeljnog uloga nije moguća temeljem ugovora o prijenosu poslovnog udjela.

Nije sporno da je obveza prvotuženika I. Z. sukladno odredbi čl. 7. Ugovora o prijenosu udjela uz dokapitalizaciju od 1. rujna 1994. godine bila „dokapitalizacija“ društva drugotuženika L. Z. d.o.o., na način da je nakon prvotno uplaćenih 200.000,00 DEM sukladno odredbi čl. 4. Ugovora, prvotuženik I. Z. dužan unijeti u društvo „daljnji iznos dokapitalizacije u visini od 800.000,00 DEM“. Prvostupanjski je sud utvrdio da prvotuženik I. Z. nije postupio po toj ugovornoj odredbi, obrazlažući to činjenicom da prvotuženik nije isplatio na račun drugotuženika 800.000,00 DEM. Osnovano tuženici tijekom prvostupanjskog postupka, pa i u žalbi ističu da iz odredbe čl. 7. Ugovora ne proizlazi obveza plaćanja, već dokapitalizacije. Nije sporno da stranke pod dokapitalizacijom smatraju povećanje temeljnog kapitala drugotuženika L. Z.. Takovim tumačenjem Ugovora ne proizlazi dakle da je prvotuženik jednostavno dužan na račun drugotuženika isplatiti 800.000,00 DEM, već za taj iznos izvršiti povećanje temeljnog kapitala. Postupak povećanja temeljnog kapitala društva s ograničenom odgovornošću podrazumijeva donošenje odluke članova društva o izmjeni društvenog ugovora, sukladno odredbi čl. 457. st. 1. Zakona o trgovačkim društvima ("Narodne novine" br. 111/93, 34/99, 52/00 i 118/03, dalje ZTD), osim ako se temeljem odredbe čl. 635. ZTD na drugotuženika još primjenjuje Zakon o poduzećima („Narodne novine“ br. 53/91 i 58/93), u kojem slučaju treba primijeniti odredbe toga propisa i općih akata drugotuženika. S obzirom da je za postupak povećanja temeljnog kapitala društva potrebna odluka članova društva (skupštine društva), a uplata na ime povećanja se vrši tek po donesenoj odluci, te s obzirom na činjenicu da je tužitelj nesporno član društva drugotuženika, u prvostupanjskom je postupku bilo nužno raspraviti tvrdnje tuženika da do povećanja temeljnog kapitala nije došlo zbog ponašanja tužitelja. Ukoliko je tako, onda nema mjesta tvrdnji da prvotuženik nije ugo-

vornu obvezu ispunio u roku, pa samim tim niti mjesta primjeni odredbe čl. 125. ZOO o raskidu ugovora po samom zakonu kada je rok bitan sastojak ugovora.

VTSRH, Pž-7778/03 od 31. siječnja 2006. *(TS Split P-2329/96 od 12. veljače 2003.)*

78.

PRAVO TRGOVAČKIH DRUŠTAVA – PODUZETNIČKI UGOVOR; SUGLASNOST SKUPŠTINE

Zakon o trgovačkim društvima (Narodne novine broj 111/93, 34/99, 52/00 i 118/03)

Članak 481.

Poduzetnički ugovor o zakupu valjan je kada se s njim suglasi (glavna) skupština društva.

Ugovor koji sklopi uprava društva bez suglasnosti skupštine trgovačkog društva je ništav jer je protivan prisilnom propisu.

Iz spisa tj. iz obrazloženja pobijane presude proizlazi da su dana 31. listopada 2001. godine tuženik ad.1. i tuženik ad.2. sklopili ugovor o zakupu hotela u kojem je prvotuženik kao zakupodavac, dao drugotuženiku kao zakupoprimcu, u zakup cjelokupni pogon koji se sastoji od nekretnina, pobliže opisanih u ugovoru o zakupu hotela, a koji ugovor je pravilno prvostupanjski sud ocijenio poduzetničkim ugovorom iz članka 480. stavak 1. točka 3. Zakona o trgovačkim društvima („Narodne novine“ broj 111/93, 34/99, 121/99, 52/00 i 118/03, dalje u tekstu: ZTD).

Prema članku 480. stavku 1. točka 3. *(prije Novele iz 2003. godine)* ZTD-a, poduzetnički su ugovori kojima se društva kapitala obvezuju da će svoj pogon dati u zakup drugome ili mu ga na drugi način prepustiti (ugovor o zakupu pogona, ugovor o prepuštanju pogona).

Ugovor o zakupu pogona je ugovor kojim društvo kapitala – zakupodavatelj daje u zakup određenoj osobi – zakupoprimatelju svoj cjelokupni pogon na određeno vremensko razdoblje, a zakupoprimatelj se obvezuje plaćati zakupodavatelju ugovorom određenu zakupninu. Bitno je naglasiti da zakupoprimatelj vodi cjelokupni pogon zakupodavatelja u svoje ime i za svoj račun. Ugovorom je posebno precizno određeno što se smatra pogonom koji se daje u zakup. Dakle, zaključak je ovoga suda da je pravilna ocjena prvo-

stupanjskog suda da se radi o poduzetničkom ugovoru iz članka 480. stavak 1. točka 3. Zakona o trgovačkim društvima.

Prema ocjeni ovoga vijeća, pravilno je sud prvoga stupnja primijenio odredbu članka 481. Zakona o trgovačkim društvima.

Prema članku 481. stavku 1. ZTD-a, poduzetnički ugovor je valjan kada se s njime suglasi skupština društva. Odluka o tome donosi se glasovima koji predstavljaju najmanje 3/4 temeljnog kapitala zastupljenog na skupštini društva pri donošenju odluke. Statutom se može odrediti da je za to potrebna veća većina, a može se zahtijevati i ispunjenje dodatnih pretpostavki.

Poduzetničke ugovore kojima se preuzima karakteristična činidba mogu sklopiti samo društva kapitala. Bitno je da je potrebna suglasnost skupštine društva, koje se obvezuje na karakterističnu činidbu. U ugovoru o zakupu pogona, to je društvo koje daje svoj pogon u zakup.

Obzirom na pravni i gospodarski značaj poduzetničkog ugovora, zakonodavac je propisao da je za sklapanje tih ugovora potrebna suglasnost skupštine društva, jer time članovi društva, a ne uprava odlučuju o sklapanju takvih ugovora.

Slijedom iznesenoga, pravilno je sud prvoga stupnja primijenio odredbu članka 481. stavak 1. Zakona o trgovačkim društvima o suglasnosti skupštine pa je a contrario pravilno zaključio da je ta suglasnost izostala. (…)

Isto tako, neosnovani su navodi žalitelja u dijelu u kojem tvrdi da prvostupanjski sud nije pravilno primijenio odredbe Zakona o trgovačkim društvima odnosno odredbe Zakona o obveznim odnosima („Narodne novine“ broj 53/91, 73/91, 111/93, 3/94, 107/95, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01 i 35/05, dalje u tekstu: ZOO) – o ništavosti.

Zakon o trgovačkim društvima, sukladno pravnoj književnosti i zakonodavstvu razlikuje nevaljanost pravnog posla: ništavost i pobojnost. Ta dva instituta su uređena Zakonom o obveznim odnosima (članak 103. do članak 117. ZOO-a). Kao opći propis primjenjuju se i na odluke spornog ugovora, ako odredbama Zakona o trgovačkim društvima nije posebno propisano (članak 355. do članak 366. ZTD-a) ili ostalim odredbama ZTD-a glede materije koja se odnosi na ova dva instituta, što znači da je Zakon o trgovačkim društvima u odnosu na Zakon o obveznim odnosima – lex specialis.

Obzirom da skupština može jedino dati ili odbiti suglasnost na ugovor (arg. iz članka 481. ZTD-a), jer ako odbije suglasnost, za to nitko nije odgovoran i odatle ne nastaje nikakvo pravo druge ugovorne strane na nadoknadu bilo kakvih troškova; te imajući u vidu da je moguća izmjena ugovora, samo uz suglasnost skupštine, slijedi zaključak da se time sprječava eventualno zaobilaženje nadležnosti skupštine. Sva ta pravila, a u skladu s pravnom prirodom i zakonskim pravima i obvezama ugovornih strana u poduzetničkim

ugovorima, upućuju na zaključak da se radi o ništavosti takvih poduzetničkih ugovora (…).

VTSRH, Pž-3756/03 od 10. listopada 2006. *(TS Dubrovnik P-11/03 od 24. ožujka 2003.)*

79.

PRAVO TRGOVAČKIH DRUŠTAVA – UPIS U SUDSKI REGISTAR NASTANKA RAZLOGA ZA PRESTANAK DRUŠTVA

Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o trgovačkim društvima (Narodne novine broj 118/03)

Članak 319.

Registarski sud dužan je po službenoj dužnosti upisati u sudski registar nastanak razloga za prestanak društva (d.d. ili d.o.o.) ako društvo u roku od godine dana od dana početka primjene Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o trgovačkim društvima nije podnijelo prijavu za upis u sudski registar usklađenja temeljnog kapitala i dionica odnosno temeljnih uloga koji su izraženi u njemačkim markama tako da budu izraženi u hrvatskim kunama.

Napomena: Ako društvo nije podnijelo prijavu za upis usklađenja temeljnog kapitala i dionica odnosno temeljnih uloga izraženih u hrvatskim kunama u zakonskom roku, sud ne mora zaključkom pozivati društvo da dostavi dokaze da je u zakonskom roku postupilo po Zakonu o izmjenama i dopunama Zakona o trgovačkim društvima.

Sukladno odredbi članka 319. stavak 3. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o trgovačkim društvima („Narodne novine“ broj 118/03, nastavno: ZIDZTD) dionička društva i društva s ograničenom odgovornošću čiji su temeljni kapital i dionice, odnosno temeljni ulozi u skladu sa Zakonom izraženi u njemačkim markama, *dužna su ih uskladiti* s odredbama izmijenjenih članaka 162., 163., 389. i 390. stavak 1. Zakona *i registarskom sudu podnijeti prijavu* za upis promjene u sudski registar *u roku od godine dana od dana početka primjene tog Zakona* (…). Prema stavku 4. istoga članka Zakona za društva koja ne postupe u skladu s odredbama stavka 3. Zakona *smatra se* da je prvoga dana nakon isteka godine dana od dana početka primjene tog Zakona *nastupio razlog za prestanak društva* koji će registarski sud upisati u sudski registar *po službenoj dužnosti*.

Iako spisu ne prileži izvadak iz sudskog registra za subjekt upisa, s obzirom da žalitelj u žalbi ne osporava da su njegov temeljni kapital i temeljni

ulozi izraženi u njemačkim markama, ovaj drugostupanjski sud smatra da se na subjekt upisa primjenjuje odredba članka 319. stavak 3. ZIDZTD-a.

Obzirom se ZIDZTD počeo primjenjivati 1. siječnja 2004. godine (članak 326. tog Zakona), subjekt upisa je morao (kumulativno): 1) do 1. siječnja 2005. godine donijeti odluku o usklađenju temeljnog kapitala i dionica tako da isti budu izraženi u kunama, i 2) do 1. siječnja 2005. godine podnijeti registarskom sudu prijavu za upis te promjene.

Kako žalitelj niti ne tvrdi da je do 1. siječnja 2005. godine donio odluku o usklađenju temeljnog kapitala i dionica, niti da je do 1. siječnja 2005. godine podnio prijavu za upis te promjene registarskom sudu, pravilno je i zakonito prvostupanjski sud donio pobijano rješenje.

VTSRH, Pž-4317/06 od 29. kolovoza 2006. *(TS Zagreb Tt-06/1132 od 15. svibnja 2006.)*

80.

PRAVO TRGOVAČKIH DRUŠTAVA – ISPITIVANJE PRETPOSTAVKI ZA UPIS U SUDSKI REGISTAR

Zakon o sudskom registru (Narodne novine broj 1/95, 57/96, 1/98, 30/99, 45/99 i 54/05)

Članak 43.

Postupak za upis u sudski registar je izvanparnični i strogo formalni postupak u kojem sud ispituje postojanje pretpostavki za upis u sudski registar.

Osnovano žalitelj navodi i da u konkretnom slučaju nije bilo mjesta da se u ovom registarskom postupku na odgovarajući način primijene odredbe ZPP-a o prekidu postupka. Iz predmetne prijave proizlazi da predlagatelj zahtijeva u sudski registar upisati promjenu jedinog člana društva, promjenu člana uprave i promjenu odredaba akta o osnivanju. Predlagatelj je predmetnoj prijavi priložio određene isprave. Postupak za upis u sudski registar izvanparnični je i strogo formalni postupak. Postupak ispitivanja pretpostavki za upis u sudski registar propisan je odredbom članka 43. ZSR-a. Odredbom stavka 1. toga članka propisano je da, prije nego što donese rješenje o upisu, registarski sud ispituje je li udovoljeno pretpostavkama za osnovanost prijave iz zahtjeva za upis. U kojim je slučajevima osnovana prijava za upis uređeno je odredbom stavka 3. toga članka, a u kojim je slučajevima osnovan zahtjev za upis uređeno je stavkom 4. toga članka.

Ukoliko su navedene pretpostavke ispunjene, nije bilo razloga da prvostupanjski sud ne odluči o upisu na način da usvoji zahtjev iz prijave.

S obzirom na navedeno, valjalo je na osnovi odredbe članka 61. točke 3. ZSR-a ukinuti pobijano rješenje i predmet vratiti prvostupanjskom sudu na ponovni postupak.

VTSRH, Pž-4484/06 od 5. rujna 2006. *(TS Split Tt-06/929 od 21. lipnja 2006.)*

81.

PRAVO TRGOVAČKIH DRUŠTAVA – ODBAČAJ PRIJAVE ZA UPIS: BRISANJE PROVEDENOG UPISA

Zakon o sudskom registru (Narodne novine broj 1/95, 57/96, 1/98, 30/99, 45/99 i 54/05)

Članak 45. stavak 7. i članak 62. stavak 3.

Zakon o javnom bilježništvu (Narodne novine broj 78/93)

Članak 77.

U slučaju ako je prijava za upis podnesena bez legalizacije potpisa ovlaštene osobe, sud takvu prijavu mora odbaciti.

Kada drugostupanjski sud ukine rješenje prvostupanjskog suda o upisu u sudski registar on ujedno svojom odlukom (i) briše upis proveden temeljem (ukinutog) prvostupanjskog rješenja.

Prvostupanjski sud je na temelju pobijanog rješenja, a prema podacima utvrđenim u prilogu toga rješenja, koji je njegov sastavni dio i sadrži podatke za upis u glavnu knjigu, upisao promjenu člana uprave u registarskom ulošku predlagatelja, tako što je dosadašnje podatke za člana uprave, uvodno navedenog sudionika, označio stavljanjem oznaka ispred tih podataka, uz napomenu da su označeni podaci prestali važiti.

Prema objašnjenju registarskoga suda iz popratnog izvješća od 27. lipnja 2006. godine, sud je upis temeljio na odluci o imenovanju (pravilno razrješenju) člana uprave od 23. veljače 2006. godine, koju je uzeo kao vjerodostojnu ispravu, iako je odluka dostavljena sudu nakon podnošenja prijave, te unatoč tomu što je uz prijavu već bila dostavljena, ali kasnija odluka o imenovanju (razrješenju) iste osobe, jer da se radi o deklaratornom upisu promjene člana uprave u skladu s člankom 425. stavkom 4. Zakona o trgovačkim društvima („Narodne novine“ broj: 111/93, 34/99, 121/99, 52/00 i

118/03, dalje ZTD), a odluka na kojoj je sud temeljio upis proizvodi pravne učinke od dana njezinog donošenja. (…)

Ispitavši pobijano rješenje temeljem odredbe čl. 365. Zakona o parničnom postupku („Narodne novine“ 53/91, 91/92, 112/99, 88/01 i 117/03, nastavno ZPP) u vezi sa odredbom čl. 20. st. 2. ZSR, ujedno pazeći po službenoj dužnosti na bitne povrede odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 2. t. 4., 6., 8., 9. i 11. ZPP-a i na pravilnu primjenu materijalnog prava, ovaj je sud utvrdio da je prvostupanjski sud donijevši pobijano rješenje, uslijed nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, pogrešno primijenio članak 43. i 45. ZSR kao i članak 425. ZTD-a.

Ovo stoga što registarski sud kod ispitivanja pretpostavki za upis, nije ispitao je li prijava od 4.4.2006. godine javno ovjerena, zatim je li predlagatelj dostavljenim ispravama dokazao činjenice odlučne za upis, te jesu li uopće ispunjene zakonom propisane pretpostavke za upis u registar, neovisno od toga što je predmetni upis deklaratorne naravi, kako je to izrekom uređeno u članku 425. stavak 4. ZTD-a, obzirom da je postupak u pogledu ispitivanja pretpostavki za upis predviđen na isti način (čl. 43. ZSR).

Da postupak nije pokrenut podnošenjem javno ovjerene prijave sudu, ovaj je sud ustanovio uvidom u prijavu za upis u sudski registar od 4.4.2006. godine, bez oznake poslovnog broja upisnika „Tt“ u kojoj je ispod svojeručnog potpisa podnositelja prijave, umjesto potvrde o ovjeri potpisa koja mora sadržavati sve ono što je propisano u članku 77. Zakona o javnom bilježništvu („Narodne novine“ broj 78/93, 29/94, dalje ZJB), stavljen samo službeni pečati javnog bilježnika i sudskog tumača, te je obračunata nagrada i pristojba.

Naime, prema odredbi članka 77. stavak 1. ZJB, valjanom se legalizacijom smatra kada javni bilježnik potvrđuje da je stranka u njegovoj nazočnosti svojeručno pismeno potpisala, ili da je potpis, koji je već na pismenu, pred njim priznala kao svoj, a ako se ovjerava potpis zastupnika pravne osobe, javni bilježnik može u ovjeri potvrditi da je ta osoba potpisala za pravnu osobu, ako je tu okolnost prethodno utvrdio.

Tako je postupio javni bilježnik kada je ovjeravao potpis D. Z. na odluci o razrješenju člana uprave od 31.3.2006. godine, koji je u njegovoj nazočnosti odluku svojeručno potpisao, kao osoba ovlaštena za zastupanje člana društva, koju okolnost je javni bilježnik prethodno utvrdio iz potvrde javnog bilježnika G. W., iz Engleske (Leeds), sa apostille Glavnog državnog tajnika Nj.V. za vanjske poslove broj: G 919889 od 18. siječnja 2006. godine, međutim javno ovjerovljena odluka je prilog uz prijavu, kojim se ne mogu konvalidirati utvrđeni nedostaci oblika prijave. Osim toga, prijava je podnesena od više osoba a legaliziran je potpis samo jedne osobe.

Zbog činjenice što je prijava bila podnesena bez legalizacije potpisa ovlaštenih osoba sud je takvu prijavu u smislu članka 45. stavak 7. ZSR bio dužan odbaciti.

Nadalje, da prvostupanjski sud nije ispitao isprave kojima se dokazuju činjenice odlučne za upis, ovaj sud je ustanovio iz samih priloga, u ovom slučaju iz odluka o razrješenju, koje je sud razmatrao suprotno svim pravilima postupka, na način da je javno ovjerenu odluku o razrješenju dostavljenu uz prijavu jednostavno prekrižio, te je upis utemeljio na odluci i ostalim isprava dostavljenih od osobe koja zasigurno ne zastupa predlagatelja, već eventualno osnivača, što ovaj sud nije posebno ispitivao.

Na taj je način registarski sud postupio suprotno članku 43. ZSR i članku 425. stavak 2. ZTD-a kojim se uređuje upis u sudski registar promjena članova uprave i njihovih ovlaštenja.

S obzirom na navedeno, ovaj je sud rješavajući o žalbi sudionika, temeljem članka 61. stavak 3. ZSR riješio kao u izreci, te je temeljem članka 62. stavak 3. ZSR provedeni upis brisao.

VTSRH, Pž-4226/06 od 12. rujna 2006. *(TS Split Tt-06/832 od 26. travnja 2006.)*

82.

PRAVO TRGOVAČKIH DRUŠTAVA – PRAVO NA ŽALBU

Zakon o sudskom registru (Narodne novine broj 1/95, 57/96, 1/98, 30/99, 45/99 i 54/05)

Članak 59.

Osoba koja smatra da su joj rješenjem o upisu u sudski registar povrijeđena prava i interesi utemeljeni na zakonu, a nije joj dostavljen prijepis rješenja, može žalbom pobijati to rješenje u roku od 15 dana od saznanja za upis, a najkasnije u roku od 60 dana od dana objave upisa.

Uvidom u prvostupanjski spis broj Tt-04/5939 sud je utvrdio da na listu 26 spisa prileži zahtjev za pokretanje postupka za brisanje upisa pripajanja bez datuma, podnesen od strane Ustanove LJEKARNE Š. Zagreb, potpisan po J. Š., da na listu 28 spisa prileži otkaz punomoći S. V., odvjetnici iz Zagreba koji je zaprimljen na sudu 6. prosinca 2004. godine također potpisan po J. Š. za Ustanovu LJEKARNE Š., te je povodom tog zahtjeva zaključkom od 9. prosinca 2004. godine Trgovački sud u Zagrebu pokrenuo postupak brisanja postupka pripajanja ustanove LJEKARNE Š. Zagreb, u ustanovu LJEKARNE D. Zagreb koji zaključak prileži na listu 29 spisa.

Obzirom da je predmetni zaključak donesen na temelju zahtjeva ustanove LJEKARNE Š. za pokretanje postupka za brisanje upisa pripajanja jasno je da je prije donošenja tog zaključka od 9. prosinca 2004. godine žalitelj saznao za rješenje broj Tt-04/5939-2 od 8. lipnja 2004. godine koje pobija žalbom u ovom postupku.

No, navedene činjenice u ovom slučaju nisu niti relevantne za odlučivanje o žalbi obzirom da je odredbom članka 59. stavak 3. Zakona o sudskom registru („Narodne novine“ broj 1/95, 57/96, 45/99 i 54/05) propisano da osoba koja smatra da su joj rješenjem o upisu povrijeđena prava i interesi utemeljeni na zakonu, a nije joj dostavljen prijepis rješenja, žalbu može podnijeti u roku 15 dana od dana saznanja za upis, ali najkasnije u roku od 60 dana od dana objave upisa.

Uvidom u „Narodne novine“ broj 137/04 sud je utvrdio da je upis pripajanja ustanove LJEKARNE Š. ustanovi LJEKARNI D. temeljem rješenja Trgovačkog suda u Zagrebu poslovni broj Tt-04/5939-2 objavljen dana 1. listopada 2004. godine, što znači da je zadnji dan roka za žalbu 30. studenog 2004. godine, a kako je sudionik ustanova LJEKARNE Š. Zagreb žalbu podnio protiv navedenog rješenja dana 9. ožujka 2006. godine valjalo je navedenu žalbu primjenom odredbe članka 59. stavak 3. i članka 61. točka 1. Zakona o sudskom registru odbaciti kao nepravovremenu, kako je riješeno u izreci.

VTSRH, Pž-2456/06 od 31. svibnja 2006. *(TS Zagreb Tt-04/5939 od 18. lipnja 2004.)*

83.

PRAVO TRGOVAČKIH DRUŠTAVA – TUŽBA ZA UTVRĐENJE NIŠTAVOSTI UPISA

Zakon o sudskom registru (Narodne novine broj 1/95, 57/96, 1/98, 30/99, 45/99 i 54/05)

Članak 77.

Sud će odbaciti tužbu za utvrđenje ništavosti upisa u sudski registar ako je ta tužba podnesena nakon proteka prekluzivnog roka od 30 dana od dana kada je tužitelj saznao za razlog ništavosti.

Predmet spora je utvrđenje ništavosti upisa u sudski registar Odluke društva U. d.o.o. o opozivu i imenovanju članova uprave toga društva od 13. srpnja 2001. godine.

Prema ocjeni ovoga vijeća, pravilno je prvostupanjski sud primijenio odredbu članka 77. Zakona o sudskom registru („Narodne novine“ broj 1/95, 57/96, 1/98, 30/99, 45/99 i 54/05, dalje u tekstu: ZSR).

Članak 77. Zakona o sudskom registru regulira „Tužbu za utvrđenje ništavosti upisa“.

Prema članku 77. stavku 1. Zakona o sudskom registru, tužbom se može tražiti utvrđenje ništavosti upisa, ako je upis obavljen na temelju lažne isprave, ako su u ispravi na temelju koje je obavljen upis navedeni neistiniti podaci ili isprava ne sadrži podatke potrebne za upis, ako je isprava potvrđena ili izdana u nezakonito provedenom postupku, ako je nezakonito provedena radnja u kojoj se podaci upisuju u registar, ili ako postoje drugi zakonom propisani razlozi.

Prema članku 77. stavku 3. Zakona o sudskom registru, tužba se podnosi u roku od 30 dana od dana kada je tužitelj saznao za razlog ništavosti, ali se ne može podnijeti nakon proteka roka od 3 godine od dana upisa.

Pravilno prvostupanjski sud tumači i primjenjuje citirani članak 77. Zakona o sudskom registru. Naime, sud prvoga stupnja utvrđuje uvidom u spis Trgovačkog suda u Rijeci poslovni broj P-1960/01, u kojem su stranke iste kao u ovom predmetu, a tužbom se traži utvrđenje ništavosti Odluka o opozivu tužitelja B. V. kao člana uprave od 29. lipnja 2001. godine, odnosno uvidom u zapisnik od 18. travnja 2002. godine, sud zaključuje da je tužitelj za razloge ništavosti koje ističe u svojoj tužbi (nepostojanje potpisa svih članova društva na spornoj odluci) saznao na ročištu 18. travnja 2002. godine u predmetu P-1960/01. Iz tog zapisnika je vidljivo da je na tome ročištu osobno punomoćniku tužitelja uručena knjiga Odluka društva U. d.o.o., a iz te knjige Odluka je vidljivo da se u istoj nalazi i Odluka o opozivu i imenovanju članova uprave od 13. srpnja 2001. godine. U cijelosti se prihvaća zaključak prvostupanjskog suda da je tužitelj na ročištu 18. travnja 2002. godine, a koje je održano u predmetu P-1960/01, saznao za spornu odluku kao i za nedostatke te odluke, odnosno za razloge ništavosti upisa te odluke u sudski registar.

Kako je tužitelj podnio tužbu tek 5. ožujka 2003. godine, pravilno je sud prvoga stupnja ocijenio da je takva tužba nedopuštena, jer je podnijeta protekom roka od 30 dana od dana kada je tužitelj saznao za razloge ništavosti upisa.

Dakle, tekst odredbe članka 77. Zakona o sudskom registru upućuje na zaključak da se ovdje radi o prekluzivnom roku tj. o roku čijim protekom prestaje pravo na podnošenje tužbe. Posljedica podnošenja tužbe poslije isteka tog roka je odbacivanje tužbe, a bez upuštanja u meritum spora.

VTSRH, Pž-6110/03 od 21. lipnja 2006. *(TS Rijeka P-428/03 od 22. svibnja 2003.)*

C - PRAVO VRIJEDNOSNIH PAPIRA

(**Zakon o mjenici,** Narodne novine broj 74/94); **Pravilnik o obliku i sadržaju bjanko zadužnice** (Narodne novine broj 107/99, 135/99, 18/00)

84.

PRAVO VRIJEDNOSNIH PAPIRA – DAVANJE AVALA

Zakon o mjenici (Narodne novine broj 74/94)

Članak 30.

Za davanje avala dovoljan je potpis neke osobe na licu mjenice, osim ako je u pitanju potpis trasanta ili trasata. Za postojanje i pravovaljanost avala na licu mjenice nije potrebno izražavanje posebnim izrazom „per aval“ ili sličnim izrazom.

Pravilno je sud prvoga stupnja primijenio odredbu članka 30. Zakona o mjenici („Narodne novine“ broj 74/94).

Naime, odredbom članka 30. Zakona o mjenici propisano je:

(1) Aval (mjenično jamstvo) se daje na mjenici ili na alonžu i potpisuje ga avalist.

(2) Aval se izražava riječima „per aval“, „kao jamac“, „kao poruk“ ili ma kojim drugim izrazom koji to isto znači.

(3) Za davanje avala dovoljan je potpis na licu mjenice, osim ako je u pitanju potpis trasata ili trasanta.

(4) Iz avala treba se vidjeti za koga je dan. Ako se to ne vidi vrijedi kao da je dan za transanta.

Dakle, predmet spora u odnosu na drugotuženika predstavlja zahtjev tužitelja radi isplate iznosa kojeg ovaj tuženik duguje na temelju obveze koja proizlazi iz mjenice izdane po prvotuženiku Š. K. S. P. P. R. d.o.o., Zagreb, kao trasanta u korist tužitelja, a koju je mjenicu drugotuženik N. K. avalirao i time preuzeo mjeničnu obvezu kao mjenični jamac avalista, što je učinio u svrhu osiguranja novčanog potraživanja tužitelja prema drugotuženiku.

Prema ocjeni ovoga vijeća, pravilno je utvrđenje prvostupanjskog suda da je drugotuženik N. K. potpisao mjenicu u svojstvu zakonskog zastupnika prvotuženka i uz taj potpis je otisnut i žig ove pravne osobe kao izdatnika mjenice, odnosno trasanta, koja je mjenica izdana u korist tužitelja i glasi na iznos od 446.298,58 kn, što ukazuje, da je drugotuženik N. K. potpisao mjenicu u ime trasanta prvotuženika, pa je razvidno iz navedenih okolnosti, kako to zaključuje prvostupanjski sud, da drugotuženik nije potpisao mjenicu u svojstvu osobnog trasanta, nego kao zakonski zastupnik u ime trasanta. Stoga, kraj nesporne okolnosti da je drugotuženik potpisao mjenicu još na drugom mjestu, bez oznake da to čini u ime druge osobe kao na onom mjestu na kojem je mjenicu potpisao u ime prvotuženika, ukazuje, kako je to pravilno ocijenio prvostupanjski sud – da je tim potpisom drugotuženik preuzeo mjeničnu obvezu kao mjenični jamac, odnosno avalista, a što je u skladu sa citiranom odredbom članka 30. stavak 3. Zakona o mjenici, u kojem slučaju ako se ne radi o potpisu trasanta ili trasata za davanje avala dovoljan je potpis neke osobe na licu mjenice, koja pretpostavka postoji u ovom slučaju, te za postojanje avala nije potrebno izražavanje posebnim izrazom „per aval“ ili sličnim.

VTSRH, Pž-7925/03 od 21. lipnja 2006. *(TS Zagreb P-6973/02 od 29. svibnja 2003.)*

85.

PRAVO VRIJEDNOSNIH PAPIRA – PRAVO ZALOGA I PRIDRŽAJA

Zakon o mjenici (Narodne novine broj 74/94)

Članak 86.

Ako je imatelj mjenice radi osiguranja mjenične tražbine temeljem pisane izjave primio u zalog kakvu pokretnu stvar, on može na temelju mjenice i isprave o zalaganju stvari zahtijevati od suda javnu prodaju zaloga.

To pravo pripada imatelju mjenice i u slučaju kad se nad zalagateljem otvori stečajni postupak (kad padne pod stečaj).

Točna je tvrdnja prvostupanjskog suda kako se prema članku 98. st. 1. Stečajnog zakona („Narodne novine“ broj 44/96, 29/99, 129/00 i 123/03; nastavno: SZ) nakon otvaranja stečajnog postupka pojedini stečajni vjerovnici ne mogu protiv dužnika tražiti osiguranje ili ovrhu na dijelovima imovine koja ulazi u stečajnu masu niti na drugoj imovini dužnika. Postupci ovrhe i osiguranja koji su u tijeku u vrijeme otvaranja stečajnog postupka prekidaju se, a nakon što ti postupci budu nastavljeni, ovršni sud će ih obustaviti (čl. 98. st. 3. SZ).

No, u konkretnom predmetu radi se o rješenju o ovrsi temeljem vjerodostojne isprave – mjenice s klauzulom „bez protesta“ i mjenične izjave od 31.1.2006.g. Iz mjenične izjave proizlazi da se radi pokrića svih obveza društva ovršenika prema ovdje ovrhovoditelju, temeljem narudžbenica i faktura za isporučenu robu, daje mjenica izdana od ovršenika kao instrument osiguranja plaćanja po fakturama, koja se bez ikakvog daljnjeg pitanja ili odobrenja može naplatiti iz prodaje zatečenih količina rastresitog materijala koji se nalazi na poljima od 1 do 7 kamenoloma „VETOVO“ sve do iznosa tražbine te da predmetna izjava ima snagu isprave o zalaganju sukladno odredbi čl. 86. Zakona o mjenici.

Kada radi osiguranja mjenične tražbine imatelj mjenice, na temelju pismene izjave primi u zalog kakvu pokretnu stvar ili tražbinu, a dužnik ne ispuni na vrijeme svoju mjeničnu obvezu, onda imatelj mjenice ima pravo namiriti se iz zaloga, ne podižući tužbu protiv zalagatelja, kako to propisuje odredba članka 86. st. 1. Zakona o mjenici (Narodne novine 74/94). Stavak 2. istog članka propisuje da u tu svrhu na temelju mjenice i isprave o zalaganju imatelj mjenice može zahtijevati prodaju zaloga, a stavak 3. određuje da sva ta prava pripadaju imatelju mjenice i u slučaju kad zalagatelj padne pod stečaj odnosno kad se otvori postupak likvidacije.

VTSRH, Pž-4104/06 od 17. kolovoza 2006. *(TS Slavonski Brod Ovrv-350/06 od 31. svibnja 2006.)*

86.

PRAVO VRIJEDNOSNIH PAPIRA – PREDAJA BJANKO ZADUŽNICE

Pravilnik o obliku i sadržaju bjanko zadužnice (Narodne novine broj 107/99, 135/99, 18/00)

Članak 4.

Predaja djelomično nepopunjene bjanko zadužnice vjerovniku smatra se dužnikovim davanjem ovlaštenja vjerovniku da umjesto dužnika ispuni podatke u zadužnici.

U postupku po zahtjevu za utvrđenje ništavom zadužnice i povrata zadužnice tužitelj nije dokazao niti jedan razlog koji zadužnicu čini ništavom. Obvezivanje zadužnicom je specifičan pravni posao , na koji se u pogledu ništavosti primjenjuju među ostalim opća pravila o ništavosti pravnih poslova iz čl. 103. st. 1. Zakona o obveznim odnosima („Narodne novine“ br. 53/91,73/91,3/94,95,112/99- nastavno ZOO). Pravni poslovi su ništavi ako su protivni Ustavu Republike Hrvatske, prisilnim propisima i moralu društva, osim povrijeđenog pravila ne upućuju na neku drugu sankciju ili kao zakon o određenom slučaju ne propisuje što drugo. Tuženik je kao razlog ništavosti zadužnice T.O. T. Vinkovci naveo da je popunjavanje zadužnice izvršila neovlaštena osoba suprotno Pravilniku o obliku i sadržaju bjanko zadužnice („Narodne novine“ br. 107/99, 135/99, 18/00- nastavno Pravilnik) kao prisilnom propisu o obliku i sadržaju bjanko zadužnice .

Zadužnica izdana od T. Vinkovci, ovjerena dana 05. lipnja 2002. godine pod brojem OV-6193/2 nije popunjena suprotno prisilnom propisu, pa nije ništava, kako tvrdi tužitelj. Sadržaj bjanko zadužnice propisan je odredbom čl. 4. Pravilnika, pa između ostalih podataka u zadužnici moraju biti naznaka računa trgovca koji će biti zaplijenjeni radi naplate tražbine vjerovnika i to : svi njegovi računi kod svih pravnih osoba koje obavljaju poslove platnog prometa, svi njegovi računi kod određene pravne osobe koja obavlja poslove platnoga prometa ili njegovi pojedinačno određeni računi kod određenih jedinica pravnih osoba koje obavljaju poslove platnoga prometa. Podatke iz čl. 4. st. 4. popunjava dužnik trgovac prilikom izdavanja i potpisivanja bjanko zadužnice (čl. 5. Pravilnika). Ovaj sud odredbu tumači na način da nije nužno da dužnik svojom rukom ili tehničkim pomagalom kojim on upravlja ispuni podatke u zadužnici. Dužniku je dopušteno ovlastiti vjerovnika ili koju drugu osobu da umjesto njega ispuni potrebne podatke i svi podaci koji su na temelju takve ovlasti ispunjeni smatraju se radnjom dužnika. U slučaju sumnje da li je postojalo valjalo ovlaštenje za ispunjavanje zadužnice teret dokaza je na onomu koji tvrdi da je ovlaštenje postojalo, u ovom slučaju na tuženiku.

U slučaju predmetne zadužnice nije sporno da je dužnik ispunio zadužnicu djelomičnim unošenjem podataka iz čl. 4. Pravilnika i da nije ispunio podatke o brojevima računa dužnika i pravnoj osobi kod koje se vode računi. Zadužnica je ovjerena kod javnog bilježnika, a dužnik iz zadužnice, u ovoj parnici tužitelj, nije ispunio obvezu u vezi s kojom je zadužnica izdana. Uzimajući u obzir da su tužitelj i tuženik bili u poslovnom odnosu, da nije sporno da je tužitelj bio dužnik iz tog odnosa te da je izdao bjanko zadužnicu radi osiguranja tražbine, te da nije ispunio obvezu iz osnovnog posla, kao i da je tužitelj dragovoljno predao tuženiku djelomično nepopunjenu zadužnicu sa ovlaštenjem da se temeljem zadužnice naplati ima se tumačiti kao ovlaštenje vjerovniku da umjesto dužnika ispuni podatke u zadužnicu. Svako drugačije tumačenje bilo bi suprotno načelu savjesnosti i poštenja u zasnivanju obveznih odnosa.

Cijeneći naveden razloge ovaj sud nalazi da zadužnica nije ispunjena protivno prisilnom propisu pa nije ništava zbog onih razloga na koje se pozvao tužitelj, a niti zbog kojega drugoga razloga na koji sud pazi po službenoj dužnosti. Zato je prvostupanjski sud odbijanjem tužbenog zahtjeva koji glasi na utvrđenje ništavom zadužnice i predaju zadužnice tužitelju pravilno primijenio materijalno pravo na činjenice koje su među stranka nesporne.

VTSRH, Pž-3557/03 od 23. kolovoza 2006. *(TS Osijek P-68/03 od 15. travnja 2003.)*

D - PRAVO INTELEKTUALNOGA VLASNIŠTVA

(**Zakon o autorskom pravu,** Narodne novine“ broj 9/99 - pročišćeni tekst, 76/99 i 127/99, nastavno **ZAP; Zakon o obveznim odnosima**, Narodne novine“ broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96 i 112/99; **Zakon o žigu,**Narodne novine broj 73/03)

87.

AUTORSKO PRAVO – JAVNOST, POJAM PO ZAP-u

Zakon o autorskom pravu („Narodne novine“ broj 9/99 - pročišćeni tekst, 76/99 i 127/99, nastavno ZAP)

Članak 2.

Autorsko djelo je izloženo javnosti ako je dostupno većem broju osoba izvan uobičajenog užeg kruga osoba koje su usko povezane rodbinskim ili prijateljskim vezama, a pod javnim iskorištavanjem autorskoga djela razumijeva se svako njegovo iskorištavanje koje je dostupno javnosti ili iskorištavanje u prostoru koji je dostupan svakomu.

Predmet ovog spora je naknada štete zbog povrede tužiteljevog autorskog imovinskog prava (u iznosu od 20.600,00 kn), zabrana daljnje povrede, kao i objava presude na trošak tuženika.

Iz spisa proizlazi da je tužitelj autor kompletnog dizajna stolnog sklopivog kalendara s višenamjenskim ovitkom, a da je tuženik neovlašteno kopirao autorsko djelo tužitelja na način da je izradio kalendar istog dizajna u malom i velikom formatu.

Tuženik tijekom postupka navodi kako njegovi kalendari nisu bili namijenjeni za javnost, te osporava visinu postavljenog tužbenog zahtjeva. (...)

U odnosu na predmet spora, ocjena je ovog suda da tuženik neosnovano osporava autorsko djelo, pozivajući se da sličnih kalendara ima na tržištu jer tijekom postupka nije predložio dokaze u prilog te tvrdnje. Neosnovano tuženik osporava i učinjenu povredu autorskog prava tužitelja, navodeći da njegovi kalendari nisu bili namijenjeni javnosti. Sukladno odredbi članka 2. Zakona o autorskom pravu („Narodne novine“ broj 9/99 - pročišćeni tekst, 76/99 i 127/99, nastavno ZAP) javnost označava veći broj osoba izvan uobičajenog užeg kruga osoba koje su usko povezane rodbinskim ili prijateljskim vezama (stavak 5.), a javnim iskorištavanjem autorskoga djela razumijeva se svako iskorištavanje djela koje je pristupačno javnosti ili iskorištavanje u prostoru koji je pristupačan svakomu (stavak 6.). Autor ima isključivo pravo davati odobrenje za iskorištavanja njegovog djela u bilo kojem obliku. Tuženik je svoje kalendare učinio dostupnim javnosti već samom internom upotrebom, jer djelatnici tuženika nisu uobičajeni uži krug osoba koje su usko povezane rodbinskim ili prijateljskim vezama, kao niti druge osobe koje imaju pristup prostorijama tuženika.

U odnosu na visinu tužbenog zahtjeva napominje se da Pregled autorskih naknada za djela grafičkog dizajna nije mjerodavan propis kojeg je sud dužan primijeniti, već jedino može poslužiti sudu kao orijentir za donošenje odluke o osnovanosti tužbenog zahtjeva za isplatom naknade štete s osnova povrede autorskog imovinskog prava.

Slijedom navedenoga, valjalo je temeljem odredbe članka 369. stavak 1. ZPP-a ukinuti presudu i predmet vratiti prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje.

U ponovnom postupku prvostupanjski će sud zakazati novu glavnu raspravu, te nakon provedenog dokaznog postupka donijeti novu i valjano obrazloženu odluku o tužbenom zahtjevu u smislu odredbe članka 338. stavak 4. ZPP-a i naprijed obrazloženih nedostataka.

VTSRH, Pž-1142/03 od 17. svibnja 2006. *(TS Zagrebu P-1127/02 od 1. listopada 2002.)*

88.

AUTORSKO PRAVO – NAKNADA ŠTETE ZBOG JAVNE OBJAVE FOTOGRAFIJE

Zakon o autorskom pravu (Narodne novine broj 53/91, 58/99, 9/99-pročišćeni tekst, 76/99, 129/99 i 67/01, dalje: ZAP)

Članak 26.

Osoba čije fotografije netko neovlašteno koristi tako što ih javno objavi ima pravo na naknadu štete.

Visina štete određuje se u uobičajenom iznosu ili prema tarifi koja vrijedi za odnosno područje (u ovome slučaju za objavu fotografija).

Trgovački sud u Zagrebu pobijanom presudom citiranoj u izreci naložio je tuženiku isplatiti tužiteljici 17.100,00 kn sa zakonskom zateznom kamatom počev od 26. travnja 1995. godine do isplate i naknaditi parnični trošak u iznosu od 13.157,15 kn (točka 1. i 3. izreke presude).

Prema obrazloženju tužiteljica traži naknadu štete zbog povrede autorskog imovinskog prava jer je tuženik bez dozvole tužiteljice iskoristio njen lik objavom u časopisima: list „HPT“, „Croman“ i „Jurina i Franina“. Prilaganjem navedenih časopisa tužiteljica je dokazala štetnu radnju počinjene od strane tuženika, tako da je utvrđena uzročna veza između počinjene štete i štetne radnje. Prilikom odlučivanja o visini štete uzet je u obzir cjenik agencije „Mediken“ iz Zagreba iz 1998. godine, budući se visina naknade štete određuje prema cijenama u vrijeme donošenja sudske odluke (članak 189. stavak 2. ZOO-a). Iznos smatra primjerenim budući je reklama objavljena bez dozvole tužiteljice, dapače uz njeno protivljenje. Iz cjenika agencije „Mediken“ utvrđeno je da je cijena za korištenje snimljenih materijala za oglase u novinama (do 20 objava u časopisu), tijekom 1998. godine bila 1.500,00 DEM (danas oko 750 EUR-a). Cjenikom je nadalje predviđeno dvadeset objava po časopisu, a tužiteljica tijekom postupka tvrdi da je njen lik iskorišten u dva časopisa „HPT“-a, u jednom časopisu „Croman“ i jednom broju časopisa „Jurina i Franina“. Stoga kao primjeren iznos naknade koji tužiteljica može ostvariti za objavu svoga lika u časopisima: 5.700,00 kn po časopisu tj. 5.700,00 kn za objavu u časopisima „HPT“, 5.700,00 kn za objavu u časopisu „Croman“ i 5.700,00 kn za objavu u časopisu „Jurina i Franina“. Prigovor promašene pasivne legitimacije nije osnovan, jer je zakonom određeno da je HT-HRVATSKE TELEKOMUNIKACIJE d.d. Zagreb, jedan od pravnih slijednika HPT (Hrvatske pošte i telekomunikacije). Pravni slijednici solidarno odgovaraju za pravne obveze pravnog prednika, što znači

da tužiteljica može zahtijevati ispunjenje obveze od bilo kojeg pravnog slijednika u smislu odredbe članka 419. stavak 1. ZOO-a. (...)

Tuženik neosnovano pobija prvostupanjsku presudu u dijelu u kojem je odlučeno da je dužan platiti tužiteljici 17.100,00 kn zbog povrede autorsko imovinskog prava. Sukladno članku 26. Zakona o autorskom pravu („Narodne novine“ broj 53/91, 58/99, 9/99-pročišćeni tekst, 76/99, 129/99 i 67/01, dalje: ZAP) tužiteljica ima pravo na naknadu štete i kamate zbog neovlaštenog objavljivanja i korištenja tužiteljičinih fotografija od strane tuženika. Dosuđenom naknadom prvostupanjski sud nije povrijedio materijalno pravo, jer je visinu naknade utvrdio primjenom cjenika agencije „Mediken“ za 1998. godinu za korištenje snimljenih materijala objavom u časopisima koja se kao strukovna mjerodavna tarifa primjenjuje pri odmjeravanju visine naknade za iskorištavanje snimljenih materijala za oglase u novinama.

U pogledu dosuđenih kamata na utvrđeni iznos naknade prvostupanjski sud je pravilno primijenio članak 185. stavak 3. i članak 186. Zakona o obveznim odnosima („Narodne novine“ broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96 i 112/99 dalje: ZOO), prema kojim odredbama se obveza naknade štete smatra dospjelom od trenutka njezina nastanka, dakle od dana nastanka štete.

Iz razloga naprijed navedenih valjalo je odbiti žalbu kao neosnovano i potvrditi pobijanu presudu u točki 1. i 3. izreke temeljem odredbi članka 368. ZPP-a.

VTSRH, Pž-4147/03 od 3. listopada 2006. *(TS Zagreb P-1592/02 od 7. studenog 2002.)*

89.

AUTORSKO PRAVO – UDRUGE ZA KOLEKTIVNO OSTVARIVANJE AUTORSKIH I SRODNIH PRAVA

Zakon o autorskom pravu (Narodne novine broj 9/99 – prečišćeni tekst i 76/99, 127/99 i 67/01, dalje: ZAP)

Članci 26. stavak 4, 32. i 91.

Hrvatsko društvo skladatelja (HDS) je ovlaštena udruga za kolektivno ostvarivanje autorskih i srodnih prava. Ona ex lege nastupa u svoje ime, a u korist domaćih i inozemnih autora, a temeljem ugovora s HUZIP-om nastupa i u korist umjetnika izvođača. Zato je aktivno legitimirana za pokretanje i vođenje parničnih i izvanparničnih postupaka radi zaštite nositelja pojedinih prava i radi naknade zbog neovlaštenog korištenja autorskih djela i predmeta srodnih prava.

Temeljem ugovora od 20. 2. 1997. godine sklopljenog s Hrvatskom udrugom za zaštitu izvođačkih prava (HUZIP) HDS je ovlašten u svoje ime i za račun HUZIP-a obavljati zaštitu izvođačkih prava i naplatu naknade.

Hrvatska udruga za zaštitu izvođačkih prava (dalje: HUZIP) je udruga za kolektivno ostvarivanje izvođačkih prava.

Sudeći u sporu kojim tužitelj zahtijeva da mu tuženik plati na ime autorske naknade 7.890,97 kn za razdoblje od 31. 1. 1999. godine do 30. 9. 2001. godine, prvostupanjski sud je pobijanom presudom broj XXI P-6672/2001 od 2. srpnja 2003. godine zabranio tuženiku da u svom ugostiteljskom objektu javno izvodi autorska glazbena djela hrvatskih i stranih autora kao i koristi snimke izvedaba umjetnika izvođača za koje ne posjeduje dozvolu autora ili nositelja autorskog prava ili tužitelja, te je obvezao tuženika na isplatu 7.173,61 kn kao i na naknadu troškova postupka u iznosu od 1.786,18 kn, a tužitelj je odbijen s dijelom tužbenog zahtjeva u iznosu od 717,36 kn.

Prema obrazloženju, navodi tuženika samo su djelomično osnovani, jer temeljem ocjene provedenih dokaza utvrđeno je da se u tuženikovom ugostiteljskom objektu javno izvodila glazbena djela hrvatskih i stranih autora, te snimke umjetnika izvođača i da je tuženik pored TV aparata imao prijavljen i radio prijemnik od 19. 3. 1999. godine do odjave 28. 9. 2001. godine, dakle gotovo u cijelom prijepornom periodu. Sukladno članku 26. stavak 4. ZAP-a autoru pripada naknada u slučaju korištenja autorskih glazbenih djela, a člankom 32. ZAP-a određeno je da samo autor ima isključivo pravo davati odobrenje za reproduciranje glazbenih djela preko odgovarajućeg uređaja za

prijenos zvuka. Tužitelj sukladno članku 90. ZAP-a je specijalizirana udruga autora za ostvarivanje i zaštitu autorskih djela i temeljem ugovora od 20. 2. 1997. godine sklopljenim s Hrvatskom udrugom za zaštitu izvođačkih prava, ovlašten je da u svoje ime i za račun HUZIP-a obavlja zaštitu izvođačkih prava i naplatu naknade. Tuženik u tijeku postupka nije dokazao da je sklopio ugovore (članak 89. i 90. ZAP-a), niti je kao korisnik autorskog djela postupio sukladno članku 94. i 170. ZAP-a, tj. tužitelju dostavio podatke koje se skladbe slušaju koji u ime autora kolektivno štiti njihova prava i kolektivno ostvaruje autorsku naknadu (članak 91. ZAP-a). Naknada se ostvaruje prema Pravilniku o naknadama za javnu izvedbu i priopćavanje javnosti glazbenih djela te naknadama za korištenje glazbenih izvedbenih materijala s pripadajućom tarifom i u Pravilniku o naknadama za korištenje snimljenih izvedbi umjetnika izvođača. Za utuženi period tuženik nije dobio dozvolu za javno izvođenje glazbenih djela, a kako je utvrđeno da se kod tuženika reproducira glazba mehaničkim putem bez plaćanja naknade, to je došlo do povrede autorsko-imovinskog prava i utemeljenosti tužbenog zahtjeva za iznos od 7.173,61 kn, dok je neosnovan zahtjev za isplatu 717,36 kn jer nije utvrđeno da je tuženik koristio glazbena djela prije 19. 3. 1999. godine.

Na utvrđeno činjenično stanje da se utuženo potraživanje odnosi na neplaćenu autorsku naknadu zbog javnog korištenja autorskih glazbenih djela (članak 26. stavak 4. Zakona o autorskom pravu - „Narodne novine“ broj 9/99 – prečišćeni tekst i 76/99, 127/99 i 67/01, dalje: ZAP) bez odobrenja autora ili specijalizirane udruge autora – tužitelja (članak 32. i 91. ZAP-a), prvostupanjski sud je pravilno primijenio materijalno pravo i to naprijed citirane odredbe ZAP-a za vrijeme od 19. ožujka 1999. godine do 30. 9. 2001. godine, obvezavši tuženika na plaćanje iznosa od 7.173,61 kn. Naime, pravni odnos između stranaka nastaje samim korištenjem glazbenih djela osnovom koje činjenice tuženik postaje obveznikom plaćanja naknade. Ovaj žalbeni sud u cijelosti prihvaća vrlo detaljne i jasne razloge iznesene u prvostupanjskoj presudi te na njih upućuje bez potrebe da se isti ponavljaju.

Visina naknade pravilno je utvrđena sukladno Pravilniku o naknadama za javnu izvedbu i priopćavanje javnosti glazbenih djela, te naknadama za korištenje glazbenih izvedbenih materijala s pripadajućom tarifom i Pravilnikom o naknadama za iskorištavanje snimljenih izvedaba umjetnika izvođača. Osnovanost i visinu zahtjeva tužitelj je u tijeku postupka dokazao priloženom dokumentacijom kako je to pravilno utvrdio i prvostupanjski sud.

U odnosu na navode u žalbi potrebno je istaknuti da nije točna tvrdnja žalitelja da prvostupanjski sud nije imao u vidu prigovore koje je tuženik iznio, jer upravo suprotno proizlazi iz obrazloženja pobijane presude, u kojoj je vrlo detaljno obrazloženo zašto sud ocjenjuje tužbeni zahtjev osnovanim, a također je odgovoreno i na sve prigovore tuženika koje je iznio u tijeku postupka, a koje ponavlja i u žalbi. Nadalje na osnovi ugovorene ovlasti tužitelj

u svoju naknadu ubire i naknadu za Hrvatsku udrugu za zaštitu izvođačkih prava (dalje: HUZIP). Kako je tužitelj član Međunarodne konfederacije autorskih i skladateljskih društava utemeljenih u Parizu 1926. godine, na temelju članstva u toj asocijaciji i provedbenih bilateralnih ugovora s drugim članicama na području Republike Hrvatske, tužitelj ostvaruje prava u pogledu cjelokupnog svjetskog glazbenog repertoara tj. daje odobrenje i ubire naknadu, a nakon toga ih distribuira u zemlje u inozemstvu.

VTSRH, Pž-7338/03 od 25. listopada 2005. *(TS Zagreb P-6672/01 od 2. srpnja 2003.)*

90.

AUTORSKO PRAVO – KINEMATOGRAFSKO PRILAGOĐAVANJE I REPRODUCIRANJE AUTORSKIH DJELA

Zakon o autorskom pravu (Narodne novine broj 9/99 – prečišćeni tekst i 76/99, 127/99 i 67/01, dalje: ZAP)

Članak 38.

Autori književnih, glazbenih, znanstvenih i umjetničkih djela imaju isključivo pravo davati odobrenje za kinematografsko prilagođavanje ili reproduciranje tih djela i za promet tako prilagođenih ili reproduciranih djela.

Kinematografsko djelo stvoreno prilagođavanjem ili reproduciranjem književnih, glazbenih, znanstvenih ili umjetničkih djela zaštićeno je kao izvorno djelo, čime se ne zadire u pravo autora prilagođenog ili reproduciranog djela.

Tužitelj u tužbi i tijekom postupka navodi da je u filmu „Cp“ u prvih nekoliko minuta inkorporiran sadržajni razvoj filmske radnje i izvedena je u cijelosti pjesma „Z…“ u izvođenju svadbenog orkestra B, autor glazbe i riječi navedene pjesme je tužitelj s time da autori filma nisu pitali zato tužitelja dali dopušta skraćivanje pjesme, niti su naznačili odjavni naslov pjesme, niti da je tužitelj autor pjesme, a niti su platili tužitelju naknadu. Tužitelj navodi da su proizvođači … da je film u režiji ZO i scenariju GT i ZO, da je film proizveden 1999. godine, a film je također u izdanju trećetuženika izdan na videokasetama uz povredu autorskih prava bez plaćanja bilo kakve naknade tužitelju. Tužitelj je postavio tužbeni zahtjev za naknadu nematerijalne štete u iznosu od 170.000,00 kn i materijalne štete u iznosu od 50.000,00 kn, uz zabranu daljnjeg prikazivanja, da se povuku sve kopije, i preinače, objavi pre-

suda na trošak tuženika, naknadi trošak i traži privremenu mjeru zabrane daljnjeg prikazivanja filma.

Prvotuženik je stavio prigovor promašene pasivne legitimacije uz pobijanje osnovanosti i visine štete, te da je sudjelovao u proizvodnji filma sukladno ugovorima sklopljenim sa drugotuženikom, drugotuženik osporava osnov i visinu potraživanja, trećetuženik protivi se osnovu i visini tužbenog zahtjeva ističe prigovor promašene pasivne legitimacije, navodi da je od autora filma dobio master vrpcu i temeljem iste je izvršio snimanje na video kasete koje je dao u eksplataciju u videoklubove, ugovorom sa I… d.o.o. isti je jamčio da je ugovorima s autorima u cijelosti uredio sva autorska prava za neograničeno korištenje filma. Četvrtotuženik GT osporava tužbeni zahtjev u osnovi i visini jer kao koscenarist ne utječe na izbor glazbe već u njegovoj verziji postoji scena svadbe, petotuženik ZO osporava tužbeni zahtjev u osnovu i visini i ističe da je on koscenarist i redatelj filma „Cp“ a obaveze prema autorima ima proizvođač filma i producent, pa u biti prvotuženik, trećetuženik, četvrtotuženik, petotuženik prebacuju odgovornost na drugotuženika Interfilm d.o.o. u likvidaciji jer je on kao producent bio dužan s autorima sklopiti ugovore o korištenju glazbenih djela.

Prvostupanjski sud proveo je uvid u prilžene isprave, u kasetu na kojoj je snimljeni film „Cp“ i utvrđeno je da je pjesma „Z…“ korištena u filmu u trajanju od 01,30 minuta. Pjesma se pojavljuje na samom početku filma u sceni svadbene svečanosti, a sam tekst pjesme uvodi gledatelje u radnju filma te predstavlja svojevrstan prolog prema ocjeni prvostupanjskog suda. Isto tako prvostupanjski sud je utvrdio da je kaseta proizvodnje B distribucija, a producenti filma Id.o.o., Zagreb i H…

Prema ocjeni prvostupanjskog suda eventualno nepoštivanje ugovora jedne od strane ugovora između tuženika međusobno je irelevantna za prava tužitelja prema proizvođaču i drugotuženiku, kao koproducentima filma, a prvotuženik i drugotuženik koproducirali su i objavili film kao autorsko djelo koristeći i izdavajuću neovlašteno u tom autorskom djelu i autorsko djelo tužitelja, a B film je distribuirao film, te kao nakladnik odgovara tužitelju kao autoru. Po ocjeni prvostupanjskog suda četvrtotuženik GT je autorsko djelo tužitelja iskoristio kao koautor scenarija i film „Cp“, autorsko djelo tužitelja predstavlja dio scenarija filma. Prvostupanjski sud ocjenjuje da je u pravu tužitelj kada tvrdi da pristajanje autora scenarija, da u scenarij unese bilo koju odgovarajuću pjesmu znači pristajanje da unese i konkretno i pjesmu tužitelja i onog trenutka kada je određeno da će se u filmu nalaziti pjesma tužitelja, tada je u tom dijelu scenarij i definiran, pa navedena pjesma predstavlja dio scenarija. U odnosu na petotuženika ZO kao redatelj i scenarista temeljem odredbe čl. 13. Zakona o autorskom pravu, autor završenog kinematografskog djela, pa je tako kao autor koristio neovlašteno autorsko djelo tužitelja kod stvaranja svog autorskog djela – filma „Cp“. Prvostupanjski sud

ocjenjuje prigovore tuženika neosnovanim, pa je odlučio da djelomično usvoji tužbeni zahtjev i smatra da iznos od 220.000,00 kn je adekvatan za korištenje djela u filmu, a 10.000,00 kn za korištenje djela putem video kasete, odnosno dosuđena je ukupna materijalna šteta od 30.000,00 kn, a tužitelj je odbijen sa 20.000,00 kn. Prvostupanjski sud je obrazložio i naknadu za povredu autorskih moralnih prava, kao i donijetu privremenu mjeru.

Prema odredbi čl. 3. st. 2. Zakona o autorskom pravu, autorskim djelima smatraju se osobito između ostalog pisana djela, glazbena djela s riječima i bez riječi, te kinematografska djela i djela stvorena na način sličan kinematografskom stvaranju. Odredbom čl. 26. st. 2. Zakona o autorskom pravu određeno je da autorsko djelo iskorištava se osobito: objavom, reproduciranjem ili umnožavanjem, stavljanjem u promet, …, ili drugim priopćavanjem javnosti …, prilagođavanjem i …

Suglasno odredbi čl. 30. st. 1. Zakona o autorskom pravu, autor ima isključivo pravo davati odobrenje za objavljivanje, reproduciranje ili umnožavanje djela, stavljanje u promet, izvornika ili umnoženih primjeraka djela, prikazivanja, izvođenje, prerađivanje ili za iskorištavanje djela u bilo kojem drugom obliku.

Isto tako, odredba čl. 28. ZAP-a upućuje da izdavač, prerađivač, …, snimatelj i svatko drugi, koji javno iskorištava autorsko djelo dužni su pri svakom iskorištavanju označiti ime i prezime autora djela, ako autor ne želi da djelo bude anonimno ili označeno pseudonimom.

Bitne odredbe sadrži i čl. 38. ZAP-a prema kojoj autori književnih, glazbenih, znanstvenih i umjetničkih djela imaju isključivo pravo davati odobrenje za kinematografsko prilagođavanje ili reproduciranje tih djela i za promet tako prilagođenih ili reproduciranih djela. Kinematografsko djelo stvoreno prilagođavanjem ili reproduciranjem književnih, glazbenih, znanstvenih ili umjetničkih djela zaštićeno je kao izvorno djelo, čime se ne zadire u pravo autora prilagođenog ili reproduciranog djela. Upravo te odredbe daju suštinski odgovor na žalbu trećetuženika koji priznaje da je proizvođač video kaseta filma „Cp“, da je dobio gotove kinokopije od drugotuženika, već je mogao tek samo ustupljene kinokopije distribuirati za potrebe kinoprikazivanja. Navodi dalje da je imao jedino mogućnost temeljem ugovora proizvesti video po master vrpci koja mu je isporučena i na točno određenom području distribuirati film. Trećetuženik se u žalbi poziva na odredbu čl. 13. st. 2. ZAPa- prema kojoj ako je u kinematografskom djelu glazba bitni elemenat autor takva kinamatografska djela smatra se i skladatelj glazbe da to djelo. U ovom predmetu ne dokazuje se i ne tereti trećetuženika za povredu autorskog djela glazbe koja je bitni elemenat kinematografskog djela, nego za povredu glazbe i riječi autorskog glazbenog djela „Z…“. Upravo smo i uputili na odredbu čl. 38. st. 2. ZAP-a prema kojem se u zaštiti kinematografskog djela ne zadire u pravo autora prilagođenog ili reproduciranog drugog djela,

kao što je ovdje glazbeno djelo i ne prestaje zaštita toga glazbenog djela. To glazbeno djelo ne mora uopće biti bitni elemenat kinematografskog djela da bi uživalo zaštitu kao autorsko pisano odnosno glazbeno djelo. Tužitelj ne traži zaštitu kao autor kinematografskog djela, nego kao autor pisanog i glazbenog djela. Otuda otpadaju svi žalbeni navodi kao i prijedlog za vještačenje o tome da li pjesma „Z…“ u filmu „Cp“ suglasno odredbi čl. 13. ZAP-a predstavlja bitni elemenat kinematografskog djela.

Prema žalbenim tvrdnjama, trećetuženik kao proizvođač videograma mogao bi bez ikakvih ograničenja glede sadržaja i povrede autorskih prava proizvoditi videograme ako mu je za takve videograme netko ustupio vrpcu odnosno osnovnu traku. Upravo smo citirajući navedene odredbe ZAP-, a pogotovo odredbu čl. 38. i čl. 30. st. 1. ZAP-a uputili žalitelja da za tako nešto ne daje odobrenje Zakona o autorskom pravu.

Dio žalbe odnosi se na prebacivanje krivnje na druge tuženike, a pogotovo I film d.o.o. Zagreb, a to je prvostupanjski sud imao u vidu, pa je trećetuženika samo obuhvatio solidarnom odgovornošću za isplatu iznosa od 10.000,00 kn, a ne iznosa od 50.000,00 kn kako je navedeno za ostale tuženike u točki I. izreke presude. Prema tome prvostupanjski sud je imajući u vidu konkretne okolnosti povrede autorskih prava odlučio i o naknadi štete pod točkom II. izreke za drugotuženika solidarno s ostalim tuženicima. Stoga žalba trećetuženika ne dovodi u pravnu i činjenično dvojbu obrazloženje prvostupanjske presude, a ovaj sud je dao detaljnije obrazloženje primjene materijalnog prava odnosno Zakona o autorskom pravu na ovaj konkretan slučaj.

Valjalo je stoga odbiti žalbu trećetuženika kao neosnovanu i suglasno odredbi čl. 368. ZPP-a odlučiti kao u izreci u odnosu na točke II., III., IV. i V. izreke presude.

VTSRH, Pž-3353/03 13. lipnja 2006. *(TS Zagreb P-767/01 od 13. prosinca 2005.)*

91.

AUTORSKO PRAVO – OBLIK NAKLADNIČKOG UGOVORA – PRAVO NA UMNOŽAVANJE

Zakon o autorskom pravu (Narodne novine broj 53/91, 58/99, 9/99-pročišćeni tekst, 76/99, 129/99 i 67/01, dalje: ZAP)

Članci 60, 61. i 65.

Zakon o obveznim odnosima („Narodne novine“ broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96 i 112/99).

Članak 73.

Usmeni nakladnički ugovor, koji je u cijelosti izvršen, proizvodi pravne učinke usprkos činjenici što je za njega propisan obvezan pisani oblik. U takvom slučaju također se primjenjuje odredba članka 65. ZAP-a kojom je propisano (citat): ako ugovorom nije drugačije određeno smatra se da je autor tim ugovorom prenio na izvođača pravo na samo jedno umnožavanje.

Prema mišljenju ovoga suda dosuđeni iznos naknade prvostupanjski sud je pravilno utvrdio sukladno odredbi članka 189. stavak 3. Zakona o obveznim odnosima („Narodne novine“ broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96 i 112/99). Prema citiranoj odredbi visina izmakle koristi utvrđuje se na način da se uzme u obzir dobit koji se mogao utemeljeno očekivati u redovnom tijeku stvari ili prema okolnostima konkretnog slučaja da nije bilo štetnikove radnje, neovlaštenog tiskanja autokarte tijekom 1997. i 1998. godine. …

Prema podacima u spisu temeljem usmenog dogovora između stranaka tužitelji su izradili i predali tužiteljima fotolite radi tiskanja autokarte i isplatili naknadu i u tom pravcu stranke su svoje obveze ispunile, a 6. rujna 1996. godine tuženi su tužiteljima vratili reprodukcijski materijal. Tužitelji tvrde da je dogovoreno tiskanje 10.000 komada autokarte, što tuženi poriču uz tvrdnju da su od tužitelja dobili dozvolu za izradu tiskanja karata bez ikakvog ograničenja, međutim to tuženi nisu dokazali.

Pravilno je prvostupanjski sud utvrdio da se s obzirom na sadržaj obveze iz usmenog dogovora, a za čije sklapanje se zahtijeva pismena forma, a u slučaju da nije sklopljen u toj formi, ako su ga stranke izvršile u cijelosti smatra se pravovaljanim o čemu se radi u konkretnom slučaju, pa zato odnos stranaka treba cijeniti u smislu odredbe članka 61. do 71. ZAP-a, a napose odredba članka 65. U kontekstu toga da je ugovor između stranaka realiziran, da su stranke ispunile u cijelosti svoje obveze, to je usmeni ugovor valjan, jer je u konkretnom slučaju došlo do konvalidacije ugovora koji inače zbog nedostatka forme ne bi bio valjan. Tužiteljima je predao reprodukcijski

materijal 6. rujna 1996. godine i za daljnje tiskanje karata tuženi nisu dobili ovlaštenje za daljnje tiskanje autokarata, a time što su usprkos tome nastavili sa tiskanjem autokarti tuženi su povrijedili imovinsko pravo tužitelja (članak 26. ZAP-a). Prilikom toga treba napose imati u vidu da je na svakoj karti tiskano da svako umnožavanje, reproduciranje ili bilo kakvo kopiranje nije dozvoljeno bez osobnog odobrenja autora, koje odredbe se tuženi nisu pridržavali. Tužitelji imaju pravo na zaštitu prava i naknadu štete sukladno odredbi članka 95. ZAP-a jer je nesporno da su tuženi nastavili s tiskanjem autokarte tijekom 1997. i 1998. godine iako za to nisu imali odobrenje tužitelja kao autora.

VTSRH, Pž-6310/03 od 30. svibnja 2006. *(TS Zagreb P-7392/01 od 11. ožujka 2003.)*

92.

AUTORSKO PRAVO I SRODNA PRAVA – UMJETNIČKI ANSAMBL I OVLAŠTENA OSOBA

Zakona o autorskom pravu (Narodne novine broj 53/91, 58/93, 9/99 – pročišćeni tekst, 76/99, 127/99 i 67/01, dalje: ZAP)

Članci 101. i 118.

Predmet prava umjetnika izvođača je umjetnička izvedba, a nositelji toga prava su umjetnici izvođači ili umjetnički ansambli koji na umjetnički način izvode - pjevanjem, sviranjem, pjevanjem i sviranjem, recitacijom, vizualnim prikazivanjem (glumljenjem ili pantomimom) ili na drugi način - glazbena, književna, i druga umjetnička djela, sve u smislu članka 101. ZAP-a.

Prema odredbi članka 118. stavak 1. ZAP-a umjetnički ansambl ostvaruje prava umjetnika izvođača preko osoba koje ovlaste članovi toga ansambla.

Prvostupanjski sud je naveo da iz iskaza tužitelja kao stranaka i svjedoka proizlazi da je umjetnički ansambl S ostvario prava umjetnika izvođača preko AČ (članak 118. stavak 1. ZAP-a), tako da je odlučujuće to što je prvotužitelj s tuženikom ugovorio za ansambl S. u pogledu korištenja prava. Prvotužitelj nije bio u poslovnom odnosu sa tuženikom, nije dao odobrenje sukladno odredbi članka 104. stavak 1. točka 2. i 3. ZAP-a, pa je snimanjem koncerta od 6. 2. 1995. godine i objavljivanjem istoga na audio kazeti i compact disku pod naslovom AV – *Svi koncerti* - tuženik povrijedio pravo izvođača umjetničkog ansambla S. Između ansambla S čiji su članovi bili

tužitelji i tuženika nije sklopljen ugovor niti su članovi ansambla svoja prava umjetnika izvođača prenijeli na AV-a odnosno Adam Records. Iz iskaza AV-a također proizlazi da niti on niti netko drugi nije imao ovlasti za ostvarenje prava članova ansambla kao umjetnika izvođača. Iz toga slijedi zaključak da tuženik je bez odobrenja AČ-a kao osobe preko koje su članovi ansambla ostvarili svoja prava umjetnika izvođača, snimili koncert te snimke stavio u promet bez navođenja imena tužitelja kao umjetnika izvođača, stoga tužitelji osnovano traže naknadu materijalne tako i nematerijalne štete. Visina materijalne štete utvrđena je prema broju prodanih kazeta i cijene pojedinih kazeta, što ukupno iznosi 24.256,00 kn od čega svakom od tužitelja pripada 6.064,00 kn. Kako je na prvo stranici kazete i polovici CD-a Alen Vitasović jedan jedini izvođač, a na drugoj Alen Vitasović i tužitelji, to je potrebno prije navedenog naknadnu prepoloviti, a drugu polovinu podijeliti na Alena Vitasovića i članove grupe Superfree u omjeru 80 : 20 iz razloga što je Alen Vitasović glavni izvođač, a tužitelji sporedni. Visina nematerijalne štete zbog povrede moralnih prava umjetnika izvođača svakom od tužitelja određena je u visini od 20.000,00 kn sukladno članku 19. ZAP-a određena je i privremena mjera.

Pravni odnos između stranaka treba ocijeniti prema odredbama Zakona o autorskom pravu („Narodne novine“ broj 53/91, 58/93, 9/99 – pročišćeni tekst, 76/99, 127/99 i 67/01, dalje: ZAP), i to prava umjetnika izvođača, koja u objektivnom smislu reguliraju pravne odnose u pogledu njihovih izvedbi, a u subjektivnom smislu to su prava koja se priznaju umjetniku izvođaču u pogledu korištenja njegove izvedbe. Dakle predmet na koju se odnosi pravo umjetnika izvođača je izvedba, dok su nositelji prava u smislu članka 101. ZAP-a osobe i umjetnički ansambli koji na umjetnički način između ostalog pjevaju, sviraju ili na drugi način izvode književna, glazbena i druga umjetnička djela. Prema odredbi članka 118. stavak 1. ZAP-a umjetnički ansambl stvara svoja prava umjetnika izvođača ostvaruje preko osobe koje ovlaste članovi tog ansambla. U kontekstu naprijed navedenoga, prvostupanjski sud trebao je decidirano utvrditi tko je ovlaštena osoba kod koje tužitelji ostvaruju prava umjetnika izvođača, da li je to Alen Vitasović koji je sklopio ekskluzivni ugovor (1994. godine) s tuženikom i Aneks tom ugovoru temeljem kojeg je izvršen prijenos izvođačkih i producentskih prava i obveza s AV-a na tvrtku Adam Records, koja je preuzela kompletnu produkciju sporne snimke.

Prvostupanjski sud u obrazloženju navodi da je pravno relevantno ono što je prvotužitelj ugovorio za ansambl S s tuženikom, a u pogledu korištenja prava umjetnika izvođača, ali u nastavku također iznosi tvrdnju da prvotuženik nije bio u poslovnom odnosu s tuženikom, niti su sklopili bilo kakav ugovor. Navedenu nejasnoću prvostupanjski sud nije obrazložio, napose imajući u vidu navode tuženika date u tijeku postupka na koje prvostupanjski sud također nije odgovorio, a što tuženik ponovno navodi u žalbi.

Ostalo je također nejasno pitanje prijenosa i realizacije prava umjetnika izvođača, nadalje da li su tužitelji nastupili kao solisti ili članovi grupe Superfree, što znači da nije na jasan i određen način utvrđeno pitanje aktivne legitimacije.

VTSRH, Pž-2419/03 od 6. lipnja 2006. *(TS Zagreb P-2121/98 od 10. prosinca 2002.)*

93.

PRAVO ŽIGA – ISLJUČIVO PRAVO, SADRŽAJ ZAŠTITE I POVREDA ŽIGA

Zakon o žigu (Narodne novine broj 73/03)

Članak 78.

Smisao žigovne zaštite je zabrana trećim osobama da bez odobrenja nositelja žiga upotrebljavaju istovjetan ili bitno sličan znak u usporedbi sa zaštićenim žigom.

Žigom se ne zaštićuje niti se može zaštititi neka djelatnost već se štiti pravo nositelja žiga na isključivu upotrebu zaštićenoga žiga za proizvode ili usluge samog nositelja žiga ili za proizvode i usluge ovlaštenika kojeg izvorni nositelj ovlasti za to.

Ako stvarno upotrijebljeni znak nije istovjetan ili bitno sličan zaštićenome žigu onda se ne radi o povredi zaštićenoga žiga.

U smislu odredbe članka 78. Zakona o žigu („Narodne novine“ broj 73/03) ako nositelj žiga učini vjerojatnim da je njegovo pravo povrijeđeno ili da postoji opasnost od povrede, zbog čega mu prijeti ne nadoknadiva šteta može zahtijevati od suda donošenje privremene mjere, dok su člankom 7. citiranog Zakona navedena prava koja proizlaze iz registriranog žiga .

Tužitelj je učinio nespornim da je nositelj žiga broj Z20020239 za znak MNT KUTIJA ŠIBICA u figurativnom obliku. Tuženik kao organizator malonogometnog turnira „KUTIJA 2005“ dao je izraditi novi znak koji u figurativnom obliku nije istovjetan niti sličan žigu tužitelja, a što je odlučujuće u ovome predmetu za određivanje privremene mjere imajući u vidu odredbu članka 7. stavak 2. Zakona o žigu kojim su navedeni učinci zaštićenog žiga. Iz zaštićenog žiga ne proizlazi isključivo pravo tužitelja na organiziranje turnira, jer se Zakonom o žigu ne štiti određena djelatnost već se štiti pravo na isključivu upotrebu zaštićenoga žiga njegova nositelja. Smisao žigovne zaštite je zabrana trećim osobama upotrebe istovjetnog ili sličnog znaka u odno-

su na zaštićeni žig bez odobrenja nositelja žiga o čemu se ne radi o konkretnom slučaju. Usporedbom zaštićenoga žiga tužitelja (list 6.) i znaka tuženika (21.) evidentno je da se ne radi o istovjetnosti niti o sličnosti, stoga nema niti povrede tužiteljeva prava na žig.

Valjalo je stoga odlučiti kao u izreci temeljem odredbe članka 382. toč. 2. ZPP-a.

VTSRH, Pž-5879/06 od 14. studenog 2006. *(TS Zagreb P-5883/05 od 29. studenoga 2005.)*

E – POMORSKO PRAVO

(Pomorski zakonik, Narodne novine broj 17/94, 74/94 i 43/96, dalje: PZ; Ovršni zakon (Narodne novine broj 57/96, 29/99, 173/034, 151/04 i 88/05; nastavno: OZ))

POMORSKO PRAVO

93A

UGOVOR O PRIJEVOZU PUTNIKA I PRTLJAGE I ZASTARA

Pomorski zakonik (Narodne novine broj 17/94, 74/94 i 43/96: nastavno: PZ)

Članak 611. do 646. i čl. 686. PZ

Izraz „prtljaga“ ima značaj svake stvari, uključujući i vozilo koje se prevozi na temelju ugovora o prijevozu. Dakle, tužiteljevo vozilo se u konkretnom slučaju ima smatrati prtljagom, slijedom čega se na pravni institut zastare utužene tražbine primjenjuju odredbe PZ-a, koje uređuju zastaru tražbina iz ugovora o prijevozu putnika i prtljage.

Tužitelj u ovome sporu traži naknadu štete nastale na njegovom vozilu prilikom iskrcaja vozila iz trajekta u tuženikovom vlasništvu. U konkretnom

slučaju sporno je s kojeg je ugovornog odnosa tužiteljevo vozilo bilo ukrcano na tuženikovom trajektu. Ovisno o sadržaju tog odnosa, mogu se ocijeniti okolnosti relevantne za odlučivanje o prigovoru zastare.

Prvostupanjski je sud prihvaćanjem tuženikovog prigovora zastare, bez provođenja daljnjih dokaza, odbio tužbeni zahtjev. Prilikom ocjene sadržaja ugovornog odnosa među strankama u sporu, zauzeo je pogrešan stav te posljedično tome i pogrešno primijenio materijalno pravo. Drugim riječima, stajalište prema kojem tužitelj od tuženika traži naknadu štete iz ugovora o prijevozu stvari je netočno, jer predmetni spor proizlazi iz ugovora o prijevozu putnika i prtljage.

Ugovor o prijevozu putnika i prtljage je jedan od ugovora o plovidbenom poslu, propisan odredbama čl. 611. do 646. PZ-a. Točno je utvrđenje prvostupanjskog suda da putna karta predstavlja dokaz o sklopljenom ugovoru o prijevozu, ali u konkretnom slučaju, riječ je o prijevozu putnika i prtljage, a ne ugovoru o prijevozu stvari. Zakon za valjanost ugovora o prijevozu putnika i prtljage ne propisuje obveznu formu, ali ne isključuje mogućnost da stranke valjanost ugovora uvjetuju određenom formom. Ipak, Zakon vodi računa o činjenici da je uobičajeno izdavanje putnih karata, pa propisuje kako je brodar dužan izdati putniku na njegov zahtjev putnu kartu (čl. 614. st. 1. PZ-a). Tuženik je tužitelju izdao putnu kartu čiji sadržaj potvrđuje odlučno utvrđenje da je među strankama sklopljen ugovor o prijevozu putnika i prtljage.

Temeljem odredbe čl. 611. st. 1. t. 4. PZ-a izraz „prtljaga“ ima značaj svake stvari, uključujući i vozilo koje se prevozi na temelju ugovora o prijevozu. Dakle, tužiteljevo vozilo se u konkretnom slučaju ima smatrati prtljagom, slijedom čega se na pravni institut zastare utužene tražbine primjenjuju odredbe PZ-a, koje uređuju zastaru tražbina iz ugovora o prijevozu putnika i prtljage. Tražbine iz ugovora o prijevozu putnika i prtljage, temeljem odredbe čl. 686. PZ-a, zastarijevaju nakon proteka dvije godine od dana kada je prtljaga predana ili kada je trebala biti predana. Sukladno podacima u spisu, predmetna šteta nastupila je 1. kolovoza 1998. Tu odlučujuću činjenicu tuženik nije osporavao, jer je tužiteljevom zahtjevu prigovarao zbog zastare i promašene pasivne legitimacije, navodeći kako on nije odgovoran za štetu. Druga relevantna okolnost od koje ovisi ocjena osnovanosti materijalnopravnog prigovora zastare, je datum podnošenja tužbe (20. lipnja 2000.).

Zastarijevanje počinje teći prvog dana poslije dana kada je vjerovnik imao pravo zahtijevati ispunjenje obveze (čl. 361. Zakona o obveznim odnosima, Narodne novine broj 53/91, 73/91, 111/93, 3/94, 7/96 i 91/96, nastavno: ZOO), dakle, 2. kolovoza 1998. Zastara nastupa kad protekne posljednji dan zakonom određenog vremena (čl. 362. ZOO-a). U konkretnom slučaju, tužiteljeva tražbina bi zastarjela protekom 2. kolovoza 2000. Pravilnom primjenom materijalnog prava zaključuje se kako u konkretnom slučaju nije nastupila

zastara. Tužiteljeva tražbina je utuživa, jer nije proteklo Zakonom propisano vrijeme nakon kojeg bi dužnik mogao uskratiti ispunjenje svoje obveze putem suda. Prvostupanjski je sud prihvaćanjem prigovora zastare pogrešno primijenio materijalno pravo, nakon što je netočno okvalificirao pravnu osnovu ukrcaja tužiteljevog vozila na tuženikov trajekt.

VTSRH, Pž-4344/03 od 8. studenoga 2006. (TS RI, P-1074/01 od 15. svibnja 2003.)

POMORSKO PRAVO

93B

PRIGOVOR TREĆE OSOBE PROTIV OVRHE RADI PROGLAŠENJA OVRHE NEDOPUŠTENOM

Pomorski zakonik (Narodne novine 181/04; nastavno: PZ),

Ovršni zakon (Narodne novine broj 57/96, 29/99, 173/034, 151/04 i 88/05; nastavno: OZ)

Članak 55. st. 1. OZ u vezi sa čl. 841. st. 5. PZ

Osoba koja tvrdi da u pogledu predmeta ovrhe ima takvo pravo koje sprječava ovrhu, može podnijeti prigovor protiv ovrhe, tražeći da se ovrha na tom predmetu proglasi nedopuštenom. Taj pravni institut daje trećoj osobi mogućnost zahtijevati proglašenje ovrhe na određenom predmetu nedopuštenom, pri čemu se ni na koji način ne dira u sam ovršni postupak koji je započeo i koji teče među strankama tog postupka.

Da bi treća osoba mogla podnijeti prigovor protiv ovrhe, potrebno ostvarenje određenih pretpostavki: pokrenut ovršni postupak, doneseno rješenje o ovrsi, da se ovrha provodi na individualno određenom predmetu ovrhe, da upravo na tom predmetu treća osoba tvrdi da ima kakvo pravo koje sprječava da se ovrha provede te da je taj prigovor podnesen najkasnije do završetka ovršnog postupka.

Postupanje ovršnog suda nakon što je treća osoba podnijela prigovor, propisano je odredbama članka 55. stavak 3. i članka 56. Ovršnog zakona. U prvostupanjskom postupku te odredbe sud nije primijenio onako kako one glase.

S obzirom da se ovrhovoditelj usprotivio prigovoru treće osobe, sud je bio obvezan podnositelja prigovora rješenjem uputiti protiv stranaka u roku od 15 dana pokrenuti parnicu radi proglašenja da ovrha na predmetu ovrhe nije dopuštena. Odbacivanjem prigovora, prvostupanjski sud je bitno povrijedio

odredbu članka 56 stavak 1. Ovršnog zakona kojom je propisano kako ovršni sud nije ovlašten ocjenjivati je li tvrdnja treće osobe osnovana.

U ovršnom postupku o prigovoru treće osobe sud može odlučiti samo ako se niti jedna strana prigovoru ne usprotivi, ili ako podnositelj prigovora dokaže njegovu opravdanost pravomoćnom presudom, javnom ili javno ovjerovljenom privatnom ispravom, ili ako su činjenice na kojima se prigovor temelji općepoznate ili se mogu utvrditi primjenom pravila o zakonskim predmnjevama. U svim ostalim slučajevima, sud je dužan podnositelja izlučnog prigovora uputiti na parnicu radi proglašenja ovrhe nedopuštenom.

VTSRH, Pž-4950/06 od 6. srpnja 2006. (TS ST, Ovr-47/06 od 6. srpnja 2006.).

POMORSKO PRAVO

93C

OVRHA NA BRODU - SADRŽAJ OGLASA O PRODAJI I SADRŽAJ UVJETA PRODAJE

Pomorski zakonik (Narodne novine 181/04; nastavno: PZ),

Ovršni zakon (Narodne novine broj 57/96, 29/99, 173/034, 151/04 i 88/05; nastavno: OZ)

Članak 880. PZ

Uvjeti prodaje i oglas o prodaji broda moraju sadržavati sve podatke propisane odredbama Pomorskog zakonika.

Prvostupanjski sud se nije u potpunosti pridržavao odredbi PZ zakonika koje izričito propisuju sadržaj oglasa o prodaji (čl. 880.) i sadržaj uvjeta prodaje (čl. 872.). To su nužne radnje koje ovršni sud poduzima prije donošenja rješenja o dosudi predmeta ovrhe, pa je stoga od neposrednog utjecaja za valjanost odluke o dosudi i okolnost jesu li te radnje poduzete na način kako to Zakon izričito nalaže.

Odredbom čl. 880. PZ propisani su elementi koje oglas o prodaji mora sadržavati. U konkretnom slučaju sud je oglasom odredio dva ročišta za dražbu: prvo za dan 27. lipnja 2006. oglasom od 31. svibnja 2006. a budući brod na tom ročištu nije prodan, određeno je i drugo ročište za dan 27. srpnja 2006. oglasom od 28. lipnja 2006. Oglasi kojim su određena ročišta za prodaju, nisu pravilno sastavljeni, jer ne sadrže podatke o strankama u ovršnom postupku ni naznaku najniže prihvatljive ponude (čl. 880. t. 2. i t. 4. PZ). Prvostupanjski je sud ove podatke morao oglasiti prilikom određivanja ročišta za dražbu.

Daljnja nepravilnost prilikom oglašavanja ročišta za dražbu sadržana je u netočnom priopćavanju da rizik za prodani brod prelazi na kupca onog dana kad mu je brod pravomoćno dosuđen. Takva je odredba oglasa u suprotnosti sa odredbom čl. 878. st. 2. PZ, kojom je propisano da rizik na kupca prelazi onoga dana kada mu brod po pravomoćnosti rješenja o dosudi bude predan. Jednako tako, uvjeti prodaje sadržani u zaključku o prodaji od 31. svibnja 2006., unatoč strogoj odredbi iz čl. 872. t. 10. PZ, taj podatak uopće ne sadrže.

Sud zaključkom o prodaji pravilno odlučuje da se vrijednost broda može konačno utvrditi na ročištu za prodaju, sukladno odredbi čl. 871. st. 2. PZ, ali je pri tome pogrešno primijenio odredbu čl. 876. st. 1. i 2. PZ zakonika kada je utvrdio da se na prvom ročištu za prodaju, brod ne može prodati ispod utvrđene vrijednosti, odnosno konačno utvrđene vrijednosti. Zakon je izričito propisao da se na prvom ročištu za dražbu brod ne može prodati ispod jedne polovice utvrđene vrijednosti, a na drugom ročištu ispod jedne trećine te vrijednosti.

Svrha oglašavanja je ispravno i javno priopćiti činjenicu ovršne prodaje. Ta osnovna zadaća ročišta za javnu dražbu neće biti ispunjena ako oglas ne sadrži sve elemente propisane odredbama PZ niti ako je sadržaj oglasa netočan. Sadržaj oglasa predstavlja uvjete prodaje, koji oglašavanjem postaju javni (čl. 880. t. 5. PZ).

Pored navedenih utvrđenja prvostupanjski je sud pogrešno zaključio kako ne postoje smetnje za održavanje ročišta za prodaju u smislu odredbe čl. 894. st. 2. PZ, pogrešno je i nepotpuno oglasio ročište za dražbu, a samim time i uvjete pod kojima se brod prodaje. Posljedica takvog postupanja prvostupanjskog suda je nezakonitost pobijanog rješenja.

VTSRH, Pž-4950/06 od 24. listopada 2006. (TS u Splitu, Ovr-47/05 od 27. srpnja 2006.)

F - PARNIČNI POSTUPAK

(**Zakon o parničnom postupku,** Narodne novine broj 53/91, 91/92, 112/09, 88/01 i 117/03; **Stečajni zakon,**Narodne novine broj 44/96, 29/99, 129/00, 123/03 i 82/06; **Zakon o arbitraži,** Narodne novine broj 88/01; **Zakon o obrtu,** Narodne novine broj 49/03 – pročišćeni tekst; **Zakon o trgovačkim društvima,** Narodne novine broj 111/93, 34/99, 52/00 i 118/03; **Stečajni zakon,** Narodne novine broj 44/96, 29/99,129/99, 123/03 i 88/06)

94.

PARNIČNI POSTUPAK – DUŽNOST PREDLAGANJA DOKAZA

Zakon o parničnom postupku (Narodne novine broj 53/91, 91/92, 112/09, 88/01 i 117/03)

Članak 7. stavak 2. i članak 219.

Sud ne može izvoditi dokaze koje stranke nisu predložile, osim ako posumnja da stranke idu za tim da raspolažu zahtjevima kojima ne mogu raspolagati ili ako se u parnicama iz radnih odnosa radi o dokazima značajnim za odlučivanje.

Dužnost je svake stranke da predloži dokaze na kojima temelji svoj zahtjev ili kojim pobija navode i dokaze protivne stranke. Ako stranka to ne učini, sud će slobodnom ocjenom dokaza i primjenom pravila o teretu dokazivanja donijeti odluku o osnovanosti tužbenog zahtjeva.

Na tako utvrđeno činjenično stanje, pravilno je prvostupanjski sud primijenio i odredbe materijalnog prava o prodaji, čije nenavođenje samog materijalno-pravnog propisa niti utjecalo na zakonitost odluke.

Pravilno prvostupanjski sud temeljem odredbe čl. 7. st. 2. i čl. 221a. ZPP-a, smatra da je na tuženiku teret dokazivanja da prema tužitelju ima potraživanje u visini utuženog dugovanja, o čemu tijekom prvostupanjskog postupka tuženik nije dostavio niti jedan dokaz pa tako niti predložio provođenje dokaza. Pogrešno stoga smatra tuženik da je sud trebao provesti dokaz koje stranke nisu predložile. Naprotiv, upravo je tuženik bio u obvezi iznijeti činjenicu ili predložiti dokaz, kojima pobija navode i dokaze protivnika i to do zaključenja glavne rasprave, primjenom pravila o teretu dokazivanja u smislu odredbi čl. 219. u vezi sa čl. 221a. ZPP-a., a što tuženik nije učinio pred prvostupanjskim sudom.

Dakle, kako tuženik za svoje tvrdnje nije pružio nikakav dokaz niti predložio dokaze na tu okolnost, prvostupanjski sud je primjenom pravila o teretu dokazivanja donio pravilnu i zakonitu presudu, pri čemu je imao u vidu provedene dokaze te činjenicu da tuženik priznaje postojanje obvezno-pravnog odnosa između njega i tužitelja.

VTSRH, Pž-6947/03 od 16. svibnja 2006. *(TS Split P-829/03 od 15. srpnja 2003.)*

95.

PARNIČNI POSTUPAK – ZLOUPOTREBA PROCESNIH OVLASTI

Zakon o parničnom postupku (Narodne novine broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01 i 117/03)

Članak 10.

Zakonskog zastupnika stranke, koji pred sudom nije govorio istinu i nije se savjesno koristio pravima koja su mu priznata Zakonom o parničnom postupku, sud može kazniti novčanom kaznom.

Pobijenim rješenjem sud je predsjednika uprave tužitelja M. J. iz Zagreba, Ul. grada Gualdo Tadino 26, kaznio novčanom kaznom u iznosu od 5.000,00 kn (slovima: pettisuća kuna), zbog kršenja obveze iz članka 9. Zakona o parničnom postupku („Narodne novine“ broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01 i 117/03 – dalje: ZPP), a na temelju odredbe članka 10. ZPP-a, koju kaznu je dužan platiti na žiro račun državnog proračuna broj 1001005-1863000160.

Iz obrazloženja pobijanog rješenja proizlazi da je predsjednik uprave – direktor tužitelja M. J., potpisao i podnio dana 7. svibnja 1999. godine Trgovačkom sudu u Zagrebu tužbu s prijedlogom za određivanje privremene mjere, kojom se traži da sud donese presudu kojom će utvrditi ništavni ugovor o ustupanju ugovora zaključen između tužitelja i oba tuženika dana 1. rujna 1997. godine, te da se odredi i privremena mjera kojom bi se zabranilo prvotuženiku (G. B. d.d.) da podnese na naplatu ili prenese na treću osobu četiri bjanko akceptna naloga i dvije bjanko vlastite mjenice. U tužbi i tijekom postupka se navodi da je predmetnim ugovorom od 1. rujna 1997. godine tužitelj preuzeo obvezu – dug društva D. d.o.o Zagreb, u kunskoj protuvrijednosti od 28.000.000,00 kn, a da za uzvrat od ovog društva nije dobio nikakvu protučinidbu i da tim ugovorom nije stekao nikakva prava. Povrh toga predsjednik uprave tužitelja M. J. je na ročištu od 3. rujna 1999. godine izjavio da prema njegovom saznanju i na temelju uvida u poslovne knjige, tužitelj nije nikada bio u poslovnom odnosu sa društvom D. d.o.o. Zagreb. Na temelju te izjave sud je između ostalog i odredio predloženu privremenu mjeru od 19. srpnja 1999. godine.

Međutim, s druge strane provedenim knjigovodstveno-financijskim vještačenjem po vještaku mr. sc. I. T. ustanovljeno je da je tužitelj s društvom D. d.o.o. Zagreb, bio u poslovnom odnosu i prije 1. rujna 1997. godine, jer su mu od strane ovog društva tijekom 1994. godine odobrena tri zajma, koja su objedinjena u novi zajam po brojem 95005, tako da je dug tužitelja spram društvu D. d.o.o. Zagreb na dan 1. siječnja 1998. godine iznosio 3.232.715,08 kn te je taj iznos društvo D. cediralo prvotuženiku G. B.. Time je po ocijeni prvostupanjskog suda predsjednik uprave tužitelja M. J. iznošenjem neistine teže zloupotrijebio prava koja mu kao stranci pripadaju u postupku, radi čega je kažnjen novčanom kaznom u iznosu od 5.000,00 kn. (…)

Prema odredbi članka 9. ZPP-a stranke i umiješači su dužni pred sudom govoriti istinu i savjesno se koristiti pravima koja su im priznata ovim zakonom. Navedena je obveza za stranke u skladu s nastojanjima suda da potpuno i istinito utvrdi sporne činjenice od kojih ovisi osnovanost zahtjeva. Ta dužnost obuhvaća obvezu za stranku da iznese sve što joj je poznato o činjenicama koje mogu biti odlučne za rješenje spornog odnosa (članak 219. ZPP-a) i da ne prikriva činjenice kako bi osiguralo povoljnije rješenje spora, da ih iznese onako kako su joj stvarno poznate i da ih ne prikazuje sudu onako kako se nisu odvijale te da govori istinu i da tvrdnje suprotne strane ne osporava, ako su one istinite.

Za stranku koja se ovako ne ponaša propisana je sankcija u odredbi članka 10. ZPP-a.

U konkretnom slučaju prvostupanjski sud je pravilno utvrdio te ocijenio da je predsjednik uprave tužitelja M. J. teže povrijedio prava koja mu kao zakonskom zastupniku pripadaju u ovom postupku i za obrazloženje svoje

odluke dao potpuno prihvatljive razloge na koje se upućuje žalitelja, kako bi se izbjeglo nepotrebno ponavljanje.

Na navode žalbe treba ipak odgovoriti da pored ostalog utvrđenja suda iz spisa proizlazi da je žalitelj na ročištu od 3. lipnja 1999. godine (list 8) doslovce izjavio „na posebno pitanje predsjednika vijeća direktor tužitelja izjavljuje da prema njegovom saznanju i na temelju uvida u poslovne knjige H. B. nisu nikada bili u pravnom i poslovnom odnosu s društvom D. d.o.o. Zagreb“.

Iz nalaza i mišljenja sudskog vještaka mr. sc. I. T. proizlazi međutim da je društvo D. d.o.o. Zagreb tijekom 1994. godine odobrilo tužitelju tri kredita koja su sada objedinjena u jedan, tako da obveza tužitelja spram ovom društvu na dan 1. siječnja 1998. godine iznosi 3.232.715,08 kn.

Kraj nesporne činjenice da je baš M. J. kao predsjednik uprave tužitelja potpisao i predmetnu tužbu za poništenje ugovora od 1. rujna 1997. godine kao i prijedlog za određivanje predložene privremene mjere i po ocijeni ovoga suda time je prekršio odredbu članka 9. ZPP-a da pred sudom govori istinu, pa je zbog toga u skladu s odredbom članka 10. ZPP-a pravilno kažnjen po prvostupanjskom sudu novčanom kaznom u iznosu 5.000,00 kn, koja je po ocijeni ovoga suda i primjerena i u skladu s težinom zlouporabe prava koja mu pripadaju u postupku.

VTSRH, Pž-4648/06 od 29. kolovoza 2006. *(TS Zagreb P-1383/99 od 16. ožujka 2006.)*

96.

PARNIČNI POSTUPAK – PRETHODNO PITANJE

Zakon o parničnom postupku (Narodne novine broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01 i 117/03)

Članak 12.

Postojanje litispendencije nema značaj prethodnog pitanja.

Prema odredbi članka 213. stavak 1. Zakona o parničnom postupku sud će odrediti prekid i ako je odlučio da sam ne rješava o prethodnom pitanju, dok je odredbom članka 12. stavak 1. Zakona o parničnom postupku određeno kad odluka suda ovisi o prethodnom rješenju pitanja, a o tom pitanju još nije odluku donio sud ili drugo nadležno tijelo (prethodno pitanje), sud može sam riješiti to pitanje ako posebnim propisima nije drugačije određeno.

Uvidom u rješenje prvostupanjskog suda VIII P-3868/01 od 28. ožujka 2002. godine (list 245. spisa) proizlazi da je u navedenom postupku prvostupanjski sud odbacio tužbu zbog litispendencije. Naime, sud je u tom postupku izvršio uvid u ovaj predmet, te utvrdio da je ovaj postupak započeo pred Općinskim sudom pod brojem P 1323/94, dakle prije podnošenja tužbe u predmetu P-3868/01, pa je (neovisno o tome što ovaj predmet ima „veći broj“ oznake spisa), sukladno odredbi članka 194. stavak 3. Zakona o parničnom postupku odbacio tužbu. To rješenje nije steklo svojstvo pravomoćnosti jer je tužitelj protiv njega izjavio žalbu, pa stoga sud prvog stupnja (u ovom predmetu) smatra da odluka povodom navedene tužiteljeve žalbe ima značaj prethodnog pitanja.

Pogrešno je mišljenje žalitelja da odluka po tužiteljevoj žalbi protiv rješenja P-3868/01 od 28. ožujka 2002. godine ima značaj prethodnog pitanja u ovoj pravnoj stvari. Naime, prethodno pitanje je takvo pitanje kad odluka suda zavisi od prethodnog rješenja pitanja postoji li *neko pravo ili pravni odnos pa se bez rješenja tog pitanja ne može riješiti glavna stvar*, a to pitanje čini samostalnu pravnu cjelinu. Prema tome, prethodno pitanje je takvo pitanje kod kojeg odluka suda ovisi o tome postoji li neko pravo ili pravni odnos među strankama, a bez rješavanja tog pitanja sud ne može se donijeti odluku o glavnoj stvari.

Za odlučivanje o osnovanosti tužbenog zahtjeva u ovom sporu odluka drugostupanjskog suda povodom tužiteljeve žalbe protiv rješenja P-3868/01 od 28. ožujka 2002. godine nema utjecaja jer se tom drugostupanjskom odlukom neće odlučiti o postojanju određenog prava ili pravnog odnosa među strankama već o postojanju litispendencije (o postojanju još jedne parnice među strankama u pogledu istog zahtjeva). Prema tome, odluka suda o litispendenciji nema značaj prethodnog pitanja u ovom postupku. Zato sud prvog stupnja može donijeti odluku o osnovanosti tužbenog zahtjeva u ovoj pravnoj stvari.

VTSRH, Pž-4024/04 od 27. siječnja 2006. *(TS Split P-4611/01 od 9. travnja 2004.)*

97.

PARNIČNI POSTUPAK – SUDSKO OCJENJIVANJE NADLEŽNOSTI

Zakon o parničnom postupku (Narodne novine broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03)

Članak 15.

Stečajni zakon (Narodne novine broj 44/96, 29/99, 129/00, 123/03 i 82/06)

Članak 5.

Odmah po primitku tužbe (prijedloga za otvaranje stečajnog postupka) sud ocjenjuje je li nadležan. Ako je sud mjesno nadležan u vrijeme primitka tužbe (prijedloga za otvaranje stečaja), on i nadalje ostaje mjesno nadležan za postupanje neovisno o tome je li tuženik (stečajni dužnik) tijekom postupka promijenio svoje sjedište pa čak i u slučaju kada je zakonom propisana isključiva mjesna nadležnost suda.

U tijeku prethodnog postupka dužnik je promijenio sjedište odlukom jedinog člana društva od 23. siječnja 2006. godine. Odluka je provedena u sudskom registru Trgovačkog suda u Zagrebu rješenjem poslovni broj: Tt-06/744-5 od 3. veljače 2006. godine i od tada dužnik ima sjedište na području Trgovačkog suda u Zagrebu. Nakon promjene sjedišta, dužnik je 10. veljače 2006. godine istaknuo prigovor mjesne nenadležnosti Trgovačkog suda u Splitu pozivajući se na odredbu čl. 5. SZ-a kojom je određena isključiva nadležnost za vođenje stečajnog postupka suda na čijem se području nalazi sjedište dužnika. Prigovor dužnika nije osnovan. Odredbom čl. 6. st. 1. SZ-a u stečajnom postupku se primjenjuju pravila parničnog postupka *ako Stečajnim zakonom nije drukčije određeno*. Odredba čl. 15. st. 1. i st. 2. ZPP-a određuje da se stvarna i mjesna nadležnost suda ocjenjuje odmah poslije primitka tužbe (u stečajnom postupku prijedloga) i na temelju navoda u tužbi i na temelju činjenica koje su sudu poznate. U vrijeme podnošenja prijedloga za otvaranje sumarnog eliminacijskog stečajnog postupka i u vrijeme osnivanja spisa dužnik je imao sjedište na području Trgovačkog suda u Splitu. Isto tako, dužnik je imao sjedište na području Trgovačkog suda u Splitu i u vrijeme podnošenja prijedloga vjerovnika stečajnog dužnika za otvaranje „redovnog“ stečajnog postupka (studeni 2001. godine) što ima za posljedicu da je sud u Splitu bio mjesno nadležan za vođenje stečajnog postupka u vrijeme podnošenja prijedloga.

Odredba čl. 15. st. 3. ZPP-a glasi: *Ako se u tijeku postupka promijene okolnosti na kojima je utemeljena nadležnost suda, sud koji je bio nadležan u vrije-*

me podnošenja tužbe ostaje i dalje nadležan i ako bi zbog tih promjena bio nadležan sud iste vrste ili sud druge vrste, ako zakonom nije drugačije određeno.

U konkretnom predmetu dužnik je u tijeku postupka promijenio sjedište i time promijenio okolnosti na kojima je utemeljena nadležnost Trgovačkog suda u Splitu. Međutim, temeljem odredbe čl. 15. st. 3. ZPP-a dolazi do ustaljivanja nadležnosti (perpetuatio fori). Cilj ovog pravila je sprječavanje šikanoznog postupanja stranaka, koje bi namjernim promjenama relevantnih okolnosti u tijeku postupka mogle prouzrokovati odugovlačenje postupka zbog dužnosti ustupanja predmeta nadležnom sudu. Zahtjevi procesne ekonomije i sprječavanja zloupotrebe procesnih ovlaštenja odnose prevagu nad zahtjevom da spor presudi nadležan sud u vrijeme donošenja meritorne odluke. Točna je činjenica da zakon može izrijekom drugačije odrediti. Međutim, Stečajni zakon nije odredio da se u stečajnom postupku ne primjenjuje odredba čl. 15. st. 3. ZPP-a. Da zakonodavac nije želio ustaljenje nadležnosti u stečajnom postupku tada bi to odredio Stečajnim zakonom.

Pogrešna je tvrdnja žalitelja kada navodi: *„Da je zakonodavac ustaljenje nadležnosti želio i u stečajnom postupku, on bi to odredio Stečajnim zakonom“.* Odredba čl. 6. st. 1. SZ-a određuje upravo suprotno, pravila parničnog postupka primjenjuju se u stečajnom postupku, ako Zakonom nije drugačije određeno. Stečajni zakon nije drukčije odredio.

VTSRH, Pž-4550/06 od 13. rujna 2006. *(TS Split St-36/01 od 16. lipnja 2006.)*

98.

PARNIČNI POSTUPAK – APSOLUTNA NENADLEŽNOST

Zakon o parničnom postupku (Narodne novine broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03)

Članak 16.

Zakon o arbitraži (Narodne novine broj 88/01)

Članak 42.

Ugovor o arbitraži je valjan iako njime stranke nisu odredile broj arbitara niti su uredile pravila za njihov izbor pa se stoga sud zbog postojanja ugovora o arbitraži (arbitražne klauzule) može proglasiti apsolutno nenadležnim, ali ne po službenoj dužnosti već po prigovoru tuženika danog najkasnije na pripremnom ročištu ili ako ono nije održano do završetka tuženikova odgovora na tužbu.

Sud u tijeku cijelog postupka, po službenoj dužnosti, pazi ide li rješavanje spora u sudsku nadležnost. Kad sud u tijeku postupka utvrdi da za rješavanje spora nije nadležan sud u Republici Hrvatskoj, po službenoj dužnosti proglasit će se nenadležnim, ukinut će provedene radnje u postupku i odbaciti tužbu, osim u slučajevima u kojima nadležnost suda u Republici Hrvatskoj ovisi o pristanku tuženika, a tuženik je dao svoj pristanak (arg. iz čl. 16. st. 1. i 3. ZPP). Nema ustaljenja nadležnosti u bilo kojem stadiju postupka. Ovo pravilo zabrane ustaljenja nadležnosti državnog suda u slučaju apsolutne nenadležnosti ne vrijedi ako je na temelju ugovora o arbitraži za postupanje nadležna domaća ili strana arbitraža. Ako su stranke za rješavanje određenoga spora ugovorile arbitražu sud kome je podnijeta tužba u istoj stvari i među istim strankama , ne pazi po službenoj dužnosti na ugovor o arbitraži i tek će se na prigovor tuženika oglasiti nenadležnim, ukinuti provedene radnje i odbaciti tužbu, osim ako ugovor o arbitraži nije valjan, ako je prestao važiti ili ako se ne može ispuniti. (…)

Unatoč poveznici za zasnivanje nadležnosti za suđenje državnog suda u RH i ovaj sud nalazi da postoji zapreka za postupanje, jer su stranke raspolagale svojim pravom na način da su izuzele spor iz jurisdikcije državnih sudova i valjanim ugovorom o arbitraži ugovorile za slučaj spora nadležnost arbitraže.

Pretpostavke za valjanost ugovora o arbitraži mogu se u bitnomu svesti na sljedeće: da je ugovor o arbitraži zaključen o arbitrabilnom sporu, da su primjenom mjerodavnog prava ispunjena obvezna pravila o formi ugovora te da ugovor ima potreban sadržaj koji ne dovodi u sumnju volju stranaka da isključe državne sudove iz postupanja u predmetu i spor povjere arbitraži.

Arbitrabilan je spor o kojemu se stranke mogu nagoditi, odnosno predmetom spora slobodno raspolagati, pod pretpostavkom da zakonom ili međunarodnim ugovorom rješenje spora nije u isključivoj nadležnosti kojeg domaćeg ili stranog državnog suda ili kojega drugoga tijela. S obzirom na to da se u ovom slučaju radi o sporu između tužitelja - fizičke osobe s prebivalištem u Španjolskoj i tuženika - pravne osobe sa sjedištem u Malti, dakle državama članicama Europske unije, isključiva nadležnost uređena je prioritetno Brisselleskom konvencijom o sudskoj nadležnosti i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim predmetima (nastavno Konvencija) koja se primjenjuje u svim državama članicama EU te državama EFTE. Pravila o isključivoj nadležnosti iz čl. 16. te konvencije ne propisuju isključivu nadležnost državnog suda koje od država članica za imovinske sporove iz ugovora o radu.

Osim Konvencije, kao međunarodnog ugovora, na spor se u pogledu nadležnosti za suđenje primjenjuju i uredbe EU, kao prisilni propisi izravne primjene. Sudsku nadležnost uređuje Uredba Vijeća (Council Regulation No. 44/2001 od 22. prosinca 2001. godine, Službeni list EU 12/1 - objavljen

16. siječnja2002. - nastavno Uredba). Prema odredbi čl. 23. Uredbe poslodavac s prebivalištem u državi članici EU može biti tužen od radnika pred sudom države članice u kojoj prebiva ili pred sudovima druge države članice i to pred sudom mjesta u kojemu je zaposlenik redovito obavljao rad, pred sudovima zadnjeg mjesta njegova obavljanja rada ili ako posloprimac redovito ne obavlja rad ni u jednoj državi, pred sudovima mjesta gdje se nalazilo poslovno mjesto koje je zaposlilo posloprimca. Navedena pravila uređuju izberivu međunarodnu nadležnost. Za sporove po tužbi zaposlenika protiv poslodavca nije odredbom čl. 22. Konvencije propisana isključiva nadležnost pa je dopuštena ugovorna prorogacija međunarodne nadležnosti, time da za valjanost ugovora Uredba propisuje pisanu formu i uvjete iz čl. 23. Uredbe. Ugovorom u pisanoj formi dopušteno je odstupiti od pravila o međunarodnoj mjesnoj nadležnosti, kad ugovor dopušta posloprimcu podnošenje tužbe i kod sudova koji nisu utvrđeni u odjelu 5. Uredbe.

Ni odredbe Zakona o civilnom postupku (Codice di Procedure Civile - nastavno CPC) Italije ne određuju isključivu nadležnost državnog suda te države za sporove iz ugovora o radu. S obzirom na to da za ovu vrstu spora međunarodnim pravom i pravom EU, kao ni pravom kojemu je ugovor podvrgnut nije propisana isključiva međunarodna nadležnost, sporazum stranaka o izabranom sudu određene države ili o arbitraži po učinku nadilazi sva pravila o nadležnosti. Imajući u vidu da odredbe o međunarodnoj nadležnosti za radne sporove u pravilu idu u korist zaposlenika koji može ugovoriti za njega povoljniju nadležnost, nema sumnje da može slobodno raspolagati pravom na pristup sudu, bilo državnom bilo privatnom, pa su sporovi iz ugovora o radu između zaposlenika i poslodavaca nastanjenih na području EU arbitrabilni.

Ostaje ocijeniti jesu li stranke valjanim ugovorom o arbitraži izuzele predmet spora iz jurisdikcije državnih sudova i povjerile ga na rješavanje ad hoc arbitraži, kako tvrdi tuženik. Formalna i materijalno pravna valjanost ugovora procjenjuje se prema pravu mjerodavnom za ugovor, a to je u ovom slučaju pravo Republike Italije i njemu nadređeno pravo EU. Prvostupanjski sud se pogrešno, ocjenjujući valjanost ugovora o arbitraži, pozvao na odredbe Europske konvencije o međunarodnoj trgovačkoj arbitraži iz 1961. godine. Ta se konvencija, doduše, odnosi na sporazume o arbitraži između fizičkih i pravnih osoba koje imaju, u vrijeme zaključenja ugovora, svoje uobičajeno boravište ili svoje sjedište u različitim državama ugovornicama Konvencije, ali isključivo radi rješavanja sporova iz međunarodne trgovine (arg. iz čl. 1. st. 1. Konvencije). Ovaj spor nastao je iz ugovora o radu pa nema obilježja trgovačkog nego radnog spora. Zato valjanost arbitražne klauzule nije moguće cijeniti po pravilima iz Europske Konvencije, kako je učinio prvostupanjski sud.

Unatoč tomu sud je pravilno ocijenio da je ugovor o arbitraži valjan, ali po mjerodavnom pravu kojemu je podvrgnut ugovor, a to je u ovom slučaju pravo Republike Italije. Odredbe o arbitraži sadržane su u Zakonu o civilnom postupku (Codice di Procedure Civile - nastavno CPC - naslov sedmi, četvrta knjiga).

Odredbom čl. 807. određen je način ugovaranja arbitraže. Ugovor mora biti, pod prijetnjom ništavosti, sačinjen u pisanoj formi i sadržavati oznaku pravnog odnosa na koji se primjenjuje. Pisana forma će biti zadovoljena i razmjenom telegrama ili teleksa. Ugovor o radu iz kojega je nastao ovaj spor sačinjen je u pisanoj formi i sadrži klauzulu kojom se spor povjerava arbitru, čime je na nedvosmislen način izražena volja ugovornih strana da spor izuzmu iz nadležnosti državnog suda . Ovakva odredba nije u suprotnosti s pravilom o arbitražnoj klauzuli iz čl. 808 CPC.

Izbor arbitra u ugovoru o arbitraži ili određivanje broja arbitara je poželjan sadržaj arbitražne klauzule po pravilima iz CPC, ali ugovor je valjan čak i ako nije određen broj arbitara i nisu uređena pravila za izbor arbitara. Ugovorom se može odrediti jednog ili više arbitara (neparni broj), može se imenovati arbitra ili samo odrediti broj arbitara, a valjan je i ugovor kojim se određuje da će spor rješavati jedan nezavisni arbitar kojega će stranke sporazumno izabrati. U slučaju da to ne učine suglasno, arbitra će po zakonu, a na prijedlog jedne ili obje strane, izabrati predsjednik nadležnog suda (čl. 809 CPC). Zakon spominje u poglavlju o arbitraži klauzule iz kolektivnog i individualnog ugovora o radu, ali te odredbe ne dovode u pitanje niti formalnu niti materijalnu valjanost ugovora iz kojega je nastao ovaj spor. Zato nije osnovan prigovor tuženika da Ugovor o arbitraži o predmetu ovoga spora nema dovoljno određena pravila za izbor arbitra ili da se stranke nisu dovoljno jasno opredijelile da se njihov spor rješava pred arbitražom.

Zbog iznijetih razloga i ovaj sud smatra da su se stranke, u stvari kojom mogu dragovoljno raspolagati, valjanim ugovorom odrekle prava da njihov spor bude riješen pred državnim sudom, i spor odlučile povjeriti privatnom sudu. Odbacivanjem tužbe zbog apsolutne nenadležnosti pravilno su primijenjena citirana pravila međunarodnog privatnog prava, iako se sud djelomično u obrazloženju pozvao na pogrešne propise o valjanosti ugovora o arbitraži. Tužitelji nisu na nezakonit način onemogućeni da svoja prava ostvaruju pred Trgovačkim sudom u Rijeci, jer su se sami ugovorom odrekli prava na pristup državnom sudu.

Imajući u vidu navedene razloge valjalo je rješenje potvrditi po čl. 380. st. 1. točka 2. ZPP.

Napominje se da će tužitelji, ako uspiju u sporu, moći po pravilima Zakona o arbitraži RH („Narodne novine“ broj 88/01) u dijelu koji se odnose na priznanje i ovrhu stranih i domaćih arbitražnih pravorijeka, ostvariti

tražbinu sudskom ovrhom pred državnim sudom u Republici Hrvatskoj prodajom broda koji je zaustavljen u teritorijalnim vodama Republike Hrvatske.

VTSRH, Pž-6111/03 od 16. lipnja 2006. *(TS Rijeka P-297/03 od 8. svibnja 2003.)*

99.

PARNIČNI POSTUPAK – STVARNA NADLEŽNOST

Zakon o parničnom postupku (Narodne novine broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03)

Članak 17.

Sud se po službenoj dužnosti može oglasiti stvarno nenadležnim samo na pripremnom ročištu ili ako ono nije održano do upuštanja tuženika u raspravljanje o glavnoj stvari na prvom ročištu za glavnu raspravu.

Sud se u kasnijem stadiju postupka može oglasiti stvarno nenadležnim samo ako je tuženik pravovremeno istaknuo prigovor stvarne nenadležnosti.

U nastavku postupka sud ispituje stvarnu nadležnost po noveliranom ZPP primjenom pravila postupka koja su važila nakon stupanja na snagu ZID ZPP. Sud se po tim pravilima može po službenoj dužnosti oglasiti stvarno nenadležnim samo na pripremnom ročištu ili ako ono nije održano do upuštanja tuženika u raspravljanje o glavnoj stvari na prvom ročištu za glavnu raspravu.

U ovoj parnici sud se oglasio stvarno nenadležnim nakon tri ročišta za glavnu raspravu, što je mogao samo ako je tuženik pravovremeno istaknuo prigovor stvarne nenadležnosti. Prema stanju u spisu nije jasno je li bilo pravovremenog prigovora stvarne nenadležnosti od ovlaštene osobe, jer nije raspravljeno tko sudjeluje u parnici na strani tuženika. U tužbi je kao tuženik označeno trgovačko društvo M. P. d.d. Punat, a odgovor na tužbu koji sadrži prigovor stvarne nenadležnosti izjavilo je trgovačko društvo M. P. d.o.o. Punat. U cjelokupnom dosadašnjem tijeku postupka tuženik je sebe označavao kao M. P. d.o.o. Punat, iako je punomoć odvjetniku R. R. ovjerena pečatom M. P. d.d. Punat. Zato za sada nema prigovora stvarne nenadležnosti one osobe koja je označena kao tuženik, a postupak je došao u stadij u kojemu se sud više nije mogao po novim pravilima ZPP oglasiti stvarno nenadležnim.

Zbog navedenih razloga nije moguće ispitati je li u donošenju rješenja pravilno primijenjena odredba čl. 21. st. 1. ZPP pa je rješenje valjalo ukinuti po čl. 380. st. 1. toč. 3. ZPP i predmet vratiti sudu prvog stupnja na ponovan postupak.

U nastavku postupka sud će provjeriti kojoj pravnoj osobi je dostavljena tužba na odgovor, odnosno razjasniti je li punomoćnik M. P. d.d. Punat omaškom označavao kao stranku u postupku M. P. d.o.o. Punat. Tek nakon što razjasni tko u postupku sudjeluje kao stranka, utvrdit će je li tuženik pravovremeno istaknuo prigovor stvarne nenadležnosti.

Podredno se napominje da ovaj sud dijeli stajalište prvostupanjskog suda da se u ovoj parnici radi o sporu za koji nije propisana stvarna nadležnost trgovačkog suda niti po pravilima Zakona o sudovima niti ZPP. Tužitelj je fizička osoba, nema podataka da je trgovac (obrtnik ili trgovac pojedinac), a tužbeni zahtjev za naknadu štete temeljen je na izvanugovornoj odgovornosti marine za štetu na jedrilici koja po svojim karakteristikama nije brod u smislu odredbe čl. 5. st. 1. točka 2. Pomorskog zakonika, jer je dugačka 11,49 m, ima bruto tonažu manju od 15 i nije ovlaštena prevoziti više od 12 putnika. Ovaj sud nije našao elemenata za primjenu bilo koje odredbe plovidbenog prava u rješenju spora, a ne radi se o sporu nastalom iz plovidbe na moru. Zato je za suđenje nadležan općinski sud, ali ostaje za ocjenu je li nastupilo ustaljenje nadležnosti trgovačkog suda, o čemu će sud odlučiti kad otkloni nedostatke na koje je ukazano rješenjem.

VTSRH, Pž-1739/05 od 22. rujna 2006. *(TS Rijeka P-2279/03 od 17. siječnja 2005.)*

100.

PARNIČNI POSTUPAK – STVARNA NADLEŽNOST OPĆINSKOG SUDA

Zakon o parničnom postupku (Narodne novine broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03)

Članak 34.

Spor o tome je li poslovni udjel (ili dionice) bračna stečevina nije spor o raspolaganju članstvom i članskim pravima u trgovačkom društvu, pa za postupanje u tom sporu nije stvarno nadležan trgovački već općinski sud.

Sud je pogrešno u povodu prigovora protivnika osiguranja našao da je stvarno nadležan odlučivati o osiguranju tražbine usmjerene na prava na po-

slovnim udjelima kada se tražbina odnosi na utvrđenje, da je poslovni udjel bračna stečevina te traži upis vlasništva poslovnog udjela u registar trgovačkog suda. Trgovački sudovi stvarno su nadležni po čl. 19. st. 1. točka 5. Zakona o sudovima („Narodne novine“ broj 3/94, 75/95, 100/96, 115/97, 101/03, 117/03, 17/04) određivati mjere osiguranja u predmetima u kojima su nadležni suditi. Stvarna nadležnost sudova uređena je odredbama Zakona o parničnom postupku koji u čl. 34b. st. 1. toč. 2. propisuje nadležnost trgovačkih sudova suditi u parničnom postupku u prvom stupnju u sporovima o raspolaganju članstvom i članskim pravima u trgovačkom društvu.

Pojam raspolaganja članstvom i članskim pravima podrazumijeva dragovoljno raspolaganje vlasnika poslovnog udjela otuđenjem ili opterećenjem bilo ugovorom sa stjecateljem ili na koji drugi način. U parnici u kojoj je tužbeni zahtjev usmjeren na utvrđenje da je poslovni udjel bračna stečevina sud neće odlučivati o raspolaganju članstvom u trgovačkom društvu, nego primjenom propisa obiteljskog prava, poglavito Obiteljskog zakona, utvrđivati je li poslovni udjel po zakonu bračna stečevina. Za suđenje o takvom zahtjevu nije izričito po pravilu izuzetka propisana stvarna nadležnost trgovačkih sudova pa je za suđenje u takvom predmetu stvarno nadležan općinski sud po čl. 34. st. 2. ZPP. Time je isključena i stvarna nadležnost trgovačkih sudova za osiguranje tražbine, jer sud koji nije stvarno nadležan suditi u određenom predmetu, nije nadležan ni voditi postupak osiguranja.

Zato je osnovan žalbeni razlog bitne povrede odredaba postupka iz čl. 354. st. 2. toč. 3. ZPP u vezi s čl. 19. OZ. Imajući u vidu iznijete razloge valjalo je rješenje ukinuti i predmet ustupiti Općinskom sudu u Splitu kao stvarno i mjesno nadležnom za postupanje.

VTSRH, Pž-7417/05 od 24. travnja 2006. *(TS Split R1-132/05 od 4. listopada 2005.)*

101.

PARNIČNI POSTUPAK – STVARNA NADLEŽNOST OPĆINSKOG SUDA

Zakon o parničnom postupku (Narodne novine broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01 i 117/03)

Članak 34.

Za spor koji je nastao iz ugovora o prodaji jedrilice stvarno je nadležan općinski sud s obzirom na to da jedrilica po svojim karakteristikama nije brod prema odredbi članka 5. stavak 1. točka 2. Pomorskog zakonika.

Presudu je donio sud koji nije bio stvarno nadležan za suđenje. U trenutku presuđenja opća pravila o nadležnosti sudova za suđenje u parničnom postupku bila su uređena Zakonom o sudovima („Narodne novine“ broj 3/94, 75/95, 100/96, 115/97, 131/97, 129/00. 117/03 - dalje ZS). Opća stvarna nadležnost za suđenje u prvom stupnju u parnicama pripada općinskim sudovima, dok su trgovački sudovi nadležni suditi samo u onim stvarima koje su im izričito stavljene u nadležnost. Po odredbi čl. 19. st. 1. točka 1. ZS trgovački sudovi nadležni su suditi u sporovima iz trgovačkih ugovora između osoba koje obavljaju trgovačku djelatnost. Osim te generalne odredbe nadležnost trgovačkih sudova propisana je i na temelju drugih posebnih kriterija, ali ni jedan od tih kriterija u ovoj parnici nije ispunjen.

Tužitelj i tuženik su fizičke osobe, nema podataka da su oba trgovci (obrtnici ili trgovci pojedinci), a spor je nastao iz ugovora o prodaji jedrilice koja po svojim karakteristikama nije brod u smislu odredbe čl. 5. st. 1. točka 2. Pomorskog zakonika, jer je dugačka 11,80 m, ima bruto tonažu manju od 15 t i nije ovlaštena prevoziti više od 12 putnika. Zato trgovački sud nije nadležan suditi po pravilu iz čl. 19. st. 1. točka 1a. ili čl. 19. st. 1. točka 1d. ZS. S obzirom na to da za suđenje nije nadležan trgovački sud, stvarno je nadležan općinski sud po čl. 16. st. 1k. ZS.

VTSRH, Pž-802/03 od 7. rujna 2006. *(TS Split P-3363/01 od 27. lipnja 2002.)*

102.

PARNIČNI POSTUPAK – STVARNA NADLEŽNOST OPĆINSKOG SUDA

Zakon o parničnom postupku (Narodne novine broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01 i 117/03)

Članak 34. stavak 2.

Za naknadu štete zbog nemogućnosti korištenja stvari koju je tužitelj stekao provedbom postupka fiducijarnog osiguranja propisanog odredbom članka 277. stavak 5. Ovršnog zakona stvarno je nadležan općinski sud.

Pobijanom presudom prihvaćen je tužbeni zahtjev te je tuženiku naloženo tužitelju predati u posjed pokretninu, kiosk proizvođača E. d.o.o., Viškovo, model 300, dimenzija 300 x 4,80, visine 2,80 m, godina proizvodnje 1998., koji se nalazi u Rijeci, Cavtatska 11. Tuženiku je naloženo tužitelju nadoknaditi štetu u iznosu od 35.000,00 kn sa zakonskom zateznom kamatom na mjesečne iznose od 2.500,00 kn počevši od listopada pa do studenog 2001. godi-

ne dok je tužbeni zahtjev za naknadu štete odbijen u dijelu u kojem tužitelj traži naplatu 20.000,00 kn sa zakonskim zateznim kamatama na pojedine mjesečne iznose od 2.500,00 kn za period od veljače 2000. godine do rujna 2000. godine. Tuženiku je naloženo platiti i trošak parničnog postupka u iznosu od kn 8.203,84, sve u roku od 8 dana.

Iz spisa proizlazi da tužitelj zahtjev za predaju u posjed spornog kioska postavlja kao vlasnik neposjednik, dokazujući svoje vlasništvo potvrdom javnog bilježnika R. M. iz Kastva br. Ou-13/98-92 od 29. prosinca 1999. godine iz koje proizlazi da je tužitelj postao punopravni vlasnik nekretnine, kioska opisanog u izreci presude a sve to primjenom odredbe čl. 277. st. 5. Ovršnog zakona („Narodne novine“, broj 57/96, 29/99). Iako u spisu ne prileži Sporazum radi osiguranja novčane tražbine prijenosom vlasništva od 11. veljače 1998. godine u daljnjem tekstu: Sporazum, među strankama je nesporno da je takav Sporazum zaključen radi osiguranja tužiteljeve tražbine iz međusobnog Ugovora o građenju br. 73/97. Među strankama je nesporno da je citirana potvrda javnog bilježnika sačinjena u postupku propisanom odredbom čl. 277. Ovršnog zakona a u svezi sa Sporazumom radi osiguranja novčane tražbine prijenosom vlasništva od 11. veljače 1998. godine. Pogrešan je zaključak prvostupanjskog suda da tužbeni zahtjev proizlazi iz trgovačkog ugovora. U poslovnom odnosu između tužitelja i tuženika trgovački ugovor je onaj o građenju br. 73/97. Međutim tužbeni zahtjev za predaju posjeda kao i tužbeni zahtjev za naknadu štete ne proistječu iz Ugovora o građenju već iz činjenice da je temeljem Sporazuma javni bilježnik potvrdio tužiteljevo stjecanje punopravnog vlasništva pozivom na odredbu čl. 277. st. 5. Ovršnog zakona. I prvostupanjski sud se u obrazloženju presude poziva na odredbe čl. 161. i 162. ZOVO u odnosu na tužbeni zahtjev za predaju u posjed, iz čega jasno proizlazi da se ne radi o zahtjevu iz Ugovora o građenju već o zahtjevu proizašlom iz postupka javnobilježničkog osiguranja prijenosom vlasništva na stvari, što ne predstavlja zahtjev iz trgovačkog ugovora u smislu odredbe članka 19. točka 1a. Zakona o sudovima. Niti zahtjev za naknadu štete nije zahtjev za štetu zbog povrede ugovorne obveze već zahtjev za štetu zbog nemogućnosti korištenja svoje stvari uslijed protupravnog postupanja tuženika, dakle radi se o zahtjevu za naknadu izvanugovorne štete, za koji ne stoji nadležnost trgovačkih sudova u smislu citirane odredbe Zakona o sudovima.

VTSRH, Pž-3077/02 od 6. lipnja 2006. *(TS Rijeka P-362/00 od 11. prosinca 2001.)*

103.

PARNIČNI POSTUPAK – SPORAZUM O MJESNOJ NADLEŽNOSTI

Zakon o parničnom postupku (Narodne novine broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01 i 117/03)

Članak 70.

U ovršnom postupku stranke ne mogu postići sporazum o mjesnoj nadležnosti suda s obzirom da je nadležnost u tom postupku isključiva. Međutim, odmah nakon što se ovršni postupak nastavi kao parnični, obje stranke se mogu pozivati na svoj sporazum o mjesnoj nadležnosti.

Iz spisa proizlazi da je tužitelj (ovrhovoditelj) podnio prijedlog za ovrhu na temelju vjerodostojne isprave, te je uz prijedlog dostavio ugovor broj 20/99 za tiskanje knjiga od 2. travnja 1999. godine, iz kojeg proizlazi da su stranke za slučaj spora po tom ugovoru odredile kao mjesno nadležan sud u Osijeku. Nakon što je sud prvog stupnja donio rješenje o ovrsi, po prigovoru ovršenika, rješenjem poslovni broj Ovrv-3685/01 od 27. kolovoza 2001. godine stavljeno je izvan snage rješenje o ovrsi u dijelu u kojem je određena ovrha, a postupak nastavljen kao u povodu prigovora protiv platnoga naloga. Potom je tužitelj podneskom od 10. rujna 2001. godine, naslovljenim kao žalba, te ponovno podneskom od 4. lipnja 2003. godine, predložio sudu prvog stupnja oglasiti se mjesno nenadležnim, budući da su stranke u odnosu na utuženu tražbinu za slučaj spora ugovorile nadležnost suda u Osijeku. (…)

Prema odredbi članka 70. ZPP, ako zakonom nije određena isključiva mjesna nadležnost suda, stranke se mogu sporazumjeti da im u prvom stupnju sudi sud koji nije mjesno nadležan, uz uvjet da je taj sud stvarno nadležan (stavak 1.), taj sporazum važi samo ako je sastavljen u pisanom obliku i ako se tiče određenog spora ili više sporova koji svi proistječu iz određenog pravnog odnosa (stavak 4.), a ispravu o sporazumu tužitelj mora priložiti uz tužbu (stavak 5.).

Dakle, ako je zakonom određena isključiva mjesna nadležnost suda stranke se ne mogu sporazumjeti o mjesnoj nadležnosti suda, a kako Ovršni zakon utvrđuje posebna pravila o mjesnoj nadležnosti za svaku od pojedinih vrsta ovrha, ali je zajednička karakteristika tih pravila da su to pravila o isključivoj mjesnoj nadležnosti, stranke ne mogu svojim sporazumom prorogirati mjesnu nadležnost nekog drugog suda u ovršnom postupku, u kojemu se ne mogu primijeniti odredbe čl. 70. ZPP u vezi s čl. 19. st. 1. OZ. Stoga je za odlučivanje o prijedlogu za ovrhu u ovom predmetu bio isključivo mjesno nadležan Trgovački sud u Splitu, ali ovrhovoditelj je sada u svojstvu tužitelja, u parnici, mogao ostvariti svoje pravo da u parnici odlučuje sud čiju su mje-

snu nadležnost stranke ugovorile, pa kad je već uz prijedlog za ovrhu priložio ugovor kojim su se stranke sporazumjele o mjesnoj nadležnosti suda te prvim podneskom podnesenim u parnici predložio da se sud oglasi mjesno nenadležnim, tužitelj je postupio u skladu s čl. 70. ZPP, te je prvostupanjski sud trebao odlučiti o tom prigovoru.

Kako je prvostupanjski sud unatoč tome nastavio postupati smatrajući da je mjesno nadležan, a budući da je o mjesnoj nadležnosti postojao pravovremeno istaknuti prigovor stranke, pobijano rješenje donio je mjesno nenadležan sud pa je počinjena bitna povreda parničnog postupka iz čl. 354. st. 2. točka 4. ZPP na koju žalitelj ukazuje.

Slijedom navedenoga tužiteljeva žalba je osnovana pa je valjalo temeljem odredbe članka 380. točka 3. ZPP ukinuti pobijano rješenje i predmet vratiti prvostupanjskom sudu na ponovan postupak, u kojemu će odlučiti o prigovoru mjesne nenadležnosti sukladno čl. 70. ZPP.

VTSRH, Pž-6749/03 od 15. veljače 2006. *(TS Split P-4083/01 od 7. srpnja 2003.)*

104.

PARNIČNI POSTUPAK – STRANAČKA SPOSOBNOST

Zakon o parničnom postupku (Narodne novine broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01 i 117/03)

Članak 77.

U prijedlogu za ovrhu (tužbi) ovršenik (tuženik) se mora tako označiti da može biti stranka u postupku. Ako je ovršenik (tuženik) obrtnik, tvrtka obrta mora biti označena sukladno Zakonu o obrtu s time da na prvom mjestu bude naznačeno ime i prezime obrtnika pa naziv i adresa obrta, a ako je trgovačko društvo u prijedlogu za ovrhu (tužbi) mora biti navedena tvrtka trgovačkog društva sukladno Zakonu o trgovačkim društvima.

Ovaj sud prihvaća ocjenu prvostupanjskog suda da ovrhovoditeljev prijedlog za ovrhu ne sadrži sve podatke propisane čl. 35. st. 1. i 2. OZ jer ne sadrži točnu naznaku ovršenika. Ovršenik je označen kao OBRT ČISTOĆA, Dobriše Cesarića 2, Vukovar, pa iz ovakve oznake nije jasno radi li se o fizičkoj ili pravnoj osobi.

Naime, ako je u pitanju obrtnik, tada se u smislu čl. 1. st. 3. Zakona o obrtu (Narodne novine broj: 49/03 – pročišćeni tekst) radi o fizičkoj osobi koja

obavlja jednu ili više djelatnosti, a tvrtka obrtnika prema čl. 17. Zakona o obrtu sadrži naziv obrta, oznaku obrta, ime i prezime obrtnika i sjedište. Ako je pak u pitanju trgovačko društvo, tada je trgovačko društvo dužno tvrtku i skraćenu tvrtku upotrebljavati u obliku i sadržaju u kojemu je upisana u sudskom registru (čl. 21. st. 1. Zakona o trgovačkim društvima - Narodne novine broj: 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, u daljnjem tekstu: ZTD). Tvrtka je ime pod kojim trgovačko društvo posluje i pod kojim sudjeluje u pravnom prometu, a tvrtka trgovačkog društva mora uz naznaku kojom se pobliže obilježava ime društva sadržavati naznaku predmeta poslovanja te oblik trgovačkog društva (arg. iz čl. 11. st 1. i čl. 13. ZTD).

Dakle, ako sud ocijeni da ovršni prijedlog u formalnom i sadržajnom smislu nema sve što je potrebno da bi se u povodu njega moglo donijeti rješenje o ovrsi, sud će ovršni prijedlog odbaciti temeljem čl. 35. st. 3. OZ, pa je u konkretnom predmetu prvostupanjski sud pravilno postupio.

VTSRH, Pž-7984/05 od 13. veljače 2006. *(TS Osijek Ovrv-3134/05 od 15. prosinca 2005.)*

105.

PARNIČNI POSTUPAK – ODGOVORNOST OBRTNIKA

Zakon o parničnom postupku (Narodne novine broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03)

Članak 77.

Zakon o obrtu (Narodne novine broj 49/03 – pročišćeni tekst)

Članak 1. stavak 3.

Gašenjem obrta vlasnik obrta (obrtnik) ne oslobađa se od obveze prema vjerovnicima obrta, već on i nadalje kao fizička osoba odgovara za obveze proizašle djelovanjem obrta.

Osnovan je žalbeni razlog apsolutno bitne povrede odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 2. točka 13. ZPP. Presuda ima takvih nedostataka zbog kojih je nije moguće ispitati. U obrazloženju nisu iznijeti razlozi o svim odlučnim činjenicama, a oni koji su iznijeti proturječni su sami sebi. U sporu u kojemu je kao osoba na strani tuženika označen TRGO GRADNJA vlasnik I. P. prigovor protiv rješenja o ovrsi podnio je I. P. koji je i sudjelovao u postupku na strani tuženika zastupan po punomoćniku. U prigovoru protiv rješenja o ovrsi I. P. je osim prigovora kojim osporava u cijelosti osnovanost tužbenog zahtjeva i tvrdi da ima prema tužitelju daleko veću tražbinu nego

što je tužiteljeva prema njemu, istaknuo je i prigovor promašene pasivne legitimacije.

Prigovor promašene pasivne legitimacije je prigovor materijalno pravne naravi. On je usmjeren na osnovanost tužbenog zahtjeva u odnosu na označenog tuženika i sadržava tvrdnju da taj tuženik nije dužnik obveze iz tužbenog zahtjeva. Da bi sud uzeo u razmatranje takav prigovor moraju biti ispunjene sve procesne pretpostavke za postupanje po tužbi pa i ona koja se tiče stranačke sposobnosti. Prigovor se ne tiče navoda da nema stranke u postupku, jer upravo tuženik potvrđuje da je on stranka u postupku, ali smatra da ne odgovara za obvezu zbog razloga što je obveza stvorena u okviru obavljanja registrirane djelatnosti na obrtni način i pod tvrtkom obrta.

Sud u pobijanoj presudi pravilno konstatira da gašenje obrta ne oslobađa vlasnika bivšeg obrta od obveze prema vjerovnicima, ali zatim odbija tužbeni zahtjev zbog nedostatka stranačke sposobnosti osobe koja je sudjelovala u postupku kao stranka na strani tuženika. Stranačka sposobnost je procesna pretpostavka za postupanje po tužbi pa ako osoba koja je označena kao stranka ne može biti stranka u postupku, tužba nije uredna i sud po njoj ne može postupati. S tim u vezi napominje se da stranka u postupku može biti svaka fizička i pravna osoba. Posebnim propisima određuje se tko može biti stranka u postupku osim fizičke i pravne osobe (čl. 77. st. 1. i 2. ZPP). Kad sud utvrdi da osoba koja se pojavljuje kao stranka ne može biti stranka u postupku, a taj se nedostatak može otkloniti, pozvat će tužitelja da izvrši potrebne ispravke u tužbi ili će poduzeti druge mjere da bi se postupak mogao nastaviti s osobom koja može biti stranka u postupku (čl. 83. st. 1. ZPP). Tek ako se nedostaci ne mogu otkloniti sud će odbaciti tužbu, a ne odbiti tužbeni zahtjev kako je učinio sud pobijanom presudom.

Na opisani način obrazloženje presude je kontradiktorno samo sebi i izreci presude, čime je počinjena apsolutno bitna povreda odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 2. točka 13. ZPP. Zato je presudu valjalo ukinuti po čl. 369. st. 1. ZPP i predmet vratiti prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje.

VTSRH, Pž-3642/03 od 5. travnja 2006. *(TS Zagreb P-3241/02 od 14. studenog 2002.)*

106.

PARNIČNI POSTUPAK – STRANAČKA SPOSOBNOST

Zakon o parničnom postupku (Narodne novine broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01 i 117/03)

Članak 77.

Zakon o trgovačkim društvima (Narodne novine broj 111/93, 34/99, 52/00 i 118/03)

Članak 7. stavak 3.

Podružnica trgovačkog društva nije pravna osoba, pa stoga ne može biti stranka u postupku.

Članak 77. stavku 1. Zakona o parničnom postupku propisuje da stranka u postupku može biti svaka fizička i pravna osoba.

Stranačka sposobnost je procesna pretpostavka za položaj (aktivne i) pasivne strane u parničnom postupku. Tuženik je tijekom prvostupanjskog postupka (i u žalbenom postupku) podnio prigovor promašene pasivne legitimacije te je sud trebao, prema pravilima parničnog postupka, utvrditi može li tuženik naznačen od tužitelja kao stranka, biti stranka u postupku, i može li se eventualni nedostatak otkloniti, pa poduzeti odgovarajuće mjere radi otklanjanja istog (članak 83. Zakona o parničnom postupku). U protivnom, ako provede postupak u kojem kao stranka sudjeluje, te donese odluku u odnosu na stranku koja nije pravna osoba, postoji apsolutno bitna povreda iz članka 354. stavak 2. točka 10. Zakona o parničnom postupku.

Prema članku 4. Zakona o trgovačkim društvima („Narodne novine“ broj 111/93, 34/99, 121/99 i 52/00) svojstvo pravne osobe ima trgovačko društvo i stječe ga upisom u trgovački registar. Tvrtka je ime pod kojim trgovačko društvo posluje i pod kojim sudjeluje u pravnom prometu (argument iz članka 11. stavka 1. Zakona o trgovačkim društvima), a tvrtka trgovačkog društva mora uz naznaku kojom se pobliže obilježava ime društva, sadržavati naznaku predmeta poslovanja te oblik trgovačkog društva (argument iz članka 13. istog Zakona), time da trgovačko društvo može upotrebljavati i skraćenu tvrtku, koja mora sadržavati karakteristični dio tvrtke i naznaku oblika trgovačkog društva (argument iz članka 19. navedenog Zakona). Trgovačko društvo može pod tvrtkom tužiti i biti tužen u svim vrstama postupka. Nadalje, prema članku 7. stavak 3. Zakona o trgovačkim društvima, podružnice nisu pravne osobe. Njihovim poslovanjem prava i obveze stječe društvo. Podružnica posluje pod svojom tvrtkom i mora pri tome navesti svoje sjedište i sjedište osnivača. Dakle, podružnica nema svojstvo pravne osobe, nema stranačku sposobnost, te ne može biti stranka u postupku.

Iz predmetnog spisa razvidno je da je tužitelj kao ovrhovoditelj u prijedlogu za ovrhu ovršenika naznačio kao „P. P. I. d.o.o. PODRUŽNICA ZAGREB, Zagreb, Radnička 173“ i u odnosu na tako naznačenog ovršenika doneseno je rješenje o ovrsi broj Ovrv-271/03 od 7. veljače 2003. godine. Na prigovoru protiv tog rješenja o ovrsi, uz potpis direktora podružnice nalazi se štambilj iz kojega je razvidan naziv „P. P. I. d.o.o. Donji Andrijevci, PODRUŽNICA ZAGREB“. U uvodu pobijane prvostupanjske presude naznačen je, a u njenoj izreci obvezan je, tuženik P.P. I. d.o.o. Zagreb, Podružnica Zagreb, Radnička cesta 173.

Kraj opisane situacije, u konkretnom slučaju sud prvog stupnja, navodom u obrazloženju da je tužitelj „otklonio prigovor promašene pasivne legitimacije jer je tuženik osnovan kao pravna osoba 15. 12. 1995 i preoblikovan 20. 12. 1997. godine pa nije točna tvrdnja da je on registriran tek 29. 01. 2001. godine“, nije ocijenio taj prigovor, budući da nije na tužitelju da ga otklanja, već na sudu da prigovor ispita i utvrdi njegovu (ne)osnovanost u sklopu odluke o tužbenom zahtjevu, a na temelju činjenica utvrđenih tijekom postupka, što prvostupanjski sud propušta učiniti te su u pobijanoj odluci izostali razlozi o odlučnoj činjenici – postojanju stranačke sposobnosti na strani tuženika kao pretpostavke za provedbu postupka i donošenje meritorne odluke.

VTSRH, Pž-4399/03 od 20. lipnja 2003. *(TS Bjelovar Pm-86/03 od 1. travnja 2003.)*

107.

PARNIČNI POSTUPAK – ROČIŠTE U POVODU PRIJEDLOGA ZA POVRAT U PRIJAŠNJE STANJE

Zakon o parničnom postupku (Narodne novine broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01 i 117/03)

Članak 121.

Nakon što ocijeni dopuštenost prijedloga za povrat u prijašnje stanje, sud mora zakazati ročište radi ispitivanja osnovanosti tog prijedloga, osim ako su činjenice na kojima se prijedlog temelji općepoznate.

Naime, nije na sudu da cijeni karakter bolesti, ni da li je u vrijeme isticanja roka za podnošenje žalbe punomoćnik bio u stanju izjaviti žalbu. Prvostupanjski sud je bio dužan utvrditi, bilo saslušanjem punomoćnika, bilo na drugi način (potvrda liječnika) da li je punomoćnik tužitelja bio bolestan

i prema tome spriječen, odnosno jesu li postojali opravdani razlozi za propuštanje. Sud prvog stupnja nije izveo nikakve dokaze, već je naprosto ocijenio da opravdani razlozi ne postoje.

Prvostupanjski sud je donio pobijano rješenje bez zakazivanja ročišta, iako je sud s obzirom na okolnosti bio dužan zakazati ročište.

Prema članku 121. stavku 2. ZPP-a, u vezi s prijedlogom za povrat u prijašnje stanje sud će zakazati ročište, osim ako su činjenice na kojima se prijedlog temelji općepoznate.

Naime, nakon što sud ocijeni dopuštenost prijedloga za povrat, zakazuje ročište u svezi s prijedlogom za povrat i ocjenjuje opravdanost prijedloga. Obveza održavanja ročišta ne postoji samo ako se prijedlog temelji na općepoznatim činjenicama (arg. iz članka 121. ZPP-a). Činjenice koje su u ovom postupku iznesene kao razlog za povrat u prijašnje stanje, nisu općepoznate činjenice.

Sud prvoga stupnja ocjenjuje opravdanost razloga za povrat u prijašnje stanje, međutim, on to ne može učiniti bez provođenja dokaza odnosno ne može ocijeniti karakter bolesti (gripa) punomoćnika.

VTSRH, Pž-1838/03 od 7. lipnja 2006. *(TS Rijeka P-1157/96 od 19. veljače 2003.)*

108.

PARNIČNI POSTUPAK – DOSTAVA PUNOMOĆNIKU

Zakon o parničnom postupku (Narodne novine broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03)

Članak 138.

Kada stranka ima punomoćnika dostava se obavlja punomoćniku stranke, ako Zakonom o parničnom postupku nije što drugo određeno.

Sud čini bitnu povredu odredaba parničnog postupka ako pismena dostavlja stranci, a ne njenom punomoćniku.

Iz spisa proizlazi da je sud prvog stupnja, po prijedlogu ovrhovoditelja, donio rješenje o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave poslovni broj Ovrv-11872/02 od 13. siječnja 2003. godine. Nakon pravomoćnosti tog rješenja o ovrsi sud prvog stupnja je zaključkom od 27. siječnja 2005. godine (list 35. spisa) pozvao ovrhovoditelja da u roku od 8 dana predujmi troškove ovršnog

postupka u iznosu od 500,00 kn. Premda ovrhovoditelja u ovom ovršnom predmetu zastupa punomoćnik, odvjetnik D. J., sud prvog stupnja navedeni zaključak nije sukladno odredbi članka 138. stavak 1. Zakona o parničnom postupku u svezi s člankom 19. stavak 1. Ovršnog zakona dostavio navedenom punomoćniku ovrhovoditelja, već direktno ovrhovoditelju što je vidljivo iz rješenja potražnice (list 36. spisa). S obzirom na to da je ovrhovoditelj navedeni zaključak zaprimio 2. veljače 2005. godine, te u sudskom roku nije udovoljio nalogu suda, sud prvog stupnja je donio pobijano rješenje.

Odredbom članka 14. stavak 2. Ovršnog zakona propisano je da je ovrhovoditelj, odnosno predlagatelj osiguranja dužan troškove postupka predujmiti u roku koji mu sud odredi. Sud će obustaviti ovrhu odnosno osiguranje ako troškovi ne budu predujmljeni u tom roku, a bez toga se ovrha ili osiguranje ne mogu provesti.

Međutim, preduvjet za obustavu ovrhu zbog neuplate predujma troškova ovršnog postupka temeljem navedenog članka Ovršnog zakona jest da je ovrhovoditelj prethodno uredno pozvan na uplatu tog predujma. U konkretnom slučaju, sud prvog stupnja nije tako postupio. Naime, žalitelj se opravdano poziva na odredbu članka 138. stavak 1. Zakona o parničnom postupku u svezi s člankom 19. stavak 1. Ovršnog zakona temeljem koje kad stranka ima punomoćnika dostava se obavlja punomoćniku stranke. To konkretno znači da je sud zaključak od 27. siječnja 2005. godine kojim je ovrhovoditelja pozvao na uplatu predujma troškova ovršnog postupka morao dostaviti punomoćniku ovrhovoditelja, a ne ovrhovoditelju neovisno o tome što sam predujam troškova postupka mora uplatiti ovrhovoditelj, a ne njegov punomoćnik.

Budući da sud prvog stupnja nije tako postupio, dostava zaključka od 27. siječnja 2005. godine nije uredna, čime je počinjena bitna povreda odredaba parničnog postupka iz članka 354. stavak 2. točka 6. Zakona o parničnom postupku.

Zbog iznesenog valjalo je na temelju članka 380. točka 3. Zakona o parničnom postupku u svezi s člankom 19. stavak 1. Ovršnog zakona uvažiti žalbu ovrhovoditelja, ukinuti pobijano rješenje i predmet vratiti prvostupanjskom sudu na ponovan postupak.

U nastavku postupka prvostupanjski će sud ponovno zaključkom pozvati ovrhovoditelja na uplatu predujma troškova ovršnog postupka s time da će taj zaključak dostaviti punomoćniku ovrhovoditelja, a ne ovrhovoditelju. Ovisno o daljnjem postupanju ovrhovoditelja sud prvog stupnja će donijeti novu na zakonu osnovanu odluku.

VTSRH, Pž-1407/06 od 22. kolovoza 2006. *(TS Zagreb Ovrv-11872/02 od 11. svibnja 2005.)*

109.

PARNIČNI POSTUPAK – ZASTUPNIK ZA PRIMANJE PISMENA

Zakon o parničnom postupku (Narodne novine broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01 i 117/03)

Članak 146.

Sud može određenu osobu imenovati punomoćnikom za primanje pismena samo ako je ta osoba suglasna s imenovanjem.

Napomena: Prema Noveli iz 2003. godine tužitelj je u tužbi dužan imenovati punomoćnika za primanje pismena. Ako on to ne učini, sud mu neće imenovati punomoćnika za primanje pismena, već će odbaciti tužbu.

Naime, prema odredbi članka 146. Zakona o parničnom postupku koja je bila na snazi prije Novele Zakona iz 2003. godine („Narodne novine“ broj 117/03) stranku ili njezina zastupnika koji se nalazi u inozemstvu, a nemaju punomoćnika u Republici Hrvatskoj, sud će pozvati da u primjerenom roku postavi punomoćnika za primanje pismena u Republici Hrvatskoj. Ako stranka ili njezin zakonski zastupnik ne postave takva punomoćnika, sud će stranci na njezin trošak postaviti privremenog zastupnika ovlaštenog za primanje pismena i o tome obavijestiti stranku odnosno njezina zakonskog zastupnika.

Iz spisa proizlazi da je (s obzirom da se vjerovnik nalazi u inozemstvu, a nema punomoćnika u Republici Hrvatskoj) sud prvog stupnja rješenjem (pravilno zaključkom) od 21. veljače 2003. godine pozvao vjerovnika da u roku od 30 dana od dana dostave rješenja postavi punomoćnika za primanje pismena u Republici Hrvatskoj, te ga istim rješenjem upozorio da ako vjerovnik to ne učini sud će na njegov trošak postaviti privremenog zastupnika ovlaštenog za primanje pismena. S obzirom na to da je vjerovnik diplomatskim putem zaprimio navedeno rješenje dana 15. rujna 2003. godine, a u sudskom roku nije postavio privremenog zastupnika za primanje pismena, sud prvog stupnja je pobijanim rješenjem imenovao odvjetnika K. punomoćnikom za primanje pismena.

Sud prvog stupnja je pravilno ocijenio da su ispunjeni zakonski uvjeti iz odredbe članka 146. Zakona o parničnom postupku da se vjerovniku postavi privremeni zastupnik ovlašten za primanje pismena. Međutim, prilikom imenovanja osobe zadužene za primanje pismena sud prvog stupnja je počinio povredu odredbe članka 146. Zakona o parničnom postupku budući da je imenovao osobu za primanje pismena koja to ne želi biti. Naime, punomoćnik za primanje pismena jest punomoćnik stranke, ali takav punomoćnik koji je ovlašten u ime stranke samo zaprimati pismena, a ne i poduzimati druge radnje u postupku. Međutim, i poduzimanje radnje primanja

pismena punomoćnik ovlašten za primanje pismena može činiti samo dobrovoljno; nikoga se pa tako niti odvjetnika, ne može prisiliti da poduzima radnje u postupku u ime jedne od stranaka ako on to ne želi. Kao što je i punomoć ugovor o zastupanju koji nastaje suglasnošću volja obje ugovorne stranke (opunomoćitelja i punomoćnika), tako i punomoćnik ovlašten za primanje pismena može poduzimati radnje zaprimanja pismena samo ako postoji njegova suglasnost. Stoga sud punomoćnika ovlaštenog za primanje pismena može imenovati samo ako je osoba koju sud imenuje rješenjem voljna biti takav punomoćnik. Prema tome, neovisno o tome što se punomoćnik ovlašten za primanje pismena postavlja rješenjem suda (ako ga sama stranka prethodno ne postavi) a ne temeljem ugovora sklopljenog sa strankom, za poduzimanje radnje primanja pismena jednako kao i za poduzimanje svih drugih radnji u postupku koje „obični“ punomoćnik poduzima u okvirima dane punomoći mora postojati suglasnost osobe punomoćnika. Bez te suglasnosti osobu postavljenu za punomoćnika ovlaštenog za primanje pismena sud ne može imenovati, a niti prisiliti da u ime stranke zaprima pismena.

Upravo zbog toga što je sud bez suglasnosti odvjetnika I. K. istog imenovao punomoćnikom za primanje pismena, sud je počinio bitnu povredu odredaba parničnog postupka iz članka 354. stavak 1. u svezi s člankom 146. Zakona o parničnom postupku što je utjecalo na pravilnost i zakonitost pobijanog rješenja. Stoga je valjalo sukladno odredbi članka 380. točka 3. Zakona o parničnom postupku uvažiti žalbu odvjetnika K. kao osnovanu, ukinuti pobijano rješenje suda prvog stupnja i predmet vratiti na ponovan postupak.

U nastavku postupka sud prvog stupnja će vjerovniku postaviti privremenog zastupnika ovlaštenog za primanje pismena u osobi koja je voljna u ime vjerovnika poduzimati radnje primanja pismena.

VTSRH, Pž-5647/04 od 22. kolovoza 2006. *(TS Rijeka Ovrv-22623/90 od 18. veljače 2004.)*

110.

PARNIČNI POSTUPAK – TROŠAK VJEŠTAČENJA

Zakon o parničnom postupku (Narodne novine broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01 i 117/03)

Članak 153., 256. i 260.

Ako je stranka, postupajući po rješenju suda, uplatila iznos potreban za podmirenje troškova vještačenja, a vještak je dostavio svoj pisani nalaz i mišljenje prije rasprave, sud ne može ponovno pozivati stranku radi uplate novog troška vještačenja koji bi se odnosio na vještakovo usmeno iznošenje svog nalaza i mišljenja na glavnoj raspravi.

Ne smatra se dopunskim vještačenjem usmeno obrazloženje nalaza i mišljenja sudskog vještaka na glavnoj raspravi koji je ranije podnesen sudu u pisanom obliku. To obrazloženje i eventualni uobičajeni vještakovi usmeni ili pisani odgovori na pitanja i primjedbe stranaka sastavni je dio vještačkog nalaza i mišljenja.

Ispitavši pobijanu presudu po osnovi odredbe članka 365. ZPP-a, u granicama razloga navedenim u žalbi, pazeći po službenoj dužnosti na bitne povrede odredaba parničnog postupka iz članka 354. stavka 2. ZPP-a, kao i na pravilnu primjenu materijalnog prava, ovaj sud smatra da je pri donošenju pobijane presude počinjena bitna povreda odredaba parničnog postupka iz članka 354. stavka 1. ZPP-a, kao i da činjenično stanje nije potpuno utvrđeno.

Navedena bitna povreda odredaba parničnog postupka postoji ako sud u tijeku postupka nije primijenio ili je nepravilno primijenio koju odredbu toga zakona, a to je bilo ili moglo biti od utjecaja na donošenje zakonite i pravilne presude.

U ovoj je parnici prvostupanjski sud odlučio provesti dokaz financijskim vještačenjem. Nakon što je tužitelj na ime predujma za troškove vještačenja položio 5000 kn, naloženo je vještaku da izradi pisani nalaz i mišljenje. Vještak I. M. dostavio je pisani nalaz i mišljenje (listovi 287-289. spisa). Svoj nalaz i mišljenje vještak je zaključio navodom da je utvrdio moguću visinu tužiteljevog potraživanja, te da na dan rješenja o potrebi vještačenja moguće tužiteljevo potraživanje iznosi 974.148,52 kn . Na taj način vještak se nije decidirano izjasnio o visini tužiteljevog potraživanja.

Tuženik je na taj nalaz istaknuo prigovore.

Odredbom članka 260. stavka ZPP-a propisano je da će sud odrediti hoće li vještak iznijeti svoj nalaz i mišljenje samo usmeno na raspravi ili će ih podnijeti i pismeno i prije rasprave, dok je odredbom stavka 2. toga članka pro-

pisano da vještak uvijek mora obrazložiti svoje mišljenje. Dakle, vještak je svoje mišljenje uvijek dužan iznijeti na raspravi, dok je izrada pisanog nalaza i mišljenja mogućnost, ako tako odredi sud, što ne isključuje vještakovu dužnost propisnu citiranom odredbom da usmeno na raspravi iznese nalaz i mišljenje. Stoga osnovano žalitelj navodi da nije bilo osnove da ga prvostupanjski sud pozove na plaćanje predujma radi dopune nalaza vještaka. Ovdje se zapravo i ne radi i o dopunskom vještačenju kako to navodi prvostupanjski sud, već potrebi da vještak postupi po citiranom propisu koji uređuje način provođenja vještačenjem. Kako prvostupanjski sud navedenu odredbu nije primijenio, a to je bilo od utjecaja na donošenje zakonite i pravilne presude, time je počinjena bitna povreda odredaba parničnog postupka iz članka 354. stavka 1. ZPP-a, zbog navedenoga je i činjenično stanje nepotpuno utvrđeno. Naime, uslijed navedenoga, nije vještačenjem utvrđena činjenica zbog koje prvostupanjski sud odredio provesti vještačenje. Pri tome nije odlučno, kako to pogrešno navodi prvostupanjski sud u obrazloženju pobijane presude, što tuženik nije prigovarao osnovi nego samo visini tužbenog zahtjeva. Naime vještačenje je i određeno radi utvrđenja visine tužbenog zahtjeva, s obzirom da je tuženik prigovarao načinu obračuna kamata, dok o osnovi i onako ne odlučuje vještak već sud.

VTSRH, Pž-7271/03 od 5. rujna 2006. *(TS Zagreb P-4151/00 od 2. lipnja 2003.)*

111.

PARNIČNI POSTUPAK – TUŽBA NA UTVRĐENJE

Zakon o parničnom postupku (Narodne novine broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01 i 117/03)

Članak 187.

Stečajni zakon (Narodne novine broj 44/96, 29/99,129/99, 123/03 i 88/06)

Članak 180. stavak 1.

Deklaratornom tužbom tužitelj može tražiti utvrđenje postojanja u stečajnom postupku osporene tražbine, a ne utvrđenje da je tražbina istinita ili pravovaljana.

Iz predmetnog spisa, kao i iz obrazloženja pobijane presude proizlazi da je tužitelj u stečajnom postupku koji se vodi nad tuženikom upućen na parnicu radi utvrđivanja osporene tražbine, a sukladno odredbi članka 178. sta-

vak 1. Stečajnog zakona. Međutim, pobijanom presudom prvostupanjski sud nije odlučio o utvrđenju same tražbine, već je odbio tužbeni zahtjev da se osporena tražbina utvrdi istinitom i pravovaljanom. Osporena tražbina postoji ili ne postoji, ona je osnovana ili nije osnovana, a nije jasno kako tražbina može biti istinita ili pravovaljana. Prema odredbi članka 187. stavak 1. Zakona o parničnom postupku tužitelj može u tužbi za utvrđenje tražiti, između ostalog, i da sud utvrdi istinitost ili neistinitost kakve isprave. Stoga tužitelj nema pravo na podnošenje tužbe na utvrđenje istinitosti ili pravovaljanost osporene tražbine, na što i nije upućen rješenjem stečajnog suda, pa o takvom tužbenom zahtjevu prvostupanjski sud i nije mogao odlučiti.

VTSRH, Pž-1742/03 od 11. srpnja 2006. *(TS Zagreb P-4284/00 od 8. siječnja 2003)*

112.

PARNIČNI POSTUPAK – TUŽBA NA UTVRĐENJE

Zakon o parničnom postupku (Narodne novine broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01 i 117/03)

Članak 187.

Tužba na utvrđenje ne može se podnijeti radi utvrđenja činjenica.

Prvenstveno, iz obrazloženja pobijane presude nije jasno zašto je prvostupanjski sud meritorno odlučivao o tužbenom zahtjevu u dijelu kojim tužitelj traži utvrđenje da je ispunio obveze po ugovoru broj 520476-3 o kratkoročnom kreditu za obrtna sredstva. Naime, sukladno odredbi članka 187. stavak 1. ZPP-a tužitelj može u tužbi tražiti da sud samo utvrdi postojanje odnosno nepostojanje kakva prava ili pravnog odnosa ili istinitost odnosno neistinitost kakve isprave. U konkretnom slučaju tužitelj navedenim dijelom tužbenog zahtjeva traži utvrđenje postojanja činjenice da je ispunio svoje obveze po Ugovoru, koje utvrđenje sukladno odredbi članka 187. stavak 1. ZPP-a nije dopušteno.

VTSRH, Pž-2270/02 od 29. kolovoza 2006. *(TS Zagreb P-5794/00 od 6. veljače 2002.)*

113.

PARNIČNI POSTUPAK – SUBJEKTIVNA PREINAKA TUŽBE

Zakon o parničnom postupku (Narodne novine broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01 i 117/03)

Članak 192.

Za subjektivnu preinaku tužbe, osim tuženikova pristanka ako se tuženik upustio u raspravljanje o glavnoj stvari, potreban je i pristanak osobe koja treba da stupi u parnicu umjesto tuženika.

Ako nema pristanka osobe koja treba stupiti u parnicu umjesto tuženika, nema ni subjektivne preinake tužbe, a time niti povlačenja tužbe u odnosu na tuženika koji je pristao na preinaku.

Tužitelj može preinačiti tužbu i tako da umjesto prvobitnog tuženika tuži neku drugu osobu (članak 192. stavak 1. ZPP-a). Dotadašnji tuženik prestaje biti stranka, pa u odnosu na njega ova preinaka predstavlja povlačenje tužbe. Novi tuženik stupa u parnicu na mjesto dotadašnjeg. (…)

U konkretnom slučaju tuženik se nije protivio preinaci.

Tužitelj je podneskom od 22. svibnja 2003. godine subjektivno preinačio tužbu na način da umjesto dosadašnjeg tuženika prema odredbi članka 192. ZPP-a na njegovo mjesto tuži REPUBLIKU HRVATSKU, MINISTARSTVO FINANCIJA.

REPUBLIKA HRVATSKA, MINISTARSTVO FINANCIJA protivila se subjektivnom preinačenju.

U takvom slučaju nije došlo do efekta presumiranog povlačenja tužbe u odnosu na S. B. d.d., budući da zbog nepristajanja REPUBLIKE HRVATSKE, MINISTARSTVA FINANCIJA da stupi u parnicu umjesto dosadašnjeg tuženika nije došlo do subjektivnog preinačenja tužbe.

VTSRH, Pž-5820/03 od 12. srpnja 2006. *(TS Dubrovnik P-253/03 od 26. lipnja 2003.)*

114.

PARNIČNI POSTUPAK – SUBJEKTIVNA PREINAKA TUŽBE; SUDJELOVANJE UMJEŠAČA

Zakon o parničnom postupku (Narodne novine broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01 i 117/03)

Članak 192. i 207.

Nakon što se tuženik upustio u raspravljanje o glavnoj stvari, umjesto prijašnjeg tužitelja u parnicu može stupiti novi tužitelj samo uz tuženikov pristanak. Tuženikov pristanak (kao i tužiteljev) potreban je i ako je treća osoba pristupila tužitelju kao umješač, kao i u slučaju stupanja u parnicu umješača kao tužitelja umjesto dotadašnjeg tužitelja.

Da bi treća osoba stupila u parnicu kao umješač sud mora donijeti posebno rješenje, a ne samo u obrazloženju presude navesti da je prihvatio miješanje treće osobe na strani jedne od parničnih stranaka.

Iz spisa je razvidno da je B.R.I.M. d.o.o. u tijeku postupka stupio u parnicu, ali nije jasno u kojem svojstvu, da li kao novi tužitelj uz dosadašnjeg tužitelja, u kojem slučaju bi se radilo o naknadnom suparničarstvu, da li kao novi tužitelj umjesto dotadašnjeg tužitelja ili kao umješač na strani tužitelja. Naime, u nekim stadijima postupka, postupao je i poduzimao radnje kao u svojstvu umješača, a iz nekih postupanja dalo bi se zaključiti da se smatra tužiteljem, ali je nejasno po kojoj zakonskoj osnovi.

Niti iz obrazloženja pobijane odluke, ne može se razumjeti koja je uloga navedene pravne osobe, jer prvostupanjski sud najprije govori da se tuženik protivio da umješač B.R.I.M. d.o.o. preuzme parnicu umjesto tužitelja L. T. d.d., iz čega bi proizlazilo da je B.R.I.M. d.o.o. stupio u parnicu kao umješač na strani tužitelja (članak 206. ZPP-a), te da je temeljem članka 208. stavak 5. ZPP-a namjeravao stupiti u parnicu kao stranka umjesto tužitelja kome se pridružio. Međutim, za ovakvo stupanje u parnicu umješača kao tužitelja umjesto dotadašnjeg tužitelja potreban je pristanak obiju parničnih stranaka, a ovdje nije bilo pristanka tuženika, pa po toj osnovi nije mogao stupiti u parnicu kao novi tužitelj umjesto dotadašnjeg.

Osim toga, prvostupanjski sud nije donio nikakvo rješenje o prihvaćanju sudjelovanja umješača u ovoj parnici, a što je bio dužan temeljem članka 207. ZPP-a, jer je tuženik osporio osnovanost sudjelovanja umješača. Istina, sud kasnije u obrazloženju navodi da je prihvatio sudjelovanje na strani tužitelja, no, takve odluke u spisu nema.

VTSRH, Pž-6786/03 od 14. prosinca 2005. *(TS Zagreb P-1412/96 od 9. travnja 2003.)*

115.

PARNIČNI POSTUPAK – POVLAČENJE TUŽBE

Zakon o parničnom postupku (Narodne novine broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01 i 117/03)

Članak 193.

U slučaju kad se tuženik usprotivio tužiteljevu povlačenju dijela tužbe do kojeg je došlo nakon što se tuženik upustio u raspravljanje, sud o tom dijelu tužbenog zahtjeva mora meritorno odlučiti.

Pobijanom presudom prvostupanjski je sud naložio tuženiku da tužitelju plati 101.400,00 kn sa zakonskom zateznom kamatom tekućom od 19. svibnja 1998. godine do isplate (točka I izreke), odbijen je tužbeni zahtjev za isplatu 256.100,00 kn sa zakonskom zateznom kamatom (točka II izreke), te je naloženo tužitelju da tuženiku nadoknadi parnični trošak u iznosu od 25.270,00 kn, a tuženiku da tužitelju nadoknadi parnični trošak u iznosu od 6.850,00 kn (točke III i IV izreke).

U obrazloženju se navodi da je tužitelj tužbom potraživao isplatu dividende od tuženika na ime 650 dionica za razdoblje od 1990. do 1997. godine, s tim da je tijekom parnice povukao tužbu za isplatu dividende za razdoblje od 1990. do 1995. godine. Među parničnim strankama nije sporno da je tužitelj imatelj 650 tuženikovih dionica. Prvostupanjski je sud osnovanim utvrdio tuženikov prigovor zastare za potraživanje dividende za razdoblje od 1990. do 1996. godine, a osnovanim smatra zahtjev za isplatu dividende za 1997. godinu, s obzirom da od donošenja odluke tuženikove skupštine o isplati dividende do podnošenja predmetne tužbe nije prošao petogodišnji zastarni rok. Stoga je tužitelju na ime dividende za 1997. godinu dosuđeno 101.400,00 kn po osnovi odredbe čl. 220. st. 4. Zakona o trgovačkim društvima ("Narodne novine" br. 111/93, 34/99 i 52/00, dalje ZTD). Odluka o parničnom trošku temelji se na odredbi čl. 154. st. 2. Zakona o parničnom postupku ("Narodne novine" br. 53/91, 91/92, 112/99 i 88/01, dalje ZPP).

Tužitelj žalbom pobija točke II, III i IV navedene presude zbog svih žalbenih razloga iz odredbe čl. 353. st. 1. ZPP. U žalbi ističe da je bitna povreda odredaba parničnog postupka počinjena stoga što je točkom II izreke odbijen tužbeni zahtjev za iznos za koji je tužitelj smanjio tužbeni zahtjev, a za smanjenje zahtjeva nije potreban tuženikov pristanak s obzirom da se ne radi o preinaci tužbe, već o povlačenju tužbe. (…)

Neosnovano međutim tužitelj ističe da prvostupanjski sud nije trebao odbiti dio tužbenog zahtjeva za koji je tužitelj povukao tužbu, jer da se ne radi o preinaci tužbe. Točno je naime da se ne radi o preinaci tužbe, ali se u

slučaju smanjenja tužbenog zahtjeva sa svote od 357.500,00 kn na svotu od 101.400,00 kn radi o povlačenju dijela tužbe. Do povlačenja je došlo nakon što se tuženik već upustio u raspravljanje o glavnoj stvari, pa je sukladno odredbi čl. 193. st 2. ZPP za povlačenje bio potreban tuženikov pristanak. Tuženik se povlačenju izričito usprotivio, pa je pravilan stav prvostupanjskog suda da u tome slučaju o tužbenom zahtjevu treba meritorno odlučiti, u ovome slučaju njegovim odbijanjem.

VTSRH, Pž-6985/03 od 17. siječnja 2006. *(TS Osijek P-122/03 od 11. lipnja 2003.)*

116.

PARNIČNI POSTUPAK – TROŠAK OBIČNIH FORMALNIH SUPARNIČARA

Zakon o parničnom postupku (Narodne novine broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01 i 117/03)

Članak 200. u svezi članka 154.

Svaki obični formalni suparničar je samostalna stranka u postupku. Zato odlukom o troškovima postupka sud mora odlučiti o troškovima koje mora naknaditi protivna stranka svakom od tih suparničara zasebno, ili koje svaki od tih suparničara mora zasebno naknaditi protivnoj stranci.

Sud ne može rješenjem o troškovima postupka obvezati protivnu stranku da svim tim suparničarima naknadi jednu ukupnu svotu troška postupka.

Sud je u točki III izreke presude naložio tuženiku da svim tužiteljima od 1–11 naknadi troškove parničnog postupka u ukupnoj svoti od 230.393,34 kn, te 12-tužiteljici u iznosu od 12.376,90 kn.

Imajući u vidu da se na strani tužitelja radi o običnim formalnim suparničarima, od kojih je svaki od njih u ovoj parnici samostalna stranka u smislu članka 200 ZPP-a, te koji u cijelosti slijede svaki svoju vlastitu procesnu sudbinu, da su trošak specificirali na način da su ga pojedinačno naveli za svaku pojedinu parničnu radnju u određenom iznosu, a da je sud tuženiku naložio da im plati jednu ukupnu svotu, odluka suda u točki III izreke presude nepravilna je prije svega jer iz iste nije niti vidljivo koliki iznos parničnog troška je tuženik dužan naknaditi svakom pojedinom tužitelju, a niti je tuženiku naloženo da taj trošak plati svakome od njih.

Osim toga niti iz obrazloženja presude nije moguće utvrditi koliki iznos je prvostupanjski sud pojedinom tužitelju priznao s naslova pojedinih parničnih radnji, pri čemu valja primijetiti i to da je sud odlučivao o trošku 1-11.tužitelja, dok je iz troškovnika tužitelja kojeg je punomoćnik 1-11.tužitelja priložio na ročištu za glavnu raspravu 02. ožujka 2006. godine a koji prileži na listu 209-211 spisa vidljivo da je njihov punomoćnik odvjetnik Ivan Žalac iz Slavonskog Broda zatražio parnični trošak samo za tužitelje M. M., Ž. R., B. T., A. S., M. J., M. V. i S. D., a nije zatražio parnični trošak za 6-tužitelja Z. S., za 7-tužitelja A. H., za 8-tužitelja M. P. i za 11-tužitelja B. M..

Uslijed navedenih nedostataka točku III izreke pobijane presude nije moguće ispitati, jer je nejasna i nerazumljiva čime je počinjena apsolutno bitna povreda odredaba parničnog postupka iz točka 11 stavak 2 članka 354 ZPP-a, a pobijana presuda je u tom dijelu nepravilna i nezakonita, pa ju je valjalo u tom dijelu, na temelju članka 369 ZPP-a i čl. 380 točka 3 istog zakona ukinuti i predmet vratiti na ponovno suđenje.

U ponovnom postupku prvostupanjski sud će otkloniti nedostatke koji čine točku III izreke presude nezakonitom i nepravilnom, a na koje mu je ukazano u ukidnom rješenju te će o troškovima postupka, uključujući i troškove odgovora na žalbu donijeti novu odluku s jasno određenom izrekom i valjanim obrazloženjem, u kojem će precizirati iznos parničnog troška koji je svakom pojedinom tužitelju priznao za svaku pojedinu radnju, te obvezati tuženika da parnični trošak plati svakom tužitelju posebno, uz pozivanje na propise na kojima je utemeljio svoju odluku.

VTSRH, Pž-4035/06 od 23. kolovoza 2006. *(TS Slavonski Brod P-96/04 od 13. ožujka 2006.)*

117.

PARNIČNI POSTUPAK – PRAVNI UČINAK PARNIČNIH RADNJI UMJEŠAČA

Zakon o parničnom postupku (Narodne novine broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01 i 117/03)

Članak 208.

Umješačeve parnične radnje su bez pravnog učinka za stranku kojoj se pridružio ako su one u suprotnosti s parničnim radnjama te stranke.

Iz spisa proizlazi da je I. I. C. C. U. GmbH & Co. KG iz Frankfurta na Majni, Njemačka, pismenim podneskom predanim na ročištu 26. travnja

2005. godine izjavio da je jedini vlasnik protivnika osiguranja F.-I. d.o.o., te da stoga ima pravni interes pristupiti ovom postupku kao sudionik, dakle, ima pravni interes da u ovom postupku uspije protivnik osiguranja, pa taj podnesak predstavlja izjavu o stupanju u postupak kao umješač na strani protivnika osiguranja.

Umješač nije stranka, on poduzima procesne radnje u svoje ime, a ne kao zastupnik stranke kojoj se pridružio, ali se radnje koje poduzima tretiraju kao procesne radnje stranke kojoj se pridružio, osim, ako ista stranka izričito ne otkloni. Umješač može poduzimati procesne radnje koje bi za tu stranku bile načelno i objektivno povoljne samo dok stranka kojoj se pridružio na njih prešutno pristaje, dok ih ne ospori. Naime, člankom 208. stavak 4. ZPP-a određeno je, da parnične radnje umješača imaju za stranku kojoj se pridružio pravni učinak ako nisu u suprotnosti s njezinim radnjama.

Prema tome, kako je u konkretnom predmetu, protivnik osiguranja izričito izjavio da odustaje od žalbe podnesene 4. studenoga 2005. godine, znači da je izričito osporio radnju podnošenja žalbe koju je poduzeo umješač, pa ova radnja nema procesnog značaja, jer je u suprotnosti s radnjama stranke kojoj se pridružio.

Zato je žalbu sudionika valjalo odbaciti kao nedopuštenu temeljem članka 367. ZPP-a u vezi s člankom 19. stavak 1. OZ-a.

VTSRH, Pž-510/06 od 8. veljače 2006. *(TS Zagreb R1-77/04 od 26. rujna 2005.)*

118.

PARNIČNI POSTUPAK – PRAVNI UČINAK PARNIČNIH RADNJI UMJEŠAČA

Zakon o parničnom postupku (Narodne novine broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01 i 117/03)

Članak 208.

Parnične radnje umješača imaju pravni učinak za stranku kojoj se pridružio ako te radnje nisu u suprotnosti s radnjama stranke.

Ako su i stranka i njen umješač izjavili žalbe, pa je stranka povukla svoju žalbu, žalba umješača je nedopuštena.

Pobijanim rješenjem citiranim u izreci prvostupanjski sud je utvrdio da je tuženik povukao žalbu od 13. rujna 2005. godine izjavljenu protiv presude toga suda broj P-6436/00 od 13. srpnja 2005. godine, a u točci II. izreke rješenja

je odbacio kao nedopuštenu žalbu umješača na strani tuženika izjavljenu dana 7. rujna 2005. godine protiv presude toga suda broj P-6436/00 od 13. srpnja 2005. godine.

U konkretnoj pravnoj stvari žalitelj je obični umješač, odnosno osoba koja se u parnici što se vodi između određenih stranaka pridružila jednoj od njih jer ima interes da stranka kojoj se pridružila uspije u parnici. Umješač nije stranka, niti je samostalan subjekt u postupku, već treća osoba koja se pridružuje jednoj od stranaka u postupku pa njegova procesna sudbina ovisi o stranci kojoj se pridružio. Zbog toga on ne može poduzimati radnje kojima se disponira tužbenim zahtjevom, a ni radnje kojima stranka disponira procesnim ovlaštenjima od kojih zavisi tok parnice.

Umješač može poduzimati samo one radnje koje se u načelu mogu kvalificirati kao povoljne za stranku, ukoliko ih ta stranka izričito ne otkloni. Stoga je stranka kojoj se je umješač pridružio ovlaštena da oduzme pravni učinak i onoj radnji koja bi za nju mogla biti povoljna, a pri tome nije dužna iznijeti razloge osporavanja.

Povlačenje izjavljene žalbe, nakon što je proveden prvostupanjski postupak ne može se smatrati zabranjenim raspolaganjem u smislu čl. 3. st. 3. ZPP-a, s obzirom da je pravo na žalbu i odustajanje od već podnesene žalbe jedno od temeljnih prava stranaka u postupku. Predmetno je naglašeno i u odredbi čl. 349. st. 2. ZPP-a koja određuje: «Do donošenja odluke drugostupanjskog suda stranka može odustati od već podnesene žalbe.«

Slijedom navedenog, sud prvog stupnja nije ovlašten utvrđivati razloge zbog kojih je jedna od stranaka u postupku odustala od već podnesene žalbe, a nije niti ovlašten u skladu s čl. 3. st. 3. ZPP-a ocjenjivati da li je takvo raspolaganje stranke odnosno povlačenje već podnesene žalbe u suprotnosti s prisilnim propisima i pravilima javnog morala.

U ovoj pravnoj stvari su tuženik i umješač podnijeli žalbe protiv presude Trgovačkog suda u Zagrebu broj P-6436/00 od 13. srpnja 2005. godine, a kasnije u tijeku postupka je tuženik podneskom svoju žalbu povukao i odrekao se prava na žalbu protiv rješenja o povlačenju podnijete žalbe protiv presude. Stoga je pravilno sud prvog stupnja u točci I. pobijanog rješenja utvrdio da je tuženik povukao podnesenu žalbu.

U slučaju kada je tuženik, kao stranka u postupku odustao od podnesenog pravnog lijeka, žalba umješača na strani tuženika je u suprotnosti sa radnjama samog tuženika, stoga je pravilno postupio sud prvog stupnja kada je temeljem čl. 208. st. 4. i čl. 358. st. 3. u svezi s čl. 381. ZPP-a ocijenio žalbu umješača na strani tuženika nedopuštenom.

VTSRH, Pž-7758/05 od 19. rujna 2006. *(TS Zagreb P-6436/00 od 25. listopada 2005.)*

119.

PARNIČNI POSTUPAK – PREKID POSTUPKA

Zakon o parničnom postupku (Narodne novine broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01 i 117/03)

Članak 212.

Provođenje likvidacije trgovačkog društva sukladno odredbama Zakona o trgovačkim društvima nije razlog za prekid parničnog postupka.

Provođenje postupka likvidacije trgovačkog društva, nema za posljedicu smetnju nastavka parničnog postupka. Kako se u konkretnom slučaju ne radi o otvaranju stečajnog postupka nad prvotuženikom, već se radi o likvidaciji, prema članku 369. stavak 2. Zakona o trgovačkim društvima („Narodne novine“ broj 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, dalje u tekstu: ZTD) propisano je da se na društvo, do zaključenja likvidacije, primjenjuju propisi koji vrijede za društvo nad kojim se ne provodi likvidacija. To znači da i u vrijeme likvidacije društvo ima iste organe kao i prije likvidacije, za razliku od stečaja kad prava svih organa društva prelaze na stečajnog upravitelja. U likvidaciji mogu nastati samo promjene u upravi društva, ako likvidaciju ne provode članovi uprave društva kao likvidatori, već druge osobe, koje se postavljaju na njihovo mjesto. No, i za djelovanje takvih članova uprave vrijede propisi o upravi društva, ako zakon nije drugačije odredio. Nadalje, iz spisa je vidljivo da je dostava za prvotuženika za ročišta zakazana u ovom predmetu uredna, i u skladu s odredbama ZPP-a, te je pobijana presuda također uredno dostavljena prvotuženiku, o čemu prileži uredna dostavnica u spisu.

VTSRH, Pž-7925/03 od 21. lipnja 2006. *(TS Zagreb P-6973/02 od 29. svibnja 2003.)*

120.

PARNIČNI POSTUPAK – PREKID POSTUPKA PO SILI ZAKONA I PO ODLUCI SUDA

Zakon o parničnom postupku (Narodne novine broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01 i 117/03)

Članak 212. i 213.

Sud donosi deklaratorno rješenje o prekidu postupka kada su nastupile okolnosti propisane odredbom članka 212. Zakona o parničnom postupku.

Međutim, ako se radi o razlozima propisanim odredbom članka 213. Zakona o parničnom postupku sud može (ali ne mora) konstitutivnim rješenjem odrediti prekid postupka. Ako sud to učini, dužan je u svojoj odluci obrazložiti razloge koji su od bitnog utjecaja za konačnu odluku suda u tom postupku, a zbog kojih prekida postupak.

Napomena: Sud je dužan odrediti prekid postupka samo ako je prethodno odlučio da sam ne odlučuje o prethodnom pitanju.

U obrazloženju pobijanog rješenja navodi se da je ovaj registarski postupak prekinut na osnovi odredbe članka 212. ZPP-a, a ovaj se propis pri tome dovodi u vezu s činjenicom da se pred Trgovačkim sudom u Splitu vodi parnica radi utvrđenja ništavosti ugovora o prijenosu poslovnih udjela.

Odredba članka 212. ZPP-a uređuje slučajeve kada se postupak prekida po samome Zakonu, što će sud utvrditi rješenjem. Prema toj se odredbi postupak prekida: kad stranka umre, kad stranka izgubi parničnu sposobnost, a nema punomoćnika u toj parnici, kad zakonski zastupnik stranke umre ili prestane njegovo ovlaštenje za zastupanje, a stranka nema punomoćnika u toj parnici, kad stranka koja je pravna osoba prestane postojati, odnosno kad nadležno tijelo pravomoćno odluči o zabrani rada, kad nastupe pravne posljedice otvaranja stečajnog postupka, kad se stranka nađe na području koje je zbog izvanrednih događaja odsječeno od suda, kad zbog rata ili drugih uzroka prestane rad u sudu, te kad je to drugim zakonom određeno. Prvostupanjski sud ne navodi koja se od navedenih pretpostavaka zbog kojih se postupak prekida po samom zakonu ostvarila u konkretnom slučaju, pa nije jasno zašto se poziva na odredbu članka 212. ZPP-a. Kako se prekid postupka dovodi u vezu i s parnicom koja se kod Trgovačkog suda u Splitu vodi pod brojem P-1028/06, te je pobijanim rješenjem određeno i da će se postupak nastaviti kada rješenje toga suda broj P-1028/06 postane pravomoćno, proizlazilo bi zapravo da je postupak prekinut na osnovi odredbe članka 213. ZPP-a. Tom je odredbom propisano da će sud prekid postupka odrediti i ako

je odlučio da sam ne rješava o prethodnom pitanju, te da sud može odrediti prekid postupka ako odluka o tužbenom zahtjevu ovisi o tome je li učinjen privredni prijestup ili je li učinjeno kazneno djelo za koje se goni po službenoj dužnosti, tko je učinilac i je li on odgovoran, a osobito kada se pojavi sumnja da je svjedok ili vještak dao lažan iskaz ili da je isprava upotrijebljena kao dokaz lažna. Međutim, u obrazloženju pobijanog rješenja ne navodi se koje je to prethodno pitanje o kojem je sud odlučio ne rješavati sam. S obzirom da se nastavak postupka dovodi u vezu s pravomoćnošću rješenja Trgovačkog suda u Splitu broj P-1028/06, proizlazi da je u navedenoj parnici već doneseno nekakvo rješenje, ali ono još nije pravomoćno. Prvostupanjski sud međutim ne navodi o čemu je tim rješenjem odlučeno, te od kakvog je značaja ta odluka za odluku o predmetnom zahtjevu za upis u sudski registar.

VTSRH, Pž-4484/06 od 5. rujna 2006. *(TS Split Tt-06/929 od 21. lipnja 2006.)*

121.

PARNIČNI POSTUPAK – NASTAVAK PREKINUTOG POSTUPKA

Zakon o parničnom postupku (Narodne novine broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01 i 117/03)

Članak 215.

Sud ne može nastaviti parnični postupak koji je bio prekinut, ako nasljednik ili staratelj ostavštine, novi zakonski zastupnik, stečajni upravitelj ili pravni slijednik pravne osobe nije prethodno preuzeo postupak ili ako ga sud, po prijedlogu protivne stranke, nije pozvao da to učini. Tek nakon što je to učinjeno sud može donijeti rješenje o nastavku prekinutog postupka.

Iz podataka u spisu proizlazi da je tužitelj dana 12. svibnja 1997. godine podigao tužbu radi predaje stana. Kako je nad tuženikom rješenjem Trgovačkog suda u Zagrebu poslovni broj St-144/00 od 6. lipnja 2000. godine (list 69 spisa) otvoren stečajni postupak, Općinski sud u Zagrebu je rješenjem poslovni broj Ps-543/97 od 5. listopada 2000. godine donio rješenje o prekidu postupka (list 66 spisa). Nadalje, Općinski sud se rješenjem od 7. prosinca 2000. godine proglasio stvarno nenadležnim i predmet ustupio Trgovačkom sudu u Zagrebu kao stvarno i mjesno nadležnom sudu.

Dakle, iz kronologije spisa, proizlazi da je u ovom predmetu doneseno rješenje o prekidu postupka, međutim, kako nije stavljen prijedlog za nasta-

vak postupka u smislu članka 215. ZPP-a, nisu bili ispunjeni uvjeti za donošenje pobijanog rješenja.

Člankom 212. točka 4. ZPP-a određeno je da se postupak prekida kad stranka koja je pravna osoba prestane postojati, odnosno kad nadležno tijelo pravomoćno odluči o zabrani rada.

Dakle, prema odredbi članka 212. točka 4. ZPP-a, prekid postupka nastaje po sili zakona ako je ispunjen bilo koji od propisanih uvjeta, ili da je stranka koja je pravna osoba prestala postojati ili da joj je zabranjen rad pravomoćnom odlukom nadležnog tijela. U takvom slučaju, sud deklaratornom odlukom utvrđuje prekid postupka.

U konkretnom predmetu je doneseno rješenje o prekidu postupka, i to dana 5. listopada 2000. godine (list 66 spisa). Za vrijeme prekida postupka sud ne može poduzimati nikakve radnje u postupku, pa ni odbaciti tužbu (arg. iz članka 214. ZPP-a).

Prema članku 214. stavku 1. ZPP-a prekid postupka uzrokuje to da prestaju teći svi rokovi određeni za obavljanje parničnih radnji. Prema članku 214. stavku 2. ZPP-a, za trajanja prekida postupka sud ne može poduzimati nikakve radnje u postupku.

Nastavak prekinuto postupka reguliran je odredbom članka 215. ZPP-a.

Slijedom iznesenoga, ocjenjuje se da nisu bili ispunjeni uvjeti za donošenje pobijanog rješenja, a sve temeljem citiranih odredbi članka 212., članka 214. i članka 215. ZPP-a.

Zbog toga je valjalo, temeljem članka 380. točka 3. ZPP-a u vezi sa člankom 44. stavak 2. ZPP-a ukinuti pobijano rješenje i predmet vratiti prvostupanjskom sudu na ponovan postupak.

U nastavku postupka, sud prvoga stupnja imat će u vidu iznesene primjedbe, te postupiti u smislu članka 215. ZPP-a. Naime, o nastavljanju prekinutog postupka sud mora donijeti rješenje, međutim, sve u skladu s odredbom članka 215. ZPP-a.

Prema članku 215. stavak 1. ZPP-a, postupak koji je prekinut iz razloga navedenih u članku 212. točka 1. do 5. toga Zakona, nastavit će se kad nasljednik ili staratelj ostavštine, novi zakonski zastupnik, stečajni upravitelj ili pravni slijednici pravne osobe preuzmu postupak ili kad ih sud na prijedlog protivne strane, ili po službenoj dužnosti pozove da to učine. Ovdje valja kazati, da stečajni upravitelj kao zakonski zastupnik stranke u stečaju ne može odbiti preuzimanje postupka.

VTSRH, Pž-4596/04 od 3. srpnja 2006. *(TS Zagreb P-778/01 od 22. ožujka 2004.)*

122.

PARNIČNI POSTUPAK – DUŽNOST PREDLAGANJA DOKAZA

Zakon o parničnom postupku (Narodne novine broj 53/91, 91/92, 112/09, 88/01 i 117/03)

Članak 219.

Stranka koja je tijekom postupka iznijela tvrdnju o postojanju neke činjenica dužna je i predložiti sudu izvođenje dokaza kojima želi dokazati postojanje te činjenice.

Iz predmetnog spisa i prvostupanjske odluke proizlaze slijedeće relevantne činjenice:

- tužitelj (njegov prednik) je na temelju Ugovora o zakupu broj U-1710 iz 1984. zaključenog s prednikom Grada Splita godine dobio u najam (između ostalog) i predmetni poslovni prostor (dopis na listu 71.);

- čl. 2. toga Ugovora zakupoprimcu je zabranjeno cijeli poslovni prostor ili njegov dio izdati u zakup drugoj pravnoj ili fizičkoj osobi (dopis na listu 71.);

- na ove činjenice je vlasnik poslovnog prostora upozorio tužitelja dopisom od 22. kolovoza 1994. godine (dopis na listu 71.);

- tužitelju je otkazan najam predmetnog poslovnog prostora, te on od 1. siječnja 1994. godine "nije zadužen za…primopredanu kvadraturu"(dopis na listu 71.);

Ove relevantne činjenice tužitelj navodima žalbe nije doveo u pitanje. Na utvrđene relevantne činjenice prvostupanjski sud je valjano primijenio materijalno pravo iz gore citiranih odredbi Zakona o poslovnim zgradama i prostorijama. Ne ulazeći ovdje u pravnu valjanost zaključenog Ugovora (jer je njegovo zaključivanje bilo zabranjeno tužiteljevom predniku) Ugovor o poslovnoj suradnji sklopljen dana 22. prosinca 1993. godine s tuženikom – o podzakupu poslovnog prostora – prestao je (otkazan je) s 1. siječnja 1994. godine (čl. 57. st. 2. Zakona o poslovnim zgradama i prostorijama). Stoga je prvostupanjski sud pravilno odbio tužitelja s ovim dijelom tužbenoga zahtjeva.

U odnosu na potraživanje naknade za dva djelatnika tužitelj sam navodi da ne može pružiti dokaze o radu, jer tuženik nije htio primiti na rad njegove djelatnika, ali da može pružiti "…dokaze o šteti uzrokovane takvim tuženikovim ponašanjem…", valja navesti slijedeće: tužitelj u predmetnoj parnici nije ni potraživao naknadu štete, već naknadu za dva djelatnika. Do zaključenja glavne rasprave tuženik nije iznio bilo kakve činjenice ili predložio dokaze iz kojih bi proizlazilo da je ovo njegovo potraživanje osnovano. Prema članku 219. ZPP-a svaka stranka dužna je iznijeti činjenice i predložiti dokaze na kojima temelji svoj zahtjev ili kojima pobija navode i dokaze protivnika. U nedostatku bilo kakovih dokaza (prije svega osnovanosti, a zatim

i visine ovog potraživanja) pravilno je prvostupanjski sud primijenio pravilo o teretu dokazivanja. To pravilo obvezuje sud *da uzme za nedokazanu onu tvrdnju za čiju istinitost stranka, koja se na tu činjenicu poziva u svoju korist, nije bila u stanju pružiti sudu dovoljno adekvatnih dokaznih sredstava*. Prema tome, u slučaju kada tužitelj nije uspio dokazati istinitost svojih tvrdnji, sud je dužan odbiti njegov tužbeni zahtjev.

VTSRH, Pž-4112/03 od 23. kolovoza 2006. *(TS Split P-3970/2001 od 10. svibnja 2002.)*

123.

PARNIČNI POSTUPAK – ODLUČIVANJE PRIMJENOM PRAVILA O TERETU DOKAZIVANJA

Zakon o parničnom postupku (Narodne novine broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01 i 117/03)

Članak 221.a

Pravilo o teretu dokazivanja obvezuje sud da uzme za nedokazanu onu tvrdnju za čiju istinitost stranka, koja se na tu činjenicu poziva u svoju korist, nije predložila sudu dovoljno adekvatnih dokaznih sredstava.

U obrazloženju ove svoje presude prvostupanjski sud navodi da se tuženik protivio postavljenom zahtjevu prigovorom u kojem tvrdi da tužitelju ne duguje ništa. Nakon dokaznog postupka provedenog uvidom u isprave u spisu (račun, otpremnica, izvod Dresdner Bank Croatia d.d., ovjereni izvod iz tužiteljevih poslovnih knjiga) sud utvrđuje da je tužbeni zahtjev osnovan. Ovo stoga što tuženik tijekom prvostupanjskog postupka nije dostavio dokaz da je podmirio obvezu iz poslovnog odnosa (ugovor o prodaji) s tužiteljem - platio isporučenu robu. (…)

Zbog tuženikovog paušalnog prigovora tužitelj je tijekom postupka dostavio ukupnu poslovnu dokumentaciju (račun broj 90011815, otpremnicu, bankovni izvod) iz koje proizlazi utuženi iznos. Na njoj je utemeljena prvostupanjska odluka - nakon što je tuženiku dostavljena radi očitovanje. Tuženik nije pristupio ročištu, a nije ni na neki drugi način osporio dostavljene mu isprave. Dakle, tuženik nije osporio postojanje poslovnog odnosa s tužiteljem, nije osporio primljene dokaze o postojanju obveze na plaćanje duga za isporučenu robu, a prije toga nije dostavio dokaze, niti predložio njihovo izvođenje na okolnost osnovanosti (paušalne) prigovorne

tvrdnje da tužitelju ne duguje ništa. Konačno, tuženik ni u žalbi ne negira postojanje obveze po računu broj 90011815.

Stoga je prvostupanjski sud valjano primijenio pravila o teretu dokazivanja iz članka 221a. ZPP-a pri odluci o tome koje su činjenice relevantne za donošenje pobijane odluke. Naime, pravilo o teretu dokazivanja obvezuje sud *da uzme za nedokazanu onu tvrdnju za čiju istinitost stranka, koja se na tu činjenicu poziva u svoju korist, nije bila u stanju pružiti sudu dovoljno adekvatnih dokaznih sredstava*. Prema tome, u slučaju kada tuženik nije ni pokušao dokazati istinitost svojih tvrdnji o tome da tužitelju ne duguje ništa, sud je bio dužan odbiti njegov prigovor i usvojiti tužbeni zahtjev, kako je to konkretnom slučaju, učinio prvostupanjski sud.

Na utvrđene relevantne činjenice: da su stranke bile u poslovnom odnosu iz ugovora o prodaji u kojem je tuženik od tužitelja kupovao robu; da je fakturirana roba isporučena tuženiku, a da tuženik nije dostavio dokaz da je predmetna obveza prestala plaćanjem ili na drugi način, prvostupanjski sud je pravilno primijenio materijalno pravo iz odredbe čl. 454. st. 1. Zakona o obveznim odnosima, (Narodne novine, broj 53/91, 73/91, 111/93 i 112/99, u daljnjem tekstu ZOO), kada je tuženika obvezao na plaćanje cijene kupljene robe, kao i odredbe iz čl. 277. ZOO-a, kada ga je obvezao na plaćanje zakonskih zateznih kamata na dugovani iznos, u vremenu od dospijeća obveze do plaćanja.

Slijedom svega navedenog, a primjenom odredbe iz čl. 368. ZPP-a, valjalo je odbiti tuženikovu žalbu kao neosnovanu i potvrditi presudu prvostupanjskog suda.

VTSRH, Pž-3050/03 od 23. kolovoza 2006. *(TS Karlovac P-35/03 od 19. ožujka 2003.)*

124.

PARNIČNI POSTUPAK – USMENO IZNOŠENJE NALAZA I MIŠLJENJA VJEŠTAKA

Zakon o parničnom postupku (Narodne novine broj 53/91, 91/92, 112/09, 88/01 i 117/03)

Članak 260.

Vještak mora obrazložiti svoj nalaz i mišljenje usmeno na glavnoj raspravi, a sud može odlučiti da ga podnese i pismeno prije same rasprave. Svrha je usmenog iznošenja nalaza i mišljenja vještaka da se time omogući strankama da se postavljanjem pitanja vještaku razjasne eventualne primjedbe na vještački nalaz i mišljenje.

Protiv te presude žali se tuženik zbog svih žalbenih razloga. U žalbi navodi kako je prigovorio nalazu i mišljenju vještaka (osim u dijelu u kojem je vještak utvrdio da je «tužitelj utužio druge račune a ne one koji su prema zakonskom redoslijedu ostali nepodmireni»), da je prigovorio obračunu kamata na koje prigovore se vještak nije očitovao, niti je vještak usmeno (na raspravi) izložio svoj nalaz i mišljenje. Tvrdi da je utuženo potraživanje podmirio i da tako proizlazi i iz vještačkog nalaza, a da je prigovor zastare istaknuo pod uvjetom da tužitelj utuži neke druge račune. Predlaže ukinuti prvostupanjsku presudu i predmet vratiti na ponovno suđenje, uz naknadu troškova za sastav žalbe.

Tužitelj je odgovorio na žalbu.

Žalba je osnovana.

Ispitujući pobijanu presudu temeljem članka 365. stavak 2. Zakona o parničnom postupku („Narodne novine“ broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01,117/03 u daljnjem tekstu ZPP) u granicama žalbenih razloga, te pazeći po službenoj dužnosti na bitne povrede odredaba parničnog postupka iz članka 354. stavak 2. ZPP-a i na pravilnu primjenu materijalnog prava, ovaj sud nalazi da je prvostupanjski sud počinio bitnu povredu odredaba parničnog postupka iz članka 354. stavak 2. točka 7. ZPP-a.

Iz podatka u spisu proizlazi da je prvostupanjski sud radi utvrđenja visine tužbenog zahtjeva proveo dokaz knjigovodstvenim vještačenjem. Nalaz i mišljenje vještaka dostavio je strankama na očitovanje. Tuženik je podneskom od 17. veljače 2003. godine (list 97 spisa) prigovorio nalazu i mišljenju vještaka, ali sud taj prigovor nije dostavio vještaku na očitovanje, niti iz podataka u spisu proizlazi da bi vještak bio saslušan na glavnoj raspravi.

Postupajući na opisani način sud je tuženiku onemogućio raspravljanje pred sudom jer tuženikov prigovor koji je dao na vještakov nalaz i mišljenje, vještaku nisu dostavljeni, niti je on (vještak) o tuženikovim prigovorima saslušan na glavnoj raspravi, pa je time prvostupanjski sud počinio bitnu povredu odredaba parničnog postupka iz članka 354. stavak 2. točka 7. *(nakon Novele iz 2003. godine-točka 6.)* ZPP-a.

VTSRH, Pž-2274/03 od 17. siječnja 2006. *(TS Zagreb P-2759/01 od 19. veljače 2003.)*

125.

PARNIČNI POSTUPAK – USMENO IZNOŠENJE NALAZA I MIŠLJENJA VJEŠTAKA

Zakon o parničnom postupku (Narodne novine broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01 i 117/03)

Članak 260.

Sud mora sudskog vještaka pozvati i saslušati na glavnoj raspravi neovisno o tome je li prethodno strankama u pisanom obliku dostavljen nalaz i mišljenje vještaka.

Nadalje, iz predmetnog spisa proizlazi da je prvostupanjski sud, radi utvrđenja iznosa međusobnih tražbina stranaka, proveo dokaz knjigovodstveno financijskim vještačenje, te da je vještak u spis dostavio dva pisana nalaza i mišljenja. Tuženik je na te nalaze i mišljenja istaknuo brojne i obrazložene prigovore, među kojima i taj da se vještak uopće nije očitovao o tuženikovom protupotraživanju. Iste prigovore tuženik ističe i u predmetnoj žalbi. Kod takvog stanja stvari prvostupanjski je sud bio dužan raspraviti ove prigovore, i to prvenstveno usmenim saslušavanjem vještaka. Ovo stoga što iz odredbe članka 260. stavak 1. Zakona o parničnom postupku proizlazi da vještak svoj nalaz i mišljenje iznosi redovito usmeno na raspravi, a postoji mogućnost da on svoj nalaz i mišljenje dade i u pisanom obliku prije rasprave. Time što nije raspravio tuženikove prigovore nalazu i mišljenju vještaka usmenim saslušanjem vještaka na raspravi, tuženiku nije dana mogućnost da raspravlja pred sudom, čime je počinjena bitna povreda odredaba parničnog postupka iz članka 354. stavak 2. točka 7. *(Nakon novele iz 2003. godine-točka 6.)* Zakona o parničnom postupku.

Zbog svega navedenoga, valjalo je primjenom odredbe članka 369. Zakona o parničnom postupku ukinuti prvostupanjsku presudu u pobijanom dijelu i u tome dijelu vratiti predmet prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje.

VTSRH, Pž-7462/03 27. lipnja 2006. *(TS Zagreb P-3978/99 od 21. listopada 2002.)*

126.

PARNIČNI POSTUPAK – IZUZEĆE SUDSKOG TUMAČA

Zakon o parničnom postupku (Narodne novine broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01 i 117/03)

Članak 263. u svezi članka 71. i 254.

Sud ne može uzeti u obzir kao dokaz isprave koje je na hrvatski jezik preveo sudski tumač koji je ujedno i punomoćnik stranke. Prilikom odlučivanja o osnovanosti tužbenog zahtjeva sud te isprave neće uzeti kao dokaz kojim bi se utvrdilo postojanje neke činjenice.

Ako je punomoćnik stranke ipak dostavio sudu isprave koje je sam preveo na hrvatski jezik, sud neće pozivati stranku po punomoćniku da dostavi isprave prevedene po drugom ovlaštenom sudskom tumaču jer se ne radi o formalnim nedostacima podneska.

U žalbi navodi da navedeno rješenje pobija zbog bitne povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, jer smatra da se odredba članka 71. Zakona o parničnom postupku odnosi isključivo na suca određenog za vođenje postupka, a nikako se ne odnosi na vještake i sudske tumače, zbog čega je pozivanje uredujućeg suca na primjenu odredbe članka 263., odnosno članka 71., odnosno posljedično na odredbe članka 251., 252. stavak 2., članka 253. do 257., te članka 258. stavak 2 i članka 262. Zakona o parničnom postupku apsolutno neprimjenjivo i protivno Zakonu u postupku osiguranja izdavanjem privremene mjere, a kako se odredbe članka Zakona o parničnom postupku pozivom na odredbu članka 263. odnose i na sudske tumače, tada treba primijeniti i provesti postupak sukladno članku 254 stavak 2. do 6. Zakona o parničnom postupku, dakle zahtjev za izuzeće može staviti samo protivna stranka. Ističe da ako je sudac i smatrao da postoji zakonski razlog za izuzeće sudskog tumača, da je, obzirom na narav postupka morao zaključkom pozvati predlagatelja osiguranja putem njegovog punomoćnika da ispravi navedeni nedostatak odnosno da dokumentaciju na koju se poziva povjeri na prijevod drugom sudskom tumaču koji nije punomoćnik stranke u postupku. Osim toga žalitelj navodi da se uredujući sudac u obrazloženju rješenja pozvao na činjenicu da je predlagatelj dostavio dokumentaciju na koju se poziva s prijevodom na hrvatski jezik, što znači da spisu prileži dokumentacija prevedena na jezik suda tako, da je predlagatelj učinio vjerojatnom svoju tražbinu. Ističe da predlagatelj i nije dužan priložiti dokaze na koje se poziva uz prijedlog nego samo navesti činjenice na kojima se temelji zahtjev i predložiti dokaze, koje je dužan priložiti samo po mogućnosti. (…)

Nije osnovan stav žalitelja da je pozivanje uredujućeg suca na primjenu odredba članka 263. odnosno članka 71. odnosno posljedično na odredbe članka 251., 252. stavak 2., članka 253. do 257., članka 258. stavak 2. i članka 262. ZPP-a neprimjenjivo i protivno Ovršnom zakonu niti da se odredba članka 71 ZPP-a odnosi isključivo na suca određenog za vođenje postupka a nikako na vještake i sudske tumače.

Naime, odredbom članka 263. ZPP-a izričito je određeno da se odredbe članka 251., članka 252. stavak 2., članka 253. do 257., članka 258. stavak 2. i članka 262. tog Zakona na odgovarajući način primjenjuju i na tumače.

Odredbom članka 254. stavak 1. ZPP-a određeno je da vještak može biti izuzet iz istih razloga iz kojih može biti izuzet i sudac, ali se za vještaka može uzeti i osoba koja je već bila saslušana kao svjedok.

Odredbom članka 71. ZPP-a propisano je da sudac mora biti isključen od obavljanja sudačke dužnosti po samom zakonu ako se ostvari jedna od pretpostavki taksativno propisanih u točki 1. do 6. navedenog članka. To znači da u takvom trenutku sudac ne može poduzeti nikakvu procesnu radnju, bez obzira da li je stranka zahtijevala njegovo izuzeće ili nije, odnosno kada sazna da je stavljen zahtjev za njegovo izuzeće dužan obustaviti svaki rad na tom predmetu, a ako je izuzeće zatraženo zbog razloga iz članka 71. točka 7. tog Zakona, može do donošenja rješenja o zahtjevu poduzimati samo one radnje za koje postoji opasnost od odgode. Upravo obzirom na različite posljedice povrede odredaba o izuzeću ovisno o tome da li se radi o razlozima iz članka 71. točka 1. do 6. ili o razlogu iz članka 71. točka 7., postoje određene razlike u pravilima postupanja, iako stranke mogu tražiti izuzeće iz svih razloga navedenih u odredbi 71. ZPP-a, uključujući i apsolutne razloge, što proizlazi iz odredbe članka 38. stavak 1. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku („Narodne novine“ broj 117/03), u nastavku ZID ZPP-a.

Kako se u konkretnom slučaju radi o razlogu iz članka 71. točka 1., koja odredba se temeljem odredbe članka 263. ZPP-a u vezi s člankom 254. stavak 1. ZPP-a primjenjuje bez obzira je li stranka tražila izuzeće, sudski tumač, budući da je punomoćnik stranke koja je podnijela dokaz u vidu isprava prevedenih sa stranog jezika na jezik suda, ne može obavljati dužnost sudskog tumača u ovom predmetu, a kako je ista osoba ipak podnijela prijedlog i prevela isprave kao dokaze uz prijedlog što nije mogla prema odredbi članka 71. stavak 1. ZPP-a, koja odredba je prisilne naravi, prevedene isprave nisu dokaz o postojanju činjenica na koje se te isprave odnose.

Neosnovana je tvrdnja predlagatelja osiguranja da ga je sud zaključkom morao pozvati na ispravak navedenog nedostatka jer se radi o okolnostima koje se odnose na osnovanost prijedloga a ne na njegove formalne nedostatke, pa sud nije ovlašten pozvati predlagatelja osiguranja na ispravak

prijedloga u smislu članka 109. stavak 1. ZPP-a u vezi s člankom 19. stavak 1. OZ-a.

Odredbe o izuzeću suca, pa tako i sudskog tumača, zbog postojanja apsolutnih razloga, prisilne su naravi te kao takve niti ne mogu biti isključene, pa tako niti zanemarene ukoliko stranke tome ne prigovore, kao što to smatra predlagatelj osiguranja tvrdeći da zahtjev za izuzeće može staviti samo protivna stranka, te da sud nema zakonsku mogućnost izuzeti sudskog tumača. Ne samo da sud ima zakonsku mogućnost izuzme sudskog tumača, nego posljedice procesne radnje koju je poduzela osoba koja bi trebala biti izuzeta nastupaju odmah čim je radnja poduzeta po sili zakona, što odgovarajućom primjenom članka 71. i članka 72. stavak 1. ZPP-a znači da sud niti ne može uzeti u obzir dokaze koje je sastavila osoba koja ne može obavljati dužnost sudskog tumača.

Navedeno proizlazi iz same svrhe odredaba o izuzeću čija je svrha ostvarenje ustavnog načela vladavine prava i pravne sigurnosti kroz poštivanje sudskih odluka i autoriteta suda koje izvire iz povjerenja sudionika u postupku da je postupak proveden po sucu koji je neovisan i nepristran (članak 29. stavak 1. Ustava), što znači da sudac ne može imati bilo kakav materijalni ili drugi osobni interes u sporu u kojem sudi, a što se odnosi i na sudske tumače, kao i na sudske savjetnike, zapisničare i vještake.

Povreda pravila o izuzeću suca odnosno u konkretnom slučaju sudskog tumača zbog apsolutnih razloga iz članka 71. toka 1. do 6. ZPP-a predstavlja apsolutno bitnu povredu odredaba parničnog postupka ako je sudac koji je morao biti isključen od obavljanja sudačke dužnosti sudjelovao u donošenju odluke u predmetu, a analogno tome i ako je sudski tumač koji je morao biti isključen od obavljanja dužnosti sudskog tumača u određenom predmetu bio sudski tumač u tom predmetu. Time bi bila počinjena apsolutno bitna povreda parničnog postupka iz članka 354. stavak 2. točka 1. ZPP-a.

VTSRH, Pž-5044/06 od 21. rujna 2006. *(TS Rijeka R1-131/06 od 4. kolovoza 2006.)*

127.

PARNIČNI POSTUPAK – PRIGOVOR RADI PREBIJANJA

Zakon o parničnom postupku (Narodne novine broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01 i 117/03)

Članak 338. stavak 3.

O osnovanosti tuženikovog prigovora radi prebijanja sud mora odlučiti u izreci presude.

Iz predmetnog spisa, kao i iz obrazloženja pobijane presude, proizlazi da je tužiteljevom potraživanju na koje se odnosi tužbeni zahtjev tuženik radi prebijanja istaknuo svoje potraživanje u iznosu 58.649,42 kn s kamatom. Prvostupanjski sud u obrazloženju pobijane presude navodi da je odlučujući o istaknutoj protutražbini rješavao o osnovanosti i visini tužbenog zahtjeva, te navodi da je vještak u konačnosti obračunao iznose koje je tužitelj prihvatio kao kompenzaciju za svoja potraživanja te je tada umanjio i tužiteljev zahtjev iz iznosa dobivenog prijebojem. Međutim, u slučaju kada tuženik u parnici ističe prigovor radi prebijanja, sukladno odredbi članka 338. stavak 3. Zakona o parničnom postupku, izreka presude sadrži i odluku suda o postojanju ili nepostojanju potraživanja istaknutog radi prebijanja. Stoga prvostupanjski sud nije mogao presudom odlučiti samo o tužbenom zahtjevu, već je izrekom presude trebao utvrditi postoji li ili ne postoji tuženikovo potraživanje istaknuto radi prebijanja. Ukoliko je tužbeni zahtjev u cijelosti osnovan, a tuženikov prigovor radi prebijanja u cijelosti neosnovan, tužitelju je trebalo dosuditi cijeli iznos na koji se odnosi tužbeni zahtjev. U slučaju da je tuženikov prijebojni zahtjev djelomično ili u cijelosti osnovan, tu je osnovanost trebalo utvrditi izrekom presude, nakon čega je, trebalo izvršiti prijeboj međusobnih tražbina parničnih stranaka, a ako je tuženikova tražbina po visini manja od tužiteljeve, tužitelju je trebalo dosuditi razliku. Prvostupanjski sud nije primijenio citiranu odredbu članka 338. stavak 3. Zakona o parničnom postupku, što je bilo od utjecaja na donošenje zakonite i pravilne presude, čime je počinjena bitna povreda odredaba parničnog postupka.

VTSRH, Pž-7462/03 27. lipnja 2006. *(TS Zagreb P-3978/99 od 21. listopada 2002.)*

128.

PARNIČNI POSTUPAK – RJEŠENJE O ISPRAVKU

Zakon o parničnom postupku (Narodne novine broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01 i 117/03)

Članak 342.

Ako je sud donio odluku identičnu postavljenom tužbenom zahtjevu (prijedlogu za ovrhu), tužitelj (ovrhovoditelj) više ne može predlagati sudu donošenje rješenja o ispravku sudske odluke s obzirom na to da je do pogreške u pisanju i računanju došlo propustom stranke, a ne suda.

Rješenjem br. Ovrv-15820/04 od 18. travnja 2006. godine Trgovački sud u Zagrebu je obustavio postupak i ukinuo provedene radnje jer je uvidom u registar obrtnika utvrdio da ne postoji obrt čiji je vlasnik ovršenik Zrinka Zemljić, niti je takav obrt postojao u vrijeme podnošenja prijedloga za ovrhu, nakon čega je ovrhovoditelj podneskom izvijestio sud da je ime ovršenika Zrinka Zemljić u ovršnom prijedlogu označio greškom, umjesto ispravnog imena Robert Zemljić, koji je vlasnik ugostiteljskog obrta Zemljić.

Stav je prvostupanjskog suda da nakon donošenja rješenja o ovrsi nije moguće mijenjati naziv ili tvrtku ovršenika, te da u konkretnom slučaju nije bilo uvjeta niti za određivanje ovrhe niti za donošenje rješenja o ispravku pogreške u pisanju imena ovršenika, jer do pogrešnog označavanja imena ovršenika u prijedlogu za ovrhu, te kasnije u rješenju o ovrsi, nije došlo radi pogrešnog pisanja imena od strane suda, nego od strane ovrhovoditelja.

Zbog navedenog, a kako je člankom 41. Ovršnog zakona određeno da se ovrha provodi u granicama rješenja o ovrsi člankom 67. stavak 2. i 5. Ovršnog zakona da će se ovrha obustaviti ako je postala nemoguća ili se iz drugih razloga ne može provesti, u kojem slučaju se ukidaju i sve provedene radnje.

Žalbu protiv rješenja o obustavi postupka podnio je ovrhovoditelj navodeći da je sud trebao primijeniti odredbu članka 342. Zakona o parničnom postupku temeljem koje je u svako doba u mogućnosti otkloniti odnosno ispraviti nedostatke u imenima i brojevima, kao i druge očite pogreške u pisanju, pa predlaže da drugostupanjski sud pobijano rješenje preinači.

Žalba nije osnovana. (…)

U konkretnom slučaju se, naime, ne radi o pogreški u imenu kao očitoj pogreški u pisanju iz članka 342. stavak 1. ZPP-a koju sudac pojedinac odnosno predsjednik vijeća može ispraviti u svako doba. Ovrhovoditelj sam priznaje činjenicu da je pogrešno označio ime ovršenika no nakon što je rješenje o ovrsi protiv tako označenog ovršenika doneseno više nema mjesta ispravljanju te greške u smislu članka 342. stavak 1. ZPP-a, nego je sud pravilno, nakon što je utvrdio da ovršenik označen kao Zrinka Zemljić, vlasnik ugostiteljskog obrta Zemljić ne postoji, primjenom odredbe članka 41. OZ-a prema kojoj se ovrha provodi u granicama rješenja o ovrsi, i odredbe članka 67. stavak 2. i 5. OZ-a kojom je propisano da će se ovrha, ako je postala nemoguća ili se iz drugih razloga ne može provesti, obustaviti te će se ukinuti sve provedene ovršne radnje ako se time ne dira u stečena prava trećih osoba, obustavio postupak i ukinuo provedene radnje, slijedom čega je temeljem članka 380. stavak 2. ZPP-a riješeno kao u izreci.

VTSRH, Pž-2979/06 od 21. lipnja 2006. *(TS Zagreb Ovrv-15820/04 od 18. travnja 2006.)*

129.

PARNIČNI POSTUPAK – BITNA POVREDA ODREDABA PARNIČNOG POSTUPKA

Zakon o parničnom postupku (Narodne novine broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01 i 117/03)

Članak 354. stavak 2.

Stranke u uvodu, izreci i obrazloženju presude moraju biti jednako navedene. Sud čini bitnu povredu odredaba parničnog postupka ako u uvodu presude kao tuženika navede jednu osobu, a u izreci ili obrazloženju presude drugu osobu.

Bitnu povredu odredaba parničnog postupka iz članka 354. stavak 2. točka 13. ZPP-a sud je učinio time što presuda ima nedostataka zbog kojih se ne može ispitati. Naime, u uvodu presude navedena je kao tuženik jedna osoba, dok se u izreci presude kao tuženik navodi druga osoba, što je već navedeno u obrazloženju ove presude, a na što ukazuje i M. H. u svojoj žalbi.

Također u uvodu presude nije ispravno naveden naziv tužitelja, jer je propušteno naznačiti da je tužitelj u stečaju. U obrazloženju presude nisu u potpunosti izneseni zahtjevi stranaka niti činjenice koje su stranke iznijele i dokazi koje su stranke predložile, nije uopće navedena pravna osnova spora, a budući da je u uvodu presude kao tuženik naveden T. s.p.o. Zagreb, a u obrazloženju presude se na nekim mjestima navodi riječ tuženik bez naznake naziva odnosno imena i prezimena, a na nekim mjestima se kao tuženik navodi imenom i prezimenom M. H., razlozi odnosno navodi u obrazloženju presude su proturječni i potpuno nejasni tako da se zbog navedenih nedostataka presuda uopće ne može ispitati.

Zbog navedenog valjalo je pobijanu presudu ukinuti po članku 369. stavak 1. ZPP-a i predmet vratiti prvostupanjskom sudu na ponovan postupak.

U nastavku postupka sud će u uvodu presude naznačiti točan naziv stranaka i njihovo prebivalište ili boravište, odnosno sjedište, sukladno odredbi članka 338. stavak 2. ZPP-a, odlučiti da li se platni nalog u cijelosti ili djelomično održava na snazi ili se ukida, u smislu članka 451. stavak 4. ZPP-a te u obrazloženju presude izložiti zahtjeve stranaka, počevši od tužbe i odgovora na tužbu, navode stranaka o činjenicama na kojima se ti zahtjevi temelje, utvrditi sve relevantne činjenice i navesti dokaze koje je proveo te propise na kojima je sud temeljio presudu.

VTSRH, Pž-3140/03 od 7. rujna 2006. *(TS Zagreb P-7028/01 od 12. ožujka 2002.)*

130.

PARNIČNI POSTUPAK – RASPRAVLJANJE PRED SUDOM

Zakon o parničnom postupku (Narodne novine broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03)

Članak 354. stavak 2. točka 6.

Sud čini bitnu povredu odredaba parničnog postupka ako stranci nije omogućio da se izjasni o navodima iz podneska protivne stranke.

Navod žalitelja da je počinjena bitna povreda odredaba parničnog postupka jer sud nije pružio mogućnost žalitelju da se očituje na tužiteljev podnesak u kojem tužitelj pobija tuženikove navode iz prigovora (odgovora na tužbu) ovaj sud smatra osnovanim. Naime, ako je točan navod tuženika iznesen tijekom postupka da nije zaprimio tužiteljev podnesak kojim se tužitelj očituje na njegov odgovor na tužbu (prigovor), a što ovaj sud ne može ispitati budući da spisu nije priložen spis R1-313/02, sud prvog stupnja je bio dužan tuženiku dostaviti taj podnesak tužitelja neovisno o tome što se (prema navodu tužitelja) taj podnesak vjerojatno nalazi u izvanparničnom predmetu u kojem je odlučeno o prethodnoj mjeri. Prema tome, s obzirom na to da je nesporno da se tužitelj očitovao na tuženikov odgovor na tužbu (i) u pisanom obliku, sud je bio dužan to očitovanje tužitelja dostaviti tuženiku kako bi i tuženik bio u mogućnosti očitovati se na podnesak tužitelja te eventualno iznijeti činjenice i predložiti dokaze kojima bi pobijao navode i dokaze tužitelja. To je sud mogao učiniti na način da, nakon što priklopi spis R1-313/02 ovom spisu, tuženiku dostavi podnesak tužitelja ako se taj podnesak doista nalazi u tom spisu ili u suprotnom, naložiti tužitelju da ponovno dostavi svoj podnesak sudu.

Budući da sud prvog stupnja to nije učinio, onemogućio je tuženiku da raspravlja pred sudom čime je počinjena bitna povreda odredaba parničnog postupka iz članka 354. stavak 2. točka 7. (*nakon Novele iz 2003. godine – točka 6.)* Zakona o parničnom postupku pa je stoga (neovisno o tome što je sud prvog stupnja pravilno ocijenio da je nepravodobnim protestiranjem mjenice tužitelj izgubio samo pravo regresa iz mjenice, ali ne i zahtjev protiv glavnog dužnika-tuženika), valjalo uvažjiti žalbu tuženika, ukinuti pobijanu prvostupanjsku presudu i predmet vratiti sudu prvog stupnja na ponovno suđenje temeljem odredbe članka 369. stavak 1. Zakona o parničnom postupku.

VTSRH, Pž-7701/03 od 23. svibnja 2006. *(TS Zagreb P-737/03 od 27. svibnja 2003.)*

131.

PARNIČNI POSTUPAK – PREKORAČENJE TUŽBENOG ZAHTJEVA

Zakon o parničnom postupku (Narodne novine broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01 i 117/03)

Članak 354. stavak 2.

U slučaju da tužitelj tužbenim zahtjevom potražuje određeni novčani iznos izražen u stranoj valuti iako ima pravo potraživati samo iznos izražen u hrvatskim kunama, sud može (ako ocijeni tužiteljev zahtjev osnovanim) obvezati tuženika na isplatu novčanog iznosa izraženog u kunama. Time sud nije prekoračio tužbeni zahtjev.

U pravu su tuženici kada u žalbi tvrde da je tužitelj svoj zahtjev za naknadu nematerijalne štete pogrešno postavio u USD, umjesto u kunama. Međutim, tuženici nisu u pravu kada drže kako je prvostupanjski sud dosuđivanjem tužitelju naknade nematerijalne štete u kunama umjesto u zatraženim USD, prekoračio tužbeni zahtjev. Naime, vjerovnik nije ovlašten svoju tražbinu koja u skladu sa zakonom glasi na plaćanje u domaćoj valuti, samovoljno (jednostrano) pretvoriti u tražbinu u stranoj valuti niti je u toj valuti utužiti (čl. 307. Zakona o obveznim odnosima, „Narodne novine“ broj 53/91, 73/91, 111/93, 3/94, 7/96, 91/96; nastavno: ZOO). A ako on to ipak učini, sud će ako ocijeni da je tužbeni zahtjev inače osnovan, naložiti tuženiku da tužiteljevu tražbinu ispuni u valuti na koju ona glasi. Upravo je to prvostupanjski sud i učinio dosudivši tužitelju nematerijalnu štetu pravilno u kunama.

VTSRH, Pž-592/03 od 31. kolovoza 2006. *(TS Split P-2029/00 od 22. srpnja 2002.)*

132.

PARNIČNI POSTUPAK – NEPRAVOVREMENA ŽALBA

Zakon o parničnom postupku (Narodne novine broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01 i 117/03)

Članak 358.

Nepravovremenu žalbu sud će odbaciti usprkos činjenici da u pobijanoj odluci nema upute o pravnom lijeku ili ta uputa ne sadrži rok za žalbu.

Pobijanim rješenjem odbačene su žalba tužitelja od 18. siječnja 2006. i dopuna te žalbe od 24. siječnja 2006. kao nepravovremene.

Iz spisa proizlazi da je u pobijanom rješenju prvostupanjski sud propustio u pouci o pravnom lijeku navesti rok za žalbu. Prema odredbi članka 489 ZPP-a u vezi sa članka 437. istog Zakona u postupcima koji se vode pred trgovačkim sudovima propisan je rok od 8 dana za podnošenje žalbe. Obzirom da je rješenje od 2. siječnja 2006. tužitelj zaprimio 9. siječnja 2006., a žalbu podnio 18. siječnja 2006., te dopunu žalbe 24. siječnja 2006. godine, žalba i dopuna žalbe podnijete su protekom zakonom propisanog roka zbog čega je prvostupanjsko rješenje kojim se žalba odbacuje kao nepravovremena na zakonu osnovano.

Iako žalitelju u rješenju od 2. siječnja 2006. godine nije dana uputa o pravnom lijeku, rok za podnošenje žalbe propisan je ZPP-om, a nepoznavanje prava žalitelja nije ispričivo, već štetne posljedice snosi sam žalitelj (ignorantia iuris nocet).

VTSRH, Pž-1912/06 od 23. kolovoza 2006. *(TS Zagreb P-2426/04 od 6. ožujka 2006.)*

133.

PARNIČNI POSTUPAK – PONIŠTAJ PRESUDE IZBRANOG SUDA

Zakon o arbitraži (Narodne novine broj 88/01)

Članak 36. stavak 5.

Zakon o parničnom postupku (Narodne novine broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01 i 117/03)

Članak 421. točka 10

Poništaj presude izbranog suda može se zahtijevati ako postoji koji od razloga za ponavljanje postupka. Činjenica da je kupac kasnije trećoj osobi prodao kupljene stvari po većoj cijeni od one koju je isplatio prodavatelju nije opravdan razlog za ponavljanje postupka, pa stoga prodavatelj ne može tužbom tražiti poništaj arbitražnog pravorijeka.

Žalitelj sam navodi da je nesporno da „nova činjenica“ da je tuženik F. d.o.o. izvezao kupljenu drvnu oblovinu u inozemstvo za konvertibilnu valutu nije bila poznata arbitražnom sudu u vrijeme donošenja pravorijeka.

Stoga nije odlučna činjenica je li tuženikov izvoz kupljene drvne oblovine bio poznat financijsko knjigovodstvenom vještaku u vrijeme izrade nalaza i mišljenja. Sud izvodi dokaz vještačenjem kad je radi utvrđivanja ili razjašnjenja kakve činjenice potrebno stručno znanje kojim sud ne raspolaže a vještak svoj nalaz i mišljenje daje u okviru ovlaštenja dobivenog od suda.

Prema ocjeni ovoga vijeća, pravilno je prvostupanjski sud primijenio odredbu članka 485. točka 7. ZPP-a (članci 468a. do 487. ZPP-a koji su važili do stupanja na snagu Zakona o arbitraži, Narodne novine broj 88/01. od 11.10.2001. godine prestali su važiti 19. listopada 2001), te utvrdio da nisu ispunjene pretpostavke za poništaj pravorijeka (presude) Stalnog izbranog sudišta pri Hrvatskoj gospodarskoj komori br. IS-P-13/93 od 18. travnja 1995. godine.

Tužitelj je zatražio poništaj Pravorijeka iz razloga iz članka 485. stavak 7. ZPP-a, navodeći da je saznao za nove činjenice, tj. za izvozne cijene po kojima je tuženik F. d.o.o. izvezla drvne sortimente, a koje bi da su bile poznate arbitražnom sudištu dovele do povoljnije odluke za tužitelja.

Prema članku 485. stavak 7. Zakona o parničnom postupku, poništaj presude Izbranog suda može se zahtijevati ako postoji koji od razloga za ponavljanje postupka iz članka 421. ZPP-a.

Pravilna je ocjena prvostupanjskog suda da ne postoji razlog predviđen za ponavljanje postupka iz članka 421. stavak 9. ZPP-a. - Za obrazloženje svoje odluke prvostupanjski sud je dao prihvatljive razloge koje u cijelosti prihvaća i ovaj sud.

Razlozima svoje žalbe tužiteljica nije dovela u sumnju činjenična utvrđenja i ocjenu prvostupanjskog suda.

Naime, prvostupanjski sud je pravilno zaključio da su pravni posao prodaje između tužitelja H. Š. d.o.o. kao prodavatelja i tuženika F. d.o.o. kao kupca i pravni posao prodaje između F. d.o.o. kao prodavatelja i T. B. O. kao kupca, dva neovisna pravna posla i da stoga izvozne cijene za koje je tuženik prodao kupljenu robu u inozemstvo nisu odlučne za odnos između tužitelja H. Š. d.o.o. i tuženika F. d.o.o..

Stoga prvostupanjski sud pravilno zaključuje izvozne cijene po kojima je tuženik prodao drvnu građu svojim kupcima i sporovi između tuženika i njegovih kupaca nisu nove činjenice na temelju kojih je za tužitelja mogla biti donesena povoljnija odluka da su te činjenice bile upotrijebljene u postupku pred izbranim sudom.

Stoga nije ispunjen uvjet iz članka 421.stavak 9. ZPP-a u svezi članka 485. stavak 7. ZPP-a te nema razloga za poništaj pravorijeka Stalnog izbranog sudišta.

VTSRH, Pž-6683/03 od 20. lipnja 2006. *(TS Zagreb P-4817/95 od 17. veljače 2003.)*

134.

PARNIČNI POSTUPAK – PLATNI NALOG

Zakon o parničnom postupku (Narodne novine broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01 i 117/03)

Članak 451. stavak 3.

Nakon što tuženik kao ovršenik u ovršnom postupku u cijelosti ospori rješenje o ovrsi, a ne radi se o prigovoru da nisu postojale zakonske osnove za izdavanje platnog naloga niti o smetnjama za daljnji tijek postupka (članak 452. stavak 1. Zakona o parničnom postupku), sud mora najprije donijeti odluku kojom se ukida rješenje o ovrsi u dijelu u kojem je određena ovrha, te da će se postupak nastaviti kao povodom prigovora protiv platnog naloga. Tek nakon pravomoćnosti te odluke sud može voditi parnični postupak u kojem može donijeti odluku o osnovanosti tužbenog zahtjeva s time da tom odlukom (presudom) sud mora odlučiti

· da se nalog sadržan u rješenju o ovrsi u cijelosti ili djelomično (u kojem dijelu) održava na snazi

· ili ga ukida u cijelosti ili djelomično (navesti u kojem dijelu), u kojem slučaju će odlučiti o tužbenom zahtjevu.

Nerazumljiva je izreka presude koja ne sadrži odluku suda o održavanju na snazi ili ukidanju (u cijelosti ili djelomično) naloga sadržanog u rješenju o ovrsi.

U vrijeme donošenja rješenja o izvršenju primjenjivao se Zakon o izvršnom postupku („Narodne novine“ broj 53/91, 91/92, u daljnjem tekstu: ZIP), jer je Ovršni zakon („Narodne novine“ broj 57/96) stupio na snagu dana 11. kolovoza 1996. godine. Prema odredbi članka 55a. stavak 2. ZIP-a, ako se rješenje o izvršenju pobija u cijelosti ili samo u dijelu kojim je dužnik obvezan namiriti potraživanje, sud kojemu je prigovor podnesen, stavit će izvan snage rješenje o izvršenju u dijelu kojim je određeno izvršenje i ukinut će provedene radnje, a postupak će nastaviti kao povodom prigovora protiv platnog naloga, a ako za to nije mjesno nadležan, dostavit će predmet nadležnom sudu. Ove odredbe o postupku povodom prigovora protiv rješenja na temelju vjerodostojne isprave ostale su gotovo potpuno neizmijenjene i donošenjem Ovršnog zakona, a sadržane su u članku 54. Ovršnog zakona.

U skladu s navedenim odredbama članka 55a. stavak 2. ZIP-a *(sada članak 54. stavak 2. Ovršnog zakona)*, prvostupanjski sud je nakon podnesenog prigovora protiv rješenja o izvršenju dužan donijeti posebno rješenje kojim se rješenje o izvršenju stavlja izvan snage u dijelu kojim je određeno izvršenje

i ukidaju provedene radnje, a tek nakon toga, postupak nastaviti kao povodom prigovora protiv platnog naloga uz primjenu odredaba članka 446. do članka 456. ZPP-a.

U konkretnom slučaju, prvostupanjski sud, nakon podnesenog prigovora dužnika, nije stavio izvan snage rješenje o izvršenju u dijelu kojim je određeno izvršenje i ukinuo provedene radnje, pa nisu bile ispunjene ni procesne pretpostavke da postupak nastavi kao postupak u povodu prigovora protiv platnoga naloga, tj. da raspravlja i odlučuje po pravilima Zakona o parničnom postupku.

Prvostupanjski sud je bez donošenja takvog rješenje nastavio postupak kao parnični postupak, premda je i nadalje na snazi bilo rješenje o izvršenju, i to, i dio rješenja u obliku platnoga naloga kojim se nalaže dužniku da u propisanom roku ispuni potraživanje u iznosu 1.827.208,50 kn sa zateznim kamatama i troškovima postupka, i dio rješenja kojim je određeno izvršenje radi namirenja tog potraživanja, što je samo po sebi proturječno, jer dok god postoji rješenje o izvršenju kojim se određuje prisilno izvršenje odluke koja glasi na ispunjenje obveze, nema razloga provoditi parnični postupak radi utvrđenja osnovanosti te iste obveze. Takav postupak provodi se tek nakon što se rješenje o izvršenju u dijelu kojim je određeno prisilno izvršenje određene obveze stavi izvan snage i ukinu provedene radnje.

Prvostupanjski sud je, nakon što je proveo parnični postupak, za koji nisu bile ispunjenje procesne pretpostavke, donio rješenje kojim rješenje o izvršenju stavlja izvan snage u dijelu kojim je određeno izvršenje i ukida provedene radnje te odlučuje da će postupak nastaviti kao povodom prigovora protiv platnoga naloga. Ujedno, istim rješenjem ukida u cijelosti platni nalog sadržan u rješenju o izvršenju i odlučuje da se postupak nastavlja u parnici kao po tužbi, a istovremeno donosi i presudu kojim odlučuje o tužbenom zahtjevu te protutužbenom zahtjevu.

Ovakvo rješenje je nerazumljivo i proturječno te protivno odredbama ovršnog postupka, kao i odredbi članka 451. stavak 4. ZPP-a, na koju se prvostupanjski sud poziva u obrazloženju.

Naime, članak 451. stavak 4. *(nakon Novele iz 2003. godine-stavak 3.)* ZPP-a propisuje da će sud u odluci o glavnoj stvari odlučiti da li se platni nalog u cijelosti ili djelomično održava na snazi ili se ukida. Kad sud odlučuje o platnom nalogu temeljem ove zakonske odredbe, posredno odlučuje o osnovanosti tužbenog zahtjeva. U slučaju utvrđenja da tužbeni zahtjev nije osnovan, sud će ukinuti platni nalog i odbiti tužbeni zahtjev, a u slučaju osnovanosti tužbenog zahtjeva, sud održava na snazi platni nalog kojim usvaja tužbeni zahtjev. U svakom slučaju, sud je dužan raspraviti i odlučiti o osnovanosti tužbenog zahtjeva i ovisno o utvrđenom, donijeti odluku o glavnoj stvari.

Prema tome, kad sud ukida platni nalog temeljem članka 451. stavak 4. ZPP-a, tad smatra da je tužbeni zahtjev neosnovan, a u tom slučaju mora u izreci navesti da se tužbeni zahtjev odbija.

Samo u slučaju da tuženik prigovori da nisu postojale zakonske osnove za izdavanje platnog naloga, ili da postoje smetnje za daljnji tijek postupka, sud najprije odlučuje o tom prigovoru, i ako ustanovi da je takav prigovor osnovan, ukinut će rješenjem platni nalog i nakon pravomoćnosti rješenja otpočeti raspravljanje o glavnoj stvari, kad takvu raspravljanju ima mjesta, sukladno odredbi članka 452. stavak 1. ZPP-a.

U konkretnom slučaju, iz podataka u spisu, ne proizlazi da postoji prigovor tuženika u smislu odredbe članka 452. stavak 1. ZPP-a, a niti prvostupanjski sud navodi koji su se to zakonski uvjeti ostvarili za ukidanje platnog naloga, a potom za usvajanje tužbenog zahtjeva.

VTSRH, Pž-6786/03 od 14. prosinca 2005. *(TS Zagreb P-1412/96 od 9. travnja 2003.)*

135.

PARNIČNI POSTUPAK – PLATNI NALOG

Zakon o parničnom postupku (Narodne novine broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01 i 117/03)

Članak 451. stavak 3.

Ovršni zakon („Narodne novine“ broj 57/96, 29/99, 173/03, 88/05)

Članak 27.

U odluci o glavnoj stvari sud će odlučiti da li se platni nalog i u dijelu kojim je tim nalogom odlučeno o troškovima postupka i kamatama na trošak postupka izdavanja platnog naloga (rješenja o ovrsi) održava na snazi ili ukida.

Pobijanom presudom prvostupanjski sud je održao na snazi rješenje o ovrsi toga suda broj Ovrv-6893/01 od 9. rujna 2002. godine kojim je tuženiku naloženo platiti tužitelju iznos od 2.927,14 EUR-a sa zateznom kamatom koju daje Privredna banka d.d. Zagreb na devizne štedne uloge po viđenju za EUR-e, tekućom od dospjelosti pojedinih računa do plaćanja, kako je to specificirano u izreci pobijane presude, te trošak ovršnog postupka u iznosu od 2.002,20 kn sa zakonskom zateznom kamatom tekućom od 9. rujna 2002. go-

dine do isplate (točka I. izreke). Tuženiku je naloženo naknaditi tužitelju parnični trošak u iznosu od 2.340,50 kn (točka II. izreke). (…)

Prvostupanjski sud je povodom tuženikova prigovora rješenje o ovrsi broj Ovrv-6893/01 od 9. rujna 2002. godine, kojim je, između ostalog, odlučeno o trošku ovršnog postupka u iznosu od 2.002,20 kn sa zakonskom zateznom kamatom od 9. rujna 2002. godine do isplate, stavio izvan snage u dijelu kojim je određena ovrha, a postupak nastavio kao povodom prigovora protiv platnog naloga (rješenje od 14. siječnja 2003. godine – list 18 spisa).

Prema odredbi članka 27. stavak 3. Ovršnog zakona („Narodne novine" broj 57/96, 29/99, 42/00, u daljnjem tekstu OZ), ovrhovoditelj u ovršnom postupku ima osnovano pravo zahtijevati plaćanje zateznih kamata na trošak ovršnog postupka od dana donošenja rješenja o ovrsi do namirenja, pa je prvostupanjski sud osnovano tom traženju i udovoljio, jer u postupku koji se vodi po prigovoru protiv platnog naloga, u odluci o glavnoj stvari, sud odlučuje da li se platni nalog u cijelosti ili djelomično održava na snazi ili se ukida (članak 451. stavak 4. ZPP-a).

Kako je platni nalog (rješenje o ovrsi) održan na snazi za glavno potraživanje, to je slijedom navedenih zakonskih odredbi osnovano održan na snazi i za određene troškove ovršnog postupka i za zakonsku zateznu kamatu na te troškove.

VTSRH, Pž-4381/03 od 27. srpnja 2006. *(TS Rijeka P-60/03 od 8. svibnja 2003.)*

136.

PARNIČNI POSTUPAK – NADLEŽNOST SUDA PREMA MJESTU ISPUNJENJA UGOVORA

Zakon o parničnom postupku (Narodne novine broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01 i 117/03)

Članak 492.

Za nadležnost suda prema mjestu ispunjenja ugovora nije dovoljno da se ugovor faktički izvršava na području toga suda, već je potrebno da je to mjesto gdje je prema sporazumu stranaka tuženik dužan izvršiti ugovor.

Pretpostavka za nadležnost suda mjesta izvršenja ugovora je postojanje izričitog sporazuma stranaka o mjestu gdje je tuženik dužan izvršiti ugovor. Predmet spora je izvršenje ugovora od strane tuženika. Iz dokumentacije u

spisu nije moguće utvrditi je li tuženik potpisnik ugovora iz razloga što tuženik, kako je naveden u tužbi, nije potpisao ugovor. Međutim ako je tuženik i potpisnik ugovora nedostaje i daljnja pretpostavka: da su stranke sporazumom odredile mjesto izvršenja tuženikove ugovorne obveze. Tom zakonskom odredbom u biti je propisana mogućnost da stranke izaberu mjesnu nadležnost suda sporazumom po kriteriju mjesta izvršenja tuženikove obveze pa je, dakle, uvjet za takvu izabranost mjesne nadležnosti suda izričiti sporazum stranaka, a ne da je sud utvrđuje proizvoljno prema prirodi posla, prema nekoj dispozitivnoj zakonskoj odredbi o mjestu izvršenja obveze ili na neki drugi način.

Pogrešno je stajalište prvostupanjskog suda da su u konkretnom slučaju ispunjeni uvjeti za primjenu odredbe čl. 492. ZPP i da bi, pored suda opće mjesne nadležnosti za tuženika za suđenje u ovom sporu u kojem tužitelj zahtijeva naknadu štete zbog neizvršenja ugovora, bio nadležan postupati samo na temelju činjenice što tuženik faktički izvršava ugovor i na području toga suda. Za primjenu odredbe čl. 492. ZPP nije dovoljno da se ugovor faktički izvršava na području toga suda, već je potrebno da je to mjesto gdje je prema sporazumu stranaka tuženik dužan izvršiti ugovor. Budući da tužitelj u povodu prigovora mjesne nenadležnosti, kojeg je tuženik istaknuo u odgovoru na tužbu, nije dokazao da bi između parničnih stranaka bio postignut sporazum o tome da će tuženik izvršiti ugovor na području Trgovačkog suda u Splitu, to je prvostupanjski sud pogrešno postupio kada je primijenivši odredbu čl. 492. ZPP, odbio kao neosnovan prigovor tuženika o mjesnoj nenadležnosti.

VTSRH, Pž-5937/03 od 7. rujna 2006. *(TS Split P-3101/02 od 4. srpnja 2003.)*

G - OVRŠNI POSTUPAK

(**Ovršni zakon,** Narodne novine broj 57/96, 29/99, 173/03 i 88/05; **Zakon o parničnom postupku,** Narodne novine broj 53/91, 91/92, 112/09, 88/01 i 117/03; **Sudski poslovnik,** Narodne novine broj 80/97, 20/98, 118/01, 49/03, 32/04; **Pomorski zakonik,** Narodne novine 181/04; **Zakon o trgovačkim društvima,** Narodne novine broj 111/93, 34/99, 52/00, 118/03)

137.

OVRŠNI POSTUPAK – OVRHA NA DRUGOM PREDMETU ILI SREDSTVU OVRHE

Ovršni zakon (Narodne novine broj 57/96, 29/99, 173/03 i 88/05)

Članak 5. stavak 3.

Zakon o parničnom postupku (Narodne novine broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03)

Članak 194.

Donošenjem rješenja o ovrsi na drugom predmetu ili sredstvu ovrhe radi namirenja iste tražbine ovrhovoditelja sud ne čini povredu odredaba parničnog postupka o litispendenciji.

Neosnovano se žalitelji pozivaju na bitnu povredu postupovnih odredaba propisanu čl. 354. st. 2. točka 9. ZPP-a koja prema njima postoji stoga što je ovrhovoditelj radi ostvarenja tražbine zasnovane na istovjetnoj ovršnoj ispra-

vi već pokrenuo ovršni postupak na drugom predmetu i drugim sredstvom ovrhe. Prema navedenoj odredbi bitna povreda uvijek postoji ako je odlučeno o zahtjevu o kojem već teče parnica ili o kojem je već prije pravomoćno presuđeno ili o kojem je već zaključena sudska nagodba ili nagodba koja po posebnim propisima ima svojstvo sudske nagodbe. Radi se dakle o postupanju protivnom odredbi čl. 194. st. 3. ZPP-a, prema kojoj se, dok parnica teče, ne može u pogledu istog zahtjeva pokrenuti nova parnica među istim strankama, a ako takva parnica bude pokrenuta, sud će tužbu odbaciti. Prema odredbi stavka 4. toga članka sud tijekom cijelog postupka po službenoj dužnosti pazi teče li već druga parnica o istom zahtjevu među istim strankama.

Donošenjem pobijanog rješenja o ovrsi prvostupanjski sud međutim nije odlučio o zahtjevu o kojem postupak već teče, odnosno o kojem je već pravomoćno odlučeno. Naime, u ranije pokrenutom ovršnom postupku koji se vodi pod brojem Ovr-1968/99, a koji je pokrenut na temelju ovršne isprave, ovršni sud niti ne odlučuje o zahtjevu za namirenje, već o ostvarenju zahtjeva o kojem je već pravomoćno odlučeno u postupku iz kojeg potječe predmetna ovršna isprava. Predmetni ovršni postupak pokrenut je također radi ostvarenje tražbine na temelju ovršne isprave istovjetne onoj iz postupka koji se vodi pod brojem Ovr-1968/99, ali na drugom predmetu odnosno drugim sredstvom ovrhe. Prema stajalištu ovoga suda, nema zapreke da vjerovnik radi ostvarenja tražbine koja proistječe iz ovršne isprave ovrhu ne zatraži na više predmeta, bilo jednim prijedlogom za ovrhu (čl. 5. st. 1. OZ-a), bilo podnošenjem više prijedloga za ovrhu na različitim predmetima ovrhe. U potonjem slučaju ovršni sud donošenjem rješenja o ovrsi po prijedlogu koji je kasnije podnesen nije odlučio o zahtjevu o kojem već teče postupak u predmetu pokrenutom ranijim prijedlogom za ovrhu, već o prisilnom ostvarenju zahtjeva ovrhovoditelja kao vjerovnika, koji je već pravomoćno usvojen u postupku okončanom donošenjem odluke koja sada predstavlja ovršnu ispravu. Stoga se ne radi o litispendenciji u smislu odredbe čl. 194. ZPP-a. Svrha je ove odredbe, između ostaloga, onemogućiti da tužitelj u različitim parnicama ishodi više pravomoćnih odluka o jednom zahtjevu, čime bi, primjerice, mogao za istu tražbinu steći više ovršnih isprava. Međutim u ovršnim postupcima koje je vjerovnik pokrenuo na temelju jedne ovršne isprave, ovrhovoditelj očekuje ostvarenje tražbine na koju glasi ovršna isprava pa podnošenje ranijeg prijedloga za ovrhu u kojem ta tražbina još nije ispunjena nije negativna procesna pretpostavka za podnošenje drugog prijedloga, kojim se ovrha zahtijeva na drugom predmetu i drugim sredstvom ovrhe.

VTSRH, Pž-2966/06 od 6. srpnja 2006. *(TS Zagreb Ovr-197/06 od 28. veljače 2006.)*

138.

OVRŠNI POSTUPAK – DOSTAVA

Ovršni zakon (Narodne novine broj 57/96, 29/99, 173/03 i 88/05)

Članak 8.

Ako je dostavnica rješenja o ovrsi s adrese upisane u sudski registar vraćena sudu s naznakom «obaviješten-nije podigao pošiljku», radi se o neuspjeloj, a ne neurednoj dostavi, pa su stoga ispunjeni zakonski uvjeti za dostavu putem oglasne ploče.

Naime, odredbom čl. 8. st. 1. OZ propisano je kako se pravnoj osobi koja je upisana u sudski ili drugi upisnik dostava obavlja na adresu navedenu u prijedlogu. Ako dostava na adresu navedenu u prijedlogu ne uspije, dostava će se obaviti na adresu sjedišta upisanoga u upisnik. Ako dostava **ne uspije** ni na toj adresi, obavit će se isticanjem pisanog sastava koji je trebalo dostaviti na oglasnoj ploči suda (…).

U konkretnom slučaju prvostupanjski sud je u dva navrata pokušao dostaviti ovršeniku pod 1. rješenje o ovrsi. U oba slučaja dostavnice upućene na njegovu adresu naznačenu u prijedlogu za ovrhu – Zagreb, Trg bana J. Jelačića 7, vraćene su s naznakom "*obaviješten - nije podigao pošiljku*" (dostavnice od 9. lipnja 2004. i od 6. srpnja 2004.). Kako se ujedno radi i o adresi sjedišta ovršenika pod 1. upisanoj u sudskom registru (str. 25. spisa), prvostupanjski sud je pravilno zaključio kako dostava rješenja o ovrsi ovom ovršeniku nije uspjela. Stoga je uslijedila dostava putem oglasne ploče suda (čl. 8. st. 1. OZ).

Pravna osoba dužna je osigurati odgovarajuću službu za primanje pismena tijekom radnog vremena, u protivnom, dužna je trpjeti posljedice svoga propuštanja. Ako ovršeniku pod 1. rješenje o ovrsi nije bilo moguće u dva navrata dostaviti na registriranu adresu njegovog sjedišta na kojoj prema njegovim riječima posluje dugi niz godina i ako se ovršenik pod 1. ujedno nije odazvao obavijestima koje mu je ostavio poštanski službenik i nije podigao pošiljku, nije bilo moguće izvesti drugi zaključak do onog kako dostava rješenja o ovrsi na adresu njegovog sjedišta naznačenu u prijedlogu za ovrhu i ujedno upisanu u sudski registar, nije uspjela. Dakle, ovdje se po ocjeni ovog suda nije radilo o neurednoj dostavi, već o neuspjeloj dostavi ovršeniku pod 1. Odatle i zaključak o pravilnosti i zakonitosti pobijanog rješenja i rješenje ovog suda iz točke I. izreke (čl. 380. st. 1. t. 2. ZPP u vezi s čl. 19. st. 1. i čl. 10. st. 1. OZ).

Na opisano propuštanje ovršenika pod 1. i na pravilnost gornjeg zaključka, jasno ukazuje i dostavnica od 17. listopada 2005. godine, kojom mu je pokušana dostava rješenja prvostupanjskog suda od 27. rujna 2005. godine. I

ova dostavnica se vratila prvostupanjskom sudu s naznakom "*obaviješten - nije podigao pošiljku.*" I ova dostava također predstavlja dostavu koja nije uspjela.

VTSRH, Pž-1188/06 od 22. veljače 2006. *(TS Zagreb Ovrv-4786/04-21 od 19. siječnja 2006.)*

139.

OVRŠNI POSTUPAK – PREDUJAM TROŠKOVA OVRŠNOG POSTUPKA

Ovršni zakon (Narodne novine broj 57/96, 29/99, 173/03 i 88/05)

Članak 14. stavak 2.

Sudski poslovnik (Narodne novina broj 80/97, 20/98, 118/01, 49/03, 32/04)

Članak 113. i 116.

Sud ne može obustaviti ovršni postupak zbog neplaćanja predujma tog postupka ako je pozvana stranka po nalogu suda pravodobno uplatila predujam, a propustom računovodstva suda o uplati nije izviješten uredujući sudac.

Prema odredbi članka 113. stavak 1. Sudskog poslovnika („Narodne novine“ broj 80/97, 20/98, 118/01, 49/03, 32/04) kad u postupku jedna ili obje stranke trebaju položiti predujam za troškove koji će nastati zbog izvođenja dokaza, predsjednik vijeća pozvat će stranke da u sudsku blagajnu polože ili na račun suda uplate predujam.

Prema odredbi članka 116. stavak 1. Sudskog poslovnika, kad sudska pisarnica primi obavijest od računovodstva da je pozvana stranka platila predujam, stavit će na omotu spisa bilješku o položenom predujmu. U spis će uložiti obračunski list za polagatelja i u isti upisati položeni iznos. Prema stavku 2. istog članka, nakon toga obavit će sve ostale radnje s kojima je potrebno čekati do polaganja predujma odnosno spis odmah dostaviti predsjedniku vijeća, odnosno sucu.

Iz ovih odredaba proizlazi da je računovodstvo suda dužno obavještavati o položenom predujmu, a ne stranka.

Odredbom članka 14. stavak 2. Ovršnog zakona je određeno da je ovrhovoditelj dužan troškove postupka predujmiti u roku koji odredi sud te da će sud obustaviti ovrhu ako troškovi ne budu predujmljeni u tom roku, a bez to-

ga se ovrha ne može provesti. Prema tome, odredbom članka 14. OZ je određeno da će se ovrha obustaviti ako ovrhovoditelj u određenom roku ne položi predujam, a ne ako sudu (kojemu je predujam položio) ne dostavi ovjerenu presliku uplatnice. Stoga, ako računovodstvo suda ne obavijesti ovršnog suca da je stranka položila predujam, propust je u organizaciji suda, zbog čega stranka ne može snositi štetne posljedice.

Iz navedenih razloga, ovaj sud nalazi da je prvostupanjski sud pogrešno pozvao ovrhovoditelja da ga je dužan obavijestiti o položenom predujmu ovjerenom preslikom uplatnice.

Stoga će sud u nastavku postupka pozvati računovodstvo suda da mu dostavi podatak je li ovrhovoditelj postupio po zaključku suda od 1. lipnja 2005. godine, tj. je li položio predujam i kada ga je položio pa ako utvrdi da su navodi ovrhovoditelja točni, nastavit će s ovršnim postupkom.

VTSRH, Pž-1678/06 od 17. svibnja 2006. *(TS Rijeka Ovrv-680/2005 od 27. prosinca 2005.)*

140.

OVRŠNI POSTUPAK – PREDUJAM TROŠKOVA OVRŠNOG POSTUPKA; DOPUŠTENOST ŽALBE

Ovršni zakon (Narodne novine broj 57/96, 29/99, 173/03 i 88/05)

Članak 14. stavak 2.

Pomorski zakonik (Narodne novine 181/04)

Članak 865.

Protiv odluke kojom sud poziva stranku na uplatu predujma troškova postupka žalba nije dopuštena jer se radi o odluci koja se odnosi na upravljanje postupkom.

U postupku radi naplate novčane tražbine ovrhom na brodu primjenjuju se pored odredaba Pomorskog zakonika i opća pravila ovršnog prava sadržana u Ovršnom zakonu („Narodne novine“ broj 57/96, 29/99, 42/00, 173/03, 194/03, 151/04, 88/05 - nastavno OZ). U ovršnom postupku se na odgovarajući način primjenjuju odredbe Zakona o parničnom postupku („Narodne novine“ broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03- nastavno ZPP).

U pogledu troškova ovrhe OZ propisuje da troškove postupka u svezi s određivanjem i provedbom ovrhe prethodno snosi ovrhovoditelj, koji je dužan troškove postupka predujmiti u roku koji sud odredi. Rješenje kojim

sud nalaže polaganje predujma na ime troškova za pojedine radnje u ovršnom postupku pa i za radnju čuvanja broda do njegove ovršne prodaje i predaje kupcu, odnosi se na upravljanje postupkom. Protiv takvog rješenja nije dopuštena žalba (arg. iz čl. 278. ZPP u vezi s čl. 19. OZ).

Ako ovrhovoditelj ne predujmi trošak čuvanja broda, a sud ocijeni da se bez te radnje ne može provesti ovrha, sud će rješenjem obustaviti ovršni postupak. Tek protiv rješenja o obustavi postupka ovrhovoditelj može izjaviti žalbu.

VTSRH, Pž-3025/06 od 23. lipnja 2006. *(TS Split Ovr-389/05 od 1. veljače 2006.)*

141.

OVRŠNI POSTUPAK – SUPSIDIJARNA PRIMJENA ZAKONA O PARNIČNOM POSTUPKU

Ovršni zakon (Narodne novine broj 57/96, 29/99, 173/03 i 88/05)

Članak 19.

Zakon o parničnom postupku (Narodne novine broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01 i 117/03)

Članak 109.

Odluka suda kojom poziva stranku na ispravak odnosno dopunu podneska za stranku mora biti jasna tako da ona (pozvana stranka) po toj odluci može postupiti. Ako ta odluka nije jasna, nije ispunjena pretpostavka za donošenje rješenja da se podnesak smatra povučenim odnosno da se odbacuje.

Napomena: Odredbom članka 20. Zakona o izmjenama i dopunama Ovršnog zakona (Narodne novine broj 88/05) dopunjena je odredba članka 35. Ovršnog zakona temeljem koje sud u ovršnom postupku više ne poziva ovrhovoditelja na dopunu odnosno ispravak prijedloga za ovrhu. Međutim, ako na primjer ovršenik podnese neuredan prigovor, sud ga mora pozvati na ispravak odnosno dopunu prigovora.

U konkretnom slučaju sud je zaključkom od 11. prosinca 2001. godine naložio ovrhovoditelju da sudu dostavi četiri nova primjerka ovršnog prijedloga u kojem će naznačiti zateznu kamatu u skladu s člankom 279. Zakona o obveznim odnosima i dva primjerka vjerodostojne isprave u skladu s člankom 28. Ovršnog zakona uz upozorenje da će ukoliko ovrhovoditelj u

dodijeljenom roku ne postupi po tom zaključku postupiti u skladu s člankom 109. Zakona o parničnom postupku u vezi s člankom 19. Ovršnog zakona.

Po ocjeni ovog suda takav zaključak nije sukladan odredbi članka 109. stavak 1 Zakona o parničnom postupku jer iz njega nije vidljivo na koji način ovrhovoditelj treba ispraviti prijedlog za ovrhu.

Pobijanim rješenjem prvostupanjski sud je utvrdio da se prijedlog za ovrhu smatra povučenim, jer ovrhovoditelj nije udovoljio nalogu suda iz zaključka od 11. prosinca 2001. godine kojim je pozvan da u roku od 8 dana dostavi 4 nova prijedloga za ovrhu u skladu s člankom 279. Zakona o obveznim odnosima. Rješenje je utemeljio na odredbi članka 109. stavak 4. Zakona o parničnom postupku u vezi s odredbom iz članka 19. Ovršnog zakona.

Žalbu protiv navedenog rješenja izjavio je ovrhovoditelj zbog bitne povrede odredaba ovršnog postupka i zbog pogrešne primjene materijalnog prava. U žalbi ističe da u zaključku od 11. prosinca 2001. godine sud nije obrazložio zbog čega ovršni prijedlog nije podoban da bi po istom sud mogao postupati, odnosno što bi isti mogao sadržavati. (…)

Odredbom članka 109. stavak 1. Zakona o parničnom postupku propisano je da će sud ako je podnesak nerazumljiv ili ne sadrži sve što je potrebno da bi se po njemu moglo postupiti podnosioca poučiti i pomoći mu da ga ispravi odnosno dopuni i u tu svrhu može ga pozvati u sud ili mu podnesak vratiti radi ispravka.

U konkretnom slučaju sud je zaključkom od 11. prosinca 2001. godine naložio ovrhovoditelju da sudu dostavi četiri nova primjerka ovršnog prijedloga u kojem će naznačiti zateznu kamatu u skladu s člankom 279. Zakona o obveznim odnosima i dva primjerka vjerodostojne isprave u skladu s člankom 28. Ovršnog zakona uz upozorenje da će ukoliko ovrhovoditelj u dodijeljenom roku ne postupi po tom zaključku postupiti u skladu s člankom 109. Zakona o parničnom postupku u vezi s člankom 19. Ovršnog zakona.

Po ocjeni ovog suda takav zaključak nije sukladan odredbi članka 109. stavak 1 Zakona o parničnom postupku jer iz njega nije vidljivo na koji način ovrhovoditelj treba ispraviti prijedlog za ovrhu.

VTSRH, Pž-3329/06 od 21. lipnja 2006. *(TS Zagreb Ovrv-15221/01 od 17. veljače 2003.)*

142.

OVRŠNI POSTUPAK – OVRŠNA ISPRAVA

Ovršni zakon (Narodne novine broj 57/96, 29/99, 173/03 i 88/05)

Članak 21.

Svojstvo ovršne isprave mogu imati samo one isprave koje su taksativno nabrojene u članku 21. Ovršnog Zakona.

Iz spisa proizlazi da je prvostupanjski sud, po prijedlogu ovrhovoditelja, donio pobijano rješenje o ovrsi temeljem ovršne isprave, pravomoćne i ovršne presude Trgovačkog suda u Splitu br. XI P-355/2004 od 11.11.2005. godine.

Odredbom članka 46. OZ-a propisano je iz kojih razloga ovršenik može izjaviti žalbu protiv rješenja o ovrsi, te je, između ostaloga, navedeno da ovršenik može izjaviti žalbu protiv rješenja o ovrsi ako isprava na temelju koje je ono doneseno nije ovršna isprava (čl. 46. st. 1. toč. 1. OZ-a), tj. ako ta isprava ne spada u jednu od kategorija koje zakon taksativno nabraja kao ovršne isprave. Ovršna isprava je kvalificirana (u pravilu javna) isprava na temelju koje se po zakonu može tražiti prisilno izvršenje potraživanja koje je na taj način utvrđeno. Ovršni zakon je, usvojio u pogledu određivanja liste ovršnih isprava kriterij taksativnosti, što znači da svojstvo ovršne isprave mogu imati samo one isprave koje su kao takve predviđene u zakonu, a u čl. 21. OZ-a je kao ovršna isprava navedena ovršna sudska odluka. Na taj razlog sud je dužan u povodu žalbe paziti po službenoj dužnosti, pa bi bio zapravo dužan odbaciti prijedlog za ovrhu već prilikom odlučivanja o njemu, no u ovom slučaju je sud pravilno odlučio da je sudska presuda sa klauzulom pravomoćnosti i ovršnosti jedna od OZ-om predviđenih ovršnih isprava.

VTSRH, Pž-2333/06 od 23. svibnja 2006. *(TS Šibenik Ovr-117/06 od 28. veljače 2006.)*

143.

OVRŠNI POSTUPAK – OVRŠNOST ODLUKE; ROK ZA DOBROVOLJNO ISPUNJENJE

Ovršni zakon (Narodne novine broj 57/96, 29/99, 173/03 i 88/05)

Članak 23. i 26. stavak 3.

U rješenju o ovrsi, donesenom na temelju ovršne isprave, mora biti pobliže navedena ovršna isprava temeljem koje je određena ovrha. Ako je ovršna isprava ukinuta prije podnošenja prijedloga za ovrhu, nisu ispunjeni uvjeti za donošenjem rješenja o ovrsi budući da nema ovršne isprave temeljem koje bi sud mogao odrediti ovrhu.

Pobijanim rješenjem prvostupanjski je sud naložio ovršeniku da ovrhovoditelju u roku od osam dana plati 191.617,18 kn sa zakonskom zateznom kamatom tekućom od 18. prosinca 2004. godine do isplate, te trošak postupka u iznosu od 5.344,00 kn. Ukoliko ovršenik u zadanom roku ne ispuni određenu obvezu određena je ovrha pljenidbom ovršenikovih novčanih sredstava s njegovog žiro računa i prijenosom zaplijenjene tražbine na ovrhovoditeljev žiro račun, a banci je zabranjena isplata na teret ovršenikovog računa do naplate ovrhovoditeljeve tražbine u cijelosti . Određeno je da će se rješenje zadržati u očevidniku ukoliko po dostavi rješenja u banku na ovršenikovom žiro računu nema sredstava, te da će se prijenos po njemu obaviti po prispijeću sredstava, kao i da će banka obavijestiti sud bez odgode o nemogućnosti provedbe ili o provedbi rješenja.

U obrazloženju se navodi da je pobijanim rješenjem postupljeno prema rješenju ovoga suda od 13. travnja 2005. godine kojim je naloženo prvostupanjskom sudu da postupi prema odredbi čl. 26. Ovršnog zakona ("Narodne novine" br. 57/96,29/99 i 173/03, dalje OZ), te je stoga ovršeniku dan rok od osam dana za dobrovoljno izvršenje obveze. (…)

Sukladno odredbi čl. 20. OZ sud određuje ovrhu samo na temelju ovršne ili vjerodostojne isprave, osim ako tim Zakonom nije drukčije određeno. U rješenju o ovrsi prema odredbi čl. 37. st. 1. OZ moraju, između ostaloga, biti naznačeni ovršna, odnosno vjerodostojna isprava na temelju koje se ovrha određuje. U pobijanom rješenju to nije naznačeno, te se ne vidi na temelju čega je prvostupanjski sud uopće odredio ovrhu. Iz predmetnog spisa razvidno je da je ovrhovoditelj predložio ovrhu temeljem rješenja Trgovačkog suda u Zagrebu broj P-2836/02 od 8. prosinca 2004. godine. Prvostupanjski je sud 14. veljače 2005. godine donio rješenje o ovrsi broj Ovr-64/05-2 temeljem navedene ovršne isprave, u kojem je naznačeno temeljem koje ovršne isprave je rješenje o ovrsi doneseno. Naime, rješenje o ovrsi doneseno je otiski-

vanjem štambilja sukladno Sudskom poslovniku, te je njime u cijelosti prihvaćen ovrhovoditeljev prijedlog sadržaja rješenja o ovrsi, koji pravilno sadrži i oznaku ovršne isprave temeljem koje se predlaže ovrha. Navedeno rješenje o ovrsi je međutim ukinuto rješenjem ovoga suda broj Pž-2068/05-2 od 13. travnja 2005. godine. Pobijanim je rješenjem prvostupanjski sud odredio rok za dobrovoljno ispunjenje obveze sukladno odredbi čl. 26. st. 3. OZ, međutim iz rješenja uopće nije razvidan temelj određivanje predmetne ovrhe, odnosno nije jasno na kojoj od isprava iz odredbe čl. 20. OZ se temelji rješenje o ovrsi.

VTSRH, Pž-7839/05 od 17. siječnja 2006. *(TS Zagreb Ovr-64/05 od 20. lipnja 2005.)*

144.

OVRŠNI POSTUPAK – OVRŠNOST PRVOSTUPANJSKE SUDSKE ODLUKE

Ovršni zakon (Narodne novine broj 57/96, 29/99, 173/03 i 88/05)

Članak 23a.

Sud može odrediti ovrhu na temelju sudske odluke koja nije postala pravomoćna ako je tom odlukom ovršeniku naložena isplata novčane tražbine čija visina glavnice ne prelazi 5.000,00 kn.

Pobijanim rješenjem označenim u izreci Trgovački sud u Zagrebu usvojio je prijedlog za ovrhu te je odredio ovrhu radi naplate novčane tražbine kn 4.400,00 kn sa zakonskom zateznom kamatom od 26. 5. 2004. do isplate, troška ovršnog postupka 200,00 kn i troška parničnog postupka u iznosu od 4.720,00 kn na novčanoj tražbini na žiro računu ovršenika. Dosuđen je trošak ovršnog postupka ovrhovoditelju u iznosu od kn 810,00.

Protiv citiranog rješenja žalbu je podnio ovršenik zbog bitne povrede odredaba ovršnog postupka. U bitnom navodi da presuda Trgovačkog suda u Zagrebu broj P-4331/04 od 25. 1. 2006. nije pravomoćna, budući da je tuženik izjavio žalbu o kojoj još nije odlučeno.

Predložio je ukidanje pobijanog rješenja i vraćanje na ponovan postupak.

Žalba nije osnovana.

Ispitujući pobijano rješenje temeljem odredbe članka 365. st. 1. i 2. Zakona o parničnom postupku („Narodne novine“ broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01 i 117/03) u vezi članka 19. Ovršnog zakona („Narodne novine“ broj

57/96, 29/99, 42/00, 173/03, 194/03, 151/04, i 88/05) ovaj sud nalazi da je pobijano rješenje pravilno i zakonito.

Prema odredbi članka 23. stavka 5. Ovršnog zakona ovrhu će sud odrediti na temelju sudske odluke koja nije postala pravomoćna, ako je zakonom propisano da žalba ne zadržava ovrhu.

Odredbom članka 23a. stavak 1. Ovršnog zakona (novela na snazi od 28. srpnja 2005.) prvostupanjska presuda kojoj se pravnoj osobi nalaže isplata tražbine čija glavnica ne prelazi 5.000,00 kuna postaje ovršna u roku od osam dana od dostave pravnoj osobi kojoj je naložena isplata. Žalba protiv takve odluke ne odgađa ovrhu.

Prema tome činjenica izjavljivanja žalbe protiv prvostupanjske presude broj P-4331/04 nije odlučna, jer se radi o zakonskoj iznimci da žalba nema suspenzivni učinak, odnosno ne zadržava ovrhu.

VTSRH, Pž-3934/06 od 22. kolovoza 2006. *(TS Zagreb Ovr-553/06 od 4. travnja 2006.)*

145.

OVRŠNI POSTUPAK – MJESNA NADLEŽNOST

Ovršni zakon (Narodne novine broj 57/96, 29/99, 173/03 i 88/05)

Članak 33.b

Zakon o parničnom postupku (Narodne novine broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01 i 117/03)

Članak 70.

Mjesna nadležnost određena Ovršnim zakonom je isključiva pa ju stranke ne mogu sporazumom prorogirati (promijeniti), to jest ne mogu odrediti mjesnu nadležnost drugog suda za postupanje u ovršnom postupku.

Eventualni sporazum stranaka o mjesnoj nadležnosti bit će mjerodavan ako ovršni postupak povodom prigovora prijeđe u parnični postupak.

Prema odredbi članka 205. stavak 1. OZ-a za odlučivanje o prijedlogu za ovrhu i za provedbu ovrhe na novčanim sredstvima koja se vode na računu ovršenika kod banke mjesno je nadležan sud na čijem se području nalazi ovršenikovo sjedište. U konkretnom slučaju ovršenikovo sjedište se nalazi u Prigorju Brdovečkom, odnosno na području mjesne nadležnosti Trgovačkog

suda u Zagrebu u smislu odredbe članka 3. stavak 1. točka 13. Zakona o područjima i sjedištima sudova („Narodne novine“, broj 3/94, 104/97 i 59/01), pa se pravilno prvostupanjski sud oglasio mjesno nenadležnim i odlučio da će po pravomoćnosti predmet biti ustupljen nadležnom Trgovačkom sudu u Zagrebu.

Ovrhovoditelj žalbeni razlog o ugovorenoj mjesnoj nadležnosti Trgovačkog suda u Varaždinu je u ovršnom postupku neosnovan.

U ovršnom postupku pravila o mjesnoj nadležnosti su isključiva i eliminiraju opću i svaku drugu mjesnu nadležnost osim one izričito propisane Zakonom.

Odredbe o mjesnoj nadležnosti suda u ovršnom postupku su pravila o isključivoj mjesnoj nadležnosti suda, pa stranke ne mogu sporazumom prorogirati mjesnu nadležnost nekog drugog suda. U slučaju da povodom prigovora ovršenika ovršni postupak prijeđe u parnični, ovrhovoditelj će tek tada u svojstvu tužitelja moći ostvarivati pravo da u parnici odlučuje sud čiju su mjesnu nadležnost stranke ugovorile.

Slijedom navedenog, ovrhovoditeljeva žalba je odbijena kao neosnovana i potvrđeno prvostupanjsko rješenje (članak 380. točka 2. ZPP-a).

VTSRH, Pž-1270/06 od 7. ožujka 2006. *(TS Varaždin Ovrv-2176/05 od 6. prosinca 2005.)*

146.

OVRŠNI POSTUPAK – PRIJEDLOG ZA OVRHU

Ovršni zakon (Narodne novine broj 57/96, 29/99, 173/03 i 88/05)

Članak 35.

Zakon o trgovačkim društvima (Narodne novine broj 111/93, 34/99, 52/00, 118/03)

Članak 37. i 39.

U prijedlogu za ovrhu osim tvrtke mora biti između ostalog naznačeno i sjedište i adresa trgovačkog društva, a ne sjedište i adresa podružnice. Ako ovršni prijedlog ne sadržava sjedište i adresu društva, prijedlog za ovrhu nije uredan te ga sud mora odbaciti bez prethodnog pozivanja ovrhovoditelja na ispravak odnosno dopunu prijedloga.

Prijedlog za ovrhu mora sadržavati podatke iz čl. 35. OZ među koje spada i naznaka ovršenika. Kada je kao ovršenik označeno trgovačko društvo, u prijedlogu za ovrhu moraju biti naznačeni tvrtka i sjedište trgovačkog društva, a ako je radi zasnivanja mjesne nadležnosti po čl. 59. ZPP potrebno navesti i poslovnu jedinicu *(pravilno: podružnicu)*, poslovna jedinica označava se na način kako tvrtku poslovne jedinice propisuje Zakon o trgovačkim društvima („Narodne novine“, br. 111/03, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03 - nastavno ZTD). U ovom slučaju nije moguće zasnovati mjesnu nadležnost na temelju poveznice iz čl. 59. ZPP, jer je mjesna nadležnost u ovršnom postupku uređena Ovršnim zakonom, koji kao *lex specialis* ima prednost u odnosu na pravila o mjesnoj nadležnosti uređena odredbama Zakona o parničnom postupku. Za odlučivanje o prijedlogu za ovrhu i za provedbu ovrhe na novčanim sredstvima koja se vode na računu ovršenika kod banke mjesno je nadležan sud na čijem se području nalazi ovršenikovo sjedište (čl. 205. OZ), a ne sjedište njegove poslovne jedinice.

S obzirom na to da je kao sjedište ovršenika u prijedlogu za ovrhu označen Osijek, a ovršenik nije upisan u registru Trgovačkog suda u Osijeku te kako i sam žalitelj potvrđuje da je sjedište ovršenika u Zagrebu, Trgovački sud u Osijeku je pravilno našao da prijedlog ne sadrži potrebne ispravne podatke kako bi se po njemu moglo postupiti. Jedino rješenje koje je sud mogao donijeti u tim okolnostima je ono iz čl. 35. točka 3. OZ o odbacivanju prijedloga za ovrhu i bez pozivanja ovrhovoditelja na ispravak prijedloga. Zato je rješenje donijeto pravilnom primjenom OZ.

VTSRH, Pž-1045/06 od 15. svibnja 2006. *(TS Osijek Ovrv-175/06-2 od 30. siječnja 2006.)*

147.

OVRŠNI POSTUPAK – ODBACIVANJE PRIJEDLOGA ZA OVRHU

Ovršni zakon (Narodne novine broj 57/96, 29/99, 173/03 i 88/05)

Članak 35.

Sud će, bez prethodnog pozivanja ovrhovoditelja na dopunu odnosno ispravak, odbaciti prijedlog za ovrhu koji ne sadrži sve potrebne podatke za donošenje rješenja o ovrsi.

Sadržaj ovrhovoditeljeve žalbe upućuje na to da je on, očito, nezadovoljan time što "…sudska savjetnica vježba na nemoćnoj stranci…", na način što je odbačen kao nepotpun njegov prijedlog koji nema sadržaj propisan odredbom iz čl. 207. OZ. Ovrhovoditelj smatra da njegov prijedlog ne treba imati

zakonom propisan sadržaj zbog toga što je on u prijedlogu naveo jedan (i jedini) broj računa koji ima njegov ovršenik. Da je on u pravu trebalo bi potvrditi rješenje prvostupanjskog suda, koje je po istom takvom prijedlogu donio (isti) prvostupanjski sud.

Odredbom iz čl. 207. st. 1. OZ propisano je: "*Ovrhovoditelj je **dužan** u prijedlogu za ovrhu zatražiti da se ovrha provede na novčanim tražbinama po svim ovršenikovim kunskim i deviznim računima kod svih banaka kod kojih ovršenik ima račune, uz naznaku broja i banke kod koje je otvoren račun ovršenika za redovno poslovanje koji je on odredio kao račun za plaćanje zakonskih obveza i javnih prihoda, za naplatu vrijednosnih papira i instrumenata plaćanja te naloga s naslova ovrhe sudskih odluka i drugih ovršnih isprava (glavni račun)*". Dakle, citirana odredba ne ostavlja nikakve dvojbe u pogledu sadržaja prijedloga, a niti o svojoj pravnoj prirodi. Riječ je o kogentnoj odredbi, kako je to pravilno naglašeno u prvostupanjskoj odluci.

U konkretnom slučaju prvostupanjski sud je prijedlog za ovrhu odbacio (kao nepotpun) temeljem odredbe iz čl. 35. st. 3. OZ. Tom je odredbom u st. 1. i 2. propisan obvezan sadržaj prijedlog za ovrhu. Odredbom iz st. 3. čl. 35. OZ-a propisana je sankcija za slučaj da prijedlog ne sadrži sve što je potrebno da bi se po njemu moglo postupiti ("… prijedlog za ovrhu koji ne sadrži sve podatke iz stavka 1. i 2. ovoga članka sud će odbaciti rješenjem, ne pozivajući predlagatelja da ga dopuni ili ispravi…"). Ovrhovoditelj ne dovodi u pitanje činjenicu da njegov prijedlog nije imao propisani sadržaj (čl. 207. OZ), pa ostaje neupitna i zakonitost prvostupanjske odluke. Prvostupanjski sud nije imao slobodu izbora, već je bio dužan postupiti po kogentnim odredbama OZ-a.

VTSRH, **Pž-2024/06 od 23. kolovoza 2006.** *(TS Zagreb Ovrv-13098/05 od 28. prosinca 2005.)*

148.

OVRŠNI POSTUPAK – ODREĐIVANJE I NAPLATA ZATEZNIH KAMATA

Ovršni zakon (Narodne novine broj 57/96, 29/99, 173/03 i 88/05)

Članak 37.

Sud određuje ovrhu sukladno ovršnoj ispravi. Međutim, sud rješenjem o ovrsi nije ovlašten niti po službenoj dužnosti niti na zahtjev stranke odrediti način obračuna kamata budući da je način obračuna kamata određen prisilnim propisima, Zakonom o zateznim kamatama odnosno Zakonom o kamatama. Ako pravna osoba koja obavlja poslove platnog prometa i koja provodi rješenje o ovrsi obračuna zatezne kamate na štetu ovršenika, ovršenik protiv nje može pokrenuti postupak radi naknade štete.

Ovrhu određuje sud na temelju ovršne isprave i sadržaja te ovršne isprave. U konkretnom slučaju, ovrha je određena na temelju dviju pravomoćnih i ovršnih presuda Trgovačkog suda u Varaždinu i to broj P-419/91-14 od 25. kolovoza 1992. godine, prema kojoj je ovršenik dužan platiti ovrhovoditelju 257,45 kn sa zakonskom zateznom kamatom tekućom od 26. rujna 1990. godine do isplate, i broj P-2432/91-7 od 7. studenoga 1994. godine, prema kojoj je ovršenik dužan platiti 82,98 kn sa zakonskom zateznom kamatom tekućom od 13. prosinca 1990. godine do isplate (list 5-13 spisa), te je donijeto rješenje o ovrsi broj Ovr-206/00 od 14.3.2001. godine i dostavljeno na provedbu ZAP-u Ludbreg.

Prvostupanjski sud je pravilno zaključio da ne postoji pravni osnov po kojem bi u konkretnom postupku naredio FINI Ludbreg način obračuna kamata, jer je ovrha određena upravo u skladu sa sadržajem ovršne isprave (pravomoćne i ovršne sudske presude).

U obavljanju poslova platnog prometa, banka je obavezna osigurati primjenu zakona i drugih propisa, ravnopravnost sudionika i zaštitu interesa vlasnika novca i tajnost podataka u skladu s propisima, a sve prema odredbi članka 6. stavak 1. Zakona o platnom prometu u zemlji („Narodne novine“ broj 117/01, u daljnjem tekstu ZPPZ).

Prema odredbi članak 42. ZPPZ-a, banka je odgovorna i snosi štetu: ako na dan valute ne izvrši nalog za plaćanje koji je primljen u propisanom roku, koji sadrži sve propisane elemente i za čije izvršenje postoji pokriće na računu platitelja, ako nalog za plaćanje ne izvrši u skladu s propisanim redoslijedom plaćanja, ako pogrešno tereti ili odobri račun u banci, ako pogrešno obradi podatke za plaćanje, i ako ne postupi u skladu s odredbama članka 29. do 32. toga Zakona.

Slijedi da banka u obavljanju poslova platnog prometa, ima zakonsku obvezu primjenjivati, između ostalih, i propise (Zakone, Uredbe) o zateznim kamatama kojima su određene metode obračuna, kamatne stope i koeficijenti za određena vremenska razdoblja, pa ako primjenom tih propisa banka pogrešno tereti nečiji račun, odgovara mu za štetu.

Pravilan je zaključak prvostupanjskog suda da, ukoliko bi banka provedbom ovrhe naplatila više nego što je određeno u rješenju o ovrsi, time bi prekoračila zahtjev ovrhovoditelja, pa bi ovršenik mogao tražiti naknadu štete u parničnom postupku.

VTSRH, Pž-77/03 od 7. veljače 2006. *(TS Varaždin Ovr-206/00 od 12. srpnja 2002.)*

149.

OVRŠNI POSTUPAK – ISPITIVANJE OSNOVANOSTI ŽALBE

Ovršni zakon (Narodne novine broj 57/96, 29/99, 173/03 i 88/05)

Članak 47.

Sud drugog stupnja ispituje pravilnost i zakonitost pobijane odluke s obzirom na trenutak njezina donošenja. Ako je sud prvog stupnja donio rješenje o ovrsi na temelju ovršne isprave protiv koje je ovršenik izjavio žalbu, a ovrhovoditelj je nakon toga povukao prijedlog za ovrhu, sud drugog stupnja mora ispitati pravilnost i zakonitost rješenja o ovrsi neovisno o ovrhovoditeljevu povlačenju prijedloga za ovrhu.

Iz spisa proizlazi da je ovrhovoditelj podnio prvostupanjskom sudu prijedlog za ovrhu na temelju ovršne isprave, pravomoćne i ovršne presude tog suda poslovni broj P-797/04 od 29. listopada 2004. godine te da je uz prijedlog dostavio izvadak iz zemljišne knjige kao dokaz vlasništva ovršenika na predmetnoj nekretnini. Prvostupanjski je sud pobijanim rješenjem odredio ovrhu sukladno prijedlogu ovrhovoditelja, protiv kojeg je ovršenik izjavio žalbu i podnio prijedlog za odgodu ovrhe, a treća osoba (S. C. sin ovršenika) izjavio je prigovor radi proglašenja ovrhe nedopuštenom i podnio je prijedlog za odgodu ovrhe. Obzirom je ovrhovoditelj povukao prijedlog za ovrhu na nekretnini ovršenika, prvostupanjski je sud rješenjem od 8. svibnja 2006. godine obustavio ovrhu na nekretninama ovršenika i ukinuo sve provedene radnje. Rješenjem od 9. svibnja 2006. godine prvostupanjski je sud odbacio je prigovor i prijedlog za odgodu ovrhe treće osobe S. C., kao nedopušten, te

rješenjem od istog dana odbacio prijedlog ovršenika za odgodu provedbe ovrhe na nekretninama kao nedopušten.

Odredbom članka 46. stavak 1. i 4. OZ-a propisani su razlozi zbog kojih ovršenik može podnijeti žalbu protiv rješenja o ovrsi na temelju ovršne isprave. (…)

Pritom se napominje da ovaj drugostupanjski sud ispituje pravilnost i zakonitost pobijane odluke s obzirom na trenutak njezina donošenja. Obzirom je ovrhovoditelj uz prijedlog za ovrhu dostavio dokaz da je upravo ovršenik u zemljišnoj knjizi upisan kao vlasnik nekretnine, pravilno je i zakonito prvostupanjski sud pobijanim rješenjem odredio ovrhu na nekretnini ovršenika. Međutim, kako je nakon donošenja pobijanog rješenja o ovrsi ovrhovoditelj povukao prijedlog za ovrhu u dijelu u kojem je predložena ovrha na nekretnini ovršenika, te kako je prvostupanjski sud rješenjem od 8. svibnja 2006. godine obustavio ovrhu na nekretninama ovršenika i ukinuo sve provedene radnje, pravni učinci obustave ovrhe na nekretnini ovršenika nastupit će pravomoćnošću navedenog rješenja o obustavi od 8. svibnja 2006. godine.

Stoga ovršenik žalbenim navodima nije doveo u pitanje pravilnost i zakonitost pobijanog rješenja, niti je ovaj drugostupanjski sud u postupanju prvostupanjskog suda uočio bitne povrede odredaba postupka na koje pazi po službenoj dužnosti.

Slijedom navedenoga, valjalo je temeljem odredbe članka 380. točka 2. ZPP-a u svezi članka 19. stavak 1. OZ-a odbiti žalbu kao neosnovanu i potvrditi pobijano rješenje o ovrsi.

VTSRH, Pž-4154/06 od 1. rujna 2006. *(TS Rijeka Ovr-437/05 od 9. studenog 2005.)*

150.

OVRŠNI POSTUPAK – OBRAZLOŽENI PRIGOVOR

Ovršni zakon (Narodne novine broj 57/96, 29/99, 173/03 i 88/05)

Članak 54.

Ovršenik mora obrazložiti prigovor protiv rješenja o ovrsi donesenog na temelju vjerodostojne isprave. Nije obrazložen prigovor u kojem je ovršenik samo naveo da prigovor podnosi u cijelosti.

Napomena: Sud sukladno odredbi članka 109. Zakona o parničnom postupku prije odbacivanja prigovora mora pozvati ovršenika da prigovor obraz-

loži obzirom da se odredba članka 35. stavak 3. Ovršnog zakona odnosi samo na prijedlog za ovrhu.

Pobijanim rješenjem Trgovački sud u Rijeci odbacio je prigovor ovršenika uz obrazloženje da je ovršenik podnio sudu prigovor protiv rješenja o ovrsi temeljem vjerodostojne isprave, koji prigovor ovršenik niti jednom riječi nije obrazložio. Sud prvoga stupnja je sukladno odredbi čl. 54. st. 6. OZ-a odlučio kao u izreci. (…)

Iz spisa proizlazi da je protiv rješenja o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave broj Ovrv-7/06 od 22.2.2006.g., ovršenik izjavio pravovremeni prigovor u kojem navodi da na predmetno rješenje ulaže *prigovor u cijelosti*.

Potom je sud prvoga stupnja donio pobijano rješenje, navodeći da ovršenik niti jednom riječi nije obrazložio prigovor pa je temeljem odredbe čl. 54. st. 6. OZ-a odlučio kao u izreci.

Prema odredbi članka 54. stavak 6. Ovršnog zakona, prigovor protiv rješenja o ovrsi mora biti obrazložen. Imajući u vidu sadržaj podnesenog prigovora, pravilno je zaključio prvostupanjski sud da takav prigovor nije obrazložen.

Obzirom na gore navedenu odredbu, koja je kogentne naravi, osnovano sud prvoga stupnja ocjenjuje da se radi o prigovoru koji nije obrazložen, slijedom čega je pobijano rješenje kojim je odbačen prigovor pravilno i zakonito.

VTSRH, Pž-2890/06 od 17. kolovoza 2006. *(TS Rijeka Ovrv-469/06 od 23. ožujka 2006.)*

151.

OVRŠNI POSTUPAK – PRIGOVOR TREĆE OSOBE

Ovršni zakon (Narodne novine broj 57/96, 29/99, 173/03 i 88/05)

Članak 55.

Izlučni prigovor (prigovor da u pogledu predmeta ovrhe ima takvo pravo koje sprječava ovrhu) može podnijeti samo osoba koja nije stranka u ovršnom postupku. Taj prigovor ne može podnijeti ovršenik.

Trgovački sud u Zadru je rješenjem poslovni broj Ovr-247/05 od 3. listopada 2005. godine odredio ovrhu na temelju rješenja toga suda posl. broj Ovrv-541/05 od 26. travnja 2005. godine, promjenom sredstva i predmeta

ovrhe i to pljenidbom, procjenom i prodajom ovršenikovih pokretnina i to osobnog automobila marke mercedes te namirenjem ovrhovoditelja iz iznosa dobivenog prodajom. Tako je sud odlučio temeljem čl. 5. st. 4. Ovršnog zakona („Narodne novine“ broj 57/96, 29/99, 42/00, 173/03, 151/04, 88/05, u daljnjem tekstu: OZ) jer se ranije doneseno pravomoćno rješenje o ovrsi na novčanim sredstvima na računu ovršenika nije moglo provesti.

Protiv ovog rješenja žalbu je podnio ovršenik. U žalbi navodi da predmetno vozilo na kojemu je određena ovrha nije vlasništvo ovršenika, jer je prodano 2003. godine trećoj osobi s kojom je sklopljen predugovor o prodaji i vozilo je predano kupcu. Predlaže da drugostupanjski sud uvaži žalbu i ukine pobijano rješenje. (…)

U žalbi se jedino iznosi tvrdnja da predmet ovrhe (automobil) nije u vlasništvu ovršenika već treće osobe. Ovi razlozi odnose se isključivo na razloge koje u ovršnom postupku može isticati treća osoba, a ne ovršenik. Naime, prema odredbi čl. 55. st. 1. OZ osoba koja tvrdi da u pogledu predmeta ovrhe ima takvo pravo koje sprječava ovrhu može podnijeti prigovor protiv ovrhe tražeći da se ovrha na tom predmetu proglasi nedopuštenom. Stoga ovršenik s uspjehom može isticati samo one razloge koji se tiču njega osobno, a ne i razloge koji se odnose na treće osobe.

VTSRH, Pž-341/06 od 20. veljače 2006. *(TS Zadar Ovr-247/05 od 3. listopada 2005.)*

152.

OVRŠNI POSTUPAK – PRIGOVOR TREĆE OSOBE

Ovršni zakon (Narodne novine broj 57/96, 29/99, 173/03 i 88/05)

Članak 55. stavak 2. i članak 56. stavak 2.

Treća osoba prigovor može istaknuti do završetka ovršnog postupka odnosno postupka osiguranja, a ne samo do pravomoćnosti rješenja o ovrsi odnosno rješenja o osiguranju određivanjem određene mjere osiguranja.

Prigovor treće osobe protiv rješenja o ovrsi i rješenja o osiguranju je prigovor sa svrhom sprječavanja provođenja ovrhe na točno određenom predmetu ovrhe . Treća osoba može podnijeti prigovor najkasnije do završetka ovršnog postupka (arg. iz čl. 55. st. 2. OZ), dakle sve dok nije provedena i posljednja ovršna radnja kojom se ovrha dovršava ili sve dok ovrha ne bude obustavljena. Kada je u pitanju osiguranje tražbine, treća osoba može izjaviti prigovor iz čl. 55. OZ sve dok traje postupak osiguranja, odnosno dok je

na snazi privremena mjera na određenom predmetu osiguranja u vezi s kojim treća osoba polaže kakvo pravo koje sprječava ovrhu na tom predmetu. Zato okolnost da je rješenje o osiguranju novčane tražbine zaustavljanjem broda postalo pravomoćno dana 07. veljače 2006. godine ne predstavlja zapreku da treća osoba i nakon pravomoćnosti rješenja o osiguranju podnese prigovor pa u ovom postupku prigovor CARE MARINE nije nepravovremen i nije bilo razloga za odbačaj prigovora.

VTSRH, Pž-1593/06 od 11. travnja 2006. *(TS Rijeka R1-13/06 od 15. veljače 2006.)*

153.

OVRŠNI POSTUPAK – PRIGOVOR TREĆE OSOBE

Ovršni zakon (Narodne novine broj 57/96, 29/99, 173/03 i 88/05)

Članak 55. stavak 2. i članak 56. stavak 2.

Sud o prigovoru treće osobe može odlučiti u ovršnom postupku (postupku osiguranja) ako treća osoba osnovanost svog prigovora da u pogledu predmeta ovrhe (osiguranja) ima takvo pravo koje sprječava ovrhu dokaže javnom ispravom.

Sud je u bitnomu našao da treća osoba C. M. LTD, South Dupont Highway, Dover, Delaware, 19901 SAD, koja je podnijela prigovor protiv rješenja o privremenoj mjeri, ima u pogledu broda kao predmeta osiguranja takvo pravo koje sprječava osiguranje, a to svoje pravo dokazuje javnom ispravom. C. M. dostavio je sudu privremeni plovidbeni list od 24. siječnja 2006. godine (list 64-66 spisa) te upisni list od 14. veljače 2006. godine (list 82-87 spisa) kojima potvrđuje navode da ima pravo vlasništva koje sprječava osiguranje i buduću ovrhu. Zato je sud našao da se o prigovoru ima odlučiti u ovršnom postupku po čl. 56. st. 2. Ovršnog zakona („Narodne novine“ br. 57/96, 29/99, 42/00, 173/03, 151/04, 88/05 – nastavno OZ). S obzirom na to da brod nije u vlasništvu protivnika osiguranja, osiguranje na tom predmetu nije dopušteno pa je ukinuto rješenje o privremenoj mjeri i odbačen prijedlog za osiguranje, a brodu je dopušteno isplovljenje iz Brodogradilišta Mali Lošinj. (…)

O dopustivosti prigovora treće osobe protiv rješenja o osiguranju novčane tražbine privremenom mjerom:

Postupak osiguranja nije sam sebi svrha. Osiguranje tražbina vjerovnika mjerama osiguranja služi svojevrsnom zamrzavanju postojećeg stanja kako bi vjerovnik čija se tražbina osigurava mjerom osiguranja, mogao u slučaju uspjeha u sporu ostvariti tražbinu iz predmeta osiguranja. Zato i u postupku

osiguranja valja voditi računa da se osiguranjem ne zahvati u one predmete na kojima treća osoba polaže takvo pravo koje sprječava ovrhu, jer takvo pravo sprječava i osiguranje na predmetu ovrhe. Zakonodavac je primjenu odredaba Ovršnog zakona o ovrsi radi ostvarenja tražbine proširio i na osiguranje tražbine (arg. iz čl. 253. OZ). Slijedom pravila o odgovarajućoj primjeni odredaba OZ treća osoba koja tvrdi da u pogledu predmeta osiguranja ima takvo pravo koje sprječava ovrhu a time i osiguranje, može podnijeti prigovor protiv rješenja o osiguranju tražeći da se osiguranje na tom predmetu proglasi nedopuštenim (arg. iz čl. 55. st. 1. u vezi s čl. 253. OZ). Treća osoba nije doduše ni ovrhovoditelj ni ovršenik, niti je stranka u postupku po definiciji iz čl. 2. st. 1. točka 6. OZ, ali jeste sudionik postupka po čl. 2. st. 1. točka 7. OZ kojemu je zakonodavac dao pravo da sudjeluje u postupku osiguranja, ako se u tom postupku odlučuje o nekom njenom pravu ili zbog toga što treća osoba ima pravni interes za sudjelovanje u postupku. Zato je prigovor dopušten i podnijet od ovlaštene osobe, pa nije bilo razloga odbaciti prigovor. (…)

O postupku povodom prigovora trećega i razlozima za prihvaćanje prigovora:

Nakon što je treća osoba podnijela ovršnom sudu prigovor, sud je dužan prigovor dostaviti na očitovanje strankama i ostaviti im rok od osam dana za očitovanje. Ako je ovrhovoditelj osporio pravo trećega ili se nije očitovao sud će u pravilu uputiti podnositelja prigovora na parnicu da se ovrha proglasi nedopuštenom na onom predmetu na kojemu je određena. U ovom postupku osiguranja treća osoba CARE MARINE protivi se osiguranju zaustavljanjem broda, u pogledu kojega tvrdi da ima pravo vlasništva koje sprječava ovrhu na brodu. Te činjenice treća osoba dokazuje javnim ispravama dostavom sudu privremenog plovidbenog lista od 24. siječnja 2006. godine (list 64-66 spisa) te upisnog lista od 14. veljače 2006. godine (list 82-87 spisa), pa je sud bio i ovlašten i dužan i bez upućivanja na parnicu o prigovoru trećega odlučiti u postupku osiguranja. Sud je o prigovoru odlučio na način i u postupku uređenom odredbama čl. 55. OZ, a podatke o utvrđenim činjenicama ni sam ovrhovoditelj ne spori. Sud je dao vrlo iscrpne razloge za prihvaćanje prigovora treće osobe, ukidanje rješenja o određivanju privremene mjere i odgovarajuće provedbene odluke, a iznijete razloge u cijelosti prihvaća i ovaj drugostupanjski sud.

VTSRH, Pž-1593/06 od 11. travnja 2006. *(TS Rijeka R1-13/06 od 15. veljače 2006.)*

154.

OVRŠNI POSTUPAK – DOPUSTIVOST PRIJEDLOGA ZA PROTUOVRHU

Ovršni zakon (Narodne novine broj 57/96, 29/99, 173/03 i 88/05)

Članak 58.

Ovršenik može podnijeti prijedlog za protuovrhu ako je tijekom ovršnog postupka mimo suda namirio tražbinu ovrhovoditelju, ali ne i u slučaju ako je tražbinu namirio prije pokretanja postupka.

Napomena: Ako je ovršenik prije pokretanja ovršnog postupka namirio tražbinu ovrhovoditelja tada žalbom odnosno prigovorom može pobijati rješenje o ovrsi navodeći da je tražbina ovrhovoditelja prestala (članak 46. stavak 1. točka 9. i članak 53. stavak 1. Ovršnog zakona) s time da žalbu može podnijeti i nakon pravomoćnosti rješenja o ovrsi donesenog na temelju ovršne isprave, ali samo pod uvjetom da iz opravdanih razloga taj opozicioni razlog nije mogao izjaviti već u roku za žalbu protiv tog rješenja o ovrsi.

Iz samog prijedloga a i žalbe proizlazi da i sam žalitelj tvrdi da je plaćanjem iznosa od 38.338,49 kn dio dugovanja za koje je provedena ovrha podmireno 18. studenog 2003. godine, a to znači 6 dana prije podnošenja prijedloga za ovrhu (prijedlog za ovrhu je podnesen 24. studenog 2003. godine).

Prema izričitoj odredbi članka 58. stavak 1. OZ-a, nakon što je ovrha već provedena ovršenik može u istom ovršnom postupku zatražiti od suda da naloži ovrhovoditelju da mu vrati ono što je ovrhom dobio ako je tijekom ovršnog postupka namirio ovrhovoditeljevu tražbinu mimo suda tako da je ovrhovoditelj dvostruko namiren.

Prema tome, nakon što je ovrha već provedena ovršenik u istom ovršnom postupku može zatražiti da mu ovrhovoditelj vrati ono što je ovrhom dobio, odnosno zatražiti protuovrhu, prema izričitoj zakonskoj odredbi samo ako je u tijeku postupka namirio ovrhovoditeljevu tražbinu mimo suda, pri čemu su za provođenje protuovrhe značajne upravo riječi «tijekom ovršnog postupka».

Stoga već na temelju tvrdnji žalitelja iz prijedloga za protuovrhu i iz navoda u žalbi proizlazi pravilnost postupanja donesenog rješenja kojim se odbija prijedlog za protuovrhu.

Pritom je su osnovani žalbeni navodi da je prvostupanjski sud pogrešno primijenio odredbe članka 221. ZPP-a i OZ-a. Međutim i pravilnom primjenom odredbe članka 58. OZ-a trebalo je prijedlog za protuovrhu odbiti.

VTSRH, Pž-5632/05 od 24. siječnja 2006. *(TS Slavonski Brod Ovrv-1507/03 od 26. kolovoza 2005.)*

155.

OVRŠNI POSTUPAK – OBUSTAVA OVRHE

Ovršni zakon (Narodne novine broj 57/96, 29/99, 173/03 i 88/05)

Članak 67.

Prije donošenja rješenja o obustavi ovrhe zbog nemogućnosti provedbe ovrhe na ovršenikovim novčanim sredstvima koja se vode kod banke, sud je dužan o razlozima zbog kojih je ovrha postala nemoguća obavijestiti ovrhovoditelja kako bi on mogao predložiti novo sredstvo ili predmet ovrhe.

Ovrha se provodi onim sredstvom i na onim predmetima koji su određeni u prijedlogu za ovrhu, odnosno u rješenju o ovrsi. Ako se pravomoćno rješenje o ovrsi određenim sredstvom ili na određenom predmetu ne može provesti, ovrhovoditelj može radi namirenja iste tražbine predložiti novo sredstvo ili novi predmet ovrhe. Ovrha će se u tom slučaju nastaviti u skladu s ovrhovoditeljevim prijedlogom. Sud je ovlašten obustaviti ovrhu ako je ona postala nemoguća ili se zbog drugog razloga ne može provesti (čl. 67. st. 2. OZ), ali će prije donošenja rješenja o obustavi izvijestiti ovrhovoditelja o zaprekama za provođenje rješenja o ovrsi i pozvati ovrhovoditelja da u ostavljenom roku može predložiti novo sredstvo i novi predmet ovrhe. Nema mjesta obustavi ovrhe dok ovrhovoditelju nije pružena mogućnost da se izjasni o nastavku ovrhe.

S obzirom na to da je ovrha u ovom predmetu određena na novčanim sredstvima ovršenika koja se vode na njegovom računu kod poslovne banke, a nije sporno da je račun ovršenika zatvoren, kao i da ovrhovoditelju nije dana mogućnost predlaganja novog predmeta ovrhe, sud je pogrešno primijenio odredbu čl. 67. st. 2. OZ rješenjem o obustavi ovršnog postupka.

Zato je rješenje valjalo ukinuti po čl. 380. st. 1. točka 3. ZPP u vezi s čl. 19. OZ i predmet vratiti prvostupanjskom sudu na ponovan postupak.

U nastavku postupka sud će obavijestiti ovrhovoditelja o zaprekama za provođenje ovrhe i uputiti ga da može predložiti novi predmet i novo sredstvo ovrhe. Tek ako ovrhovoditelj u ostavljenom roku ne predloži nastavak ovrhe, sud će obustaviti postupak.

VTSRH, Pž-7777/04 od 12. srpnja 2006. *(TS Zagreb Ovrv-11992/02 od 16. srpnja 2004.)*

156.

OVRŠNI POSTUPAK – OBUSTAVA OVRHA

Ovršni zakon (Narodne novine broj 57/96, 29/99, 173/03 i 88/05)

Članak 67.

Ovrha se obustavlja ako je nemoguća za provedbu. U slučaju da je tijekom ovršnog postupka ovršenik prestao postojati sud ne može donijeti rješenje o obustavi ovrhe, već o prekidu ovršnog postupka.

Odredbom članka 67. stavak 2. Ovršnog zakona određeno je da će se ovrha obustaviti ako je postala nemoguća ili se iz drugih razloga ne može provesti.

Prema mišljenju ovoga suda, sud prvog stupnja je pogrešno primijenio odredbu članka 67. stavak 2. Ovršnog zakona. Naime, sud bi mogao primijeniti tu zakonsku odredbu u slučaju da je ovršenik prestao postojati prije podnošenja sudu ovrhovoditeljeva prijedloga za ovrhu, ali ne i nakon toga. Ovo iz razloga jer bi u tom slučaju ovrhovoditelj predlagao ovrhu protiv ovršenika koji ne postoji pa bi zato ovrha bila nemoguća za provedbu. Međutim ako je ovršenik u vrijeme podnošenja prijedloga za ovrhu postojao što je u ovom postupku slučaj, pa je sud i odredio ovrhu protiv njega, sud prvog stupnja nije tu ovrhu mogao obustaviti iz razloga što je ovršenik u međuvremenu brisan iz sudskog registra, već je sukladno odredbi članka 212. točka 4. Zakona o parničnom postupku u svezi članka 19. stavak 1. Ovršnog zakona morao donijeti rješenje o prekidu postupka. Stoga je sud prvog stupnja obustavivši ovrhu pogrešno primijenio odredbu članka 67. stavak 2. Ovršnog zakona.

Budući da je sud pogrešno primijenio odredbu članka 67. stavak 2. Ovršnog zakona valjalo je temeljem odredbe članka 380. točke 3. Zakona o parničnom postupku u svezi članka 19. stavak 1. Ovršnog zakona uvažiti žalbu ovrhovoditelja, ukinuti pobijano rješenje i predmet vratiti prvostupanjskom sudu na ponovni postupak.

VTSRH, Pž-7540/04 od 10. veljače 2006. *(TS Osijek Ovr-176/04 od 3. studenog 2004.)*

157.

OVRŠNI POSTUPAK – OBUSTAVA OVRHE

Ovršni zakon (Narodne novine broj 57/96, 29/99, 173/03 i 88/05)

Članak 67.

Ovrhu na plaći ovršenika sud će obustaviti kao nemoguću za provedbu ako je ovršeniku prestao ugovor o radu.

Osnovan je žalbeni razlog pogrešne primjene odredbe čl. 67. OZ u rješenju kojim se obustavlja ovršni postupak u odnosu na V. K.. Rješenjem o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave broj Ovrv-4553/99 od 24. svibnja 1999. godine naloženo je ovršenicima V. K. i J. K. da ovrhovoditelju D. – P. d.o.o. za usluge Zagreb plate iznos od 2.795,40 kn kamate na taj iznos i trošak ovršnog postupka u iznosu od 666,00 kn. Istim rješenjem određena je ovrha radi naplate navedene novčane tražbine. Ovrha je određena protiv dvaju ovršenika: V. K. iz Zagreba, II R. 6, vlasnice Trgovačkog obrta JOŽA i J. K. iz Zagreba, Z. 84, time da se ovrha ima provesti protiv oboje na pokretnim stvarima koje se nađu na njihovim adresama označenim u rješenju o ovrsi. Tijekom postupka ovrhovoditelj je predložio ovrhu na plaćama koje ovršenik J. K. prima od poslodavca I. d.d. Zaprešić, a ovršenica V. K. od poslodavca L. d.o.o. Zagreb. Tijekom postupka pojavile su se zapreke za provođenje ovrhe na plaći ovršenika J. K., jer je prema obavijesti poslodavca prestao njegov ugovor o radu kod tog poslodavca. Za ovršenika V. K. nema podataka o zaprekama za provođenje ovrhe.

Prema odredbi čl. 67. st. 2. OZ sud će obustaviti ovrhu ako je postala nemoguća ili se zbog drugih razloga ne može provesti. Kako prema podacima u spisu u odnosu na ovršenicu V. K. nisu nastupile zapreke za provođenje ovrhe pljenidbom dijela njene plaće koju prima od poslodavca L. d.o.o. Zagreb, u odnosu na nju nije bilo uvjeta za obustavu ovršnog postupka. Naime, prema ovršnoj ispravi ovršenici su sudužnici novčane obveze prema ovrhovoditelju, a rješenjem o ovrsi određena je ovrha protiv oba ovršenika radi namirenja iste tražbine ovrhovoditelja pa se ovrha provodi u odnosu na oba ovršenika dok tražbina ne bude u cijelosti namirena. Nemogućnost ovrhe u odnosu na jednog ovršenika nije zapreka za nastavak ovrhe u odnosu na ostale ovršenike.

Zato je rješenje o obustavi ovršnog postupka protiv V. K. donijeto pogrešnom primjenom odredaba OZ pa je takvo rješenje valjalo djelomično ukinuti po čl. 380. st. 1. točka 3. ZPP u vezi s čl. 19. OZ i predmet u odnosu na V. K. vratiti sudu prvog stupnja radi nastavka postupka.

Žalba protiv rješenja o obustavi ovršnog postupak protiv J. K. nije osnovana. Sud je pravilno utvrdio da je ovrha u odnosu na tog ovršenika postala

nemoguća, što ne spori ni sam žalitelj. Zato su se ispunili uvjeti za obustavu postupka iz čl. 67. OZ. Imajući u vidu navedene razloge valjalo je rješenje djelomično potvrditi po čl. 380. st. 1. točka 2. ZPP u vezi s čl. 19. OZ.

VTSRH, Pž-5316/05 od 14. rujna 2006. *(TS Zagreb Ovrv-4553/99 od 21. ožujka 2005.)*

158.

OVRŠNI POSTUPAK – OVRŠNE RADNJE

Ovršni zakon (Narodne novine broj 57/96, 29/99, 173/03 i 88/05)

Članak 129.

Ako prijedlog za ovrhu na ovršenikovim pokretninama ne sadrži sve zakonom propisane ovršne radnje, takav prijedlog se mora odbaciti bez pozivanja ovrhovoditelja na ispravak ili dopunu prijedloga.

Ispravno je prvostupanjski sud primijenio odredbu članka 35. stavak 3. OZ-a, jer prijedlog za ovrhu ne sadrži sve podatke iz stavka 1. i 2. toga članka. U odnosu na provođenje ovrhe na pokretninama u pravu je prvostupanjski sud kada je odbacio prijedlog. To stoga, jer prema stavku 2. članka 129. OZ-a ovrhovoditelj je dužan u prijedlogu za ovrhu naznačiti traži li da se oduzete pokretnine povjere njemu na čuvanje ili određenoj trećoj osobi, osim ako nije riječ o pokretninama koje se predaju u sudski polog, odnosno javnobilježnički polog. Prema stavku 3. toga članka prijedlog za ovrhu u kojem nije predložena koja od ovršnih radnja u skladu s odredbama stavka1. i 2. toga članka sud će odbaciti ne pozivajući ovrhovoditelja da ga ispravi ili dopuni.

Upravo navedeno je prvostupanjski sud učinio.

Naime, u prijedlogu za ovrhu nema prijedloga iz članka 129. stavak 2. kojeg je trebao staviti ovrhovoditelj, a to je njegova dužnost kako to određuje ta zakonska odredba.

VTSRH, Pž-1910/06 od 11. travnja 2006. *(TS Zagreb Ovrv-9889/05 od 3. studenog 2005.)*

159.

OVRŠNI POSTUPAK – OVRHA NA POKRETNINAMA; OVRŠNE RADNJE

Ovršni zakon (Narodne novine broj 57/96, 29/99, 173/03 i 88/05)

Članak 129. i 133.

Ovrha na pokretninama provodi se zapljenom ovršenikovih pokretnina, procjenom, oduzimanjem, otpremanjem, povjeravanjem na čuvanje sudu, ovrhovoditelju ili trećoj osobi, njihovom prodajom te ovrhovoditeljevim namirenjem iz iznosa dobivenog prodajom.

Popisane pokretnine oduzimaju se ovršeniku i predaju na čuvanje ovrhovoditelju ili trećoj osobi, a iznimno (članak 133. stavak 4. i 5. Ovršnog zakona) u sudski ili javnobilježnički polog. Te pokretnine ne mogu ostati u posjedu ovršenika odnosno njemu biti povjerene na čuvanje.

Ovrha na pokretninama provodi se (čl. 129. OZ izmijenjen čl. 70. ZOIDOZ) njihovom zapljenom, procjenom, oduzimanjem, otpremanjem, povjeravanjem na čuvanje sudu, ovrhovoditelju ili trećoj osobi, njihovom prodajom te namirenjem ovrhovoditelja iz iznosa dobivenog prodajom (stavak 1.). Ovrhovoditelj je dužan u prijedlogu za ovrhu (stavak 2.) naznačiti traži li da se oduzete pokretnine povjere njemu na čuvanje ili trećoj osobi koju je dužan odrediti, osim ako nije riječ o pokretninama koje se predaju u sudski odnosno javnobilježnički polog (čl. 133. st. 4. i. 5.). Prijedlog za ovrhu u kojem nije predložena koja od ovršnih radnji u skladu s odredbama stavka 1. i. 2. toga članka sud će odbaciti ne pozivajući ovrhovoditelja da ga ispravi ili dopuni.

Čuvanje popisanih pokretnina propisano je odredbom članka 133. stavak 1. OZ izmijenjenom čl. 73. ZOID OZ. Tom je odredbom propisana (stavak 1.) dužnost sudskog ovršitelja popisane pokretnine oduzeti ovršeniku i predati ih ovrhovoditelju ili trećoj osobi na čuvanje u skladu s rješenjem o ovrsi, ako narednim odredbama toga članka nije drugačije određeno.

Dakle, ovršne radnje kojima se ovrha na pokretninama provodi su zapljena, procjena, oduzimanje, otpremanje, povjeravanje na čuvanje ovrhovoditelju ili trećoj osobi, prodaja te namirenje ovrhovoditelja iz iznosa dobivenog tom prodajom. To dalje znači da je sudski ovršitelj dužan oduzeti zaplijenjene stvari ovršeniku i predati ih ovrhovoditelju ili trećoj osobi na čuvanje u skladu s rješenjem o ovrsi, osim ako nije riječ o pokretninama koje se predaju u sudski ili javnobilježnički polog (čl. 133. st. 1. OZ). Pri tom je ovrhovodi-

telj dužan osigurati sve što je potrebno da bi se pokretnine mogle otpremiti (prijevozno sredstvo, radnu snagu i sl.).

Ovršnim zakonom, dakle nije predviđena mogućnost povjeravanja zaplijenjenih stvari na čuvanje samom ovršeniku kao što je to predložio ovrhovoditelj osim iznimno u slučaju iz čl. 133.a st. 5. OZ (čl. 74. ZOID OZ).

Ovrhovoditelj, ukoliko dakle želi ovrhu na pokretninama dužan je u prijedlogu navesti predlaže li popisane pokretnine predati njemu (ovrhovoditelju) na čuvanje ili predlaže povjeriti čuvanje popisanih pokretnina određenoj trećoj osobi jer je jedna od zakonom propisanih ovršnih radnji i obavezno oduzimanje popisanih pokretnina.

Kako se postupak ovrhe provodi u granicama određenim u rješenju o ovrsi (čl. 41. OZ), a Zakonom je isključena mogućnost ostavljanja popisanih pokretnina na čuvanju ovršeniku, prvostupanjski je sud pravilno postupio kada je prijedlog odbacio jer ga na takovo postupanje obvezuje odredba članka čl. 35. st. 3. u vezi članka 129. st. 3. OZ.

VTSRH, Pž-7225/05 od 2. prosinca 2005. *(TS Zagreb Ovrv-11464/05 od 7. studenog 2005.)*

160.

OVRŠNI POSTUPAK – BEZUSPJEŠAN POKUŠAJ PLJENIDBE

Ovršni zakon (Narodne novine broj 57/96, 29/99, 173/03 i 88/05)

Članak 136.

Rok od tri mjeseca od dana ovrhovoditeljeva saznanja za bezuspješan pokušaj pljenidbe je prekluzivne naravi, pa u slučaju ako ovrhovoditelj u tom roku ne podnese prijedlog za ponovnu pljenidbu ovršenikovih pokretnina, sud je dužan obustaviti ovrhu.

Iz podataka u spisu proizlazi da je prvostupanjski sud, pravomoćno rješenje o ovrsi broj Ovrv-3977/04 od 24.9.2004. godine povjerio Općinskom sudu u Puli, na provedbu ovrhe na nenovčanim sredstvima ovršenika, odnosno pokretninama ovršenika, a temeljem članka 19. točka 5. Zakona o sudovima („Narodne novine“, broj 3/94, 100/96, 115/97, 131/97, 129/00, 67/01, 5/02, 101/03,117/03, 17/04, 141/04 i 150/ 05.).

Dopisom od 14. studenog 2005. godine, Općinski sud u Puli obavještava da je pokušaj pljenidbe ovršenikovih pokretnina ostao bezuspješan, a koju je obavijest ovrhovoditelj uredno primio dana 23. studenog 2005.godine, što je vidljivo iz dostavnice koja prileže na poleđini lista 9. spisa.

Istim dopisom upućen je ovrhovoditelj da u roku od tri mjeseca od dana primitka obavijesti može predložiti ponovnu provedbu pljenidbe, jer će sud u protivnom obustaviti ovrhu.

Prema odredbi članka 136. st. 1. OZ, ako se pri pljenidbi ne nađu pokretnine koje mogu biti predmet ovrhe, sud će o tome obavijestiti ovrhovoditelja koji nije bio nazočan pljenidbi. Ovrhovoditelj može u roku od tri mjeseca od dana dostave obavijesti odnosno od dana pokušane pljenidbe kojoj je bio nazočan predložiti da se pljenidba ponovno provede (čl. 136. st. 2. OZ).

Ako ovrhovoditelj u roku od tri mjeseca ne predloži ponovnu provedbu pljenidbe, ili ako se ni pri ponovnoj pljenidbi ne nađu stvari koje mogu biti predmet ovrhe, sud će obustaviti ovrhu (čl. 136. st. 3. OZ).

Dakle, rok od 3 mjeseca počinje teći od dana dostave obavijesti o bezuspješnom pokušaju pljenidbe, ako ovrhovoditelj nije bio nazočan pljenidbi, a ako je bio nazočan tada rok teče od dana pokušane pljenidbe. Rok od tri mjeseca prekluzivne je naravi i ne može se produžiti. Protekom navedenog roka ovrhovoditelj gubi pravo na predlaganje ponovne pljenidbe.

Ovrhovoditelju je rok od 3 mjeseca počeo teći dana 24. studenog 2005. godine dostavom obavijesti od 14. studenog 2005. godine, čime je obaviješten o bezuspješnom pokušaju pljenidbe, pa je rok istekao dana 24. veljače 2006. godine.

Budući da se radi o zakonskom, prekluzivnom roku, a ne o sudskom roku, sud ga nije mogao produžiti svojom odlukom, pa zaključak prvostupanjskog suda od 14. studenog 2005. godine kojim je ovrhovoditelj obaviješten o bezuspješnom pokušaju pljenidbe i upućen da u roku od 3 mjeseca može predložiti ponovnu provedbu pljenidbe, ne može dovesti do toga da rok koji je već počeo teći, štoviše i istekao je, počinje ponovno teći. Podnesak ovrhovoditelja od 2.3.2006.g. stavljen je van roka predviđenog gore navedenih odredaba.

Slijedom navedenoga žalbeni razlozi ukazuju se neosnovanima i ne dovode u pitanje pravilnost i zakonitost pobijanog prvostupanjskog rješenja.

VTSRH, Pž-3480/06 od 9. lipnja 2006. *(TS Rijeka Ovrv-3977/04 od 27. ožujka 2006.)*

161.

OVRŠNI POSTUPAK – BEZUSPJEŠAN POKUŠAJ PLJENIDBE

Ovršni zakon (Narodne novine broj 57/96, 29/99, 173/03 i 88/05)

Članak 136.

Zakonska pretpostavka za obustavu ovrhe je da pri pokušaju pljenidbe nisu nađene stvari koje mogu biti predmet ovrhe, a ovrhovoditelj u roku od tri mjeseca od dana saznanja za bezuspješan pokušaj pljenidbe nije sudu predložio ponovnu pljenidbu ovršenikovih pokretnina. Međutim, ne radi se o bezuspješnom pokušaju pljenidbe ako sudski ovršitelj nije niti pokušao provesti pljenidbu na adresi ovršenika iz razloga jer su ovršenikove poslovne prostorije bile zatvorene.

Iz spisa proizlazi da je prema prijedlogu ovrhovoditelja, rješenjem o ovrsi broj Ovr-2296/03 od 10. listopada 2003. godine, određena ovrha na pokretninama ovršenika. Iz zapisnika o pljenidbi, popisu i procjeni pokretnina od 15. lipnja 2005. godine proizlazi kako je sudski ovršitelj utvrdio da se ovršenik nalazi na označenoj adresi u stambenoj zgradi u Zagrebu, Čazmanska 2, stan na XII katu, ali nitko nije otvarao vrata stana.

Sukladno odredbi članka 136. Ovršnog zakona ako se pri pljenidbi ne nađu pokretnine koje mogu biti predmet ovrhe, sud će o tome obavijestiti ovrhovoditelja koji nije bio nazočan pljenidbi (stavak 1.), ovrhovoditelj može u roku od tri mjeseca od dana dostave obavijesti odnosno od dana pokušane pljenidbe kojoj je bio nazočan predložiti da se pljenidba ponovno provede (stavak 2.), a sud će obustaviti ovrhu ako ovrhovoditelj u roku od tri mjeseca od dana dostave obavijesti odnosno od dana pokušane pljenidbe kojoj je bio nazočan ne predloži ponovnu provedbu pljenidbe ili ako se ni pri ponovnoj pljenidbi na nađu stvari koje mogu biti predmet ovrhe (stavak 3.).

Smisao citirane odredbe je u tome da će sud obustaviti ovrhu: 1) ako se pri pljenidbi ne nađu pokretnine koje mogu biti predmet ovrhe, 2) ako o tome obavijesti ovrhovoditelja koji nije bio nazočan pljenidbi te 3) ako ovrhovoditelj u roku od tri mjeseca od dana dostave obavijesti ne predloži ponovnu provedbu pljenidbe (odnosno ako se pri ponovnoj pljenidbi na nađu stvari koje mogu biti predmet ovrhe).

Iz navedene zakonske odredbe proizlazi da sudski ovršitelj mora ući u prostor u kojem se nalaze pokretnine ovršenika kako bi utvrdio postoje li uopće pokretnine ovršenika na tome mjestu te mogu li one biti predmet ovrhe u smislu odredaba Ovršnog zakona.

Sudski ovršitelj u konkretnom slučaju nije ušao u prostor ovršenika pa nije niti mogao utvrditi postoje li ili ne pokretnine ovršenika u tom prostoru,

slijedom čega nikakva radnja pljenidbe od strane suda nije niti poduzeta pa nije bilo uvjeta za primjenu odredbe članka 136. Ovršnog zakona. Naime, sve dok sudski ovršitelj nije ušao u prostor ovršenika u kojem bi se pokretnine trebale nalaziti te nije utvrdio postoje li pokretnine koje mogu biti predmet ovrhe, ne može se smatrati da je poduzeta ovršna radnja pljenidbe pokretnina te da je pokušaj pljenidbe bio bezuspješan zbog toga što nisu nađene pokretnine koje mogu biti predmet ovrhe.

Kako u konkretnom slučaju nisu ispunjene pretpostavke iz članka 136. stavak 1. Ovršnog zakona, nisu mogle nastupiti niti posljedice iz stavka 2. i 3. istog članka, pa je prvostupanjski sud, donoseći pobijano rješenje, pogrešno primijenio navedene zakonske odredbe, uslijed čega je takvo rješenje nepravilno i nezakonito.

VTSRH, Pž-432/06 od 11. srpnja 2006. *(TS Zagreb Ovr-2296/03 od 11. listopada 2005.)*

162.

OVRŠNI POSTUPAK – BEZUSPJEŠAN POKUŠAJ PLJENIDBE

Ovršni zakon (Narodne novine broj 57/96, 29/99, 173/03 i 88/05)

Članak 136.

Sud može obustaviti ovrhu zbog bezuspješnog pokušaja pljenidbe ako se prethodno pri pljenidbi nisu našle pokretnine koje mogu biti predmet ovrhe. Ako pljenidba nije ni pokušana jer ovršenik nije zatečen odnosno ako su njegove poslovne prostorije bile zatvorene nema uvjeta za obustavu ovrhe neovisno o tome što ovrhovoditelj nije predložio ponovnu pljenidbu.

Trgovački sud u Zagrebu je rješenjem br. LII-Ovrv-11927/2000-13 od 14. ožujka 2006. godine obustavio ovrhu u ovoj ovršnoj pravnoj stvari s obrazloženjem da ovrhovoditelj nije u zakonskom roku od tri mjeseca od dana bezuspješnog pokušaja pljenidbe predložio da se pljenidba ponovno provede pozivom na odredbu čl. 136. st. 2 i 3 Ovršnog zakona. (...)

U pravu je ovrhovoditelj kada tvrdi da ovrha nije niti započela, te da nije dužan poštivati zakonski rok od tri mjeseca za nastavkom ovrhe, jer iz zapisnika o pljenidbi, popisu i procjeni pokretnina od 13. listopada 2005.g. (str. 18. i 19. spisa) razvidno je da sudski ovršitelj na adresi sjedišta ovršenika Velikogorička 36 u Zagrebu nije pronašao ovršenika, te da se na toj adresi nalazi zatvoreni ugostiteljski objekt (Čarda). Na uredovanju dakle, nije pro-

nađen ovršenik, niti pokretnine ovršenika podobne za pljenidbu, slijedom čega ovrha na pokretninama nije niti započela. O tome je obaviješten ovrhovoditelji dostavom zapisnika o pljenidbi, popisu i procjeni nekretnina (stranica 19 spisa).

Prema odredbi čl. 136. st. 1. OZ-a ako se pri pljenidbi ne pronađu pokretnine koje mogu biti predmet ovrhe, sud će o tome obavijestiti ovrhovoditelja koji nije bio nazočan pljenidbi, a prema st. 2 istog članka, ovrhovoditelj može u roku od tri mjeseca od dana dostave obavijesti, odnosno od dana pokušaja pljenidbe kojoj je bio nazočan, predložiti da se pljenidba ponovo provede. Po stavku 3 istog članka, ako ovrhovoditelj u roku iz st. 2 ovog članka ne predloži ponovnu provedbu pljenidbe, ili ako se ni pri ponovnoj pljenidbi ne nađu stvari koje bi mogle biti predmet ovrhe, sud će obustaviti ovrhu.

Kako je razvidno da u konkretnom slučaju ovrha nije niti započela, to je sud pogrešno primijenio odredbu čl. 136. st. 2. OZ-a, te je temeljem odredbe čl. 380. st.1 točka 3. ZPP-a u svezi s čl. 19. st. 1. OZ-a odluka ukinuta i predmet vraćen prvostupanjskom sudu na daljnje postupanje.

VTSRH, Pž-3609/06 od 5. srpnja 2006. *(TS Zagreb Ovrv-11927/00 od 14. ožujka 2006.)*

163.

OVRŠNI POSTUPAK – OVRHA NA OVRŠENIKOVOJ TRAŽBINI OD TREĆE OSOBE

Ovršni zakon (Narodne novine broj 57/96, 29/99, 173/03 i 88/05)

Članak 152. i 162.

Ovrha na ovršenikovoj tražbini od treće osobe provodi se dostavom rješenja o ovrsi ovršenikovom dužniku kojim se ovršenikovom dužniku zabranjuje da ovršeniku ispuni novčanu tražbinu. Time je provedena ovršna radnja pljenidbe tražbine dok se prijenos tražbine provodi dostavom ovršenikovom dužniku rješenja kojim je prijenos određen.

Iz spisa proizlazi da je rješenjem o ovrsi Trgovačkog suda u Osijeku broj Ovr-176/04 od 23. travnja 2004. godine, sud prvog stupnja odredio ovrhu pljenidbom novčanih sredstava koja se vode na žiro računu ovršenika i njihovim prijenosom na žiro račun punomoćnika ovrhovoditelja, ali i zapljenom i prijenosom tražbine koju ovršenik ima prema trećoj osobi, ovršenikovom

dužniku V.-V. d.d.. Sud prvog stupnja je navedeno rješenje o ovrsi dostavio strankama, a ovršenikovom dužniku je dostavio samo prijedlog za ovrhu te ga pozvao da se očituje na istog. Podneskom od 4. svibnja 2004. godine (list 7-8. spisa) ovršenikov dužnik se očitovao na način da je izvijestio sud da je prijedlog primio dana 27. travnja 2004. godine, da je njegova obveza prema ovršeniku dospjela dana 21. travnja 2004. godine i da je u međuvremenu nije ispunio. Naime, ovršenikov dužnik je navedenim podneskom izvijestio sud da je s ovršenikom sklopio ugovor o prodaji potraživanja, te da (prema navedenom ugovoru) ne preuzima nikakve obveze osim isplate ugovorene kupovnine te moli sud da ga uputi na koji će račun izvršiti svoju obvezu iz Ugovora. Prema tome, ovršenikov dužnik se nedvosmisleno izjasnio da ima dugovanje prema ovršeniku što u svom podnesku od 17. lipnja 2004. godine pravilno smatra i ovrhovoditelj (list 40-41. spisa). Zbog navedenog, sud prvog stupnja trebao dostaviti ovršenikovom dužniku rješenje o ovrsi jer bi se time provela ovršna radnja pljenidbe tražbine (članak 152. stavak 1. Ovršnog zakona), a kasnije dostaviti i rješenje kojim bi odredio prijenos tražbine u smislu odredbe članka 162. stavak 1. Ovršnog zakona. Međutim, prema podacima u spisu, sud prvog stupnja nije ovršenikovom dužniku dostavio rješenje o ovrsi pa stoga na ovrhovoditelja nije prenesena zaplijenjena tražbina, već je ovršenikovom dužniku dostavio samo ovrhovoditeljev podnesak od 17. lipnja 2004. godine (list 42. spisa).

VTSRH, Pž-7540/04 od 10. veljače 2006. *(TS Osijek Ovr-176/04 od 3. studenog 2004.)*

164.

OVRŠNI POSTUPAK – OVRHA NA TRAŽBINI PO RAČUNU KOD PRAVNE OSOBE

Ovršni zakon (Narodne novine broj 57/96, 29/99, 173/03 i 88/05)

Članak 180.

Troškove postupka koji su osigurani parničnim rješenjem suda sukladno odredbi članka 84. Zakona o rješavanju sukoba zakona s propisima drugih zemalja u određenim odnosima (actorska kaucija) tuženik može nakon okončanja te parnice zahtijevati u parničnom postupku u kojem je doneseno to rješenje. On ne može podnijeti prijedlog za ovrhu radi namirenja tih troškova tražeći da se ovrha provede na računu sudskog depozita.

Pobijanim rješenjem označenim u izreci Trgovački sud u Rijeci odbacio je prijedlog ovrhu, jer je ovrhovoditelj podnio prijedlog za ovrhu na temelju

ovršne isprave – presude tog suda poslovni broj P-1904/01 od 15. listopada 2002. godine kojim je zatražio da se ovrha provede na sredstvima koja je ovršenik kao tužitelj položio na sudski depozit na ime osiguranja parničnih troškova. Obzirom prijedlog za ovrhu na novčanim sredstvima koja su položena na sudskom depozitu nije dopušten, a ovrhovoditelj u prijedlogu nije naznačio novčanu tražbinu koja po žiro-računu, deviznom ili drugom računu pripada ovršeniku, sud je donio pobijano rješenje.

Iz spisa proizlazi da je u parničnom predmetu prvostupanjskog suda poslovni broj P-1904/2001 sud rješenjem od 12. prosinca 2001. godine pozvao tužitelja (ovdje ovršenika) na uplatu iznosa od 33.068,00 kn na ime osiguranja parničnih troškova i to na prolazni depozit suda broj 33800-697-1284 kod Riječke banke d.d. Pravomoćnom presudom od 15. listopada 2002. godine prvostupanjski je sud odbio tužbeni zahtjev i naložio tužitelju (ovdje ovršeniku) da prvotuženiku (ovdje ovrhovoditelju) naknadi trošak parničnog postupka u iznosu od 20.286,00 kn. Na temelju navedene ovršne isprave ovrhovoditelj je podnio prijedlog za ovrhu na novčanim sredstvima ovršenika u iznosu od 2.831,48 GBP koja se nalaze na prolaznom deviznom računu prvostupanjskog suda.

Pravilno je i zakonito prvostupanjski sud pobijanim rješenjem odbacio prijedlog za ovrhu kao nedopušten, dajući pritom valjane razloge koje prihvaća i ovaj drugostupanjski sud**.** Naime, prolazni devizni račun prvostupanjskog suda odnosno sudski depozit nije predmet na kojem je u smislu odredaba OZ-a dopušteno provoditi ovrhu odnosno prisilnu naplatu radi namirenja tražbine ovrhovoditelja, neovisno o tome što se tražbina ovrhovoditelja odnosi na pravomoćno dosuđene troškove parničnog postupka, za osiguranje kojih je ovršenik u parničnom postupku uplatio određeni novčani iznos po rješenju suda.

Ovrhovoditelj svoju tražbinu koja se odnosi na troškove parničnog postupka može ostvariti isključivo u parničnom postupku prvostupanjskog suda poslovni broj P-1904/2001 podnošenjem zahtjeva za isplatu dosuđenog iznosa troškova postupka iz iznosa koji je tužitelj (ovdje ovršenik) uplatio na ime osiguranja parničnih troškova.

VTSRH, Pž-3132/06 od 29. svibnja 2006. *(TS Rijeka Ovr-72/06 od 27. ožujka 2006.)*

165.

OVRŠNI POSTUPAK – NAPLATA TEMELJEM ZADUŽNICE

Ovršni zakon (Narodne novine broj 57/96, 29/99, 173/03 i 88/05)

Članak 183. stavak 7.

Ako je ovršenik kao dužnik ispravom na kojoj je javno ovjerovljen njegov potpis dao suglasnost da se zaplijene svi računi koje ima kod banaka te da se novac s tih računa isplaćuje ovrhovoditelju, ta isprava ima snagu ovršne isprave te temeljem nje ovrhovoditelj može tražiti ovrhu na drugim predmetima ovrhe. Za određivanje ovrhe na drugim predmetima ovrhe nije uvjet da se naplata po računu ovršenika prethodno nije mogla provesti.

Prema obrazloženju sud navodi da je prijedlog nedopušten. Po ocjeni suda prvog stupnja ovrhu na temelju Suglasnosti o zapljeni računa kao ovršne isprave, sukladno čl. 183. st. 7. Ovršnog zakona vjerovnik (ovrhovoditelj) može tražiti na drugim predmetima ovrhe tek nakon što se naplata na računu nije mogla provesti. Stoga sud ovršni prijedlog nalazi nedopuštenim. (…)

Prema odredbi članka 183. stavak 7. Ovršnog zakona zadužnica, na kojoj je dužnik kod javnog bilježnika dao suglasnost vjerovniku da mu se mogu zaplijeniti svi računi kod banaka radi naplate vjerovnikove tražbine, ima svojstvo ovršne isprave na temelju koje se može tražiti ovrha protiv dužnika na drugim predmetima ovrhe. Dakle, prema citiranom zakonskom propisu vjerovnik – ovrhovoditelj ima u konkretnom slučaju zadužnicu koja ima svojstvo pravomoćnog rješenja o ovrsi kojim se zapljenjuje tražbina po računu i prenosi na ovrhovoditelja radi naplate. Osim toga, ovrhovoditelj ima mogućnost tražiti naplatu protiv dužnika, tražiti ovrhu, na drugim predmetima ovrhe, konkretno na pokretninama ovršenika.

Prvostupanjski sud neosnovano tvrdi da je ovrhovoditelj mogao tražiti ovrhu na pokretninama tek nakon što se naplata na žiro-računu nije mogla provesti, jer to u zakonu nije propisano, a sud je dužan suditi po zakonu.

VTSRH, Pž-3407/06 od 13. lipnja 2006. *(TS Bjelovar Ovr-543/06 od 11. svibnja 2006.)*

166.

OVRŠNI POSTUPAK – BJANKO ZADUŽNICA

Ovršni zakon (Narodne novine broj 57/96, 29/99, 173/03 i 88/05)

Članak 183a.

Ako je dužnik vjerovniku izdao bjanko zadužnicu, vjerovnik može u nju naknadno upisati iznos tražbine. Ukoliko on to učini i ispuni preostali dio bjanko zadužnice (osim potpisa dužnika koji mora biti javno ovjeren), ta zadužnica ima svojstvo ovršne isprave temeljem koje sud može odrediti ovrhu.

Napomena: Pravilnikom o obliku i sadržaju bjanko zadužnice (Narodne novine broj 136/05) propisano je da vjerovnik, osim iznosa tražbine, naknadno određuje i dan od kojeg teče zatezna kamata (članak 4. stavak 1. točka 3. Pravilnika).

U konkretnom predmetu uz prijedlog za ovrhu ovrhovoditelj je dostavio bjanko zadužnicu koju je izdao ovršenik i na kojoj je njegov potpis ovjerovljen po javnom bilježniku N. Š. iz Opatije, pod poslovnim brojem OV-2854/05, čime je dao suglasnost da se radi naplate tražbine zaplijene svi njegovi računi kod svih pravnih osoba koje obavljaju poslove platnoga prometa, te da se novčana sredstva s tih računa isplate vjerovniku, ovdje ovrhovoditelju. Iz priložene zadužnice razvidno je da je tražbina čija se naplata traži upisana u iznosu od 23.572,07 kn sa pripadajućim zakonskim zateznim kamatama od dospijeća tražbine.

Ovršenik zapravo ne osporava činjenicu da je izdao zadužnicu te da nije podmirio svoje obaveze prema ovrhovoditelju, ali tvrdi da se mogao upisati bilo koji iznos do 50.000,00 kn, obzirom je zadužnica izdana bez točnog iznosa.

Odredbom članka 183. stavak 1. OZ-a reguliran je način zapljene računa na temelju zadužnice, te je određeno da se zadužnica izdaje u jednom primjerku i da **ima učinak pravomoćnog rješenja o ovrsi** kojim se zapljenjuje tražbina po računu i prenosi na ovrhovoditelja radi naplate. Točkom 6. istog članka određeno je da vjerovnik može od banke zahtijevati da mu vrati ispravu iz stavka 1. ovog članka, ako njegova tražbina nije u cijelosti namirena. U tom će slučaju pravna osoba koja obavlja poslove platnog prometa naznačiti na toj ispravi s kojeg računa je naplaćen koji iznos troškova, kamata i glavnice. Ako je vjerovnik u cijelosti namirio svoju tražbinu prema ispravi iz stavka 1. i 2. ovog članka, pravna osoba koja obavlja poslove platnog prometa obavijestit će o tome dužnika ili jamca platca i na njegov mu je zahtjev predati. Prema stavku 7. istog članka, isprave iz stavka 1. ovog članka imaju

svojstvo ovršnih isprava na temelju kojih se može tražiti ovrha protiv dužnika ili jamaca plataca na drugim predmetima ovrhe.

Odredbom čl. 183.a Ovršnog zakona ("Narodne novine" br. 57/96, 29/99, 42/02, 173/03, 194/03, 151/04 i 88/05, dalje: OZ) regulirana je zapljena računa na temelju bjanko zadužnice pa je stavkom 1. ovog članka propisano da dužnik može ispravom na kojoj je javno ovjerovljen njegov potpis dati suglasnost da se radi naplate tražbine čiji će iznos biti **naknadno upisan u ispravi zaplijene svi njegovi računi kod banaka.**

Prema odredbi čl. 183.a stavak 3. OZ-a, odredbe članka 183. stavka 2., te 4. do 8. ovoga Zakona primjenjuju se na odgovarajući način i na bjanko zadužnicu.

Uvidom u bjanko zadužnicu utvrđeno je da na istoj nema naznake pravne osobe koja za dužnika obavlja poslove platnog prometa da je bilo naplate po zadužnici. Zbog navedenog ovrhovoditelj ima pravo zahtijevati ovrhu protiv ovršenika na drugim predmetima ovrhe. Zbog navedenog zakonito je postupio prvostupanjski sud kada je donio rješenje o ovrsi na temelju zadužnice, a žalbeni navodi ovršenika ukazuju se neosnovanima.

VTSRH, Pž-2974/06 od 9. lipnja 2006. *(TS Karlovac Ovr-36/06 od 24. ožujka 2006.)*

167.

OVRŠNI POSTUPAK – NAZNAKA RAČUNA U PRIJEDLOGU ZA OVRHU

Ovršni zakon (Narodne novine broj 57/96, 29/99, 173/03 i 88/05)

Članak 207.

Ovrhovoditelj mora u svom prijedlogu za ovrhu na novčanoj tražbini pravne osobe po računu kod banke zatražiti da se ovrha provede po svim ovršenikovim kunskim i deviznim računima kod svih banaka kod kojih ovršenik ima račune.

Prijedlog za ovrhu nije uredan ako je ovrhovoditelj naznačio samo broj i banku kod koje ovršenik ima otvoren glavni račun, a ne sadržava i naznaku da će se ovrha provesti i po svim drugim ovršenikovim računima kod svih banaka kod kojih ovršenik ima otvorene račune.

Prema odredbi članka 207. stavak 1. Ovršnog zakona, radi provedbe ovrhe na novčanoj tražbini pravne osobe po računu kod banke, ovrhovoditelj je dužan u prijedlogu za ovrhu zatražiti da se ovrha provede na novčanim

tražbinama po svim ovršenikovim kunskim i deviznim računima kod svih banaka kod kojih ovršenik ima račune, uz naznaku broja i banke kod koje je otvoren račun za plaćanje zakonskih obveza i javnih prihoda, za naplatu vrijednosnih papira i instrumenata plaćanja te naloga s naslova ovrhe sudskih odluka i drugih ovršnih isprava (glavni račun).

Slijedom toga, neovisno o tome koliko i koje račune ovršenik ima, ovrhovoditelj u prijedlogu za ovrhu mora zatražiti provođenje ovrhe na novčanim tražbinama po svim ovršenkovim kunskim i deviznim računima i naznačiti broj i banku kod koje je otvoren glavni račun ovršenika. Ovo iz razloga što će, u smislu odredbe članka 207. stavak 2. Ovršnog zakona, banka koja je zaprimila rješenje o ovrsi, ako je glavni ovršenikov račun zatvoren, utvrditi broj novog glavnog ovršenikovog računa i dostaviti rješenje o ovrsi banci koja vodi taj račun.

Budući da u predmetnom prijedlogu za ovrhu ovrhovoditelj nije, sukladno izričitoj odredbi članka 207. stavak 1. Ovršnog zakona, zatražio ovrhu na novčanim tražbinama po svim ovršenikovim kunskim i deviznim računima, već je naznačio samo ovršenikov račun koji se vodi kod Hypo Alpe Adria Bank d.d. Zagreb te zatražio provođenje ovrhe na tom računu, pravilno je zaključio prvostupanjski sud kako prijedlog za ovrhu ne sadrži sve podatke propisane odredbom članka 207. stavak 1. u svezi s odredbom članka 35. stavak 1. Ovršnog zakona pa je pravilno postupio odbacivši podneseni prijedlog, primjenom odredbe članka 35. stavak 3. Ovršnog zakona.

VTSRH, Pž-1175/06 od 29. ožujka 2006. *(TS Rijeka Ovrv-4410/05 od 15. prosinca 2005.)*

168.

OVRŠNI POSTUPAK – MJESNA NADLEŽNOST PREMA SJEDIŠTU JAVNOG BILJEŽNIKA

Ovršni zakon (Narodne novine broj 57/96, 29/99, 173/03 i 88/05)

Članak 252j.

Za postupanje u ovršnom predmetu u kojem je prijedlog za ovrhu prethodno podnesen javnom bilježniku odnosno u kojem je javni bilježnik donio rješenje o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave, mjesno je nadležan trgovački sud na čijem se području nalazi sjedište tog javnog bilježnika.

Iz spisa proizlazi da je javni bilježnik B. G. iz Našica donio rješenje o ovrsi broj Ovrv-11/06 dana 17. veljače 2006. godine. Povodom izjavljenog prigovora ovršenika, javni bilježnik je dopisom broj Ovrv-11/06-2 od 13. travnja 2006. godine dostavio sporni ovršni predmet Trgovačkom sudu u Osijeku na daljnje postu-

panje. Iz spisa je vidljivo da je prvostupanjski sud se oglasio mjesno nenadležnim, te ustupio predmet Trgovačkom sudu u Varaždinu kao stvarno i mjesno nadležnom, a pozivom na odredbu čl. 54. st. 2. i 8. Ovršnog zakona.

Međutim, kako je kazano, sud prvoga stupnja je pogrešno primijenio, odnosno nije primijenio odredbe čl. 252e. i čl. 252 j. OZ-a.

Prema čl. 252e. st. 3. OZ-a, javni bilježnik kojem je podnesen pravodoban i dopušten prigovor protiv rješenja koje je izdao proslijediti će spis radi provedbe postupka u povodu prigovora nadležnom sudu (čl. 252j.) koji će u povodu takva prigovora donijeti odluke iz čl. 53. i 54. ovoga Zakona.

Prema čl. 252j. st. 1. OZ-a, u slučajevima iz čl. 252e. st. 2. i 3. toga Zakona, stvarno je nadležan općinski sud na čijem je području sjedište javnog bilježnika kojem je podnesen prijedlog za ovrhu na temelju vjerodostojne isprave ili koji je donio rješenje o ovrsi na temelju takve isprave. Prema čl. 252j. st. 2. OZ-a, iznimno od odredbe stavka 1. ovoga članka, stvarno je nadležan trgovački sud na čijem se području nalazi sjedište javnog bilježnika kojem je podnesen prijedlog za ovrhu, odnosno koji je donio rješenje o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave, ako je određivanje ovrhe zatraženo ili ako je ovrha određena u sporovima iz stvarne nadležnosti trgovačkih sudova u parničnom postupku.

Imajući u vidu citirane odredbe Ovršnog zakona, ocjena je ovoga suda, da je u ovom predmetu nadležan sud sjedišta javnog bilježnika koji je donio rješenje o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave, s obzirom je ovrha određena u sporu iz stvarne nadležnosti trgovačkih sudova u parničnom postupka.

VTSRH, Pž-3446/06 od 5. lipnja 2006. *(TS Osijek Ovrv-353/06 od 16. svibnja 2006.)*

169.

OVRŠNI POSTUPAK – FIDUCIJARNO VLASNIŠTVO NEKRETNINE

Ovršni zakon (Narodne novine broj 57/96, 29/99, 173/03 i 88/05)

Članak 277. stavak 7.

Fiducijar može postati punopravni vlasnik nekretnine samo ako fiducijant u potpunosti i u roku ne ispuni tražbinu osiguranu sudskim ili javnobilježničkim prijenosom vlasništva na fiducijantovoj nekretnini i ako se provede postupak propisan Ovršnim zakonom. Obje pretpostavke moraju se (kumulativno) ispuniti.

Pravilno navodi tužitelj u žalbi da je prvostupanjski sud u obrazloženju pobijane presude dao proturječne razloge o prigovoru tuženika o nedopuštenosti tužbe, prvotno navodeći da je za izlučno pravo bitno da predmet tog prava ne spada u dužnikovu imovinu koja čini stečajnu masu, jer iz rješenja Općinskog suda u Opatiji (na listu 23 spisa) proizlazi da je pravo vlasništva tuženika upisano u javnoj knjizi, pa je neosnovan prigovor tuženika, a potom dalje u obrazloženju navodi da iz spisa proizlazi da predmet izlučnog prava spada u dužnikovu imovinu. Pritom se napominje da iz rješenja Općinskog suda u Opatiji (na listu 23 spisa), na koje se poziva prvostupanjski sud proizlazi da je istim uknjižen prijenos prava vlasništva na nekretninama tužitelja za korist tuženika, uz zabilježbu da je prijenos obavljen radi osiguranja novčane tražbine. Navedena isprava ne predstavlja dokaz da je u javnoj knjizi upisano (punopravno) pravo vlasništva tuženika na predmetnim nekretninama.

Osim toga, obzirom je među strankama sporna činjenica da li je tužitelj u cijelosti ispunio svoju obvezu po Ugovoru broj 520476-3 o kratkoročnom kreditu za obrtna sredstva, po ocjeni ovog suda nije jasno zašto prvostupanjski sud nije proveo financijsko vještačenje koje je predložio tužitelj, obzirom iz isprava na listu 47 do 59 spisa proizlazi da je tužitelj platio tuženiku ukupan iznos od 1.333.011,97 kn (s time da nisu vidljivi datumi izvršenih plaćanja).

Naime, navedena sporna činjenica je odlučna za razrješavanje ovog spora, od koje ovisi utvrđenje da li je tuženik na zakonit način stekao punopravno pravo vlasništva nad nekretninama tužitelja u provedenom postupku sukladno odredbi članka 277. Ovršnog zakona, odnosno da li je osnovan zahtjev tužitelja da brisanjem neistinite, nevaljane uknjižbe i uspostavu prijašnjeg zemljišno knjižnog stanja (brisovna tužba u smislu odredbe članka 129. Zakona o zemljišnim knjigama).

Sukladno odredbi članka 250. ZPP-a sud izvodi dokaz vještačenjem kada je radi utvrđivanja ili razjašnjenja kakve činjenice potrebno stručno znanje kojim sud ne raspolaže. Obzirom iz obrazloženja pobijane presude proizlazi da je prvostupanjski sud odlučne činjenice utvrdio uvidom samo u isprave koje je tijekom postupka dostavio tuženik (tuženikovu listu prometa po kreditu, tuženikov obračun kamata, obavijest tuženika o načinu zaduženja i tuženikov izvadak iz poslovnih knjiga), prihvaćajući ih u potpunosti, ocjena je ovog suda da je prvostupanjski sud, obzirom na spornu činjenicu da li je tužitelj u cijelosti ispunio svoju obvezu po Ugovoru, bez provedenog financijskog vještačenja nepotpuno utvrdio činjenično stanje.

Neosnovano tužitelj smatra da je ugovorena tražbina izražena u stranoj valuti, obzirom su predmetni pravni posao stranke ugovorile u domaćoj valuti odnosno u iznosu od 1.000.000,00 kn, što iznosi protuvrijednost DEM 275.262,19 po srednjem tečaju NBH s tim da se glavnica revalozira za indeks

porasta srednjeg tečaja DEM po važećoj listi NBH za razdoblje od isplate kredita do njegove otplate. Dakle, stranke su ugovorile tzv. valutnu klauzulu u smislu odredbe članka 395. ZOO-a, odnosno ugovorile su da se vrijednost ugovorene obveze u valuti Republike Hrvatske izračuna na temelju tečaja valute Republike Hrvatske u odnosu prema stranoj valuti (ranije DEM). Prema tome, osnovano tužitelj tvrdi da tuženiku pripadaju zatezne kamate po stopi koju banka u mjestu ispunjenja obveze plaća na devizne štedne uloge po viđenju.

Nadalje, obzirom spisu ne prileži niti jedan dokaz o kamatnim stopama koje su davale druge poslovne banke te godine u Republici Hrvatskoj, nije jasno utvrđenje prvostupanjskog suda da ugovorena kamatna stopa ne odudara od kamatnih stopa koje su davale druge poslovne banke te godine u Republici Hrvatskoj. Obzirom u vrijeme sklapanja predmetnog ugovora nije bio donesen poseban zakon u pogledu najviše ugovorene kamatne stope iz članka 399. stavak 2. ZOO-a, u konkretnom slučaju sud je trebao utvrditi kolika je u vrijeme sklapanja ugovora bila uobičajena ugovorna kamatna stopa poslovnih banaka kod davanja novčanih kredita, a što sud nije učinio.

U tom smislu, i utvrđenje prvostupanjskog suda o opće poznatoj situaciji u poslovanju banaka u to vrijeme kad je kamatna stopa mjesečno bila i viša od 2 % a da bi kamatna stopa od 3 do 5 % mjesečno eventualno bila zelenaška, proturječna je ispravama u spisu. Naime, iz obračuna ugovorenih kamata do 2. srpnja 1999. godine (do otkaza ugovora o kreditu - ????) (list 15 spisa) proizlazi da je tuženik u razdoblju od 2. srpnja 1999. godine do 30. rujna 1999. godine obračun vršio po stopi od 3,4 % mjesečno.

VTSRH, Pž-2270/02 od 29. kolovoza 2006. *(TS Zagreb P-5794/00 od 6. veljače 2002.)*

170.

OVRŠNI POSTUPAK – PRETHODNA MJERA; VJEROJATNA OPASNOST OD NEMOGUĆNOSTI NAMIRENJA

Ovršni zakon (Narodne novine broj 57/96, 29/99, 173/03 i 88/05)

Članak 284.

Vjerojatna opasnost od nemogućnosti namirenja tražbine predlagatelja osiguranja postoji ako je jedini član društva protivnika osiguranja prestao postojati.

Prvostupanjski sud je pravilno utvrdio da je presuda Trgovačkog suda u Bjelovaru br. P-666/05 od 5. travnja 2006. godine, protiv koje je protivnik osi-

guranja izjavio žalbu, dokaz o postojanju novčane tražbine predlagatelja osiguranja na temelju odluke suda koja nije postala ovršna.

Pravilno je prvostupanjski sud ocijenio da vjerojatnost postojanja opasnosti, da bi se bez osiguranja prethodnom mjerom onemogućilo i znatno otežalo ostvarenje tražbine predlagatelja osiguranja, proizlazi iz činjenice da protivnik osiguranja nema člana društva. Okolnost da društvo s ograničenom odgovornošću nema člana društva utječe na mogućnost urednog poslovanja toga društva već iz činjenice što prema odredbi čl. 423. st. 2. Zakona o trgovačkim društvima („Narodne novine“ broj 111/93, 34/99, 121/99, 52/00 i 118/03 – dalje u tekstu: ZTD), članovi društva svojom odlukom imenuju upravu društva. Za slučaj isteka mandata sadašnjoj upravi društva, društvo protivnika osiguranja neće moći uredno poslovati bez valjano imenovane uprave, koja vodi poslove društva, jer ne postoji član društva koji bi upravu imenovao. Iz spisa proizlazi da je član društva protivnika osiguranja, društvo M. d.o.o. prestalo postojati zbog brisanja iz registra nakon provođenja sumarnog eliminacijskog stečajnog postupka. Iz toga se dade zaključiti da u tom stečajnom postupku stečajni dužnik nije prikazao svu svoju imovinu odnosno nije prikazao udio u društvu protivnika osiguranja. Kako iz priloženih izvadaka iz sudskog registra proizlazi da je ista osoba član uprave protivnika osiguranja te član uprave društva M. d.o.o., koje je prestalo postojati, može se zaključiti da se radi o dispoziciji člana uprave obaju društava koja je usmjerena protiv vjerovnika društva predlagatelja osiguranja i koja čini vjerojatnom nemogućnost naplate potraživanja vjerovnika protivnika osiguranja, između ostalog imajući u vidu odredbu čl. 10. st. 3. i 4. ZTD-a, prema kojoj u određenim okolnostima za obveze društva odgovaraju i članovi društva. Kako društvo protivnika osiguranja nema člana to predlagatelj osiguranja kao vjerovnik nema niti tu zakonsku mogućnost dodatnog osiguranja namirenja svoje tražbine, što potvrđuje pravilnost zaključka prvostupanjskog suda da je postojanje barem jednog člana društva sama bit postojanja trgovačkog društva, a da nepostojanje člana društva čini vjerojatnom opasnost od nemogućnosti namirenja predlagatelja osiguranja. Stoga nisu osnovani žalbeni navodi protivnika osiguranja da je status člana društva protivnika osiguranja irelevantan za procjenu postojanja navedene pretpostavke za određivanje prethodne mjere.

VTSRH, Pž-4564/06 od 5. rujna 2006. *(TS Bjelovar Ovr-495/06 od 12. svibnja 2006.)*

171.

OVRŠNI POSTUPAK – PRIVREMENA MJERA

Ovršni zakon (Narodne novine broj 57/96, 29/99, 173/03 i 88/05)

Članak 296. i 298.

Predlagatelj osiguranja može podnijeti prijedlog za osiguranje samo ako ima tražbinu prema protivniku osiguranja. Traženje raskida ugovora nije tražbina koja se može osigurati privremenom mjerom.

Pobijanim rješenjem odbijen je prijedlog tužitelja – predlagatelja osiguranja za određivanje privremene mjere radi osiguranja nenovčane tražbine predlagatelja osiguranja i to zabranom otuđenja i opterećenja poslovnog udjela koji je predmet Ugovora o kupoprodaji između tužitelja i tuženika, a kojim ugovorom je tužitelj prodao tuženiku svoj 100%-tni udio u društvu E. O. d.o.o. iz Zagreba. Prema obrazloženju rješenja sud je tako odlučio jer je utvrdio da nisu ispunjeni uvjeti za određivanje privremene mjere propisani odredbom čl. 296. i 298. Ovršnog zakona („Narodne novine“, broj 57/96 i 29/99), odnosno da tužitelj prema tuženiku, postavljajući tužbeni zahtjev na utvrđenje da je Ugovor o kupoprodaji raskinut, ne ističe niti novčanu, niti nenovčanu tražbinu. Također nisu ispunjeni niti uvjeti predviđeni odredbom čl. 299. st. 2. OZ-a prema kojima je moguće odrediti privremenu mjeru ako je to nužno radi sprečavanja nastanka nenadoknadive štete, nasilja ili ako je iz drugih važnih razloga to potrebno radi osiguranja pravnog reda, u kojemu slučaju sud može odrediti mjeru kojom će privremeno urediti sporni odnos među strankama. (…)

Suprotno žalbenim navodima, ovaj sud smatra da istaknuti tužbeni zahtjev na utvrđenje raskida ugovora o kupoprodaji poslovnog udjela predstavlja deklaratorni tužbeni zahtjev. Kako tužitelj – predlagatelj osiguranja nije niti u tužbi a niti u prijedlogu za osiguranje istakao niti novčanu, niti nenovčanu tražbinu to je pravilno prvostupanjski sud odbio prijedlog za osiguranje jer nisu ispunjene pretpostavke za određivanje privremene mjere radi osiguranja bilo novčane, bilo nenovčane tražbine predviđene odredbom čl. 296. i 298. Ovršnog zakona, a niti pretpostavke iz članka 299. st. 2. Ovršnog zakona.

Ovaj sud je zaprimio obavijest prvostupanjskog suda od 25. ožujka 2004. g. o činjenici povlačenja tužbe u ovoj pravnoj stvari, o čemu je prvostupanjski sud donio rješenje br. XI P-1037/2003 od 24. ožujka 2004. g., što ne utječe na odlučivanje o žalbi protiv rješenja o osiguranju, obzirom da je po prijedlogu za osiguranje sadržanom u tužbi započeo postupak osiguranja privremenom mjerom kojeg stranke mogu suprotno odredbi čl. 293. st. 1. Ovršnog zakona pokrenuti prije pokretanja sudskog postupka, tijekom sudskog po-

stupka ili nakon završetka tog postupka sve dok ovrha ne bude provedena. Stoga je primjenom odredbe čl. 19. Ovršnog zakona u svezi sa čl. 380. točka 2. Zakona o parničnom postupku riješeno kao u izreci rješenja.

VTSRH, Pž-4630/03 od 6. lipnja 2006. *(TS Rijeka P-1037/03 od 22. svibnja 2003.)*

172.

OVRŠNI POSTUPAK – PRETPOSTAVKA ZA ODREĐIVANJE PRIVREMENE MJERE

Ovršni zakon (Narodne novine broj 57/96, 29/99, 173/03 i 88/05)

Članak 296.

Privremena mjera ne može se odrediti ako predlagatelj osiguranja ima ovršnu ispravu na temelju koje može tražiti ovrhu, a predložena mjera ne bi pridonijela većem stupnju ostvarenja tražbine od onoga koji se može ostvariti prijedlogom za ovrhu.

Sud je pravilno našao da nisu ispunjene zakonske pretpostavke za predloženu privremenu mjeru. Ako odredbama Pomorskog zakonika o ovrsi i osiguranju na brodu i teretu nije drugačije određeno, na osiguranje se na odgovarajući način primjenjuju odredbe Ovršnog zakona i opća prava osiguranja, izuzev odredaba koje se odnose na osiguranje prijenosom vlasništva ili drugog prava. Na ovrhu na brodu radi naplate novčane tražbine na odgovarajući će se način osobito primjenjivati odredbe Ovršnog zakona o ovrsi na nekretnini radi naplate novčanih tražbina, a na ovrhu radi predaje broda – odredbe Ovršnog zakona o ovrsi radi predaje određene pokretnine. Prije pokretanja ili tijekom parničnoga, ovršnog ili upravnog postupka sud može, radi osiguranja novčane tražbine predlagatelja osiguranja, na prijedlog predlagatelja osiguranja, odrediti svaku mjeru kojom se postiže svrha takva osiguranja, a osobito zabranu otuđenja ili drugog raspolaganja brodom, čuvanje broda i zaustavljanje broda, uz uvjete utvrđene Ovršnim zakonom, ako odredbama ovoga Pomorskog zakonika nije drugačije predviđeno. Privremeno zaustavljanje broda može se odrediti samo za pomorske tražbine nabrojene u čl. 953. st. 1. PZ, a pored slučajeva navedenih u toj odredbi privremeno zaustavljanje broda može se odrediti i radi ostvarenja pomorskog privilegija ili hipoteke na brodu ili hipoteci sličnih sredstava osiguranja. Nema, dakle, sumnje da je dopušteno osiguranje novčanih tražbina privremenom mjerom i kada su ispunjeni uvjeti za ovrhu, pa čak i tijekom ovršnog postupka, ali pod pretpostavkom da je mjera nužna kao sredstvo osiguranja

koje treba zamrznuti postojeće stanje stvari dok se ovršnim radnjama ne postigne ostvarenje novčane tražbine naplatom.

Okolnosti u ovom postupku osiguranja ne ukazuju na nužnost privremene mjere, pa prema sadržaju prijedloga za sada nisu ispunjene ni opće pretpostavke za osiguranje novčane tražbine uređene odredbom čl. 296. OZ. Privremena mjera radi osiguranja novčane tražbine može se odrediti ako su kumulativno ispunjene dvije pretpostavke: da je predlagatelj osiguranja učinio vjerojatnom tražbinu i opasnost da će bez takve mjere protivnik osiguranja spriječiti ili znatno otežati naplatu tražbine time što će svoju imovinu otuđiti, prikriti ili na drugi način njome raspolagati. Opasnost mora biti subjektivne prirode i ukazivati na radnje protivnika osiguranja usmjerene na osujećenje naplate tražbine.

Predlagatelj osiguranja temelji novčanu tražbinu na Ugovoru o namjenskom zajmu za kupnju jahte čije se zaustavljanje traži, koji ugovor je sačinjen pod brojem 06/2005 od 15. lipnja 2005. godine, solemniziran pred javnim bilježnikom V. P. u Rijeci pod brojem OU – 1553/2005. Protivnik osiguranja tim ugovorom je u korist predlagatelja osiguranja zasnovao založno pravo na jahti tipa Grand soleil 56, godina proizvodnje 2003., dužine trupa 16,90 m, s motorom Yanmar E2291, broj trupa IT-CDP56Q211303 za iznos cjelokupne tražbine iz ugovora. Založno pravo upisano je u registar Hrvatskog upisnika jahti pod brojem uloška 64-6 Lučke kapetanije Ploče za jahtu imena IVAN, a ugovor je solemnizacijom stekao svojstvo ovršnog javnobilježničkog akta. Jahta je u vlasništvu protivnika osiguranja, pa je na temelju takvih okolnosti sud našao da je predlagatelj osiguranja učinio vjerojatnom svoju novčanu tražbinu prema protivniku osiguranja, a mjera je dopuštena radi ostvarenja hipoteke na brodu, pa je ispunjena i pretpostavka vezana uz kvalitetu tražbine koja se osigurava. Unatoč tomu i ovaj sud nalazi da nisu ispunjene pretpostavke za predloženu privremenu mjeru. Privremene mjere su mjere osiguranja i njihova je svrha privremeno zamrznuti postojeće stanje ili urediti odnose sa svrhom da se u postupku ovrhe može ostvariti tražbina koja se osigurava. Sud će odrediti predloženu mjeru ako još nisu ispunjeni uvjeti za ovrhu ili tijekom ovrhe ako se ista svrha ne može postići ovršnim radnjama. Nema mjesta privremenoj mjeri u situaciji kada predlagatelj osiguranja ima ovršnu ispravu o tražbini na temelju koje može tražiti ovrhu prodajom broda u postupku u kojemu se već rješenjem o ovrsi određuje zaustavljanje i zabrana isplovljenja broda. Sud je dužan voditi računa prvenstveno o nužnosti mjere, a privremena mjera u ovom slučaju prema navedenim okolnostima nije nužna i predstavljala bi nepotrebno povećanje troškova postupka koji bi u konačnici teretili dužnika, a ne bi pridonijeli učinkovitosti naplate tražbine u većem stupnju nego što tu učinkovitost vjerovnik može ostvariti prijedlogom za ovrhu.

Osim navedenog sud je pravilno našao i da predlagatelj osiguranja nije učinio vjerojatnom opasnost subjektivne naravi da bi protivnik osiguranja

bez predložene mjere mogao poduzeti radnje koje bi osujetile ili znatno otežale naplatu tražbine. Nuđenje jahte u čarter predstavlja uobičajeno gospodarsko iskorištavanje jahte i nije takva okolnost koja bi ukazivala niti na objektivnu opasnost za ostvarenje tražbine niti na subjektivnu opasnost da bi protivnik osiguranja bez predložene mjere mogao poduzeti radnje koje bi osujetile ili znatno otežale naplatu tražbine.

Također ni okolnost da je jahta registrirana za plovidbu Jadranskim morem izvan teritorijalnih voda Republike Hrvatske nije sama po sebi dovoljna za zaključak da bi sud u takvim okolnostima generalno pretpostavljao postojanje vjerojatnosti da će protivnik osiguranja isplovljenjem izvan ingerencije suda Republike Hrvatske osujetiti naplatu tražbine prodajom jahte. Da je zakonodavac htio uvesti zakonsku presumpciju opasnosti osujećenja naplate novčane tražbine prodajom broda u pogledu svakog broda ili jahte registrirane za međunarodnu plovidbu, tada bi takva presumpcija bila jasno određena u zakonu. S obzirom na to da nema generalne odredbe sud u svakom pojedinom slučaju cijeni postoji li opasnost „bijega“ jahte, cijeneći prvenstveno ponašanje vlasnika broda usmjereno na sprječavanje ili osujećenje naplate bilo neprimjerenim korištenjem predmeta osiguranja i ovrhe ili bijegom izvan jurisdikcije hrvatskih sudova. Za sada nema mjesta zaključku o postojanju subjektivne opasnosti onemogućavanja ili osujećenja ostvarenja tražbine prema podacima koje je o ponašanju protivnika osiguranja dao sam predlagatelj osiguranja.

VTSRH, Pž-2273/06 od 12. svibnja 2006. *(TS Split R1-39/06 od 21. ožujka 2006.)*

173.

OVRŠNI POSTUPAK – PRIVREMENA MJERA ZAUSTAVLJANJA BRODA

Pomorski zakonik (Narodne novine broj 181/04)

Članak 951.

Sud može odrediti privremenu mjeru zaustavljanja broda ako je protivnik osiguranja vlasnik broda te ujedno osobni ili založni dužnik prema predlagatelju osiguranja i to u vezi s tražbinom čije se osiguranje ili ostvarenje traži.

Prije pokretanja ili tijekom parničnog, ovršnog ili upravnog postupka sud može, radi osiguranja novčane tražbine predlagatelja osiguranja, na prijedlog predlagatelja osiguranja, odrediti svaku mjeru kojom se postiže svrha

takvog osiguranja, a među ostalim i mjeru zaustavljanja i čuvanja broda (čl. 951. ZPP). Mjera zaustavljanja broda može se odrediti za takozvane pomorske tražbine iz čl. 953. PZ, u koje spadaju i tražbine nastale radi opskrbe broda čije se zaustavljanje traži radi njegova održavanja i iskorištavanja te također i tražbine koje učini zapovjednik broda, krcatelj, naručitelj ili agent za račun broda odnosno vlasnika broda ili brodara, a u svezi s brodom (čl. 953. PZ). Ako se zaustavljanje broda traži radi ostvarenja privilegija, brod može biti zaustavljen dok traje privilegij, bez obzira je li u vrijeme podnošenja prijedloga osobni dužnik bio i vlasnik broda. U svakom slučaju moraju dodatno biti ispunjene i pretpostavke za osiguranje novčane tražbine propisane odredbama Ovršnog zakona.

Navedena pravila mogu se u bitnomu svesti na sljedeće: protivnik osiguranja mora biti vlasnik broda te ujedno, bilo osobni bilo založni, dužnik prema predlagatelju osiguranja i to upravo u vezi s tražbinom čije se osiguranje ili ostvarenje traži.

Nije sporno da je protivnik osiguranja IONIAN CRUISE LINES S.A. vlasnik broda EMERALDA, ali on nije ni osobni ni založni dužnik prema predlagatelju osiguranja za tražbinu čije se osiguranje traži, bez obzira što je isporuka robe izvršena za opskrbu broda EMERALDA. Prema navodima samog predlagatelja osiguranja ugovorna strana – naručitelj robe bilo je trgovačko društvo LIZARD SHIPPING Co. S.A, što je evidentno iz isprava priloženih uz prijedlog za osiguranje, u narudžbenici nije označeno da bi to društvo radilo kao agent protivnika osiguranja ili da bi protivnik osiguranja imao bilo kakvu obvezu iz ugovora o prodaji goriva. Ugovor koji je radi opskrbe broda kao kupac zaključila treća osoba ne može se smatrati izdatkom koji učini zapovjednik broda kako tvrdi predlagatelj osiguranja. Zapovjednik broda je doduše zastupnik brodara koji se među ostalim obvezama mora brinuti o opskrbi broda, ali za sada nema dokaza da bi zapovjednik broda EMERALDA, koristeći svoja zakonska ovlaštenja, naručio isporuku goriva putem dobavljača LIZARD SHIPPING Co. S.A. niti se po zakonu pretpostavlja da je svakom isporukom robe radi opskrbe broda brodar ili vlasnik broda postao osobni dužnik prema prodavatelju robe. Nije dokazano niti da bi protivnik osiguranja bio založni dužnik za obvezu kojega drugoga osobnog dužnika predmetne tražbine temeljem pomorskog privilegija kao zakonskog založnog prava na brodu.

S obzirom na to da privremena mjera služi osiguranju tražbine kako bi u slučaju uspjeha u sporu tražbina mogla biti ostvarena, a predlagatelj osiguranja nije učinio vjerojatnim tražbinu prema protivniku osiguranja, nisu ispunjene zakonske pretpostavke iz čl. 296. OZ za predloženu privremenu mjeru.

VTSRH, Pž-4981/06 od 22. rujna 2006. *(TS Split R1-123/06 od 10. kolovoza 2006.)*

174.

OVRŠNI POSTUPAK – PRIVREMENA MJERA RADI OSIGURANJA NOVČANE TRAŽBINE

Ovršni zakon (Narodne novine broj 57/96, 29/99, 173/03 i 88/05)

Članak 296.

Pretpostavke za određivanje privremene mjere radi osiguranja novčane tražbine su da je predlagatelj osiguranja učinio vjerojatnim postojanje svoje tražbine i da je učinio vjerojatnim postojanje opasnosti da će protivnik osiguranja bez određivanja takve mjere spriječiti ili znatno otežati naplatu tražbine predlagatelja osiguranja time što će svoju imovinu otuđiti, prikriti ili na drugi način njome raspolagati.

U obrazloženju rješenja navodi se da protivnik osiguranja duguje predlagatelju osiguranja temeljem vlastite mjenice od 06. rujna 1997. godine iznos od 8.140.627,72 kn što je sve utvrđeno u rješenju o ovrsi Trgovačkog suda u Splitu br. Ovrv-1637/2003, koji je nakon izjavljenog prigovora nastavljen kao parnični postupak pod posl.br. P-1531/2003.

Navodi da među strankama nije sporna činjenica da do dana odlučivanja o prijedlogu za određivanje privremene mjere predlagatelj osiguranja nije u zemljišnu knjigu upisao založno pravo na predmetnoj nekretnini protivnika osiguranja kako su se stranke dogovorile u Sudskom sporazumu pred Općinskim sudom u Splitu pod posl.br. I-376/94 od 25. ožujka 1994. godine, i to sve zbog činjenice što predmetni sporazum ne sadrži zemljišno knjižnu oznaku nekretnine koja je trebala biti predmet upisa založnog prava u korist predlagatelja osiguranja te što su podaci o površini te nekretnine nepotpuni. Obzirom na iznijeto sud utvrđuje da predlagatelj osiguranja u smislu odredbe članka 293 Ovršnog zakona ima pravni interes za pokretanje ovog postupka osiguranja. Sud zaključuje da je predlagatelj osiguranja do stupnja vjerojatnosti učinio vjerojatnim postojanje svoje tražbine prema protivniku osiguranja koja proizlazi iz sporne vlastite mjenice, a kako je na temelju izvatka iz zemljišne knjige Općinskog suda u Splitu od 16. prosinca 2005. godine utvrdio da je protivnik osiguranja u međuvremenu izvršio prodaju dijela nekretnine koja je trebala biti predmet založnog prava smatra da postoji opasnost da bi protivnik osiguranja mogao spriječiti ili znatno otežati naplatu novčane tražbine predlagatelja osiguranja koja proizlazi iz nepravomoćnog rješenja o ovrsi br. Ovrv-1637/2003 od 30. lipnja 2003. godine, čime su kumulativno ispunjene obje zakonske pretpostavke iz članka 296 stavak 1 Ovršnog zakona zbog čega je prijedlog za određivanje privremene mjere osnovan. (…)

U vezi osiguranja prijenosom vlasništva na nekretninama opisanih u čl. 7 Ugovora o kreditu br. 441/98 (list 66-69 spisa) koju presliku je protivnik osi-

guranja dostavio uz žalbu ističe se da iz navedenog Ugovora nije vidljiva vrijednost tih nekretnina niti je protivnik osiguranja naveo u žalbi, a nije dokazao niti da je navedeni prijenos proveden u zemljišnim knjigama; osiguranje založnim pravom temeljem Sporazuma stranaka pred Općinskim sudom u Splitu u predmetu I-376/94 od dana 25. ožujka 1994. godine i po ocjeni ovog suda nije dovoljno zbog činjenice što predmetni Sporazum ne sadrži zemljišno knjižnu oznaku nekretnine, a pljenidbeni popis također nije dovoljno osiguranje niti je protivnik osiguranja dokazao njegovo postojanje.

Osim toga, o pitanju da li je određeno potraživanje već dovoljno osigurano ne ovisi dopuštenost prijedloga za osiguranje privremenom mjerom, nego eventualno vjerojatnost postojanja opasnosti da će bez takve mjere protivnik osiguranja spriječiti ili znatno otežati naplatu tražbine time što će svoju imovinu otuđiti, prikriti ili na drugi način njome raspolagati, kao jedne od materijalnih pretpostavki propisanih odredbom članka 296. stavak 1. OZ-a o kojoj ovisi osnovanost prijedloga.

Kako se o novčanom potraživanju koje je predmet osiguranja u ovom postupku nesporno vodi sudski postupak pred Trgovačkim sudom u Splitu posl. br. P-1531/2003 pravilno je prvostupanjski sud utvrdio da u smislu odredbe 293. OZ-a predlagatelj osiguranja ima pravni interes za pokretanje ovog postupka osiguranja.

Okolnosti vezane za razloge izdavanja mjenice, tijek parničnog postupka koji se vodi pred Trgovačkim sudom u Splitu pod posl.br. P-1531/2003 u kojem protivnik osiguranja osporava osnovanost mjeničnog potraživanja predlagatelja osiguranja te nalazi i mišljenja sudskih vještaka iz tog postupka irelevantni su za ocjenu vjerojatnosti postojanja novčane tražbine koja je predmet osiguranja u ovom postupku. Naime, protivnik osiguranja ne spori da je dana 06. rujna 1997. godine izdao vlastitu bianco mjenicu koju je predao predlagatelju osiguranja uz Ugovor o kratkoročnom zajmu za obrtna sredstva br. 210-449/97 od 06. rujna 1997. godine. No kako je mjenična obveza samostalna i apstraktna u mjenici se ne označuje zbog čega se mjenični dužnik obvezuje pa se niti ne ispituje zbog čega je netko mjenicu potpisao. Mjenična obveza nastaje potpisom mjenice. Ona je stroga i mjenični dužnik može imatelju mjenice postaviti samo one prigovore koji se temelje na mjeničnom zakonu i one koje može postaviti osobno protiv određenog imatelja mjenice.

Stoga je prvostupanjski sud je pravilno utvrdio da postoji vjerojatnost potraživanja predlagatelja osiguranja prema protivniku osiguranja u iznosu 8.140.624,72 kn sa zakonskom zateznom kamatom budući da među strankama nije sporno da je protivnik osiguranja izdao vlastitu mjenicu dana 06. rujna 1997. godine prema kojoj protivnik osiguranja duguje navedeni iznos, čime je predlagatelj osiguranja učinio vjerojatnim svoje potraživanje u smislu odredbe 296. stavak 1. OZ-a. Kako nije sporna niti činjenica da je pro-

tivnik osiguranja prodao dio nekretnina koje su predmet privremene mjere i koje su, što je među strankama nesporno, predmet sporazuma stranaka od 25. ožujka 1994. godine u kojem su stranke ugovorile zasnivanje založnog prava upravo na tim nekretninama po ocjeni ovog suda predlagatelj osiguranja učinio je vjerojatnom i opasnost da će bez takve mjere protivnik osiguranja spriječiti ili znatno otežati naplatu tražbine time što će svoju imovinu otuđiti, prikriti ili na drugi način njome raspolagati sukladno odredbi članka 296. stavak 1. OZ-a, i to kako u objektivnom tako i u subjektivnom smislu.

Navod protivnika osiguranja iz žalbe, koji ne spori da je prodao poslovne prostore u nekretnini koja je predmet privremene mjere, kako bi podmirio „kako postojeći, tako i nepostojeći dug u korist predlagatelja osiguranja i to pod pritiskom tražbina predlagatelja osiguranja“, ide u prilog kako procjeni prvostupanjskog suda da je potraživanje predlagatelja osiguranja prema protivniku osiguranja vjerojatno tako i u prilog procjeni da je vjerojatna i opasnost da će bez takve mjere protivnik osiguranja spriječiti ili znatno otežati naplatu tražbine time što će svoju imovinu otuđiti, prikriti ili na drugi način njome raspolagati.

Iz činjenica utvrđenih u ovom postupku, i to prvenstveno iz činjenice da su stranke sudskim Sporazumom od 25. ožujka 1994. godine određeno potraživanje predlagatelja osiguranja prema protivniku osiguranja htjele osigurati založnim pravom na nekretninama koje su predmet privremene mjere u ovom postupku, te da je protivnik osiguranja dio tih nekretnina prodao u namjeri da vrati dug predlagatelju osiguranja ovaj sud zaključuje da je ispunjena i pretpostavka iz članka 296. stavak 2. OZ-a jer je predlagatelj osiguranja navođenjem ovih činjenica, koje protivnik osiguranja nije osporio učinio vjerojatnim da bi predloženom mjerom protivnik osiguranja pretrpio samo neznatnu štetu, a to imajući u vidu da je među strankama očito sporna samo visina potraživanja koje predlagatelj osiguranja ima prema protivniku osiguranja, a o čemu se već vodi parnični postupak pred Trgovačkim sudom u Splitu pod posl.br. P-1531/2003.

VTSRH, Pž-2534/06 od 21. rujna 2006. *(TS Split R1-4/06 od 17. ožujka 2006.)*

175.

OVRŠNI POSTUPAK – PRIVREMENA MJERA RADI OSIGURANJA NENOVČANE TRAŽBINE

Ovršni zakon (Narodne novine broj 57/96, 29/99, 173/03 i 88/05)

Članak 298.

U postupku radi osiguranja nenovčane tražbine određivanjem privremene mjere predlagatelj osiguranja mora učiniti vjerojatnom (a) svoju tražbinu i (b) opasnost da bi bez takve mjere protivnik osiguranja spriječio ili znatno otežao ostvarenje tražbine, ili da je mjera potrebna da bi se spriječilo nasilje ili nastanak nenadoknadive štete koja prijeti.

Obje pretpostavke moraju biti kumulativno ispunjene jer u protivnom nisu ispunjeni uvjeti za određivanjem privremene mjere. Sud u rješenju kojim određuje privremenu mjeru mora obrazložiti postojanje navedenih pretpostavki.

Naime uvidom u pobijano rješenje ovaj sud je utvrdio da su točni navodi žalitelja da je prvostupanjski sud u obrazloženju rješenja doslovno prepisao tekst tužbe i prijedloga za određivanje privremene mjere, a zatim je samo utvrdio da iz činjenica navedenih u tužbi i iz dokumentacije koja je priložena uz tužbu sud smatra da je tužitelj kao predlagatelj osiguranja učinio vjerojatnim postojanje svoje tražbine i opasnosti da bi bez predložene privremene mjere protivnici osiguranja spriječili ili znatno otežali ostvarenje tražbine, a sve u smislu odredbe članka 298. stavak 1. točka 1. OZ-a.

Sud je osim toga utvrdio činjenice da se predmetne nekretnine vodi kao pašnjak bez upisanih bilo kakvih objekata na tom zemljištu, da je nakon provedene provedbe tužitelj upisan kao vlasnik ovih nekretnina te da su nakon toga iste nekretnine prodane prvotuženiku, da ih je nakon toga prvotuženik prodao drugotuženiku, a ovaj trećetuženiku, i to da se navedenim kupoprodajama prodavalo samo zemljište iako se radi o građevinskom zemljištu na kojem su izgrađeni građevinski objekti koji imaju namjenu za korištenje od strane zaposlenika tužitelja, kao činjenice koje dodatno opravdavaju donošenje predložene privremene mjere, jer sud smatra da ovakvo činjenično stanje samo po sebi predstavlja vjerojatnu opasnost da bi protivnici osiguranja spriječili i znatno otežali ostvarenje tužiteljeve tražbine.

Prema odredbi članka 298. OZ-a („Narodne novine“ broj 57/96, 29/99, 42/00, 173/05, 194/03, 151/04 i 88/05) radi osiguranja nenovčane tražbine, o čemu je riječ u ovom postupku, može se odrediti privremena mjera ako predlagatelj osiguranja učini vjerojatnim postojanje svoje tražbine i ako učini vjerojatnom i opasnost da bi bez takve mjere protivnik osiguranja spriječio ili

znatno otežao ostvarenje tražbine, osobito time što bi promijenio postojeće stanje ili ako učini vjerojatnim da je mjera potrebna da bi se spriječilo nasilje ili nastanak nenadoknadive štete koja prijeti, s tim da se prilikom određivanja privremenih mjera radi osiguranja nenovčanih tražbina primjenjuju odredbe članka 296. stavak 2. i 3. OZ-a što znači da predlagatelj osiguranja ne mora dokazivati opasnost ako učini vjerojatnim da bi predloženom mjerom protivnik osiguranja pretrpio samo neznatnu štetu, odnosno da se smatra da opasnost postoji ako bi se tražbina imala ostvariti u inozemstvu.

U ovoj situaciji zadatak je sud bio ocijeniti sukladno odredbi članka 298. u vezi s odredbom članka 296. OZ-a je li predlagatelj osiguranja učinio vjerojatnom svoju tražbinu i opasnost da bi bez takve mjere protivnik osiguranja spriječio ili znatno otežao ostvarenje tražbine ili da je mjera potrebna da bi se spriječilo nasilje ili nastanak nenadoknadive štete koja prijeti, odnosno je li učinio vjerojatnim da bi predloženom mjerom protivnici osiguranja pretrpili samo neznatnu štetu.

U obrazloženju rješenja kojim je odredio privremenu mjeru sud nije naveo na temelju kojih činjenica je utvrdio postojanje pretpostavki temeljem kojih je donio pobijano rješenje niti kako je ocijenio činjenice koje je utvrdio te zašto ih je tako ocijenio.

U nastavku postupka sud će obrazložiti svoj stav glede osnovanosti prijedloga za određivanje privremene mjere u odnosu na sve pretpostavke za određivanje privremene mjere propisane zakonom te u odnosu na svakog tuženika posebno, imajući u vidu posebno činjenicu da se predložena privremena mjera sastoji u zabrani otuđenja i opterećenja nekretnina uz zabilježbu te zabrane u zemljišnim knjigama i oduzimanju nekretnina, a da je u zemljišnim knjigama kao vlasnik upisan samo trećetuženik, tako da prvenstveno treba ocijeniti dopuštenost predložene mjere prema svakom pojedinom tuženiku – protivniku osiguranja u smislu svrhovitosti predloženog osiguranja, sukladno odredbi članka 299. stavak 1. OZ-a.

VTSRH, Pž-3198/06 od 21. lipnja 2006. *(TS Varaždin P-281/06 od 18. travnja 2006.)*

H - STEČAJNI POSTUPAK

(**Stečajni zakon,**Narodne novine broj 44/96, 29/99, 129/00, 123/03, 82/06)

176.

STEČAJNI POSTUPAK – UMJEŠAČ U STEČAJNOM POSTUPKU

Stečajni zakon (Narodne novine broj 44/96, 29/99, 129/00, 123/03, 82/06)

Članak 6.

Premda se u stečajnom postupku na odgovarajući način primjenjuju pravila parničnog postupka pred trgovačkim sudovima, stečajni postupak je izvanparnični postupak pa u njemu ne može sudjelovati umješač na strani stečajnog dužnika.

U pravu je prvostupanjski sud kada drži kako odredbe parničnog postupka koje se odnose na umješača po prirodi stvari nije moguće primijeniti u stečajnom postupku. Naime, stečajni postupak je izvan parnični postupak, a ne parnični postupak pa se odredbe Zakona o parničnom postupku primjenjuju samo na odgovarajući način (čl. 6. st. 1. SZ) i to onda kada tim (dakle, Stečajnim zakonom) nije drukčije određeno.

Umješač je (čl. 206. st. 1. ZPP-a) osoba koja ima pravni interes da u parnici koja teče među drugim osobama jedna od tih stranaka uspije i može se pridružiti toj stranci.

Stečajni postupak je postupak koji se pokreće na temelju prijedloga ovlaštene osobe, a može se otvoriti samo ako se utvrdi postojanje kojeg od zakonom predviđenih stečajnih razloga; nesposobnost za plaćanje i prezaduženost (čl. 4. st. 1. i 2. SZ).

U stečajnom postupku, dakle, ne postoje dvije suprotstavljene stranke o čijim bi se pravima u tom (stečajnom) postupku raspravljalo prema pravilima koja vrijede za parnični postupak. U tom (stečajnom) postupku treća osoba (u konkretnom slučaju žalitelji) dakle, ne mogu kao umješači sudjelovati na strani jedne od suprotstavljenih stranaka kada takvih suprotstavljenih stranaka nema.

Evidentno je, stoga, da u stečajnom postupku nema raspravljanja protivnih stranaka u kojem bi se odredbe ZPP-a o umješaču mogle primjenjivati.

U stečajnom postupku postoji samo jedna stranka – stečajni dužnik. U tom se postupku (koji se, dakle, pokreće na temelju prijedloga ovlaštene osobe), donosi rješenje kojim se taj postupak pokreće (tzv. prethodni postupak radi utvrđivanja uvjeta za otvaranje stečajnog postupka) ili se takav prijedlog za otvaranje stečajnog postupka rješenjem odbacuje (čl. 42. st. 1. SZ). Ako postupak bude pokrenut (kao što je to u konkretnom slučaju) stečajni sud (tijekom prethodnog postupka) samo utvrđuje postoje li uvjeti koje Zakon predviđa da bi se taj stečajni postupak otvorio ili takovih uvjeta nema. Odluke koje je stečajni sud u prethodnom postupku ovlašten donijeti i radnje koje u tom postupku može poduzimati propisano je odredbama čl. 43.-48. SZ.

Kako je postupanje u prethodnom postupku, dakle, propisano odredbama Stečajnog zakona, dolaze do primjene postupovna pravila toga, a ne nekog drugog zakona (čl. 1. st. 1. točka 1. SZ). pa primjeni odredaba o umješaču, osim po samoj prirodi stvari nema mjesta niti iz tog razloga.

Stoga nisu u pravu žalitelji kada tvrde da im kao dioničarima društva treba omogućiti sudjelovanje u prethodnom postupku u svojstvu umješača jer takovo pravo Stečajni zakon ne predviđa. Jedino pravo koje dioničarima pripada prema odredbama Stečajnog zakona je pravo na višak pri završnoj diobi (čl. 195. SZ).

VTSRH, Pž-1800/05 od 22. studenoga 2005. *(TS Split St-13/02 od 17. veljače 2005.)*

177.

STEČAJNI POSTUPAK – PONAVLJANJE POSTUPKA

Stečajni zakon (Narodne novine broj 44/96, 29/99, 129/00, 123/03,82/06)

Članak 11. stavak 10.

U stečajnom postupku ne može se podnijeti prijedlog za ponavljanje postupka.

Pobijanim rješenjem prvostupanjski je sud odbacio prijedlog za preotvaranje i provođenje stečajnog postupka nad društvom V.-st d.o.o. Split, kojeg je podnijela V. R. kao jedini član toga društva.

U obrazloženju prvostupanjski sud navodi da je rješenjem toga suda broj St-s-2281/01 od 10. prosinca 2002. godine otvoren i istodobno zaključen stečajni postupak nad dužnikom V.-st d.o.o. Split, a potom je dužnik i brisan iz sudskog registra, tako da je izgubio svojstvo pravne osobe. Predmetnim prijedlogom predlagateljica traži preotvaranje i provođenje stečajnog postupka, navodeći kao razloge da nije imala saznanja o otvaranju i zaključenju stečajnog postupka te da ima pravni interes ostvariti svoje potraživanje. Prvostupanjski sud smatra da nije moguće preotvaranje stečajnog postupka pozivom na odredbu čl. 305. Zakona o parničnom postupku („Narodne novine“ broj 53/91, 91/92, 112/99 i 117/03, dalje: ZPP), jer je stečajni postupak nad dužnikom pravomoćno okončan te je dužnik zbog brisanja iz sudskog registra izgubio pravnu osobnost. S obzirom da prijedlog sadržajno predstavlja i prijedlog za ponavljanje postupka, valjalo ga je odbaciti jer je odredbom čl. 13. Stečajnog zakona („Narodne novine“ broj 44/96, 29/99, 129/00, 123/03, 197/03 i 187/04, - *nakon Novele Stečajnog zakona iz 2006. godine čl. 11. stavak 10. Stečajnog zakona*) propisano da se u stečajnom postupku ne može podnijeti prijedlog za ponavljanje postupka. Nije osnovano ni predlagateljičino pozivanje na propise iz odredaba čl. 466. do 472. Zakona o trgovačkim društvima („Narodne novine“ broj 111/93, 34/99, 52/00 i 118/03, dalje: ZTD), jer se te odredbe ne odnose na prestanak trgovačkog društva u stečajnom postupku. (…)

Nije sporno da je rješenjem Trgovačkog suda u Splitu broj St-s-2281/01 od 10. prosinca 2002. godine otvoren i istodobno zaključen stečajni postupak nad dužnikom V.-st d.o.o. Split, a po osnovi odredbe čl. 70. Zakona o izmjenama i dopunama Stečajnog zakona („Narodne novine“ broj 129/00), kao i da je nakon zaključenja stečajnog postupka dužnik brisan iz sudskog registra.

Odredbom čl. 305. ZPP-a propisano je da sudac pojedinac, odnosno vijeće tijekom vijećanja i glasovanja može odlučiti da se glavna rasprava ponovno otvori ako je to potrebno radi dopune postupka ili razjašnjenja pojedinih

važnih pitanja. Prema odredbi čl. 6. st. 1. SZ-a u stečajnom se postupku na odgovarajući način primjenjuju odredbe ZPP-a, ako SZ-om nije drugačije određeno. Prema stajalištu ovoga suda, odredba čl. 305. ZPP-a o ponovnom otvaranju glavne rasprave ne može se na odgovarajući način primijeniti u stečajnom postupku. Ovo stoga što stečajni postupak ne poznaje stadij glavne rasprave koja se u postupku zaključuje. Nadalje, iz odredbe čl. 305. ZPP-a proizlazi da je ponovno otvaranje glavne rasprave moguće nakon što je ona zaključena, a prije donošenja meritorne odluke, dok je u predmetnom stečajnom postupku odluka o otvaranju i zaključenju stečajnog postupka već donesena te je i pravomoćna. Zaštitu svojih eventualnih prava zainteresirani su mogli ostvarivati žalbom protiv rješenja o otvaranju i zaključenju stečajnog postupka.

S obzirom na to da predlagateljica navodi da njen prijedlog predstavlja i prijedlog za ponavljanje stečajnog postupka, pravilno je prvostupanjski sud primijenio odredbu čl. 13. Stečajnog zakona, prema kojoj se u stečajnom postupku ne može podnijeti prijedlog za ponavljanje postupka.

Neosnovano je i predlagateljičino pozivanje na odredbe čl. 466. do 472. ZTD-a, jer niti iz tih propisa ne proizlazi mogućnost preotvaranja zaključenog stečajnog postupka, kao niti ponavljanje toga postupka.

VTSRH, Pž-3772/06 od 11. srpnja 2006. *(TS Split St-s-2281/01 od 22. svibnja 2006.)*

178.

STEČAJNI POSTUPAK – UKIDANJE ODLUKE SKUPŠTINE VJEROVNIKA

Stečajni zakon (Narodne novine broj 44/96, 29/99, 129/00, 123/03, 82/06)

Članak 38f.

Ako je koja odluka skupštine vjerovnika u suprotnosti sa zajedničkim interesom stečajnih vjerovnika, dužnost je stečajnog suca da tu odluku ukine na zahtjev kojeg razlučnog vjerovnika, stečajnog vjerovnika koji nije nižega isplatnog reda, stečajnog upravitelja ili iznimno po službenoj dužnosti.

Ukratko, iz spisa proizlazi da je rješenjem suda od 14. travnja 2003. godine otvoren stečajni postupak nad dužnikom P. d.o.o. Zagreb. Ovo rješenje o otvaranju stečajnog postupka od 14. travnja 2003. godine potvrđeno je

rješenjem ovoga suda poslovni broj Pž-3534/2003 od 23. ožujka 2004. godine. Nadalje, održano je ispitno ročište dana 13. rujna 2004. godine na kojem su ispitane tražbine vjerovnika, te je doneseno rješenje o utvrđenim tražbinama. Izvještajno ročište nije održano budući vjerovnici nisu nazočili ročištu, pa je sud odredio novo izvještajno ročište za dan 17. prosinca 2004. godine. Na tom ročištu je stečajna upraviteljica predložila, između ostaloga, i donošenje odluke o nastavku parnice radi proglašenja ovrhe nedopuštenom po tužbi H. d.d. Sisak, protiv stečajnog dužnika, a kod Trgovačkog suda u Zagrebu pod poslovnim brojem P-3054/2004, te je predložila odluku, da se ne prihvati ponuda H. d.d. Sisak za sklapanje nagodbe u predmetu Trgovačkog suda u Zagrebu poslovni broj Ovrv-10710/99, kako bi dužnik H. d.d. Sisak isplatio stečajnom dužniku 100.000,00 kn. Kako na izvještajnom ročištu jedini nazočni vjerovnik H. d.d. Sisak nije prihvatio prijedlog stečajne upraviteljice, skupština vjerovnika je, između ostalih, donijela: odluku da se parnica pod poslovnim brojem Trgovačkog suda u Zagrebu broj P-3054/2004 neće nastaviti, te odluku o prihvaćanju ponude tvrtke H. d.d. u iznosu 100.000,00 kn i sklapanje nagodbe u predmetima ovoga suda broj: Ovrv-10710/99 i P-3504/2004. Zahtjev za ukidanje ovih odluka podnijela je stečajna upraviteljica uz obrazloženje da su te odluke skupštine vjerovnika u suprotnosti sa zajedničkim interesom stečajnih vjerovnika.

Člankom 38f. Stečajnog zakona („Narodne novine“ broj 44/96, 29/99, 129/00 i 123/03, dalje u tekstu: SZ) regulirano je: „Ukidanje odluke skupštine vjerovnika“.

Prema članku 38. stavku 1. Stečajnog zakona, ako je koja od odluka skupštine vjerovnika u suprotnosti sa zajedničkim interesom stečajnih vjerovnika, stečajni sudac će na zahtjev kojeg od razlučnih vjerovnika, stečajnog vjerovnika koji nije nižega isplatnog reda, ili stečajnog upravitelja *(nakon Novele iz 2006. godine-ili iznimno po službenoj dužnosti)*, tu odluku ukinuti.

U smislu citirane odredbe članka 38f. Stečajnog zakona u cijelosti se prihvaća ocjena prvostupanjskog suda da je sukladno ciljevima stečajnog postupka, zajednički interes vjerovnika unovčenje imovine stečajnog dužnika i podjela prikupljenih sredstava vjerovnicima. U tom smislu je i odluka skupštine vjerovnika da se ne nastavi parnica kod Trgovačkog suda u Zagrebu poslovni broj P-3054/2004 u suprotnosti sa zajedničkim interesom stečajnih vjerovnika. Kako je obrazloženo u prvostupanjskom rješenju, ova parnica se vodi po tužbi H. d.d. Sisak protiv stečajnog dužnika radi proglašenja nedopuštenom ovrhe u predmetu Trgovačkog suda u Zagrebu poslovni broj Ovrv-10170/99. Naime, pravomoćnim rješenjem poslovni broj Ovrv-10710/99 od 14. ožujka 2000. godine je određena ovrha protiv H. d.d. Sisak temeljem vjerodostojne isprave – mjenice, te je naloženo tvrtki H. d.d. da ovrhovoditelju P. d.o.o. plati 2.252.855,46 kn, troškove protesta mjenice u iznosu od 4.930,00 kn, a sve sa zakonskom zateznom kamatom od 28. svibnja

1999. godine do isplate, kao i da ovrhovoditelju naknadi troškove postupka. Radi ostvarenja navedene novčane tražbine određena je ovrha zapljenom sredstava ovršenika koja stignu na njegov žiro-račun. Dana 13. prosinca 2001. godine Trgovački sud u Zagrebu je donio presudu kojom je usvojio tužbeni zahtjev i ovrhu proglasio nedopuštenom, a ta je presuda potvrđena presudom ovoga suda broj Pž-1075/02 od 12. ožujka 2002. godine. Međutim, ove odluke su ukinute rješenjem Vrhovnog suda Republike Hrvatske poslovni broj Revt-191/02 od 12. svibnja 2004. godine, te se parnica vodi pod brojem P-3054/2004.

Vjerovnik H. d.d. je na skupštini vjerovnika 17. prosinca 2004. godine donio odluku da se parnica poslovni broj P-3054/2004 ne nastavi, jer je to u njegovom interesu, te odluku da se prihvati njegova ponuda da se sklopi nagodba na iznos od 100.000,00 kn iako potraživanje stečajnog dužnika sa kamatama iznosi otprilike 3.000.000,00 kn.

Prema ocjeni ovoga vijeća odluke skupštine vjerovnika su u suprotnosti sa zajedničkim interesom stečajnih vjerovnika o unovčenju stečajne imovine stečajnog dužnika i njenom podjelom stečajnim vjerovnicima.

Dakle, pravilno je sud prvoga stupnja na utvrđeno činjenično stanje primijenio odredbe materijalnog prava i to odredbe Stečajnog zakona.

VTSRH, Pž-1671/05 od 3. listopada 2006. *(TS Zagreb St-833/02 od 14. veljače 2005.)*

179.

STEČAJNI POSTUPAK – POKRETANJE PRETHODNOG POSTUPKA

Stečajni zakon (Narodne novine broj 44/96, 29/99, 129/00, 123/03,82/06)

Članak 42.

Nakon zaprimanja prijedloga za otvaranje stečajnog postupka stečajni sudac mora ispitati vjerojatnost postojanja predlagateljeve tražbine. Ako ocijeni da je predlagatelj učinio vjerojatnim postojanje svoje tražbine, stečajni sudac donosi rješenje o pokretanju postupka radi utvrđivanja uvjeta za otvaranje stečajnog postupka. Nakon donošenja tog rješenja stečajni sudac više ne može ocjenjivati postojanje vjerojatnosti tražbine predlagatelja.

Iz spisa proizlazi da je predlagatelj podnio prijedlog za otvaranje stečajnog postupka nad dužnikom, navodeći u prijedlogu da prema presudama Općin-

skog suda u Pakracu broj P-209/01 od 20. srpnja 2000. godine i broj P-348/01 od 27. lipnja 2002. godine ima tražbinu prema dužniku u ukupnom iznosu od 255.238,74 kn, a da je žiro račun dužnika blokiran duže od pet godina. Podneskom od 21. ožujka 2006. godine (list 41 spisa) dužnik je predložio obustavu stečajnog postupka uz obrazloženje da je predlagatelju dugovani iznos isplatio na sudski polog.

Sukladno odredbi članka 39. SZ-a stečajni postupak pokreće se prijedlogom vjerovnika ili dužnika (stavak 1.), a vjerovnik je ovlašten podnijeti prijedlog za otvaranje stečajnog postupka ako učini vjerojatnim postojanje svoje tražbine i kojega od stečajnoga razloga (stavak 2).

Na temelju prijedloga za otvaranje stečajnoga postupka stečajni sudac donosi rješenje o pokretanju prethodnoga postupka radi utvrđivanja uvjeta za otvaranje stečajnog postupka (tzv. prethodni postupak), ili taj prijedlog odbacuje rješenjem (članak 42. stavak 1. SZ-a).

Iz spisa proizlazi da je prvostupanjski sud rješenjem od 24. veljače 2006. godine (list 29 do 31 spisa) pokrenuo prethodni postupak radi utvrđivanja uvjeta za otvaranje stečajnog postupka nad dužnikom i odredio mjere osiguranja iz članka 44. stavak 2. točka 1. do 4. SZ-a.

Dakle, prvostupanjski sud je prije pokretanja prethodnog postupka ocijenio da je predlagatelj kao vjerovnik ovlašten podnijeti prijedlog za otvaranje stečajnog postupka jer je učinio vjerojatnim postojanje svoje tražbine i jedan od stečajnih razloga. U protivnom, da sud nije utvrdio postojanje obiju kumulativno potrebnih pretpostavki za postupanje po prijedlogu iz članka 39. stavak 2. SZ-a, jedina zakonska mogućnost za postupanje suda bila bi odbaciti prijedlog u smislu odredbe članka 42. stavak 1. SZ-a, a što prvostupanjski sud nije učinio.

Vjerojatnost postojanja tražbine vjerovnika samo je pretpostavka za ocjenu je li predlagatelj ovlašten podnijeti prijedlog za otvaranje stečajnog postupka kao vjerovnik.

Nakon što je rješenjem od 24. veljače 2006. godine prvostupanjski sud pokrenuo prethodni postupak kako bi utvrdio postoje li uvjeti za otvaranje stečajnog postupka, više nije mogao ocjenjivati postojanje vjerojatnosti tražbine predlagatelja.

Svrha tzv. prethodnog postupka je utvrditi postoji li koji od zakonom predviđenih stečajnih razloga propisan odredbom članka 4. stavak 2. SZ-a za otvaranje stečajnoga postupka.

U tom smislu, iz spisa proizlazi da je privremeni stečajni upravitelj izradio izvješće (list 46 do 103 spisa) u kojem je utvrdio da postoji razlog za pokretanje stečajnog postupka, da dužnik nema izgleda za nastavak poslovanja, a

da je imovina dužnika koja bi ušla u stečajnu masu dovoljna za namirenje troškova stečajnog postupka.

Zbog navedenog valjalo je temeljem odredbe članka 380. točka 3. ZPP-a u svezi s člankom 6. stavak 1. SZ-a uvažiti žalbu, ukinuti pobijano rješenje i predmet vratiti na ponovan postupak.

VTSRH, Pž-3191/06 od 6. lipnja 2006. *(TS Slavonski Brod St-1/06 od 14. travnja 2006.)*

180.

STEČAJNI POSTUPAK – SADRŽAJ RJEŠENJA O OTVARANJU I ZAKLJUČENJU STEČAJNOG POSTUPKA

Stečajni zakon (Narodne novine broj 44/96, 29/99, 129/00, 123/03,82/06)

Članak 54. i 63.

U rješenju o otvaranju i zaključenju stečajnog postupka mora se imenovati stečajnoga upravitelja čija je dužnost da i nakon zaključenja postupka, a za račun stečajne mase unovči eventualnu imovinu i prikuplja sredstva za podmirenje nastalih troškova postupka.

Prema obrazloženju pobijanog rješenja sud je rješenjem od 1. srpnja 2005. god. povodom prijedloga zastupnika po zakonu dužnika za otvaranjem stečajnog postupka pokrenuo prethodni postupak radi utvrđivanja uvjeta za otvaranje stečajnog postupka. Na temelju podataka Financijske agencije sud je utvrdio kako nije bilo prometa na računu dužnika i da u razdoblju od dva mjeseca i to od 2. srpnja 2005. god. do 2. rujna 2005. god. s računa dužnika nije isplaćena jedna petina iznosa koji je trebalo naplatiti temeljem valjanih osnova za naplatu, a na temelju uvida u prokazni popis imovine dužnika sud je zaključio kako nema nikakve imovine koja bi ušla u stečajnu masu pa ni one koja bi bila dovoljna za pokriće troškova stečajnog postupka, slijedom čega je primijenio odredbu članka 63. st. 1. Stečajnog zakona i na odgovarajući način odredbe čl. 196. do 202. toga Zakona.

Prema odredbi članka 63. Stečajnog zakona stečajni se postupak neće provoditi ako se tijekom prethodnog postupka utvrdi da imovina koja bi ušla u stečajnu masu nije dovoljna ni za namirenje troškova toga postupka ili je neznatne vrijednosti. Tada stečajni sudac donosi odluku o otvaranju i zaključenju stečajnog postupka. To znači da stečajni sudac, najprije utvrđuje

postojanje uvjeta za otvaranje stečajnog postupka (čl. 4. st. 1. i 2. SZ), a zatim kada utvrdi postojanje uvjeta za otvaranje stečajnog postupka, utvrđuje i koja bi imovina ušla u stečajnu masu pa procjenjuje može li ta imovina pokriti troškove stečajnog postupka pa ako su oba uvjeta ispunjena sud mora u takvom slučaju donijeti dvije odluke. Jedno je odluka o otvaranju stečajnog postupka, ali onda ta odluka o otvaranju stečajnog postupka mora sadržavati sve propisane podatke iz čl. 54. st. 1. i 2. SZ, dakle, i rješenje o imenovanju stečajnog upravitelja, i podatke o tvrtki, nazivu, predmetu poslovanja i sjedištu društva i prezimenu i imenu i adresi stečajnog upravitelja i o danu kada je stečajni postupak otvoren jer su to podaci koji se rješenjem nalažu upisati u odgovarajući upisnik – sudski registar i dr. (čl. 54. st. 6. SZ).

I drugo rješenje koje sud donosi nakon što odluči da se otvoreni stečajni postupak neće provoditi, dakle rješenje kojim taj otvoreni stečajni postupak sud odlučuje odmah i zaključiti također mora sadržavati sve propisane elemente (čl. 196. SZ) koje zakon određuje za tu vrstu rješenja.

Posebno treba istaknuti kako je dužnost stečajnog suca rješenjem o otvaranju stečajnog postupka imenovati stečajnog upravitelja, a isto tako i u slučaju kada je otvoreni stečajni postupak odlučio ne provoditi jer ga na to obvezuje izričita odredba članaka 54. st. 1. SZ i odredba članka 63. st. 5. toga Zakona budući da izreka rješenja koje se donosi po čl. 63. SZ mora sadržavati i nalog stečajnom upravitelju da i nakon zaključenja stečajnog postupka u ime stečajnog dužnika, a za račun stečajne mase unovči imovinu dužnika i prikupljenim sredstvima podmiri nastale troškove stečajnog postupka, a eventualni ostatak uplati u državni proračun.

VTSRH, Pž-7185/05 od 10. svibnja 2006. *(TS Split St-5/05 od 5. rujna 2005.)*

181.

STEČAJNI POSTUPAK – POLOŽAJ RADNIKA U STEČAJNOM POSTUPKU

Stečajni zakon (Narodne novine broj 44/96, 29/99, 129/00, 123/03, 82/06)

Članak 86. točka 3.

Zakon o radu („Narodne novine“ broj 38/95, 54/95, 65/95, 17/01, 82/01)

Članak 86.

Radnici u stečajnom postupku pojavljuju se kao stečajni vjerovnici i kao vjerovnici stečajne mase. Ovisno o tome, oni svoja potraživanja mogu ostvarivati u stečajnom postupku kao stečajni vjerovnici, ili u parničnom postupku kao vjerovnici stečajne mase. Za tražbine koje radnici potražuju kao vjerovnici stečajne mase, oni ne podnose prijavu takvih tražbina u stečajnom postupku.

Prvostupanjski sud zanemaruje činjenicu da nemaju svi vjerovnici stečajnog dužnika jednak položaj u stečajnom postupku i da ne ostvaruju svi vjerovnici svoje tražbine na isti način. Radnici se u stečajnom postupku pojavljuju kao stečajni vjerovnici i kao vjerovnici stečajne mase, a kao vjerovnici stečajne mase, radnici se pojavljuju i po osnovi troškova stečajnog postupka i po osnovi ostalih obveza stečajne mase. Za tražbine koje ostvaruju kao vjerovnici stečajne mase, radnici ne podnose prijavu stečajnom upravitelju. U odnosu na vrijeme otvaranja stečajnog postupka nad tuženikom, ima se primijeniti odredba članka 86. Zakona o radu („Narodne novine“ broj 38/95, 54/95, 65/95, 17/01, 82/01) kojom je određeno koje se tražbine radnika namiruju kao troškovi stečajnog postupka, premda one to nisu jer su nastale prije otvaranja stečajnog postupka, pa se kao troškovi stečajnog postupka, između ostalog, namiruju i naknade štete zbog pretrpljene ozljede na radu.

Kada su radnici vjerovnici stečajne mase, javljaju se stečajnom upravitelju radi ostvarenja svojih prava, no nikakvog učinka nema okolnost jesu li ili ne takvu tražbinu prijavili, već se oni sudu obraćaju s kondemnatornim zahtjevom, bez obveze dokazivanja pravnog interesa za pružanjem takve zaštite.

Stoga je prvostupanjski sud, propustivši ispitati je li tražbina po osnovi naknade štete zbog povrede na radu, koju tužitelj potražuje u ovom postupku, predstavlja tražbinu koja se namiruje kao trošak stečajnog postupka, ili predstavlja tražbinu koju može ostvariti samo kao stečajni vjerovnik, dakle uz obvezu prijave u stečajnom postupku, a što prvostupanjski sud nije utvrđivao zbog pogrešnog pravnog stava da se sve tražbine ostvaruju na te-

melju prijave u stečajnom postupku, nepotpuno utvrdio činjenično stanje i pogrešno primijenjeno materijalno pravo, a nezakonitim odbačajem tužbe onemogućio je tužitelja da raspravlja pred sudom, čime je počinjena i bitna povreda postupovnih odredaba.

VTSRH, Pž-3862/03 od 6. lipnja 2006. *(TS Dubrovnik P-96/03 od 30. travnja 2003.)*

182.

STEČAJNI POSTUPAK – SREDSTVA POTREBNA ZA NAMIRENJE PREDVIDIVIH OBVEZA STEČAJNE MASE

Stečajni zakon (Narodne novine broj 44/96, 29/99, 129/00, 123/03, 82/06)

Članak 87a. i 185.

Stečajni upravitelj dužan je tijekom cijelog stečajnog postupka voditi računa o tome da se iz stečajne mase osiguraju sredstva potrebna za namirenje predvidivih obveza stečajne mase.

Predvidljive obveze stečajne mase nisu samo sredstva izdvojena radi eventualnog namirenja stečajnog vjerovnika koji je upućen na parnicu radi utvrđenja svoje osporene tražbine, već i one obveze za koje se osnovano može pretpostaviti da će ih se trebati namiriti u budućnosti, npr. troškovi parničnog postupka nastali u parnici radi utvrđenja osporene tražbine.

Prema odredbi članka 193. st. 1. Stečajnog zakona, prigodom davanja suglasnosti za završnu diobu stečajni sudac određuje završno ročište vjerovnika. Na tom se ročištu raspravlja o završnom računu stečajnog upravitelja, podnose prigovori na završni popis i odlučuje o neunovčenim predmetima stečajne mase i o nenaplaćenim tražbinama (članak 193. stavak 1. točka 1., 2. i 3. SZ-a). Diobi se pristupa po pravomoćnosti rješenja kojim se određuje ispravak popisa (članak 190. stavak 4. SZ-a).

U konkretnom slučaju, a kako to proizlazi iz rješenja od 17. ožujka 2004. godine, povodom prigovora vjerovnika Zagrebačke banke d.d., izvršen je ispravak popisa rješenjem koje je postalo pravomoćno 5. ožujka 2003. godine, pa su ostvarene pretpostavke za diobu u smislu članka 190. stavak 4. SZ-a, prema diobnom popisu. Diobni popis je popis tražbina koje se uzimaju u obzir pri diobama, u kojem će biti utvrđeni njihova visina i isplatni red (članak 184. stavak 1. SZ-a). Međutim, iz stečajne mase najprije se namiruju troškovi stečajnog postupka i ostale obveze stečajne mase (članak 85. stavak 1. SZ-a). Prema odredbi članka 31. st. 1. SZ stečajni je upravitelj po

završetku svoje dužnosti dužan vjerovnicima položiti račun. Stečajni sudac će, prije ročišta vjerovnika, ispitati završni račun upravitelja i na njemu potvrditi da ga je ispitao, a u slučaju potrebe može odrediti da završni račun pregledaju vještaci (st. 2.). Tijekom cijelog postupka, stečajni je upravitelj dužan voditi računa o tome da se iz stečajne mase osiguraju sredstva potrebna za namirenje predvidivih obveza stečajne mase, a prigodom isplate pojedinih obveza stečajne mase, stečajni je upravitelj dužan izdvojiti sredstva potrebna za pokriće onih obveza za koje se osnovano može pretpostaviti da bi ih trebalo namiriti u budućnosti.

Iz obrazloženja pobijanog rješenja od 17. ožujka 2004. godine, nije razvidno koje su dospjele obveze stečajne mase (samo se navodi da su sredstva rezervirana za sporove koje vode vjerovnici protiv stečajnog dužnika na način što su u cjelosti pokrivena njihova potraživanja prema isplatnom redu i postotku namirenja), kao niti koje su predvidive obveze koje bi mogle nastati u budućnosti jer ne samo da se stečajni upravitelj treba brinuti o podmirenju dospjelih obveza stečajne mase, te izdvojiti ne samo onaj iznos koji bi vjerovnici dobili da njihova tražbina nije osporena (čl. 185. SZ) već treba voditi računa o podmirenju predvidivih obveza stečajne mase, dakle, i onih obveza koje će u budućnosti nastati. Troškovi parničnog postupka koji su određeni (za sada) nepravomoćnom sudskom odlukom u korist stečajnog vjerovnika M. K., su zasigurno predvidiva obveza stečajne mase. Kako iz obrazloženja pobijanog rješenja od 17. ožujka 2004. godine, kojim rješenjem je ujedno i zaključen stečajni postupak, nije vidljivo koje su ostale obveze stečajne mase namirene i u kojem iznosu, niti da bi na ime predvidivih obveza stečajne mase bio izdvojen bilo koji iznos sredstava, rješenje ima nedostataka zbog kojih se ne može ispitati, čime je počinjena bitna povreda odredaba parničnog postupka iz članka 354. stavak 2. točka 11. ZPP-a. Naime, prije zaključenja stečajnog postupka stečajni će upravitelj, uz suglasnost stečajnog suca, dio stečajne mase izdvojene u smislu odredbe članka 87.a stavak 1. SZ-a, položiti kod suda ili javnog bilježnika (članak 87.a stavak 2. SZ-a). Prema tome, pored iznosa koji se izdvajaju u smislu članka 185. stavak 2. SZ odnosno onog iznosa kojeg bi vjerovnik dobio da njegova tražbina nije osporena, izdvajaju se prije zaključenja stečajnog postupka i oni iznosi u smislu navedenog članka 87.a SZ-a za koje se osnovano može pretpostaviti da bi ih trebalo namiriti u budućnosti. Završnom se ročištu pristupa tek nakon što je okončano unovčenje stečajne mase, a kako pojedine obveze prema odredbama SZ imaju prednost u namirenju da bi se to ročište uopće moglo održati završno ročište potrebno je da te obveze prije toga budu namirene (čl. 86. i. 87. SZ), odnosno da se izvrši rezervacija sredstava za one obveze za koje se osnovano može pretpostaviti da će nastati u budućnosti (čl. 87.a.). O tim obvezama podataka u obrazloženju pobijanog rješenja nema.

VTSRH, Pž-4876/04 od 27. srpnja 2006. *(TS Zagreb St-16/97 od 14. lipnja 2004.)*

183.

STEČAJNI POSTUPAK – PRESTANAK PRAVA STEČENIH OSIGURANJEM

Stečajni zakon (Narodne novine broj 44/96, 29/99, 129/00, 123/03, 82/06)

Članak 97.

Razlučno ili slično pravo na imovini dužnika koja ulazi u stečajnu masu koje je stečajni vjerovnik stekao prisilnim sudskim osiguranjem tijekom posljednjih šezdeset dana prije podnošenja prijedloga za otvaranjem stečajnog postupka ili nakon toga, prestaje ex lege otvaranjem stečajnog postupka.

Nesporno je da je prijedlog za otvaranje stečajnog postupka, koji je nad tužiteljem otvoren dana 12. lipnja 2000. godine, podnesen dana 20. srpnja 1999. godine. Rješenjem o ovrsi Općinskog suda u Rijeci poslovni broj Ovr-220/00 od 22. ožujka 2000. godine pisano je založno pravo na čestici opisanoj u točki I. pobijane presude. To znači da su u odnosu na navedenu nekretninu ispunjeni uvjeti propisani čl. 97. Stečajnog zakona. Prema navedenoj odredbi, ako stečajni vjerovnik tijekom posljednjih 30 dana *(Novelom iz 2006. godine taj je rok produžen na šezdeset dana)* prije podnošenja prijedloga za otvaranje stečajnog postupka ili nakon toga sudskom ovrhom ili prisilnim sudskim osiguranjem stekne koje razlučno ili slično pravo na imovini dužnika koja ulazi u stečajnu masu, to pravo otvaranjem stečajnog postupka prestaje.

Dakle, otvaranjem stečajnog postupka takvo razlučno pravo prestaje po sili zakona (ex lege). Stoga je prvostupanjski sud osnovano utvrdio prestanak takvog prava u točki I. pobijane odluke.

VTSRH, Pž-7594/03 od 10. listopada 2006. *(TS Rijeka P-625/03 od 3. travnja 2003.)*

184.

STEČAJNI POSTUPAK – ZABRANA OVRHE

Stečajni zakon (Narodne novine broj 44/96, 29/99, 129/00, 123/03, 82/06)

Članak 98.

Za dopustivost ovrhe protiv stečajnog dužnika kao ovršenika odlučna je činjenica je li ovrhovoditelj stečajni vjerovnik ili razlučni vjerovnik, s obzirom da se zabrana ovrhe protiv stečajnog dužnika odnosi samo na stečajne vjerovnike.

Prvostupanjski sud je pobijanim rješenjem nastavio i obustavio ovrhu u uvodno označenoj ovršnoj pravnoj stvari uz obrazloženje da je po rješenju istoga suda od 27. 10. 1999. godine prekinut ovršni postupak radi otvaranja stečajnog postupka nad ovršenikom pod brojem St-17/99 od 23. 2. 1999. godine pa da je temeljem članka 98. stavak 1. i stavak 3. Stečajnog zakona ovako valjalo riješiti. (…)

Ispitavši pobijano rješenje temeljem članka 365. stavak 1. i 2. te članka 381. Zakona o parničnom postupku („Narodne novine“ broj 53/91, 91/92, 112/99 i 117/03) u svezi s člankom 19. stavak 1. Ovršnog zakona („Narodne novine“ broj 57/96, 29/99, 173/03, dalje: OZ) ovaj sud nalazi da su ostvareni žalbeni razlozi na koje ukazuju žalitelji, kao i razlozi na koje ovaj sud pazi po službenoj dužnosti jer prvostupanjski sud nije proveo postupak u skladu sa propisima koje je u ovom slučaju trebao primijeniti te donio rješenje u kojem je propustio navesti razloge o odlučnim činjenicama čime je počinio apsolutno bitnu povredu postupka iz članka 354. stavak 2. točka 11. ZPP-a.

Prema odredbi članka 98. stavak 5. Stečajnog zakona („Narodne novine“ broj 44/96, 29/99, 129/00, 123/03, 197/03 i 187/04 – dalje: SZ) nakon otvaranja stečajnog postupka razlučni vjerovnici ovlašteni su pokrenuti postupke ovrhe ili osiguranja po općim pravilima ovršnog postupka. Prekinuti postupci ovrhe i osiguranja koje su ti vjerovnici pokrenuli prije otvaranja stečajnog postupka nastavit će i provesti ovršni sud po pravilima ovršnog postupka. Nakon otvaranja stečajnog postupka pojedini stečajni vjerovnici ne mogu protiv dužnika tražiti osiguranje ili ovrhu na dijelovima imovine koja ulazi u stečajnu masu niti na drugoj imovini dužnika. (…) Postupci ovrhe i osiguranja se u odnosu na navedene stečajne vjerovnike i druge vjerovnike, a koji su u tijeku u vrijeme otvaranja stečajnog postupka, prekidaju. Nakon što ti postupci budu nastavljeni ovršni će ih sud obustaviti. Stoga je naslovljeni sud prije donošenja odluke o nastavku odnosno obustavi ovršnog postupka bio dužan provjeriti je su li ovrhovoditelji stečajni ili razlučni vjerovnici te zavisno od toga, pod uvjetom da postupak bude nastavljen ovršni postupak obustaviti ili ga nasta-

viti i provesti po pravilima ovršnog postupka. U konkretnom slučaju u pogledu navedenih odlučnih okolnosti prvostupanjski sud nije donio nikakav zaključak a ako jeste taj zaključak ni na koji način u rješenju nije obrazložio. Sud je u pobijanom rješenju pošao samo od činjenice da je zbog otvaranja stečajnog postupka nad ovršenikom konkretni ovršni postupak prekinut te da je sukladno pozivu suda stečajni upravitelj ovršenika postupak preuzeo a što se tiče postojanja kakvih razlučnih ili drugih prava ovrhovoditelja o razlozima rješenja nema nikakvog zaključka što čini rješenje posve nejasnim. Ovo i stoga što ovrhovoditelji u ovom postupku upravo iznose okolnosti kojima ukazuju na prava koja su stekli prije otvaranja stečajnog postupka a koje je i ovdje trebalo nedvojbeno utvrditi kod donošenja pobijanoga rješenja. Time su i odlučne okolnosti ostale neutvrđene, neraspravljene i neocijenjene, pa se zaključak prvostupanjskog suda za sada ne može prihvatiti kao pravilan. Imajući u vidu iznijete razloge, valjalo je rješenje ukinuti po članku 380. stavak 1. točka 3. ZPP-a u svezi sa člankom 19. OZ-a i predmet vratiti prvostupanjskom sudu na ponovni postupak u kojem će najprije otkloniti bitne povrede postupka na koje je ukazao ovaj žalbeni sud, te će uz pravilni pristup u primjeni materijalnoga prava navedene odlučne okolnosti ponovno utvrđivati i ocijeniti.

VTSRH, Pž-7479/04 od 27. srpnja 2006. *(TS Zagreb Ovr-1235/98 od 20. rujna 2004.)*

185.

STEČAJNI POSTUPAK – ZABRANA OVRHE I OSIGURANJA

Stečajni zakon (Narodne novine broj 44/96, 29/99, 129/00, 123/03, 82/06)

Članak 98. stavak 5.

Zabrana ovrhe i osiguranja nakon otvaranja stečajnog postupka ne odnosi se na razlučne vjerovnike koji i nakon otvaranja stečajnog postupka mogu pokrenuti ovršni postupak radi namirenja tražbine osigurane razlučnim pravom. Međutim, zabrana ovrhe i osiguranja odnosi se na stečajne vjerovnike.

Točna je tvrdnja prvostupanjskog suda kako se prema članku 98. st. 1. Stečajnog zakona („Narodne novine“ broj 44/96, 29/99, 129/00 i 123/03; nastavno: SZ) nakon otvaranja stečajnog postupka pojedini stečajni vjerovnici ne mogu protiv dužnika tražiti osiguranje ili ovrhu na dijelovima imovine koja ulazi u stečajnu masu niti na drugoj imovini dužnika. Postupci ovrhe i

osiguranja koji su u tijeku u vrijeme otvaranja stečajnog postupka prekidaju se, a nakon što ti postupci budu nastavljeni, ovršni sud će ih obustaviti (čl. 98. st. 3. SZ). (…)

Prema odredbi čl. 98. stavka 5. Stečajnog zakona ("Narodne novine" br. 44/96, 161/98, 29/99, 129/00, 123/03, 197/03 i 187/04, dalje SZ), nakon otvaranja stečajnog postupka razlučni su vjerovnici ovlašteni pokrenuti postupak ovrhe ili osiguranja po općim pravilima ovršnog postupka.

Dakle, nakon otvaranja stečajnog postupka razlučni vjerovnici ovlašteni su pokrenuti postupak ovrhe i osiguranja po općim pravilima ovršnog postupka. Razlučno pravo i tražbine razlučnih vjerovnika nisu predmetom ispitivanja u stečajnom postupku, te stečajno vijeće nije ovlašteno ispitivati tražbine razlučnih vjerovnika.

Naime, rješenjem o otvaranju stečajnog postupka pozivaju se vjerovnici da stečajnom upravitelju u roku od 15 dana prijave svoja razlučna prava na pokretnim stvarima i stvarima dužnika, te razlučna prava na nekretninama dužnika koje nisu upisane u zemljišnim knjigama, odnosno razlučno pravo na nekretninama koje su upisane u zemljišnim knjigama, ako ta razlučna prava nisu upisana u tim knjigama (članak 54. stavak 4. Stečajnog zakona). Dakle, razlučni vjerovnici se ne pozivaju da prijave svoje tražbine, već razlučna prava. Stečajni vjerovnici mogu svoje tražbine prema dužniku ostvarivati samo u stečajnom postupku (članak 96. SZ-a), iz čega proizlazi da razlučni vjerovnici mogu svoje tražbine ostvarivati izvan stečajnog postupka. Nakon otvaranja stečajnog postupka razlučni vjerovnici ovlašteni su pokrenuti postupak ovrhe ili osiguranja po općim pravilima ovršnog postupka. Pokrenuti postupak ovrhe i osiguranja kojeg su ti vjerovnici pokrenuli prije otvaranja stečajnog postupka nastavit će se i provesti ovršni sud po pravilima ovršnog postupka (članak 98. stavak 5. Stečajnog zakona).

VTSRH, Pž-4104/06 od 17. kolovoza 2006. *(TS Slavonski Brod Ovrv-350/06 od 31. svibnja 2006.)*

186.

STEČAJNI POSTUPAK – ISPUNJENJE PRAVNIH POSLOVA; PRAVO STEČAJNOG UPRAVITELJA NA IZBOR

Stečajni zakon (Narodne novine broj 44/96, 29/99, 129/00, 123/03, 82/06)

Članak 110.

Ako ugovorne stranke u vrijeme otvaranja stečajnog postupka nisu ili nisu u potpunosti ispunile dvostrano obvezni ugovor, stečajni upravitelj ima pravo izbora – on može ispuniti ugovor umjesto dužnika i tražiti ispunjenje obveze druge ugovorne stranke ili odbiti ispunjenje. U slučaju da stečajni upravitelj odbije ispunjenje obveze, druga ugovorna stranka svoju tražbinu može ostvariti samo kao stečajni vjerovnik.

Iz svega navedenog, a također i iz sadržaja samog Kupoprodajnog ugovora od 21. prosinca 2001. godine zaključuje se da je među strankama zaključen svojevrstan ugovor o cesiji. U smislu članka 436. stavak 1. Zakona o obveznim odnosima („Narodne novine“ broj 53/91, 73/91, 111/93 i 112/99, nastavno: ZOO) vjerovnik može ugovorom sklopljenim s trećim prenijeti na ovoga svoje potraživanje, osim onoga čiji je prijenos zabranjen zakonom ili koje je vezano za vjerovnikovu osobu ili koje se po svojoj prirodi protivi prenošenju na drugoga. Odredbom iz članka 441. stavak 1. ZOO propisana je obveza na predaju isprava o dugu („…ustupitelj je dužan predati primaocu obveznicu ili drugu ispravu o dugu, ako ih ima, te druge dokaze o ustupljenom potraživanju i sporednim pravima…“). Dakle, tužiteljev zahtjev je po svojoj prirodi obveznopravni zahtjev, u smislu citiranih zakonskih odredbi, na ispunjenje ugovorom preuzetih obveza.

Kako je u predmetnom slučaju nad tuženikom otvoren stečajni postupak, a da tuženik do otvaranja stečajnog postupka nije ispunio ugovorom preuzetu obvezu, to je stečajnom upravitelju pripadalo pravo iz odredbe članka 110. stavak 1. SZ. Tom je odredbom propisano pravo stečajnoga upravitelja na izbor pa u slučaju („… ako dužnik i njegov suugovaratelj u vrijeme otvaranja stečajnoga postupka nisu ili nisu u potpunosti ispunili neki dvostranoobvezni ugovor, stečajni upravitelj *može* umjesto dužnika ispuniti ugovor i tražiti ispunjenje od druge strane…“. Međutim, odredba iz st. 2. istog članka izrijekom potvrđuje pravo stečajnog upravitelja da (bez posebnih obrazloženja) odbije ispunjenje dužnikove obveze iz dvostranoobveznog ugovora. Ako upravitelj odbije ispunjenje, što je njegovo zakonsko pravo i što je tuženikova stečajna upraviteljica i učinila, druga strana (ovdje tužitelj) svoje tražbine zbog neispunjenja može ostvarivati samo kao stečajni vjerovnik pa je prvostupanjski sud na utvrđene relevantne (i nesporne) činjenice

valjano primijenio materijalno pravo sadržano u citiranim zakonskim odredbama kada je tužitelja odbio s tužbenim zahtjevom.

VTSRH, Pž-2936/03 od 31. kolovoza 2006. *(TS Rijeka P-2229/02 od 5. veljače 2003.)*

187.

STEČAJNI POSTUPAK – PREDBILJEŽBA

Stečajni zakon (Narodne novine broj 44/96, 29/99, 129/00, 123/03, 82/06)

Članak 113.

Ako je u zemljišnoj knjizi upisana predbilježba radi osiguranja zahtjeva za stjecanje prava na dužnikovoj nekretnini, vjerovnik svoju osiguranu tražbinu može namiriti kao vjerovnik stečajne mase, a ne kao stečajni vjerovnik podnošenjem prijave potraživanja stečajnom upravitelju.

Pobijanim rješenjem odbačena je vjerovnikova prijava tražbine kao nedopuštena.

U obrazloženju se navodi da iz vjerovnikove prijave proizlazi da njegova tražbina spada u ostale obveze stečajne mase, te da vjerovnik svoj pravni položaj temelji na odredbi čl. 113. Stečajnog zakona ("Narodne novine" br. 44/96, 29/99, 129/00 i 123/03, dalje SZ), kojom je predviđeno da ako je u zemljišnu knjigu upisana predbilježba radi osiguranja zahtjeva za stjecanjem prava na nekoj dužnikovoj nekretnini, vjerovnik svoju tražbinu može namiriti kao vjerovnik stečajne mase. Prijava je odbačena jer je način isplate obveza stečajne mase propisan odredbom čl. 87. SZ, dok je odredbom čl. 173. SZ predviđeno da prijavu tražbina podnose stečajni vjerovnici, a ne i vjerovnici stečajne mase. (…)

Vjerovnik u žalbi čini nespornim da njegova predmetna tražbina temeljem odredbe čl. 113. SZ spada u ostale obveze stečajne mase. Iz podneska od 1. kolovoza 2005. godine proizlazi da ga je vjerovnik nazvao «obaviješću», ali i «prijavom tražbine». Sukladno odredbi čl. 173. prijave svojih tražbina stečajnom upravitelju podnose samo stečajni vjerovnici, a ne i vjerovnici stečajne mase. Iz izreke pobijanog rješenja jasno proizlazi da prvostupanjski sud nije odbacio vjerovnikov podnesak od 1. kolovoza 2005. godine kao obavijest o postojanju navodne vjerovnikove tražbine iz reda obveza stečajne mase, već u dijelu kojim je on prema navodima samog vjerovnika i prijava tražbine. Pri

tome je jasno, a što se navodi i u obrazloženju pobijanog rješenja, da je, s obzirom na obavijest vjerovnika, sukladno odredbi čl. 87. a st. 1. SZ dužnost stečajnog upravitelja da tijekom cijelog postupka vodi računa o tome da se iz stečajne mase osiguraju sredstva potrebna za namirenje predvidivih obveza stečajne mase, a prigodom isplate pojedinih obveza stečajne mase da je dužan izdvojiti sredstva potrebna za pokriće onih takvih obveza za koje se osnovano može pretpostaviti da bi ih trebalo namiriti u budućnosti.

VTSRH, Pž-6040/05 od 2. prosinca 2005. *(TS Dubrovnik St-16/05 od 15. rujna 2005.)*

188.

STEČAJNI POSTUPAK – OPĆE PRETPOSTAVKE POBIJANJA PRAVNIH RADNJI

Stečajni zakon (Narodne novine broj 44/96, 29/99, 129/00, 123/03, 82/06)

Članak 127.

Osim posebnih pretpostavki za pobijanje pravnih radnji u povodu stečaja moraju biti ispunjene i sve opće pretpostavke pa tako i da je pobojnom radnjom došlo do oštećenja vjerovnika odnosno do pogodovanja pojedinih vjerovnika. Dužnost je suda da ispita postojanje i tih općih pretpostavki za pobijanje pravnih radnji neovisno o kojoj se vrsti pobojnih pravnih radnji radilo.

Iz predmetnog spisa proizlazi da je ugovorom o zamjeni dionica koji je predmet pobijanja izvršena zamjena na način da je tužitelj s tuženikom zamijenio dionice Sunca osiguranja d.d. kojih je bio vlasnik *(imatelj)* za vlastite dionice u tuženikovom vlasništvu.

Prije svega se ističe da je, bez obzira na razloge zbog kojih se dužnikova pravna radnja pobija, potrebno da se za pobijanje ispune opće pretpostavke iz odredbe članka 127. Stečajnog zakona ("Narodne novine" br. 44/96, 161/98, 29/99, 129/00, 123/00, 197/03 i 187/04, dalje SZ), prema kojima predmet pobijanja mogu biti one dužnikove pravne radnje koje dovode do oštećenja vjerovnika ili do pogodovanja vjerovnika. U pobijanoj presudi navodi se da su ugovorom o zamjeni dionica oštećeni tužiteljevi vjerovnici. Do oštećenja vjerovnika u stečajnom postupku uslijed pobojne pravne radnje doći će ukoliko vjerovnici upravo zbog te radnje neće u stečajnom postupku moći namiriti utvrđene tražbine. Je li ispunjena navedena pretpostavka u pr-

vostupanjskom postupku niti je utvrđeno, niti se o tome govori u obrazloženju pobijane presude.

VTSRH, Pž-7363/04 od 21. veljače 2006. *(TS Zagreb P-2743/01 od 8. lipnja 2004.)*

189.

STEČAJNI POSTUPAK – NAMJERNO OŠTEĆENJE

Stečajni zakon (Narodne novine broj 44/96, 29/99, 129/00, 123/03, 82/06)

Članak 131.

Namjera stečajnog dužnika da ošteti svoje vjerovnike postoji ako je radnju kojom je dao u zalog svoje nekretnine stečajni dužnik poduzeo u vrijeme kad je bio nesposoban za plaćanje, a zalog je dan radi osiguranja tražbine vjerovnika prema drugoj pravnoj osobi.

U svezi znanja za namjeru ovdje tuženika za poduzimanje pravne radnje tužitelja kojom se oštećuju tužiteljevi vjerovnici, te u svezi pretpostavljenog znanja za namjeru, sud prvog stupnja dao je proturječne razloge, a u svezi toga o odlučnim činjenicama postoji proturječnost između onoga što se u razlozima pobijane presude navodi o sadržaju isprava i samih tih isprava.

Na listu 15. prvostupanjskog spisa, nalaze se podaci o solventnosti za tužitelja (u daljnjem tekstu; BON-2), pa se iz njega vidi da je na dan 21. siječnja 2000. godine, tužitelj bio u blokadi na svom žiro-računu tj. bio je insolventan 518 dana neprekidno za novčani iznos od 361.862.279,00 kn. Prema BON-u 2 na dan 21. siječnja 2000. godine tužitelj je bio u neprekidnoj blokadi žiro računa od 20. kolovoza 1998. godine. Dakle nedvojbeno je da je u vrijeme potpisivanja Sporazuma kod tužitelja postojala nesposobnost za plaćanje, zbog čega je pogrešno stajalište prvostupanjskog suda kako žiro račun tužitelja u vrijeme poduzimanja pobijane pravne radnje nije bio blokiran.

Prema tome, potpisujući Sporazum kojim svoju nekretninu daje u zalog za osiguranje obveza drugotuženika prema prvotuženiku temeljem Okvirnog ugovora o kreditu a da uzvrat nije dobio nikakvu protučinidbu, niti bio u obvezi prema prvo i drugotuženiku, tužitelj je znao i bio svjestan toga da postupajući na taj način oštećuje svoje vjerovnike. Nedvojbeno je u vrijeme sklapanja pobijanog pravnog posla, tužitelj imao druge vjerovnike, čija potraživanja su dospjela. Dugove tim vjerovnicima čija potraživanja su dospje-

la tužitelj nije mogao namiriti, jer je kod njega nastupila nesposobnost za plaćanje.

VTSRH, Pž-3669/02 od 8. ožujka 2006. *(TS Rijeka P-624/01 od 24. siječnja 2002.)*

190.

STEČAJNI POSTUPAK – NAMJERNO OŠTEĆENJE

Stečajni zakon (Narodne novine broj 44/96, 29/99, 129/00, 123/03,82/06)

Članak 131.

Bitna pretpostavka za osnovano pobijanje pravne radnje zbog namjernog oštećenja jest da je (budući) stečajni dužnik u vrijeme poduzimanja radnje imao namjeru oštetiti svoje vjerovnike. Dužnikova namjera oštećenja vjerovnika sklapanjem ugovora o kreditu i sporazumom o fiducijarnom prijenosu nekretnine može biti vidljiva iz dužnikova korištenja novčanih sredstava koja mu je druga strana (vjerovnik prema kojem je radnja poduzeta) stavila na raspolaganje.

Pogrešno je i mišljenje suda prvog stupnja da je kratkoročni kredit podignut za isplatu plaća i podmirenje drugih dugova uz očekivanje da će pravni prednik tužitelja kredit moći vratiti temeljem kupnje njegovih dionica od strane trgovačkog društva N. što proizlazi iz iskaza svjedoka M. B.. Naime, novčana sredstva dobivena kratkoročnim kreditom tuženika tužitelj nije iskoristio na način da je njima podmirio obveze prema svojim radnicima za isplatu plaća i podmirenje drugih dugova (dakle, tužiteljevih obveza prema drugim vjerovnicima), već su ta sredstva iskorištena tako što je njima tužitelj putem kompenzacije s tuženikom podmirio tuženiku obveze iz ugovora o garanciji broj 51/97 što proizlazi iz izjave o prijeboju (list 89. spisa), ali i iz izjave svjedoka M. B. (list 102. spisa). Time je tuženik nesumnjivo došao u povoljniji položaj u odnosu na druge tužiteljeve vjerovnike jer je osiguranjem iz Ugovora o kratkoročnom kreditu i Sporazumom o prijenosu vlasništva osigurao svoje potraživanje.

Prema odredbi članka 131. stavak 1. Stečajnog zakona pretpostavke za namjerno oštećenje su: a) radnja je morala biti poduzeta u posljednjih deset (ranije pet) godina prije podnošenja prijedloga za otvaranje stečajnog postupka ili nakon toga, b) dužnik je radnju poduzeo s namjerom da ošteti vjerovnike te c) da je druga strana u vrijeme poduzimanja radnje znala za

namjeru dužnika da ošteti vjerovnike s time da se namjera pretpostavlja ako je druga strana (u konkretnom slučaju tuženik) znala da dužniku prijeti nesposobnost za plaćanje i da se time oštećuju vjerovnici.

Sud prvog stupnja nije ni ispitivao je li druga ugovorna strana (tuženik) u vrijeme poduzimanja radnji znala za namjeru dužnika (tužitelja) da ošteti svoje vjerovnike, jer je ocijenio da ta tužiteljeva namjera nije postojala, a što je utvrdio iz iskaza saslušanih svjedoka. Međutim, sud prvog stupnja nije ocijenio činjenicu da je tužitelj novčana sredstva iskoristio na način da je njima podmirio obvezu tuženika. Stoga je prema mišljenju ovog suda upitna ta tužiteljeva namjera da se sredstva koja mu je temeljem kredita tuženik stavio na raspolaganje iskoriste za isplate plaća što je u svojem iskazu naveo svjedok M. B. (list 101. spisa) odnosno za obrtna sredstva što je iskazao svjedok N. E. (list 63. spisa).

Zbog toga što sud prvog stupnja nije ocijenio tu činjenicu, pobijana presuda ima nedostataka zbog kojih se na može ispitati jer nisu navedeni razlozi o toj odlučnoj činjenici o kojoj ovisi postojanje tužiteljeve namjere za oštećenje ostalih vjerovnika (izuzev tuženika). Time je počinjena bitna povreda odredaba parničnog postupka iz članka 354. stavak 2. točka 13. Zakona o parničnom postupku.

VTSRH, Pž-6671/03 od 25. travnja 2006. *(TS Rijeka P-470/01 od 12. lipnja 2003.)*

191.

STEČAJNI POSTUPAK – NAMJERNO OŠTEĆENJE

Stečajni zakon (Narodne novine broj 44/96, 29/99, 129/00, 123/03, 82/06)

Članak 131.

Jedna od posebnih pretpostavki za pobijanje pravnih radnji namjernog oštećenja jeste da je druga ugovorna strana u vrijeme poduzimanja te radnje znala za namjeru (budućeg) stečajnog dužnika da njome ošteti svoje vjerovnike.

Što se tiče ispunjenja pretpostavki iz odredbe članka 131. Stečajnog zakona za pobijanje dužnikovih pravnih radnji uslijed namjernog oštećenja vjerovnika, razlozi navedeni u pobijanoj presudi o tome nejasni su i proturječni, prvenstveno u dijelu u kojem prvostupanjski sud obrazlaže postojanje tuženikova znanja za tužiteljevu namjeru da ošteti vjerovnike.

Zakonska je pretpostavka da znanje za namjeru oštećenja vjerovnika postoji ako je druga strana znala da dužniku prijeti nesposobnost za plaćanje i da se radnjom oštećuju vjerovnici (članak 131. stavak 1. rečenica 2. Stečajnog zakona).

U obrazloženju se ne navodi na koji je način utvrđena činjenica postojanja dužnikove namjere da predmetnom pravnom radnjom ošteti vjerovnike, a nejasni i proturječni su razlozi kojima se obrazlaže postojanja pretpostavke tuženikova znanja za tu namjeru.

U svezi tuženikova znanja za tužiteljevu namjeru da pobijanom pravnom radnjom ošteti vjerovnike, prvostupanjski sud prvenstveno ističe da je tisak pisao o „tužiteljevom“ stanju, pa da se tuženik ne može pozivati na to da „mu nije bilo poznato kakvo je stanje“ kod tužitelja. Pri tome se međutim uopće ne navodi o kakvom je to „stanju“ riječ. Naime, odredbom članka 131. stavak 1. Stečajnog zakona propisana je pretpostavka znanja dužnikovog suugovaratelja da dužniku prijeti nesposobnost za plaćanje i znanja da se radnjom oštećuju vjerovnici (i to kumulativno), a ne znanja o bilo kakvom, pa eventualno i financijsko lošem dužnikovom stanju.

Nadalje, za postojanje traženoga znanja prvostupanjski sud odlučnom smatra činjenicu da je tuženikov direktor istodobno bio predsjednik nadzornog odbora S. o. d.d. Nije međutim jasno od kakvoga je to značaja, jer S. o. d.d. je treća pravna osoba, odnosno nije ugovorna stranka, već su jedino dionice toga društva bile predmetom pobijane pravne radnje. Navedena činjenica bi bila od značaja za zaključak da je tuženikov direktor znao za financijsku situaciju S. o. d.d., no nije jasno kako se iz te činjenice može izvući zaključak znanja o dužnikovoj (tužiteljevoj) nesposobnosti za plaćanje i znanja o oštećenju tužiteljevih vjerovnika.

VTSRH, Pž-7363/04 od 21. veljače 2006. *(TS Zagreb P-2743/01 od 8. lipnja 2004.)*

192.

STEČAJNI POSTUPAK – VRIJEME PODUZIMANJA POBOJNE PRAVNE RADNJE

Stečajni zakon (Narodne novine broj 44/96, 29/99, 129/00, 123/03, 82/06)

Članak 138.

U slučaju da je za pravovaljanost nekog pravnog posla potreban upis u zemljišnu knjigu, smatra se da je pravni posao poduzet kada su ispunjene ostale pretpostavke za njegovu valjanost, kada izjava volje o upisu u zemljišne knjige postane obvezujuća za stečajnog dužnika i kada druga strana podnese zahtjev za upis pravne promjene u zemljišne knjige.

Trenutkom podnošenja zahtjeva za upis u zemljišne knjige, ako je zahtjev uredan, nastupaju pravni učinci poduzete pravne radnje, a što je bitno za izračunavanje rokova za pobojne radnje prema odredbama članka 128.-134. Stečajnog zakona.

Prethodno valja napomenuti da ovaj sud ne može ispitati je li sud prvog stupnja pogrešno ocijenio da su pravne radnje koje su predmet pobijanja poduzete 17. srpnja 1998. godine kada je sklopljen ugovor o kratkoročnom kreditu, odnosno 10. kolovoza 1998. godine kada je isti solemniziran te 12. lipnja 1997. godine kada je Sporazum o prijenosu vlasništva sastavljen i solemniziran pa kako su te radnje poduzete izvan zakonskih rokova prije podnošenja prijedloga za otvaranje stečaja nad tužiteljem da se ne može raditi o kongruentnom namirenju, inkongruentnom namirenju ni o pravnim radnjama kojima se vjerovnici izravno oštećuju. Naime, predmet pobijanja može biti svaka pravna radnja koja je poduzeta određeno vrijeme prije otvaranja stečaja pa je nužno utvrditi kada je u konkretnom slučaju ta radnja poduzeta. S obzirom na to da su navedenim Ugovorom o kratkoročnom kreditu odnosno Sporazumom o prijenosu vlasništva predmet osiguranja nekretnine, za pravovaljanost osiguranja fiducijarnog prijenosa vlasništva potreban je, između ostalog i upis u zemljišnu knjigu.

Prema odredbi članka 138. stavak 2. Stečajnog zakona ako je za pravovaljanost nekog pravnog posla potreban upis u zemljišnu knjigu, upisnik brodova, brodova u izgradnji ili zrakoplova, smatrat će se da je pravni posao poduzet čim budu ispunjene ostale pretpostavke za njegovu valjanost, izjava volje o upisu postane obvezujuća za dužnika i *druga strana podnese zahtjev za upis pravne promjene*.

Člankom 8. Ugovora o kratkoročnom kreditu (list 7. spisa) i člankom 2. i 3. Sporazuma o prijenosu vlasništva (list 15. spisa) tužitelj je sukladno odredbi članka 279. stavak 1. u svezi s člankom 274. stavak 4. Ovršnog zakona

(„Narodne novine“ broj 57/96 i 29/99) dao suglasnost tuženiku da može u zemljišnoj knjizi obaviti prijenos vlasništva (clausula intabulandi). Stoga je tuženik mogao sukladno odredbi članka 274. stavak 5. Ovršnog zakona tražiti prijenos prava vlasništva na predmetnim nekretninama tužitelja. To je tuženik mogao tražiti od općinskog suda tako što bi podnio prijedlog za upis fiducijarnog vlasništva u zemljišne knjige. Tek podnošenjem tog prijedloga općinskom sudu sukladno odredbi članka 138. stavak 2. Stečajnog zakona nastupili bi pravni učinci radnje čije pobijanje tužitelj traži tužbenim zahtjevom budući da bi tuženik sukladno odredbi članka 120. stavak 3. u svezi stavka 1. i članka 119. stavak 1. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima („Narodne novine“ broj 91/96, 68/98, 137/99, 22/00, 73/00 i 114/01) tada postao fiducijarni vlasnik nekretnine.

Međutim, uvidom u izvatke iz zemljišnih knjiga koje je tužitelj sudu dostavio u prilogu tužbe u preslici umjesto u originalu (list 24-37. spisa) ne proizlazi da je tuženik podnio Općinskom sudu u Rijeci prijedlog za upis svog fiducijarnog vlasništva na predmetnim nekretninama pa stoga prema stanju spisa taj sud nije niti upisao taj prijenos prava vlasništva u zemljišne knjige. Upravo zbog navedenog, mišljenje je ovog suda da (pod uvjetom da su preslike zemljišnih knjiga istinite, a što sud prvog stupnja nije ispitao) pravne radnje koje su predmet pobijanja nisu poduzete prije podnošenja prijedloga za otvaranjem stečajnog postupka nad tužiteljem niti prije podnošenja same tužbe pa je upitan i tužiteljev pravni interes za traženje isprave podobne za brisanje tuženikova vlasništva nad predmetnim nekretninama (i uspostavu stanja prije poduzimanja eventualno pobojnih radnji) odnosno za „vraćanje u vlasništvo“ nekretnina što tužitelj traži tužbenim zahtjevom. Nadalje, potvrda javnog bilježnika V. P. posl. broj OU-2238/2000 od 20. veljače 2001. godine kojim je taj javni bilježnik potvrdio da je proveden postupak propisan odredbom članka 277. stavak 1-5. Ovršnog zakona i da je tuženik time postao punopravni vlasnik nekretnine nema nikakvog utjecaja na ovaj parnični postupak budući da se tuženik temeljem te potvrde neće moći upisati u zemljišne knjige. Ovo iz razloga jer se u smislu odredbe članka 97. Stečajnog zakona sve sudske pa tako i *argumento a maiori ad minus* javnobilježničke radnje poduzete posljednjih trideset dana *(nakon Novele Stečajnog zakona iz 2006. godine šezdeset dana)* prije podnošenja prijedloga za otvaranjem stečaja ili nakon toga kojim je stečajni vjerovnik (tuženik) stekao razlučno ili slično pravo na imovini stečajnog dužnika (tužitelja) koje ulazi u stečajnu masu prestaju *ex lege* otvaranjem stečaja. Nakon otvaranja stečaja, jedino stečajni sud, a ne javni bilježnik, može provoditi postupak na imovini koja ulazi u stečajnu masu, a na kojoj ne postoji razlučno pravo. Prema tome, niti javni bilježnik nije mogao nakon otvaranja stečajnog postupka nad tužiteljem provoditi postupak u smislu odredbi članka 277. Ovršnog zakona, već je taj postupak trebao prekinuti sukladno članku 212. stavak 4. Zakona o parničnom postupku u svezi s člankom 19. stavak 1.

Ovršnog zakona. Zbog navedenog, navedena potvrda javnog bilježnika je ništava te Zemljišnoknjižni odjel Općinskog suda u Rijeci temeljem nje neće moći u zemljišne knjige upisati tuženikovo punopravno vlasništvo nekretnina; osim toga, otvaranjem stečajnog postupka prekida se i (eventualno ranije započeti) zemljišnoknjižni postupak u smislu odredbe članka 91. stavak 1. Zakona o zemljišnim knjigama („Narodne novine“ broj 91/96 i 114/01).

VTSRH, Pž-6671/03 od 25. travnja 2006. *(TS Rijeka P-470/01 od 12. lipnja 2003.)*

193.

STEČAJNI POSTUPAK – PRAVNA SREDSTVA POBIJANJA

Stečajni zakon (Narodne novine broj 44/96, 29/99, 129/00, 123/03,82/06)

Članak 141.

Tužba kojom tužitelj kao stečajni dužnik pobija pravnu radnju raspolaganja nekretninom temeljem koje je upisano opterećujuće pravo u zemljišnoj knjizi mora sadržavati tužbeni zahtjev kojim se nalaže tuženiku (stečajnom vjerovniku) da pobijatelju izda ispravu podobnu za brisanje tog prava i time uspostavu zemljišnoknjižnog stanja kakvo je postojalo prije poduzimanja radnje.

Prema mišljenju ovog suda niti tužbeni zahtjev tužitelja u dijelu u kojem traži od tuženika da mu vrati vlasništvo na nekretninama nije uredan te je sud prvog stupnja trebao sukladno odredbi članka 109. stavak 1. Zakona o parničnom postupku pozvati tužitelja na ispravak tužbe. Naime, ako je radnjom utemeljeno neko opterećujuće pravo upisano u odgovarajućem upisniku (u konkretnom slučaju u zemljišnoj knjizi i registru dionica) tada tužbeni zahtjev mora biti upravljen na to da se vjerovniku naloži da pobijatelju izda ispravu podobnu za brisanje tog prava i time uspostavu stanja prije poduzimanja radnje. U slučaju da opterećujuće pravo nije upisano u upisnik, tada je dovoljno tražiti utvrđenje da je stečeno opterećenje bez učinka prema stečajnoj masi, a ako vjerovnik ništa nije stekao na temelju pobojne radnje ali bi na temelju nje nešto mogao tražiti od stečajnog dužnika tada zahtjev mora biti upravljen na utvrđenje da je to vjerovnikovo pravo bez učinka prema stečajnoj masi. Prema tome, neovisno o tome je li fiducijarno vlasništvo tuženika upisano u zemljišne knjige, a što sud prvog stupnja nije ispitao budući da spisu umjesto ovjerenih originala prileže preslike zemljišnoknjižnih izvadaka iz kojih proizlazi da ono nije upisano u zemljišne knjige, tužitelj ne može tražiti od tuženika „vraćanje vlasništva nekretnina“.

Zbog navedenog, neovisno od činjenice što je prvostupanjski sud (i) taj dio tužbenog zahtjeva odbio, izreka prvostupanjske presude je nerazumljiva.

Slijedom navedenog valjalo je uvažiti žalbu tužitelja, ukinuti pobijanu presudu i predmet vratiti sudu prvog stupnja na ponovno suđenje temeljem odredbe članka 369. stavak 1. i članka 370. stavak 1. Zakona o parničnom postupku.

U nastavku postupka sud prvog stupnja će sukladno odredbi članka 109. stavak 1. Zakona o parničnom postupku pozvati tužitelja na ispravak tužbe i dostavu originalnih izvadaka iz zemljišnih knjiga za predmetne nekretnine. Nakon toga, pod pretpostavkom da tužitelj udovolji nalogu suda, sud prvog stupnja će ispitati kada su predmetne radnje poduzete te postoje li zakonski uvjeti za pobijanje tih radnji u povodu stečaja. (…)

VTSRH, Pž-6671/03 od 25. travnja 2006. *(TS Rijeka P-470/01 od 12. lipnja 2003.)*

194.

STEČAJNI POSTUPAK – PRODAJA IMOVINE STEČAJNOG DUŽNIKA

Stečajni zakon (Narodne novine broj 44/96, 29/99, 129/00, 123/03, 82/06)

Članak 158.

Stečajni upravitelj imovinu - koja ulazi u stečajnu masu, a na kojoj ne postoji razlučno pravo - unovčuje ugovorom o prodaji te imovine. To ne čini stečajni sudac niti odbor vjerovnika, iako stečajni upravitelj za prodaju imovine od posebne važnosti mora pribaviti suglasnost odbora vjerovnika (članak 159.).

Navedenim je rješenjem odlučeno o produžetku roka ponuditelju za plaćanje cijene kupljene dužnikove imovine do 15. travnja 2003. godine pod prijetnjom gubitka prava na povrat jamčevine. Iz obrazloženja rješenja nije jasno tko zapravo prodaje imovinu stečajnog dužnika, odnosno prodaje li imovinu stečajni upravitelj temeljem ovlasti iz odredaba čl. 25. st. 1. točka 8. i čl. 158. st. 1. i 2. Stečajnog zakona ("Narodne novine" br. 44/96, 161/98, 29/99, 129/00, 123/00, dalje SZ), prema kojoj je stečajni upravitelj dužan unovčiti stvari i prava koje ulaze u stečajnu masu uz uvjet da se pri tome drži odluka vjerovnika i odbora vjerovnika o unovčenju, ili imovinu prodaje stečajno vijeće, bilo da se radi o prodaji sukladno odredbi čl. 163. a SZ kojom

je uređena prodaja dužnikove imovine kao cjeline *(napomena: posljednjom Novelom Stečajnog zakona ukinuta je mogućnost prodaje stečajnog dužnika kao cjeline)*, ili odredbi čl. 164. SZ kojom je uređena prodaja imovine na kojoj postoje razlučna prava, odnosno čl. 158. st. 3. SZ prema kojoj stečajni upravitelj može sudu predložiti da se određena imovina unovči po pravilima koja vrijede za sudsku ovrhu radi naplate novčane tražbine. Iz rješenja broj St-41/00-216 od 13. siječnja 2003. godine (listovi 855. i 856. stečajnog spisa) proizlazi da njime stečajno vijeće ovlašćuje stečajnog upravitelja da objavi prodaju nekretnine i dionica koji ulaze u stečajnu masu, te da oglas o prodaji objavi u Večernjem listu, a tim se rješenjem određuju i uvjeti prodaje. U obrazloženju toga rješenja navodi se da je o predloženoj prodaji odlučeno na sjednici odbora vjerovnika. Rješenjem broj St-41/00-221 od 13. veljače 2003. godine (listovi 874. do 876. spisa) stečajno vijeće je odredilo da će ponuditelj čija je ponuda prihvaćena, a to je žalitelj, sa stečajnim upraviteljem sklopiti ugovor o prodaji. Iako je o navedenoj prodaji odlučivao i odbor vjerovnika i stečajno vijeće, iz navedenoga, a osobito iz činjenice da se vlasništvo nad predmetima prodaje prenosi ugovorom između kupca i stečajnog upravitelja, a ne rješenjem stečajnog vijeća o dosudi odnosno zaključkom o predaji u posjed i upisu prava vlasništva u zemljišne knjige, za zaključiti je da se radi o imovini na kojoj ne postoje razlučna prava, odnosno koju ne prodaje stečajno vijeće kao cjelinu, odnosno na prijedlog stečajnog upravitelja po pravilima koja vrijede za sudsku ovrhu radi naplate novčane tražbine. Stoga nije jasno zašto je stečajno vijeće uopće rješenjima odlučivalo o prodaji, uvjetima koje treba zadovoljiti kupac, te o raskidu prodaje i pitanju vraćanja jamčevine.

VTSRH, Pž-5589/03 od 21. veljače 2006. *(TS Karlovac St-41/00 od 18. ožujka 2003.)*

195.

STEČAJNI POSTUPAK – PRODAJA NEKRETNINA NA KOJIMA POSTOJI RAZLUČNO PRAVO

Stečajni zakon (Narodne novine broj 44/96, 29/99, 129/00, 123/03, 82/06)

Članak 164.

Hoće li se nekretnina na kojoj postoji razlučno pravo prodavati u stečajnom ili ovršnom postupku ovisi o tome tko je prije pokrenuo postupak prodaje; razlučni vjerovnik u ovršnom postupku ili stečajni sudac na prijedlog stečajnog upravitelja u stečajnom postupku. Ako je razlučni vjerovnik ranije pokrenuo ovršni postupak radi namirenja svog potraživanja prodajom nekretnina stečajnog dužnika na kojima postoji razlučno pravo, stečajni sudac u stečajnom postupku ne može unovčiti te nekretnine.

Prema odredbi članka 164. st. 1. Stečajnog zakona nekretnine na kojima postoji razlučno pravo stečajni sudac prodaje, na prijedlog stečajnog upravitelja, uz odgovarajuću primjenu odredaba propisa o ovrsi kojima je uređena ovrha na nekretnini. Prodaja takvih nekretnina, dakle, odvija se uz primjenu odredaba čl. 74. do 125. Ovršnog zakona („Narodne novine“ br. 57/96, 29/99, 42/00 i 173/03, 88/05 dalje OZ). Da li će se nekretnina prodavati u stečajnom postupku ili u ovršnom postupku ovisi o tome tko je prije pokrenuo postupak prodaje; razlučni vjerovnik ili stečajni sud na prijedlog stečajnog upravitelja (čl. 164. st. 4. SZ). Nakon što je razlučni vjerovnik pokrenuo ovršni postupak, neovisno o tome da li je to učinio prije otvaranja stečajnog postupka ili nakon otvaranja stečajnog postupka, stečajni sud više ne može na prijedlog stečajnog upravitelja odrediti prodaju nekretnine u stečajnom postupku jer će se nekretnina, dakle prodati u ovršnom postupku koji je pokrenuo razlučni vjerovnik (čl. 164. st. 4. SZ).

Iz obrazloženja pobijanog rješenja proizlazi da je predmetna nekretnina prodavana u stečajnom postupku (list 3., 4. i 5. izdvojenog spisa) te da je postupak ovrhe na toj nekretnini trajao od 1997. god. Kakav je bio ishod tog ovršnog postupka iz obrazloženju pobijanog rješenja nije razvidno, pa je ostalo nejasno da li je uopće uvjeta za prodaju nekretnine u stečajnom postupku u smislu odredbe članka 164. SZ bilo. Naime, prema podacima u dijelu dostavljenog spisa proizlazi da je u zemljišnim knjigama (list 55 spisa) na listu C zabilježena pod 1. sudska prodaja nekretnina pod brojem Ovr-363/00 i pod 2. sudska prodaja nekretnina pod brojem Ovr-185/97, a rješenjem o obustavi postupka obustavljen je postupak koji se vodi pod brojem Ovr-185/97 i određeno brisanje zabilježbe toga upisa (list 3 spisa). Stoga je nejasno na što se odnosi zabilježba sudske prodaje broj Ovr-363/00 pa se, za sa-

da, ne može ispitati da li je prijedlog za prodaju nekretnine u stečajnom postupku uopće mogao biti prihvaćen jer ukoliko bi se vodio ovršni postupak za prodaju nekretnine koji je započeo prije otvaranja stečajnog postupka, takav bi prijedlog bio nedopušten. Stoga pobijano rješenje nije razumljivo.

VTSRH, Pž-3081/06 od 12. srpnja 2006. *(TS Osijek St-68/00 od 1. ožujka 2006.)*

196.

STEČAJNI POSTUPAK – UNOVČENJE NEKRETNINE NA KOJOJ POSTOJI RAZLUČNO PRAVO

Stečajni zakon (Narodne novine broj 44/96, 29/99, 129/00, 123/03,82/06)

Članak 164.

Nekretnine na kojima postoji razlučno pravo, a na kojima razlučni vjerovnik nije pokrenuo postupak ovrhe radi prisilnog namirenja svoje tražbine, stečajni sudac može prodati na prijedlog stečajnog upravitelja uz odgovarajuću primjenu propisa o ovrsi kojima je uređena ovrha na nekretnini.

Odredbom članka 164. Stečajnog zakona propisano je unovčenje nekretnina na kojima postoji razlučno pravo i to prema stavku 1. uz odgovarajuću primjenu odredaba propisa o ovrsi kojima je uređena ovrha na nekretnini.

Ovrha na nekretnini uređena je odredbama članaka 74. – 125. Ovršnog zakona („Narodne novine“ broj 57/96, 29/99, 173/03 i 151/04, u daljnjem tekstu: OZ).

Prema odredbi članka 90. OZ-a sud donosi zaključak o prodaji nekretnine kojim se utvrđuje vrijednost nekretnine i određuju način i uvjeti te vrijeme i mjesto prodaje, koji zaključak se dostavlja, između ostalih, i založnim vjerovnicima. Nedvojbeno je da i u stečajnom postupku ima mjesta primjeni ove odredbe, kako bi založni vjerovnik mogao sudjelovati u postupku i štititi svoje interese. Stoga je prvostupanjski sud postupao suprotno zakonu kada nije žalitelju dostavio odluku o prodaji predmetnih nekretnina te ga ne može ekskulpirati objava oglasa o prodaji imovine stečajnog dužnika u dnevnim novinama.

U pravu je žalitelj i kada ukazuje na postupanje suda suprotno odredbi članka 92. OZ-a. Naime, prema toj odredbi stranke i založni vjerovnici mogu se sporazumjeti da se prodaja nekretnine obavi neposrednom pogodbom

najkasnije do prodaje nekretnine na javnoj dražbi. U konkretnom slučaju proizlazi da žalitelj nije bio obaviješten o prodaji te da sa žaliteljem kao založnim vjerovnikom nije postignut sporazum o prodaji neposrednom pogodbom. Dakle, prvostupanjski sud je donio rješenje o dosudi nekretnine prodane neposrednom pogodbom, no iz obrazloženja pobijane odluke nije vidljivo da je prethodno utvrdio je li udovoljeno uvjetima za pravovaljanost prodaje, što je njegova obveza propisana odredbom članka 99. stavak 1. OZ-a.

Pobijanim rješenjem određeno je i brisanje založnog prava koje je u korist žalitelja bilo upisano u zemljišnim knjigama na predmetnim nekretninama, čime je prvostupanjski sud postupio suprotno odredbi članka 119. stavak 1. OZ-a, prema kojoj odredbi sud određuje brisanje upisanih prava i tereta tek nakon pravomoćnosti rješenja o dosudi. Sud je tek trebao navesti kako će upisana prava i tereti biti brisani nakon pravomoćnosti rješenja o dosudi u smislu odredbe članka 101. OZ-a.

Osnovano žalitelj nalazi povredu postupka i u tome što je prvostupanjski sud u obrazloženju pobijanog rješenja na neki način odlučio o namirenju žalitelja, umjesto rješenjem o namirenju, koje valja donijeti nakon održanog ročišta uzimajući u obzir podatke iz spisa i zemljišne knjige te utvrđenja na ročištu, a temeljem odredbe članka 118. OZ-a. Iz dostavljenih preslika iz stečajnog predmeta proizlazi da takvo ročište nije održano te nije niti doneseno valjano rješenje o namirenju. Iz odgovora na žalbu stečajne upraviteljice vidljivo je i da je žalitelju isplaćen određeni novčani iznos iz kupovnine i prije pravomoćnosti pobijanog rješenja odnosno prije sporazuma s vjerovnikom.

VTSRH, Pž-3020/06 od 30. svibnja 2006. *(TS Split St-334/03 od 17. ožujka 2006.)*

197.

STEČAJNI POSTUPAK – UPUĆIVANJE NA PARNICU

Stečajni zakon (Narodne novine broj 44/96, 29/99, 129/00, 123/03,82/06)

Članak 175. stavak 2. i 3. i članak 178 stavak 1. i 3.

Obveza stečajnog suca je da se na ispitnom ročištu raspravi svaka osporena tražbina te ako osporavanje ne bude otklonjeno, u obrazloženju rješenja o upućivanju na parnicu radi utvrđenja odnosno osporavanja tražbine navede i razloge osporavanja.

Odredbom iz članka 175. stavak 2. i 3. propisano je da je stečajni upravitelj dužan određeno se izjasniti priznaje li ili osporava svaku prijavljenu tražbinu te da se tražbine koje su osporili stečajni upravitelj, dužnik pojedinac ili koji od stečajnih vjerovnika moraju posebno raspraviti. Sadržaj i smisao citiranih zakonskih odredbi su nedvojbeni. Oni znače obvezu stečajnog suca da na ispitnom ročištu posebno raspravi svaku osporenu tražbinu, a to pretpostavlja izjašnjenje osporavatelja o razlozima osporavanja prijavljene tražbine. U konkretnom slučaju ovome sudu nisu dostavljeni zapisnici s ispitnog ročišta, no to je bez utjecaja na valjanost rješenja, budući da je stečajni sud, u rješenju kojim utvrđuje osporenom tražbinu i upućuje na parnicu vjerovnike čije su tražbine osporene radi utvrđivanja osnovanim osporenih tražbina bio dužan (argument iz citiranih zakonskih odredbi) navesti razloge osporavanja tražbine. Ovo je zapravo i pretpostavka budućeg opredjeljenja stečajnih vjerovnika o tome hoće li ili ne pokrenuti parnicu. U svakom slučaju, rješenje koje ne sadrži razloge odluke zahvaćeno je bitnom povredom odredaba postupka iz članka 354. stavak 2. točka 13. ZPP-a u vezi s člankom 6. SZ-a, jer mu nedostaju razlozi o odlučnim činjenicama. Kada se tome priključe i prilično nejasni razlozi žalbe, rješenje u pobijanom dijelu nije moguće ispitati pa ga je u pobijanom dijelu valjalo ukinuti i predmet vratiti prvostupanjskom sudu na ponovni postupak.

U ponovljenom postupku stečajni sudac će zakazati posebno ispitno ročište, pozvati stečajnog upravitelja na određeno izjašnjenje o prijavljenoj tražbini vjerovnika, kao i na decidirano izjašnjenje o razlozima osporavanja, omogućiti stečajnom vjerovniku da pokuša osporavanje tražbine otkloniti, a nakon toga donijeti zakonitu i pravilnu odluku, koja će sadržavati razloge osporavanja.

VTSRH, Pž-5896/06 od 7. travnja 2006. *(TS Dubrovnik St-32/03 od 4. srpnja 2003.)*

198.

STEČAJNI POSTUPAK – RJEŠENJE O UTVRĐIVANJU ODNOSNO OSPORAVANJU PRIJAVLJENIH TRAŽBINA

Stečajni zakon (Narodne novine broj 44/96, 29/99, 129/00, 123/03, 82/06)

Članak 177.

Stečajni sudac mora donijeti rješenje kojim odlučuje (de facto utvrđuje) u kojem su iznosu i u kojem isplatnom redu utvrđene odnosno osporene pojedine tražbine, kao i o upućivanju na parnicu radi utvrđivanja odnosno osporavanja tražbina. Međutim, tim rješenjem stečajni sudac ne odlučuje o osnovanosti osporenih tražbina, već će o njima odlučivati sud u parničnom postupku.

Iz spisa proizlazi da je žalitelj kao stečajni vjerovnik prijavio svoju tražbinu u stečajnom postupku u ukupnom iznosu od 1.039.920,30 kn. Tu tražbinu na ispitnom ročištu održanom dana 2. lipnja 2006. godine osporio je stečajni upravitelj stečajnog dužnika, tražbina je posebno raspravljena u skladu s člankom 175. stavak 3. Stečajnog zakona ali osporavanje nije otklonjeno, pa je sud prvog stupnja, temeljem odredbe članka 177. stavak 3. i članka 178. stavak 1. i 5. Stečajnog zakona donio pobijano rješenje.

Odredbom članka 177. stavak 3. Stečajnog zakona određeno je da, na temelju posebne tablice ispitanih tražbina, stečajni sudac donosi rješenje kojim odlučuje o tome u kojem su iznosu i u kojem isplatnom redu utvrđene odnosno osporene pojedine tražbine, te odlučuje o upućivanju na parnicu radi utvrđivanja odnosno osporavanja tražbine.

Budući da je prijavljena tražbina žalitelja, na ispitnom ročištu osporena, u I. višem isplatnom redu, u iznosu od 1.017.626,00 kn, sud prvog stupnja je pravilnom primjenom članka 177. stavak 3. donio rješenje kojim je odlučio o tome da je djelomično osporena tražbina stečajnog vjerovnika Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje u iznosu od 1.017.626,00 kn u I. isplatnom redu.

Navodi žalitelja koji se odnose na dokazivanje postojanja prijavljene tražbine nemaju utjecaj na pravilnost i zakonitost pobijanog rješenja u navedeno dijelu. Naime, u slučaju kada prijavljenu tražbinu stečajnog vjerovnika ospori stečajni upravitelj u ime stečajnog dužnika ili koji od stečajnih vjerovnika, stečajni sudac, temeljem članka 177. stavku 3. Stečajnog zakona, mora donijeti rješenje da je djelomično osporena tražbina stečajnog vjerovnika Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje u iznosu od 1.017.626,00 kn u I. isplatnom redu. Slijedom navedenog, stečajni sudac nije ovlašten donositi odluke o osnovanosti ili neosnovanosti tražbine. Time stečajnom vjerovniku

nije uskraćeno pravo na pravnu zaštitu, jer će on u parnici moći dokazivati osnovanost svoje tražbine u pogledu stečajnog dužnika.

Zbog svega navedenog, valjalo je odbiti žalbu stečajnog vjerovnika kao neosnovanu i potvrditi pobijano rješenje u dijelu u kojem je djelomično osporena tražbina stečajnog vjerovnika Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje u iznosu od 1.017.626,00 kn u I. isplatnom redu, a temeljem članka 380. stavka 2. Zakona o parničnom postupku, u svezi s člankom 6. stavak 1. Stečajnog zakona, zbog čega je odlučeno kao pod I. izreke rješenja.

VTSRH, Pž-4318/03 od 9. kolovoza 2006. *(TS Slavonski Brod St-20/01 od 5. lipnja 2006.)*

199.

STEČAJNI POSTUPAK – ZASTUPANJE STEČAJNOG DUŽNIKA U PARNICI RADI UTVRĐIVANJA OSPORENE TRAŽBINE

Stečajni zakon (Narodne novine broj 44/96, 29/99, 129/00, 123/03, 82/06)

Članak 178.

U slučaju da je stečajni upravitelj priznao prijavljenu tražbinu, a istu je osporio neki od stečajnih vjerovnika, stečajni sudac će stečajnog vjerovnika uputiti na parnicu radi utvrđivanja osporene tražbine. Tu parnicu osporavatelj vodi u ime i za račun stečajnog dužnika.

Stečajni vjerovnik nije obvezan u tužbi naznačiti zastupnika stečajnog dužnika-osporavatelja (iako je poželjno da to učini), već mora samo navesti tuženika- stečajnog dužnika.

Napomena: Novelom iz 2006. godine (članak 178. stavak 2. rečenica 2. Stečajnog zakona) izričito je propisano da osporavatelj u takvoj parnici nastupa u ime i za račun stečajnog dužnika.

Pobijanim rješenjem odbačena je tužba tužitelja kao neuredna.

Sud u obrazloženju navodi da je tužitelj pozvan rješenjem od 2. rujna 2005. godine, da u tužbi označi vjerovnike koji su osporili njegovu tražbinu, a koji u ovoj parnici zastupaju tuženika T. d.d. u stečaju, a pod prijetnjom da ukoliko u naloženom roku ne postupi po nalogu suda, da će sud tužbu odbaciti kao neurednu, temeljem čl. 109. st. 1. i 4. Zakona o parničnom postupku. Naime, po primitku tužbe sud je utvrdio da je tužba neuredna, jer iz dostavljene dokumentacije proizlazi da tražbinu tužiteljevu nije osporio stečajni upravitelj nego zaposlenici stečajnog dužnika koje je zastupao Ž. Š..

S obzirom da je povodom navedenog rješenja suda tužitelj dostavio podnesak koji nije nadopunio tužbu po nalogu suda, sud je svoju odluku utemeljio na odredbi čl. 109. st. 1. i 4. Zakona o parničnom postupku. (...)

Imajuci u vidu sadržaj odredbe cl. 179. st. 1. Stečajnog zakona ("Narodne novine" br. 44/96, 29/99, 129/00 i 123/03, nastavno: SZ) u slučaju osporavanja prijavljene tražbine vjerovnika od strane drugog vjerovnika osporavatelja, time da stečajni upravitelj ne spori tražbinu, vjerovnik kao tuženika treba naznačiti stečajnog dužnika, ali u tom slučaju osporavatelj vodi parnicu u ime i za račun dužnika.

U konkretnom predmetu tužitelj je pravilno u smislu prednje citirane odredbe SZ-a kao tuženika naznačio stečajnog dužnika. Vjerovnici osporavatelji vode parnicu u ime i za račun dužnika, što znači da ga zastupaju. U kontekstu odredbe čl. 186. st. 1. ZPP-a koja regulira sadržaj tužbe, pregledom spisa utvrđeno je da tužba tužitelja sadrži određen zahtjev u pogledu glavne stvari i sporednih tražbina, činjenica na kojima se temelji zahtjev, dokaze kojima se utvrđuju te činjenice. Dakle, tužba je kao podnesak razumljiv i sadrži sve što je potrebno da bi se u vezi s njim moglo postupati (čl. 106. st. 2. ZPP-a).

U obrazloženju rješenja br. St-43/04-102 od 13. siječnja 2005. godine (list 5-8 spisa) navodi se da je tražbinu tužitelja osporio punomoćnik zaposlenika stečajnog dužnika Ž. Š..

Žalitelj opravdano ističe da nije bio dužan označiti tko zastupa tuženika te da je tužba uredna.

Tretirajući neosnovano tužbu zbog toga što nije naznačeno tko zastupa tuženika, prvostupanjski sud je donio nezakonito rješenje kojim tužbu tužitelja odbacuje kao neurednu. Takva odluka nema potkrijepe u sadržaju podneska tužbe, čime je ostvaren žalbeni razlog bitne povrede iz čl. 354. st. 2. t. 11. ZPP-a.

VTSRH, Pž-3654/06 od 26. rujna 2006. *(TS Varaždin P-349/05 od 15. svibnja 2006.)*

200.

STEČAJNI POSTUPAK – OSPORENE TRAŽBINE

Stečajni zakon (Narodne novine broj 44/96, 29/99, 129/00, 123/03, 82/06)

Članak 178.

Pravomoćna rješenja Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranja o naplati doprinosa predstavljaju ovršne isprave. Zbog navedenog, sud će, ako je u stečajnom postupku tražbina utvrđena tim rješenjima osporena, uputiti na parnicu osporavatelja da dokaže osnovanost svog osporavanja.

Iz dokumentacije u spisu proizlazi da žalitelj temelji svoje potraživanje na rješenjima Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, Područna služba u Sl. Brodu izdanim u postupku kontrole obračuna i uplaćivanja doprinosa. Navedena rješenja izdana su na temelju članka 149. stavak 1. Zakona o mirovinskom osiguranju („Narodne novine“ broj 102/98; 127/00; 59/01; 109/01; 147/02; 117/03; 30/04; 177/04 i 92/05, u daljnjem tekstu: ZMO) u travnju 1999. godine.

Prema članku 145. stavku 1. ZMO („Narodne novine“ broj 102/98) koji se primjenjuje na navedena rješenja obveznik plaćanja doprinosa za osiguranike je poslodavac. Članak 149. ZMO propisuje da ako obveznik plaćanja doprinosa ne uplati doprinos u propisanom roku dospijeća, Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje (u daljnjem tekstu: Zavod) donosi rješenje kojim mu nalaže da u roku od osam dana uplati dospjele doprinose s kamatama. Članak 150. stavak 1. ZMO propisuje da je organizacija ovlaštena za obavljanje platnog prometa, obvezna na zahtjev Zavoda, a na temelju rješenja iz članka 149. ovoga Zakona, naplatiti iznos neuplaćenih doprinosa s kamatama, prijenosom s računa obveznika na račun Zavoda. Ako se naplata ne može izvršiti na način iz stavka 1. ovoga članka, Zavod podnosi zahtjev da naplatu doprinosa izvrši porezna uprava prema postupku predviđenom za prisilnu naplatu poreza građana, odnosno sud prema pravilima ovršnog postupka (članak 150. stavak 2. ZMO). Zbog navedenog isprave na kojima žalitelj temelji svoju tražbinu imaju učinak pravomoćnog rješenja o ovrsi te predstavljaju ovršne isprave u smislu članka 21. Ovršnog zakona („Narodne novine“ broj 57/96, 29/99, 173/03, 151/04 i 88/05).

Prema odredbi članka 178. stavak 3. *(nakon Novele iz 2006. godine, stavak 4.)* SZ-a, ako za osporenu tražbinu postoji ovršna isprava, stečajni sudac će na parnicu uputiti osporavatelja da dokaže osnovanost svoga osporavanja, pa kako prvostupanjski sud uopće nije ocijenio priložene isprave – rješenjima Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, Područna služba u Sl. Brodu, koja bi prema odredbi članak 150. stavka 2. ZMO, predstavljala ovršnu ispravu za osporenu tražbinu žalitelja, ukazuje se da u pobijanom rješenju postoji proturječnost između onoga što se u razlozima rješenja navodi o sadržaju isprava i samih tih isprava, a što predstavlja apsolutno bitnu povredu odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 2. točka 11. ZPP-a.

VTSRH, Pž-4318/03 od 9. kolovoza 2006. *(TS Slavonski Brod St-20/01 od 5. lipnja 2006.)*

201.

STEČAJNI POSTUPAK – TUŽBENI ZAHTJEV U PARNICI RADI UTVRĐENJA TRAŽBINE

Stečajni zakon (Narodne novine broj 44/96, 29/99, 129/00, 123/03, 82/06)

Članak 180.

Stečajni vjerovnik kojem je u stečajnom postupku osporena prijavljena tražbina za koju nema ovršnu ispravu može samo deklaratornim tužbenim zahtjevom zahtijevati utvrđenje prijavljene tražbine i to temeljem osnove, u visini i isplatnom redu kako je označeno u prijavi ili na ispitnom ročištu. Stečajni vjerovnik kao tužitelj, neovisno o tome je li parnica pokrenuta prije ili nakon otvaranja stečaja, ne može kondemnatornim tužbenim zahtjevom zahtijevati od suda da stečajnog dužnika obveže na isplatu novčane tražbine, a pogotovo ne tražbine izražene u stranoj valuti.

Iz spisa proizlazi da je prvostupanjski sud nakon preuzimanja ustupljenog parničnog predmeta od Općinskog suda u Splitu, a zbog atrakcije stvarne nadležnosti, nastavio raspravljanje, posve ignorirajući procesno pravne posljedice koje su nastupile zbog otvaranja stečajnog postupka nad tuženikom.

Ovo stoga, što je sud i meritorno odlučio o tužiteljevom kondemnetornom zahtjevu za isplatu protuvrijednosti novčane tražbine izražene u stranoj valuti zajedno s pripadajućom kamatom,dakle o zahtjevu koji je bio istaknut u parnicu pokrenutoj prije otvaranja stečajnog postupka, o kojem se zahtjevu, nakon što tužitelj nije ostvario tražbinu u stečajnom postupku, nije moglo raspravljati, a niti odlučivati, već se mogao isticati samo deklaratorni tužbeni zahtjev, odnosno zahtjev na utvrđenje osnovanosti potraživanja tužitelja prema tuženiku kao stečajnom dužniku, za što je zbog osporavanja u stečaju, tužitelj ostvario pravni interes.

Zahtjev na utvrđenje osporene tražbine tužitelja na temelju osnove, te u svoti i u isplatnom redu kako je to tužitelj označio u prijavi ili na ispitnom ročištu (čl. 180. st. 1. SZ), gdje je tražbina i osporena u cijelosti, kao tražbina drugog višeg isplatnog reda u svoti od 3.079.451,91 kn, u ovoj parnici nije nikada ni postavljen, niti je sud o njemu meritorno odlučivao, a što je bio dužan, unatoč tomu što je u ovom slučaju odluka o deklaratornom zahtjevu mogla proizvesti iste konzekvencije, stoga što je sporno pitanje postojanja pravnog odnosa iz kojega tužitelj izvodi svoje pravo na potraživanje i sada u žalbi, te što je eventualno nastupila i zastara potraživanja.

Konačno, o tom potraživanju je svoje stajalište izrazio i stečajni upravitelj kada se o tužiteljevoj tražbini izjašnjavao na ispitnom ročištu, te je upravo za-

to što je tražbina u cijelosti osporena, upućen na parnicu, u smislu članka 178. stavak 1. Stečajnog zakona („Narodne novine“ broj 44/96, 29/99, 129/00 - dalje SZ) rješenjem stečajnog vijeća St-207/00 od 25. lipnja 2001. godine, ali ne zbog ostvarivanja tražbine izražene iskazane u stranoj valuti, već zbog ostvarivanja tražbine preračunate u kune, kakve se u smislu članka 77. SZ mogu isticati u stečaju.

VTSRH, Pž-523/03 od 9. svibnja 2006. *(TS Split P-73/02 od 11. rujna 2002.)*

202.

STEČAJNI POSTUPAK – RASPRAVLJANJE U PARNICI RADI UTVRĐENJA OSPORENE TRAŽBINE

Stečajni zakon (Narodne novine broj 44/96, 29/99, 129/00, 123/03, 82/06)

Članak 180.

Da bi sud mogao raspravljati o osnovanosti tražbine osporene u stečajnom postupku mora izvršiti uvid u rješenje stečajnog suca kojim je stečajnog vjerovnika uputio na parnicu radi utvrđivanja te tražbine odnosno osporavatelja da dokaže osnovanost svog osporavanja.

Ako vjerovnik stečajne mase tužbenim zahtjevom traži utvrđenje tražbine na ime troškova stečajnog postupka sud takvu deklaratornu tužbu mora odbaciti zbog nedostatka pravnog interesa.

Iz predmetnog spisa proizlazi da je tužitelj ovu parnicu pokrenuo prije nastupanja pravnih posljedica otvaranja stečajnog postupka nad tuženikom. U parnici je zahtijevao isplatu 54.000,00 kn sa zakonskom zateznom kamatom s osnove naknade nematerijalne štete zbog profesionalne bolesti, tvrdeći da se razbolio zbog uvjeta rada kod tuženika. Tužitelj je tijekom parnice naveo da je nakon otvaranja stečajnog postupka nad tuženikom prijavio tražbinu u navedenom iznosu u stečajnom postupku, ali da je stečajni upravitelj osporio tražbinu, zbog čega je tužitelj rješenjem stečajnog suda broj St-358/03 od 15. travnja 2004. godine upućen na parnicu radi utvrđenja tražbine drugog isplatnog reda (list 94. spisa). Navedeno se rješenje ne nalazi u spisu, pa nije moguće utvrditi postojanje navedene činjenice, a u spisu nema niti tužiteljeve prijave. Međutim, podneskom od 25. srpnja 2005. godine (list 98. spisa) tužitelj je postavio tužbeni zahtjev za utvrđenje tražbine od 54.000,00 kn na teret troškova stečajnog postupka. Prvostupanjski je sud pobijanom presudom odlučio o ovom tužbenom zahtjevu. Odredbom čl. 180. st. 1. Stečajnog zakona ("Narodne novine" br. 44/96, 29/99, 129/00 i 123/03, dalje SZ) propi-

sano je da se u parnici utvrđenje tražbine može zahtijevati samo na temelju osnove, u iznosu i u isplatnom redu kako je ono označeno u prijavi ili na ispitnom ročištu, pa ako je tužitelj predmetnu tražbinu prijavio, i ona mu je osporena kao tražbina drugog isplatnog reda, tužitelj nije mogao zahtijevati utvrđenje tražbine koja se isplaćuje na teret troškova stečajnog postupka.

Iz predmetnog spisa ne može se utvrditi namiruje li se tražbina po osnovi profesionalne bolesti na teret troškova stečajnog postupka ili kao tražbina stečajnog vjerovnika, a s obzirom da nije poznat podatak o vremenu pokretanja stečajnog postupka. Naime, do stupanja na snagu Zakona o izmjenama i dopunama Stečajnog zakona («Narodne novine» broj 123/03) te su se tražbine namirivale kao troškovi stečajnog postupka, a nakon toga kao tražbine prvog višeg isplatnog reda (a ne drugog isplatnog reda). Ukoliko bi se predmetna tražbina namirivala kao trošak stečajnog postupka, kao što to traži tužitelj, valja reći da tužitelj uopće nema pravni interes zahtijevati u parnici utvrđenje takve vrste tražbine, niti ga je stečajni sud trebao upućivati na parnicu radi utvrđenja tražbine, pa bi takvu tužbu valjalo odbaciti pozivom na odredbu čl. 187. ZPP-a. Ovo stoga što vjerovnik čija se tražbina namiruje kao trošak stečajnog postupka, nakon što se stečajnom upravitelju obratio radi isplate tražbine, a ovaj je takav zahtjev otklonio, ima pravo na kondemnatornu pravnu zaštitu, odnosno na tužbu za isplatu takve tražbine.

Zbog navedenoga pobijanu presudu nije moguće ispitati, čime je počinjena bitna povreda odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 2. točka 11. ZPP-a.

VTSRH, Pž-7649/05 od 20. lipnja 2006. *(TS Split P-855/05 od 29. rujna 2005.)*

203.

STEČAJNI POSTUPAK – TUŽBENI ZAHTJEV U PARNICI RADI UTVRĐENJA TRAŽBINE

Stečajni zakon (Narodne novine broj 44/96, 29/99, 129/00, 123/03, 82/06)

Članak 180. i 181.

U parnici radi utvrđenja osnovanim tražbine prijavljene i osporene u stečajnom postupku tužbeni zahtjev mora sadržavati osnovu, iznos i isplatni red kako je označeno u prijavi ili na ispitnom ročištu. Ako tužbeni zahtjev to ne sadrži, sud ne može po tužbi postupati, a niti bi tužitelj temeljem presude kojom se samo utvrđuje osnovanim njegovo potraživanje u određenom iznosu mogao tražiti od stečajnog suda ispravak tablice ispitanih tražbina.

Prilikom donošenja prvostupanjske presude počinjena je bitna povreda odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 2. t. 13. ZPP-a, na koju sukladno odredbi čl. 365. ZPP-a drugostupanjski sud pazi po službenoj dužnosti. Ova bitna povreda odredaba parničnog postupka postoji jer presudu nije moguće ispitati, stoga što je izreka presude nerazumljiva.

Naime, t. I. izreke pobijane presude utvrđeno je postojanje tužiteljevog potraživanja u iznosu od 3,528.000,00 kn. Sukladno odredbi članka 180. stavak 1. Stečajnog zakona u parnici se utvrđenje tražbine može zahtijevati samo na temelju osnove, u svoti i isplatnom redu kako je ono označeno u prijavi ili na ispitnom ročištu. To znači da u parnici koja je pokrenuta radi utvrđenja tražbine na koju je upućen stečajni vjerovnik rješenjem stečajnog suda, parnični sud meritorno odlučuje o utvrđenju tražbine i njezinom isplatnom redu, ukoliko utvrdi da tražbina postoji. Presuda kojom se utvrđuje tražbina mora imati sve elemente potrebne za njenu provedbu u smislu odredbe članka 181. stavak 2. Stečajnog zakona, odnosno stečajni vjerovnik koji dobije parnicu može tražiti od stečajnog suda ispravak tablice ispitanih tražbina. Suprotno navedenome, tužitelj u predmetnom tužbenom zahtjevu nije označio isplatni red u kojem traži da se utvrdi njegova osporena tražbina, a i prvostupanjski sud je u pobijanoj presudi označio samo iznos za koji je tražbina utvrđena, bez isplatnog reda kojem tražbina pripada.

S obzirom na navedeno, valjalo je po osnovi odredbe čl. 369. ZPP-a, ukinuti pobijanu presudu i predmet vratiti prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje.

U nastavku postupka, prvostupanjski će sud tražiti od tužitelja, pozivom na odredbu čl. 109. ZPP-a, da tužbu dopuni na način da sukladno odredbi čl. 180. SZ-a označi isplatni red u kojem zahtijeva utvrđenje osporene tražbine, onako kako je to označeno u prijavi ili na ispitnom ročištu, te vrijednost predmeta spora radi utvrđivanja tražbine. Ukoliko tužitelj ispravi tužbu tako da se po njoj može postupati, prvostupanjski će sud o tužbenom zahtjevu odlučiti novom, pravilnom i zakonitom presudom.

VTSRH, Pž-8175/03 od 27. lipnja 2006. *(TS Split P-999/98 od 17. rujna 2003.)*

204.

STEČAJNI POSTUPAK – PRIJAVA NEDOSTATNOSTI STEČAJNE MASE

Stečajni zakon (Narodne novine broj 44/96, 29/99, 129/00, 123/03, 82/06)

Članak 204.

Kada je stečajna masa dostatna za pokriće troškova stečajnog postupka, ali ne i za ostale obveze stečajne mase dužnost je stečajnog upravitelja da stečajnom sucu podnese prijavu o nedostatnosti stečajne mase.

Napomena: Novelom iz 2006. godine propisana je dužnost stečajnog upravitelja da javno objavi prijavu o nedostatnosti stečajne mase i da pozove stečajne vjerovnike i vjerovnike ostalih obveza stečajne mase da se izjasne o prijavi.

Iz stanja spisa proizlazi da je na izvještajnom ročištu održanom dana 25. travnja 2006. godine stečajni upravitelj podnio završni račun i završno izvješće o te je predložio vjerovnicima donošenje odluke o obustavi i zaključenju stečajnog postupka po članku 204. Stečajnog zakona jer stečajni dužnik osim za namirenje troškova, nema druge imovine iz koje bi se mogla formirati stečajna masa. Jedini nazočni stečajni vjerovnik nije imao prigovor na završni račun i završno izvješće stečajnog upravitelja te ga je prihvatio u cijelosti i nije se protivio zaključenju stečajnog postupka po članku 207. Stečajnog zakona nakon čega je stečajni sudac objavio kako je završno ročište završeno (list 101 – 102 spisa).

Odredbom članka 204. Stečajnog zakona propisane su pretpostavke i posebna pravila postupka u onim slučajevima kada je stečajna masa dostatna za pokriće troškova stečajnog postupka, ali nije dostatna za ispunjenje ostalih obveza stečajne mase. Prema toj odredbi postoji obveza stečajnog upravitelja podnijeti prijavu stečajnom sudu o nedostatnosti stečajne mase. Takvu prijavu stečajni upravitelj podnosi stečajnom sudu i onda kada se može pretpostaviti da stečajna masa neće biti dostatna za ispunjenje ostalih postojećih obveza stečajne mase kad one dospiju. Iz stanja spisa nije vidljivo da je takva prijava stečajnog upravitelja podnesena stečajnom sudu, nego je na izvještajnom ročištu vjerovnicima stečajni upravitelj predložio donošenje te odluke o kojoj (obustava po članku 204. Stečajnog zakona) vjerovnici na ispitnom ročištu ne odlučuju. Izvješće stečajnog upravitelja o gospodarskom stanju stečajnog dužnika nije prijava nedostatnosti stečajne mase stečajnom sudu kakvu zakon predviđa u odredi članka 204. Stečajnog zakona. Iako nema zapreke da stečajni upravitelj na ispitnom ročištu izvijesti i upozori vjerovnike o nastalim okolnostima koje će posljedično dovesti do podnošenja

prijave te vrste, odlukom vjerovnika o prihvaćanju prijedloga stečajnog upravitelja nisu ispunjene zakonske pretpostavke za donošenje pobijanog rješenja.

Prijava o nedostatnosti stečajne mase za ispunjenje ostalih dospjelih obveza stečajne mase u slučaju kada su troškovi stečajnog postupka pokriveni podnosi se, dakle, stečajnom sudu (članak 204. stavak 1. Stečajnog zakona). Nakon što primi prijavu o nedostatnosti stečajne mase i utvrdi njenu osnovanost, stečajni sud će prijavu o nedostatnosti stečajne mase objaviti i posebno dostaviti vjerovnicima stečajne mase (članak 204. stavak 2. Stečajnog zakona - *prema noveli iz 2006. godine to je dužnost stečajnog upravitelja*), kada je to potrebno. Ova objava ima za posljedicu zabranu ovrhe protiv stečajnog dužnika, a radi naplate obveza stečajne mase (članak 206. Stečajnog zakona). Ako stečajni sud utvrdi da je prijava nedostatnosti stečajne mase osnovana dužan je provesti propisani postupak. To dakle, znači da je sud dužan objaviti prijavu nedostatnosti stečajne mase prema općim pravilima o javnom priopćenju (članak 9. Stečajnog zakona) u Narodnim novinama i na oglasnoj ploči suda, a eventualno i u nekom drugom javnom glasilu ako to ocijeni potrebnim. Takva prijava o nedostatnosti stečajne mase je formalna prijava i ne može je zamijeniti izvješće stečajnog upravitelja o gospodarskom položaju dužnika koje je stečajni upravitelj dužan podnijeti na ispitnom ročištu (članak 155. stavak 1. Stečajnog zakona).

U konkretnom predmetu ni stečajni upravitelj, niti stečajni sud nisu postupili na navedeni zakonom propisani način koji je jasno propisan i reguliran odredbom članka 204. Stečajnog zakona, stoga po mišljenju ovoga sud nije bilo uvjeta za donošenje pobijane odluke.

VTSRH, Pž-3553/06 od 22. kolovoza 2006. *(TS Zadar St-3/06 od 25. travnja 2006.)*

205.

STEČAJNI POSTUPAK – ZAKLJUČENJE STEČAJNOG POSTUPKA

Zakon o izmjenama i dopunama Stečajnog zakona (Narodne novine broj 129/00)

Članak 70. stavak 6. i 7.

Ako član uprave ne podnese prokazni popis imovine pravne osobe, a niti jedan vjerovnik ne predloži otvaranje stečajnog postupka i ne predujmi sredstva za pokriće troškova tog postupka, smatrat će se da je pravna osoba nesposobna za plaćanje. U tom slučaju sud po službenoj dužnosti donosi rješenje o otvaranju i zaključenju stečajnog postupka.

Iz spisa proizlazi da je prvostupanjski sud, nakon što je Zavod za platni promet sukladno odredbi članka 70. stavak 1. i 2. ZIDSZ-a dostavio izvješće da s računa dužnika nije izvršena nikakva isplata tijekom posljednja tri mjeseca iako postoje valjane pravne osnove za naplatu, pribavio izvadak iz sudskog registra za dužnika sukladno odredbi članka 70. stavak 3. ZIDSZ-a. Potom je pozvao člana uprave upisanog u sudski registar B. B. dostaviti prokazni popis imovine, te pozvao vjerovnike predložiti otvaranje stečajnog postupka i predujmiti potrebna sredstva za pokriće troškova provedbe stečajnog postupka.

Član uprave je podneskom od 4. travnja 2003. godine zatražio produljenje roka za dostavu prokaznog popisa imovine, kojem zahtjevu je sud udovoljio rješenjem od 2. ožujka 2004. godine, i pozvao člana uprave da u roku od 15 dana dostavi prokazni popis imovine te da dostavi potvrdu pravne osobe koja za dužnika obavlja poslove platnoga prometa kojom se potvrđuje da dužnik nema evidentiranih nepodmirenih obveza. Podnescima od 25. svibnja 2004. godine i 26. srpnja 2005. godine član uprave je dostavio Potvrdu FINA-e o evidentiranim neizmirenim obvezama i obrazac BON-2, ali nije dostavio prokazni popis imovine. Budući da član uprave nije podnio prokazni popis imovine, a nijedan vjerovnik nije predložio otvaranje stečajnog postupka, sud je donio rješenje o otvaranju i zaključenju stečajnog postupka.

Neosnovano stečajni dužnik pobija rješenje o otvaranju i zaključenju stečajnog postupka. Naime, prvostupanjski je sud pravilno i zakonito proveo sumarni eliminacijski postupak nad stečajnim dužnikom, sve sukladno odredbi članka 70. ZIDSZ-a, te potom donio pobijano rješenje.

Kako član uprave nije dostavio prokazni popis imovine, a nijedan vjerovnik nije predložio otvaranje stečajnog postupka i nije uplatio predujam, pravilno je prvostupanjski sud sukladno odredbi članka 70. stavak 6. i 7. ZIDSZ-a donio pobijano rješenje.

VTSRH, Pž-6311/05 od 12. srpnja 2006. *(TS Zagrebu Sts-2801/01 od 8. rujna 2005.)*

I - SUKOB ZAKONA

(**Zakon o rješavanju sukoba zakona s propisima drugih zemalja u određenim odnosima,** Narodne novine broj 53/91)

206.

SUKOB ZAKONA – PRETPOSTAVKE ZA ODLUČIVANJE U SPORU S MEĐUNARODNIM ELEMENTOM

Zakon o rješavanju sukoba zakona s propisima drugih zemalja u određenim odnosima (Narodne novine broj 53/91)

Članak 19. i 20.

U sporu s međunarodnim elementom sud je dužan ispitati jesu li stranke ugovorile primjenu određenog materijalnog prava. U slučaju da stranke to nisu učinile i ako posebne okolnosti slučaja ne upućuju na drugo pravo, sud kao mjerodavno pravo mora primijeniti ono na koje upućuju odredbe Zakona o rješavanju sukoba zakona s propisima drugih zemalja u određenim odnosima.

Međutim, unatoč tome što je sud prvog stupnja pravilno utvrdio da tuženik nije isplatio tužitelju ostatak cijene za isporučenu robu, sud prvog stupnja je počinio bitnu povredu odredaba parničnog postupka iz članka 354. stavak 2. točka 13. Zakona o parničnom postupku.

Naime, u konkretnom slučaju radi se o sporu s međunarodnim elementom, a prvostupanjski je sud propustio utvrditi pravno relevantne činjenice o kojima u sporu s međunarodnim elementom ovisi primjena materijalnog prava. Zbog navedenog ne može se ispitati je li sud prvog stupnja pravilno primijenio materijalno pravo; štoviše, obzirom da je sud prvog stupnja protivno odredbi članka 338. stavak 4. Zakona o parničnom postupku u obrazloženju pobijane presude propustio navesti odredbe materijalnog prava koje je primijenio odlučujući o zahtjevu tužitelja, u ovom slučaju ne može se ni ispitati je li prvostupanjski sud primijenio materijalno pravo Republike Hrvatske ili strano pravo. Sukladno tome, nije moguće ispitati one činjenice koje su pravno relevantne za ono mjerodavno pravo koje se ima primijeniti u ovom sporu.

Prema odredbi članka 19. Zakona o rješavanju sukoba zakona s propisima drugih zemalja u određenim odnosima («Narodne novine» broj 53/91) za ugovore je mjerodavno pravo što su ga izabrale ugovorne stranke, osim ako navedenim zakonom ili međunarodnim ugovorom nije drugačije određeno.

Uvidom u spis nije vidljivo jesu li stranke ugovorile koje se materijalno pravo primjenjuje u ovom sporu, a niti je to sud prvog stupnja tijekom postupka ispitivao. Prema ocijeni ovog suda sud prvog stupnja je bio dužan prethodno utvrditi pravno relevantne činjenice za primjenu materijalnog prava u smislu odredbe članka 19. Zakona o rješavanju sukoba zakona s propisima drugih zemalja u određenim odnosima, dakle, sud je trebao ispitati da li su stranke ugovorile primjenu materijalnog prava i ako jesu, kojeg materijalnog prava. Pri ovome, valja navesti da ugovorne stranke mogu i nakon zaključenja ugovora, pa i nakon pokrenutog spora ugovoriti primjenu materijalnog prava, o čemu prvostupanjski sud također valja voditi računa.

VTSRH, Pž-1588/04 od 13. prosinca 2005. *(TS Zagreb P-6420/01 od 18. rujna 2003.)*

207.

SUKOB ZAKONA – UGOVARANJE NADLEŽNOSTI STRANOG SUDA I MATERIJALNOG PRAVA MJERODAVNOG ZA UGOVOR

Zakon o rješavanju sukoba zakona s propisima drugih zemalja u određenim odnosima (Narodne novine broj 53/91)

Članak 19. i 49.

Ugovorne strane se ugovorom mogu sporazumjeti o jurisdikciji suda Republike Hrvatske ako je barem jedna pravna osoba sa sjedištem u Republici Hrvatskoj i ako ne postoji isključiva nadležnost stranog suda ili drugog tijela.

Jednako tako stranke mogu ugovorom izabrati i mjerodavno pravo koje se odnosi na sam ugovor ako odredbama Zakona o rješavanju sukoba zakona s propisima drugih zemalja u određenim odnosima ili međunarodnim ugovorom nije drugačije određeno.

Tuženik je, naime, podneskom od 2. studenog 2001. godine istaknuo prigovor apsolutne nenadležnost sudova u Republici Hrvatskoj za postupanje u ovom predmetu i kod tog prigovora je ostao do kraja postupka. Jurisdikciju hrvatskih sudova za postupanje u privatno pravnim imovinskim odnosima s međunarodnim elementom uređuju pravila međunarodnog procesnog prava sadržana u Zakonu o rješavanju sukoba zakona s propisima drugih zemalja u određenim odnosima od 1991. godine („Narodne novine“ broj 53/91 - nastavno ZRSZ). Taj zakon propisuje opće mjesnu nadležnost suda Republike Hrvatske za slučaj da je prebivalište odnosno sjedište tuženika u Republici Hrvatskoj (čl. 46. st. 1. ZRSZ). Osim općeg pravila zakon sadrži i više posebnih zakonskih poveznica za zasnivanje nadležnosti suda u Republici Hrvatskoj za postupanje u imovinsko pravnim odnosima, ali ni jedan od zakonom navedenih kriterija nije ispunjen u ovom sporu.

Nadležnost suda u Republici Hrvatskoj moguće je i dopušteno zasnovati u sporovima s međunarodnim elementom o imovinsko pravnom zahtjevu i na temelju ugovora. Za ugovorno zasnivanje nadležnosti suda Republike Hrvatske za postupanje moraju biti kumulativno ispunjene određene pretpostavke: da je barem jedna od stranaka pravna osoba sa sjedištem u Republici Hrvatskoj te da za konkretan odnos nije Zakonom o rješavanju sukoba zakona, međunarodnim ugovorom ili kojim drugim zakonom propisana isključiva nadležnost kojega stranoga suda ili drugoga tijela. U sporu o imovinsko pravnom zahtjevu iz ugovora o prodaji tjelesnih pokretnih stvari, u slučaju kada je jedna od ugovornih strana pravna osoba sa sjedištem u Republici Hrvatskoj, međunarodnim privatnim procesnim pravom nije ogra-

ničena sloboda ugovaranja nadležnosti suda u Republici Hrvatskoj za slučaj spora. Zato su stranke iz ugovora o prodaji zaključenog između prodavatelja sa sjedištem u Republici Hrvatskoj i kupca sa sjedištem u BiH mogle ugovoriti za slučaj spora nadležnost suda u RH, što su valjanim ugovorom i učinile. Naime odnosi između prodavatelja i kupca uređeni su Ugovorom o poslovnoj suradnji broj 00780 za 2000. godinu (list 4-5 spisa) i Ugovorom o poslovnoj suradnji broj 99780 za 1999. godinu (list 22-23 spisa). Oba ugovora sadrže odredbu o nadležnosti suda u Varaždinu za slučaj spora (čl. 12. i 13.), koja u ovom slučaju osim ugovora o mjesnoj nadležnosti Trgovačkog suda u Varaždinu ima učinak ugovora o jurisdikciji suda Republike Hrvatske.

Zato je valjano ugovorena jurisdikcija suda u Republici Hrvatskoj pa je Trgovački sud u Varaždinu pravilno našao da nema mjesta primjeni odredbe čl. 16. st. 3. ZPP i odbačaju tužbe, a suđenjem nije počinjena povreda odredaba ZPP iz čl. 354. st. 2. točka 3. ZPP.(…)

Prije ostalog valja napomenuti da je sud u sporu s međunarodnim elementom izvršio pravilan izbor mjerodavnog prava za rješenje spora. Za ugovor je mjerodavno pravo što su ga izabrale same ugovorne strane ako odredbama ZRSZ ili međunarodnim ugovorom nije drugačije ugovoreno. Ako nije izabrano mjerodavno pravo i ako posebne okolnosti slučaja ne upućuju na drugo pravo, kao mjerodavno pravo primjenjuje se za ugovor o prodaji pokretnih stvari pravo mjesta gdje se u vrijeme primitka ponude nalazilo prebivalište , odnosno sjedište prodavatelja (čl. 19. i čl. 20. st. 1. toč. 1. ZRSZ). U ovom slučaju Ugovor o poslovnoj suradnji upućuje na primjenu prava Republike Hrvatske (čl. 11.), a na to pravo upućuje i zakonska odredba pa je sud izborom prava Republike Hrvatske kao mjerodavnog prava pravilno primijenio kolizijska pravila o izboru mjerodavnog prava u sporu s međunarodnim elementom.

VTSRH, Pž-573/03 od 5. travnja 2006. *(TS Varaždin P-476/01 od 27. studenog 2002.)*

208.

SUKOB ZAKONA – PREKID POSTUPKA

Zakon o rješavanju sukoba zakona s propisima drugih zemalja u određenim odnosima (Narodne novine broj 53/91)

Članak 80.

Ako je prije pokretanja postupka u Republici Hrvatskoj postupak pokrenut u istoj pravnoj stvari između istih stranaka, a ne radi se o sporu u kojem postoji isključiva nadležnost suda Republike Hrvatske te postoji uzajamnost između Republike Hrvatske i države u kojoj je ranije započeo postupak, sud Republike Hrvatske će na zahtjev stranke prekinuti postupak do okončanja postupka pred stranim sudom.

S obzirom na to da je tužitelj u istoj pravnoj stvari prije podnošenja tužbe sudu u Republici Hrvatskoj (24. lipnja 2003. godine) već podnio tužbu protiv drugo, treće i četvrto tuženika pred sudom u Malti 24. veljače 2003. godine, a pretpostavlja se uzajamnost, sud je odlučio prekinuti ovu parnicu pozivom na odredbu čl. 80. Zakona o rješavanju sukoba zakona s propisima drugih zemalja u određenim odnosima („Narodne novine“ br. 53/91 – nastavno ZRSZ). Tužba pred sudom u Malti pokrenuta je protiv tri tuženika, ali s obzirom na to da se radi o tužbama u kojima je istaknut činjenično i pravno identičan zahtjev zahtjevu u ovom sporu, a sud u RH nije isključivo mjesno nadležan, ocijenjeno je da ima osnove prekinuti parnicu u odnosu na sve tuženike do okončanja parnice pred sudom u Malti. (…)

Sud je pravilno primijenio propise o međunarodnoj nadležnosti kada se oglasio nadležnim za suđenje u ovoj parnici i kada je odlučio prekinuti postupak do okončanja parnice koja se između tužitelja B. M. i tuženih E. S. Ltd, Valletta, Malta, I. S. Soleil d'Or, 20 Boulevadr Rainier III, Monte Carlo, Monaco, i G. S.A. Via Serafino Balestra 27, 6901 Lugano, Švicarska vodi pred sudom u Malti. (…)

Prvostupanjski sud je utvrdio da je tužitelj pred sudom u Malti dana 24. veljače 2003. godine podnio tužbu protiv tuženih E. S. Ltd, Valletta, Malta, I. S. Soleil d'Or, 20 Boulevadr Rainier III, Monte Carlo, Monaco, i G. S.A. Via Serafino Balestra 27, 6901 Lugano, Švicarska radi naknade štete iz istog događaja iz kojega potražuje naknadu i u ovoj parnici, što ne spori ni sam tužitelj. Parnica je pred sudom u Republici Hrvatskoj pokrenuta dana 24. lipnja 2003. godine pa o istoj pravnoj stvari teku pred sudovima dviju država parnice među istim strankama. Tuženik je postavio zahtjev za prekid postupka dok se ne okonča parnica u istoj stvari pred sudom u Malti, a za prekid su ispunjene pretpostavke iz čl. 80. ZRSZ.

Za odluku o prekidu postupka nije odlučno što sud u Malti nije isključivo nadležan na temelju ugovora o nadležnosti toga suda, jer je dovoljno da je taj sud nadležan bilo po općim pravilima o nadležnosti po sjedištu tuženika ili po kojem od pravila o posebnoj nadležnosti, a tužitelj se izborom jednoga od više nadležnih sudova opredijelio da u njegovom predmetu sudi baš taj, a ne neki drugi između više nadležnih sudova. Za predmet spora nije propisana isključiva nadležnost kojega suda, nema dokaza o valjanom ugovoru o nadležnom sudu, a između Malte i Republike Hrvatske postoji uzajamnost pa je jedina odluka koju u okolnostima ove parnice može donijeti sud ona o prekidu postupka do okončanja prije otpočete parnice.

Napominje se da tužitelj pogrešno smatra da je njegov odnos s punomoćnikom značajan za odluku o sudbini naknadno pokrenute parnice u istoj pravnoj stvari, jer otkazivanje punomoći tužiteljevu odvjetniku nakon podnošenja tužbe nema nikakav učinak na činjenicu da parnica teče.

U odnosu na prvotuženika iz ove parnice ne teče parnica pred sudom u Malti, ali se pred sudom u Republici Hrvatskoj radi o tužbi koja je činjenično i pravno povezana sa sporom koji tužitelj vodi protiv ostalih suparničara pred sudom u Malti. Sud pred kojim je pokrenuta parnica odlučivat će o pravnoj osnovi za odgovornost prvotuženikovog osiguranika – brodara za tužiteljevu štetu što predstavlja prethodno pitanje o zahtjevu protiv prvotuženika. Zato sud može prekinuti i takvu parnicu kako bi se izbjeglo donošenje proturječnih odluka o pravnoj osnovi tužbenog zahtjeva.

VTSRH, Pž-1074/05 od 19. lipnja 2006. *(TS Rijeka P-1283/03 od 10. siječnja 2005.)*

209.

SUKOB ZAKONA – PRIZNANJE STRANE SUDSKE ODLUKE

Zakon o rješavanju sukoba zakona s propisima drugih zemalja u određenim odnosima (Narodne novine broj 53/91)

Članak 89.

Strana sudska odluka neće se priznati ako postoji isključiva nadležnost suda Republike Hrvatske određena Zakonom o rješavanju sukoba zakona s propisima drugih zemalja u određenim odnosima ili Zakonom o parničnom postupku. Činjenica da je sud Republike Hrvatske općemjesno nadležan ne predstavlja zapreku za priznanje strane sudske odluke.

Iz spisa, tj. iz obrazloženja pobijane presude proizlazi da je predlagatelj podnio prijedlog radi priznanja presude zbog izostanka Okružnog suda

Traunstein (Landgericht Traunstein), Bavarska, Njemačka, poslovni broj 1HK O 4706/01 od 15.4.2003. godine, koja je postala pravomoćna 21.10.2004. godine, te koja je izmijenjena odlukom Okružnog suda Traunstein poslovni broj 1HK O 4706/01 od 2.1.2004. godine, te odlukom Okružnog suda Traunstein poslovni broj 1HK O 4706/01 od 13.1.2004. godine.

Predlagatelj je uz odluku podnio i potvrdu nadležnog stranog suda o pravomoćnosti te odluke po pravu države u kojoj je donesena (list 5. spisa), stoga je ispunjen uvjet predviđen u čl. 87. Zakona o rješavanju sukoba zakona s propisima drugih zemalja u određenim odnosima, da bi se mogla priznati strana sudska odluka. (…)

U pogledu žalbenog navoda da je temeljem čl. 46. Zakona o rješavanju sukoba zakona s propisima drugih zemalja u određenim odnosima određena nadležnost suda Republike Hrvatske u slučaju da tuženik ima sjedište odnosno prebivalište u Republici Hrvatskoj, ističe se da u ovom slučaju treba primijeniti odredbu čl. 89. st. 1. Zakona o rješavanju sukoba zakona s propisima drugih zemalja u određenim odnosima, koji predviđa da se strana sudska odluka neće priznati ako u toj pravnoj stvari postoji isključiva nadležnost suda Republike Hrvatske.

Isključiva mjesna nadležnost suda Republike Hrvatske je predviđena u slučaju sporova o nekretninama i zbog smetanja posjeda (čl. 56. ZPP-a), zatim u slučaju sporova o zrakoplovu i brodu (čl. 57. ZPP-a), te za sporove iz odnosa s vojnim jedinicama (čl. 61. ZPP-a) kao i za sporove u ovršnom i stečajnom postupku (čl. 63. ZPP-a). Dakle, samo ako je strani sud donio odluku u pravnoj stvari za koju je predviđena isključiva mjesna nadležnost domaćeg suda, onda se takva strana sudska odluka neće priznati. Sama činjenica da postoji općemjesna nadležnost suda u Republici Hrvatskoj ne utječe na mogućnost da postoji nadležnost i stranog suda. Stoga, kako protivnik niti ne tvrdi da je riječ o postupku u kojem postoji isključiva nadležnost suda Republike Hrvatske, pravilno je sud prvog stupnja odlučio kada je priznao stranu sudsku odluku.

VTSRH, Pž-1608/06 od 23. svibnja 2006. *(TS Zagreb R1-117/05 od 13. siječnja 2006.)*